

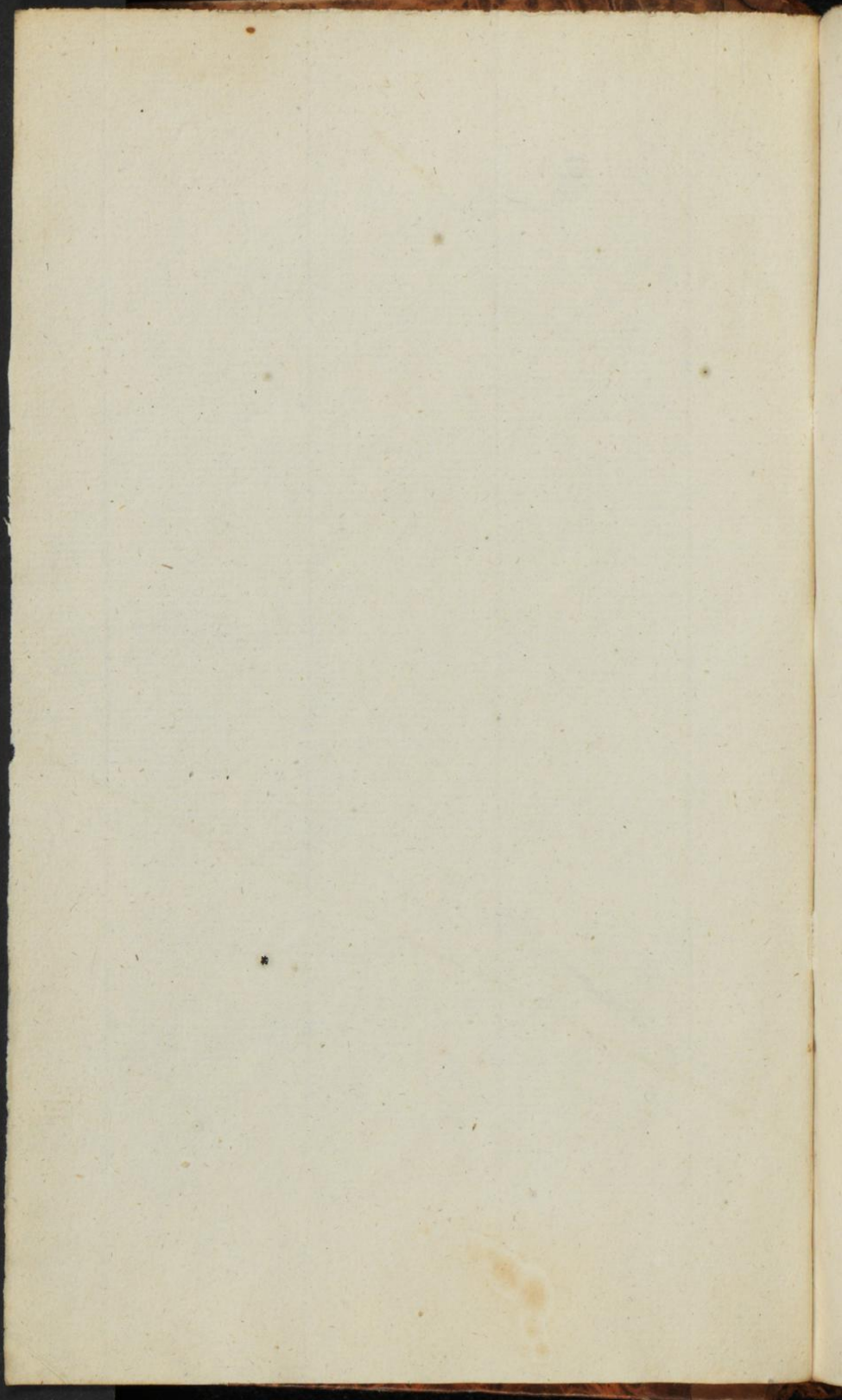
Aus dem Nachlaß
von
Peter Göring
† 27. August 1927.
Geschenk
seiner Kinder

Mit 26 Kupferplatten

VADERLANDSCH
WOORDENBOEK.

XIX DEEL.

VADERLANDSCH
WOORDENBOEK

XII DEEL

VADERLANDSCH
WOORDENBOEK;

DOOR

JACOBUS KOK.

NEGENTIENDE DEEL.

HAA-HAAR.

MET KAARTEN, PLAATEN EN POURTRAITTEN.

TE AMSTELDAM, BIJ
JOHANNES ALLART.

MDCCLXXXVIII.

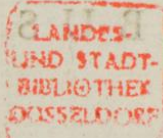
VADERLANDSCH

Rara
WOORDENBOEK

Niederl. g. 364

22

JACOBUS KOK

NEGENTIENDE DEEL

HAN-HAAR

MET KARTEN, PLATEN EN FOURMANTYEN

43. g. 293

TE AMSTERDAM, by

JOHANNES ALBERT

BOEKVERKOPPEL

VADERLANDSCH WOORDENBOEK.

H A A.

HAADELERIA, volgens EINDIUS, de aloude benaaming van *Bommené*, of *Bommenede*, schoon anderen willer dat dezelve HAADELOHA zou geweest zijn.

HAAFACKERUS, (ÆGIDIUS) geboortig van *Vreeswijk aan de Vaart*, bij *Utrecht*. Hij werd, te *Keulen*, Licentiaat in de Godgeleerdheid, en had den lof van zeer geleerd te zijn, in de *Latijnsche* en *Grieksche* Taalen. In het Jaar 1618, gaf hij in het licht een Tractaat, onder den naam van *Einoticon diffecti Belgii*, raakende de verschillen tuschen de *Remonstranten* en *Gereformeerden*.

Zie GOUDHOEVEN, *Oude Holl. Kronijks*

HAAFTEN, of HAF TEN, een Dorp en Heerlijkheid in de *Tielwaard*, een weinig beneden *Tiel*, heeft een *Gereformeerde* Kerk, die door één Predikant bediend word. Men ziet aldaar de overblijfsels van een Adelijk Slot, bestaande uit een dunnen ronden Tooren, de Heer DUTRY, Heer van *Haaf ten*, wiens Geslagt in *Gelderland* vermaard is, heeft aldaar een aangenaam Landhuis tot zijn verblijf.

HAAFTEN, (DIRK VAN) afkomstig uit het Geslacht, nog heder bekend, behoorde tot de verbondene Edelen, en was tevens een van die geenen, welke zig verbonden hadden tot het opbrengen van penningen. Men vind dat deeze eene verbindtenis had aangegaan voor 100 gouden kroonen. Onze DIRK VAN HAAFTEN, Heer van *Gameren*, was een Zoon van JAN VAN HAAFTEN.

XIX. DEEL,

A

FEN

TEN en LUCIA VAN BREDERODE, en kleinzoon van DIRK. Hij had in Huwelijk MARGRETA VAN DUIVENVOORDE, en schoon hij, door nagelaaten kinderen, zijnen naam niet vereeuwigd heeft, geschiedde dit, egter, door zijne liefde voor de vrijheid. Zijn aankleefing, aan Graaf LODEWYK VAN NASSAU, was oorzaak, dat hij, door ALVA, die, ondertusfchen, van zijne bovengemelde verbindtenis schijnt onkundig geweest te zijn, gebannen werd. Dit niettegenstaande werd door hem bewerkt, dat *Bommel* de zijde van ORANJE koos; waar op het bevel over die Stad, waar van hij voorheen Amptman was, hem werd toebetrouwd.

Zie *Vaderl. Hist.* VI. Deel, bl. 255. TE WATER, *Verbond der Edelen*, bl. 434 en 435.

HAAFTEN, (FRANS VAN) Heer van *Haafsten*, zoon van OTTO en EVERHARDA VAN MALBURG, had, door zijn Huwelijk met KATHARINA VAN DEN BOETZELAAR, Vrouwe van *Praat*, eene nauwe betrekking op veelen der Bondgenooten, onder welke hij zelve mede geteld werd. ALVA wist dit, en kende hem te gelijk als een groot voorstander der Hervorming; en dit was dubbel genoeg om hem te doen indaagen. Hij overleed, in 't Jaar 1573, zonder kinderen.

HAAFTEN, (JAN VAN) behoorde zekerlijk mede tot het aanzienlijk Geslacht van dien naam, 't welk al voor lang, en nog heden, in aanzien is. Daarenboven was hij ook een Lid der verbondene Edelen. Doch het is niet zeker, of deeze geweest zij die JAN VAN HAAFTEN tot *Gameren*, broeder van DIRK, die, met ADOLF VAN NASSAU, bij *Heiligerlee*, gefneuveld is; dan of hier door bedoeld werd JAN of JOHAN VAN HAAFTEN, Heer van *Haafsten*, *Hellei* en *Herwijnen*, zoon van WALRAVEN en GERARDA VAN HONSELAAR. Hij trouwde met ANNA VAN SPANGEN, en overleed in het Jaar 1574. Wijders denken hier sommigen aan JOHAN VAN HAAFTEN, zoon van OTTO, bij deszelfs tweede vrouw, WALBURGH VAN KUICK, (zo als VAN METEREN,) die mede, in het Jaar 1574, ongehuwd overleed. Ook

zou nog in aanmerking kunnen koomen JAN OTTENSZ. VAN HAAFTEN, die, in de Jaaren 1554 en 1557, Raad, en, in het Jaar 1560, Kameraar der Stad *Utrecht* was, en, waarschijnlijk, in echt had LUCIA, natuurlijke zuster van den Heer HENDRIK VAN BREDERODE. Ook schijnt hij geweest te zijn de vader van JAN VAN HAAFTEN, Secretaris der Staaten van *Utrecht*, getrouwd met MAGTELD VAN GEERESTEIN, van wien alle de Heeren VAN HAAFTEN, te *Utrecht*, afkomstig zijn.

TE WATER, *Ibid.* bl. 436-438.

HAAFTEN, (WALRAVEN VAN) een der Edelen van dit Geslacht. Hij diende onder Keizer MAXIMILIAAN, en liet, bij GERRARDA VAN HONSELAAR, zo als boven gezegt is, kinderen na. In het Jaar 1452, had hij deel aan den krijg tegen de *Gentenaars*, en was tegenwoordig in den slag bij *Rupelmonde*, waar bij de *Gentenaars* te kort schooten en op de vlugt gejaagd werden. De Edelen waren, in dat gevegt, van het hoofd tot aan de voeten toe geharnast. Alle Genealogische Schrijvers verzekeren, dat dit Geslacht van VAN HAAFTEN, van tijd tot tijd, door Huwelijken, is vermaagtschapt geworden aan de voornaamste huizen; als VAN HOORNE, RANST, DE BIJE, BREDERODE, DUIVENVOORDE, LYNDEN, BOETZELAAR, ASSENDELFT, MILAN VISCONTI, SPANGEN, SCHMMLPENNING, VAN DER OOIJEN, BERK, SCHOOK, enz.

Zie *Vaderl. Hist.* D. IV. bl. 38. CARPENTIER, VAN LEEUWEN, enz.

HAAFTEN, (JORIS VAN) DOOF VAN MEETEREN, vermeld, als behoord hebbende onder de voorstanders der vrijheid.

Boek III, bl. 66.

HAAFTEN, (BENEDICTUS VAN) in 't *Latijn* BENEDICTUS HAAFTENUS, was gebooren te *Utrecht*. Zijn doopnaam was JACOBUS;

BUS; doch, onder de Orde der *Benedictijnen*, in de vermaarde Abtdij van *Aflighem*, bij *Brusfel*, Monnik geworden zijnde, nam hij den naam van BENEDICTUS aan. Naderhand keerde hij weder naar *Leuven*, om 'er zig verder in de Godgeleerdheid te oeffenen. Daar na werd hij Proost van gemelde Abtdij. Hij was een godvrugtig en kundig man, en heeft eenige geleerde werken nagelaaten. Hij behoorde tot het Geslacht VAN HAAFTEN.

Zie *Hist. van Utrechts Bisdom*, I. Deel, bl. 552.

HAAG; (DEN) zie 's GRAVENHAGE.

HAAG-AMBAGT. Onder het zelve behooren, zo als, op 't Art. 's GRAVENHAGE, gezegt is, *Scheveningen*, *Eikenduinen*, *Half-Loosduinen* en *Nieuwveen* of 's *Gravezandè*.

'T HAAGJE, een Dorp in de Baronij van *Breda*; zie PRINSENHAGE.

HAAGE, (WERENBOLD) leefde ten tijde van Graaf FLORIS DEN V, zie UIT DEN HAGE.

HAAGOORT, een klein Dorpje, in de *Meijerij van 's Hertogenbosch*, aan de *Maas*, omtrent een uur van *Ganzooijen*, ten Noordwesten van *Waalwijk*. De Gemeente aldaar oeffent haaren Godsdienst te *Meeuwen*.

HAAGENDOORN, (GOYTJE) was Vikaris te *Bolswaard*, en werd, in het Jaar 1490, door den wreedaart JUWINGA, dood geffooken.

HAAGSCHE BOSCH; hier van is reeds, op het Art. BOSSCHEN, melding gemaakt.

HAAK, (MR. HERMAN) een Edelman, Licentiaat in de Regten, Priester en Vicaris der *St. Nicolaaskerk* te *Dordrecht*, daar hij, den 2 Maart van het Jaar 1527, in den ouderdom van 80

Jaa

Jaaren, met lof, zijne dagen geëindigd heeft. Behalven de le-
gaaten, die hij aan de Stads Kerken gemaakt had, was de *St.*
Nicolaaskerk, door hem, met aanzienlijke inkomsten begif-
tigd.

Zie *Oudh. van Zuid-Holland*, bl. 108.

HAAK, (PIETER) was voorheen Baljuw te *Middelburg*, en
hield heimelijk verstand met ALDEGONDE, aan welken hij gele-
genheid zocht te geeven, om bezetting in *Middelburg* en *Vlis-*
lingen te werpen. Ik twijfel niet, of hij is de zelve, die door
ALBA, daar na, gebannen werd.

Zie *Vaderl. Hist.* VI. Deel, bl. 223.

MARCUS, *sentent.*

HAAK, (*Fort de*) eene Schans in *Zeeland*, ten Noorden van
de *Vrouw Polder*, aangelegt ter bescherming van het *Veerfche*
Gat. Men houdt 'er doorgaans een Korporaal en drie man, uit
de bezetting van *Ter Veer*. Digt bij dit Fort, staat een wacht-
huis en vuurbaak, ten dienst der Schepen, die naar *Ter Veer*
willen.

HAAKS, (*de Zuider*) een zwaare Zandbank, in de Noord-
zee, die, kort voor het *Marsdiep*, haaren aanyang neemt, en
weleer gefcheiden was van de *Noorderhaaks*, doch nu genoeg-
zaam aan elkander leggende; met eene strekking van Zuidwest
ten Zuiden, of, in den tegenovergestelden streek van 't Compas
genomen, Noordwest ten Noorden; loopende omtrent drie
vierden van eene mijl in Zee. Deeze *Haaks* is een merklijke
hinderpaal, voor de uitgaande en inkoomende Schepen: schoon
anderen zeggen, dat deeze Zandplaat, aan den minst ervaren
Zeeman, bekend, en, door haare branding, genoeg zichtbaar is.
Zeer vermaard is, onder andere, de *Zuiderhaaks* onlangs gewor-
den, door het verzeilen van het Schip *de Prins Willem*, onder bevel
van den Kapitein ANDRIES DE BRUYN, in het Jaar 1782, bij
schoon en helder weder, door onkunde van den Lootsman.

HAAKSBERGEN, een Dorp in 't Land van *Twent*, dat met den titel van *Drostſchap* pronkt; hebbende een Parochiekerk, daar de Regeering van *Deventer* het regt van Patroonaatſchap over heeft.

HAAIR. Het draagen van lang haar, was, bij de oude *Frankiſche* Koningen, een teken hunner waardigheid. Het zal wel der moeite waardig zijn, dit een weinig dieper na te ſpooren. In de zogenaamde *Bulle* van KAREL DEN GROOTEN leest men, dat de *Frieſche* Ridders de vrijheid zullen hebben, om hun haar, tot het bovenſte van hunne ooren toe te laaten korten of afſcheeren. Hier uit wil men afleiden, dat het ſcheeren of afkorten van het haar, bij de *Frantiſchen* en *Duitſchers*, ten tijde van KAREL DEN GROOTEN, een teken van vrijheid zou geweest, en voor een heerlijk en deſtig voorregt zou gehouden zijn; waar van het tegendeel weleer bij de *Franken* plaats had. Bij MATTHEUS en anderen vind men bewezen, dat de *Friezen* in 't rond geſchooren waren, en dat, naar maate zij hooger van Adel waren, zij zig hooger boven de ooren deden ſcheeren. De Koningen der *Franken*, daarentegen, zo als reeds gezegt is, en nog nader zal bewezen worden, als mede die van den hoogſten Adel waren, lieten hun haar waſſen, en rekenden het korte haar voor ſchande.

In de gewijde bladeren vind men mede verſchillende gebruiken. Nu eens leest men, dat de oude Jooden, uit droefheid en rouwe, het haar afkorten; dan wederom, in dergelijke omſtandigheden het lieten waſſen. De *Heidenen* konden, met geene mogelijkheid, 'er toe gebragt worden, om hun haar te doen korten. Doch, wij zullen ons hier tot de *Franken* en *Friezen* bepaalen, en wel in de tijden, na dat zij het Chriſtendom omhelsd hadden. Uit verſcheidene van hunne Hiſtorieſchrijvers blijkt het, dat zij zeer veel op hadden, met het draagen van lang haar. 'Er word verhaald, dat CLODOMIR, door de *Bourgondiërs* gedood zijnde, aan zijn lange haarlokken, die hem langs den rug goldén, kenbaar was, en dat zij daar uit ontdekten, dat zij den Veldheer gedood hadden. De Schrijver, die dit verhaald, maakt hier bij deeze aanmerking: „ 't is den „ Koningen der *Franken* niet geoorlooft, de lokken te ſchee-

ren, maar zij blijven van hunne kindsheid ongefchoren; zo
 „ dat de lokken hen langs den rug neder hangen. Doch op het
 „ voorhoofd is het hun geoorloofd het haar te scheeren.”
 „ Hunne lokken, (zegt hij verder) zijn niet ongekamd, gelijk
 „ die der *Turken en Barbaaren*, nog zien vuil en morsfig;
 „ ook worden zij met geen ijzers gekruld, of op een onbe-
 „ hoorlijke wijze opgeschikt.” Verder vind men, dat het laa-
 ten wasfen van het haar voor een Koninklijk pronkteken bij hen
 gehouden werd, en een voorregt was, oorspronkelijk alleen aan
 hen eigen: want alle de onderdaanen moesten hun haar laten
 scheeren. GREGORIUS VAN TOURS zegt mede, dat de *Fransche*
 Koningen lang haar droegen. Elders verhaald hij, dat iemand,
 het lijk van CLODOVEUS vindende, het aan den langen haarlok
 kende. Nog verhaald hij, hoe CLOTARIUS den jongen GONDE-
 BALD, die, van sommigen, voor 's Konings zoon werd aange-
 zien, heeft laten scheeren; zeggende: *ik ben de vader van*
den jongman niet. Waar uit, egter, is op te maaken, dat het
 's Konings zoonen en opvolgers mede vrij stond, het lange haar
 te draagen. Bij gemelden G. VAN TOURS leest men ook, dat de
 twee Koningen, CHILDEBERT en CLOTARIUS, de keuze aan hun-
 ne moeder CLOTILDE gegeven hebben, om haare zoons zoonen
 te doen sterven, of het haar te laten afsnijden, en aan het ge-
 meene volk te doen gelijk zijn. Het gemeen liep dus alleen
 met gefchooren kruinen; waar uit dan volgen zou, dat het bij
 den Adel geen plaats had; 't geen ook bewezen kan worden,
 Want men leest, dat niet alleen aan Koning THEODORIK, maar
 ook zijnen Hofmeester EBROIN de kruin gefchooren wierd; en
 dat CHILDEBERT eenen Gouverneur zijner kinderen, om zeker
 verraad, het haar en de ooren deed afsnijden, en dus naar de
 wijnbergen zond, om te arbeiden. Toen LODEWYK DE GOEDER-
 TIERNE, door zijne zoonen, werd afgezet, hebben zij niet al-
 leen hunnen vader, maar ook hunne stiefmoeder JUDITH, en
 deszelfs broeders COENRAAD en RUDOLPH, het haar laten af-
 snijden; een klaar bewijs, dat het ook den Adel vrij stond, hun
 haar ongefchoren te draagen.

Indien dan de eerste Adel ongefchoren bleef; indien de ge-
 fchorene onder het gemeene volk gerekend, en tot de Regee-
 ring onbekwaam geoordeeld werden, zo is de vraag, hoe de

Friezen de haairscheering als een zonderlinge gunst en eere, ja als een teken van vrijheid, hebben konnen aanzien? Tot antwoord dient, dat de verhaalen schijnen aan te kondigen, dat de *Friezen* hun haar tot de ooren en hooger gefchoren hebben. Maar men behoeft daarom niet te gelooven, dat zij daar toe, als een bijzondere gunst, van KAREL DEN GROOTEN, vrijheid gekregen hebben. Eerder gelooven wij, dat de steller van gemelde Bulle, onervaaren in 's Lands Oudheden, het haarkorren ziende, het zelve als een gunst aangemerkt, en aan 's Vorsten bijzondere vergunning, zo als vleiers doorgaans gewoon zijn, heeft toegegeschreven.

Na de tijden van KAREL DEN GROOTEN en zijn opvolgers, schijnt 'er meerder vrijheid geweest te zijn, om naar welgevallen te handelen. De Geestelijkheid was, egter, zeer tegen den langen haarlok. Ten besluite merken wij nog aan, dat de *Frankische* Vorsten, tot in de elfde Eeuw, het hoofd ongefchooren moesten laten. Men leest van GODEFRID, Hertog van *Lotharingen*, dat hij zig op eene wederfpannige wijze tegen Keizer COENRAAD DEN II, gedraagen hebbende, haast tot beter gedagten kwam; bekennde zijn leedwezen, zijnen pligt te buiten gegaan te zijn; en dat hij zig, in het openbaar, liet afkloppen; groot geld ten beste gaf om zijn haar te mogen houden; het bouwen van een nieuwe Kerk, te *Verdun*, bekostigde, en zelfs als een opperman mede werkte. Maar waarom, zal men vraagen, geld gegeven, om zijn haar te behouden, daar het veel schandelijker stond, in het openbaar afgeklopt te worden, en voor opperman te werken, dan zijn haar te verliezen? Het antwoord is: in 't openbaar stokslagen te ontvangen, en als gemeen opperman te werken, ontzette hem niet van zijn Hertogdom, zo als het gemis van zijn haar zou gedaan hebben.

HAALEN, (GOOSEN VAN) word, door MARTINUS SCHOOK, genaamd Overste van het Fraterhuis, en een ijverig bevorderaar der Reformatie binnen *Groningen*, alwaar hij overleed, in het Jaar 1530. Hij werd gevolgd door R. PREDENIUS, die het door hem aangevangen werk verder voortzette.

Oudh. van Groningen.

HAAIM

en eere, is
? Tot me-
en, dat de
en hebben.
daar toe,
rijheid ge-
er van ge-
hanirkor-
i's Vors-
gewoon

volgers,
elgeval-
en den
iat de
onge-
lertog
wijze
st tot
pligt
et af-
hou-
stig-
om,
len,
t te
zer-
an-
niet
ge-

r.
h.
ie

et em. b
7 Tu an
m, de le
n hiltin
dar ne
rijheid p
er van p
hiltke
a's Voo
geron

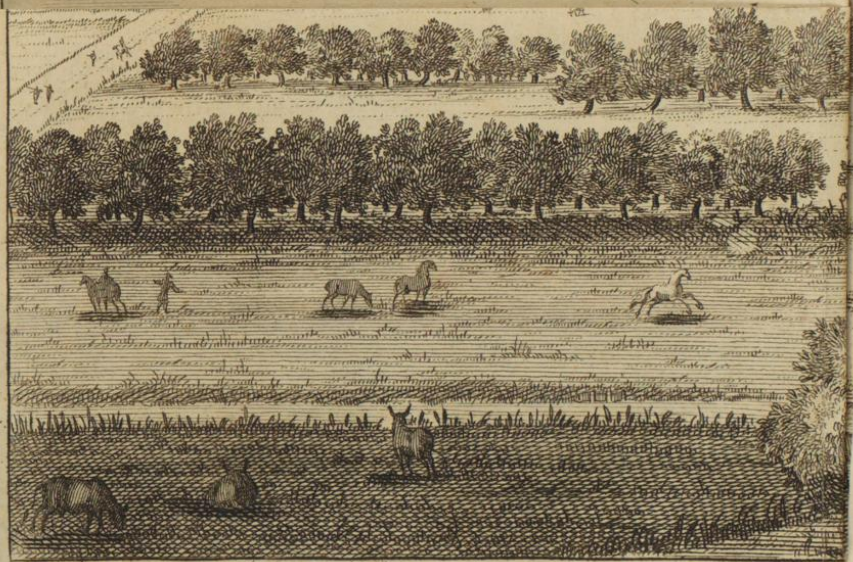
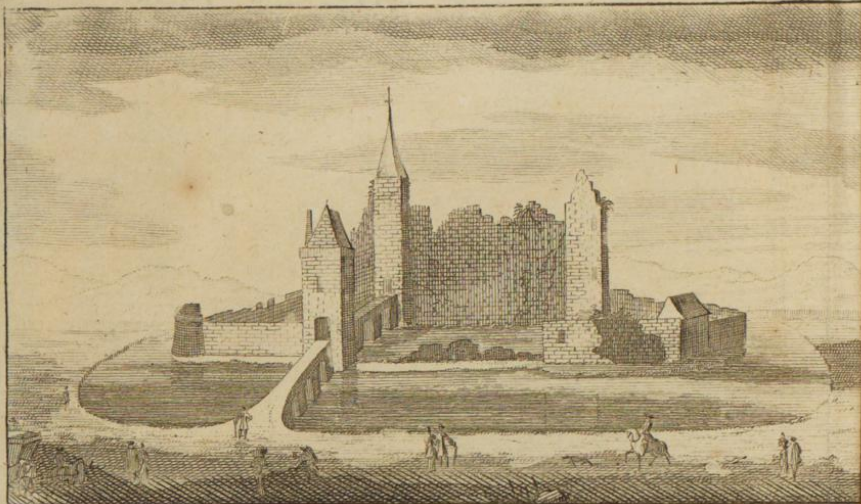
volgen,
elgeval
gen den
dar de
unge-
Hering
wijze
ast tot
n piigt
lee af-
i hon-
ostig-
arom,
eden,
lopt te
a ver-
vellen-
m niet
in ge-

roos,
revor-
foed,
, die
1218

De Baenderverlichtert van
H A E M S T E D E .

HAAMRODE, (CORNELIUS) word geteld onder de geleerde *Amsterdammers*. Hij bekleedde, in zijne Geboortestad, het Ampt van Notaris, en stierf aldaar, in het Jaar 1599. Hij beschreef gantsch *Batavia*, waar door hij niet alleen *Holland*, maar ook *Gelderland*, en de Provintie van *Utrecht* verftond, in twaalf bladzijden in folio; de beschrijving van *Amfteldam* besloeg daar in nog geen halve bladzijde. Nogthans vind men daar in eene juiste aanwijzing der plaatze van het oude Slot der Heeren van *Amstel*, PONTANUS, die het handschrift van HAAMRODE, van den Notaris Mr. JACOB GYSBERTSZOON, aan wien het, ten tijde van ALBA, bij uitersten wil van HAAMRODE gemaakt was, bekoomen had, heeft het agter de uitgave van den onbekenden Schrijver willen plaatzen.

WAGENAAR, *Amsterdam*, Voorreden,
bl. 16.

HAAMSTEDEN, een Dorp, Heerlijkheid en Slot, in het Eiland *Schouwen*, in *Zeeland*, naauwlijks een kwartier uurs van de Heerlijkheid van *Burg*, is het vermaakkijkste Dorp van het geheele Eiland, door het verschiet van fraaie gezigten van Duinen, Koornlanden, Grasrijke Weiden, Geboomte en wat verder het oog kan freelen. Dit bewoog Keizer KAREL DEN V, in het Jaar 1540, om hier een bezoek afteleggen. De Kerk, die in het midden van het Dorp staat, heeft, buiten de Steden, haars gelijke in fraaiheid, in de gantsche Provintie niet. In het Jaar 1500 sloeg dezelve, door den blixem, in brand; doch zij werd, weinige Jaaren daar na, veel heerlijker opgebouwd. Ook is dit het eenigste Dorp van dit Eiland, dat straaten heeft. Een weinig bezijden het Dorp, staat een Gast- en Ziekenhuis. Een weinig verder vind men eenige Meestoven; en aan de andere zijde een schoon huis, waar in de Regtkamer van *Haamstede* en *West-Schouwen* gehouden werd. Naar den Duinkant legt het Slot *Haamstede*, voor het welk een ruim plein is, geschikt tot een Koornmarkt. Het Slot zelfs is, van ouds, een aanzienlijk Kasteel geweest, en nog heden met een muur en graft omringd. Volgens BOX-

HORN, zou het wel vier honderd Jaaren de verblijfplaats der Edelen van *Haamsede* geweest en, in het Jaar 1525, grootendeels, door de vlamme verteerd zijn. De Heer JACOB VAN DEN EINDE, heeft het, in het Jaar 1608, doen herbouwen. De oude gedaante vind men bij *SMALLEGANGE* afgebeeld. In het Jaar 1679 en 1681, is het zelve nog merkelyk verbeterd, en daar na, door den Heer MOGGE VAN HAAMSTEDE, in dien fraaien staat gebragt, waar in het tegenwoordig is. Buiten dit Slot, is 'er nog een Huis, met een ronden Tooren, *Filippenburg* genaamd, dat ook van hoogen ouderdom is, en eertijds een Slot schijnt geweest te zijn; hebbende, nog voor weinige Jaaren, behoord aan den Heer IMAN DE JONGE. Deeze Heerlijkheid van HAAMSTEDE behoorde, voorheen, aan het Geslacht van RENESSE. In het Jaar 1299, werd dezelve, nog bij het leven van JAN VAN RENESSE, Zoon van COSTYN, door Graaf JAN, Zoon van FLORIS DEN V, geschonken aan zijnen natuurlijken broeder, WITTE VAN HOLLAND VAN HAAMSTEDE, dien FLORIS, na voorafgaande trouwbelofte, geteeld had bij de dogter van JAN DEN VII, Heer van *Heusden*. In het Jaar 1341 werd deeze Heerlijkheid, door Graaf WILLEM VAN HENEGOUWEN, om de getrouwe diensten, door FREDRIK VAN HAAMSTEDE, Zoon van WITTE, en zijne voorouders, hem gedaam, tot een Baanderij verheeven, en aan FREDRIK, daarenboven, veele goederen gegeven, om zijnen staat te konnen voeren. Zedert hebben de Heeren van HAAMSTEDE den certijtel van *Baanderheeren* gevoerd. Na dat de Heerlijkheid, meer dan anderhalve Eeuw, in het Geslacht van WITTE VAN HAAMSTEDE geweest was, is zij, onder de Regeering van FILIPS VAN BOURGONDIE, in het Jaar 1454, wederom aan de Graaflijkheid gekoomen, uit kracht van zeker vonnis of uitspraak, bij deszelfs Zoon KAREL, Graave van *Charlots*, tegen FLORIS en ARENT VAN HAAMSTEDE, over het verkorten van 's Graaven Regten en het pleegen van geweld, uitgesproken; waar bij alle de goederen van HAAMSTEDE, zo roerende als onroerende, in *Zeeland* leggende, verbeurd verklaard werden: nogthans met deeze uitzondering, dat het aan den Heere van HAAMSTEDE, uit genade en om zijner oudheids wille, gegund werd, dezelve, gedurende zijn leven, in lijftogt te gebruiken. In het volgende Jaar werd deeze Heerlijk-

heid,

heid, met die van *Westfchouwe*, verkogt en opgedraagen aan LODEWYK VAN BRUGGE, Heer van *Gruithuizen*. Doch de koop werd genaast, bij JAN VAN HODENPYL, dogters zoon van FLORIS VAN HAAMSTEDÉ, aan wien de gemelde Heerlijkheden, door den Heer van *Gruithuizen*, werden over gedaan en opgedraagen, op den 17 van Junij des Jaars 1456. Toen naderhand, uit kracht van zeker vonnis van den Grooten Raad, gegeven ten voordeele van JAN VAN ZWIETEN, en ten nadeele van JAN VAN HODENPYL, de voorschreevene Heerlijkheden weder werden opgeveild, is de Heer van *Gruithuizen* 'er andermaal kooper van geworden, en, bij zekere brieven, daar in bevestigd; waar toe nog nader, in het Jaar 1474, een leenbrief, bij KAREL, Hertog van *Bourgondie*, werd opgemaakt. In het Jaar 1493 kwamen dezelve, erflijk, op JOHAN, Heer van *Gruithuizen*, in wiens Geslacht dezelve, bijna nog een geheele Eeuw, gebleeven zijn. De gemelde goederen, in het Jaar 1592, wegens KATHARINA VAN BRUGGE, Vrouwe van *Gruithuizen*, van nieuws, verkogt zijnde, aan JOOST EWOUDEZEE TEELING, in zijn leven Raad van Staate, en aan JAN ANTHONISSE DE JONGE, Burgemeester te *Zierikzee*, werden ze, bij MAXIMILIAAN, Heer van *Kruiningen*, *Heenvliet*, en *Hazerswoude*, als bloedverwant van gemelde vrouwe, genaast; en hij, in het Jaar 1599, in 't bezit daar van gesteld. Deeze verkogt ze aan den Heer JACOB VAN EINDE, die 'er mede verleid werd, op den 23 van wintermaand, in het Jaar 1608. In het Jaar 1670 werd, door koop, 'er eigenaar van, de Heer JACOB DE WITTE, Rentmeester Generaal over *Zeeland-Beoosten-Schelde*, wiens dogter Vrouwe HELENA DE WITTE, dezelve ten huwelijk heeft gebragt, aan den Heer IMAN MOGGE; die dezelve, aan zijne nakomelingen, heeft nagelaaten, waar door zij gekoomen zijn aan IMAN MOGGE VAN HAAMSTEDÉ, Schepen der Stad *Amsterdam*, die deeze Heerlijkheid, bij zijn overlijden naliet aan zijne weduwe, Vrouwe MARIA AGATHA VAN COLLEN. In het Jaar 1728 werd het verschil, tusschen de Staaten van *Zeeland* en de eigenaars, over de Westduinen en Warande, afgedaan, doordien de Staaten dezelve als een leen uitgaven.

De

De eerste bezitters deezer Heerlijkheid, hebben verscheide Keuren, Verboden en Ordonnantien gemaakt; waar van de oudste is, die van WITTE VAN HAAMSTEDE. Men houdt aldaar een Jaarlijkse Kermis, nevens een Paarden- en Beestenmarkt. De bewoners deezer Heerlijkheid hadden, van ouds, en inzonderheid ten tijde van Hertog KAREL DEN STOUTEN, groot deel aan de Vaart en handel van *Westchouwen*; zo als blijkt uit de vrijheden, door EDUARD DEN IV, Koning van *Engeland*; aan hen verleend. Het Geregte aldaar bestaat uit een Schout, zeven Schepens en een Secretaris. Daarenboven zijn 'er Thefauriers, Kerk- en Armeesters, mitsgaders een Deken en vijf Gezwoorens over de Meekeuren.

Het rechte Wapen der Heeren van HAAMSTEDE, 't welk met den dood van AREND VAN HAAMSTEDE, in het Jaar 1604, als den laatste mannelijken afstammeling van zijn Geslacht, werd in stukken geslaagen, en op de kist in 't graf geworpen, was het Wapen van *Holland*, naamlijk, een Roode klimmende Leeuw op een Goud Veld, met tong en klauwen van Azuur, staande een Rad, wegens het bloed van *Heusden*, op den borst van den Leeuw.

HAAMSTEDE, (WITTE VAN HOLLAND VAN) natuurlijke zoon van FLORIS DEN V, baarde groote vreeze aan Koning EDUARD; vermoedende die Vorst, dat FLORIS hem tot erfgenaam verklaaren zou. Doch hier van was geen het minste bewijs: schoon het waar is, dat WITTE van zijnen vader teder bemind, en ook met de Heerlijkheid *Haamstede* werd begiftigd. Hij was een dapper en strijdbaar man. In den twist van *Holland* met WOLFERE VAN BORSSELEN, om deszelfs slegt gedrag omtrent Graaf JAN gehouden, en gedurende het beleg van *Dordrecht*, in het Jaar 1299, werd WITTE VAN HAAMSTEDE, tegen zijnen wil en dank, op het Huis te *Putten* gelegd, waar van wij de uitkomst, elders op de Art. *BLAUD* en *BORSSELEN*, gemeld hebben. Meer eere behaalde hij, onder het beftier van Graaf JAN DEN II, in het Jaar 1300. Hij bevond zig toen binnen *Zierikzee*, met JAN, Graave van *Oostervant*. WITTE beval, dat men den *Zeeuwen* niet moest beletten sloop te gaan; welk bevel nagekomen zijnde, werden hunne Sloten aangetast en afgebrand,
gantsch

WITTE VAN HAAMSTEDÉ, VERTOOND ZICH IN DE WAPENRUSTING
VAN EEN KRIJGSMAN BINNEN HAARLEM.

gantsch *Schouwen*, *Walcheren* en *Zuidbeveland* aan Graaf JAN DEN II onderworpen, en daarenboven 's Graaven vijanden uit *Bergen op den Zoom* verdreeven. In het Jaar 1304 verdiende hij met regt den eernaam van REDDER VAN HOLLAND, 't welk, door de *Brabanders* en *Vlamingen*, bijna geheel overweldigt was. WITTE VAN HAAMSTEDÉ, die zig altoos bij Jonker WILLEM gehouden had, was, kort na dat de *Vlaamsche* Vloot van *Zierikzee* verdreven was, met een enkel Schip, in Zee gestoken, om te verneemen naar het gedrag van GUY VAN VLAANDEREN in *Holland*. Doch de *Maas* niet durvende binnen loopen, was hij Noordwaards aan, langs de *Hollandsche* kust, voortgezeild, tot aan *Zandvoort*. Hier stapte hij aan Land, en vernam, spoedig, hoe deerlijk het gesteld was. Men berigtte hem, dat de meeste Steden *Vlaamsche* Bezetting hadden ingenoomen, en dat men *Haarlem* en *Kenne-merland*, daaglijks, aan boord was, om zig insgelijks aan den nieuwen Heer te onderwerpen. Met verontwaardiging aangedaan, over de lafheid der *Hollanders*, spreekt hij hier op eenen ieder, die het nog met den regten Heer, Graaf JAN, hield, een hart in 't lijf; begeeft zig voorts, in allerijl, binnen *Haarlem*, alwaar hij met open armen ontfangen, en hem, straks daar op, het bewind der Regeering in handen werd gesteld. Na eenen ieder verzekerd te hebben, van Jonker WILLEM gezonden te zijn, om het Land van de *Vlaamsche* overheersching te verlossen, zond hij brieven aan alle de *Hollandsche* Steden af, dezelve aanmoedigende, om zig tegen de *Vlamingen* te verzetten. De meeste Steden ontvingen zijne brieven met vreugde, en omhelsden zijnen voorslag. Binnen twee dagen ontfing hij, van alle kanten, een toestemmend antwoord: en daar op wapenden zig alle de Poorters tegen de *Vlamingen*. *Delft* was de eerste Stad, die dezelve verdreef, daar na volgden *Leiden*, *Gouda*, *Delfland* en *Vlaardingen*. Te *Schiedam* hielpen de vrouwen de *Vlamingen* doodslaan. 't Slot te *Schoonhoven* werd, door Jonker WILLEM en WITTE VAN HAAMSTEDEN, belegerd en gewonnen. Zedert kreeg de laatste den naam van de *geesfel der Vlamingen*, die, kort daar op, genoodzaakt waren naar huis te keeren. Met groot verlies verlieten ze, eerst *Holland*, en daar na *Zee-land*.

land. Men vind aangetekend, dat hij drie zoonen heeft nage-
laaten, doch niet, wie zijne vrouw geweest, of wanneer hij
overleden is.

Zie MELIS STOKÉ, in JAN DE II.

HAAMSTEDÉ, (JAN VAN) werd mede genoemd onder de *Hol-
landsche* en *Zeeuwsche* Edelen, die, in het Jaar 1323, met
Graaf WILLEM DEN III, den togt naar *Vlaanderen* bijwoonden.
Hij was de jongste zoon van WITTE VAN HAAMSTEDÉ, en stierf
in 't Jaar 1348.

HAAMSTEDÉ, (FLORIS VAN) sneuvelde in den scheepstrijd van
VROUW MARGRIET, op de *Maaze*, in het Jaar 1351. Hij was
een zoon van GUI, en Heer van *Haamslede*, *Montignij*, en
Bergen in Kennemerland. Zijne huisvrouw was CATHARINA
VAN BORSSELEN.

HAAMSTEDÉ. (ADOLF VAN) Onder-Admiraal der *Spaansche*
Vloot. In het Jaar 1574, toen deeze Vloot, bij *Antwerpen*,
door de *Zeeuwen*, werd geslaagen, werd hij gevangen geno-
men, en naar *Delft* gevoerd, alwaar hij, gedurende eenigen
tijd, in hegtenisfe gehouden werd.

HAAMSTEDÉ, (ADRIANUS CORNELISZ.) word uitdrukkelijk een
Zeeuw genaamd, doch men vind niet gemeld, in welke plaats
hij aldaar gebooren zij. Na dat hij zig eerst eenigen tijd te
Embden onthouden had, werd hij van daar naar *Nederland* ge-
zonden, om de Christelijke Gemeente te ondersteunen. In het
Jaar 1557 was hij Predikant te *Antwerpen*, te gelijk met HEIDA-
NUS. Van daar schreef hij twee brieven aan die van *Embden*.
Bij den eersten verzogt hij, wegens eenige onstaane geschillen,
een Leeraar van meerder bekwaamheid en ervaarenheid dan hij
was; in den tweeden gaf hij in bedenking, of het niet raadzaa-
mer ware, voortaan niet meer heimelijk, maar ook somtijds in
het openbaar te prediken. In het Jaar 1558 stigte hij de eerste
Duitsche Kerk te *Aaken*, die uit dertien huisgezinnen, voor-
naamlijk uit *Antwerpenaars*, bestond. In dat zelve Jaar trok hij

van *Frankfort* naar *Antwerpen*, en bekwam zijn ontflag aldaar; waar na hij zig eenigen tijd onthield te *Norden*, bij zijne zuster, de weduwe CATHARINA VAN HAAMSTEDÉ. In het volgende Jaar begaf hij zig naar *Engeland*, en deed aldaar de eerste Predikatie in de Kerke van *St. Denijs*, te *Londen*. In dat zelve Jaar kwam hij wederom te *Groningen*, van waar hij, in het Jaar 1562, door die van *Emden*, verzogt werd, zig naar *Engeland* te begeeven, ter beflissing van zeker geschil, over de noodzaaklijkheid of onnoodzaaklijkheid der Doopgetuigen. Doch deeze reize ging niet voort. Hij overleed, nog in dat zelve Jaar, in *Friesland*.

Wanneer hij zig, in het Jaar 1558, te *Antwerpen* verstoutte, om op de Markt, bij het hooge kruis, dat midden op de straat opgeregt is, openlijk te prediken, onder 't oog van de Processie der Geestelijken, die daar voorbij ging, werd dit bedrijf, naar de verschillende gedachten der menschen, verschillende beoordeeld. Hij verdedigde zig daar over, in gemelden zijnen brief, aan die van *Emden*.

Door den Bischoep van *Londen* was hij verdagt gemaakt, als of hij, in die Stad, eenige dwaalingen der Wederdoopers had beginnen te verspreiden. Doch MEINERS, in zijne *Oostvriesche Kerklijke Geschiedenisfen*, toont, dat dit een misflag is, vermids de Bischoep, door dien ADRIANUS, aldaar bedoelt eenen ADRIANUS GORIMUS, een *Franschman*, en niet onzen HAAMSTEDÉ. Behalven de twee gemelde brieven, heeft hij nog geschreven het eerste *Nederlandsche Martelaarsboek*, onder den tijtel: „ de Geschiedenisfen der vroome Martelaaren, „ die om het getuigenisfe des Euangeliums haar bloed gestort hebben, van de tijden van Christus af, tot op den Jaare „ MDLIX bij een vergadert op het cortste door Adr. Corn. „ Haamstedium Ao. 1559 den 18 Maart, in 4to.

ABRAHAM MELLINUS geeft, op 't eind der Voorreden van 't *Groot Martelaarsboek*, dit getuigenis van hem: *Adriaan Cornelisz. van Haamstede*; „ die de eerste Autheur is van onze *Nederlandsche Historie der Martelaaren* heeft mede onder het kruis Ao. „ 1559 een kort en zeer bondig werk ontworpen, waar in hij „ binnen ieder Eeuw, niet meer als een staalken of twee geeft „ van eenige vervolgingen en in dezelve de getrouwe bewaa-

„ rih-

„ringe Gods, om te betonen dat Godt hem selve binnen ieder
 „Eeuw altijd nog een gelovig zaad behouden heeft; die haar
 „knieën voor den Baal niet geboogen hebben, tot troost en
 „fligting van onse Nederlandfche Kerke onder het kruis.”

Dit Godvrugtig en nuttig werk is, naderhand, meermaalen gedrukt, en voorts, met veele vermeederingen, in de Jaaren 1645, 1657 en 1659, door J. GYSIUS, Leeraar te *Streekkerk*, eerst met houten, en daar na met kopere figuren, uitgegeven.

Zie LA RUE, *Geletterd Zeeland*.

HAAN, (DE) een Adelfijk Huis, in *Zeeland*, op het Eiland *Schouwen*, onder het Dorp *Noordgouwe*.

HAAN, (CORNELIS JANSZOON DE) of HET HAANTJE, was geboren te *Amfteldam*. Van zijne vroege jeugd af aan gaf hij proeven, dat een mannenhart hem bezielde; toonende hij zig, in alle voorvallen, zelf, in kleinigheden, altoos even gediensfig en vaardig: waar door hij, bij al het Scheepsvolk, groot en klein, bemind en geagt was. Zijne dapperheid word hoog geroemd; en van zijn liefde voor het Vaderland gaf hij meeningvuldige blijken. Dit alles baande hem den weg tot zijn fortuin. Toen men het voorneemen had, om de vermetelheid der *Duinkerksche* rovers te straffen, werd hij, nevens anderen, tot den rang van Kapitein verheeven. Hij kweet zig, in dien post, zo heldhaftig, dat zijn naam, niet alleen bij de *Duinkerkers*, maar ook in de Middelandfche Zee, welke hij met bloed verfd, vermaard werd. Meermaalen schroomde hij niet, met zijn Schip alleen, tegen een grooter aantal te strijden; en het gelukte hem altoos, met eere uit den strijd te rug te koomen: waarom hem ook de vermaarde BARLÆUS, in zijn Graffchrift op den Field, met de *Romeinsche* DECIUSSEN gelijk steld. Dan, het schijnt het lot der Helden, bijzonder op de woeste Zee, te zijn, vroeg of laat, de zege met den dood te moeten koopen. Toen hem, den 19 April, in het Jaar 1633, twee *Duinkerkers* ontmoetten, begaf hij zig midden tusfchen hen, en raakte in zo een hevige gevegt, dat daar van bijna geen voorbeeld was, tusfchen zo weinige Schepen. Het eene Schip schoot hij in den grond; en

HÉT

J. J. Schyffels del.

J. van der Vliet sculp. 1768.

eder
haar
t en

alen
ren
nk,
gee-

and

ge-
hij
tig,
ftig
en
ge-
tig-
in.
in-
den
zo
aar
le,
ijn
ik-
en
et
n,
n,
o,
ig
o
n
é

het ander nam hier op de vlugt. Onze overwinnaar liet hier voor 't Vaderland zijn dierbaar leven. Men ziet nog heden, ten Zuiden van het Koor der Oude Kerk, binnen *Amsteldam*, aan de hoekpilaar, een zwart marmeren Tafreel, ter zijner eere, en daar in, van gemelden Hoogleeraar, eenige *Latijnsche* verfen, met vergulde letteren, die in het kort zijne roemrugtige daden vermelden. De zin komt hier op uit:

Ter eere en eeuwige gedagtenisse van den zeer manhaftest Zeeheld CORNELIS JANSZOOËN van *Amsteldam*, bij genaamd DE HAAN, hebben de Beschermers en Bestiëders van de zaaken der Noordzee hier dit gedenkteken doen stellen.

*Wilt, Lezer, op ons volk, en hunne wondren merken;
Op hun verwinning en verwondrenswaarde werken.
Hier legt die geen wiens kiel de Zee heeft door gezwèrft,
En 't Middelandfche Meir met Spanjaards bloed geverft.
Die Duinkerck beven ded, door 't winnen van hun Schepen;
Zo dikwils heeft hij hen zeeghaftig aangegreepen,
En 's vijands Hopmans zo van Schip als magt ontbloot;
Dat nu de Batavier tot Spanjens val geen Vloot
In Zee behoëft. Een Schip, een Hopman kan 't bewaaren
Maar wijl dees Zeeheld in het midden van de baaren,
Zijn lijf en leeven heeft voor 't Vaderland gesteld,
Is hij zeeghaftelijk en met veel eer geveld.
o Romers! wilt niet op uw Decien hoog draaven,
Dees marmersteen houdt ook een Decier begraven.*

1633.

Onder aan heeft de Heer LAURENS REAAL deeze versen daat bij gevoegt:

*Hier rust de Held, die van zijn vijands Schepen,
In zevenmaal kwam zeven vlaggen sleeten:
En gaf in 't laatst op twee zo dapper vonk,
Dat d'een vlood, en d'ander bij hem zonk.*

Men ziet boven het Tafreel eenen *Haan*, in een gelaurierd ovalsround, en in het zelve de bovengemelde versen van BAR-

LÆUS. Daar onder een Zeegevegt van drie Schepen, waar van het eene, overzijde hellende, schijnt te wille zinken. Wat laager staan de vier regelen van den Heer REAAL.

COMMELIN EN WAGENAAR, *Beschrijvingen van Amsterdam.*

HAAN, (MATTHYS DE) de XXI. Gouverneur Generaal van *Neerlands* Indiën, in het Jaar 1663 gebooren te *Dordregt*, en, op den 26 October van het Jaar 1671, met zijne ouders en verder huisgezin, aan boord gegaan, om naar Indie te zeilen. De Heer VAN DEN BROEKE, die aldaar aanzienlijke Ampten bekleedde, was van hunne maagschap. De vader van MATTHYS, die te *Dordregt* het Ampt van Notaris waarnam, ging te *Rotterdam* aan boord, met den rang van Onderkoopman; zijne drie zoonen kreegen den titel van Assistenten, schoon MATTHYS niet meer dan agt Jaaren oud was. De vader, die zijne huisvrouw in de straat *Sunda* verloor had, trad, met zijne drie zoonen en éne dochter, te *Batavia* behouden aan land; doch hij overleed zeventien dagen daar na. Van de broeders van MATTHYS vind men niets gemeld. Hij zelve werd, eerlang, naar *Suratte* gezonden, daar hij, als provisioneel Adfifent, in het Jaar 1676, dienst deed. In het Jaar 1683 werd hij het Werklijk, en in het zelve Jaar Boekhouder; in het Jaar 1685 Onder- en in het Jaar 1695 Opperkoopman. Te *Batavia* terug gekoomen, klom hij op tot de Ampten van Onderkoopman van 't Kasteel, in het Jaar 1696, van Eerften, in het Jaar 1698; tot Geheim-Secretaris van 't Gouvernement, in het Jaar 1700; Buitengewoon Raad van Indie, in het Jaar 1709; Ordinaris Raad, in het volgende, en tot Directeur Generaal, in het Jaar 1722. Tusschen beide was hij geweest President-Schepen, en Kolonel van de Burgerije. Eindelijk werd hij, den 8 ulij, Gouverneur Generaal van geheel Indie, en in die waardigheid gehuldigd, den 7 Augustus, van het Jaar 1725.

In het tweede Jaar van zijn bestier telde men niet minder dan zesendertig rijkgeleaden Schepen, die juist van pas, uit

de Indiën, in *Holland* aankwamen, in een tijd, dat de Koophandel van 't Gemeenebest zwaar bedreigd werd. 't Was in dat zelve Jaar; dat eenige gelukzoekers een middel hadden uitgevonden, om het *Deensche* Hof te beweegen; om den handel, regtstreeks, op *Kormandel*, *Bengalen* en *China* te drijven. Doch deeze nieuwe maatschappij van *Altona* vond dezelve hinderpaalen, als die van *Oostende*. *Engeland* en de Republiek waagden 'er van, zo haast zij vernamen, dat 'er een Bank, in gemelde Stad, was opgerigt, om de Actien van de Inschrijvers daar te plaatzen, met een opschrift boven de poort, in vergulde letteren: *Hier is 't nieuw Indisch Huis, om op Tranquebar, China en andere plaatzen handel te drijven*. De Koning van *Engeland*, als Keurvorst van *Hanover*, deed, te *Hamburg*, eene bekendmaking aanslaan, waar bij hij, aan alle zijne *Duitsche* Onderdaanen, verbood, eenigen handel in die Actien te drijven, of daar in eenig deel te neemen; onder straffe van de verdubbelde waarde van het daar toe geschikte geld te betaalen, of, bij gebrek daar van, tot den arbeid aan 's Lands werken verwezen te zullen worden. De Algemeene Staaten vereenden zig met zijne Majesteit, tegen de oprigting van die nieuwe maatschappij. De Lord GLENORCHE en de Heer VAN ASSENDELFT, Afgezant van H. Hoog Mogende, boden den Koning van *Deenemarken* een geschrift aan, waar bij men zig ernstig tegen de zelve verzettede. De Koning toonde zig gebelgd, dat men hem, in een zaak, die, naar zijn oordeel, de Koophandel en de Regeering zijner Staaten alleen betrof, de wet wilde voorschrijven. Men hield, van wederzijden, zijn regt met veel ijver staande. Maar het ontwerp dier maatschappij viel van zelfs in duigen. Een *Amsterdamsch* Koopman JOSIAS VAN ASPEREN, was de geheime aandrijver van dit werk geweest. Men begreep alhier, dat zijne verbindtenis, met eene buitenlandsche maatschappij, hem schuldig maakte aan verraad, volgens de wetten van den Staat; de Hoofdofficier der Stad betrok hem in regten. *Deeze dwaalende Ridder van de Actien* (zo noemde men hem) ging zijnen dienst aanbieden aan de Hoven van *Berlijn* en *Stokholm*; het eerste wees hem van de hand, maar bij het tweede kreeg hij meer ingang.

DE HAAN bestierde, inmiddels, de zaaken van de *Compagnie* zo vlijtig, dat, in het Jaar 1729, wederom een rijk geladen

Vloot, van vijfentwintig Schepen, binnen kwam; hebbende de ladingen, van de twintig eersten, vier millioenen en 630000 guldens beiden in koop gekost. De Gouverneur Generaal had, in dat zelve Jaar, op den 1 Junij, zijn leven geeindigd, en werd, den vierden van die maand, met alle staatfie, aan zijnen rang verschuldigd, ter aarde befteld. De Heer VALENTYN, die een Medeburger van hem was, verheft zijne deugden en uitmuntende hoedanigheden in den hoogften top; hebbende zijne zonderlinge bekwaamheid alleen hem den weg tot zijne verheffing gebaad. „Zijne edelmoedige en weldoende aart (zegt hij) „maakt hem dezelve dubbel waardig; maar niemand, zegt het „spreekwoord, leeft zonder vijand.” Dit ondervond ook de Heer Gouverneur.

Men beschuldigde hem, in een openbaar gefchrift, van onvoortvaarenheid en traagheid in 't besluiten; 't welk, zegt men, al het goede, 't geen hij bezat, bedorf, en aan de zaaken veel madeel toebragt. Men geeft voor, dat hij, op aandrijving van eenen zijner gunftelingen, die op den Heer ZWAARDEKROON gebeeten was, tot zulke maatregels overgong, die, schoon ze voor zijne Heeren en Meesters voordelig fchenen, gemelden Heere zijn bederf berokkenden, en den Ingezeetenen niet minder benadeelden; dwingende dezelve de Coffij, aan de Compagnie, voor den prijs van zes rijksdaalders de *Picol* te leveren, in plaats van vijftien, die hen door den Oud-Generaal beloofd waren, en door hem zelfs, voor zijne eige leveringen, geeischt werden. Dit was het dat men zegt (zegt men) om de Heer ZWAARDEKROON, bij zijne Heeren en Meesters, zwart te maaken en uit de Indiën terug te doen ontbieden. Maar men voegt 'er bij, dat, toen naderhand deeze list ontdekt werd, die Heeren, integendeel, beflooten, om hem een kostbaar geschenk te doen, ten einde blikken te geeven, hoe wel voldaan zij over den dienst van den Heere ZWAARDEKROON waren. Of die beschuldigingen, tegen DE HAAN, egt of onegt zijn, laaten wij onbeflist.

VALENTYN, *Beschrijv. van Oud en Nieuw Oostindien. Historische Reizen*, 20 Deel.

HAAN,

HAAN, (JOHAN DE) was, in het Jaar 1618, Pensionaris der Stad *Haarlem*, en de partij van 's Lands Advokaat, DE GROOT en anderen toegedaan. Aan hem werd toegeschreven de hand gehad te hebben, in het stellen van de merkwaardige verklaring, over de Regeering des Lands, ter Staaten Vergadering ingebracht, en die door de *Contra-Remonstranten* geheel veroordeeld, en door de *Remonstranten* ten hoogsten werd goedgekeurd; welk stuk den Pensionarissen HOGERBEETS, DE GROOT en DE HAAN naderhand tot bezwaar strekten. Op de bijeenkomst, tusfchen de *Hollandsche* en *Stigtsche* Gemagtigden in 's *Hage*, ten huize van DANIEL TRESSEL, eerste Klerk der Algemeene Staaten, was hij, wegens *Holland*, met de Heeren DE LANGE, Burgemeester van *Gouda*, en de Pensionarissen HOGERBEETS en DE GROOT tegenwoordig. Men handelde aldaar voornamelijk over het stuk der Waardgelders, zo als wij, op het Art. van HOGERBEETS, zullen zien. Daags na dat Prins MAURITS de Regeering te *Haarlem* veranderd had, kwam aldaar de Pensionaris DE HAAN, van de dagvaart, uit 's *Hage*, en verwoegde zig in de Kamer van Burgemeesteren; alwaar de Prefident, de Heer AREND MEINDERTSZOON FABRICIUS, hem vroegde, *wat hij daar te doen had? Ik kom*, antwoordde hij, *om, naar gewoonte, verslag te doen, van het geene op de Dagvaart verrigt is.* De Burgemeester zond hem naar huis, zeggende, *dat men hem wel ontbieden zou, als men hem nodig had.* Maar alzo niemand, in den tijd van twee maanden, naar hem omzag, verftoutte hij zig, den Burgemeester te vraagen *wat men met hem voor had? U te verlaaten van uw Ampt*, zeide men hem, *zonder dat men zig gehouden agt, u reden te geeven*; zo als ook terftond geschiedde. Naderhand van zijne vrienden gewaarschuwt, dat men hem vangen zou, week hij, met het begin van het Jaar 1619, ten Lande uit, en werd, na dat de sententiën, over de Staatsgevangenen, waren uitgesproken, ingedaagd, en, niet verschenen zijnde, op den 24. Maj van het Jaar 1619, voor vijftien Jaaren, op lijfstraffe, gebannen, met verbeurdverklaring van de helft zijner goederen. Hij begaf zig dus, als Baling, in dienst van den Hertog van *Holftein*, die hem tot zijnen Geheimen Raad aannam, en aan wiens Hof hij overleed, den 5 November van het Jaar 1624.

Twee Jaaren vóór zijnen dood, was zijn oordeel, over de vermaarde *verantwoording van H. DE GROOT*, alhier bekend geworden, en bestond hier in, dat DE GROOT, in deeze verantwoording, niet klaar genoeg gesproken had van de eigenlijke oorzaken der veranderingen en den staat des Lands, Hij moest, zijns oordeels, vooral duidelijk getoond hebben. „Wie dien „toeleg, overlang, bij zig zelven had bedagt, om, met ver- „nietiging van 's Lands vrij- en geregtigheden, en verdrukking „der voornaamste, oudste en getrouwste Patriotten, te geraken „tot meerder of onbepaald gezag.” Doch DE GROOT was van gedachten, dat de tegenwoordige toestand der zaaken in *Frankrijk* niet gehengde, om vrijer en openlijker te schrijven,

Vaderl. Hist. X. Deel, bl. 192, 210, 274,
373 en 449.

HAAN, (DAVID DE) een Konstschilder, geboortig van *Rotterdam*, van hem, zegt HOUBRAKEN, weet men niets anders, dan dat men, uit een vier regelig vers, kan besluiten, dat hij te *Rome* geweest is.

HAANDEL, een Buurtschap, in *Staats Brabant*, onder de vrije Heerlijkheid *Gemert* behorende. In dezelve staat een *Lieve Vrouwe Kapel*, die door Jaarlijkse bedevaarten vermaard is.

HAANENPOEL, weleer een Adelijk Huis, in *Gelderland*, in den omtrek van het Dorp *Ee* of *Eede*.

HAANWIJK, een fraai Heerenhuis, in de Heerlijkheid *Michiels-gesfel*, in *Staats Brabant*, behorende aan den Heere ONNO TAMMINGA, Baron *du Tour*.

HAAPS, een Heerlijkheid in het Land van *Kuik*, in het Jaar 1503, door huwelijk, aan den Graave van 's *HERENBERG*, en naderhand aan de Hertogen van *Gelderland* gekomen, en dus vervolgens een *Zutphensch Leen* geworden.

HALMA.

HAAR,

HAAR, (TER) weleer de naam van een Heerenhuis, thans van weinig aanzien, nabij het Dorp *Vuuren*, in de *Thielerwaard* gelegen.

HAAR, (OP DE) een huizing, bij het Dorp *Voorst*, in het Landdrostamt van de *Veluwe*.

HAAR, (DE) eene Heerlijkheid, in het Stigt van *Utrecht*, ten Oosten van *Geverskop*, ten Westen en Noorden van *Themaat*, en ten Zuiden van *Gieltjesdorp* en *Nijkoop*. Zij is 250 Morgen groot, en leenroerig aan de Huize van *Vianen*. In het Jaar 1748 telde men daar 24 huizen.

HAAR, (DE) het Dorp van dien naam, in bovengemelde Heerlijkheid, niet groot van omtrek. Men ziet 'er een overblijfsel van een Kerk of Kapel, welke, in het Jaar 1703, is ingestort. Indien dezelve herbouwd werd, zou de Predikant van *Kokkingen* 'er den dienst mogen verrigten. Een weinig ten Westen staat het huis.

HAAR, (DE) of TER HAAR, een oude Adellijke Hoffstad, die, in 't Jaar 1536, toen 'er DIRK VAN ZUILEN Heer van was, door de Staaten des Lands van *Utrecht*, voor Riddermatig erkend werd. Men meent dat dit huis, omtrent het Jaar 1162, of 1165, gebouwd of wel bewoond is geweest, door GODSCHALK, broeder van HERMAN VAN WOERDEN, en dat deeze, in wiens Geslacht dat huis gebleeven is tot in het Jaar 1446, den naam van DE HAAN zou hebben aangenomen. In het Jaar 1451 werd DIRK VAN ZUILEN, met dit Huis en Heerlijkheid van DE HAAR, beleend; die zig daarom VAN ZUILEN VAN DER HAAR deed noemen. Dan alzo hij een groot vijand van den Bischoep DAVID VAN BOURGONDEN was, werd dit Slot, in het Jaar 1482, door JOOST VAN LALAING, Stadhouder van *Holland*, stormenderhand ingenomen, en in brand gestookt, hij zelve gedagvaard, en, niet verschenen zijnde, zijne leengoederen verbeurd verklaard. Dertien Jaaren later werd WALRAVEN, Heer van *Brederode*, daar mede verlijd. Naderhand, door tusschenspraak van vermogende vrienden, de

misdaad van DIRK VAN ZUILEN vergeeven en vergeeten gerekend wordende, werd hij met dit huis, in het Jaar 1505, wederom verlijd, en het zelve, door deszelfs zoon DIRK, in het Jaar 1535, deftig herbouwd. In het Jaar 1585 kwam het aan den Heer NICOLAAS VAN ZUILEN; en, daar na, aan JAN VAN RENNESSE VAN ROERMONT, en in 't vervolg aan anderen. Het huis is een zwaar ouderwetsch gebouw, waar in zwaare kelders gevonden worden, die, in het Jaar 1672 en 1673, tot gevangenisfen gebruikt werden. Het word gehouden voor een der grootfte Ridder-Hoffteden in de Provintie van *Utrecht*.

HAAR, (TER) eene Havezate in *Overijsfel*, in de nabuurfchap van 't Dorp *Olst*.

HAAR, (FRANCOIS VAN DER) of gemeenlijk HARZEUS VERHAAR genaamd, was geboortig van *Utrecht*, uit een Edel Geflacht. Hij begaf zig naar *Antwerpen*, en werd aldaar Historiefchrijver van hunne Hoogheden ALBERTUS en ISABELLA. Ook heeft hij, geduurende het beftand, een Boekje gefchreven, ten tijtel voerende, *Onpartijdige verklaaringe der oorzaken van den Nederlandfchen oorlog*, zedert het Jaar 1566 tot 1608, waar in hij zeer partijdig te werk gaat, ja zelfs niet zonder bitterheid. Het is door den Heer FRANCOIS VRANK, Raad in den Hoogen Raad van *Holland*, *Zeeland* en *Westfriesland*, beknoptelijk wederlegd, onder den tijtel van *Wederlegging van het Boekje van FRANCOIS VERHAAR*; enz. mede in 8vo, en gedrukt te *Breda*, in het Jaar 1608. GOUDHOEVEN, noemt hem verkeerdelijk FLORIS VAN DER HAAR. Nog heeft men van hem, in 't *Fransch*, een Tractaatje van de Kastenlijke te *Rijsfel*, en het *Leven der Heiligen*, in 't *Latijn*.

HAAR, (JOHANNES VAN DER) of HARIUS, geboren te *Gornichem*, en Kanunnik aldaar. Hij heeft verzameld eene groote en treffelijke Bibliotheek, over allerlei wetenschappen en in alle Taalen, waar aan hij geen geld ontzag. Kanunnik in den *Haag* geworden zijnde, voerde hij dezelve derwaards, en plaatfte ze in de Kapel op het Hof. Het volk, dezelve ziende ontfcheppen, meende dat 'er zo veele boeken in gantsch *Holland*, of,

zo als GUICIARDYN het uitdrukt, in de gantsche waereld niet waren. Hij kreeg daar door, onder het gemeene volk, den naam van JAN MET DE BOEKEN. Bij zijn overlijden, in het Jaar 1532, liet hij zijnen boekschat na aan Keizer KAREL DEN V, als Legataris.

GODHOEVEN, PETIT EN GUICIARDYN.

HAARDA, eene Edele Staate, in *Friesland*, in de nabuurschap van het Dorp *Oosterbierum*, in de Grietenij van *Bavadeel*.

HAAREN, in de *Meerij*, een fraai Dorp, ten Noorden van *Onsterwijk*, hebbende een zeer vetten grond, bekwaam tot den Landbouw in kweekerij van Boomen, en waar op de bewoners zig ook voornaamlijk toeleggen, men teld aldaar 233 huizen, die allen van elkander verstrooid zijn. De buik der Kerke is, in het Jaar 1736, ingestort, en het Koor alleen slaande gebleven. *Haaren* is gecombineert met *Hilvoirt*.

HAAREN, een Dorp in *Staats Brabant*, behorende onder het Graaffschap *Megen*.

HAAREN, dus genaamd ter onderscheiding van *Burg of Berg-Haaren*, in *Gelderland*, en van *Op- en Neder-Haaren* twee Dorpen, in de nabuurschap en ten Noorden van *Maastrigt*, legt een uur gaans ten Zuiden van *Groningen*. Men wil dat HARON hier van de stigter zoude geweest zijn. Bij de invoering der Reformatie in dat Gewest, is in dit Dorp de eerste Predikatie gedaan.

HAAREN, eene Edele Staate, in *Friesland*, onder het Dorp *Brongerga*, in de Grietenij van *Schoterland*.

HAAREN, (BERG OF BURG) naar eenen daar bij gelegen Berg, de *Hoorensche Berg* genaamd, dienende tot de Geregtsplaats van dit Ampt. Dit Dorp behoord onder het tweede Ampt, aan het Rijk van *Nijmeegen*.

HAAREN, (OP) een klein Dorp en vrije Heerlijkheid, aan de Rivier de *Maas*, niet meer dan een half uur van *Maastrigt*, word dus genaamd, ter onderscheiding van *Neer* of *Neder-Haaren*, aan de overzijde van de *Maas*, nabij *Rekkem*.

Nabij *Op-Haaren* staat het Kasteel *Burg-Haaren*, dat tamelijk groot, en van een deftig aanzien is, zijnde nog in 't Jaar 1776 merklijk verbeterd. In het Jaar 1748, geduurende de belegering van *Maastrigt*, hield de Graaf VAN LOWENTHALL zijn verblijf op het zelve.

HAAREN, (HUIS TE) een Kasteel in het Land van *Overmaas*, ter linkerzijde van den weg van *Klimmen*. Het behoord onder de Riddermaatige Hofsteden, en heeft, ten allen tijde, aan deszelfs bezitters, (bijaldien zij Edellieden waren) 't régt van beschrijving gegeven, ter vergadering des Kwartiers *Valkenburg*. Reeds van oude tijden behoorde het aan aanzienlijke Geslachten. Dit huis is, in het Jaar 1742, door ongeluk, afgebrand. Hoewel, twee Jaaren daar na, de muuren wederom waren opgehaald, bleef het, egter, onvoltooid tot in het Jaar 1770, waerneer het in orde gebragt werd.

HAAREN, (VAN) of VAN HAREN, een oud en beroemd Geslacht, dat verscheiden voorname Mannen heeft voortgebracht, zo als te zien is, in het I. Stuk van FERWERDA. Wij zullen alleen hier van de meestberoemden melding maaken.

HAAREN, (ADAM VAN) ZOON van EVERARD, Schepen te *Aken*, en van AGNES CORTENBACH, had zijnen oorsprong uit een Oud en Edel Geslacht, 't welk, zedert dien tijd tot heden toe, in *Friesland* is beroemd gebleven. Hij behoorde mede onder de verbondene Edelen. Men leerde hem beter kennen, in het Jaar 1572, onder den naam van Hopman DAAM. Zijne goederen verbeurd verklaard zijnde, beproefde hij zijn geluk bij de *Watergeuzen*. Bij de komste van ALVA in de *Nederlanden*, had hij het eerst moeten vlugten, uit hoofde van zijn verblijf in het *Akensche* gebied; dan hij was ook een der eersten, die den grondslag der vrijheid hielpen leggen. Het innemen van den *Briel* dient daar van tot getuige, en is, op dat Art. omstandig ver-

verhaald. Prins WILLEM DE I telde hem onder zijne vertrouwelingen; en de Graaven LODEWYK en JAN VAN NASSAU, Stadhouders van *Friesland* en *Gelderland*, bewezen hem alle achting; in zo verre, dat de laatste de Voogdije over de kinderen van VAN HAAREN aanvaardde; waar van 'er drie, in den Krijgsdienst, voor het Vaderland, hun leven lieten. Deeze ADAM of DAAM, de roem van zijn Geslacht, overleed te *Arnhem*, den 7 Maij van het Jaar 1589, zijn lijk werd te *Leeuwarden* begraven.

TE WATER, *Verbond der Edelen*, bl. 450, enz.

HAAREN, (WILLEM VAN) derde zoon van ADAM, Gedeputeerde uit de Edelen van *Friesland* ter vergadering van H. Hoog Mog., geboren te *Arnhem*, den 19 Januarij van het Jaar 1581; gestorven in den *Haag*, den 9 December van het Jaar 1649; liet, uit zijn huwelijk met MAGDALENA VAN VIERSSEN, tien kinderen na.

HAAREN, (ERNST VAN) de derde zoon van WILLEM, was Kolonel van een Regiment Cavallerij. In het Jaar 1673, voerde hij 't bevel over de Ruitery in de Actie bij *Swartsluis*, en werd vervolgens Grietman van *Weststellingwerf*. Hij was geboren te *Leeuwarden*, den 13 December van het Jaar 1623; stierf den 15 Augustus van het Jaar 1701; en liet zeven kinderen na.

HAAREN, (WILLEM VAN) jonger broeder van ERNST, geboren te *Leeuwarden*, den 17 October van het Jaar 1626. Zijn vader WILLEM VAN HAAREN was Opperfalconmeester van Graaf WILLEM LODEWYK VAN NASSAU, Stadhouder van *Friesland*, en naderhand Gedeputeerde in het Kollegie van H. Hoog Mog. de Staaten Generaal. WILLEM, waar van wij hier spreken, na, met veel lof, zijne studien, te *Franeker*, *Utrecht* en *Leiden* volbragt te hebben, deed, zo als lieden van geboorte in dien tijd gewoonlijk plagten te doen, de groote
tour,

tour, door *Frankrijk*, enz. tot in het Jaar 1649, wanneer hij, door zijnen vader, werd terug ontboden. In het volgende Jaar werd hij in 't Kollegie der Staaten van *Friesland* gedeputeerd, uit het district van *het Bilt*, en kort daar na in den *Haag*, in de Generaliteits Rekenkamer. In het Jaar 1652 werd hij Grieman van 't *Bilt*, en kreeg vervolgens zitting in den Raad van Staate. In het Jaar 1658 begaf hij zig in den echt, met Vrouwe ELISABETH VAN HEMMEMA.

Hoe deeze Edele *Fries* zig bij het Vaderland verdiend gemaakt heeft, blijkt uit verscheiden Gezantschappen, door hem bekleed. Eerst aanvaardde hij die post aan 't Hof van *Denemarken*. In het Jaar 1663 werd hij gezonden naar *Oostfriesland*, om de Stenden aldaar te bewegen, tot het opbrengen van eenige penningen, door den Vorst, aan den Bischoep van *Munster*, in eenige termijnen beloofd; ter volbrenginge van welke belofte, den Vorst niet de wil, maar de magt ontbrak. Dit niettegenstaande, had, op den vervaltijd van den eersten termijn, de oorlogzugtige Bischoep de *Deijlerschans*, aan den *Eem*, ingenomen; 't welk de Staaten met geen goede oogten aanzien. In het volgende Jaar zonden ze een Leger derwaards, waar bij VAN HAAREN, als Gedeputeerden te velde, tegenwoordig was. De Schans werd in de tijd van 14 dagen heroverd.

In het Jaar 1670 had hij zitting in het Kollegie der Gedeputeerde Staaten van *Friesland*. In het Jaar daar aan hielp hij de rust der Academie te *Franeker* herstellen.

In het Jaar 1671 bevond hij zig in *Zweeden*, en arbeidde daar na mede, hoe wel vrugteloo, aan de vredesonderhandelingen. Vervolgens werd hij naar *Engeland* gezonden, om de vriendschap te herstellen. Deeze togt had dien Staatsman bijna het leven gekost, also, door een woedenden storm, het Schip, welk hem overvoerde, in gevaar van schipbreuk kwam. Volgens berigten, zou het inzonderheid aan zijnen moed te danken geweest zijn, dat het behouden bleef. Wijders woonde hij het Congres te *Nijmegen* en *Rijswijk* bij. Gedurende deeze afwezigheid, was hij tot Curator der *Friesche* Academie verkooren; werd voorts Rentmeester van de Domeinen dier Provintie; en bekleedde dus, tot in het Jaar 1703, wanneer hij zijn leven ein-

eindigde, de aanzienlijkste Eerampten. Hij heeft geene kinderen nagelaten. De geleerde HUBER deed over hem eene sierlijke Lijkreden.

HAAREN, (WILLEM VAN) het zesde kind van ERNST, was eerst Grietman van *Doniawerslal*, vervolgens van *Weststellingwerf*, en eindelijk van het *Bildt*, Gedeputeerde, uit de Edelen van *Friesland*, in de Staaten van die Provintie; en, wegens dezelve, van tijd tot tijd gecommiteerd in genoegzaam alle de Provinciale en Generaliteits Kollegien. Hij was geboren den 6 Januarij van het Jaar 1655; en stierf den 18 September van 't Jaar 1728: vijf kinderen nalaatende.

HAAREN, (ADAM ERNST VAN) ZOOH VAN WILLEM, geboren den 25 October van het Jaar 1683, verwekte, bij AMELIA HENRIETTA WILHELMINA DU TOUR, twee zoohen en ééne dochter: ONNO ZWIER, WILLEM en FROUC VAN HAAREN. Hij was Grietman en Ontfänger-Generaal van 't *Bilt*; Gedeputeerde in meest alle Collegien, en overleed den 12 Maij van het Jaar 1717.

HAAREN, (DUCO VAN) broeder van den zo evengemelden, stierf ongehuwd, den 30 November van het Jaar 1742. Hij was Grietman van *Weststellingwerf*: Gedeputeerde der Staaten van *Friesland* in meest alle Collegien.

HAAREN, (WILLEM VAN) oudste zoon van ADAM ERNST, Grietman en Ontfänger-Generaal van 't *Bilt*; Kwartierschouf en Dijkgraaf van *Peelland*; Gedeputeerde Staat van *Friesland*, en, wegens die Provintie, Afgevaardigde ter Vergadering van de Algemeene Staaten; Gedeputeerde te velde, geduurende de campagnes van de Jaaren 1747 en 1748; en vervolgens II. Hoog Mog., Afgezant en Plenipotentiaris aan het Hof van zijne Doorluchtige Hoogheid, Hertog KAREL VAN LOTHARINGEN, als Gouverneur der *Oostenrijksche Nederlanden*. Hij was geboren den 21 Februarij van het Jaar 1710, en overleed den 27 Junij van het Jaar 1768. Deze werd, zo wel als zijn broeder ONNO ZWIER,

ZWIER,

ZWIER, geplaatst onder de *Nederlandsche* Dichters: de een, om zijnen LEONIDAS, en de ander om zijne GEUZEN.

HAAREN, (ONNO ZWIER VAN) de ongelukkigste Staatsman van zijn Geslacht, was geboren te *Leeuwarden*, in 't Jaar 1713. Hij was Grietman van *Westfellingwerf*; Commisfaris Generaal van de *Zwitserfche* en *Grizonfche* troepen, in dienst van den Staat; Gedeputeerde, uit den Adellijken stand, in de Staaten van *Friesland*, en, wegens dezelve, op onderscheidene tijden, afgevaardigd ter Vergadering van den Raad van Staate; in de Admiraliteit te *Amfelfdam* en in de Staaten Generaal; Gedeputeerde te velde; Minister Plenipotentiaris van H. Hoog Mog. op de vredehandeling te *Aken*; en Commisfaris van zijn Hoogheid, Prinsfe WILLEM DEN IV, Erfstadhoudcr, tot het beschikken van de zaaken van Justitie en Politie, Finantie en Regeering, in de door de *Franschen* ontruimde Landen en Steden van *Braband*. Hij was getrouwd met vrouwe SARA ALYDE VAN HULS; uit welk huwelijk verwekt werden elf kinderen; door eenige van welke 's mans ongeluk bewerkt werd. Dan, wij oordeelen beter, die wandaden in vergetelheid te laaten, dan tot fchande voor de nakomelingen, dezelve wederom ten toon te fpreiden: te meer, daar zijn Edele, van genoegzaam al wat onpartijdig daar over geoordeeld heeft, voor onfchuldig is verklaard. Hem trof, in het Jaar 1776, eene andere ramp, door een ongelukkigen brand in zijn huis, waar door zijn aanzienlijke Boekverzameling een prooi der vlammen wierd. Hij overleed den 2 September van het Jaar 1779, in den ouderdom van 66 Jaaren en 5 maanden. Eenige van zijne kinderen zijn nog in leven, en bekleeden mede aanzienlijke Ampten.

HAARLEM. (OUD) In *Kennemerland*, en wel in de Banne van *Heemskerk*, ziet men de overblijfsels van dit aloude Slot, bij de Landlieden het Hof genaamd; bestaande in een brok, of twee groote fteenen op een heuvel. De bezitters daar van voeren den titel van *Vrijheeren van Oud-Haarlem*. Voorheen noemden zij zig *Vrijheeren* of *Baronnen van Haarlem*; 't welk, door 's Lands Staaten, den 11 Maj van het Jaar 1649, verboden werd. Deze Heerlijkheid behoorde aan die van *Assen*.

fen

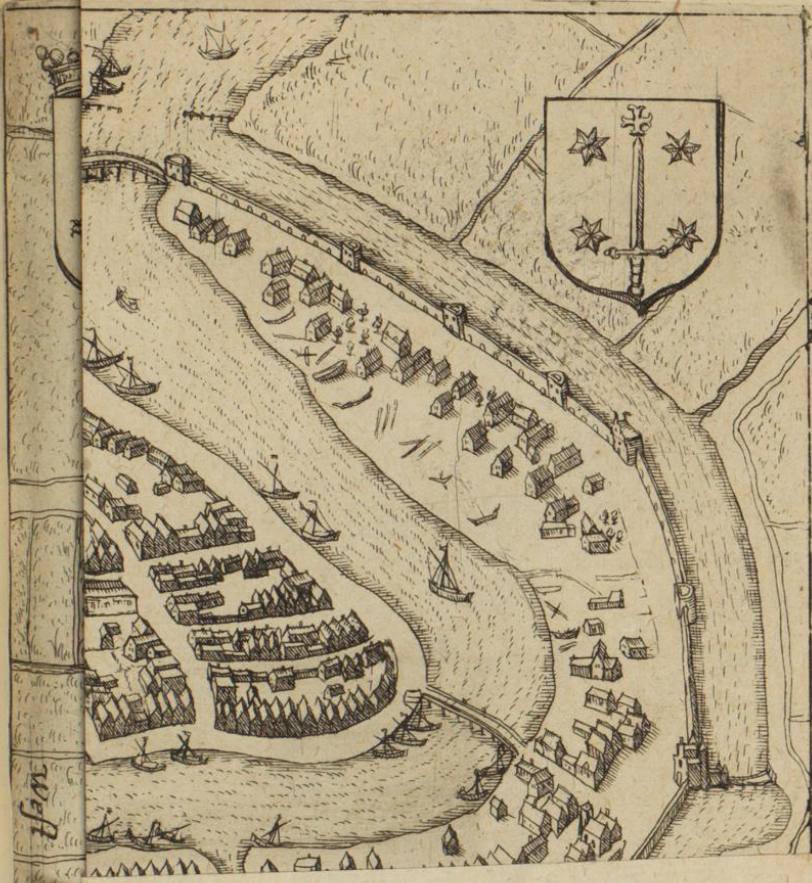
sendelft, tot dat GEORGE FREDRIK VAN RENESSE, Baron van *Elderen*, in het Jaar 1669, dezelve verkogt aan den Heer en Mr. KORNELIS FANNIUS. Naderhand kwam zij aan het Geslacht van GULDEWAGEN. Het is onbekend, wanneer dit Slot verwoest is. Na de eerste slooping, van nieuws opgebouwd zijnde, bleef het in stand, tot in 't Jaar 1690, wanneer het, ten grooten deele, afgebroken, en, op de oude grondslagen, een fraai gebouw getimmerd en met schoone Plantaadjes verfiert werd. Het behoorde naderhand aan den Heere HENDRIK VAN DER SPELT, meermaals Schepen der Stad *Amsterdam*.

HAARLEM, (*t Geslacht van*) waar van men meent, dat het Slot of Huis, zo even gemeld, zijnen naam ontleend heeft. Het is een der alleroudsten van *Kennemerland*. Veele Historiefchrijvers willen, dat het van den zogenaamden Koninklijken *Frieschen* Stam oorspronkelijk is. Doch wij stellen het, met VAN LEEUWEN en anderen, afkomstig te zijn uit *Westfriesland*, of *Kennemerland* zelve. Dit is, intusfchen, zeker, dat men 'er reeds op het Jaar 1124; gewag van gemaakt vind, in welken tijd wij vermeld vinden WERMBOLD FOLPERT en WILLEM VAN HAARLEM; op het Jaar 1160, van EVERWAGT, WILLEM en EVERT VAN HAARLEM; op 1203, van SIMON JAN en YSBRANT VAN HAARLEM, gebroeders en Ridders. Ridder SIMON gaf, in het Jaar 1250, zijne huizinge, binnen *Haarlem*, aan de *Karmeliter Monniken*, die daar hun Klooster van maakten. Hij stierf in het Jaar 1280. WILLEM, broeder van SIMON, Schildknaap, vind men vermeld in het Jaar 1291. Hij had eene dochter BEATRIX VAN HAARLEM, getrouwd aan GERRIT VAN HEEMSKERK. DIRK VAN HAARLEM, Drosfaard van *Muiden*, sneuvelde, in *Zeeland*, in den slag tegen de *Vlaamingen*. HUGO VAN HAARLEM was Abt van *Egmont*. Van hem werd gemeld, op het Jaar 1341, dit Geslacht is vermaagschapt geweest aan HEEMSKERK, POLANEN, ASSENDELFT, enz. Het Wapen is een zilver Kruis op een rood Veld, bezet, in ieder hoek, met vier zilvere Maerlen.

HAAR-

HAARLEM, eene groote en aanzienlijke Stad, naast *Dordrecht* de eerste stemhebbende Stad in de Vergadering der Staaten van *Holland*; welke tweede rang haar is toegekend, zo om haare oudheid, als om haare goede gelegenheid en bloeienden stand, waar in dezelve, boven andere Steden van dat Gewest, uitmuntte. De tijd haarer stigting is onzeker. Eenigen willen, dat van *Haarlem*, reeds ten tijde van Graaf DIRK DEN I, gewag gemaakt word, en dus vóór het einde van de tiende Eeuw. Zo onzeker dit is, nog onzekerer is het, deszelfs stigting te brengen tot de vijfde of zesde Eeuw. Dat *Haarlem* reeds bekend was in de Jaaren 1132 en 1155, en toen reeds eene bloeiende Stad, lijd geen twijffel, doch, of haare stigting moet worden toegekend aan iemand uit het Geslacht van *Haarlem*, kan niet bepaald worden.

Haarlem legt drie uren gaans Bewesten *Amsterdam*, vijf Benoorden *Leiden*, en even verre Bezuiden *Alkmaar*. Het *Spaarne*, een frische stroom, doorloopt de Stad, die, aan den Zuidkant, een aangenaam Bosch heeft, den *Hout* genaamd. Voorts is de Stad, aan den Westkant, door hooge Duinen beschermd, langs welke men lustige Hoffteden en een aanmerkelijk getal van Lijnwaat- en Gaarnbleekerijen vind. De afstroomingen der Duinen voorzien de Stad rijkelijk van versch en frisch water. De Buitensingels en fraaie Wandelwegen maaken deeze Stad, die ruim en lugtig gebouwd is, des te aangenaamer. Men wil, dat dezelve wel driemaal uitgelegd is. De juiste tijd van de twee eerste uitleggingen weet men niet aan te wijzen; de laatste is aangevangen in het bedrukte Jaar van 1672; wordende de Stad toen, aan de Noordzijde, met twee nieuwe Graften vermeerderd, waar van de eerste, zijnde de *Nieuwe Gracht*, met pragtige Huizen bebouwd is. De Stad heeft agt Poorten, benevens twee Waterpoorten. De agt eerste zijn: de *Sparwouder*, de *Schalkwijker*, de *Kleine* en *Groote Houtpoort*, de *Raam*, de *Zijl*, de *Deismans* en de *Kennemerpoort*; de twee Waterpoorten zijn de *Leidsche* en *Amsteldamsche Poorten*. De muuren der Stad zijn, paar de oude bouwwordo, met verscheide ronde en half ronde Toorens voorzien, de laatste vergrooting

WELF

HAERLEM

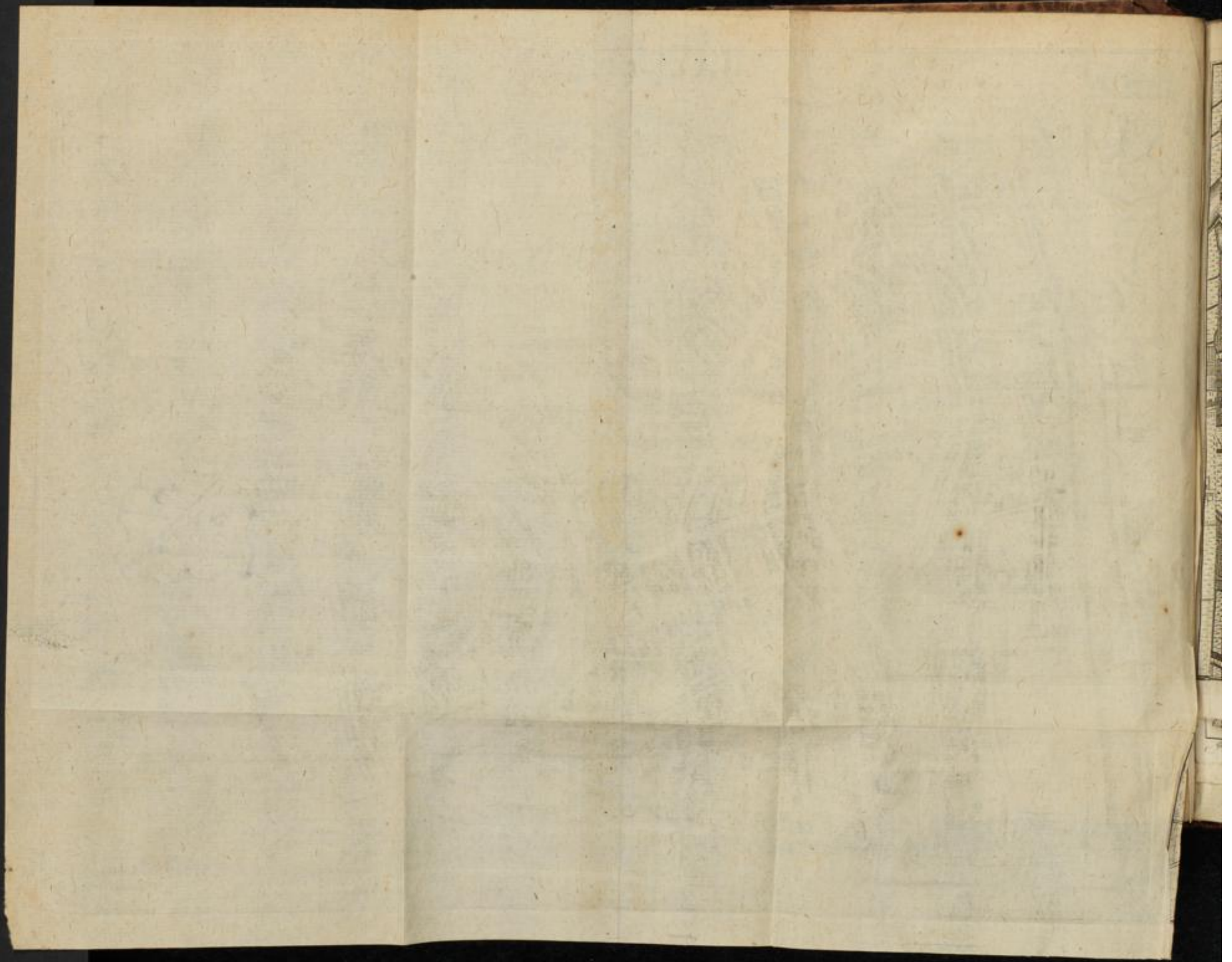
W. van

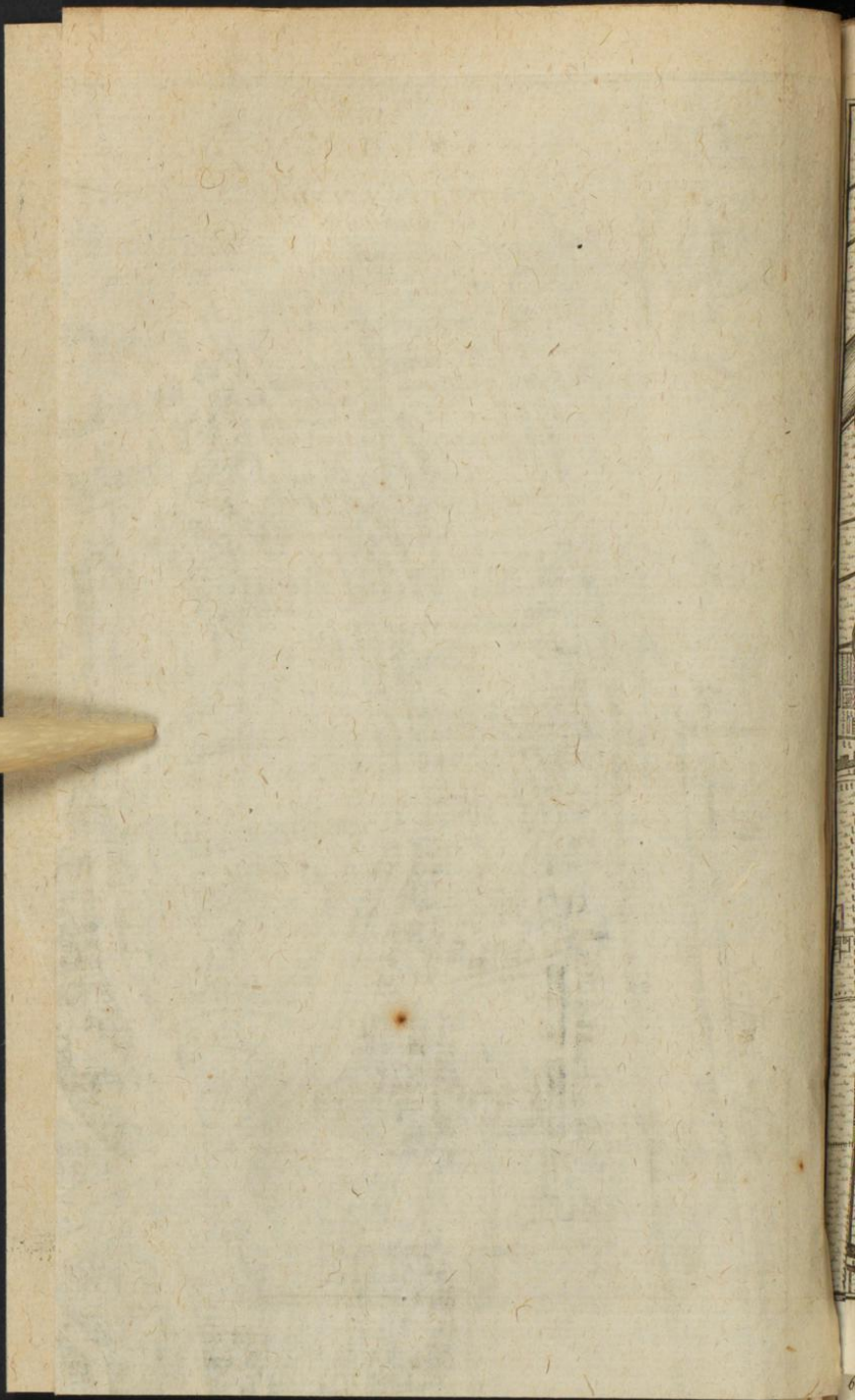
cost

- 1 Stadhuis
- 2 Martuelt
- 3 phalsgravenhof
- 4 S. Margrieten Conuent
- 5 S. Catharinen Conuent
- 6 S. Magdalenen Conuent
- 7 Witte heeren Conuent
- 8 thof van zyn Ex. Naften
- 9 De Clueueniers doelen
- 10 Des Remart

- 11 T. posthuys
- 12 De doelen
- 13 Doudt doelen
- 14 T. loekhuys

SVYT

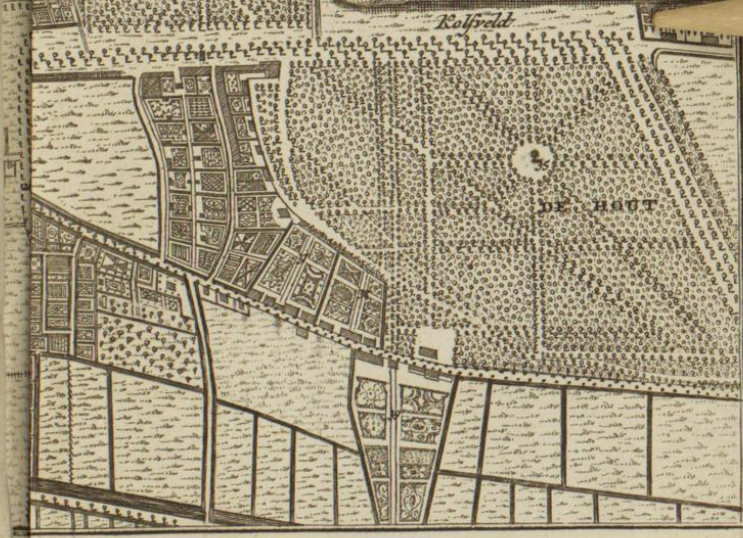

Grondtekening
van
HAARLEM,
merkelyk verbeterd door
ADRIAAN SPINDER,
Geadmit. Landmeter aldaar.

- A. Grote Hout Poort. 14. 15. 16. 17. 18. Doopsgez. Kerken.
- B. Kleine Hout Poort. 19. Klokhuis
- C. Endjes of Leidsche Water Poort. 20. Oude Mannen Huis .
- D. Schalkwyker Poort. 21. Elizabeths Gasthuis .
- E. Spaarmowuder Poort. 22. Weeshuis
- F. Amsterd. Water Poort. 23. Arme Kinderen Huis
- G. Kennemer. of Nieuwe P. 24. Almoesgeniers Wees en Luythuis .
- H. Deamans Poort. 25. Diakonie Huis .
- I. Zyl Poort. 26. Pest en Dolhuis .
- K. Raam Poort. 27. Proveniers Huis .
- 1. Stadhuis . 28. Hofje van Staats .
- 2. Prinsenhof en Pand. 29. Latynsche School .
- 3. Vlesschhal. 30. Huis v. Laur. I. Kuster.
- 4. Waag. 31. Doele
- 5. Lombaard. 32. Noorder Kerkhof.
- 6. Oude Stadhuis. 33. Zuider Kerkhof.
- 7. Grote Kerk. 34. Oude Hout .
- 8. S. Jans Kerk. 35. Nieuwe Hout .
- 9. Nieuwe Kerk. 36. Hofst. Sparenhout .
- 10. Bakenessen Kerk. 37. Hofst. Westerhout .
- 11. Walsche Kerk. 38. Hofst. Spruitenbosch.
- 12. Luthersche Kerk. 39. Hofst. Bosch en Vaart.
- 13. Remonstranten Kerk. 40. Hofje van Heithuizen.

te Amsterdam
by ISAAC TIRION 1742 .

Grondtekening
van
HAARLEM,
merkelyk verbeterd door
ADRIAAN SPINDER
Goadmit. Landmeter altaar.

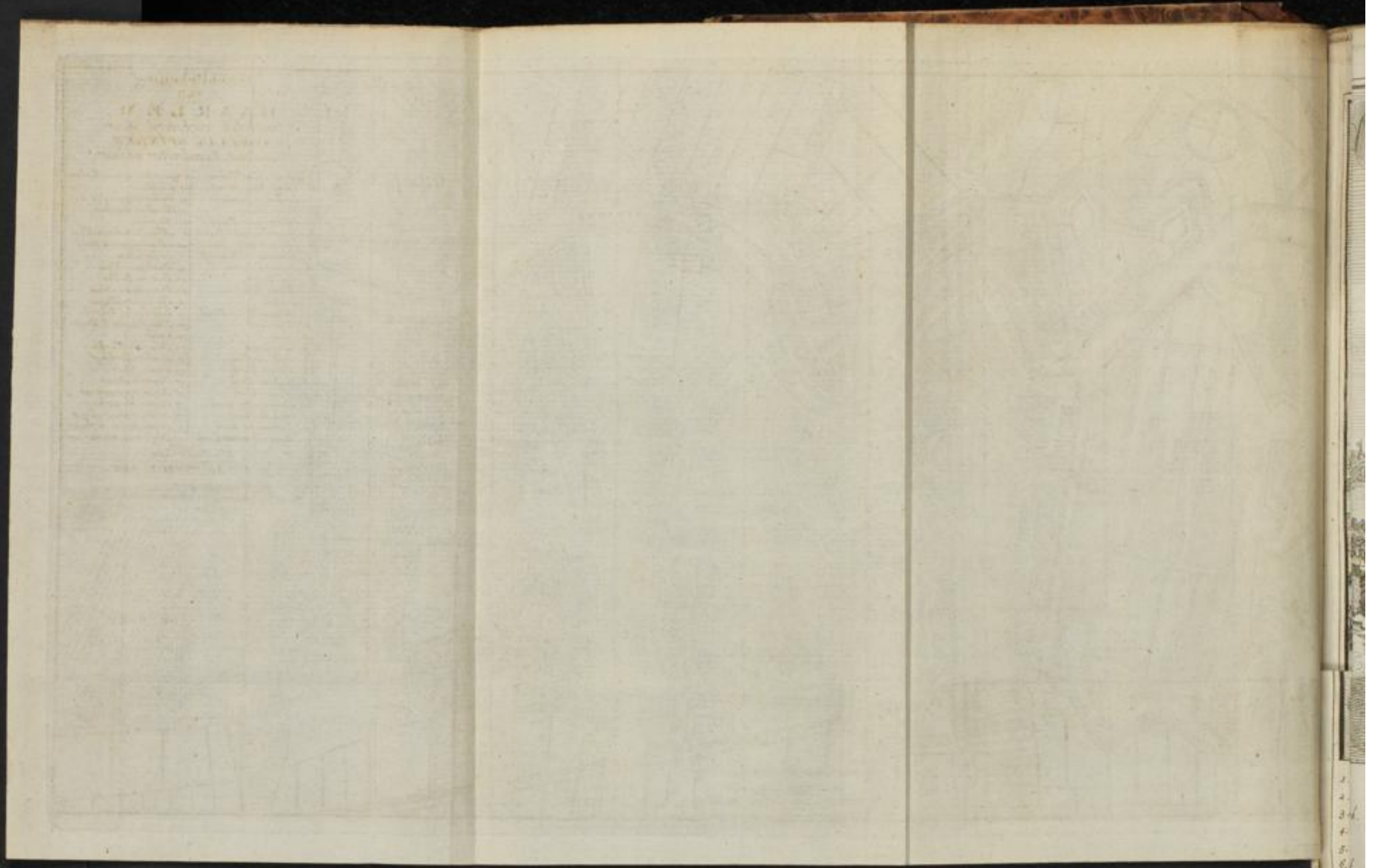

- A. Grote Sint Poort.
- B. Kleine Sint Poort.
- C. Oude of Leidiche Water Poort.
- D. Schalkwyker Poort.
- E. Spaarwonder Poort.
- F. Amsterd. Water Poort.
- G. Kruisweg of Nieuwe P.
- H. Doornans Poort.
- I. Zyl Poort.
- K. Raan Poort.
- 1. Stadhuis.
- 2. Prinses Hof en Pand.
- 3. Vroeschal.
- 4. Waag.
- 5. Lombard.
- 6. Oude Stadhuis.
- 7. Grote Kerk.
- 8. S. Jans Kerk.
- 9. Nieuwe Kerk.
- 10. Balenruan Kerk.
- 11. Nieuwe Kerk.
- 12. Luthersche Kerk.
- 13. Remonstranten Kerk.
- 14. Oude Dooptuis.
- 15. Klokhuis.
- 16. Oude Mannen Wuis.
- 17. Elizabeth Gasthuis.
- 18. Weeshuis.
- 19. Arme Kinderen Wuis.
- 20. Amoygenours Wuis en Tafelhuus.
- 21. Diakenis Wuis.
- 22. Post en Doolhuus.
- 23. Proveniers Wuis.
- 24. Stijpe van Straats.
- 25. Luthersche School.
- 26. Wuis v. Laur. T. Koster.
- 27. Doele.
- 28. Noorder Kerkhof.
- 29. Zuider Kerkhof.
- 30. Oude Bleet.
- 31. Nieuwe Wuis.
- 32. Stijpe Sporenhouet.
- 33. Stijpe Waterhouet.
- 34. Stijpe Sporenhouet.
- 35. Stijpe Bleet en Poort.
- 36. Stijpe van Weeshuisen.

in Amsterdam
by **ISRAAK TIRION** 1742.

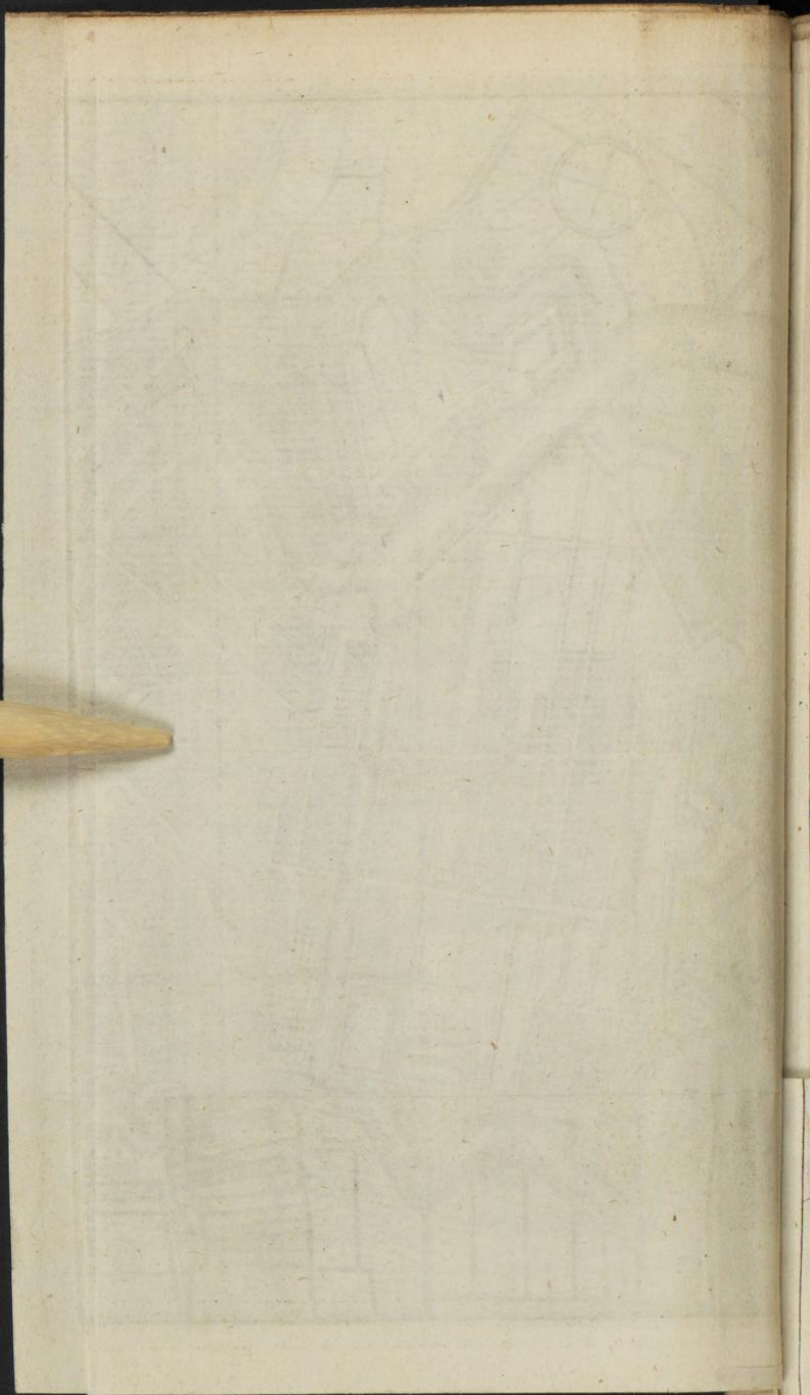

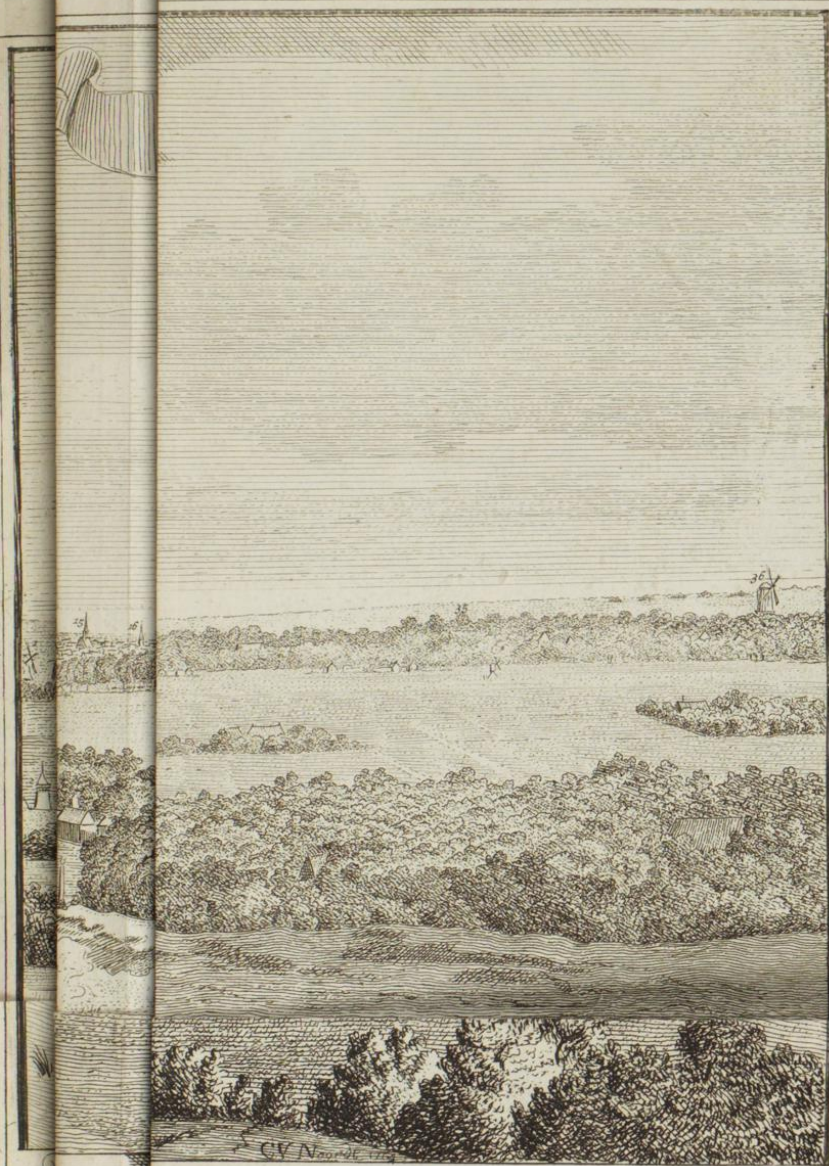

1.
2.
3.
4.
5.
6.

1.
2.
3.
4.
5.
6.

Doelen.

Stuivershuis.

Doort.

31. Nieuwe Kerk.

32. Kruit-Sooren.

33. Doelmolen.

34. Grootte Hout-Doort.

35. 't Begin of ingang van de Haarlemmer Hout.

36. Verjmolten.

door C. V. Noordt naar 't Steen get-en in 't Koper gebragt 1764.

H A A R L E M
aan de West-gyde.

1. Zandgraven
2. Het Wolkhuys te Overmeer
3. Zandgraven
4. Het Post of Wolkhuys
5. Kruiswaaier Poort
6. Dijkwaas Poort

7. Het Haffje van Breda
8. Kruiswaaier
9. De Maanwaaier
10. Ankerdijk in 't Noordst.
11. Dijkwaaier
12. Kinderdijk

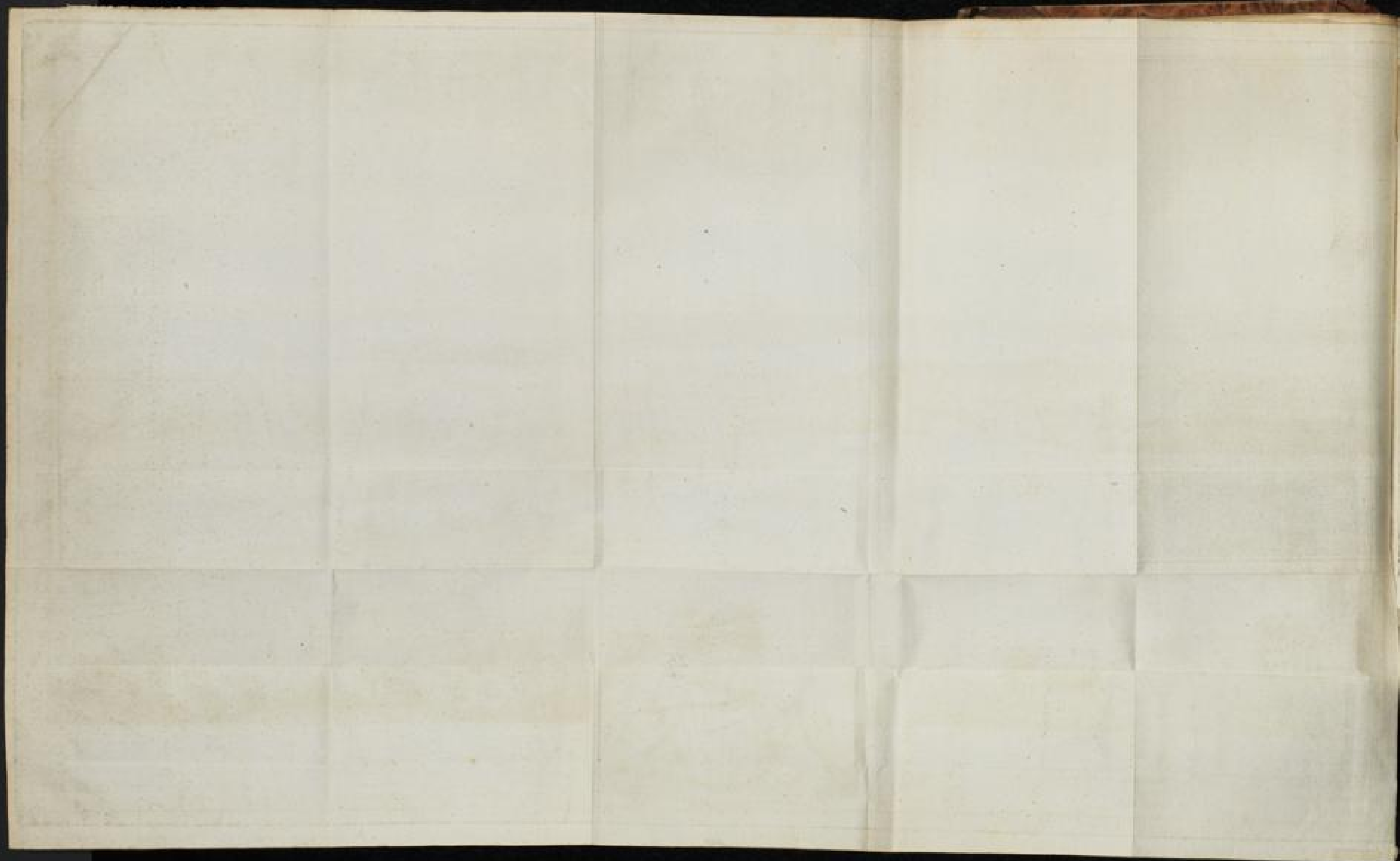
13. Kruiswaaier
14. Zandgraven
15. Het Nieuw Land
16. Kruiswaaier
17. Zandgraven
18. Franck Kerk

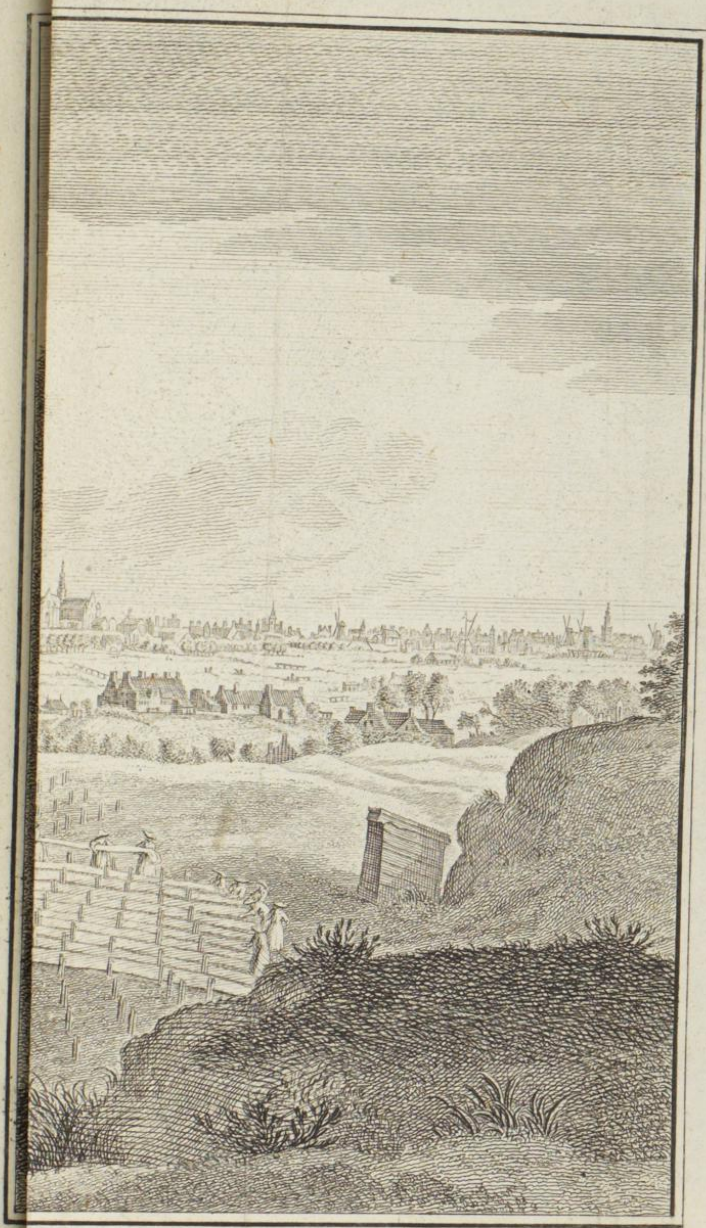
19. Bakenwijck Kerk
20. Zandgraven
21. Nieuw Schipwaaier Poort
22. Kruiswaaier
23. De Groote Kerk
24. Het Radhuys

25. De Bakenwijck Poort
26. Kruiswaaier
27. De Nieuwe Dijkwaaier
28. Oude Kruiswaaier
29. Carthuys
30. Nieuwe Kruiswaaier

31. Nieuwe Kerk
32. Kruiswaaier
33. Dijkwaaier
34. Groote Kruiswaaier
35. De Begijn of ingang van de Ankerdijkwaaier
36. Dijkwaaier

gter de Kleverer Laan.

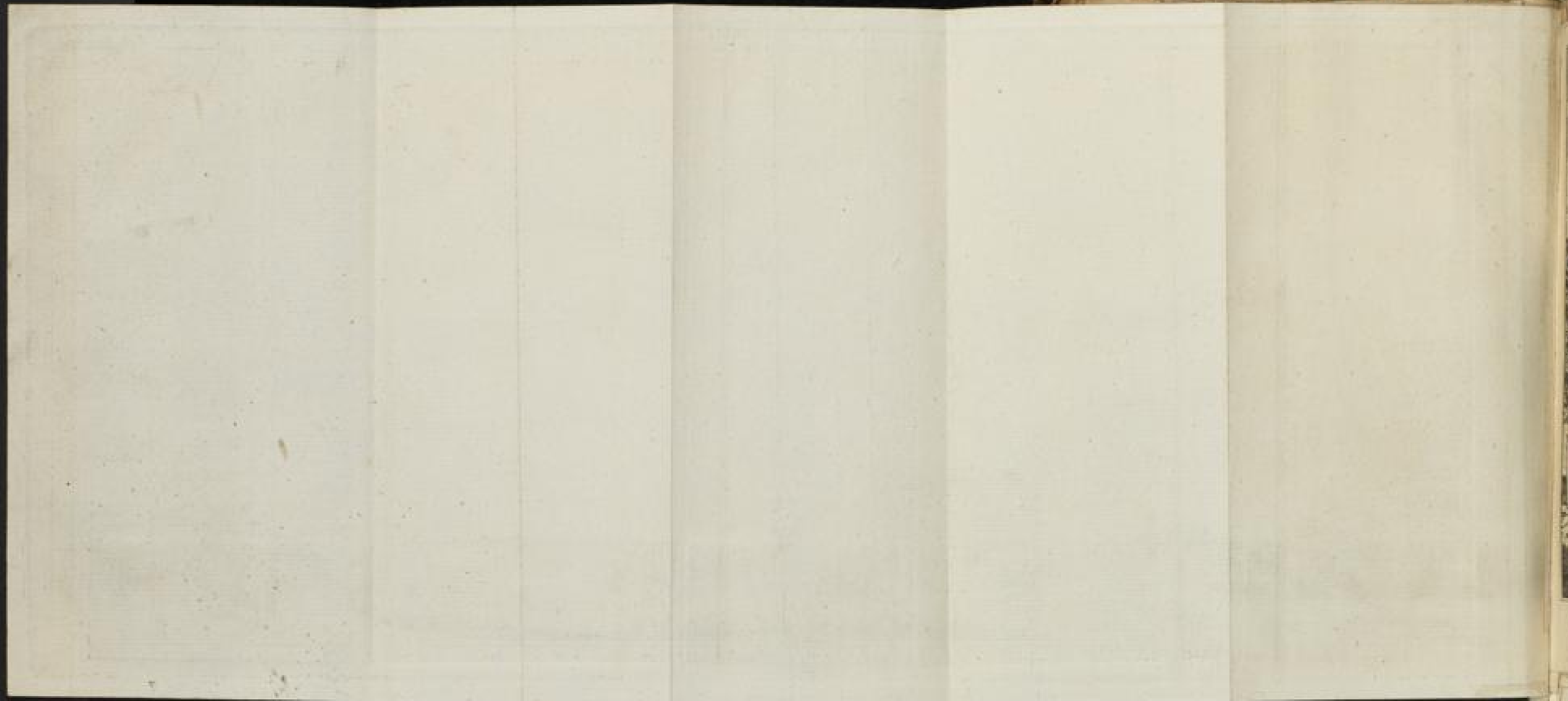
J. C. Philips Sc. 1750.

Gezigt op de Stad HAARLEM. en de Linnen- en Gaaren-Bleekeryen te Overveen. te zien van de heuge Duinen agter de Kleeveer Laan.

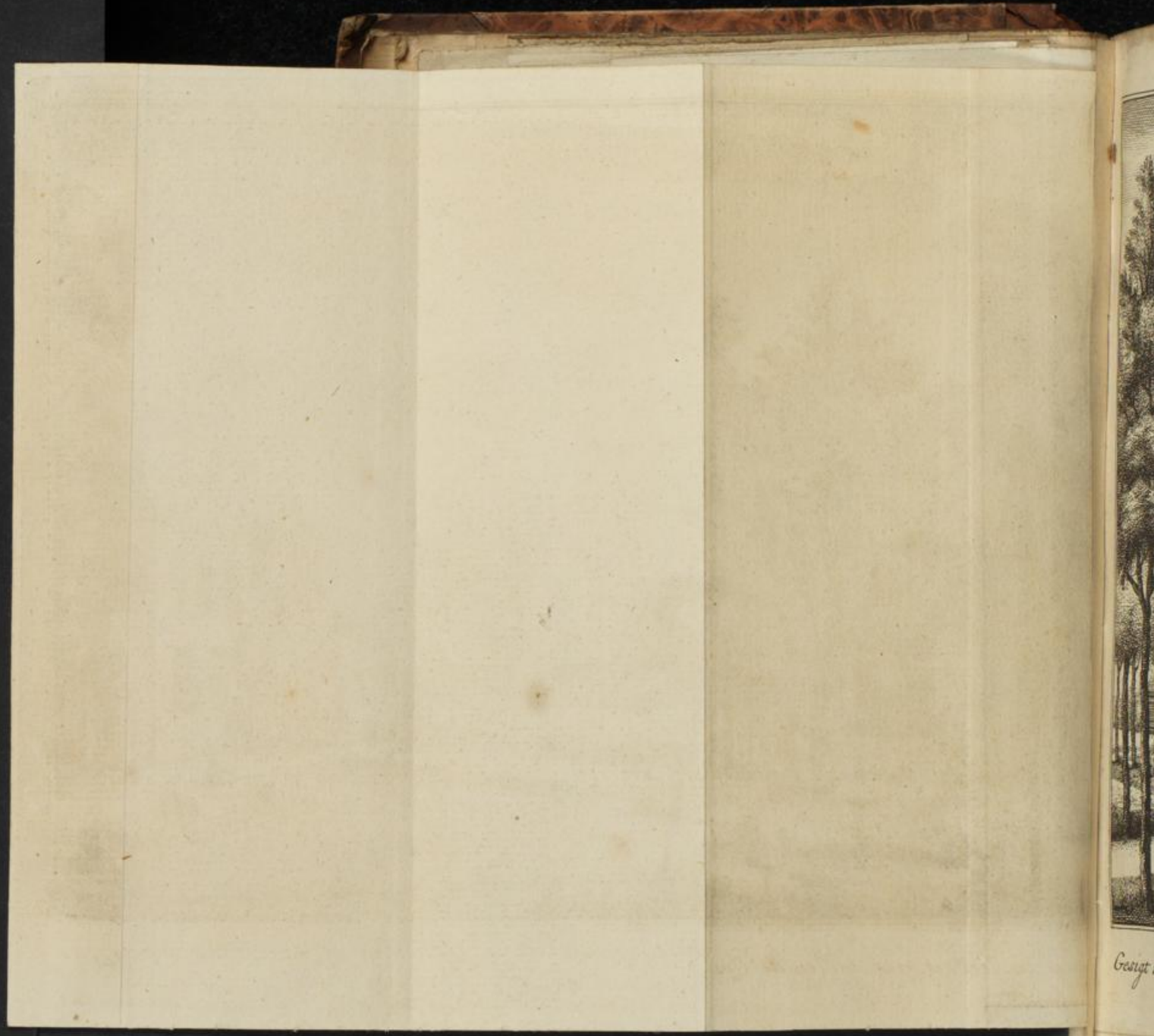

*Gezicht op Chemin vers Haarlem regardant
naar Maison de L'Etat.*

Gezicht op half-weg Haarlem, ziende
naar 't Gemeen Landshuis.

|| Vue a Moitié Chemin vers Harlem regardant
vers La Maison de L'Etat.

Gesigt

Gr

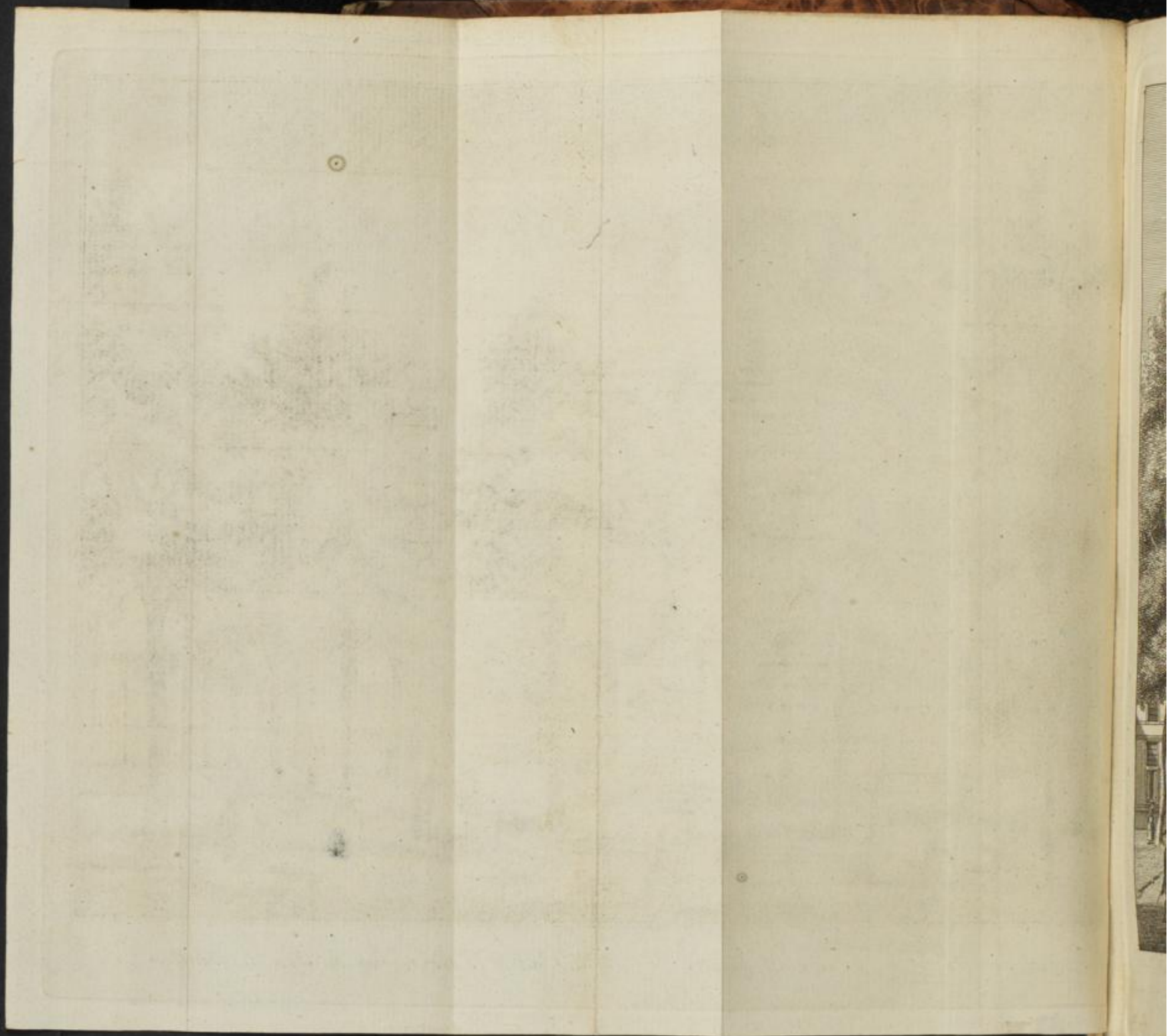
Gesigt in den Bois. près du Jeu de Quilles.

Gesigt in den Hout by de Kegel-baan.

Vue dans le Bois, près du Jeu de Quilles.

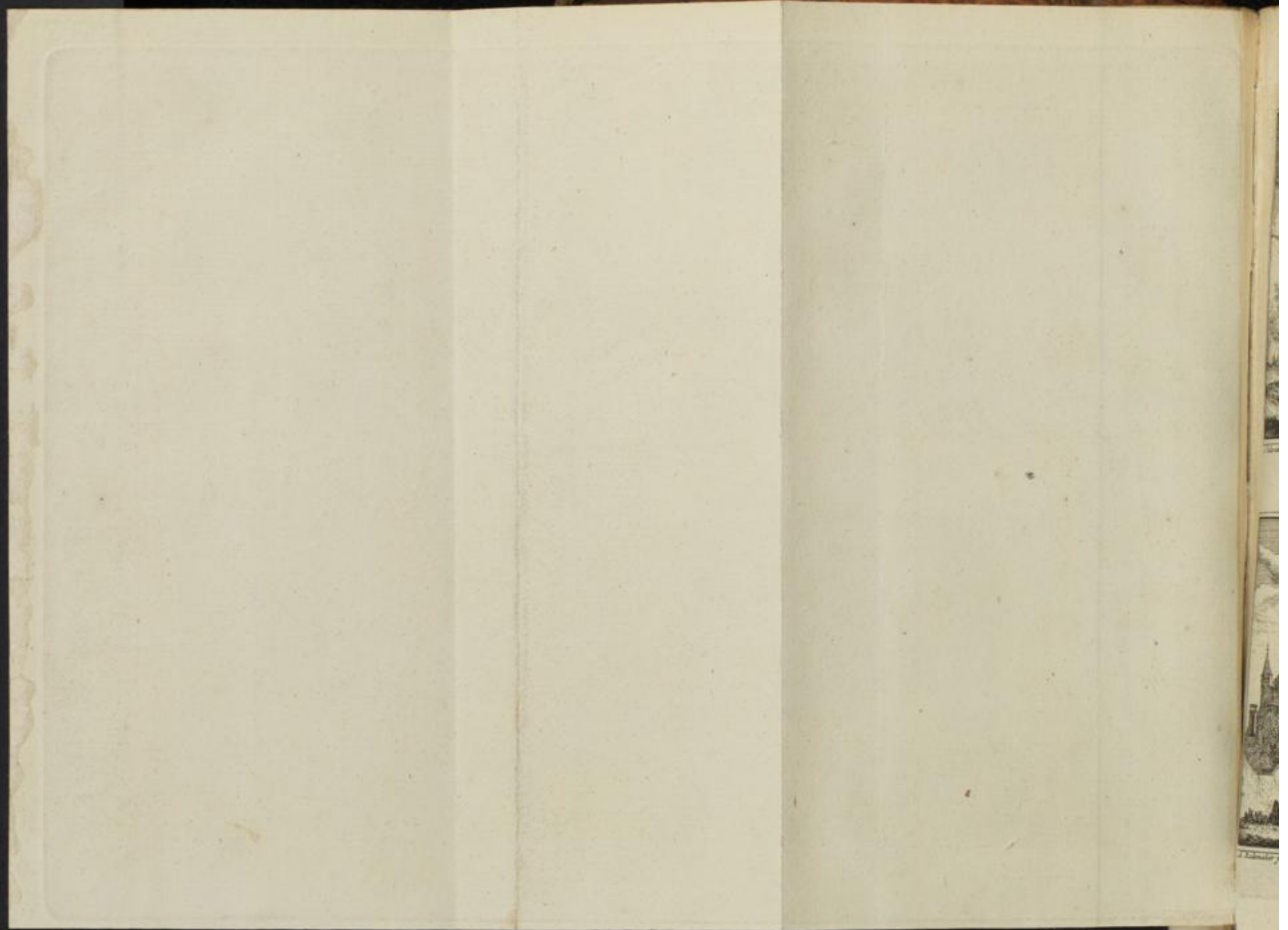

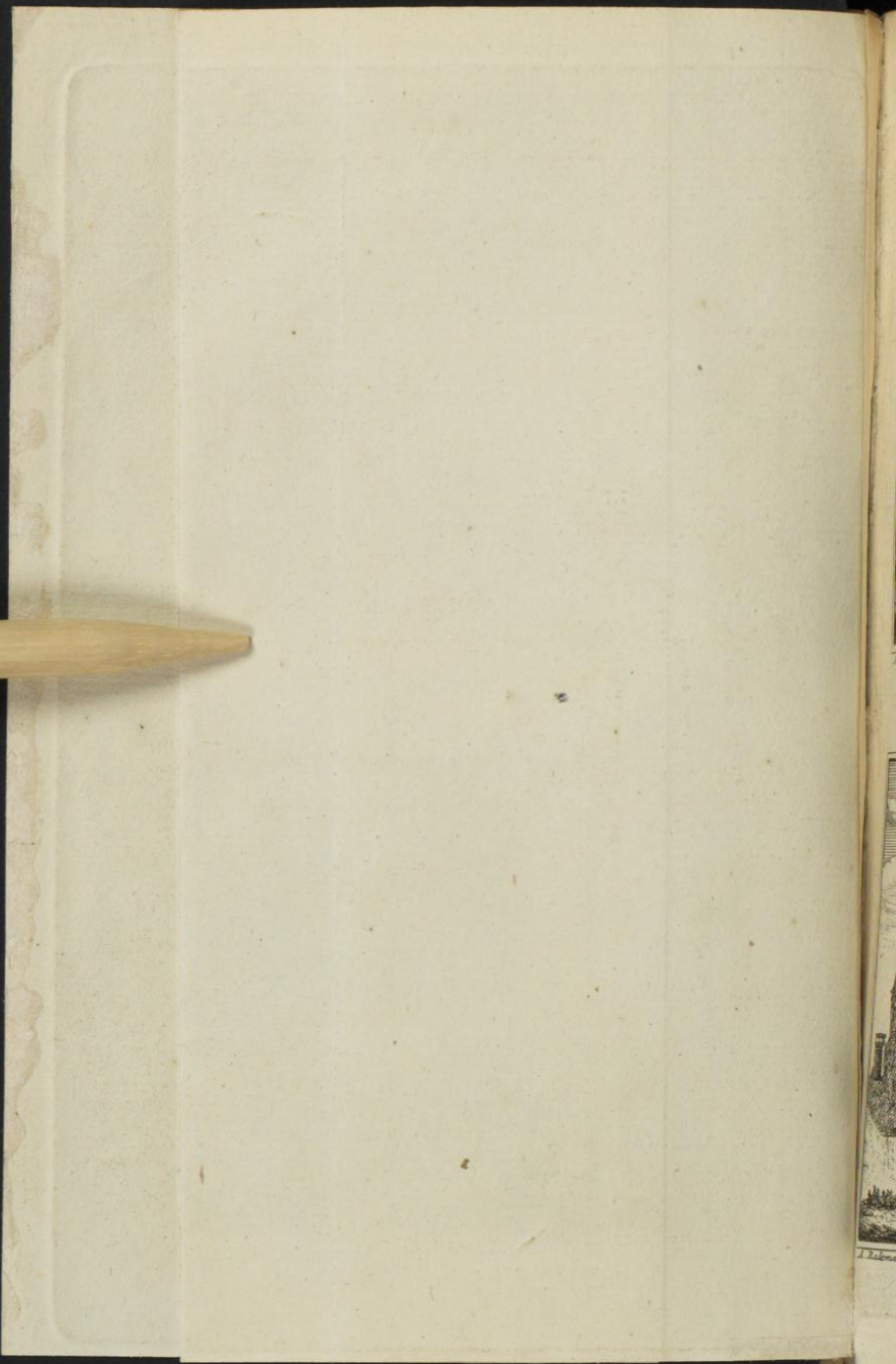

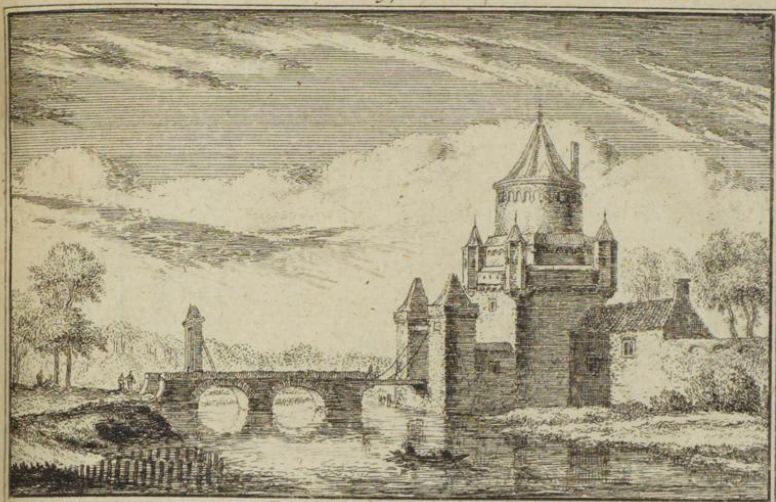
L E M .

HET BINNEN SPAARNE te HAARLEM.

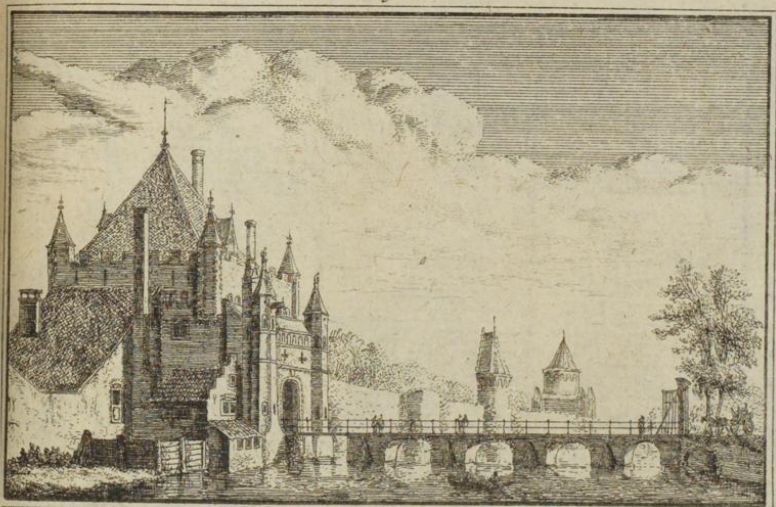

A. Rademaker fecit

Kleine HOUT-POORT te Haarlem

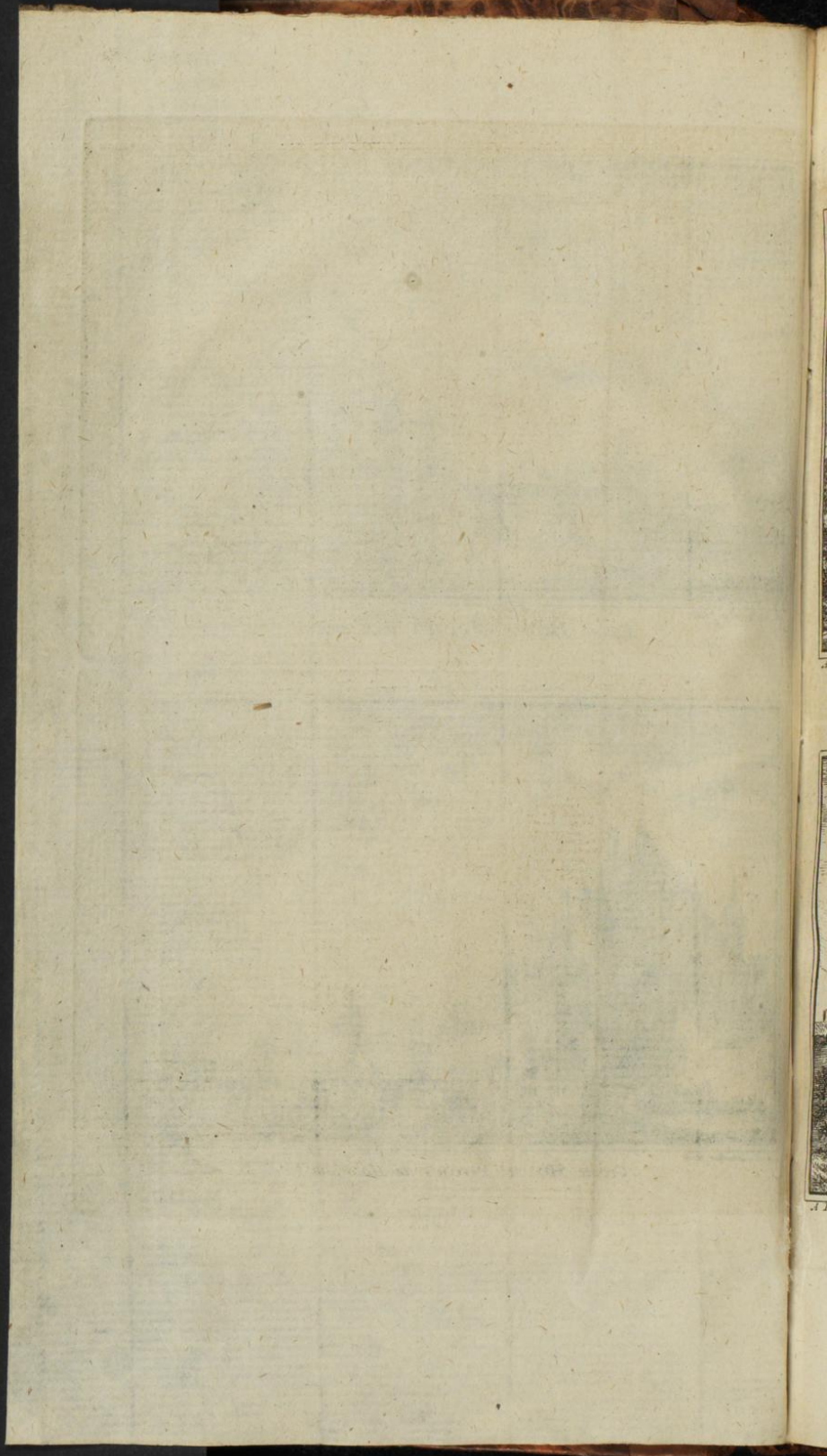
1019

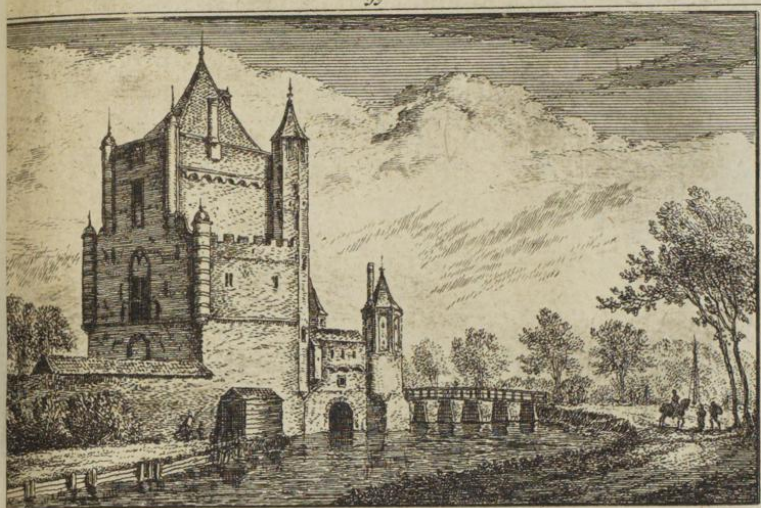
A. Rademaker fecit

Grootte HOUT POORT te Haarlem.

1082

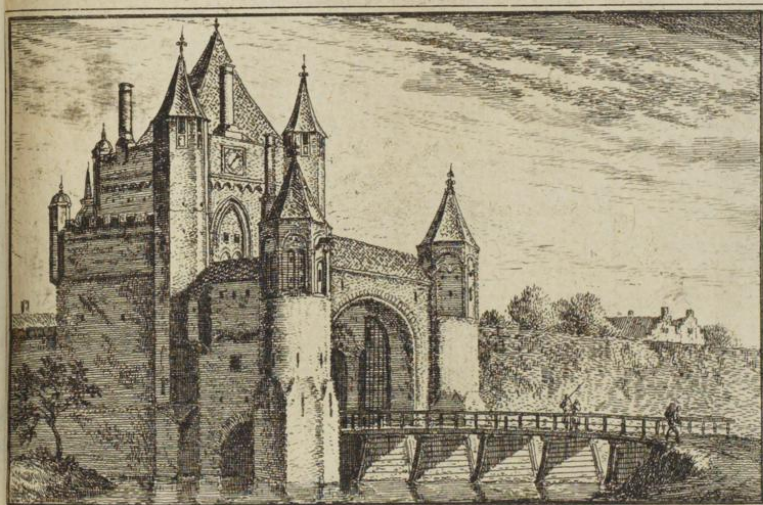

J. Kaldemaker fecit

SPAERWOUER-POORT te Haarlem.

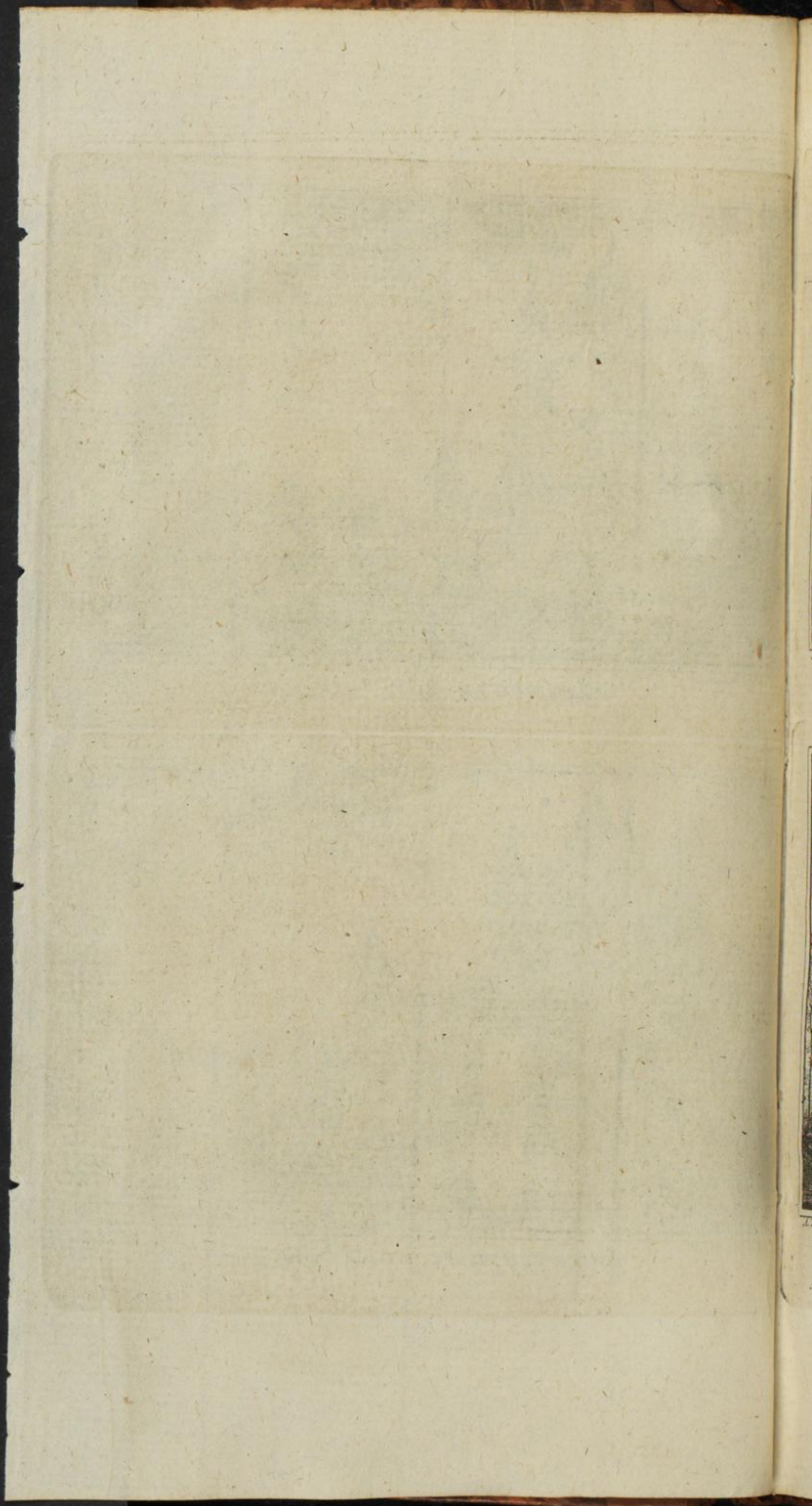
1580.

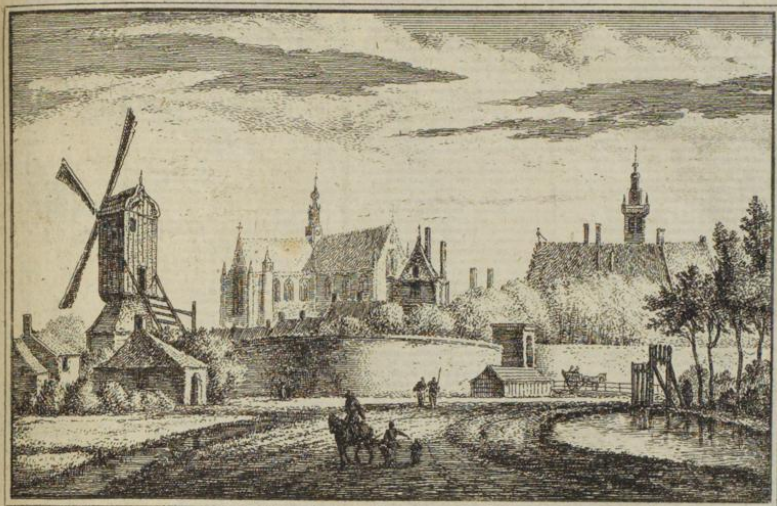

J. Kaldemaker fecit

SPAERWOUER-POORT van Vooren.

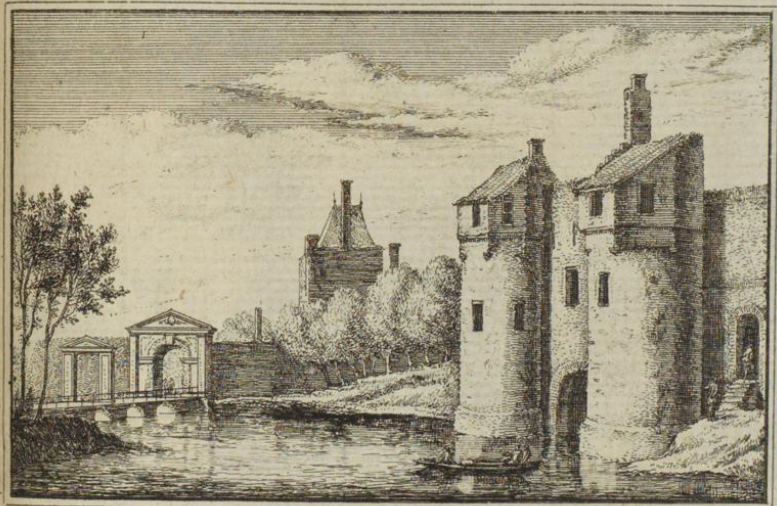
1580

A. Rallemaker fecit

OVERVEENSE WEG en ZEYL-POORT tot Haarlem.

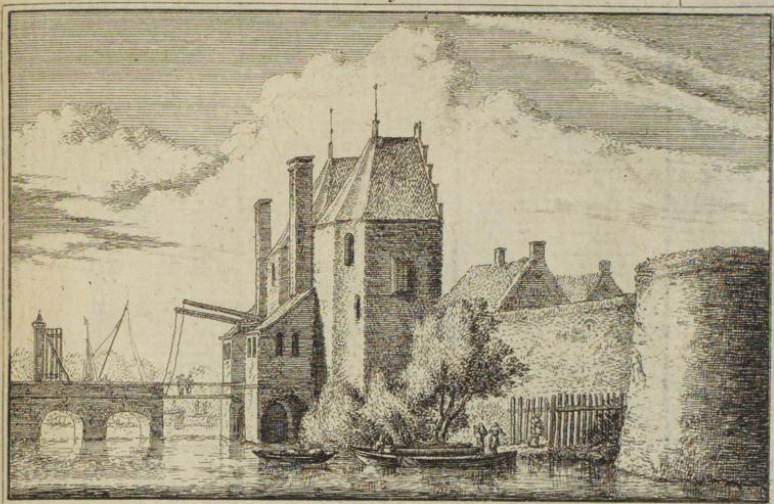

A. Rallemaker fecit

ZEYL-POORT tot Haarlem

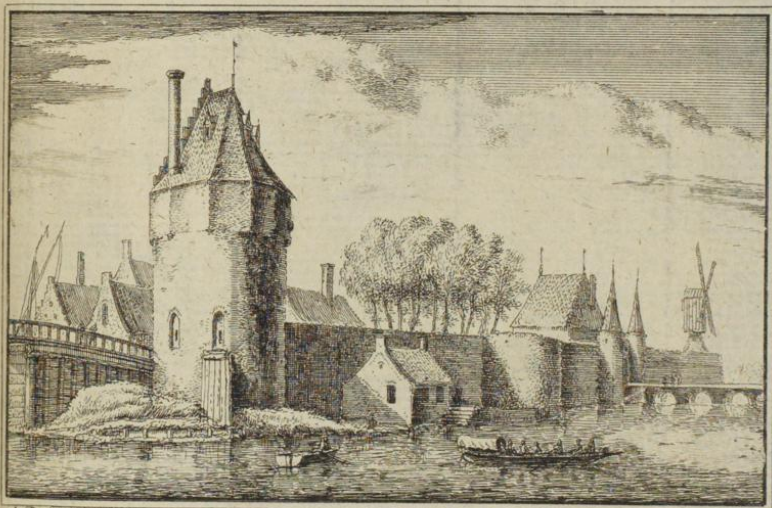

63

A. Rademaker fecit

SCHALKWYKER-POORT tot Haarlem.

64

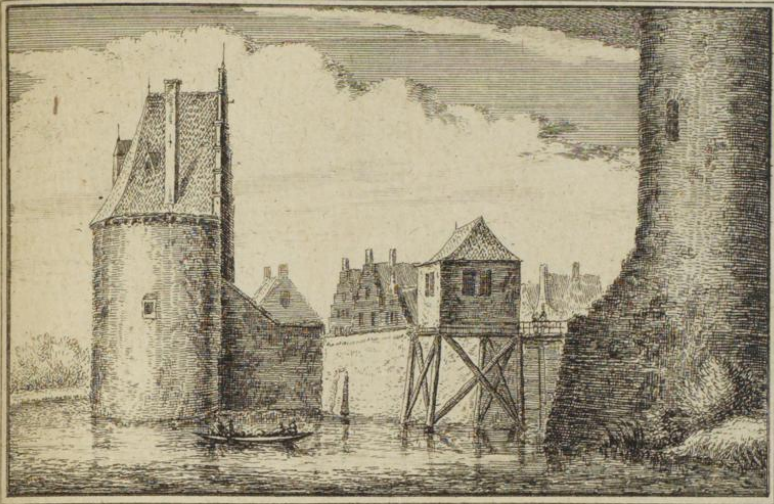
A. Rademaker fecit

By de SPAREBRUG te Haarlem.

1640

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page. The text is arranged in several columns and is too light to be transcribed accurately.

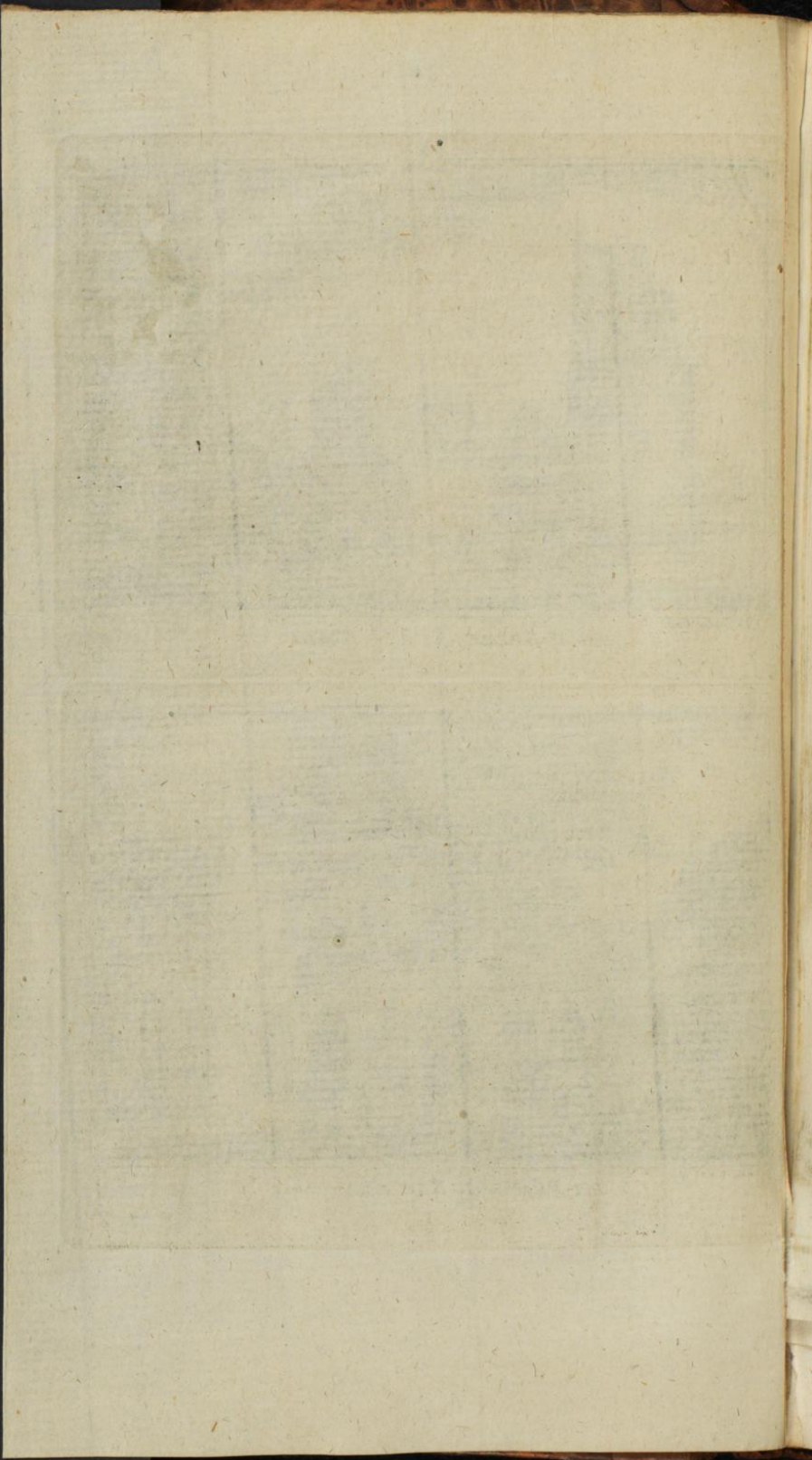
65

*A. Rademaker fecit**By de SPAREBRUG te Haarlem.*

66

*A. Rademaker fecit**In't PRINSEN-HOF tot Haarlem.*

1720

CK. 11

BAKENSESSE KERCK.

BAKENESSE KERCK.

DE NIEDER RHEIN

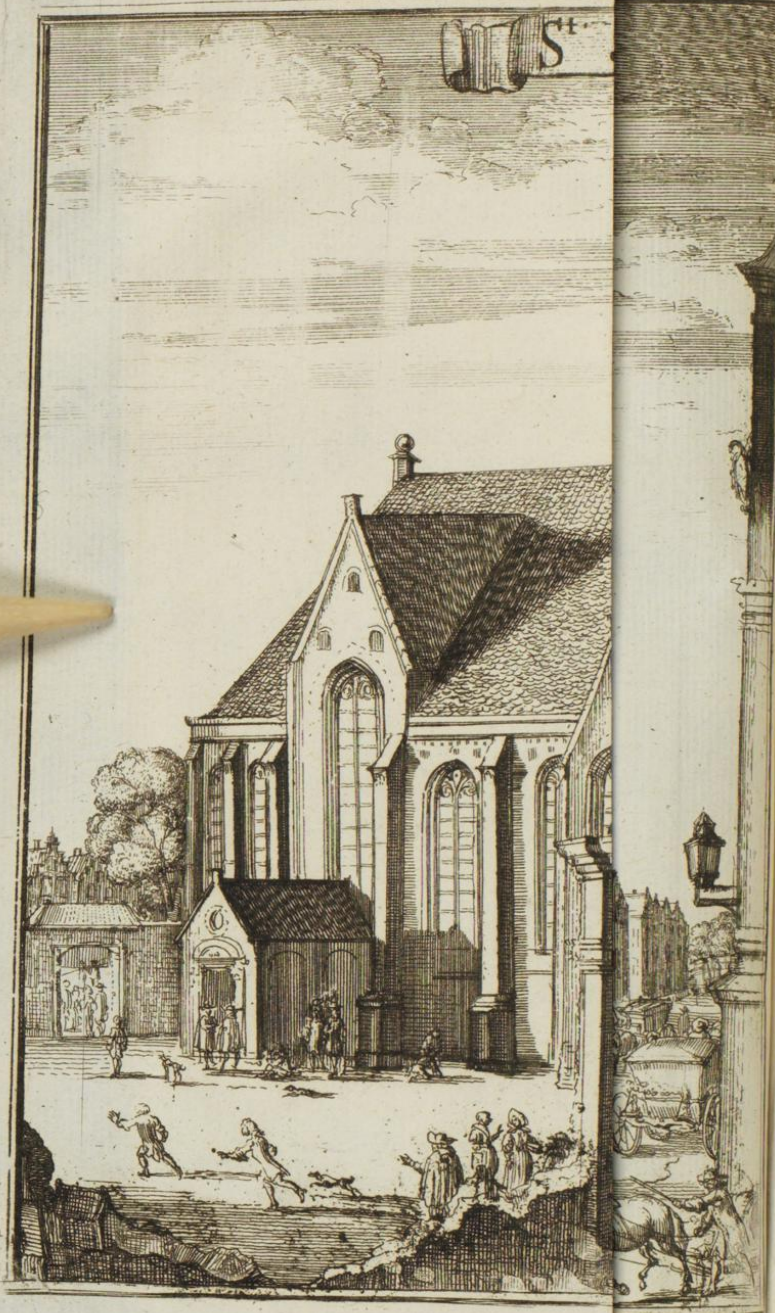

ST. JANS & MERCI

St JANS KERCK.

is de Stad, aan dien kant, met agt aarden Bolwerken versterkt. 't Getal der huizen word op 7963 begroot, en dat der Ingezetenen, schoon eer verminderende dan vermeerderende, op ruim 40,000.

De Naamsoorfpronk is even onzeker, als de tijd van haare ftinging. Lang hebben fommige beuzelaars den naam willen afleiden van eenen Heer LEM. Maar anderen hebben die gedagtet zo grondig wederlegt, dat het der moeite niet meer waardig is, daar van te fpreken. Van alle andere giftingen houd men voor de meest gegronde, welke hier op uitkomt, dat den naam van *Haarlem* afkomstig is van 't woord *haar*, 't welk, van ouds, *fchraal* en *mager* betekende, en het woord *lein*, 't geen een vetten grond te kennen gaf. De naam of het woord *Haarlem* zou dus te kennen geeven, dat die Stad aan den eenen kant *fchraale Duinen*, en aan de andere kant *vette Weiden* had.

Haarlem is, zo wel als andere *Hollandsche Steden*, voorzien van Gebouwen, voor alle Gezinten, ter Godsdienstoeffening en aankweeking van goede zeden. Onder deeze Gebouwen komen allereerst in aanmerking, de openbare Kerken: als, de *Groote Kerk*, eertijds aan *st. BAVO* toegewijd; zijnde een van de grootste en fraaiste in *Nederland*, en, in het Jaar 1735, met een fraai Orgel versierd. Digt bij dezelve staat een Klokhuys, dat, in het Jaar 1479, voltrokken is, waar in de Poortklok, Kerkklokken en Doodklokken hangen. De *St. Janskerk*, in de *St. Jansstraat*, niet verre van de Groote Markt; een tamelijk goed Gebouw, gestigt omtrent het begin van de XIV. Eeuw. De *Nieuwe Kerk*, volbouwd in het Jaar 1649. De *Bakkenesfe Kerk*, zijnde de kleinste, doch de oudste Kerk der Stad, waar van een groot deel tot gemeene Huizen herbouwd is, zo als de *Zijl* en *Kampeskerken*, zedert lang, tot Turfschuuren gebruikt worden. Die van *St. Gangolf* voor lang afgebroken, verder eene *Waalsche*, *Luthersche* en *Remonstrantsche* Kerk, vijf bijzondere vergaderplaatzen voor de *Doopsgezinden*, eenige van welke, egter, nu niet meer gebruikt worden. De *Roomschgezinden*, die 'er veele zijn, oeffenen hunne Godsdienst in verscheide bijzondere Huizen. Van de Kloosters, die 'er voorheen veele waren: als, 't *Carmeliten*, dat der *Predikheeren*; der *Reguliere Kanunniken*; 't *Begijnhof*; 't

Klooster der Nonnen bij den Zijl; der Nonnen van *St. Michiel*; van *St. Katrijn*; der *Minnebroeders*; *St. Ursula Klooster*; dat van *St. Margriet* en *St. Clara*. 't Klooster der *Bernardinen*; 't *Cecilia*; *Maria Magdalena*; 't *Carmelitesen*; van de *H. Maagd Maria*; van *St. Anna*; der *St. Augustijnen*; der *Cellebroers*, en het Convent der *Witte Heeren*. *St. Anthonies Kapel* en *Gasthuis*; *St. Nicolaus Kapel*, en die van de *H. Maagd Maria*, werden de nog overige Gebouwen heden tot andere einden gebruikt. Wijders vind men 'er het *Oudemannenhuis*, gestigt in 't Jaar 1608, 't *Gasthuis*; *Burger-Weeshuis*; *Arme-Kinderhuis*; *Aalmoescniers-Weeshuis* en *Tugthuis*; *Diaconiehuis*; *Pest- en Dolhuis* en 't *Proveniershuis*. Verder eenige Hofjes, als *St. Pietershuis*; *Barbera's Gasthuis*; het *Vrouwe* en *Anthonie-Gasthuis*; de *Bakkenesekamer*; het *Hofje van Gratie*; *St. Jans- en Koenen-Gasthuis* en *Fransloonen Hofje*; 't *Pietershuis*, zijnde een foort van Weeshuis en het *Hofje van Heithuizen*. Ook hebben de *Doopsgezinden* 'er eenige Hofjes, gestigt uit milde giften; als dat van den Heer *YSBRAND STAATS*, enz. Ook is 'er een *Latijnsche School*.

Onder de Waereldlijke Gebouwen munt uit het *Stadhuis*, een oud en aanzienlijk Gebouw, aan 't welk, voor eenige Jaaren, een deftige opgang gemaakt is. Niet verre van daar, agter het *Stadhuis*, is het *Stads Gevangenhuis*. Het *Prinsenhof* en *Pand*; de *Vleeschhal*; de *Waag*; *Lombard*; enz.

De Regeeringe deezer Stad bestaat uit een Kollegie van vierentwintig Raaden of Vroedschappen; een Kollegie van het Ge-regt, bestaande uit den Hoofdofficier, vier Burgemeesters en zeven Schepenen; en andere Kollegien van minder rang. Van ieder derzelve zullen wij hier eene nadere beschrijving geeven.

De Vroedschappen, wier getal nu eens meerder en dan minder was, werd, zo als men meent, in het Jaar 1401, door Hertog ALBERT bepaald op 33 perfoonen, en door Vrouw MARIA, in het Jaar 1477 gebragt op 24. Nogthans maakten zij de geheele Vroedschap niet uit. Doch die verschillende ordens daar laatende, zullen wij ons bepaalen tot de orde, daar op be-raamd, bij Prins WILLEM DEN I. 't Blijkt uit de Registers (zegt de Heer van OOSTEN DE BRUIJN, dien wij hier volgen) dat na dat de Stad, door de *Spaanschen*, was ingenomen, en zo lang zij

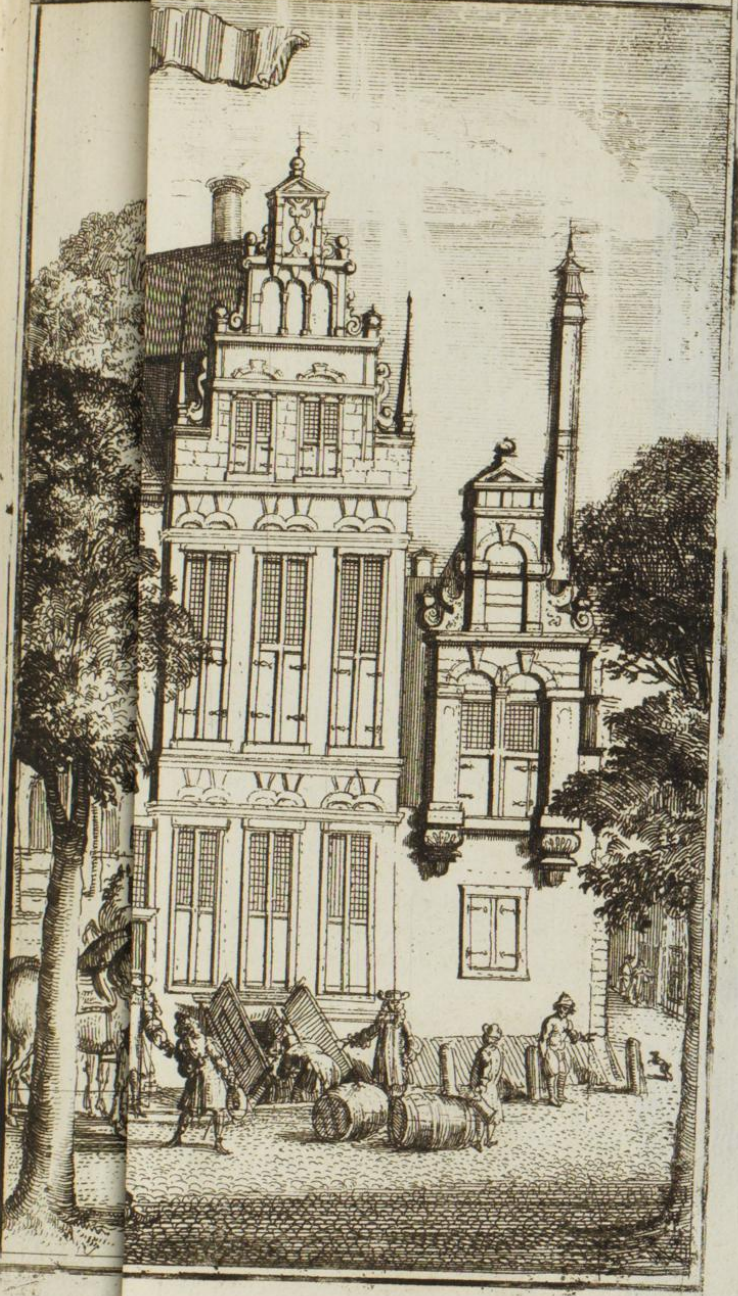
zij

n Sr. Michiels
 ula Klooster;
 der Bernardi-
 elitesen; van
 Zagslijnen;
 ren. St. An-
 en die van de
 ouwen hiden
 r het Oude-
 arger-Wees-
 vit en Tug-
 rshuis. Ver-
 nothuis; het
 ; het Hof-
 ranslonen
 en het Hof-
 'er eenige
 der YSBRAND

: Straaluit,
 nige jaren,
 r, agter hier
 in/hof en

fe van vier-
 van het Ge-
 neesters en
 ring. Van
 ijving gee-

en dan min-
 gos, door
 vrouw ma-
 ten zij de
 dems daer
 r op be-
 eers (zege-
 n) dat ma-
 20 lang
 zij

HEEREN LOGEMENT

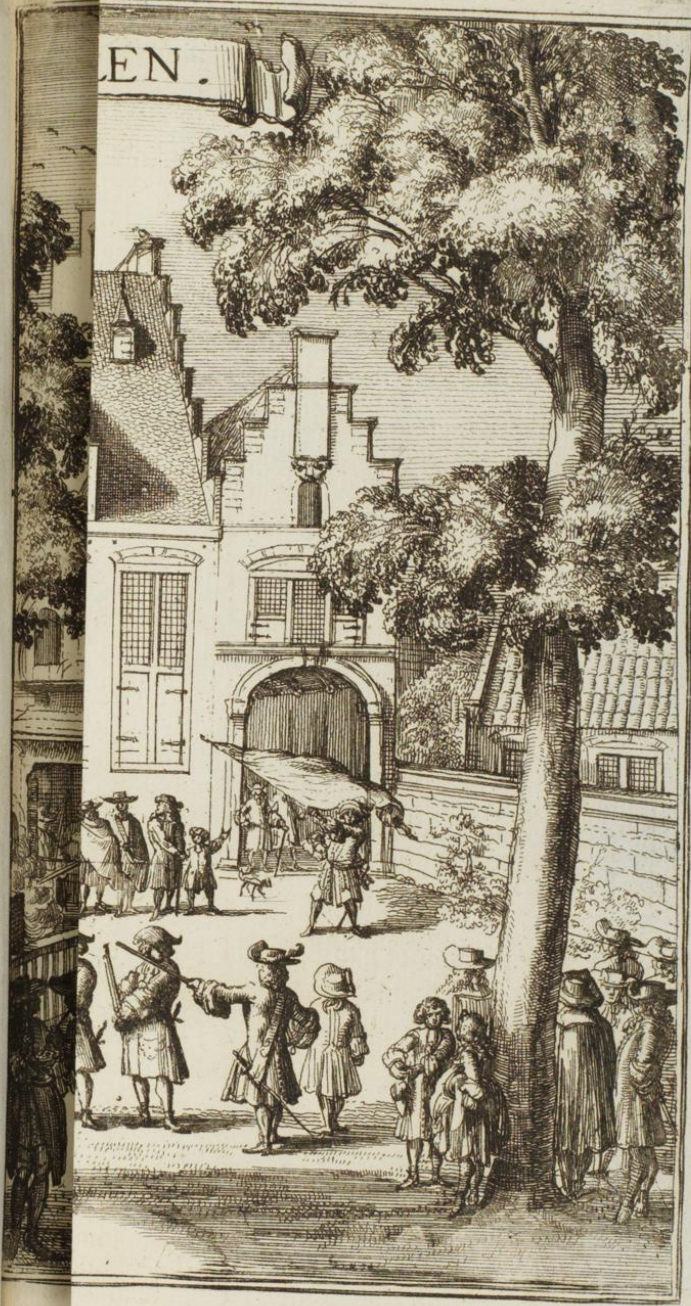

HERREN LOGEMENT

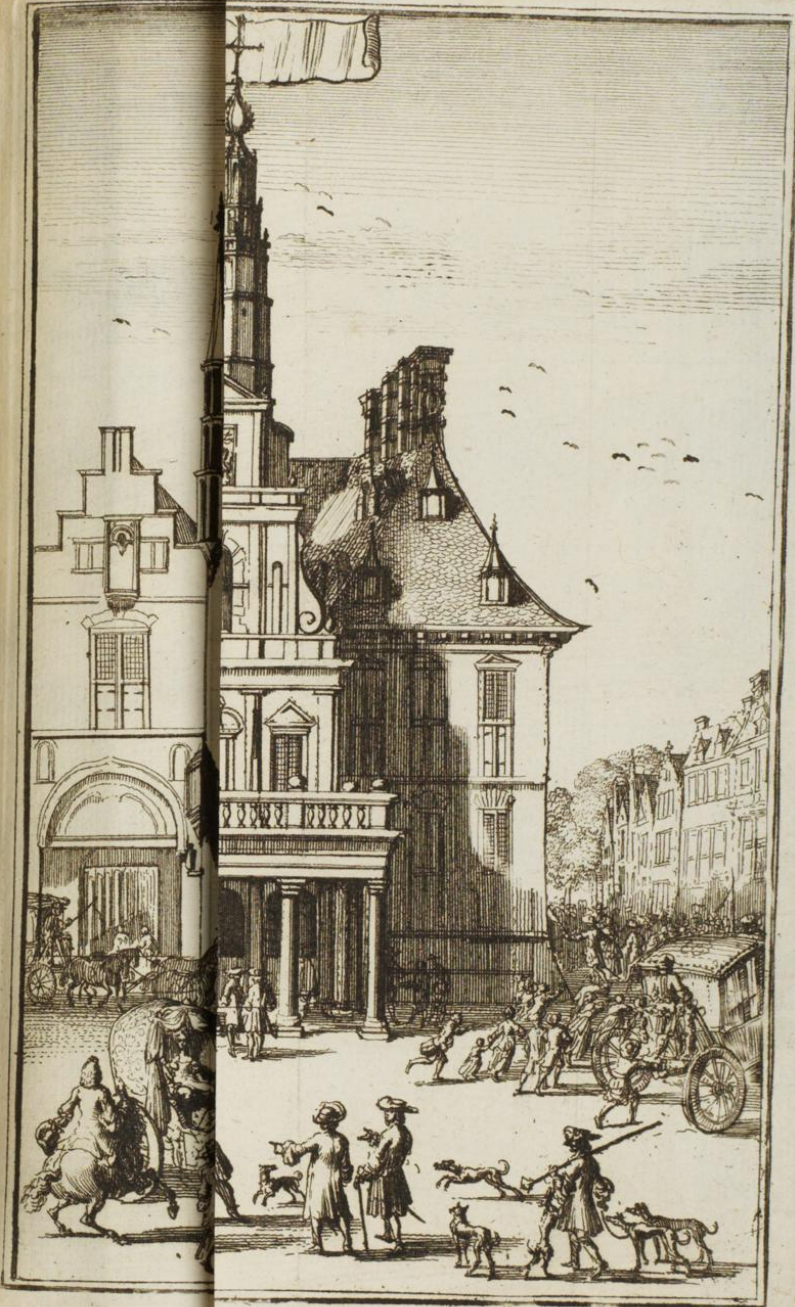

HET STAD-HUYS .

STADT-HOF

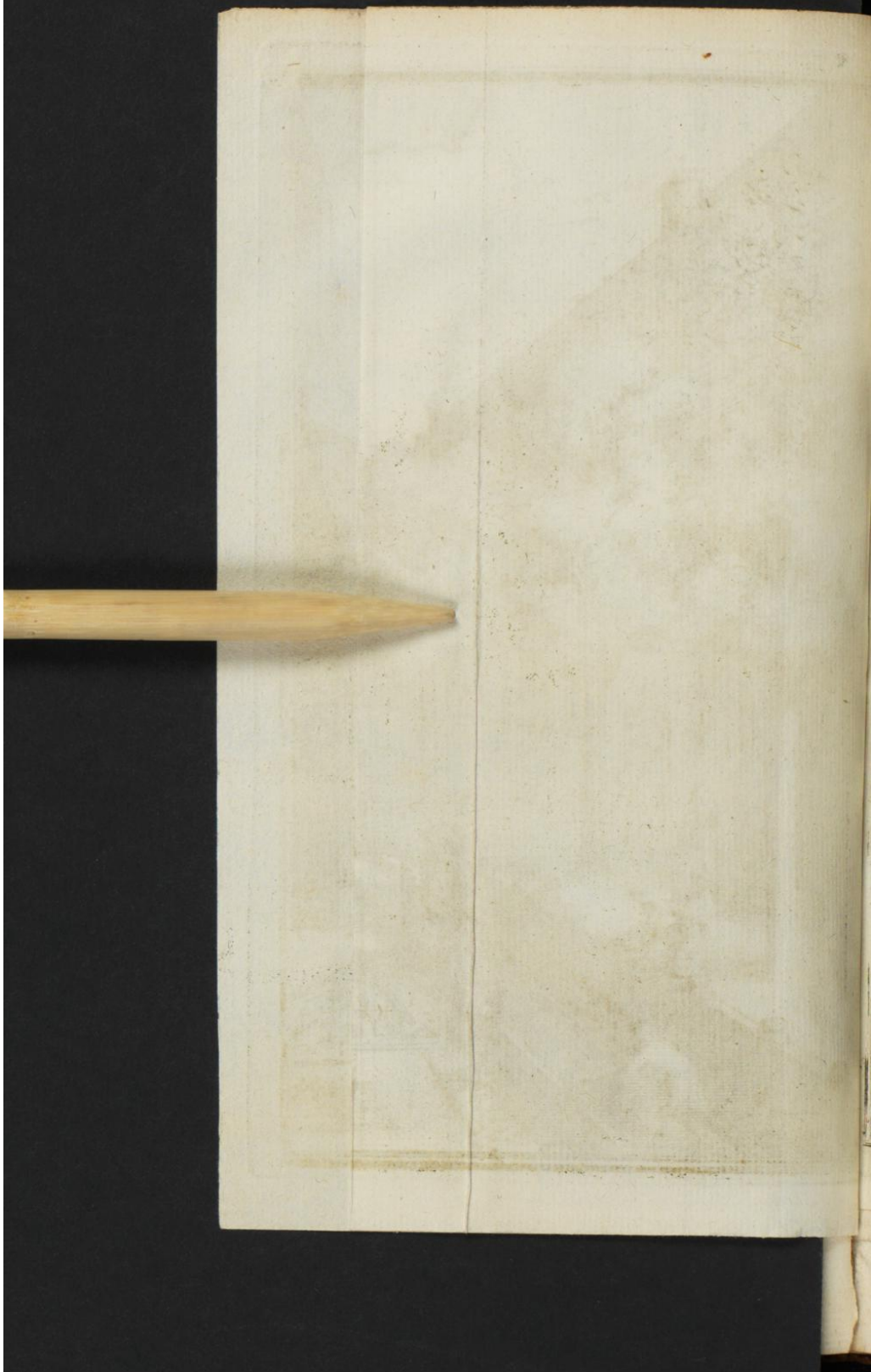

PRINSEN HOF .

PROZESS HOF

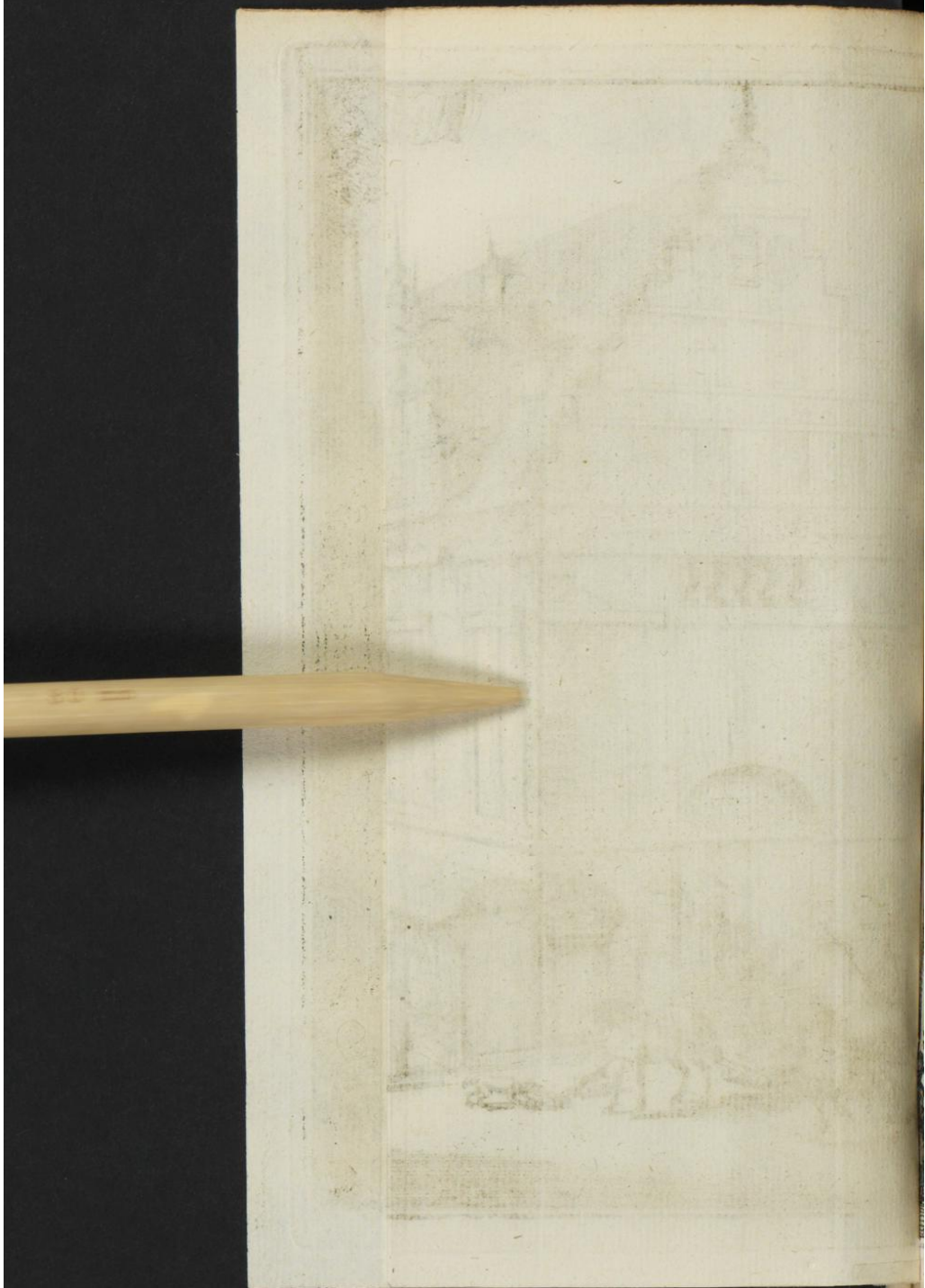

VLEESCH-HAL

DE WAEGH.

DE WACH.

zij van dezelve bezetting moest houden, en daar mede bezwaard bleef, de oude orde der Regeering alhier geheel verbroken is geweest, en dat de Bisfchop met zijnen Raad en de Krijgs-overfte met zijne Kapiteinen de Stad geregeerd hebben. Doch toen, na de *Gendfche* bevrediging, de Stad zig onder 't bewind van den Prinfe VAN ORANJE begeeven en met denzelven een verdrag gefloten had, in de maand Januarij des Jaars 1577, en vervolgens van vreemde bezetting verlost was, heeft zij, in de maand Augustus daar aan volgende, het geluk gehad, Vader WILLEM DEN I binnen haare muuren te ontfangen, en door hem in haaren ouden Regeeringsvorm herfteld te worden: waar na, op den 16 van die maand, door zijne Excellentie, in hoogen perfoon, aangefield werden vier Burgemeesteren, zeven Schepenen, één Thefaurier en tweeëntwintig Vroedschappen. In het volgende Jaar gefchiedde het verzoek, dat, uit de bekwaamfte en aanzienlijkfte Poorters, door zijne Excellentie, of derzelver Gemagtigden, mogten worden aangefield vier Burgemeesteren, zeven Schepenen, en daar benevens vierentwintig perfonen, *die continueliken hun leven lanck geduerende Raeden of Vroedschappen zullen blijven*; dat, wijders, dezelve mogten gemagtigd zijn, om, ingevalle eenigen van dezelve kwamen te overlijden, anderen uit de aanzienlijkfte Poorteren, in hunne plaats, te verkiezen en aan te ftellen; als mede, het getal der Raeden of Vroedschappen dus vol zijnde, bij Boontrekking, of op andere wijze, te verkiezen, vier Burgemeesteren, zeven Schepenen, en éénen Thefaurier; of ten minften, dat, naar 't voorbeeld van andere Steden, zij de benoeming zouden hebben, van agt en veertien perfonen, waar uit, door den Prins, of door de Raeden van *Holland*, Jaarlijks, vier Burgemeesteren en zeven Schepenen zouden worden aangefield. Dit laafte, door den Prins, zijnde toegestaan, werden Mr. PAULUS BUIS en DIRK VAN DER NIEUWBURGH gemagtigd tot de verzogte aanftelling. Maar, na dat, in het Jaar 1581, een nader vedrag met Prins WILLEM DEN I gefloten was, zijn, door Burgemeesters en Regeerders, nadere Vertogen, rakende den vorm van derzelver Stads-Regeering gedaan. Zij gaven te kennen, dat de welvaerd en voorfpoed der Stad fcheenen te vereifchen, dat het getal van vierentwintig Raeden, met twaalf anderen, moest ver-

meerderd werden: zo om aan meerdere bekwame perſonen bevordering te verſchaffen, en gelegenheid om kennis in der Stadszaken te verkrijgen, als ook om dat Burgemeesteren en Schepernen, veelal, uit de vierentwintig Raaden verkoren werden, en doorgaans langer dan één Jaar in 't Gerecht bleeven; waar door zij dikwils zig bevonden in te kleinen getal, en de last der Regeeringe, voor de bijzondere Leden, te zwaar werd. Waar op de Prins goed vond, het getal der Raaden, met agt, en dus tot tweendertig te vermeerderen; latende aan de Vroedschap de benoeming van zestien perſonen, waar uit zijne Excellentie agt Leden koos, om, met de vorige vierentwintigen, gedurende hun leven, de Stad als Vroedschappen te dienen. Op dit getal is de Vroedschap der Stad *Haarlem* gebleven, tot in het Jaar 1718, wanneer, op verzoek aan de Staaten van *Holland*, Oëtroi werd verkregen, om het getal van tweendertig wederom te verminderen op vierentwintig. Dit hield stand tot in het Jaar 1748, wanneer, toen door zijne Hoogheid Prins WILLEM DEN IV, nuttig en nodig geoordeeld werd, dezelve, van nieuws te vermeerderen tot tweendertig; uit welk getal dezelve nu nog beſtaat.

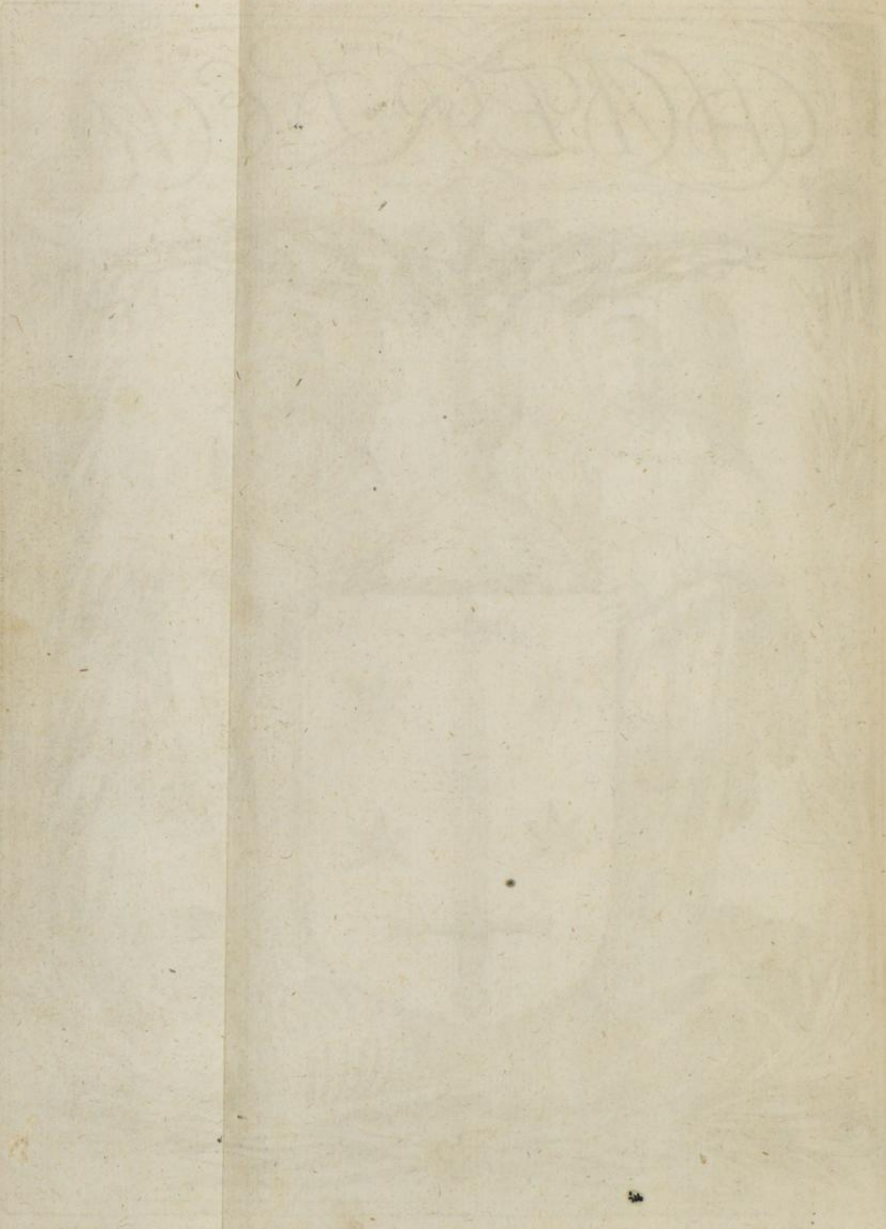
Wat aangaat het Schoutsampt der Stad *Haarlem*; uit derzelve Handvesten is het kennelijk, dat, onder de Graaflijke Regeering, de Schout door den Graaf werd aangeſteld, zonder dat hij een Lid van de Vroedschap was, gelijk ook aan de Schouten aldaar meermalen ſtem en zitting in de Vroedschappen is geweigerd. Dit gebeurde, onder anderen, aan Schout WOUTER VAN BEEKESTEIN, in het Jaar 1546. Wanneer, in vervolg van tijd, iemand uit de Leden van de Vroedschap, tot Hoofdofficier verkoren werd, moest hij zijne plaats, als Vroedschap, afstaan, en werd een ander in zijne plaats aangeſteld: zo als bleek uit het geval van NICOLAAS ZUIKER, die, in het Jaar 1604, Schout werd, en, in het Jaar 1641, met Mr. JOAN SCHATTER. Naderhand is dit geheel veranderd, en bij het Reglement van het Jaar 1670, op het Schoutsampt gemaakt, bepaald en vastgeſteld, dat, voortaan, niemand tot het Schoutsampt van *Haarlem*, zou mogen benoemd of verkoren worden, dan die Raad of Lid van de Vroedschap was, en dat hij Vroedschap zal blijven, en tot alle vergaderingen der Vroedschap mede geroepen worden,

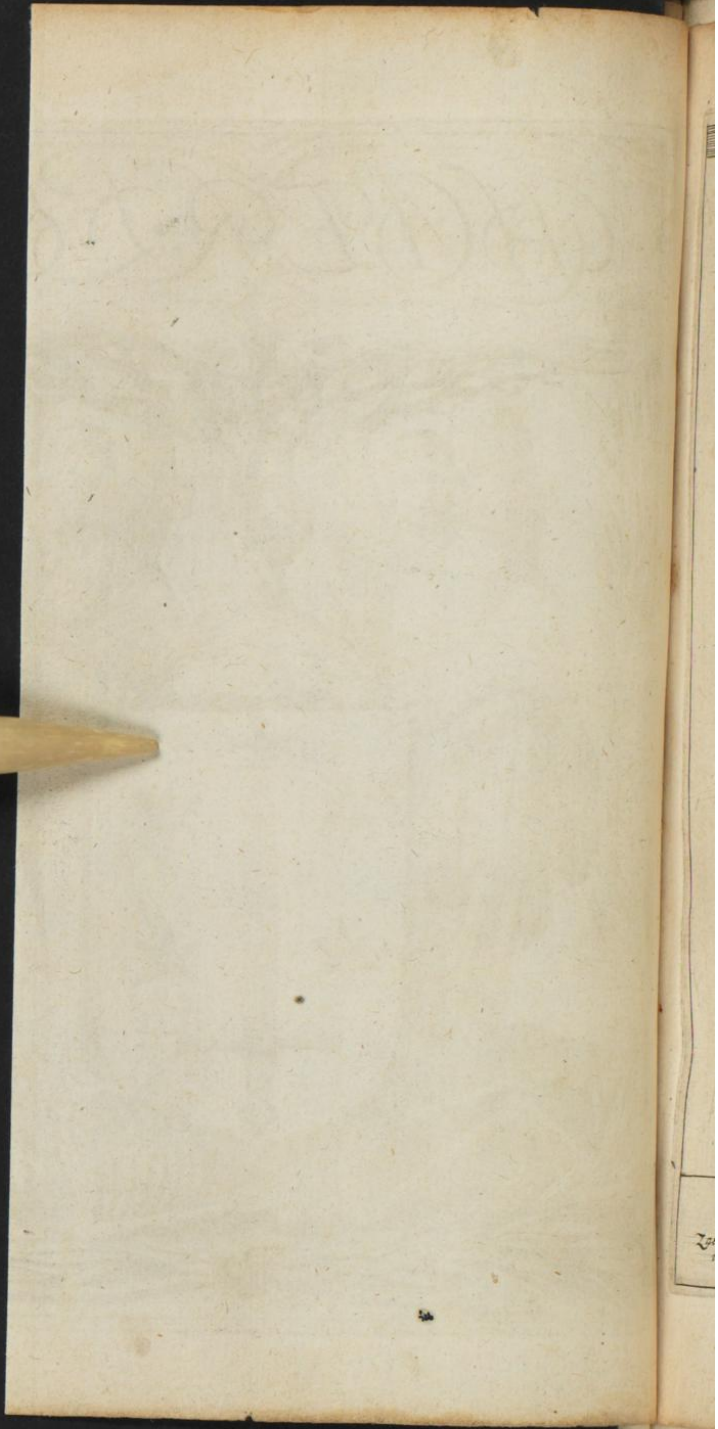

HAERDEN

12

Dit plagt de Segel
 Maer door hun naem
 En daerom wera
 En lof van onse
 Generals
 inuent.

12

61.

Dit ylagt de Segel - ring van t'Haerlemsch Huys te wesen,
 Macdoor hun naem en roem wel dapper word geprijsen:

En dacrom word dit hier tot eer van dat Geslacht,
 En lof van onse Stad, van mij in 't licht gebragt.

Veld:
 sculp.

Zegenadem.
 inuent.

den, doch daar in niet als Hoofd van 't Gerecht, maar, naar zijnen rang en ouderdom in de Regeering, plaats neemen. De reden van deeze verandering was zeer handtastelijk, om dat men besloten had, het Schoutsampt, niet langer dan voor den tijd van drie of uiterlijk zes Jaaren, aan iemand op te draagen, dewijl, te vooren, iemand het zelve, zo lang hij leefde, of het neder leide, of tot een hooger Ampt bevorderd werd, bleef behouden. Ook dit is wederom veranderd, bij het laatste Reglement van het Jaar 1749, op het Schoutsampt, volgens het welke, als te vooren, iemand buiten de Leden der Vroedschap, daar toe voorgeflagen en aangesteld mag worden.

Voorheen, zo als wij boven hebben gezegt, werden de Schouten, door den Graaf in der tijd, aangesteld. Naderhand geschiedde zulks door den Heer Stadhouder, door den Souverain, of door Gecommitteerde Raaden, uit een Nominatie van drie personen. Dit is heden nog gebruikelijk. De Schout is verplicht zijn Ampt in persoon waar te neemen.

Het Ampt en de benaming van Burgemeesteren is hier, even als in andere Steden, van laater instelling, dan, dat van Schepenen. In de Handvest van Vrouw JACOBA VAN BEIJEREN, van het Jaar 1418, werden dezelve genoemd na of achter de Schepenen; doch in die van FILIPS EN MARIA VAN BOURGONDIE, van de Jaaren 1445, 1454 en 1476, hebben de Burgemeesteren den voorrang boven de Schepenen. Hun getal is, doorgaans, geweest vier, en dat der Schepenen zeven. Doch, in het Jaar 1501, zijn 'er maar twee Burgemeesteren aangesteld, en, vier Jaaren daar na, drie; en zo ook in het Jaar 1510; 't welk toen alzo bij meerderheid van stemmen beslist werd. Doch, nog vóór het einde van dat Jaar, werden 'er wederom vier aangesteld; op welk getal zij, tot hier toe, onveranderlijk gebleven zijn. Met Schout en Schepenen maaken ze uit, het Gerecht, of Collegie van de Wet, in onderscheiding van dat van den Raad. Deeze worden, zo wel als de Vroedschappen, door den Souverain, of door Gecommitteerde Raaden, en onder de Stadhoudelijke Regeeringe, volgens overeenkomst, met Prins WILLEM DEN I, in de Jaaren 1578 en 1581 door den Stadhouder uit een dubbel getal verkoren.

Wat het Ampt van Burgemeesteren en Schepenen aangaat, daar van is elders, en wel op het Artikel AMSTERDAM, verflag gedaan. Hier zullen wij zien, wat de beloning der Wethouderen, in oude tijden, was. „Niemand moet zig verwonderen (zegt de reeds gemelde Heer VAN OOSTEN DE BRUYN), dat men het voorheen als een voorregt aanmerkte, dat de tijd, om als Lid van 't Gerecht te blijven, verkort werd, als men aanmerkt, dat tegen den dagelijkschen arbeid, verzuim van eigen zaaken, en de gevaaren, die elk voor zijn eigen persoon, in die zorgelijke tijden, welke onze voorvaderen, Jaaren agter den anderen, hebben moeten doorworstelen, geen de allerminste belooning in die tijden gegeven wierd.” Men vind, dat in den Jaare 1510, door de Commisfarisfen, ter verandering van het Gerecht, aan de Vroedschap in overweging werd gegeven, of men den Wethouderen niet eenige beloning zou toeleggen, 't zij in de betaling van hunne renten, of anders. „Want (zegt zijn Ed.) in die tijden werden de renten, lopende ten lasten van de Stad, niet ten volle betaald.” De vraag was dus, of men den geenen, die als Wethouders dienden, hunne renten niet ten volle zou betaalen, uit inzicht van den dienst, dien zij aan de Stad bewezen? Maar hoe redelijk dit voorstel ook wezen mogt, waren, echter, eenige Vroedschappen van gedachten, dat men de Wethouderen geene meerdere renten betalen zou, dan aan anderen. En Burgemeester BEEKESTEIN, vier Jaaren daar na, verzogt hebbende, dat hem, om zijn menigvuldige moeite en arbeid, dien hij, als Burgemeester, in de zaaken van de Stad gedaan had, drie vierde deelen van zijne lopende renten mogten betaald worden, binnen de vier Jaaren van den Staat, werd daar op het volgend weigerend besluit genomen: „is „dair up gecommuniceert ende geconcludeert, dat hij, om „consequentie pacientie hebbe. Nijet min men bekent en „weet wel van de deugd en goed, dat hij der Stede gedaen „heeft, daer of God hem lonen sal.”

Naderhand vind men, dat in den Jaare 1568, om de dagelijks toenemende moeite en lasten van de Burgemeesteren en Schepenen, in 't waarnemen van der Stads zaaken, waarom zij hunne eigene moesten verlaten, aan de vier Burgemeesteren,

ren, en aan de oudste Schepen, zoude werden toegestaan, zo lang zij in hunnen dienst bleeven, vrijdom van alle Stads ex-cijnsfen, zo verre als mijne Heeren de Commisfarijfen dit zouden goedvinden. In de Resolutie van den 3 November des volgende Jaars 1569, leest men. „ Is gestemt en geordon-
„ neert, dat Burgemeesteren en Schepenen in der tijd hebben
„ zullen, achtervolgende zekere Artikelen daar af geconci-
„ eert ende gemaect, vuyt der Stede beursfe, op alle verga-
„ derdagen, *twéé stuivers*, mids dat het segelgeld van Burge-
„ meesteren en Schepenen in des Stede beursfe comen zal, en
„ dit al upt belieyen van Commisfarijfen.”

Van ouds heeft het alhier, zo wel als in andere Steden, vrij gestaan, tot Leden van het Gerecht aan te stellen, Poorteren, die, naar Stads rechten, tot de Regeering konden werden toegelaten, schoon zij geene Vroedschappen of Raaden waren. In het Jaar 1428, werden, door FILIPS VAN BOURGONDIE de gezworen tachtigen gemagtigd, om Jaarlijks vier Burgemeesteren aan te stellen *uter alinger Gemeijnte*, zo als ook de Regeering, in haar eerste verzoekschrift, aan Prinsse WILLEM zegt, dat haare vierentwintig Raaden, vier Burgemeesteren en zeven Schepenen plagten te kiezen, *vuyten Burgeren*. En alhoewel, doorgaans het grootste deel der Leden van 't Gerecht genomen werd uit de Vroedschappen, is het, echter, ook wel gebeurd, en gebeurd het nog heden ten dage veele malen, dat tot Schepenen de zulken werden aangesteld, die geen Leden van de Vroedschap zijn.

Om in de Stad *Haarlem*, tot Schout, Burgemeester, Schepen of Raad, verkiesbaar te zijn, word, vooreerst en voor alle dingen, vereischt, dat hij Poorter der Stad zij, 't zij dan door geboorte, of op eene andere wijze geworden. Volgens Handvesten van de Jaaren 1394 en 1402, moesten zij Poorters geweest zijn, onafgebroken, volle tien Jaaren, 't welk ook, bij de laatste Ocrooien van het Jaar 1651 van Hun Ed. Gr. Mog., altoos is in acht genomen. Nogthans is dit, bij een later Ocrooi, van het Jaar 1718, verkort op zes Jaaren, omtrent zulk genen, die met eene Burgers dochter trouwt, en als dan zijn Burgerrecht verkrijgt, of bevorens het zelve verkregen hebbende, op drie Jaaren. Buiten dit Poortrecht, had Hertog

ALBREGT ook nog bepalingen gemaakt, omtrent de gegoedheid van iemand, die aldaar in 't Gerecht zou verkoren worden. De omme, daar toe vereischt, is, van tijd tot tijd, opgeklimmen, en telkens vermeerderd. In het Jaar 1394 was zij bepaald op honderd ponden; in het Jaar 1398, op vier honderd oude schilden; in het Jaar 1407, op zes honderd schilden; in 1417, verwoege, echter, dat iemand volstaan konde, die een derde deel in de Stad, en de overige bezat binnen *Holland*, aan Huiszigen, Erven, of Erfrenten. Indien iemand kwam te verarmen, zo dat hij minder bezat, of minder konde opbrengen, werd hij van zijn Ampt verlaten. In het Oetroot van het Jaar 1651, werd mede vereischt, dat die geenen, welke tot Vroedschappen zullen gekoren worden, zullen moeten gegoed zijn volgens de oude Privilegien, ten daarenboven den ouderdom bereikt hebben van 25 Jaaren, tot Schepenen 26, en tot Burgemeester 36 Jaaren. In het Jaar 1418 waren ook reeds bepaald de graden van Namaagschap, binnen welke de Leden te saamen in het Gerecht niet mogten zitten, *dan regt after zuster kijnt of daar beneden*. In het Jaar 1651 werd daar omtrent gezegd: dat te saamen niet zullen mogen dienen, als Burgemeesteren, noch ook als Schepenen, schoonvader en schoonzoon, noch twee zwagers, noch ook oom en neef, 't zij door bloede of zwagerschap. Verder word daar toe vereischt, dat iemand openbare belijdenis doe van den waaren Christelijken *Gereformeerde* Religie, zo als dezelve, bij het Sijnode, binnen *Dordrecht* gehouden, in de Jaaren 1618 en 1619, is bevestigd, en in de publieke Kerken geleerd word.

Verder worden alhier Jaarlijks twee Thesauriers aangesteld, zijnde Leden in de Vroedschap; vijf Weesmeesteren, die ééne Secretaris en Bode onder zig hebben; nevens één of twee Pensionarissen. Aan den Heere en Mr. JOHAN DE HAAN, dien wij boven hebben leeren kennen, werden hier voor, in het Jaar 1603, toegelegd, rwaalf honderd guldens, van veertig grooten vlaams, en daarenboven twee honderd guldens, voor huishuur, tot zo lang hem, van de Stad, een Woonhuis, naar zijn genoegen, zou verzorgd zijn. Aan zijnen opvolger, GILLIS DE GLARGES, den 14 Augustus van het Jaar 1619, duizend guldens, en daarenboven drie honderd guldens voor huishuur. RUIL genoot in het Jaar

1640,

1640, 2000 guldens, de huishuur daar onder begrepen; VAN STRYEN, in het Jaar 1654, mede 2000; de Pensionaris HELD, in het Jaar 1671, 3000, en de Pensionaris TEN HOVE wederom 2000. Men heeft hier één Secretaris van Burgemeesteren, één van Schepenen, en noch twee anderen. In het Jaar 1613 is aldaar, tot ontlasting van 't Gerecht, opgerecht een kleine Bank van Justitie, voor welke zaaken, niet boven de 150 guldens, en zaaken van Arrest tot 50 guldens, werden afgedaan. Ten dienste van 't Gerecht, zijn hier, buiten de reizende Bode, vijf Boden, of Stads Roedragers. Wat aanbelangt den Scherprechter; door de onkunde van AMPSING en SCHREVELIUS, heeft men na verteld en elkander diets gemaakt, dat *Haarlem* het recht zoude hebben, van eenen Scherprechter over *Holland* aan te stellen; welk recht, volgens SCHREVELIUS, door Graaf WILLEM, in het Jaar 1345, verleend zoude zijn. Maar die anders geleerde man heeft niet bedagt, dat Koning WILLEM reeds in het Jaar 1256 overleden was, en dat in zijn Groot Privilegie, gelijk ook niet in de Stads Handvesten, volgens het zeggen van den Heer VAN OOSTEN DE BRUYN, van dit recht niet een enkel woord gevonden werd. Wel is waar dat de Scherprechter te *Haarlem* woont, en daarom de Scherprechter van *Haarlem* genaamd word; maar het is tevens waar, dat hij door de Hooge Overheid aangesteld; en betaald word door den Rentmeester van *Kennemerland*, of den Schout van *Haarlem*, volgens deszelfs Instructie van 't Jaar 1728. Doch dat hij, die dit Ampt waarneemt, te *Haarlem* woont, en door de Rentmeester van *Kennemerland* betaald word, is buiten twiffel (zegt zijn Ed.) toe te schrijven aan een' oude gewoonte, hier uit geboren, dat de Graaven, van ouds, in deeze Stad meest hun verblijf hebben gehouden, en dat deeze Stad altijd geweest is het Hoofgerecht van *Kennemerland*.

Daarenboven is het mede een oude gewoonte, dat zo dikwils de Officieren der Justitie in *Holland* den Scherprechter nodig hebben, om eenig lijfstraffelijke vonnis elders uit te voeren, zij daar over, aan den Schout of Hoofdofficier der Stad *Haarlem*, aanschrijving doen. Dit, bij die van *Delft*, *Leiden*, *Woerden*, *Oudewater* en de Baljuw van *Delfland* niet wordende

waargenomen, en daar over, tusſchen laastgemelden Baljuw en den Officier van *Haarlem*, geſchil gerezen zijnde, in het Jaar 1725, is de zaak gebragt voor Commisſarissen van het Hof van *Holland*, en daar op, ten voordeele van den Schout van *Haarlem*, het volgende beſluit genomen.

Martis den 20 Martii 1725 presentibus alle de Heeren.

„ De Heeren Slicher en Moris rapporteeren, dat zij, ingevolge van de Commisſie aan hun Ed. voor eenige weken door den Raad gegeven, hadden voor hun gehad Mr. Willem Hoofd, en Mr. Cornelis van Valkenburg, de eerste Baljuw van Delfland en Woerden, den tweeden Hoofd-Officier der Stadt *Haarlem*; en dat zij Heeren deeze Officieren hadden gehoord over het different tusſchen hun lieden ontſtaan, over het ontbieden van den Scherp-Regter van den Hove, die tot *Haarlem* is reſideerende; wanneer die buiten de gemelde Stad tot het doen van Crimineele executien word gerequireert: zijnde dat different gerezen over de manier en wijze, waarop de zelve Scherp-Regter, door de Reſpective Hoofd-Officieren, in dat cas moeten worden ontboden, en of daar toe gerequireerd wierde, dat hij Baljuw en andere Hoofd-Officieren buiten de gemelde Stad *Haarlem* reſideerende zig bij Miſſive moesten adreſſeeren aan den Hoofd-Officier der gemelde Stad; of dat genoeg was, dat directelijk aan den Scherp-Regter haar requisitie werd geadreſſeert: wordende in die Conferentie bericht, dat wel d'andere Hoofd-Officieren in *Holland*, in cas van Requisitie des gemelde Scherp-Regters, aan den Officier van *Haarlem* kwamen te ſchrijven, dan die van Delfland en Woerden, midsgaders, die van de Steden *Delft*, *Leiden* en *Oudewater* zulks kwamen na te laaten. Dat gem: Officier van *Haarlem* hadde vertoon, dat het nalaaten van aan hem te ſchrijven verſcheiden disorders zouden kunnen cauſeeren, om dat wanneer, de Scherp-Regter buiten gem: Stad zijner Reſidentie vertrokken weſende, daar niemand zoude gevonden worden, die aan den requireerenden Officier zouden kunnen antwoorden, daar door onzekerheid moest ontſtaan, of den Scherp-Regter ter gerequireerde plaats ſtond te komen of niet, het geene naar zijn gedachten, als van ouds ſchijnt te zijn ge-

geconfidereerd, en waarom door een gebruik is ingevoerd geworden, dat de Scherp-Regter, niet mag vertrekken buiten de gemelde Stad zonder kennisse van denzelven Hoofd-Officier, en, dat de Scherp-Regter, daar toe ook effectief is gehouden geworden, ten einde om zodanige disordres te verhoeden, als ligtelijk ontstaan zoude kunnen, wanneer 't in het vermogen van den Scherp-Regter wezen zouden zich zonder die kennis buiten de meergemelde Stadt te absenteeren.

„ Om dan de geuseerde Costume in gebruik te houden, en de voorgestelde inconvenientien die voorgesteld waren, werd gelast in de maxime te continueeren, met en gelijk men gewoon was, aan den Hoofd-Officier van de Residentie te schrijven. En werd verder goedgevonden, tot verhoeding van alle ongenoege die over de Expressien van zodanig schrijven aan den Hoofd-Officier van Haarlem zouden kunnen ontstaan, daar nevens formulier van Misfivete te voegen, daar van de gemelde Officieren mutatis mutandi zig zouden kunnen bedienen, en dat daar van een Extract uit naam van den Hove zou worden ter hand gesteld.”

De Scherprechter plagt ook, van ouds, in de Stad *Haarlem*, wegens het uitvoeren van lijfstraffen, anders beloond te worden, dan op andere plaatzen: te weten, met een sloop wijn en een paar handschoenen; zo als in zijn Instructie, van den Jaare 1728, herhaald werd, met deeze woorden: „ van elk per. „ soon, die hij aan den lijve straffe zal, zal hij hebben zes „ ponden van veertig grooten; *uitgezonderd binnen Haarlem*, „ *alwaar hij hebben zal naar ouder gewoonte, een sloop wijn*, „ *en een paar handschoenen.*” Hij is de eenigste Scherprechter van *Holland*, die bij de Staaten aangesteld en uit 's Lands Kasfe betaald word: want die van *Dordrecht* is in 't bijzonder voor die Stad, en word aldaar op een Jaarlijksche wedde aangesteld.

Haarlem heeft, van ouds, verscheidene aanzienlijke voorrechten gehad. De Ingezetenen mogten, alomme, in *Holland*, *Zeeland* en *Westfriesland*, vrij laden. Ook zijn zij, al door Koning WILLEM, in het Jaar 1245, van de Graaflijksheids tol vrij verklaard geweest. Hertog ALBERT vergunde de Stad, op den 6 Junij van het Jaar 1394, dat geen Poorter meer verbeu-

ren

ren mogt, dan zijn lijf en zestig ponden; of, zo hij een doodslag begaan had, tagtig ponden; voorts, dat alle breuken binnens Jaars beregt moesten worden, of *dat 'er de breukige van kwijt zou zijn*, volgens een Privilegie van den zelve Hertog, van den Jaare 1396, mogen de Heeren Raaden van *Rhijnland* geen morgen geld gaudeeren of zetten, dan ten overstaan van een of twee van 's Graaven Raaden, en de Steden *Haarlem* en *Leiden*. Bij een Privilegie van Hertog WILLEM VAN BEIJEREN, van den Jaare 1411, is verklaard, dat geene *Hollandsche* of *Zeeuwsche* Steden de Poorters van *Haarlem* zwaarer mogen belasten, dan haar eigenen. Die van de Gerechte van *Haarlem* mogen, volgens een Privilegie van Hertog FILIPS VAN BOURGONDIE, van den 16 Augustus, van het Jaar 1426, bannen uit het Baljuwschap van *Kennemerland* en *Rhijnland*. Ook zijn de Schout en het Gerechte van *Haarlem* bevoorrecht, om de zulke, die bij hun, uit *Kennemerland* en *Rhijnland*, gebannen zijn, aan te tasten of te doen aantasten, ook buiten der Stede vrijheid, en zo verre hun banrecht zig uitstrekt, en voorts dezelve te doen brengen in der Stede gevangenis. Eenen dag in 't Jaar, den eersten maandag namelijk na den *Roomschen* Feestdag van *Maria Hemelvaart*, die op den 15 Augustus invalt, hebben de *Haarlemmers* vrijheid, om in de Duinen op de jagt te gaan. Men noemt deezen dag *Hartjesdag*, mischien om dat 'er, van ouds, ook Harten konden gevangen worden. Het wandelen op de Duinen, zo wel als in den Hout, geschied nog heden, en wel meest door geringe lieden van *Amsterdam* en elders; doch het jaagen is reeds lang in onbruik geraakt; of men moest door jaagen verstaan, het leegen van kannen en glazen, waar mede de drank, veeltijds, onmatig werd naar binnen gejaagt, en dus, met recht, onder de kwaade gebruiken in *Holland* mag geteld worden.

De Stad heeft, van ouds, merklijk gezag gehad en geoefend, over de Dorpen van *Kennemerland* en *Kennemergevolg*. Reeds vóór den aanvang der beroerten, in de zestienste Eeuw, werden de gemeene middelen dier Dorpen binnen de Stad verpagt en ontvangen. Toen zij in de magt der

Span-

Spanjaarden was, werd haar dit recht, door het Noorderkwartier, onttrokken. Terstond na de *Censche* bevrediging, begeerde zij, als wezende de Hoofdstad van *Kennemerland*, in dit haar recht, hersteld te worden. Ook werd, bij de reeds gemelde overeenkomst, van den 24 April van het Jaar 1581, door de Staaten van *Holland*, en den Prins van ORANJE, beloofd, dat men haar metter daad wederom zou stellen in het bezit van al haar gezag, over de Dorpen van *Kennemerland* en *Kennemergevolg*, 't welk zij meer dan vijftig Jaaren, gehad had, zonder dat de verandering, daar in, zedert twintig Jaaren gemaakt, haar recht eenigzints zou krenken. Men vindt ook aangetekend, dat de *Kennemers*, van ouds, onder de *Banne van Haarlem* te velde plagten te trekken. En nog heden spant den Baljuw van *Kennemerland*, zo wel als de Baljuw van *Brederode*, zijnen Vierfchaar binnen *Haarlem*, en oeffent 'er ook lijfstraffen, mids, daar toe, voeraf, verlos van Burgemeesteren verzogt hebbende. Ook houdt de laatstgemelde Baljuw, als Houtvester van *Brederode*, met de Meesterknappen, zijne Rechtdagen binnen *Haarlem*.

De voornaamste Handel van *Haarlem*, die, egter, in een verbazend verval is, in vergelijking van voorige tijden, bestaat in Weverijen van Zijden, Wollen, Katoene en Linne Gaaren Sajetten en andere stoffen. Ook maakt men 'er nog Gouden en Zilveren Stoffen, zo fraai als ooit te vooren. De Linnen Weverijen, die 'er zeer in bloei plagten te zijn, zijn niet alleen van daar, maar zelfs grootendeels uit *Nederland* geweken. Intusschen komen verscheiden buitenlandfche Linnenhandelaars hunne goederen aldaar te koop brengen, die, na dat ze te *Haarlem* gebleekt zijn, dat nergens anders zo goed geschied, naar *Rotterdam*, *Amsterdam* en buiten-lands verzonden worden. Twijnderijen, Verwerijen, en andere Handwerken, tot de Weverijen behorende, worden aldaar nog veel geoeffend; zijnde de Twijnderijen een voornaame tak van den Handel te *Haarlem*. Weverijen zijn 'er minder dan voorheen; en Spinderijen in 't geheel niet meer; wordende de stoffaadje, gesponnen, van elders daar gebragt. Het Kantwerken is 'er mede ongelijk minder. Lakens worden 'er in 't geheel niet meer geweven. Dus

is,

is, zo als wij gezegt hebben, de Weverij van Zijden en Wolven Stoffen de Hoofdneering. Tot opzigt over dezelve zijn twee Opzienaers aangesteld, die door Burgemeesteren, doorgaans uit de Regeerende of Oud-Burgemeesteren, gekooren worden. Deeze maken, met vier Overlieden, een Kollegie uit, dat het opzigt over de Weverij heeft. Uit een getal van veertien der voornaamste Fabriqueurs, worden, daarenboven, zeven tot Commisfarissen of Gemagtigden over de Weverijen aangesteld. Behalven deeze, zijn 'er nog twaalf Looijers der geweven Stoffen, onder welken één Deken is. Zij oordeelen over de vereischte deugelijkheid der stoffen, om voorts dezelve, naar der zelve waarde, met zeker Lood te bestempelen.

In Bloemen en Bloembollen word aldaar, veel sterker dan elders, handel gedreven, zelfs tot in *Engeland*, *Frankrijk*, *Spanje*, *Italië* en elders. Rond om de Stad heeft men veele ruime en fraie Tuinen, waarin de Bloemisten de Bloemen en Bollen, met veel zorgvuldigheid en konst, aankweeken. De dwaasheid van den Tulpenhandel, in het Jaar 1637, is te bekend, om 'er veel van te zeggen. Men was uitzinnig genoeg, om meer dan vier duizend guldens voor één Bol te besteeden. Nog laater zag men dit geeven voor een dubbele Hiacynthbol, ja sommige Hiacynthbollen werden verkogt, tegen een gouden ducaat het aas, gelukkig voor Land en Volk, dat dusdanig eene dwaasheid, zelden meer dan eens, stand grijpt. Voor omtrent honderd Jaaren, telde men, binnen *Haarlem*, nog vijftig Brouwerijen; welker getal daarna nog tot twee en tagtig vermeerderd is. Doch ook deze neering is, zedert, zodanig verlopen, dat 'er thans niet meer dan agt Brouwerijen gevonden worden. De meeste Ambachten hebben hier ook hunne Gilden, doch geen den minsten invloed op de Regeering.

Wat aangaat de Schutterij der Stad *Haarlem*, deze had aldaar voorheen, twee *Doelen*: de *Oude* of *St. Joris Doel*, nu het Proveniershuis; en de *Kloventers Doel*, gesticht in het Jaar 1562. Hier uit blijkt, dat aldaar *Voet-* en *Handboog-Schutters* plagten te zijn. Dat onder hen zeer bekwame Schutters geweest zijn, blijkt uit den Prijs, dien zij te *Mechelen* behaalden, in het Jaar 1458. Deeze beide Doelen waren, ten

tij-

tijde van SCHREVELIUS, nog in wezen. De tegenwoordige Schutterij, bestaat uit agt Kompagniën, die te zaamen over de 1200 man uitmaaken. Derzelver alouden staat, heb ik, in mijnen oorspronk in de *Neaerlandsche* Schutterijen breedvoeriger aangetoond, bl. 93 en 94.

't Regtsgebied deezer Stad strekt zig ten Oosten van de Stad, omtrent twee honderd roeden uit, paalende aldaar aan de Heerlijkheid van *Haarlemmerlieden*, ten Zuiden begint het bijna op denzelfden afstand, de Heerlijkheid van *Heemstede*, ten Westen legt tegen het Regtsgebied van *Haarlem*, omtrent op gelijken afstand de Heerlijkheid *Tetterode* en *Overveen*, en ten Noorden strekt zig de Heerlijkheid van *Zuid-Aekendam*, tot dicht onder de Singels der Stad. Men wil dat het Rechtsgebied van *Haarlem*, zig van ouds, tot dicht onder *Amsterdam* zou hebben uitgestrekt. Zij bezit thans in eigendom, de volgende Ambachtsheerlijkheden, *Hoogerwoerd*, *Schoterbosch*, en 't Huis te *Kleef*, *Nieuweveen*, *Zevenhoven* en *Noorden*, *Tetterode*, *Albrechtsberg* en *Vogelzang*.

Ten aanzien van het Kerkbestier deezer Stad, staat aan te merken, dat de Klasfis van *Haarlem*, is de tweede in rang, der *Noordhollandsche* Sijnode, volgende onmiddelijk na *Alkmaar*, en vervat in zig 39 Predikanten, als 10 binnen, en 29 buiten, behalven de twee *Waalische* Predikanten.

De Grootte Kerkenraad aldaar, bestaat uit 10 Predikanten, 12 Ouderlingen en 14 Diaconen, onder welke laatste mede begrepen zijn, een Thesaurier en een Scriba, aan welke Grootte Kerkenraad, de beroeping der Leeraaren is toebeïtrouwd: na handopening van Heeren Burgemeesteren verzocht en bekomen te hebben, maakt die vergadering eerst een gros, daar uit een twaalfstal en zestal, welk zestal aan den President Burgemeester werd bekend gemaakt, daar na een drietal, en dit aangeboden en goedgekeurd zijnde, geschied daar uit de verkiezing, welke dan de volkomene Approbatie van Heeren Burgemeesteren geniet. Zo een Predikant sterft, en geen Weduwe nalat, of naar elders beroepen werd, werd terfond tot de beroeping van een ander overgegaan, den overledenen kinderen nalatende, werd het viendeel Jaar, waar in dezelve overleden is, voor hen nagelaten, doch

doch

doch een Weduwe nalatende, word na dat vierendeel Jaar, den dienst nog een geheel Jaar voor haar waargenomen, en geniet zodanige Weduwe daar na 200 guldens 's Jaars uit Stads Comptoir. De Predikanten hebben aldaar geen Pastoriehuizen, maar genieten eene Jaarwedde van 1500 gulden en 70 gulden extra.

De Klasfis van *Haarlem* vergaderd altoos binnen de Stad, en vijfmaal in het Jaar, 1. de eerste Dingsdag in Maart, 2. Dingsdag na beloken Paaschen. 3. Agt dagen na Pinxteren. 4. Agt dagen voor de Sijnode, en 5. de eerste Dingsdag in Oetober.

Onder de vermaarde en geleerde Mannen en Konstenaars, die *Haarlem* heeft voortgebragt, worden geteld. JAN VAN ZUUREN, Burgemeester aldaar. PETRUS SCHRIVERIUS, SCHONEUS, SCHREVELIUS, Mr. KORNELIS KORNELISZ., FRANS HALS, NICOLAAS BERCHEM, FILIP WOUWERMAN, ADRIAAN VAN OSTADE, KORNELIS DE VISSCHER: de beroemde LAURENS JANSZON KOSTER, en anderen, waar van op bijzondere Artikelen zal gesproken worden.

Haarlem heeft voorheen verscheide Wapens gehad, het tegenwoordige is een Zwaard onder een Kruis, tusfchen vier Sterren van zilver, op een rooden Grond. Dit alles afgehandeld hebbende, gaan wij over tot de Gefchiedenisfen deezer Stad, en maaken daar mede een aanvang met het Jaar 1268, om reden, dat, al wat voor dien tijd gemeld word, met geen zekerheid te bepaalen is, zo als bij het onderzoek op het Art. DAMIATEN, in het XI. Deel van dit ons Werk gebleeken is. Op het Art. GYSBRECHT VAN AMSTEL, hebben wij gezien, hoe hij aan het hoofd eener muitende bende, om zijne eigene Landen te bevrijden, getrokken was, tot voor de muuren van *Utrecht*, en na daar zijn rol gespeeld te hebben, met de *Kennemers* het beleg voor *Haarlem* sloeg, om zig van de daar binnen gevlugte Edelen meester te maaken. Ook hebben wij daar bij verhaald, hoe zij door Heer JAN VAN PERSYN genoodzaakt werden, hals over hoofd terug te trekken, dat de beste Schrijvers stellen, in het gemelde Jaar 1268, gefchied te zijn.

Bij den togt die Graaf FLORIS DEN V, in het Jaar 1272 deed, naar *Friesland*, sneuvelde, onder anderen, GERRIT VAN HAARLEM. Ook was *Haarlem* ten dien tijde de gewone verblijfplaats
der

der *Hollandsche* Graaven, blijkens de Handvesten, door hen daar van gegeven. En ook uit den dood van Graaf JAN DE I, die aldaar overleed, in het Jaar 1299. Hoe *Haarlem*, daar na, met gantsch *Holland* gered werd, uit de magt der *Vlamingen*, hebben wij hier voor, op het Art. van WITTE VAN HAAMSTEDEN vermeld. WILLEM DE III, tot de Graaflijke Regeering gekomen zijnde, trouwde met JOHANNA VAN VALOIS, ZUSTER VAN FILIPS DE SCHOONE, Koning van *Frankrijk*, en werd daar door een der aanzienlijkste Vorsten van zijn tijd. Hij hield een prachtig Hof, binnen *Haarlem*, en schreef in het begin zijner Regeering, een heerlijk Tournoijspel uit, dat eenige dagen duurde, waar op 10 Graaven, 100 Baronnen, 1000 Ridders, en een ontelbaar getal van Adel verscheen.

In het Jaar 1306, werd een aanmerklijk en zonderling voorbeeld eener opgave, bij die van *Haarlem*, aan Graaf WILLEM gegeven, aangaande de schade bij hen zelve, als mede bij de *Kennemers* geleden, in den Oorlog tegen de *Vlamingen*, bestaande het verlies der *Haarlemmers*, in eenentwintig man aan doden, behalven de gekwetsten, rekenende zij verder hun gelede schade, op twee duizend ponden, wordende die der *Kennemers* daar bij gevoegd. Uit welke voorbeelden, die niet zeer gemeen zijn, blijken kan, voor eerst, dat wel de Steden en Dorpen, in oude tijden, verplicht waren, om de Graaven met goed en bloed in de Heirvaarten te dienen, maar ook tevens de gewoonte hadden, van na het einde van den krijg, hun verlies en gelede schade, aan den Graave op te geeven, om op den eene of andere wijze, vergoeding, of ten minsten eenige Voorrechten, als erkentenis, daar voor te ontfangen. Ten anderem kan men zien, de waardigheid van *Haarlem*, als Hoofdstad, boven *Kennemerland* en *Kennemergevolg*, gemerkt de schade, door die van *Kennemerland*, in den *Vlaamschen* krijg geleden, door Schepenen en Raad, onder Eede verklaard werd; 't welk door *Haarlem* niet geschied is, dan in de hoedanigheid van de Hoofdstad van *Kennemerland*, eene voortreffelijkheid, waar van 't bezitrecht aan de Stad, naderhand ten onrechte betwist is.

In het Jaar 1328, werd binnen *Haarlem*, de Vrede tuschen de *Oost-Friezen*, en Graaf WILLEM gesloten, en twee Jaaren

daar na fchreef Keizer LODEWYK van *Beijeren*, Brieven aan de *Hollandfche* Steden, en dus ook aan de voorzienige Mannen, Meesters, Schepenen en Burgemeesteren van *Haarlem*, waar in hij aan denzelven kennis gaf, dat hij hunnen Graaf, als Vafal des Rijks had opontboden, om hem, en het Rijk te hulp te koomen, tegen de *Fransche* Koning FILIPS, en daarom verzogt van hen, dat zij zig wel wilde wapenen, om mede een gedeelte van het Leger uit te maaken, dat hun lieder Graaf, ten behoeven van het Rijk, zouden aanvoeren, waar aan zij voldeden, en een heerlijke overwinning hielpen behaalen. Graaf WILLEM DE IV, in het Jaar 1345 gefneuveld zijnde, werd zijn Lijk gevonden, door den Commandeur van de *St. Jans Heeren*, te *Haarlem*. En in het Jaar 1351 verbond zig *Haarlem*, ten voordeelen van WILLEM VAN BEIJEREN, die zo wel, als daar na ALBREGT VAN BEIJEREN, *Haarlem* met veele en voortreffelijke Handvesten befchonk.

In het Jaar 1377, ontftond binnen *Haarlem* een geweldige beroerte, en wel voornaamlijk tegen SIMON VAN ZAANDEN, die in zijn Huis gejaagd, en vervolgd werd, met oogmerk, om hem van het leven te beroven, doch dit mislukte, wijl gemelde Heer VAN ZAANDEN het geluk had, van zig tegen de aanvallers te kunnen verdedigen: want hebbende een Huis, waar van de Poort of Ingang met fchotdeuren voorzien was, liet hij dezelve nederwallen, en hield de menigte buiten, en zij, die ten getale van vierentwintig reeds binnen waren, werden door hem en den zijnen dood geflagen, en uit de vengsters gefmeten. Zijnde dit oproer veroorzaakt, door de partijfchap, die 'er was, tusfchen de Heer VAN BREDERODE en SIMON VAN ZAANDEN, en hunner beider aanhangers, zijnde den eene *Hoeksch*, en den ander *Kabbeljaauwſch*. Op onderzoek, gedaan op bevel van Hertog ALBERT VAN BEIJEREN, wierden eenige der voornaamfte belhamels uit de Graaffchappen van *Holland* en *Zeeland* gebannen, en op andere wijze geftraft. Na den dood van Hertog ALBREGT, in het Jaar 1404, werd de Heer SIMON VAN ZAANDEN, wederom aangevallen, doch was toen zo gelukkig niet om het te ontkomen, maar werd dood geflagen, waar op de Burgerij tegen elkander in opftand geraakten, 'en drie honderd werden de Stad uitgejaagd, terwijl 'er vijf sneuvelde, flaande ook dit geweld

we;

weder naar buiten over, waar door het Slot *Heemstede* ten grondten toe geslegt werd. WILLEM DE VI kwam in persoon in de Stad, om onderzoek naar het gebeurde te doen, en men bevond, dat 'er ook veel geweld en moedwil gepleegd was, aan het Huis van eenen CLAAS VAN DER BEEKEN. Veel daer aan deel gehad hebbende, werden in zwaare geldboeten verwezen. *Haarlem* had intusfchen, en ook daar na, altoos gereed geweest, den Graaf, met het leveren van manschappen, en leenen van penningen, ten dienste te staan. Ook zou aldaar in dat Jaar het wonder met de Meermin gebeurd zijn, en volgens het verhaal der oude Kronijken, zou zij aldaar brood gegeven hebben, en leeren spinnen. JAN GERBRANDSZ VAN LEYDEN, die de zestiende Eeuw bereikt heeft, verhaald, veel geloofwaardige Menschen te hebben aangetroffen, die verklaarden, dit ongewoon schepzel, meermalen met eigene oogen te *Haarlem* gezien te hebben.

WILLEM DE VI, in het Jaar 1417, overleden zijnde, werd gevolgd door zijne dochter, Vrouwe JACOBA VAN BEIJEREN, *Haarlem* koos allereerst haare zijde, en schoon dit niet meer dan recht en billijk was, vond men echter, zo hier als in andere Steden, de zodanige, die het met JAN VAN BEIJEREN hielden, en in de maand Junij, van het Jaar 1417, rotte aldaar meer dan 60 Burgers te famen, en poogden, door het kleppen van de Klok, een oproer te doen ontstaan, dan zij kreegen geen aanhang, de oproerigen ziende, in de Stad niet te kunnen slagen, trokken met een nagemaakte Banier, van *Haarlem* naar 's *Gravenhage*, dan stieten daar het hoofd, wordende vijftien van hen gevangen. In de maand November, daar aan volgende, hadden eenige Burgers mede deel, aan den aanslag op *Gornichem*, en op den 9 Februarij, van het Jaar 1418, verklaarde Vrouw JACOBA, dat zij aan den Heer JAN VAN HEEMSTEDEN, Heere tot *Benthuizen*, alle goederen, welke HARPERT VAN FORREEST, aanzienlijk Poorter te *Haarlem*, doch die zig bij de wederspannelingen gevoegt had, en op indaginge van het Gerecht, niet was terug gekomen, onder *Albrechtsberg*, *Schooten* en *Schmoterbosch* bezeten hadde, zo leen als eigen goederen, verkogt had, ter somme van zestien honderd goudde *Fransche* kroonen, die bij den Thefaurier ontvangen wa-

ren, belastende zij een ieder, gemelde Heer van *Heemstede*, in 't vredig bezit der goederen te laten, dan het is uit de geschiedenisfe kenbaar, dat VROUW JACOBA voor haaren oom FILIPS moest bukken, en dus ook *Haarlem* zig aan hem moest onderwerpen.

In het Jaar 1428, werd *Haarlem* een der *Hanzesteden*. Wat de uitvinding der Edele Boekdrukkunst betreft, daar van zullen wij op het Artikel van KOSTER (LAURENS JANSZON) behoorlijk verflag doen.

Na dat FILIPS VAN BOURGONDIE, na het overlijden van Vrouw JACOBA, in het Jaar 1436, in het Graaflijk bewind bevestigd was, begonnen, in 't Jaar 1444, de *Hoeksche* en *Kabbeljaauwsche* oneenigheden weder heviger uit te barften, waar door in dat Jaar, binnen *Haarlem*, een gevaarlijk oproer verwekt werd. FILIPS, zelfs afwezig zijnde, had zijne Gemalinne ISABELLA VAN PORTUGAL, het bestier der zaaken in handen gesteld. Zij, op de eerste maare van dit oproer, begaf zig uit den *Haag* derwaards, verzeld zijnde van FRANK VAN BORSSELEN, en den Stadhouder LALAING, zijnde de eerste *Kabbeljaauws*, en de laatste, die ook niet in de Stad dorst komen, *Hoekschgezind*. De Graavin geen mogelijkheid ziende, dien opstand te bedaaren, wyl de verbittering zo groot was, dat de *Haarlemmers* zig niet ontzagen, de Staatjuffers van ISABELLA onder de klederen te tasten, om te ontdekken, of den Stadhouder, zig in vrouwen gewaad, daar onder verborgen had, verzogt aan de *Hoekschgezinde* Heeren, die zig nog in hunne Huizen versterkt hielden, ijlings de Stad te verlaten, en naar *Amsteldam* te wijken, hen intuschen belovende, binnen drie dagen weder in *Haarlem* te brengen, dan het oproer hield zo sterk aan, dat de Graavin die beloften niet konde nakomen, zij begaf zig weder naar den *Haag*, werwaards zij die van *Haarlem* dagvaarden liet, om aan haar onderdanigheid, met het brengen der Stads sleutelen, te betoonen, en de breuke te beteren, dan hier aan bekreunde zij zig mede niet, waarom FILIPS zelve een nader bevel moest uitgeven, en daar in verbood hij, de *Haarlemmers* eenige Koopmanschap te laten drijven, in eenige Steden van *Holland* en *Zeeland*. 't Gevólgh hier van was, dat LALAIN, aan wien al de schuld geweten werd, van zijn Ampt

ontzet werd, en in zijn plaats aangesteld, GOSEWYN DE WILDE, FILIPS begaf zig in perfoon naar *Haarlem*, om de be-roerte te stillen, het welke geschiedde door het veranderen der Regeering, en het straffen van eenige der voornaamsten, welke straffe, in het Jaar 1454, werd afgekogt. Tien Jaaren later, bevond zig FILIPS weder binnen *Haarlem*.

In het Jaar 1465, beloofde de Graave VAN CHARLOIS, die van *Haarlem*, bij hunne Privilegiën te zullen bewaren, mids zij beloofden, hem bij den dood zijns vaders, als Landsheer te zullen huldigen, dat zij deden en volbragten, in het Jaar 1468. In de Jaaren van 1472, 1473 en 1477, hebben de Steden *Delft*, *Gouda* en *Dordregt*, de Poorteren van *Haarlem*, vrij gesteld van Pondgeld en het recht van Exue, Hertog KAREL VAN BOURGONDIE, in het Jaar 1477 gesneuveld zijnde, liet deeze Landen in een weerloze staat na, aan zijne dochter MARIA, die zig toen met hare moeder bevond, in de magt der *Gentenaars*. Op de tijding van 's Hertogs dood, vergaderden de Afgevaardigden der zes groote Steden, op den 28 Januarij van het Jaar 1477, ook den 4 Februarij te *Leiden*, en den 11 was 'er een algemeene dagvaart van alle de Ede-len, groote en kleine Steden, in 's *Gravenhage*, om over de zaaken des Lands te raadplegen, en na dat MARIA, op der-zelver verzoek, het groot Privilegie verleend had, trouwde zij met MAXIMILIAAN Aartshertog van *Oostenrijk*. Den afval der *Gelderschen*, veroorzaakten niet alleen den oorlog tusfchen de *Geldersche* en *Hollanders*; maar ontstak de oude twist, tusfchen de *Hoekschen* en *Kabeljaauwschen* ook weder op nieuw, waar door daaglijks nieuwe beroertens verwekt werden, houdende *Haarlem* toen de zijde der *Kabeljaauwschen*.

Enige *Hoeksche* Edelen, onder welke zig bevonden, A-BRIAAN VAN KRUININGEN, en HENDRIK BASTAARD VAN BREDE-RODE, in de Paaschweek, van 't Jaar 1479, zig binnen *Haarlem* begeven hebbende, om hun uitspanning en vermaak aldaar te nemen, werden van een goed aantal vermetele jongelingen, des nachts, in hunne Herberge overvallen, en zouden 't met de dood hebben moeten bekopen, zo zij niet van de Waard en Waardinne waren bij gesprongen, en hen gelegenheid gegeven

was, om dit onheil te ontkomen, en ten eersten uit de Stad te geraken. Het Gerecht deed daar niet het minste onderzoek na, maar bande eenige Burgeren uit de Stad, die wat stout over deeze slapheid der Regenten geklaagt hadden, want korte dagen daar na, als het voorval rugtbaar werd, kwam Heer JAN VAN EGMOND, een der voornaamste onder de *Kabeljaauwsche* Edelen, binnen deeze Stad, ten wiens overstaan en goeddunken, de zo aanstonds gemelde Burgeren, niet alleen wierden gebannen, maar ook anderen, wier eenigste misdaad was, dat zij zig met de *Hoeksche* Edelen, geduurende hun verblijf alhier, vervrolijkt en deelgenoten van derzelder vermaken geweest waren. Waar over men zig niet behoeft te verwonderen, als men bedenkt, dat in dien tijd *Haarlem*, niet alleen de zijde der *Kabeljaauwschen* hield, maar dat de Burgerij dier Stad, overal met de *Kabeljaauwschen* mede trok, zo als zij ook 's Graaven Hof, in den *Haag* hielpen innemen, en de *Hoekschen* verdrijven uit *Liden*, welke partij, op die tijd, de sterkste was, voornamelijk door MAXIMILIAAN begunstigd wordende. Ook verzekerde MAXIMILIAAN, zig voor die partij van *Haarlem*, zendende 500 man, onder den Markgraaf van *Antwerpen*, 'er binnen, doch die op het morren van de Burgerij, om dat men haar bezworen had, geen soldaten binnen te roepen, weder terug geroepen werden.

VROUW MARIA, in het Jaar 1482, overleden zijnde, werd MAXIMILIAAN Voogd over zijnen ZONN FILIPS. Daar na ontstond den twist, bekend onder den naam van Jonker *Franzen* oorlog, waar van wij op het Art. van Jonker FRANS VAN BREDERODE, melding gedaan hebben, MAXIMILIAAN, *Roomsch* Koning, kwam in persoon in *Holland*, en ook binnen *Haarlem*, om een algemeene Heirvaart tegen de *Hoekschen*, die zig in *Rotterdam* genesteid hadden, te beschrijven, en te veld te brengen. Ten dien einde werd de dagvaart eerst binnen *Haarlem* belegd, waar op de andere Steden, zig aan den *Roomsch* Koning beklagden, dat, die van *Haarlem*, tot nog toe hadden stil gezeten, in het maken van toebereidzelen, en het beramen van geldmiddelen, want men was dus voorheen gewoon, dat *Haarlem* in beide zaken de eerste was, konde zij thans, die agterheid niet verdragen: schoon die niet uit onwilligheid, of mindere genegenheid sproot,

sproot, maar wel uit onvermogen, veroorzaakt door de rampspoed der tijden, en verval van haare eerste neeringe, waarom zij ook reeds aflag van Graaflijke bede had-verworven, van Hertog KAREL, en ook nu, werd ze verschoond, in het opbrengen van penningen, door MAXIMILIAAN, op een zekere fomme bepaald. Daar op beloofden zij, dat zij, volgens hunne Handvesten en Privilegien, ten allen tijde, wanneer de Vorst zelve te velde trok, mede met hun lieder Poorteren, onder hun eigen Banier, zoude uittrekken, zo als zij dit ook met een dede, en zelfs meer doende, dan zij beloofd hadden, trekkende met andere Poorteren, ter bewaring van *Schiedam*, kwijtende zig daar boven anderen, stellende zig aan het hoofd tegen de Soldaten, die door MAXIMILIAAN, binnen *Schiedam* gelegd waren, en die de Stad aan de *Hoekschen* verraden hadden, schietende daar bij zeven Burgers, en daar onder een Vaandrig of Stads Banierdrager, het leven in. Een deerlijk lor trof *Haarlem*, door de woede van het *Kaas-* en *Broodspel*, in het Jaar 1492, waar van wij elders omstandig melding gemaakt hebben, en dus ons hier alleenlijk tot *Haarlem* zullen bepalen.

Het was den 3 Maj, van het gezegde Jaar, dat deeze betenden, die door armoede, tot buitensporigheid was aangehist, met een aanzienlijk Leger en ontrolde Vaanen, herwaards togen, en zig, des avonds om agt uren, voor de *Kruispoort* nederfloegen, begerende op het ogenblik te worden binnen gelaten. De Wet, Vroedschap en Rijkdom, daar op terstond vergaderd, besloten, hun buiten te houden, zo als ligt te doen was, en dit besluit zou den ramp der Stad geweerd hebben, indien de Burgerij even zo verstandig gedagt had, als de Regeering, en hun had bij gestaan, doch eenige, die met de *Kenemers* verstand hielden, braken de Poort open, en lieten het woedende *Kaas-* en *Broodsvolk* in, dat binnen gerukt, terstond door eenige Burgers bij gestaan, op de Markt, tegen de Regeering aanrukten. Een gedeelte der Heeren, ontweek de woede op het Stadhuis, dan hier waren zij niet veilig, want zij deden met allerlei geweer, een onbestaanbaar geweld op de deuren, zo dat veertig van de Regenten, besloten, met de aanvallers in gesprek te treden, en zij hadden het geluk, van een verdrag te treffen; waar bij bepaald werd, dat niemand

van die geenen, die op het Stadhuis waren, eenig leed zoude wedervaren, en daar op werden de deuren geopend, dan, zo ras dit geschied was, verbrak de woedende menigte het gemaakt verdrag, en viel op de Heeren aan, waar van 'er drie jammerlijk om 't leven raakten, te weten, de Schout KLAAS VAN RUIVEN, de Schepen PIETER THOMASZ, en zijn broeder ANDRIES THOMASZ, wordende de eerste op eene wreede wijze omgebracht, en daar na werd de nagt met plonderen der voornaamste Huizen, doorgebracht, en daar onder dat van de Heer VAN RUIVEN, verscheurende de Brieven en Zegels, niet alleen bij de Burgers, maar op het Stadhuis, in de Thefaurie- en Weeskamer, ten nadeele van de gantsche Stad en Burgerij. De nagt in woede doorgebracht, begon de hoop, daags daar aan, een weinig te bedaren. Vier Hoofdmannen, elk met dertig mannen wel voorzien, werden aangesteld, om alle verdere buitensporigheden te beletten. Men richte op het Zand, nu de groote Markt, een galg op, en deed, onder doodstraf afkondigen, dat alle, die eenige goederen geroofd hadden, dezelve weder zouden ten voorschijn brengen, ook werd 'er vrij geleide beloofd, aan alle die zig schuil hielden, enz. De *Kennemers* bleven vier dagen in de Stad, en trokken daar op naar *Leiden*, dan aldaar werden zij gestuit. Hertog ALBERT VAN SAXEN, gaf de Stad genade, doch niet dan op zeer harde voorwaarde; hij ontnam haar alle hare Voorrechten, en verklaarde, alle de Brieven, waar bij de Stad, of eenige derzelve Poorteren, iets van der Graaflijsheids Domeinen geleend hadden, voor vernietigd, en dat dezelve wederom vrij en onbelast zoude wederkeeren, *tot mijnen genadigen Heeren*, ook zou het *Clerk-Ambacht* blijven, ter zijner begeevening. Alle de Banieren der Stad, die voor *Leiden* geweest waren, moesten in handen van den Hertog geleverd worden, om daar mede na zijne wille te doen. Altoos zoude een Poort, wel gesterkt, moeten ingehouden worden, ten behoeven van *mijnen genadigen Heere: Haarlem* zou terstond moeten bewilligen, in de Bede, tegenwoordig den Landen van *Holland* en *Friesland* afgevorderd, en zo, wanneer in het vervolgtwee Steden gestemd hadden, zou *Haarlem* de derde moeten zijn, en dewijl door den opstand van *Haarlem*, drie duizend mannen hadden moeten aangenomen worden, en in deeze Landen

over-

overgebracht, zoude de Stad aan dezelve twee maanden soldij moeten betalen, ter somme van 24000 *St. Andries* guldens, die terstond moesten worden opgebracht. Voorts waren uit die genade geflooten, alle de geenen, die de Poort hadden helpen open slaan, die handdadig waren aan de doodslagen, aan de plonderingen en berovingen der Huizen, en eindelijk, moest 'er eerlijke en profijtelijke betering gedaan worden, van de doodslagen, begaan bij het inkomen van 't *Kaas* en *Broodsvolk*, naar goedvinden en wille van zijne genade. Tot het bijeen brengen der geesichte sommen, waren de Stedelingen verplicht, om dat 'er zo veel gemunt geld niet voor handen was, hunne kostbaarste kleinnoodjen en Juweelen, hunne zilvete Schalen, Koppen en Lepels, op het Stadhuis te leveren, om daar uit de schatting te voldoen. Op de groote Markt was ook een galg opgerigt, tot straf der geenen, die buiten gefloten waren, dan hier van was de schrik algemeener, dan de straf, wijl de schuldigen zig reeds voor den komst van den *Sax* hadden zoek gemaakt, en dit maakte den Hertog te meer vergramd op *Haarlem*, om dat men die zelfs met vrijgeleide had laten vertrekken. Gedurende deeze aanmerkelijke gebeurtenisfen, werden 'er verscheidene dagvaarten der *Hollandische* Steden, binnen *Haarlem* gehouden, waar aan den Hertog, zekerlijk niet verzuimd heeft, om een kleur van het hoogste recht te geven, aan al het geen hij ondernam.

Bij het zegelen der boetens, voor *Haarlem*, *Alkmaar*, *Kennemerland* en *Westfriesland*, die den Hertog aan zig behouden had, moesten die van *Haarlem*, *Kennemerland* en *Westfriesland*, tot laafnis of verkwikking der goede ziele van *KLAAS VAN RUIVEN*, opbrengen, 400 goude *Andries* guldens, van 24 stuivers het stuk, ter stichting eener Kapelle, in het Kasteel des Hertogs van *Saxen*, en om te doen maken eene Schilderij, in die Kapelle op te hangen, waar op moest uitgebeeld slaan, de moord aan hem begaan, en daarenboven agt honderd *Andries* guldens, voor den dienst van dezelve Kapelle, om daar voor alle dagen, te rekenen, van den dag der stichting af, de gewone zielmisfen, en op elken Donderdag de mis van het Kruis, met gezang te doen, welk geld, binnen den tijd van zes maanden moest zijn opgebracht. Nog

ZOU-

zouden die van *Haarlem* en *Alkmaar*, met de onderhorige Dorpen, binnen den tijd van drie maanden, aan de Weduwe en Bloedvrienden, van den Heer KLAAS VAN RUYVEN ter hand stellen, twee honderd guldens, om daar voor te doen maken, twee gefchilderde glazen, het eene in de Kerk van *Haarlem*, en 't ander in de Kerk van *Alkmaar*, ter gedachtenis van den moord, aan gemelde Heer begaan, met een Onderschrift, zulks aanwijzende, met uitdrukking van het Jaar en dag, waar op die geschied was. Nog zouden, die van gemelde plaatzen, iemand op hunne kosten, in heilige Bedevaart zenden, naar *Rome*, tot *St. Pieter* en *Paul*, alzo de Heer VAN RUIVEN, daar toe voor zijnen dood een belofte had gedaan, en zoude de geen, die ter Bedevaart gezonden werd, een Geestelijk perfoon, en daar toe bekwaam gekeurd moeten worden, door des overledenens Erfgenamen en naaste Bloedverwanten, en binnen een maand derwaard vertrekken. Nog moesten die van *Haarlem*, aan de Weduwe en Kinderen van den meergemelden Heer VAN RUIVEN, vrij geven, Bier, Wijn, Koorn, en alle verdere onderhoud des levens, zo lang die Weduwe leefde, en na haren dood, zo aan de dochter als aan de oudste zonen, zo veele 'er bleven wonen, in het vaderlijk Huis, aan 't Zand. Ten laatsten, moesten die van *Haarlem* en *Alkmaar*, en de Dorpen nog betalen aan des overledenens Weduwe en naaste Magen, duizend gouden *Andries* guldens, tot wederopbouwning en herstelling van het Huis, zo als 't door den Heer VAN RUIVEN, Zalr. gedachtenis was bewoond geweest.

Het Glas, waar van de afbeelding, volgens de Copie, daar van te vinden, bij den Heer van OOSTEN DE BRUYN, hier in prent bijgaat, is volgens het gezegde van zijn Ed. in de groote Kerk, ter gedachtenis van KLAAS VAN RUIVEN, in den omgang van het Koor, aan de Oostzijde gesteld, in wezen gebleven, tot het begin der voorgaande Eeuw, wanneer het is afgetekend, en in koper gebragt, om 'er de gedachtenis van te bewaren, alzo het de jongens begonnen uit te gooien, en thans geheel weg is.

De

 AFBEELD
VAN RUI

AFBEELDING VAN HET GLAS TER GEDACHTENIS VAN DEN HEER NICOLAAS
VAN RUIVEN, BOVEN 't CHOOR VAN DE GROOTE KERK TE HAARLEM.

De
1616

Ni

I
E
V
T
F

Te
Hertog
het gel
schame
dit gen
was, zo
len, et
Wat te
verhaal
beroert
heeft,
verdien
worden
niet we
niet ge
het Ja
DEN V,
In de
in *Holl*
des Eu
dikatie
Dan, v

De Plaat daar van is, zegt zijn Ed. te *Hamelen*, in het Jaar 1616 uitgekomen, met het volgende Onderschrift:

NICOLAUS DE RUYVEN, ARMIGER, SATRAPA KINHEIMERLANDIÆ, ET PRÆTOR HARLEMENSIS, IBIDEM IN DOMO CURIA ANNO 1492, MENSE MAJO, DIË 3a HORA 8a PANECASEARIIS INTEREMPUS ANTE SUMMUM ALTARE AD DIVI BAVONIS HEROICE SEPULTUS EST, CUJUS EFFIGIES, CUM SERIE AVORUM, DEPICTA FUIT IN AMBITU CHORI, IN DUABUS VITREIS, ORIENTUM VERSUS PROUT HIC ET FACIE QUIDEM AD VIVUM IMPRESSA EXHIBITUR, CUJUS INSCRIPTIO, CUM EFFIGIE, ET VITREIS, HOC NOSTRO SÆCULO ANNI MILLESIMI SEXCENTESANI, PEURORUM PETULANTIA, FREQUENTI LAPILLO CONFRATA, PAULATIM INTERIIT.

Fabianus Clemensonius Hamela.
Excudibat Anno 1616.

Te recht is, door VELIUS en anderen, de strengheid van den Hertog van *Saxen*, in deezen gedoemt, om reden, dat niet het geheele Lighaam der Stede, maar alleen het slegste en schamelste deel der Ingezetenen, daar aan schuldig was, en dat dit gemeen zelfs, door hogen nood, tot den opstand gedrongen was, zo door ondraaglijke schattingen, als duurte van levensmiddelen, en groote vermindering der waarde van het gangbaar geld. Wat ten minsten *Haarlem* betreft, het is zeker, zo als uit het verhaal gebleken is, dat zij tegen haar wil en dank, deel in die beroerten genomen heeft, en de Regeering 'er toe gedwongen heeft, door het overweldigen van de *Kruispoort*, en dus niet verdient, nog zo veel te zwaarder dan *Akmaar* gestraft te worden, en haar daarenboven hare Voorrechten en Privilegien niet weder terug gegeven te worden, bij zijn vertrek, en zelfs niet geheel onder de Regeering van den jongen FILIPS, die, in het Jaar 1494, gehuldigd werd, wordende eerst door KAREL DEN V, volkomen daar in hersteld.

In de beroerten van de volgende Eeuw, is bijna geen Stad in *Holland*, die meer dan *Haarlem*, geleden heeft. Het licht des Euangeliums, openbaarde zig daar al vroeg, de eerste Predikatie werd aldaar gedaan, den 21 Julij, van het Jaar 1566. Dan, van de schandelijke Beeldstorming, bleef het verschoond.

In

In October, van dat zelve Jaar, werd 'er op de Baan, even buiten de groote *Houtpoort*, een houten Loots opgeslagen, het Geuzenhuis genaamd, waar in openlijk gepredikt en gedoopt werd, doch in April, van het Jaar 1567, werd ze wederom afgebroken. In de maand April, van het Jaar 1572, koos *Haarlem* der Staaten zijde, dan, twee maanden daar na, liep *Haarlem* groot gevaar, in handen van den Graave van bossu te vallen, wiens aanslag, egter, gelukkig ontdekt werd, nog voor het einde van dat Jaar, schreef hij, zo wel als die van *Amsterdam*, vlijende Brieven aan de *Haarlemmers*, om hen tot het verlaten der Staaten over te halen. DON FREDRIK, Zoon des Hertogs van ALBA, was te *Amsterdam* gekomen, met oogmerk, om het beleg van *Haarlem* te ondernemen, waar van men de Regeering, door Brieven en anderzints, kennis gaf. Binnen de Stad was alles even moedig, de Wethouderschap, egter, scheen te verflaauwen, en zond, op eigen gezag, eenig volk aan DON FREDRIK af, om genade te begeren, dat door RIPPERDA, Bevelhebber van *Haarlem*, vernomen zijnde, de afgezondenen duur te staan kwam, want twee van hen, CHRISTOFFEL VAN SCHAAGEN en ADRIAAN VAN ASSENDELFT Pensionaris, wierden gevangen naar *Delft* gevoerd, alwaar den een in de gevangenis stierf, en den anderen openlijk gehangen, of zo anderen zeggen, onthalsd werd. DON FREDRIK kwam midlerwijl voor *Haarlem*. Met het beschrijven van het streng beleg, volgen wij hier woordelijk, het eerste authenticq Dag-Journaal daar van.

„ Den Hertoghe van Alba niet verfaedt wesende met het onnoosel bloet van Zutphen, van Naerden, oock meynende dat God op zijn stout geweldich voornemen niet en merckte, heeft vorder ghewilt (als Holofernis) alle Steden onder zijn Jock ende Slavernije te brengen, sulckx, dat hy strackx deen Tyrannie doende, dander heeft voorghenomen, ende is so ten laetsten ghecomen voor de Vrome Stadt Haerlem, meynende (wanneer hy die ghewonnen hadde) d'andere resterende Hollantsche Steden lichtelijcken onder zijn Jock te brengen, d'welck God door zijn voorfichticheyt behoedt heeft.”

„ Soo heeft nu Don Fredrico des Hertoghen Soon door aduijsvande Burgemeesters der Stede van Amsterdam oock alst te vermoeden is, om t'minste volck te verliefen, ghefocht Verraderije ende listicheyt aen de Wet van Haerlem, die hem eenfdeels toe-

ghe-

ghed
Burg
trout
beho
der
Juda
blijcl
„
Vroe
Jacol
Briet
Tyra
men
socht
lesen
daen
in w
wert
Spart
Dieri
Adria
gheu
zijnd
zijnd
voert
wille
dam
„
men
men
Bree
geme
zijnd
aeng
wee
uen
datt
•••••

ghedaen waren, in fonderheyt eenen Dierick de Vriefe oudt Burgemeefter, ende die de gantsche faecken vander Stadt vertrout waren, nochtans hem daer niet inne ghequeten foo dat wel behoorden, maer fochte alle de ghemeente te leveren in handen der Tyrannen ende Bloedverghieters, voort t'welcke hy (als Judas) een trouweloos Pardoen gehadt soude hebben alft breeder blijkt byden Miffyue daer van zijnde."

„ Opten iij Decembris 1572 fmorghens te feuen vren is die Vroetschappe van Haerlem vergadert door dien (als Meefter Jacob Wij Paffoor van t'grootte Bagijnhof hadde fecretelijck een Brief aen zijn Broeder ind'er Stadt ghefchickt, inhoudende die Tyrannie byden Albanifchen hoop in vele Steden bedreuen, datmen oock Pardoen verweruen fouden, foo verde het selfte verfocht wert) die Wet dan in haer vergaderinge defen Brief ghelefen hebbende, hebben by ftemmen gheuraecht wat beste ghedaen ware, oftmen aen Don Frederico fouden trecken ofte niet, in welcken raet Achitophelis meyninge, God betert, gheulocht wert, ende zijn om den feluen te volbrenghen, fecretelicken de Sparwouwerpoort wt ghereyft met een Yfflee den voorfchreuen Dierick de Vries, Christoffel van Schagen, ende den Pensionaris Adriaen van Affendelft. Den voerman anders niet te verftaen gheuende, dan datfe t'Sparendam wilden wesen. Op den Dijk zijnde hebben fy ghefeydt, voert ons ten half weghen, daer zijnde, wouden fy voorts tot Slooterdijk wesen, al waerfe den voerman op gefet heeft, ende en heeft henluyden niet voordere willen voeren, foo dat fy luyden van daer te voete naer Amfterdam ghegaen zijn."

„ Des naemiddaechs zijn alle die Schutters verdachuaert te comen voor twee vren inde nieuwe Doelen, al waer oock ghecomen zijn Hopman Weybout Ripperda, Joncheer Lanfot van Breederode, Adriaen Janfz Schout van Haerlem, ende de Burgemeefter Stuur. Die Schutters nu by den anderen gheroepen zijnde, fo heeft Hopman Ripperda voornoemt haerlieden aldus aengesproken ende vermaent: Ghy vrome mannen ende Burgers, weet dat d'oerfaecke dat ghy lieden hier vergadert zijt is 't fcrijuen eens Briefs aen onse Burgemeefsters ghefonden, inhoudende datter noch ghenade by Don Frederico te vercrijghen is, waeromme oock Dierick de Vries ende andere naer Amfterdam ghetroc-

troc-

troocken zijn. Maer ist by aldien dat ghy lieue Burgers wilt bedencken die ghenade die wy van hem te vercrijghen ende te verwachten hebben, midtsgaders met wat eedt dat ghy den Prince van Oraengien verbonden zijt, ick en twijfele niet ghy en sult (als ick) uwen eedt foecken te betragten, want ick gansch van meyninghe ende wille hen die leste droppel bloets voor de Burgers deser Stadt te waghén, soo ghy luyden fulcx oock van meyninge zijt te doen, wilt dat vrymoedich segghen: Op welke redenen die schutters eendrachtelijcken gheroepen hebben, lijf ende bloet met hem voor het ghemeyne Vaderlant op te setten, in der voeghen dat sy luyden naer meer andere vermaninghe vriendelick vanden anderen gescheyden zijn. Hebben oock terstont daer na de voorz. Hopman ende Schout, brieuen aenden Prince gefonden hem de staet vander Stadt remonstrende."

„ Van ghelijcken oock eenen secreten Brief na nieuwen Dam ghefonden aen Joncker Lazarus Muller, Ouerste van thien Vendelen, den welcken aldaer zijn loopplaetse hadde. Ten eynde hy haerlieden met fommighe vanden zijnen ontfetten wilde, dit achteruolghende, is hy den selfsten nacht met zijn gantsche Regiment opgehbroken, ende door Waterlant die van Haarlem tot ontfet ghetrocken."

„ Den iij. Decembris is Lazarus Muller voorz. met zijn x. Vendelen knechten voor de Stadt ghecomen, waer van datter iij. in quamen, ende dander vi. passeerden voorby. Die namen van de Hopluyden die daer in quamen zijn dese. Steenbach Luytenant van Lazarus Muller, Christoffel Vader, Lambert van Wirtenberch, Marten Pruys."

„ Op desen dach is oock naer Gods beuel d'Afgoderije wt de Kercken ende Tempelen gheworpen, De selue daer van ghereynicht ende bequaem ghemaect om het reyne suyuere Woort Gods daer in te prediken."

„ Den v. Decembris zijn wederom van Amsterdam ghecomen Christoffel van Schagen, met Adriaen van Assendelft Pensionarius, de welcke terstont (als gheuangen) naer zijn Excel. den Prince van Oraengien ghefonden werden."

„ Op defen dach isser een Bode van Amsterdam van de vijfhuysen gehaelt ende inde Stadt gebrocht, den welcken eenen Brief (by Dierick de Vries gheschreuen) wt Amsterdam aen de Burghemeesters der Stadt Haerlem gebrocht heeft, maer als den voorfz. sackdragher bij Haerlem ghecomen is, en heeft hy seluer daer te comen niet doruen bestaen, maer heeft eenen Boer daer toe verwillicht die den seluen oock in de Stadt gebrocht heeft, welcken sackdragher naer scherpe examinatie metter galgen gheëxecuteert is.”

„ Op den vi. Decembris zijn die vianden t'Spaerwou gecomen doende sekere cleyne schermutfelinghe teghens die van Sparendam.”

„ Den vij. hebben die Burgemeesteren ende Hopluyden gefonden t'Sparendam tot ontfet, Gherrit Verlaen met sekere ghelotte Schutten ende dubbelde Soldenaers, in als sterck CCC. mannen, waer van Hopman was Marten Pruys.”

„ Op defen dach hebben die vianden haer weder verthoont, sulcx datter sekere scharmutfinge geualen zijn, al waer oock die van Sparendam met haer grof gheschut onder gheschoten hebben.”

„ Den viij. Decembris hebben die Burgemeesters ende Capiteynen der voorfz. Stadt Haerlem, wt ghefonden na Sparendam sekere Burgers ende andere, met grauen ende andere instrumenten om den hooghen Dijk tusschen Sparendam ende Spaerwoude door te steken ende op te deluen, ten eynde d'lant onder mochte loopen, het welcke sy niet diep ghenoech ghedoluen en hebben.”

„ Op defen dach is tot Haerlem in ghecomen die Heere van Sint Aldegonde, Commisfaris vande Prince van Oraengien, om aldaer foot nader hant ghebleken heeft, die Stadt met vrome Wethouders ende voorflanders te voorfien.”

„ Hebben oock op den seluen dach de Spaengiaerden op den dijk tegens die van Sparendam een loopfchanse gemaect, ende hebben mede alfdoen tvoorfz. ghedoluen gadt in den dijk weder door die Boeren doen stoppen.”

„ Den ix. Decembris smorgens ten thien vren zijn wederom die Schutters inde voorfz. Doelen vergaert, al waer mede

gecomen is die Heere van Aldegonde, den welken een feer wel fprekent man die Schutters verhalende die aenghebornene groote liefde ende affectie die den Prince van Oraengien tot deſe Nederlanden heeft, inſonderheyt tot het Graeffſchap ende lande van Hollandt, d'welcke hy met verſeheyden exempelen verthoont heeft. Verhalende van gelijke de ſtaet vander Stadt, midtſgaders t'vertrecken van Dierick de Vries, ſoo wy voren ghefeyt hebben, doende mede die Schutters leſen zijn Commiſſie, al waer hy hem auſthoriſeert, laſt, ende beueelt, de voorſz. oude Wet van Haerlem af te ſetten ende een nieuwe Wet, als Burgemeeſteren, Schepen ende Rade te verkieſen, Waer om oock hy den Schutters vermaende, dattet niet ghedaen en is om die voorſz. oude Wet te onteeren aen haren naem oft ſaem, alſo daer vele onder waren die niet dan alle trouwicheyt ende liefde tot hare gemeynte bewefen hadden, maer alleenlijck om de voorſz. Stede voor deſen tijde beter te verſekeren. Verclaerde oock dat den Prince ſulcks niet en dede om die voorſz. Stadt van hare goede Preuilegien te verminderen, maer alleen voot quaet te verhoeden, begheerden daeromme ernſtelick ende vriendelick aen die gheheele Schutterie dat elck in zijn Rot gaen ſoude, ende vergaderen met ghemeynder ſtemme vij. Burge-meesters, xiiij. Schepens, ende xx. Raden, om dit toecomende Jare te regieren, die welcke de Rotmeesters des auonts met een billjete ouergheuen ſullen, ten huſe van Pieter Kies daer den voornoemden Commiſſaris een nieuwe Wet wt kieſen ſoude, alle d'welck fy volbrochten."

„ Den x. Decembris ſnachts, waſt eenen kouwen nacht, ſulcks dat de Sparen ende Tije binnen Sparendam ſo ſterck was toe geuroren, dat die vianden van achter ende voren daer op hebben geſtormt, Ende na dat die van Sparendam haer mannelick gheweyrt, oock haer groot gheſchut tot verſcheyden reyſen los geſchoten hadden, zijn die vianden van alle canten ſoo ſterck aen gheuallen ende geſchoten, dattet Garniſoen daer in liggende hem op de vlucht heeft moeten gheuen, hoewel nochtans daer te voren veel Spaeniaerden ghebleuen waren, al waer fy oock haren Hopman genaemt Marten Proys een ghetrou ende vroom Capiteyn met ſomwige dubbel Soldenaers verloren hebben."

„ Doen

„ Doen nu die Burgemeesters, Capiteynen, ende Hoofluyden vander Stadt Haerlem van verde sagen dat die vianden op Sparendam stormden, soo hebben die haerluyden met een Vendel Schutters, ende een Vendel Knechten (die inder Stadt laghen) die van Sparendam tot ontfet ghefonden, maer doen fy een stuck wt der Stad waren, quam die tijdinghe dat Sparendam oueruallen was.”

„ Den xi. Decembris zijn die Spaengiaerts te voete ende te Paerde gecomen, ende hebben die Stadt van Haerlem berent, daer die vander Stadt teghens wt ghetrocken zijn, ende byder Siecken schutgheuaert met hen ghehouden hebben, waer alfo een deel vanden Spaengiaerden hen op den Toren vande Leprosen begheuen hadden, soo en mochte die vander Stadt metten vianden niet te wercke comen.”

„ Op den seluen dach zijn tot Haerlem eenighe van d'oude Wet, die suspect waren, ende inde reyse van Dierick de Vries gheconfenteert hadden, binnen hare huysen in bewaerder handt ghehouden. Ende zijn tot Wethouders der Stadt byder Heere van Allegonde ghekoren gheweest dese naeghescreuen perfoonen.”

Burghemeesters.

„ Claes vander Laen, Joncheer Jan vander Vliet, Gherrijs Stuur, Pieter Kies.”

Schepenen.

„ Willem Adriaenz, Jacob van Huefden, Cornelis Rijcken, Pieter Bael, Claes Maetenffz, Adriaen van Berckel, Matheus Augustijnffz.”

„ Op den xij. xij. xiiij. xv. xvi. ende xvij. Decembris zijn die vianden vast naerder gecomen om te schansen, ghemerct het alle dese daghen seer mistich weder was, waer tegen die vander Stadt oock haer naerficheyd gedaen hebben om die selue (daer zijt meest van nooden hadden) te fortifieren. Singende mede van ghelijcke die vianden voor eicker poorten tot een spot ende verachtinghe van die vander Stadt, *Christus is opgestanden, Tot Haerlem is een buyt voor handen, Dus vyllen vry alle gader vrolick zijn, Morghen sal ons die Stadt vry eyghen zijn*, met meer andere schampers woorden.”

„ Den xvij. Decembris ten viij. vren hebben die Spaengiaerden beginnen te schieten op de binnenpoorte vande Cruyspoorte, ende aen beyde syden der seluer poorte, met clooten van xl. ende xlvi. ponden, ende met xiiij. stucken tseffens, waer teghen die vander Stadt met eenen mannelijcken moedt, met Wolfacken, Hout, Aerde, Steen, ende andere Substantien die mueren ende Vesten ghefester hebben. Al waer oock den dienstknecht van Joncker Jan vander Vliet t'hoofd vanden buyck gefchoten werdt.”

„ Omtrent den middach hebben die Schutters ende Soldaten vander Stadt haer macht (die sy op het Blockhuys vande Cruyspoort hadden) verlaten, ghemerct dat die voorpoorte meest neder gheuallen was, so datter gheenen wech ofte toeganck meer en was wt het Blockhuys nae de Stadt.”

„ Teghen den auont is het voorz. Blockhuys vande Schutters ende Soldaten weder inne ghenomen, makende des nachts daer naer eenen wech onder die afgeuallen Poorte, die de vianden op dien dach met vi. lxxx. schoten gheraefeert hadden.”

Den xix. Decembris hebben die vianden wederom stadich met haer grof geschut op die sint Jans Poort ende op t'voorz. Blockhuys gefchoten vi. lxxv. mael.”

„ Alle welcke schade die vander Stadt wederom met Bolwercken ende fortificeren verbeteret hebben, beghinnende mede van de Sint Jans poort tot de Katherijnen Brugge toe eenen nieuwen Wal te maken.”

Den xx. Decembris hebben die vianden weder al ghestadich op het Blockhuys gefchoten clix. mael, ende dat gheduerende tot omtrent den middach toe, want haer die vanden aldoen bereyde om eenen storm te doen, waerom die clocke allarm gecloopt heeft, die vianden hadden alle die poorten met Paerden ende met Voetvolck doen besetten, sulcx dat sy omtrent die clocke een vre met opgherechte Vendelen van de Siecken, quamen trecken, op haer schouderen hebbende sekere toegemaecte Bruggen om ouer de graft vant voorz. Blochhuys te comen, haer Schanfen laghen oock vol Haeckgeschuten, die welcke stadich op den Wal ende mueren schoten, meynende also die vander Stadt haer strijweeer te nemen ende te beletten. Als sy

nu doende waren om t' Blochuys te bestormen ende te beklommen, hebben die vander Stadt met groot gheschut ende Ketenen daer van ter syden so dapperlick in geschoten, ende oock met hare Roers die strijckweringhe so sterck ende mannelicken wtgeschoten, dat de vianden t' Blockhuys hebben moeten begeuen, maer zijn terstont met sekere versche Vendelen weder aen gheuallen, ende die vander Stadt daer weder op een nieu teghens gheuallen zijnde met schieten ende steken, hebben die vianden ten laetsten tot haerder grooter schanden, in haer Schans moeten wijcken, die grachten, die singhel, ende den wech laghen vol doode ende ghequetste Spaengiaerden, oock Buffen, Spieffen, Helmetten, Rapieren, ende ander gheweyr, daer d'onse oueruloedich af ghecreghen hebben."

„ Item daer is onder die dooden t' sautoons na den Storm noch gevonden een Soldaet die terstont gheuangen is geweest, ende voor den Burghemeesters ende Hopluyden ghebrocht, den welcken by zijn confessie ende tortuyre terstont beleden heeft dat int voorz. belegge Don Frederico selfs int perfoon was, ghelogeert opt huys te Cleef, die Graue van Boffu op die Hoffede van Claes vander Laen ende Noorcar, mes tot Pieter Claesz Lonngen, ende verscheyden groote Heeren, Edelen, ende Hopluyden tot die Leprosen ofte Siecken. Hy seyde oock dat Don Frederico sterck was in als twee ende tseuentich Vendelen Lanfknechten, ende acht hondert Ruyteren, te weten, xxxvi. Vendelen Spaengiaerts, xxij. Vendelen Walen, ende xvi. Vendelen Hoochduytschen, daer die Graue van Euersteyn ouerste van was, die welcke metten voorschreuen Duytschen lach inden voorhout ende tot Hemstede."

„ Item hebben op dien voorz. dach twee stormen ghedaen wel geweldelijcken, elcke reyse met twee Walsche Vendels, ende noch sekere Spaensche Vendelen, de welke vromelicken opghelommen hebben, ende van die vander Stadt weder manlicken af gheftooten zijn, in welken Storm twee Spaensche Vaendraghers doorsteken zijn, den eenen by Hopman Steenbach selfs, seggende: Du biste hier niet bescheyden, ick ben hier bescheyde, onnemende den Vaendragher zijn Ven-

del, met het welke hy hem doorsteken, ende te rugghe gheftooten heeft."

„ Den xxi. Decembris voor den middach, hebben die vander Stadt den voorfz. Soldaet op ghehanghen."

„ Item den legher der vianden lach nu langhe ftit fonder yet wt te richten, dan dat fy continuelicken graefden naer 't Bolwerck den Cruys wech lancks."

„ Item die Stadt heeft doen slaen den feluen dach ftucken van xxxij. ftuyuers, ende van xvi. ftuyuers, wegende twaelf brant ftuvers."

„ Den xxiiij. Is meefter Adriaen van Affendelft voorfz. tot Delft om zija verraderie op ghehangen, ende 't hooft twee vren lanck op eenen flaeck gheset."

„ Den xxvi. Decemb. zijnder een deel Paerden de Sijlpoort wtgetrocken, in meyninge zijnde om een Schiltwacht te hechten, het welke die van der Stadt niet en conden by brengen, gmerckt het veel te licht was, ende de vianden de vluchte namen, foo dat fy niet dan wat gheweers gegregen en hebben."

„ Den xxvij. Decemb. hebben die vander Stadt buyten Scaelwijcker poort eenen Wael geuangen, ende den feluen terftont op ghehanghen."

„ Op den feluen dach ontvinghen die van Haerlem eenen Brief vanden Prince, inhoudende dat hy haer tot ontset feynden soude sekere Walfche Haeckgefchutten."

„ Den xxviii. Decembris is gheschoten gheweest Pieter Janfz. Raet Fabrijmeeftter vander Stadt, int repareren vant voorfc. Biochuys, waer van hy binnen xxiiij. vren daer naer gheftoruen is."

„ Den xxix. Decemb. t'nachts, is binnen der Stadt gecomen Joncker Jeronimus Serraers, als Commiffaris, met iij. Vendelen Walen, waer van de Capiteynen waren defe, Capiteyn Michiel, Capiteyn Coufijn, ende Capiteyn Vemi."

„ Den xxx. Decemb. Wafte eenen feer donckeren dach van neuel ende mift, fulcks dat die Spaengiaerts tot aen de Stadt conden bequamelick deluen ende grauen."

„ Den

„ Den lesten van Decembris zijn die vander Stadt Scaelwijcker poort wt geuallen, ende hebbender iij. doortfeken, oock bet als xxij. Hantroers ghecreghen.”

„ Den i. Januarij, zijn die vander Stadt (met witte hemden ouertogen zijnde) die Sijlpoort wt gheuaren, ende hebben de Spaengiaerden in haer Scaense oueruallen, die de selue terstont verlaten hebben: Maer den viant met eenen grooten hoop weder keerende, zijn die vander Stadt weder te rugghe gheweken, met hen brenghende twee Boeren van Heemskercke met een ionghen.”

„ Den ij. Januarij, zijn daer xij. sleden met Koren, ende een slede met Broot die Scaelwijcker poort inne ghecomen.”

„ Den v. Januarij, zijnder xxvij. sleden met Koren, ende een Vendel Soldaten inne ghecomen, vant welck Capiteyn was Mandares.”

„ Den viij. Januarij, hebben die vander Stadt een Soldaet opt Blockhuys wt ghehanghen.”

„ Oock en hebben die vianden noyt schoot op de Stadt gheschoten vanden xx. Decemb. tot den viij. Januarij, d'welck sy alldoen begonnen met xxiiij. mael schietens.”

„ Den ix. Januarij, hebben die vander Stadt Scaelwijcker poort inne ghecreghen vij. sleden met Buscruyt, ende met Koren, schietende cxxxij. mael.”

„ Den x. Januarij, so zijnder snachts wel ijm. Soldaten, foor Schotten, Duytschen, Engelsche, ende Walen gefonden om in de Stadt te comen, maer door den grooten mist verdwaelden, soo zijnder sommighe ghecomen aen t'huys te Cleef, aen de Duyn, in den Houte, hoe wel den meesten hoop na Princen Legher getrocken was, also fy door abuys die Stadt niet en konden vinden, hoe wel nochtans daer een Fackel wt den Thoren ghesfeken werde, ende een clocke geluyt, waer op noch etlike inder Stadt gecomen zijn, Ende onder als oock eenen Hoochduyts vanden viant, vragende sommighe die vander Stadt buyten Scaelwijcker poort waren wtgelopen schermutlinge te houden, oft hy by de Stadt van Amsterdam was, waer op die vander Stadt antwoorden: ja, ende hebben hem gheuangen binnen gebracht, die oock, so ghy hooren sult, corts opghe-

hanghen is, Ende aldoen byden vyant veertien mael gheschoten."

„ Den xi. is een man op t'fant zijn been af gheschoten, oock so hadden die vander Stadt twee mael allarm, door dien dat de Spaeniaerden ende Walen wederom stercke raetschap maectten om op die Stadt aen t'Blockhuys te stormen."

„ Op den seluen nacht zijnder xlvij. sleden met Koren ende Cruyt in gecomen midtsgaders een Vendel Soldaten, waer van Ouerste was, Capiteyn Jafpar, aldoen gheschoten vllxxi. mael."

„ Den xij. hebben die vianden met schieten op het Blockhuys, Borstweringhe, ende de Huyfen, Cloosteren, Kercken seer gheraefert, daer op schietende cl. schoten, het welke die vander Stadt met aerde ende houdt snachts veel stercker ghemaect hebben."

„ Hebben mede ghesocht om het huys vande Cruyfftraet, legghende inder Stadt, te comen ondergrauen."

„ Den xij. zijnder in ghecomen vi. sleden met Koren ende met Tonnameel, gheschoten hebbende ij'lxvij. schoten."

„ Op desen dach is in de Stadt eenen allarm gheweest, wanneer die Burghers saghen die preparatie haerder vianden."

„ Op desen dach zijnder twee luyden aen de Tafel sittende, doot gheschoten, midtsgaders ooc een dienstmaecht, ende is oock een ionge Dochter met een Roer, haren Doeck met een Tuyt van thoofst gheschoten, sonder ghequetst te wesen."

„ Den xiiij. zijn die vander Stadt wt gheualen, ende hebben drie Soetelaers met twee Duytschen in ggebracht, doen geschoten xcviij. mael."

„ Den xv. heeft den viant die vander Stadt weder een allarm aenghedaden, al waer oock die vander Stadt den viant een Vendel benomen hebben, aldoen gheschoten xxxi. mael."

„ Den xvi. Januarij hebben die Spainiaerts voor de middach een hoofft wt hare schansen ouer het Blockhuys vander Stadt gheworpen, al waer den viant een Briefken op geschreuen hadden. Dit is het hoofft van Capiteyn Philips Coninck,
welc-

welcke voorſc. ſcampere woorden die vander Stadt weder tot een gramſchap verweecten, gelijk dat dickwils gebeurt dat quaet met quaet gheloont wort, alſt blijkt by deſe exem-
 len. Want die vander Stadt verdrietende alfulcke vilanije, die hâerluyden vanden vianden gheſchiet was, ſo hebben ſy doen halen xij. gheuanghens, te weten, drie foetelaers van Amſter-
 dam, eenen Wael, ende voort al Duytſen, de welke ſy alle twaelf ghelijck deden op hangen, ende ſnachts daer naer die doode lichamen af ghelaten zijnde, hebben xi. vande ſelfde hoofden in een Tonneken doen packen ofte binden, haer Hayr ende Baert op zijn Geus af gheſneden zijnde, ende dat ten Bolwercke wt inde Spaniaerts ſchanſe gheworpen: Op welck Tonneken metten hoofden een Brief gheſlaghen was, daer op ſtont aldus gheſchreuen, Dat ſy dees den Hertoge van Alba brengen ſouden, ende hem hier mede betalen den thierenden Penninck, aldus langhe vanden Hertoghe ghemaent ende niet betaelt, Waerom hy deſe belegeringe voor de ſtadt begonnen heeft, ende alſo hy in tijden ende terſont niet en was betaelt, ſo ſonden ſy hem elf voor t'fret ende intereſt van dien, tot dien eynde dat hy hem niet en dorſte beclaghen, ende alſdoen gheſchoten xxxv. mael."

„ Den xvij. hebben die vander Stadt lxx. ſleden met Koren in ghecreghen, ende een Vendel knechten, van d'welcke Ouerſte was Schram van Bruynſwijk."

„ Op den ſeluen dach zijnde ſoldaten met meer andere, ſcaelwijcker poort wt gheuallen, om te ſchermtſen met de Duytſen die haer ſterck int huys te Ruſtenburch beſchanſt hadden, ende hebben den watermolen die de vianden verliepen, eerſt inghenomen, daer naer ghelijckelijc aen gheuallen aen de ſchanſen, de vianden daer wt ghedreuen, ende t'voorſc. huys ſtormender hant in ghenomen, waar zijt al (wat ſy conden becomen) doorſteken ende doorſchoten hebben. Heeft oock den Vaendrager vanden Briel, (der vianden Vaendragher) t'Vendel wt de hant gheruckt, hem doorſteken hebbende ende t'Vendel met drie Trommelen binnen der ſtadt gebrocht, alſo dat de meefſtendeel vande Knechten daer ghebleuen zijn."

„ Opten seluen naevolgenden nacht isser geordonneert, datmen t' Blochhuys buyten der stad ligghende, abandonneren soude, ende dat om datter so veel volcks daghelix op gheschoten werdt, ende desen dach gheschoten ix. mael.”

„ Den xvij. hebben die vander stad die Cruyspoort beghinnen wederom veel stercker ende dicker te maken, van Aerde, Tacken, Paerdemis, ende andere specien, met balcken in malcanderen geulochten als eenen roofter, d'welck seer vreemt om sien was, ende is tselde Bolwerck het Blochhuys in stercheyt veel te bouen ghegaen.”

„ Opten seluen dach hebben die vander Stadt wederomme Schaelwijckerpoort wtgetrocken om tegens die Hoochduytschen te scharmutsen, alwaer die vander Stadt niet vele bedreuen en hebben.”

„ Na den middach zijnder wederom seeckere Sleden naer t'Prinsen Legher gefonden, om Koren ende andere victualie te halen, die welcke ontrent ix. hondert Soldaten deur den vyant gheleyt hebben: sulcx ooc dat de vianden wederom teghens die vander Stadt begonden te scharmutsen, maer alnu die vander Stadt den vianden vromelicken ende mannelicken aengheualen zijn, so hebben die vijanden die vlucht genomen, alwaer sommighe vande vyanden ghebleuen zijn, want diet Spen niet ouer conste swemmen zijn verdrucken. In welke seharmutselinghe die vander Stadt een Enghels haeckgeschut verloren hebben.”

„ Des auonts is op het nieuwe Blockhuys vande Cruyspoorte, door zijn arm gheschoten Monfoir Vemi, een vroom Frans Capiteyn. Ende aldoen gheschoten vij. mael.”

„ Den xix. Jannarij, sachternoens is Adriaen van Berckerode Schepen vander Stadt, ghereyft met seeckere sleden na den Prince, om noch meer Korens te beschicken, ende zijn mede wtgetrocken tot een conuoy, seeckere Paerden met ontrent vijfhondert haeckgeschuten, dwelcke de vianden in Schaelwijk, Haerlemmerliet, ende Vijfhuysen ghemoeten, ende hebben malcanderen als vrome Lancknechten vrijmoedelick aengheualen, ende die vianden, die haer nochtans van menichte verde te bouen ghingen, doen strax de vluchte geuen, In sulcker voegen dat die vander Stadt een heerlijcke victorie vercregen hebben, slaen

flaende op dien dach bet dan ij. mannen : In welcke victorie die vander Stadt twee Trommelen, met veel schoon gheweer ghecregen hebben, mitfgaders inneghebrocht drie gheuangs, daer van den eenen seer ghequetst was. Ende doen gheschoten iij. mael."

„ Den xx. Januarij, zijn die vander Stadt wederom die Spaerwouder poort wtgetrocken, die welcke geuangen ghecreghen hebben, Adriaen van Groenevelt, ende zijn neeff Heer Adriaen Lorisz Pater tot Alcaer, die oock doorfteecken is gheworden. Ende alfdoen geschoten clxxxij. mael."

„ Opten seluen dach zijnder drie sleden met Koren, Viscf ende Cruyt binnen Haerlem ghecomen."

„ Den xxi. isser een slede met Koren, ende een Bode met brieuen inde Stadt ghecomen."

„ Opten seluen dach isser een Galey op stapel ghestelt. Ende gheschoten xvij. mael."

„ Oock hebben van ghelijcke die vander Stadt sinorgens voor den middach wederom wtghetrocken, om also tSpaensche Leger onder die mueren legghende te versoecken, meenende haren aenuul buyten die Sijlpoort met vi. Duytsche knechten te doen: ende die Walen souden mede van gelijcke met schuyten buyten die Watersflood, aen S. Cathrijnen brugge, aende eerste wal gheset worden, om also van achteren inde Spaensche schans te vallen, ende haer gheschutte te vernaghelen. Maer deur dien die Duytsche knechten niet ghelijc aen en trocken, dat oock die Walen door de groote mist niet en condon weten wat die Duytschen wtrecten, al hoe wel die seyne van eenen schoot van eenen buffe binnen der Stadt ghedaen wert: Waeromme sy niet ghelijc aen en vielen, so hebben sy wedromme na de Stadt moeten wijcken, naer datter aen beyden zijden sommighe ghebleuen zijn."

„ Den xxij. Januarij zijn daer xij. sleden met Koren ende andere vifualien inne ghecomen. Doen gheschoten lxxv. mael."

„ Item hebben oock die van Delft, Leyden, Goude, ende andere Zuythollantsche Steden, aen die van Haerlem doen versoecken, thonende also broederlicke liefde tot haerwaerts, dat indien sy hare arme impotenten onbequaem ter oorloghe be-

gheerden quijt te wesen, dat sy die clox. voor haer deel wel begheerden te almenteren ende te ontfanghen."

„ Den xxij. Januarij zijnder xxij. sleden met Koren inde Stadt ghecomen. Alldoen gheschoten xxxv. mael."

„ Item die vander Stadt zijn wederomme Schaelijcker poorte wtgeuallen, scharmutsinge houdende met die vyanden, ende dreuen die weder ouer tSparen na hare Leghers: hebben oock doen gheheel ende al Rustenberch verbrant, ende ses ofte feuen cleyne schuyten die in tSparen lagen den viant benomen ende inder Stadt ghebrocht."

„ Sijn oock gheuaren aen een Cogghefchip datter lach onder den hout in Sparen, om ghewelt op die vander stad daer wt te doen, al waer sy den brant inne ghesleecken hebben, ende somnighe vande vianden gheschoten ende ghequetst hebbende, so zijns wederom met triumphe inde stad ghecomen, brenghende met haer twee gheuanghens vanden vianden."

„ Daer is des auonts, omtrent feuen vren, wederomme alarme met de clocke ende trommele gheclopt, maer daer en is anders niet nagheuolcht."

„ Den xxiiij. Januarij hebben die vander Stadt inneghecreghen xxxv. sleden vol Rogghe, Tarw, Visch ende andere victualie, Ende hebben die vianden alldoen twee stucken gheschuts op het blockhuys ghebrocht, om die vander stad also bequamelicken te moghen beschieten, sulcx dat sy in als gheschoten hebben iij^c.xciij. mael."

„ Den xxv. Januarij hebben die vander Stadt inneghecreghen xxxv. sleden met Koren ende victualie. Ende heeft den viant alldoen gheschoten xlvij. mael."

„ Den xxvi. Januarij wederomme innegecreghen xxxvij. sleden met victualie."

„ Op desen dach is vant springhen vande steenen ghequetst gheworden eenen Pieter Vlasman, wesende een vande feuen Capiteynen vander Stadt, sulcx dat hy terstont daer naer ghestoruen is. Ende alldoen gheschoten iij^c.x. mael."

„ Den xxvij. Januarij, isser gecomen eenen grooten ijseren cloot door de gheuel van Laquetten huys, int Kartshoof, bin-

binnen inde keucken, met hem nemende thooff van t'Jonckwif daer fy stont ende dede die hoenderen vanden spete."

„ Op dese tijt hebben die vander Stadt sint Jans toren ingehaelt, want fy vreesden dat den seluen toren doort schieten inde gracht vallen mochte, d'welck voor den viant een groot voordeel geweest soude hebben."

„ Item heeft den viant alldoen oock die vander Stadt eenen allarm doen cleppen, daer anders niet naer geulocht en is, gheschoten iij'lx. mael."

„ Den xxviiij. Januarij hebben die Burghemeesters, Hopluynen, ende Capiteynen, Brieuven vanden Prince ontfanghen, welcken Post syluynen terstont wederomme ghesonden hebben."

„ Op desen dach zijnder feuen van onse Ruyters de Sijlpoort wt ghereden, om tegens den viant te schermutsen, maer niet wtgericht hebbende, is een elck onbeschadicht wederom ghekeert."

„ Op desen dach quamen inde Stadt lxxx. sleden met victualie, ende sekere vaten Buspoeders, met omtrent iijj'. Wallen, Engelschen, ende Schotten, alle wel gemonteerde vrome ionge mannen, die in een Conuent werden gheleyt, ende by de Heeren ghespijst, de namen vande Capiteynen zijn dese, Capiteyn Simmado vande Engelschen, Capiteyn Beaufort vande Schotten, Capiteyn Marottin garde van zijnder Excel. Capiteyn Vardeur garde vanden Graue vander Marck, alldoen gheschoten ij'xxvv. mael.

„ Den xxix. isser ghepubliceert, dat alle vleyschvercoopers het beste Ossenvleys niet dierder moeste geuen dan t'point iij. groot, ende het Koeyen vleys voor eenen Braspeninck, opre boete van t'vleysch, ende correctie van Schepenen, doen hebben die vianden gheschoten ij'xxviiij. mael.

Den xxx. Januarij hebben die vander Stadt geweldelick weggeuallen, om die vianden haer geschut te vernagelen ofte afhandich te maken, maer also die vander Stadt niet gelijk ghereedt en waren, soo en isser niet sonders wtgericht, Te meer oock om dat den viant al ghereedt inde schansen stont om te stormen, so dat die vander Stadt al wijcken moesten, al swaer sy oock seer veel volcx gequetst incregen, waer van die

na-

namen vande Ouerfte hier nae volgen, Capiteyn Michiel in zijn hant, Couchijn in zijn knije gefteken met een spies, zijn Vaendrager gefchoten in zijnen arm, Hopman Lambrecht van Wirtenberch gefteken in zijn borst met een lancie."

„ Opten feluen dach hebben die vander Stadt den vyant buyten op het Bolwerck doen springhen, waer van datter veel vanden vianden vernielt zijn, ende alfdoen gheschoten liijxxi. mael."

„ Den xxxi. Januarij, nae dat die vander Stadt die schermtufinghe op ghisteren gedaen hadden, hebben die vianden daerom niet te minder gheruft, ende hebben hen op dien dach ghereedt gemaect, om met alle haer macht die Stadt op defen dach te bestormen, gelijk fy oock hebben gedaen. Want de wijle dat die vander Stadt ende princepalick de Soldaten, het welck waren op dien nacht die Duytsen, hare wacht hadden omtrent die cruyspoorte ende sint Jans poorte wachter gehouden, soo hadden de vianden voor den dagheraet haer alle ghereedt gemaect, ende alle die Vaendelen geschickt aen ende omtrent sint Jans poorte, daerder al veel af oock inde half afgeschoten Poorten op de folderen ende andere plaetsen gecomen waren, al eer die vander Stadt tselfde ontwaer ghe worden zijn, ende veel van die vianden waren oock gecomen van onder t'Blockhuys, ende die afgeschoten Bolwercken vande Cruyspoort onder die Haechdoren, lancks die Vest vande Cruyspoorte tot sint Jans poorte toe, alfoot ijs doen gheheel sterck was, ende die vesten lancks heel hardt beurofen waren, ende hadden die andere haer int Blockhuys ende Bolwerck vande Cruyspoorte met de opgerechte Vendelen wel in ordenen ghesfelt, ende die leste stonden oock al inde schansen vande Cruyspoorte af tot ouer die sint Jans poorte, aende Rauelinx Toren, wel beset elcx in goeder ordiantie, datter vander victorie niet aen en scheen te ontbreken, bereyt met achten oft neghentien Vendelen, soo Spaeniaerden, Walen ende Duytschen, den storm te doen."

„ Item stonden mede al ghereedt seer veel Paerden, by ghetal (alfoomen van verde mocht ramen) omtrent ses hondert by dat Siecken huys ende die Reguliers, ende van gelijcken

in Ouerveen, wel ij. hondert, ende oock sommighe inden Voorhout met voetknechten, verwachtende de victorie vander storm, ende so wat Borgers ende Soldaten na d'innemen vander Stadt haer seluen fouden willen salueren, ende ontulieden, om die dan ooc te doorsteken, op dattet niemant en soude mogert ontcomen noch ontulieden."

„Item desen storm was geordineert te doen by de Spaeniaerden, Walen, ende Duytschen, te weten, De Spaeniaerden met de Duytschen aen de Cruyspoort, ende van de Cruyspoort lancks de Wal ofte afgeschoten muer na die sint Jans poorte, Ende die Walen aen sint Jans poort, die t'voordeel der seluer Poorte ende Wallen daer omtrent nu al hadden gheinuadeert, al eer de Schutters ende Soldaten daer omtrent zijnde, dat waren ghewaer gheworden."

„Die vianden dan die vander Stadt een groot voordeel afgenomen hebbende, die sy sonder groote bloetstorting niet en fouden mogen recupereren, so heeft die almogende Heere niet belieft, ende alst nu schoon dach gheworden was, zijn de Schutters ende Soldaten die de wacht daer omtrent des nachts hadden gehadt, dat ten laetsten gewaer geworden, ende zijn aengeualjen, eerst tusschen de twee Poorten, bouen de veertich ofte vijftich niet sterck wesende, met enen mannelicken moedt, nemende God almachtich te hulpe, ende begonften seer dapperlicken inde vianden te schieten, roepende alarm, waer door de wachten die daer omtrent waren, ooc terstont bereyt aen de Wallen met haer gheweyr zijn gheloopen, ende voorts is het ouer de gheheele Stadt ghegaen, ende eenen yeghelijken is ghereedt gheweest die vianden schietende, ende die ouergheclommene in grooten ghetale van bouen neder stotende, alsoo datter in corter stont een groot ghetal van Spaeniaerden, Walen, ende Duytschen, die haer totten storm hadden bereyt, doorschoten, doorsteken, ende omghebracht zijn, daer en mocht niemant ouer die Wal sien, oft hy was doorschoten ofte doorsteken so vroom ende mannelicken stonden die vander Stadt de vianden teghen."

„De meeste storm ende menichte vande aencoemste der vianden was op het oude ingenomen Blochhuys aende Cruyspoorte, aen t'nieuwe Blochhuys dat die vander Stadt seer sterck
ghe-

ghemaect hadden, ende dat de vianden nu teghen defen storm hadden doen ondergrauen ende onderdeluen, om dat met menichte van volck te oueruallen, Maer die vander Stadt hadden daerteghen ghemaect ende gedoluen onder haer Bresse ofte gemaecten Solder, eenen grooten Mijne ofte Kelder, gheuult met seeckere tonnen buspoeder, ende ander materien: Dwelck die van binnen, als die Spangiaerts nu aldermeest ende in grooten ghetal, met haer opgerechte Vaendelen daer op stonden om ouer te climmen, aen hebben gesteecken, ende tvier daerinne gebrocht, dat zijn werck seer wel ghedaen heeft, ende is alle Mijne terstont inder lucht hoochgeulogen, met allen den ghenen die daer op ende ontrent stonden, daer ontalijcken veel volcx onder ende in versmoorden, ende aen stucken inder lucht vloghen ende verniet werden: Helpt Godt, dat ghy ghenen haddet, armen, beenen, ia gheheele lichamen, buffen, hellebaerden, rapieren, ende trommelen het vlooch al hooch inde lucht, twelck een groot wonder was om aen te sien: Al waer die van binnen op aenuielen ende doorstaecken daer noch veel in haer schanffen, ende ander diet niet en consten ontcommen. Oock schoten die vander Stadt een halue slanghe, met seeckere dubbelde bassen, inde slachorden die voor aen die S. Jans poorte stonden daer sy groote schade in deden. Daer werdender veele vermoort, also dat die Spaengiaerden, Walen ende Hoochduytschen, ten laetsten met schanden ende groot verlies van haer volck moesten ruymen in haer schanffen, mede slepende haer dooden die sy consten ghecrijghen, ende dat groote Meesters waren. Van welcke victorie die van binnen den Almachtighen Godt gelooft ende ghedanct hebben, dat hy voor haerluyden, als een ghetrouwe bewaerder gheuochten ende ghestreden hadde."

„ In defen storm is gheschoten Hopman Lambrecht van Wirtsenburch, die corts daer na inden Heere ontslapen is."

„ Ter wylen dat de Spangiaerts aldus stormden aen die Cruys ende S. Jans poorte, soo zijn die Schaelwijcker poorte ingecommen ontrent hondert en tseuentich slede met Rogge en ander victualien, die geconuoyeert werden wt des Princen Legher, met driehondert haeckgeschutten ende ontrent tseuentich Paerden, het Meer ouer, die de Spaengiaerden volchden tot aen die poorten van Haerlem wel met hondert Paerden ende sommighe
Haeck-

Haecghefchutten, die welcke meenden die fleden ende victualie te benemen d'welck hen misfe, boe wel dat den Standaardrager van des Princen Ruyteren met eenen anderen doot ghebleuen is, waer van Capiteyn was Jehan Mauregnault, ende vande Ruyters was Capiteyn Enchuyfen, ende aldoen gefchoten clxviij. mael."

„ Die Burgemeesteren hebben teghens den auont wederom twee Posten ofte Boden met Brieuven wtgefonden, aenden Prince van Oraengien de welcke terstont wederom gecomen zijn, brenghende met haer een geuanghen Hoochduytschen Ruyter, die meynde te trecken nae den Leger inden voorhout, maer hy moefte gheuanghen bliuen, ende de felue twee zijn op schouelighen tfaunts wederom wtghereyft, ende met die gheftaltnisse vande voorfc. Stadt aen den Prince ghesonden."

„ Den i. Februarij zijn die vander Stadt met xxvij. paerden wtgereden om te fcharmutsen buyten Scaelwijcker poort, maer hebben niemant geuonden dan eenen Duytschen Soldaet, die fy mede ghebrocht hebben, van gelijke hebben fy buyten die Sijlpoort twee Ruyters doorsteecken, ende eenen Wael ingebrocht, waer door die vianden buyten de Cruyspoort liggende, haer versamelde, het welcke die vander Stadt fiende, hebben allarm doen eloppen, ende die Soldaten, Schutters, ende Burgers, zijn aen de mueren ghetrocken, maer daer en is niet naer ghevolcht, Ende hebben doen gheschoten x. mael."

„ Den ij. Februarij hebben die vander Stadt die tijdinghe ghecregen, dat die vianden een Brugghe van schuyten maecten, omtrent die Barnarditen, om aldaer met Paerden ouer te pasteren, ende alfoo de victualie fleden vander Stadt te benemen, Waerom die Paerden vander Stadt zijnde xxxvi. sterck, met vi. mannen smorgens inde mist wtgetrocken zijn, maer also fy gheen Brugghe en vonden, zijn fy weder ghekeert, Inbrenghende eenen Wael ende eenen ionghen, die fy inde huysen ontrent Scaelwijc vonden."

„ Item opten seluen dach eenen alarm gehadt, Ende doen gefchoten xvij. mael."

„ Den iij. Februarij is inde voorfc. Stadt gheboden by Clockgheslach, datmen sal gheuen een Roggenbroot van vi. ponden om ij. stuyers, ende een pont Koycknes om vijf duyts, een
men-

mingelen foetmelex om een blanc, ende een pont Butters voor ij. stuyers. Alldoen gheschoten lvij. mael."

„ Item die Paerden met sommighe Haeckgheschutten vander Stadt zijn sinorgens wederom die Sijlpoort wtgetrocken om te scharmutfelen, daer teghen oock ghereedt zijn geweest sommighe spaensche Paerden, van de welke die vander Stadt, wt het Blockhuys vande Sijlpoort met een dubbelde Bas, een Paert gheschoten hebben, met noch twee Ruyters, scheyden de soo vanden anderen."

„ Den iij. Feb. zijn die Paerden vander stad wederom met sommighe Haecgeschutten die Sijlpoort wtgetrocken, contoyerende tot het Meyr toe sekere ledighe sleden om Koren te halen, die Paerden vander Stadt waren aen den want vergaert, maer zijn onbeschadicht vanden anderen ghescheyden."

„ Opten seluen dach so woude die viant die vander Stadt beschadigen, te weten, nae datse diep inde Mijne aende Cruyspoorte gegraven ende gedoluen hadden, hebben daer onder gestelt inden put sekere quantiteyt van Buscruyt, meynende also die vander Stadt tot schande te maken, het welke God niet gehengt en heeft, maer ter contrarie hebben die vander Stadt den vianden doen springhen in fulcker voegen, dat ter veel vande vianden ende Pioniers, armen ende beenen in de lucht gheulogen zijn, sonder die vander Stadt eenich hinder ofte letsel te doen, Ende doen geschoten lxxxi. mael."

„ Op desen dach is Cornelis Gherritz Stadts metselaer, ende Michiel zijn Knecht int afbreken van eenen muer, gheualent ende ghesmoort."

„ Den v. February so hebben die vander Stadt den viant inde Mijnen doen springen, tot haerlieder gelucke."

„ Des namiddaechs cregen die vander Stadt weder viij. sleden met Koren ende victualie wt des Princen Leger. Ende alldoen gheschoten xli. mael."

„ Den vi. Feb. is wt der Stadt getrocken na den Prince van Oraengien, Capiteyn Vemi een expaert man ter Oorloge, met Adriaen van Berckenrode, om meer victualie ende andere noot-sakelicheden te beschicken."

„ O^g

„ Opten selfden dach is weder inde Stadt eenen alarm ge-
weeft, daer niet na geulocht en is, Alldoen gefchoten xxxvij.
mael.”

„ Den vij. Februarij iffer in ghecomen C v. fleden met Ko-
ren, makende de vianden weder eenen alarm, daer anders niet
naer geulocht en is, Alldoen gefchoten xxxvi. mael.”

„ Den vij. Februarij hebben die vianden weder eenen alarm
gemaect, die welcke die vander Stadt int aencomen hebben
doen fpringhen, Alldoen gheschoten xxxix. mael.”

„ Den ix. Februarij hebben die vianden beghinnen te maken
binnen het Blockhuys vande Cruyspoorte (dat die vander Stadt
gheabandonneert hadden) een groote hoochte van Aerde ende
Balcken, d'welcke een Catte ghenamt wort, om aldaer haer
groot gheschut op te brengen, ende alfo bequamelick die mue-
ren, wallen, bolwercken, huysen ende fraten vander Stadt
te connen befchieten, Ende doen gheschoten xxxvij.
mael.”

„ Opten x. Februarij hebben die vander Stadt die viandert
weder doen fpringen, alfo fy van grauen ende mineren niet af
en lieten, d'welck die vianden met gheen cleyne fchaden ghe-
boet en hebben.”

„ Opten feiven dach hebben die Burgemeesters ende Capitey-
nen vander Stadt geordineert, datmen eenen nieuwen binnen
Wal maken foude, inde maniere van een half maen, Want fy
vreefden dat die viandt selfde Blochuys foo diep mochte onder-
grauen, dat fy tselue foude doort fpringhen plat maken. Wel-
ken Wal met alder vlijdt ende naerfticheyt met gemeender handt
begonnen ende voleyndet is, in fulcker voeghen oock datter nie-
mant abfent beuonden en wert, fo wel Burgemeesters, Capi-
teynen, Hoptuyden, Beuelhebbers, als Burghers, Soldaten ha-
re vrouwen ende ionghers, rijk, arm, man ende wijf, ionck
ende oudt, fo wel by nachte als by daghe, d'welck fulcken
voortganck hadde, dat een yeghelijc verwonderde, Ende al-
doen iijj. mael gheschoten.”

„ Den xi. Februarij iffer een Hoochduytsch wt den voorhout
het Sparen ouerghefedt, zijnen Hoedt op ftekende ende nae der
Stadt ghetreden, den welcken die vander Stadt inghelaten heb-
ben, ende na dat hy vraechde nae Hopman Steenbach: ver-

thoonende Brieuen die aen hem ghesonden waren, soo is hy ghebrocht ten huys van Steenbach, die welcke terstont met hem ghegaen is op Stadthuys, al waer hy scherpelick geëxamineert is gheworden, ende na der hant oock gheuaughen ghenomen, Ende aldoen gheschoten xix. mael."

„ Den xij. Februarij isser een Schuyt met victualie van Leyden inde stadt ghecomen, Ende aldoen geschoten cxiiij. mael."

„ Den xiiij. Februarij geschoten lxxxiiij. mael. Daer is oock opten seluen dach eenen Post met brieuen vanden Prince aenden Raedt ghecomen."

„ Den xiiij. Februarij zijn daer inne ghecomen xl. Haeckgeschutten, conuoyerende lx. last Korens ende andere victualie. Ende aldoen geschoten xxij. mael."

„ Den xv. Februarij hebben die vianden geschoten xxij. mael op het Blochuys, ende daer is een Aelfmaer schuyt met Torf in ghecomen."

Den xvi. Februarij isser een rochtschuyt met broot ende visch inghecomen, Ende doen geschoten xx. mael."

„ Den xvij. Februarij, zijnder xxviiij. schuyten met victualie ende ccccc. Soldaten, meest al dubbelt soldenaers ingecomen, waer van ouerste was Capiteyn Christoffel Gunter."

„ Op den seluen dach, heefmen inde Stadt die Clocke wel vier ofte vijf mael allarm gheclopt, om dat hem den viandt doen presenteerde als 'of hy stormen woude, latende die vander stadt springhen, die wijle sy byder siecken met hare Vaendels in slachoordene stonden, hoe wel sy niet veel met haer springhen en bedreuen, waeromme oock den storm gheenen voortganck ghehadt en heeft, Ende aldoen heeft den viandt gheschoten xvij. mael."

„ Den xviiij. Februarij is d'eerste Galeye met zijn volck naer de Meyr ghetoghen, lanck zijnde vier en tachtich voet, Ende aldoen gheschoten lxxxvi. mael."

„ Op den seluen dach zijnder ingecomen iij. oft v. schuyten met victualie ende een schuyte met ij. metalen flucken van Leyden."

„ Den xix. Februarij is inde stadt gecomen eenen Damlooper, met tien gotelinghen, met Cruyt, Loot, ende victualie."

„ Oock

„ Oock heeft op den seluen dach die cleyne Galeye van Amsterdam, met vier ofte vijf schuyten aen Penninxveer gedoluen, om in het Meyr te comen, d'welck die Galeye van Haerlem met andere wachten ende schuyten belet hebben.”

„ Op den seluen dach lieten die van Haerlem den viandt aent Blochuys springhen, waer wt een dapper schermutsinghe (soo van binnen als van buyten) gheuoicht is, Ende alfloet xix. mael gheschoten.”

„ Den xx. isser een Wael wt de stadt (die sy eertijts geuangens hadden) naert duytische Legher gheloopt, Ende aldoen geschoten xxxviiij. mael.”

„ Den xxi. zijn die van Amsterdam wederom met hare Schepen aen penninxveer gecomen om haer eerste begonnen werck te volbrengen, waer teghen haer de cleyne Galeye van Haerlem heeft gheset: Oock hebben die vander stadt een deel Paerden met sommighe plempschuyten die Spaerwouwer poort wt geuaren, in dier voeghen dat sy eenen Damlooper met volck vanden vianden gecregen hebben, die welcke den meefstendeel doorsteken zijn, ende die reste werden inde Fuyck op gehangen, Ende aldoen gheschoten xxvi. mael.”

„ Den xxij. Hebben die vianden gheschoten lxiij. mael, waer van eenen Soldaet onder in sint Janspoort t'hoof vanden buyck geschoten wert.”

„ Den xxiiij. schietende xlv. mael, hebben doen eenen Burgher t'hoof vanden buyck gheschoten.”

„ Op den xxiiij. dach hebben die vander Stadt haer twee Galeyen nae de Fuyck ghesonden, Ende aldoen gheschoten xxxiiij. mael.”

„ Den xxv. hebben die van Dordrecht Haerlem tot assistentie ghesonden, twee schoone metale stucken gheschuts, waer van een schoot xliij. pont, ende d'ander xiiij. pont yfers, met noch iiij. oft v. yferen slanghen.”

„ Op den seluedach oock in gecregen v. schepen met victualie, als Garst, Tarwe. Rog. Boonen, ende Erweten, Ende aldoen geschoten xli. mael.”

„ Den xxvi. Is smorgens vroeck die groote Galeye van Haerlem voor wt alle de schepen van Oorloch geloopt in

het Meyr na den ouertoom, comende onder xij. Amsterdamsche fchepen, foo is hem die viant met iij. ofte v. fchepen aen boort geuallen, eer hy wift datter vianden waren, ende hem zijn volck fchaeloos gemaect, fo dat de Capiteyn genaemt Gherrit de Jonge, gewont zijnde, is met zijn Luytenant in een Boot geuallen, latende zijn volck in laft, die terftont vanden viant oueruallen werden. Daer na die groote Galey een vre oft twee quijt geweest hebbende, is de cleyne Galeye van Haerlem (waer op Capiteyn was Jacob Thoniffz) geweldelijcken met fommige andere fchepen aengecomen, ende hebben onfe groote Galey met noch een nieu Komeel dat de vianden toe quam, gewonnen, daer noch fommige vianden in waren, die al doorschoten ende doorfteken zijn geworden, behaluen iij. die fy geuangen namen, ende tot Haerlem in brochten, waer onder was een Edelman van Lueuen genaemt Ramfcot, ende die van Haerlem zijn naer de Fuycke gecomen, haer gequeten hebbende als voorfc. is, Ende alfoen ij. mael gheschoten."

„ Opten feluen dach zijnder fommighe Schepen met victualie te Haerlem in ghecomen."

„ Den xxvij. Feb. hebben die voornoemde Galeyen weder aen malcanderen geweest, fo dat die Amsterdammers loopen moefte, ende die vander Stadt hebben het ghedoluen gadt met fchuyten, fteen, ende puyn, weder ghestopt. Ende alfoen iij. mael gheschoten."

„ Den xxvij. Feb. hebben die vander Stadt fmorghens vroeck een cleyne Mijne aen de Cruyfspoor laten fpringen, in fulcker voeghen datter fommighe van de vianden gebleuen zijn, Ende alfoen een mael gheschoten."

„ Den ij. Maert hebben die vianden lxxvi. mael gefchoten, waer mede fy ghedoot hebben eenen Dierick Mathenffz."

„ Den iij. Martij hebben die vander Stadt haer grof gefchut (daer voor van gefproken is) te werck gefet: want nademael de vianden een groote hoochte (d'welck een Catte genaemt wort) voor aen het Bolwerck gemaect hadden, foo heeft den Luytenant vande Schotten (genaemt Hans Coningham) hem mannelicken daer in met fchieten ghequeten, de felue raserende inde weerde van eenen haluen dach. Doen viij. mael gefchoten."

„ Item

„ Item ten feluen daghe zijnder te Haerlem twee Schuyten met Cruyt ende victualie in ghecomen.”

„ Den iij. Martij hebben de vianden een allarm gemaect, ende daer is weder victualie inde Stadt gecomen, Alldoen ij. mael geschoten.”

„ Den v. Martij is de Jacht van Haerlem met zijn volck na het Meyr gheuaren, Ende alldoen xij. mael gheschoten.”

„ Den vi. Martij heeft den viant xx. mael geschoten, doende eenen die voor tgrof gheschut stont en arbejde.”

„ Den vij. Martij hebben die vander Stadt op der vianden Cat gheschoten, verdestruerende haer grof geschut, ende sterckte der seluer, Ende alldoen cxcix. mael geschoten.”

„ Item is opten seldnen dach binnen der Stadt gepubliceert van alle dinck vry excijs.”

„ Den viij. Martij zijn inde Stadt ghecomen twee Vendels Walen, ende Engelschen, die corts daer nae weder wt trocken, om datmen presumeerde datter wel byde iij. duysent inde Stadt waren, Alldoen gheschoten iv. mael.”

„ Den ix. Martij is Capiteyn Enchuyfen met zijne Ruyter schepe gegaen, waerom die vander Stadt teghen die vant Hout schermtusfinghe hielden, Alldoen geschoten cliij. mael.”

„ Den x. Martij heeft den viant xxxij. mael gheschoten.”

„ Den xi. Martij heeftmen xix. mael geschoten, ende die vander Stadt zijn de Sijlpoort wtghetrocken om teghen den viant te schermtusen, maer weynich bedreuen.”

„ Den xij. Martij heeft den viant xxvij. mael geschoten, ende daer is weder victualie inde stad ghecomen. Alldoen oock eenen allarm gehad.”

„ Den xij. Martij heeft den viant weder xvi. mael geschoten.”

„ Den xiiij. Martij so hebben die vander Stadt noch een Mijne doen springen, also datter sommige vande vianden om hals quamen, ende daer is oock eenen leuenden Spaengiaert wt ghedoluen, maer hy en leefde niet lange, ende is sonder spreken corts daer nae ghestoruen.”

„ Oten seluen nacht isser een Wael wt het Bosch inde Stadt gecomen, den welcken terstont na den Prince van Oraengien gheuoert werdt.”

„ Den xv. Martij heeft den viandt xvij. mael gheschoten.”

„ Den xvi. Martij hebben sy xlvij. mael geschoten, schietende een ionge dochter met den schrijuer van Christoffel Vader, diet beyde metter doot betaelt hebben.”

„ Den xvij. Martij hebben die vianden ix. mael gheschoten.”

„ Oten xvij. Martij heeft den viant weder cxi. mael gheschoten, Ende doen hebben die vianden wederom omtrent den middach gereetschap ghemaect om eenen storm te doen, waerom die vander Stadt de Clock hebben doen cleppen, maer daer is niet van ghedaen.”

„ Den xix. Martij hebben die vianden aende Cruyspoorte een werck doen springen, het welck die vander Stadt niet beschaecht en heeft, Ende alldoen geschoten xvi. mael.”

„ Den xx. Martij soo deden die van Haerlem smiddaechs omtrent elf vren een werck springen, om alsoo den viandt te beschadighen, Ende des nachts meynden sy de Catte aen brandt te steken, d'welck niet wel lucken en woude, Alldoen xxvi. mael geschoten.”

„ Den xxi. Martij heeft den viandt xxvij. mael geschoten, Ende doen hebben die vander Stadt alle hare clocken wel een vre lanck geluydt.”

„ Op den xxij. Martij (welck was Paesdach) soo hebben die vianden haer in slachdoorden gestelt, omtrent die Siecken, Ouerveen, ende inden Hout, waerom de Burgemeesteren ende Capiteynen de Clocke allarm hebben doen cleppen, maer daer is niet na ghenolcht.”

„ Op den seluen dach zijn die vander Stadt, met omtrent v. oft vi. Ruyteren, ende met cxx. Haeckgeschutten, de Sijlpoort wtgheuallen, om met die van het Bosch schermutginge te houden, in sulcker voegen datter twee van Haerlem doot gebleuen zijn, ende sommighe ghequetst.”

„ Noch zijn op den selfden dach ingecomèn tseuentich last Koren, met de schepen, Ende alldoen geschoten xxxij. mael.”

„ Den

„ Den xxij. Martij hebben die vianden xij. mael gheschoten.”

„ Den xxiiij. Martij heeft Marinus Brant, Admiraal van het Meyr twee geuangens ingebrocht om gepijnicht te worden, de welke na scherpe examinatie by de Fuyck opgehanghen zijn, Ende aldoen xxxv. mael gheschoten.”

„ Den xxv. Martij, sinorgens te ix. vren zijn daer de Sijlpoort wtghetrocken omtrent ij^o. Walen, om met de vianden (in den Voorhout ligghende) te schermutfen, ende hebben der vianden eerste schanfe ingenomen, maer om dat die vander Stadt niet flere genoegh en waren, so zijn fy wederom getrocken, sonder yet sonderlincks te bedrijuen, achterlatende ij. Soldaten.”

„ Doen nu den Burgemeesteren te kennen gegeven was, hoe alle saken inden Voorhout stonden, so hebben fy met aduijs van de Hopluyden ende Capiteynen secretelick besloten ende veracordeert, t'felue Voorhout des achternoghs bedestelick met ix. oft x. Vendelen te ouervallen, d'welck fy oock namiddach omtrent vier vren gedaen hebben, Te weten, omtrent ses Vendels met veel Borgers tot de Waterpoort wt, ende omtrent ij^o. mannen de Sijlpoort wt, ende die Francoysen ende Walen die de Sijlpoort wtghetrocken waren, hebben eerst metten vianden beginnen te schermutfen, ende daer na zijn die Knechten de Waterpoort oock wtgeuallen, ende oock een Jacht met sekere schuyten den boom wtgeuaren, ende hebben alsoo de vianden tot drie oft vier verscheyden plaetsen ouervallen, ende nae dat fy eens haer grof geschut af geschoten hadden, hebben haer seluen op de vlucht gegheuen, waer op die vander Stadt terfont ingheuallen zijn, ende hebben die voor vluchtige vianden doorsteken ende doorschoten, Die selue veruolghende toe ouer die vaert, ende hebben alsoo van die vianden tot omtrent M. geslaghen waer onder oock veel groote cadetten waren, alst wel bleeck aen haer costelick ghewaet dat die vander Stadt inbrochten, ende verbranden voort tot ouer de iij^o. Tenten.”

„ Item die vander Stadt hebben oock mede ingebracht der vianden Veltgeschut, te weten: Vijf dubbelde Bassen, ende twee metalen stucken, met noch veel Buspoeder, midtsgaders noch ix. Vendels, die welke die vander Stadt tot haerluyder spijt des

feluen auonts met pijpen ende trommelen aen het nieu werck omgedragen, ende daer nae op die borftweringhen gheset hebben."

„ Daer werdt ooc inde Stadt gebrocht omtrent xxx. Paerden, veel Koeyen, Calueren, Cleederen, Mantels, filuere Schalen, Ringen, vergulde Morlioens, ende ontallicke veel Rustingen, Roers ende Rapiere. Somma daer en quam nauicx een Soldaet inde Stadt, oft hij en had eenen goeden buyte."

„ Item daer is noch een Tromflager geweest, die twee hondert Ducaten tot buyte hadde."

„ Die vander Stadt hebben in dese victorie omtrent viij, mannen verloren, onder den welcken mede geschoten is een walsch Capiteyn, genaemt Derdeynde, die een vroom ende verstandich man was, Die welcke de Stadt seer profijtelick is geweest, int ordineren ende sterck maken vande voorse. Stad die oock mede zijn Knechten inde selue victorie seer vromelick aengeuoert heeft, Ende alldoen geschoten xlvij. mael."

„ Op den xxvi. Martij hebben die van Haerlem sinorghens vroech op het Bolwerck xi. Vendelen laten vlieden, die sy op den xxv. deser Maent ende tot anderen tijden van de vianden vercreghen hadden, Ende alldoen geschoten vi. mael."

„ Den xxvij. Martij hebben die vianden wt haer Cat met een Musket doot gheschoten, den Luytenant van Lansflood van Broderode, gheenaemt Dierick Braesfeman, Ende alldoen xxxvi. mael gesehoten."

„ Den xxvij. Martij heeft den viandt drie mael gheschoten, Ende die Schepen van oorloge zijn aen geen syde half wegen na Ostorp geuaren."

„ Onten xxix. Martij zijn de xxxij. Schepen met vij. Galeyen van de vianden (by t'huys ter Hert) door den Dijk gedoluen, ende alldoen hebben wij het Meyr verloren."

„ Opten seluen dach hebben die van Haerlem met aller vlijc (soo het seer waeyden) die derde Galeye op het Meyr ghebrocht, waer Capiteyn op was een genaemt Binckhorst, ende oock een Capiteyn Johan Mauregnault, ende etlijcke Borgeren naer de Caech gereyft by dander Schepen."

„ Den xxx. Martij heeft den viandt byde Fuyck een schans beginnen te maken, om aldaer met hare Schepen veylich te moghen ligghen, Ende alldoen xliij. mael gesehoten."

„ Opten

„ Opten xxxi. Martij hebben de vianden omtrent den auont een Mijne doen springhen, maer fy en deden die vander Stadt gheen hinder, dan daer werdt door het schieten eenen allarm gheclept.”

„ Den i. April, hebben die vander Stadt een Schuyt met Buscruydt ouer het velt ingegegen, Alfdoen geschoten xix. mael.”

„ Opten seluen dach hebben die Soldaten sint Jans Clooster in stucken geslagen, d'welck tot noch toe gheheel ghebleuen was.”

„ Den ij. April hebben d'Amsterdamsche Schepen omtrent xxxvij. sterck zijnde, vanden morgen totten auont voor de Fuyck geschoten, Ende doen hebben die vianden op de Stadt xiiij. mael gheschoten.”

„ Den iij. April heeft den viant ses mael geschoten.”

„ Den iij. April heeft den viant vier mael geschoten. Ende alfdoen hebben die vander Stadt elf geuangens buyten die Scaelwijcker poort opgehanghen, ende een vrouwe verdroncken.”

„ Den v. April was den windt Noordoost, soo datter niet wtgherecht en is.”

„ Den vi. April is te Haerlem door de Sijlpoort eenen post binnen gecomen, die terstont wederom trock.”

„ Den seluen dach hebben die vianden die vander Stadt doen springhen, maer die vander Stadt en hebben gheen schade gheleden.”

„ Den vij. hebben die vander Stadt teghen die vanden Houte (buyten de Scaelwijcker poorte) schutgeuaert gehouden, daer weynich wtgerecht is, Ende alfdoen xix. mael gheschoten.”

„ Den viij. April, so hebben die vander Stadt een Mijne doen springhen, die oock niet sonders wtgerecht en heeft, Ende alfdoen ix. mael gheschoten.”

„ Den ix. April zijn fPrincen schepen, tot omtrent C. sterck wesende, wt die Caech na de Fuyck toe gecomen, so dat die van Haerlem xij. Schepen ghereedt hebbende, zijn ten eersten met een wijdt groot waterschip in de Brugghe neuens den Holt gheseylt, datter in bleef steken, het tweede aende

laeger Wal vallende, zijnde een Komeel. Doen nu een deel Soldaten omtrent ij^e. de Waterpoort wt op het Bosch vielen, ende te rugge geiaecht werden, so spronck dat volck van het Waterschip ouerboort, ende sommige zijn met een schuyt aent lant geraeckt, so oock vant tweede schip mede, ende lieten die beyde voor de vianden, Die ander siende dat de Brugge niet wijcken en wilde, ende oock hare ij. schepen verlieten, zijn al schermutende na de stadt gheweken, verliefende vi. oft vij. mannen. Voorts so hielen onse schepen met die Amsterdamsche schepen neuens de Fuyck vast schermutginghe, maer condon niet aen malcanderen comen door den Noordoosten Wint, ende die schans daer die Spaeniaerts op die Fuyck met haer grof geschut inlagen, Soo zijn onse schepen op den auondt aen gheen syde die Ton gheseylt, daer sy dien nacht bleuen, noch tweemaal allarm op dien nacht ende op de Sonnerwech een schermutginge op dien auont gehouden, Ende alsdoen geschoten ix. mael."

„ Den x. April zijnder vier de Posten Scaelwijckerpoort wtgelaten, om naer sPrincen schepen te trecken. Ende opten seluen dach hebben die vianden een lange schans gemaect, streckende vanden Houte tot de Fuyck toe, in sulcker voegen, datter wt de stadt niet eenen voghel en conde gheueighen sonder in haren handen te vallen, Ende sy hebben alsdoen xij. mael gheschoten."

Den xi. April laghen sPrincen schepen tot Heemstede, waer wt die vander Stadt meynden ofte sy en wilden daer volck op setten, Waer door (om haer niet inde last te laten) die van Haerlem tot de Sijlpoort wtgheualen zijn met omtrent Cl. soldaten, ende omtrent v^e. soldaten de Waterpoort wt, oock ij^e. soldaten de Scaelwijcker poort wt. Doen nu die schepen niet aen en quamen, ende die vander Stadt met geweld wederom ghedreuen werden, foo werden daer twee Hopmans van haer eyghen Duytsen geschoten, namelick Steenbaek in zijn lenden, ende Christoffel Vader in zijn been."

„ Opten seluen dach heeft den viant moedtwillens haerder seluen ofte acht met twee Vaendelen aent Blockhuys opgelopen roepende victoria, victoria, die stadt is ons, Maer die de wacht daer hadden hebben haer van de victorie versekert, in sulcker
voe-

voeghen, datter eenen Vaendragher met zijn Vaendel voor de Borftweringhe bleef ligghen, Ende hebben alfdoen xlv. mael ghefchoten."

„ Den xiiij. April hebben fy iiij. mael ghefchoten."

„ Den xliij. April twee mael ghefchoten, Ende daer zijn fnachts dweers doort Legher die Sijlpoort drie Posten inghecomen."

„ Den xv. April fnachts zijnder weder drie Posten inghecomen. Ende die vander Stadt hebben haer vierde Galeye (lanck zijnde cviiij. voeten) te water ghefonden, Alfdoen xxviiij. mael ghefchoten."

„ Den xvij. April zijnder drie Posten na den Prince ghefonden, Ende alfdoen iij. mael gefchoten."

„ Den xviiij. April zijn binnen Haerlem gecomen Jeronimus Serraers met Monfoir Rosoni, Monfoir Gordel, Monfoir Dorchem, Monfoir Maligan, ende meer anderen tot xv. toe, met haer brengende sommighe mannen met cruyt geladen, Ende alfdoen iiij. mael ghefchoten."

„ Den xix. hebben fPrincen fchepen aenden hoeck vande vijf huysen ij. duyfent mannen opt lant gefet, om tegen den viandt te fchermutfen, maer door het lange verbeijden van die van Haerlem, is daer niet fonders wtgerecht."

„ Opten feluen dach iffer een waechhals met eenen Variager by fchoonen dage wt Haerlem na fPrincen Schepen getrocken, den welcken (al hoe wel de vianden naerficheyt deden om hem te krijgen, oock sterckelick na hem fchoten) is in een spijt van de vianden dweers door haren Leger behouden ouer gecomen."

„ Noch den feluen dach fnachts is Capiteyn Balfort met zijn Schotten ende sommige Borgeren tScaelwijcker ende Sparwouwerpoort wtgeuallen met witte hemden, ende hebben Rustenborch afgeloopen, vernielende veel vanden vianden, waer van dat fy oock iiij. geuangens in brachten, onder welck was een Edelman van fHertogenbosch, Ende alfdoen iij. mael gefchoten."

„ Den xx. zijn die Spaeniaerden met een Galeye, ende een deel te laden wt de Fuyck gecomen, meynende Rustenborch weder te krijgen, al waer die vande fstadt haer fo dapper weerde dat de vianden wijcken moesten, gefchoten xliij. mael."

„ Den

„ Den feluen dach zijn weder iij. Posten naer den Prince gefonden.”

„ Den xxi. April hebben sy iij. mael gheschoten, ende is alfdoen oock eenen allarm inde Stadt gheweest.”

„ Den xxij. zijnder buyten Schaelwijckerpoort gehangen die in Rustenborger schans geuangen waren, wtgefondert den Edelman.”

„ Hebben oock opten feluen dach die van het Meyr dapperlick met malcanderen met hare schepen schutgeuaert gehouden, maer weynich wtgerecht, Ende alfdoen vi. mael gheschoten.”

„ Den xxij. zijnder weder Posten in Scaelwijcker poort ingecomen, ende weder die Sijlpoort ander wt gelaten. Doen xiiij. mael gheschoten.”

„ Den xxiiij. zijnder omtrent xxij. Burgers van Haerlem met Cruyt de Sijlpoort ingecomen, ende is inde Stadt een allarm geweest.”

„ Opten feluen dach zijnder snachts veel van onse Walen, Schotten, Engelschen, ende Pioniers met hemden ouer haer cleederen nae Spijckervoors gadt getogen, ende niet bedreuen hebbende zijn wederom inde Stadt getrocken, ende het begunnen werck weder geslecht, Doen i. mael gheschoten.”

„ Den xxv. tsanonts te vi. vren hebben de vianden in iij. partijen op Rustenborch comen schermutsen, maer hebben weder moeten wijcken.”

„ Opten feluen dach hebben die van buyten twee allarmen gemaect, so datter sommige vande vianden gebleuen zijn, Ende alfdoen v. mael gheschoten.”

„ Den xxvi. zijnder iij. Posten met een schuytken nae sPrincen schepen geuaren, Ende alfdoen ij. mael gheschoten.”

„ Den xxvij. hebben die vander stad ij. schuyten met Cruyt ouer velt ende sloten in gecregen, so dat corts daer na oock eenen allarm geuolcht is, Ende alfdoen xviiij. mael gheschoten.”

„ Den xxviii. hebben die vander stad tsauonts omtrent viij. vren een Mijne laten springen, daer door etlike Spaeniaerden ende vianden om hals quamen, Waerom sy xviiiij. mael gheschoten hebben, doodende een Capiteyn genaemt Heynrick

Janlz,

Janfz , met noch een Edelman genaemt Stoffel van Scagen."

„ Opten feluen dach zijnder iijj. Soldaten wtgegaen om sekere Schiltwachten te lichten, d'een onder den Hout, ende dander opten Sijlwech, maer alfo fy niet mede en wouden, zijn fy doorfteken geworden."

„ Den xxix. zijnder weder Posten Scalwijcker poort wtgeuaren naer fPrincen fchepen, ende by het vierteecken behouden ouergecomen, Alfoen xxxviij. mael."

„ Den xxx. zijn die vander Stadt, te weten, fPrincen garde wtgeuallen fchermutfende teghen die van het Boffche, alwaer Margotijn haren Capiteyn ghefchoten is, ende is in zijne plaetse gecoren zijnen Luytenant ghenaemt Parijs."

„ Omtrent defen tijt hebben die vander Stadt gouden pennin ghen doen flaen, aen d'een fyde de Wapen van Haerlem, ende aen d'ander fyde haerlieder aduijs, *Vincit vim virtus.*"

Den i. Mey hebben die vander Stadt fnachts viij. mannen ingegegen, de welcke de vianden ontiaecht hadden ij. fchuytkens met viijf. pont buscruyt dat fy meynden inde Stadt gebrocht te hebben, Alfoen xx. mael gefchoten."

„ Den ij. Mey is ftaunts met den donckeren eenen iongen van omtrent xv. iaren tot de Sijlpoort ingecomen als een Post, met viij. pont cruyts feggende: dat hy vande Burgemeesters van Leyden gefonden was, ende hy feyde hy moefte ij. Posten wederom hebben. Dese worde ghehouden als gefonden vande vianden, Ende alfoen x. mael gefchoten."

„ Den iij. Mey heeftmen begoft tot alle Burgers huysen, rijs ende arm, die prouiane te befchrijuen, van als (diemen feer weynich vondt) oock van cruyt ende feep, wanneer men voor i. pont feep vi. of viij. ftuyuers gaf, i. pont quade boter iijj. ftuyuers, ende i. hennen eye een haluen ftuyuer, Gefchoten vij. mael."

„ Den iijj. Mey xxi. mael gefchoten. Daer is doen inde Stadt onder de Walen een groot oproer ende commotie geweest, om dat Capiteyn Vemi (die boofheyt ftraffende) eenen Wael fnachts hadde doen ophangen, waerom de Soldaten Monfoir Dolhein met Roers op zijn borst gheset hebben, hem willende doorfchie-

ten,

ten, ende wilden van hem weten wiet gedaen had, welc rumoer int leste doort weder geuen van noch enen geuangen Soldaet gefliff is."

„ Den vi. Mey zijn de vianden wt de Fuyck ghecomen, fchietende ses oft feuen Koeyen van die vander Stadt, midts datse haer wat naerder gingen dan fy pleghen, ende die van der Stadt fchoten weder van haer Soldaten drie mannen, Ende alfdoen iij. mael gheschoten."

„ Den vij. zijn de vianden wt den Hout gecomen, om de Koeyen vander Stadt te nemen, maer die vander Stadt wt comende hebben tselue belet."

„ Opten selfden nacht zijnder vijf oft ses met Polffen buyten die cleyne Houtpoort wtgetrocken, ende hebben een Schiltwacht den hals afghesneden, Ende alfdoen xij. mael gheschoten."

„ Den vij. Mey hebben de vianden opten auont iij. mael met haer grof gefchut door de groote Kerck toren gheschoten, neffens het vrewerck, ende snachts hier na zijn iij. Posten met conuoy van xx. oft xxx. Haeckfchutten na die fchepen gegaen, die op der vianden fchans allarm maecten, die Posten mede dragende drie Duyfkens, die de Boden wederomme wesen fouden, Ende alfdoen gefchoten xxij. mael."

„ Den ix. Mey, op Pinxter auont, hebben de vianden een hoofd aen tBolwerck ouer geworpen, daer oock een briefken op gheschreuen ftondt, Dit is Capiteyn Oliniers hoofd, ende alfdoen xiiij. mael gefchoten."

„ Opten feluen dach zijn geapprehendeert ende in bewaerder handt ghenomen, meester Quirijn, meester Lambrecht eerstijts Burgemeester, niet meester Quirijns dochter, ende inde Stadskelder gebracht, om dies wille datmen feer quaet vermoeuen op haer hadden, datse eenich verraedt mochten flichten."

„ Opten x. Mey tegen den auont omtrent iij. vren, quamen de vianden vande Fuyck, ende van Jan Pittamen fchans, fchermutferen om onse beesten te krijgen, daer ~~al~~ al omtrent xxx. beesten af ghecreghen hadden, maer die selue werden haer weder van vij. oft x. foldaten ontiaecht, hoe wel die vianden

meer

meer dan C I. fterc waren, Ende alfdoen gefchoten xxij. mael."

„ Den xij. Mey omtrent viij. vren iffer een vliegende Post ingecomen, hebbende een briefken aen zijn been, Ende alfdoen xxij. mael gefchoten."

„ Den xij. Mey iffer een gheuangen (die de vianden op diemer Dijck gecregen hadden) moedernaect inde Stadt ghecomen."

„ Opten feluen dach smiddaechs, iffer weder een Duyf met eenen Brief ingecomen, Ende omtrent iij. vren zijn de vianden van Duyn ende vanden Hout afgecomen, om de Koeyen buyten de Sijlpoorte (int velt gaende) wech te halen, doen trocken omtrent xxx. Soldaten wt die Stadt die tegen den viandt fchutgeuaert hielden, fo dat fy vande beesten gheen en cregen, Ende alfdoen xxi. mael ghefchoten."

„ Den xiiij. Mey iffer een van de Stadts Mijnen ingheualen, ende dat door t'grootte deluen der vianden ende den Reghen, fo datter drie foldaten onder doot ghebleuen zijn, waer door die vander Stadt eenen allarm hadden, Ende alfdoen xxxij. mael ghefchoten."

„ Den xv. hebben die vander Stadt weder eenen Post naer die fchepen gefonden, den feluen conuoyerende met dertich Haecggheschutten, die allarm inde vianden Leghers gemaect hebben, op dat den Post mochte behouden ouercomen, Ende alfdoen ij. mael ghefchoten."

„ Den xvi. Mey zijn die vander Stadt weder wtgeualen, iaghende die vianden (byden Houde) wt hare loopfchanfe, fo datfe drie Stormhoeden met twee Roers ingebrocht hebben, ende een Schiltwacht doorfteken, Ende alfdoen xvi. mael ghefchoten."

„ Den xvij. Mey hebben de Soldaten die in Ruffenborch de wacht hadden, die Loopfchanfe by de Fuyck afghelopen, daer wt brengende voor buyt drie Spieffen met een Mufket, Ende alfdoen xliij. mael gefchoten."

„ Opten feluen nacht is t'felue volck die de wacht hadden op Ruffenborch naer Jan Pittamen huys ghegaen, alwaer fy twee fhiltwachten hebben doorfteken, ende tot buyt cregen drie mantels, een Cuffen, met een Deecken."

„ Den

„ Den xviiij. hebben die vander Stadt wt haer Mijne eenen Spaengiaert gefchoten, den welcken (alst scheen) een man van qualiteyt was, aenghefen hy een goude Kettinge om zijnen hals hadde.”

„ Op den feluen dach hebben die vander Stadt wederom een Mijne laten springen, die seer wel haer deuoir ghedaen heeft.”

„ Noch is op den feluen dach geordineert datmen alle de aerde (diemen aen de Walle droech) ouer worpen soude, d'welck eenen yegelicken goet ghedocht heeft, ende soo oock beuonden is, Door dien den viandt die vander Stadt gantsch onderdoluen hadden, soo dat die vander Stadt op dien dach wonnen meer dan twee vademen dichten.”

„ Noch is ten feluen dage mede geordineert ende afgelesen, dat yederman in de Stadt moest toecomen met een pont terweu broot sdaechs, de wijuen ende maechden met een half pont, drie kinderen met een pont, hoeren ende ionghers met mouten koecken, ende wie met zijn pont broots niet toecomen en conde, die mocht met mouten koecken den buyck vullen, want daer geen Rogghen broot meer en was. Ende die brouwers en mochten gheen hoogher bier brouwen als de tonne van xx. stuyuers. Doen gefchoten iij. mael.”

„ Den xix. Mey zijn daer vier ofte vijf vianden op het Bolwerck vande Stadt comen geloopen, ende hebbender inde Stadt drie gefchoten met een ionge dochter, die daer aerde dragende was, waer van die Trommelen allarm ginghen.”

„ Opten feluen nacht zijn die vander Stadt onder den Houte gheloopen, alwaer syluyden twee doorsteken hebben, ende eenen geuangen ingebrocht, Ende alfdoen xxxij. mael gefchoten.”

„ Den xx. Mey zijn die vanden Houte, vande Leprofen, ende vanden Sijlwech, met Ruyteren ende Knechten gecomen, om die Beesten vander Stadt te beschadighen, d'welck haer by die vander Stadt beledt wordt, al waer sy twee Ruyteren lieten, ende die vander Stadt eenen Soldaet, Ende alfdoen lxxij. mael gefchoten.”

„ Oten seluen dacht hebben die vander Stadt den geuangen die snachts ingebrocht was, weder na de vianden gefonden, geuende hem twee halue Haerlemsche Daelders in zijn Borste, met een Broot, ende eenen Brief aen zijnen ouersten, daer in schrijuende, eer hy dat Broot op hadde gegeten dat hem by desen gefonden wort, sal hy oueruallen ofte bespronghen worden. Hier mede wouden sy hem gewaerschout hebben, op dat hy hem niet en dorste beclaghen dat hy verrast ware.”

„ Den xxi. Mey hebben die van buyten (ouer die Wal comende) wel ix. aerdt dragers geschoten, Ende alfdoen xvi. mael gheschoten.”

„ Den xxij. teghen den auondt hebben die vianden acht vierballen inde stadt geschoten, al waer van brant gecomen was opt hoecken vande Stoeffstech, inde Coninck straet, maer ten was niet bouen de huysen, soo dattet haest gesleest weret. Ende alfdoen xxi. mael geschoten.”

„ Den xxij. na middach quamen de vianden vande Fuyck, ende andere sterck omtrent v. ende schermutsen heel heftich op onse schans van Rustenborch, daer bouen viij. oft x. schutten inden eersten niet in en waren, want sy veel inder stadt waren geaen, ende die vianden drongen so aen, so dat sy die loopshans ter syden ende ouer al in hadden, ende af aen de brugge vande principael schans waren, daer een groot Capiteyn ende Seigneur der Spaeniaerden doorsteken wert, met noch een Capiteyn niet wijdt daer van, met noch vi. of vij. spaensche Soldaten, die doorschoten werden, ende sommige die coppen af gesneden, waer af twee Capiteynen hoofden met noch twee Spaeniaerts hoofden op Verreniagers aent Bolwerck van dien auondt wtgesteken ende gheetoont werden, tot f'anderdaechs, so datter oock op dese schermutsinge vande vianden noch wel omtrent xxx. oft xl. gewont, ende noch sommige doot bleuen, daerder een deel van met een schuyt na hare schans geuoert werden, ende den eenen Capiteyn hadde een gulden Ketene om den hals met omtrent ij. oft iij. gouden Croonen, die die vander Stadt tot buyt creghen, ende doen die vianden begonnen af te trecken, quam het vier int Buscruyt, dat den Vaendrich Jan Schatter daer in bracht,

ende noch in zijn arm hebbende, soo dat hy met Serraets feer verbrant was, met noch ses oft feuen andere, daerder fonnige af so grooten noot niet en hadden. Doen geschoten xiiij. mael."

„ Den xxiiij. zijn die vianden van allen oorden gecomen om die beesten vander stadt te halen, waer van datter wel vij. of viij. al int wech drijuen waren, maer sy werden haer so mannelicken ontiaecht dat de vianden de selue laten moesten, met noch ses oft feuen van hare Soldaten, Alldoen li. mael geschoten."

„ Opten seluen dach hebben die op het Meyr schutgeuaert tegens malcanderen gehouden, maer daer en is niet fonders wtghericht."

„ Den xxv. na middach isser een vliegende Post ingecomen met een briefken, tsauonts geuiert met een Fackel aen den leechsten omganck vanden Toren, daer op snachts ten xi. vren eenen grooten hoop volcx wter stadt tooch om die met Cruyt van onse schepen ginghen op desen tijt te beurijen, men hoorde feer iammerlicken ende eyffelicken schieten den gantschen na nacht, ende die meeste bangicheyt ginck die van onse schepen (quamen) aen, doen sy het gecrijt ende tgeroep onses volcks (die wter Stadt gecomen waren) hoorden ende haer sagen, meynende dat het mede vianden waren, soo dat doen de meestendeel om den hals quamen, ende haer cruyt vanden hals werpen, ende vanden vianden oock meest gespilt worden. Ende dat lange crijten duerde den gantschen na nacht, ende het schieten mede, in dier voegen, dat aen alle oorden vander Stadt allarm was, ende die vander stadt brochten twee ofte drie geuangens in, waer van de vianden selfs seyden: den eenen een Capiteyn te zijn, voorts seyden die gene die met haer na de schepen gegaen waren, ende een deel nu met Cruyt ingecomen, datse wel xvi. oft xx. man verloren hadden, doen sy wt ginghen, ende ghekeert werden als sy meynen by het scheepvolck te comen, Ende alldoen xx. mael gheschoten."

„ Den xxvi. hebben die vianden weder een schermur-finge gedaen om die beesten vander stadt te becomen, maer sy werden geschut, daer latende eenen Sargant met twee

twee ofte drie andere, midtfgaders drie vander ftadt gequetft."

„ Opten feluen tijt heeft eenen Landman (die de vianden een Koe benomen hadden) weder een Paert daer voren wt het Bosch ghehaelt, ende in de ftadt ghebracht, Ende alsdoen xxix. mael gefchoten."

„ Den xxvij. t'fauonts omtrent viij. vren hebben die vianden een galge opgerecht op haer Cat, daer fy een deel Burgers ende Soldaten aen gehangen hebben, die den ij. nacht te voren met cruyt meenden in te comen, ende in hare handen geuallen waren, fommige hingense aenden hals, fommige aen de voeten waer door onse foldaten zijn verftoort ende beweecht geworden, weder defgelijcken een galge op te rechten op haer Bolwerc, recht voor de oogen der vianden, ende zijn terftont gegaen om M. Lambert, M. Quirijn, ende zijn dochter Vrfel de bagijn, Adriaen Groenenthuych inden bloren tijt, ende den iongen die met cruyt wte Hout quam, dese twee leften haer fententie al ontfangen hebbende, van gegeeffelt ende gebannen te zijn, ende die iongen in zijn aenlicht gebrantmerct, moesten metten voorfc. ende met vijf foldaten die inden Hout geuangen waren, ende een Paep t'famen gehangen zijn, behaluen Vrfel die Bagijn met een Walinne mede wten Hout gebracht, die worden t'famen in Bakeneffer gracht verdroncken, dese xij. werden al t'famen gehaelt fonder confent vanden Raedt oft Capiteynen, ende noch hebbenfe op defen nacht Heer Jasper, Heer Reyer Roothoof, Doctoor Elfen, ende de Predicants van het Gasthuys, al t'famen geuangen genomen."

„ Opten feluen dach is M. Dierick tot de Papiften outergelopen, daer ij. burgers om geuangen werden, hoe wel onfchuldich. Doen xix. mael gefchoten."

„ Den xxvij. zijn de vianden met lxij. Schepen tegen fPrinccen Schepen op het Meyr geflagen, alwaer fPrinccen Schepen die vlucht moesten nemen, achterlatende xxi. Schepen, van welke viftorie de vianden t'fauonts getriumpheert hebben, Ende alsdoen xxix. mael gefchoten."

„ Opten feluen dach hebben die vianden opte Meyrcant een schans drie mael beftormt, daer fy mannelicken af gheslaghen werden, maer doen die vande Schans merckte dat fy vande

Schepen verlaten waren, ende oock Cruyt, Loot, noch victualie en hadden, hebben haer in handen ghegeuen, behoudens lijf ende goet."

„ Den xxix. Mey hebben die viandern tien mael gheschoten."

„ Den xxx. Mey lieten die vianden die vander Stadt springen, soo datter drie bleef, ende Capiteyn Vemi met Conijn waren in groot perijckel, so dat die vander Stadt alldoen allarm hadden, want deen lieter zijnen mantel, ende Vemi werdt met noch eenen Soldaet wtgedoluen. Noch so was daer een vander Stadts soldaten tot ouer de Borstweeringe ghesprongen, die nochtans inden roock (hoe wel sy gheweldich na hem schoten) onghescent weder ouer geraeckt is, Ende alldoen lix. mael geschoten."

„ Den xxxi. Mey hebben sy xiiij. mael geschoten."

„ Den eersten Junij hebben die vianden weder op hare Catte x. oft xi. gehanghen, Ende alldoen x. mael geschoten."

„ Opten ij. Junij zijn die vander Stadt wtgeualen, om het Hout te besichtigen met een xi. Haeckgeschutten, alwaer sy merckten veel volcks te wesen, so datter vanden aenslach niet geualen en is, Ende alldoen xv. mael geschoten."

„ Den iij. Junij heeft den viandt aen vier masten een cleyn stormhuysken om hooghe gehaelt, viercant achter en bouen open, met gaten daer in daermen door schieten mochte, doen nu dat om hooch was ende die vianden daer twee mael wt geschoten hadden, soo werdt wter Stadt de touwen in stucken gheschoten, so dattet met een syde bleef hangen, en de reste viel met twee ofte drie vande vianden van bouen neder, seer luyde crijtende van het vreeselick leech neder vallen."

„ Ten seluen tijden is eenen Wielmaker met noch twee Posten naer den Prince ghereyft, met haer nemende erlicke Duyuen die de Posten wederom wesen fouden, Ende alldoen xxi. mael geschoten."

„ Den iiij. Junij heeft den viandt die vander Stadt op haer Bolwerck doen springen, waer van datter wel ses om hals ghecomen zijn, Ende alldoen vi. mael geschoten."

„ Den v. Junij heeft den viandt xv. mael geschoten."

„ Den

„ Den vi. Junij is geordineert, dat alle Burghers moute koecken eten moefften, maer die Soldaten haer pont tarwen Broot als voren, Ende doen hebben die vianden xxvi. mael gefchoten.”

„ Den vij. Junij fo hebben die vander Stadt een groot Mijngat vande vianden ingenomen, lanck wefende ix. vademen, dat fy onder het Bolwerc na fint Jans poort gegraven hadden, om te laten fpringhen, al waer fy in vonden eenen dooden man, Stormhoet ende wittebroot, Alldoen gefchoten xlvij. mael.”

„ Den viij. Junij iffer een Duyf ingecomen vanden Heer van Batenburch, op verfoeck vanden Wielmaecker, ende fchreef dattet hem verwonderde datmen by de twee voorgaende Duyfkens gheen Brieuen ontfangen hadde, ende dat den Prince die vander Stadt haest ontfetten foude, daer de Burgers niet feer af getrooft waren. Alldoen gefchoten xxix. mael.”

„ Den ix. Junij hebben die vander Stadt de vianden buyten de Sijlpoort t'ontbijten gegeuen, om dat fy feyden: dat die van der Stadt bier noch broot en hadden. Alldoen xxi. mael gefchoten.”

„ Den x. zijnder fes mannen wt de Schutterijen ghekoren, om altijd te weten d'inhouden vande brieuen die de vliegende Posten brochten, want die Burgers daeromme feer oproerick werden.”

„ Op den feluen dach is de Fabriekmeeftter Pieter Jansz, met Simon Schorl, met noch twee kinderen in eenen fchoot van het grof gefchut gheschoten.”

„ Op den feluen dach hebben die vianden die vander Stadt weder doen fpringen, maer niemant befchadicht. Oock hebben die vander Stadt door het groot fmoocken, noch een vande vianden Mijnen inghenomen. Ende alldoen gefchoten xiiij. mael.”

„ Den xi. Junij wilde den Deken van de Canonicken binnen Haerlem met meer andere Burgeren die inde vianden Leger waren, spraek houden met die vander Stadt, d'welck haer niet toegelaten en is. Ende alldoen ix. mael gefchoten.”

„ Den xij. zijn die vianden wt den Houte fterck ende hongherich nae de Koeyen vander Stadt gecomen, waer van datter wel acht gefchoten werden, ende een vande Stadt.”

„ Des namiddaechs zijn de vianden wederomme ghecomen om die selue Koeyen te halen, waer van sy daer ses beset hadden, so dat ses Haeckgheschutten vander Stadt haer die ontiaechde, waerom die vianden van boofheyte de Koeyen doorschoten.”

„ Opten seluen dach isser eenen Wael vande vianden gecomen aen Rustenborch, ende begeerde den Capiteyn te spreken, d'welck hem gheweyghert worde. Ende alldoen iij, mael geschoten.”

„ Den xiiij. Junij zijnder twee Duyuen sonder brieuen inde stad ghecomen. Ende alldoen xxix. mael gheschoten.”

„ Opten seluen dach hebben die vander Stadt weder een Mijne ingenomen, daer de Spaeniaerden wacht hielden, Ende alldoen drie doorsteken, die reste zijnt ontloopen”

„ Noch opten seluen tijt hebben die vander Stadt weder gheldoen slaen van xx. stuyuers, ende x. stuyuers tstück, maer sy en hadden haer gewichte niet, want de xx. en waren maer tien weerdich, ende tien vijf.”

„ Den xiiij. Junij heeft den viandt vijf mael geschoten.”

„ Den xv. Junij heeft hem den viandt aen allen canten verthoont, al of hy stormen woude, ghemerckt sy aent Bolwerck aende Cruyspoort een Mijne deden springhen, sulcx dat die vander Stadt wel xxx. of xl. sterck, eens opsprongen, maer daer en is maer een van ghebleuen. Op welcken smoock die vianden wel gheweldelijcken met Beuckelaers op ghecomen zijn omme te stormen, maer als sy die vander Stadt ghereedt sghen staen, zijn stracks wederom ghekeert. Alldoen geschoten xxxij, mael.”

„ Den xvi. zijnder twee Soldaten leuendich wtghdoluen, die int springhen geuallen waren.”

„ Opten seluen dach isser een Duyue ingecomen, die scheent wt vianden handen te comen.”

„ Opten seluen dach hebben die vianden weder aen haer masten een stormhuysken ofte kijckhuysken met vijfels opgehuoecht, daer sy van achteren wt ende in clommen, Ende alldoen geschoten vi. mael.”

„ Den xvij. snachts is Monfoir Serraeys, met Monfoir Goudijn met een deel Haeckgeschutten na de Fuyck geconuoeyert, om

om den Prince van als te aduerteren, by hem hebbende eenen Korf met Duyuen, in fulcker voeghen dat sy door het vierteecken behouden ouerghecomen zijn, Ende alldoen viij. mael gefchoten."

„ Den xvij. heeft Monfoir Serraets een Duyue ingefonden, waer van den Brief in hielt dat den Prince tot Leyden was, ende die Heere van Batenburch tuffchen Wtrecht ende Amsterdam om die prouiane te fchutten, ende dat hy oock metten eerften de fake vorderen foude, Ende gefchoten xij. mael."

„ Op defen tijt iffer noch eenen binnen Wal met Veften begonnen, ftreckende van finte Margrieten tot fint Jans poort toe, den welcken oock voleynt is."

„ Omtrent defen tijt iffer groote armoede onder alle menfchen geweest, fo datmen alldoen begonft t'eten Paerden ende Koe-huyden."

„ Den xix. Junij is tfaounts weder een Duyfken met een brief vanden Prince wt Leyden ingecomen, waer inne hem den Prince verwondert dat hy in lange gheen Posten van die vander Stadt gehadt en hadde, aenghesien hy die vander ftadt Posten te water ende te lande gefonden hadde, die fy nochtans niet ingeregen en hadden, Alldoen gefchoten viij. mael."

„ Den xx. Junij vi. mael gefchoten."

„ Den xxi. Junij x. mael gefchoten, waer van datter drie tfeffens ghedoot werdt."

„ Den xxij. Junij iffer een Beuelhebber wt den Houte ghecomen, begheerende datmen hem ter antwoorde flaen foude, d'welck ghefchiet is, Ende alldoen iij. mael gefchoten."

„ Den xxij. Junij ses mael gefchoten."

„ Den xxiiij. iffer een Duyue ingecomen met brieuen vanden Prince, waer in den Prince die vander Stadt beloest binnen corten tijden t'ontfetten. Ende men heeft alldoen anders niet gegeten als Paerden, catten, moutkoecken, ende kennepkoecken. Alldoen gefchoten xxiiij. mael."

„ Den xxv. Junij hebben die vander ftadt met een Cortou door de vianden haer huysken aende mast drie oft vier mael gefchoten. Ende alldoen gefchoten xxxij. mael."

„ Den xxvi. tfaounts te v. vren is een Walfch haecgefchut wt de Fuyc by ons in Rustenborch, ende voort inde ftadt ouer-gegaen. Doen gefchoten iij. mael."

„ Den xxvij. Junij heeft den viandt ghefchoten ix. mael.”

„ Snachts hier nae zijn vijf oft ses hondert mannen met witte hemden en gheweyr nae die Fuyck gheroghen, daer fy meynden ontset van fPrincen Schepen te, crijghen, die welcke niet aen en quamen, maer trocken wederom sonder yet wt te rechten.”

„ Smorgens omtrent v. vren is weder een Duyfken met een brief inghecomen, waer van die ghemeynthe weder wat verquiste.”

„ Den xxvij. Junij snachts hier na zijn wederom omtrent M. mannen stijf na die Fuyck getogen als voren, maer door dien dat de Schepen niet aen en quamen was den aenslach te niet, waer door een groote mistrooslicheyt onder die vander stadt gecomen is. Beyde de nachten maecten ooc de vianden aen diuersehe plaetsen vander stadt allarm, Doen gefchoten xij. mael.”

„ Den xxix. isser gepubliceert dat alle de Burgers vander stadt souden thoonen den gecommiteerden (daer toe ghefelt) hare prouiande, door dien dat de Soldaten (onder protectie van dien te soecken) beroofden ende plonderden de gemeynte van der stadt. Alldoen gefchoten ij. mael.”

„ Den xxx. is tsaunts weder een Duyfken ingecomen met ij. brieuen, daer groote blijfchap om was want inde brieuen was goede tijdinghe.”

„ Den i. Julij Smorghens omtrent xi. vren heeft Capiteyn Pellicaen, Capiteyn Cornelis Matheussz, met noch een oft twee Soldaten wt der stadt buyten de Sijlpoort int Bleyckers velt met die vianden gesproken, thoonende een Vaendraghers gheuanghen vrou, die eerst met haren man sprack, Daer onder worde gefeyt vanden Prouoost vande vianden, als dat haren Ouersten begeerden metten Ouersten vander stadt te spreken, d'wele also geschiede tsaunts te vijf vren, al waer doen op Crijchs gheleye ende dat tusschen tsaensprekinge vande gheweldich Prouoost die buyten int velt gaende zijn Bruynswijcker Hoedt op zijn Prouoost stock stack, daer twee Beuchhebbers op wt quamen: Die ghesproken hebbende, quam den Vaendrich dien zijn vrou inde Stadt gheuanghen was, dien mede met den Wachmeester vander Stadt gesproken hebbende, ginck wederom, Ende daer nae quam die Graue van Ouersteyn zijnder vijfde,

de, groote beloften tuffchen beyde gefchiet zijnde, op Crijchs geleeye te handelen, fo quamen fy te hoope tuffchen die cleyne Holpoort ende die Waterpoort. Daer van onfer fyde waren, die Burgemeester Jan van Vlier, Capiteyn Steenbach, Rofoni ende Pellicaen, ende fpraken van vi. tot vij. vren, met aen elke fyde haer driemaal te beraden, eer fy fcheyden, ende dat met grooter eerbiedinge ende reuerencie."

„ Omtrent iij. vren quam een iongen wt haer veltschanfen loopen, ende wert tot Scaelwijcker poort van onfe knechten ingebrocht, van omtrent xvij. oft xix. Jaren, een Waelken wefende, ende feyde dat fy buyten grooten honger leden, het welcmen inder ftadt ooc niet weynich en dede. Alfdoen gefchoten ij. mael."

„ Den ij. Julij hebben de vianden alle haer gefchut wt alle fchanfen voor die Stadt ghebrocht, foo begonnen fy finorghens nae vier vren te fchieten op die Pijntoren, op Rauefteyn, ende op fint Jans ende Cruyspoorte, fo dat de Toren van Rauefteyn al omtrent x. vren neder lach, met veel muers daer omtrent, ende hebben feer veel huysen doorfchoten ende verdoruen, die windt waeyde fo fterck vanden Weften, fo dat haer kijekhuysken op de Cat bouen aende mast onder de voet waeyde, Damen met fchieten niet en hadde connen om krijgen, dat conde Gods genade door eenen wint vernielen. Na middach lach den Toren aen finte Katherijnen Brugge mede ter neder gefchoten, Ende alfdoen gefchoten x⁴. mael."

„ Op den feluen dach ftonden die vianden van buyten ghe-reedt omme te stormen, in fulcker voeghen, dat die Clocke allarm ginck, maer daer en is niet na gheuoicht."

„ Op defen nacht hebben die vianden twee vlotten inde Vefte gebracht, meynende alfo bequamelick te stormen, maer die van der Stadt reede wefende hebben haer met fchieten wel xx. mannen vernielt."

„ Noch opten feluen dach hebben die vander Stadt een fwar-te vlagge wt ghefteken, om die fchepen te aduerteren dat die Stadt in grooter benautheyt was."

„ Den iij. Julij heeft den viandt feer vreeselicken cvij. mael gefchoten, ende alfdoen tfaunts omtrent vijf vren, hebben die vander ftadt weder tegen die vianden opte voorfe. plaetfe spraccke gehouden."

„ Den iij. hebben die vander Stadt weder een swert Vaendel den Toren wt laten waeyen, haren noot daer mede die Schepen te kennen geuende.”

„ Op den seluen dach isser een Duyue ingecomen, hebben de brieuen van den Prince dat hy haerlieden den nauogende nacht meynden t'ontfetten. Ende alldoen ccelviiij. mael geschoten.”

„ Sijn oock opten seluen nacht die Soldaten vander Stadt alle gader met witte hemden ouer haer cleederen Scaelwijckerpoort wtgetrocken, meynende van vre tot vre dat het scheeps volck aen landt comen soude, om die stadt te ontsetten, maer daer en is niet naer gheuolcht.”

„ Noch opten seluen dach hebben die vander stadt wederom geparlementeert metten vianden, aen yeder syde ses, daer de Graef van Boffu, ende die Graef van Ouersteyn, met noch vier ter eenre syden waren, ende van die vander Stadt waren Steenbach, Jan van vliet, Rosoni, Mons Sohey, Pellicaen, ende Cornelis Theeuwz, maer sy en conden niet accorderen, want de Soldaten vander Stadt en wilden sonder gheweyr niet wt trecken.”

„ Den v. Junij omtrent die middach hebben t'Princen Schepen die van der Stadt weder verfehenen, waer door sy luyden met vele Soldaten die stadt wt getrocken zijn, om haerlieden te helpen. Dit merckende den viant heeft aent Bolwerck eenen allarm ghemaect, sulcx dat die Clock alarm geslaghen wert, waer door den viant wijcken moeste. Ende alldoen acht mael gheschoten.”

„ Den vi. hebben die vander Stadt een wit Vaendel den Toren wtghefeken, ende ter seluer tijt met geweld Nicolaes Bernstsz een vande Stadts Capiteynen met een schuyt nae die Schepen geholpen met iij. Duyfkens, ende eenen brief aen den Prince van Oraengien, dat hy so veel wilden doen ende bestellen Schepen ende Schuyten met prouiane by de Ton teghen Dijnfdaeche sauonts, want sy den hoonger niet langher liiden en conden, ende is behouden ouer ghecomen.”

„ Den vij. Julij omtrent seuen vren isser eenen brief vanden Prince van Oraengien ingecomen, ende mede onderteekent vanden Post die lest wt getogen was, als dat syluyden noch

ee-

éenen dach oft twee ten lancften fouden ordentlicken lijden, hy foudc haerluyden voor gewis (met Gods hulp) ontsetten: Daer op de Burgers ende Soldaten vander Stadt haer met blijfchap weder te vreden felden, hoe wel een yegelijk toegerruft was om wt te trecken, ende veel volcx haer goet ende cleederen wech ghegeuen hadden, oock sommighe haer goet vanden Soldaten berooft was, met groot jammer ende ellende datmen ouer de gantsche Stadt fach ende hoorde."

„ Op den feluen dach hebben die Soldaten de Lombaert opgefmeten, ende alles genomen datter in was, want fy meyn den van vre tot vre die Stadt te verlaten."

„ Den viij. ifter een Duyue ingecomen met eenen brief vanden Prince, als datmen haerluyden den nauolgenden nacht hoepten t'ontsetten, ende zijne Schepen fouden een loofen alarm opte Fuyck maken, maer op het Bofch foudc het meefte geweld comen, van welcke nieu mare het meeftendeel der Stadt in rumoer was, ende wel een paer duyfent Soldaten ende Burghers daer op wachten, hebbende witte hemden ouer haer cleederen, om also d'andere tot affifentie te trecken, welcken aenflach niet geluckt noch volbrocht en is, Daerom die gemeente in grooter droefheyt was, want fy van honger ende ellende feer gefwackt waren."

„ Ende opten feluen nacht maecten fPrincen Schepen voor de Fuyck eenen alarm met feer te fchieten, daer anders niet van gecomen is."

„ Op defen tijt was in Haerlem den honger fo groot, datter vele menschen van hongher gheftoruen zijn."

„ Den ix. Julij ifter weder een Duyfken ingecomen, de tijdinghe brengende dat fPrincen volck den flach in het Mannepat verloren hadden, waer op sommighe Capiteynen de hare vermaenden dat fy haer ghereedt fouden maken om wter Stadt te trecken, maer die vrouwen ende kinderen hadden fy gaerne inde Stadt gelaten, welcke wttreck tot gheender perfectie gecomen en is, Want die vrouwen verftaende datmen haer met hare kinderkens inde Stadt laten wilde, zijn terftont met fulcken difordre ende gecrijt onder malcander geloopen, datmen daer niet en wifte door te comen."

„ Den

„ Den x. Julij tfaounts fo hebben die vander Stadt wederom ghereedtschap gemaect om wt te trecken, Ende werdt geordineert, daer fouden (om den wech te beurijden) voor aen trecken feuen Vaendelen knechten, meest al haeckgeschutten, daer na den Raet, Schutters, ende Burghers, met hare wijuen ende kinderen, die mede wilden, ende tot den hindertocht was geordineert ix. Vaendelen knechten, Welck voornemen (by eenen brief die den viandt wten Bofch schifte) beledt wert, door dien, het inhoud des Briefs was, dat alle die inder Stadt waren, ghenade fouden hebben, daer op hen die duytsche Hopluyden ende Soldaten terftont betrouden, ende afuallich werden.”

„ Opten feluen dach verthoonden die Spaeniaerden op het oude Blockhuys (tot een reecken van victorie) negen Vaendelen, die fy den voorgaenden dach int Mannepat van fPrincen volck gecregen hadden.”

„ Op den xi. Julij meynden tfaounts vier oft vijf Vaendelen Walfche haeckgeschutten Schaelwijcker poort wt te trecken, daer van die meeste al buyten waren, met veel Burgers ende Schutters daer onder, foo datter geen een aende Bressè ofte Stormplaetse en bleef, dit gefchieden weder sonder eenighe ordinantie, met confuys ende verbaeltheyt, gheen Brugleggghers ghereedt wefende, foo is een yeder wederomme (met groote beroerte onder die Burghers ende Soldaten) elck een op zijn Wacht ghegaen. Ende foo Godt die Stadt niet sonderlinghen bewaert en hadde, die vianden hadden daer moghen in comen; want tfaounts omtrent half twaelf de Soldaten weder eerst na haer Bressè ginghen.”

„ Opten feluen dach hebben die vander Stadt de vianden antwoorde gheschreuen, fo dat die Bode twee mael ghins ende weder liep.”

„ Noch opten feluen dach hebben die Soldaten M. Quirijnen dochter, met des Coffers wijf, door groote wreetheyt doot gheslaghen.”

„ Den xij. Julij des auonts is Steenbach, Rosoni, Christoffel Vader, met noch twee Burgemeesters ende meer andere, metten vianden geaccordeert, als dat fy haerlieden dje Stadt met accoort fouden ouergeuen, maer Rosoni en stont het accoort niet toe, ende heeft dat andere Walfche Capiteynen geaduer-
teert,

teert, die welke terftont feer twiftich geworden zijn, ende hebben die Valbrugge op gehaelt, niet willende de voornoemde perfoonen in laten, die welke nochtans int lefte ingheraectt zijn, die Burghers ende Soldaten noch goeden moedt gheuende, fegghende: Don Frederico fal ons meer ghenade doen, als wy hem wel toe betrouwen."

„ Den xiiij. Julij soo hebben die vander Stadt haer Trommen laten slaen, dat alle die Hopmanschappen haer fouden laten vinden op een oort, al waer haer voor ghehouden werdt, oft fy op ghenade ende onghenade vanden Hertoghe van Alba inde Stadt blijuen wilden, oft sonder gheweyr wt te trecken? Waer op fy feyden, lieuer op ghenade ende ongenade te blijuen, dan sonder gheweyr wt te trecken. Gemerckt oock d'Oosterfche ende Schotte Knechten wijs ghemaectt was, dat fy in ghenade ghenomen waren, fo hebben d'ander Soldaten haer de handt Gods moeten beuelen, ende op de ghenade verwachten. Maer Monfoir Gordel hoorende vande ghenade fpreken, heeft strax een vande Knechten beuolen dat hy hem doorschieten soude, fegghende: *Et toy mon amy qui n'aue fait plusieurs seruites, saidez moy ast heure la dernière, me donnant vn coup d'harquebouze.* Dat is te seggen: Nu wel mijn vrient ghemerckt ghy my vele dienften ghedaen hebt, wilt my doch nu de leste doen, ende neemt dit Roer ende doorschietet my, het welke den Knecht naer langhe weygheren volbracht heeft."

„ De oorfaecke van dit Romeyns werck was, als dat den viandt int accorderen opentlijcken betuycht hadde, dat (alle) die in Berghen in Henegouwen gheweest hadden gheen ghenade hebben en fouden. Ende zijn sinorghens te neghen vren buyten die Sijlpoorte ghegaen, omme het accoordt te beueffighen, Waer op die Schutters op het Stadthuys ontboden werden, oft fy met tselue accoordt te vreden waren, ghemerckt fyluyden een groote fomme van Penninghen voor de plonderinghe vander Stadt opbrenghen moesten, ende byden Burghe-meesters voor twee hondert duysent en veertich guldens vry ghecocht, ende dat op drie termijnen, Waer van d'eerste hondert duysent guldens daer binnen twaelf daghen wesen

moe-

moesten, ende die reste binnen drie maenden naestcomende, met welck accoordt de Schutterijen te vreden moesten wesen."

„ Die Stadt nu in handen vanden Hertoghe van Alba wese, is terfont met die groote Clocke af ghelesen, dat allen die Burghers met die Soldaten al haer gheweyr bouen op het Stadthuys brengen souden, ende dat die mans perfoonen terfont souden gaen te Sijl, int Clooster, de vrouwen inde groote Kercke, ende die Soldaten inde Bakeneffer Kercke. Maer die Schotten met die Duytsche knechten hebben die mueren bewaert."

„ Dit ghedaen zijnde is Philippus Martius (certyts oudt Burghemeester) int Clooster vande Sijl ghecome, ende die Burghemeesteren ghebeden, dat sy die penninghen (daer een yeder op ghetaxteert was) wilden opbrengen, op dat die Stadt niet gheplundert en word, ghemerckt hy als Commissaris van den Hertoghe ghesonden werd."

„ Is oock die vander Stadt aldoen onder ses mannen een bol Broodts van twee ponden wtgheghen."

„ Den xiiij. Julij soo is den Commissaris wederomme in het Clooster ghecome, met Don Juliano Romero, ende heeft den Burgheren eenen goeden moedt ghegeuen, segghende: Dat haer leuen ghesaluceert was, midts opbrengende de voornoemde penninghen."

„ Op den seluen dach als die Spaengiaerden inne ghecome waren, soo zijn die Schotten met die Duytschen belast, haer gheweyr op het Stadthuys te brengen, ende voorts gheleydt tot sinte Cathrijne ende sint Vrfele Clooster, al waer sy mede vande Spaeniaerden bewaert werden."

„ Don Frederico is met de Graef van Boffu, ende meer Edelingen opten seluen dach inde Stadt ghecome."

„ Ten seluen dage zijn die Capiteynen ende Vaendragers (als sy sdaechs te voren haer Vaendels presenteerden) geuangen nae t'huys te Cleue gebrocht. Ende dewijle Burgers ende Soldaten aldus inde Kercken bewaert werden, so hebben de Spaeniaerts sommige Burgers huyfen berooft ende ghespoelgeert."

„ Den

„ Den xv. Julij zijnder omtrent iij^e. Walen op de Marct ghanghen ende gherecht.”

„ Op den seluen dach is den Hertoch van Alba van Amsterdam ghecomen om die Stadt Haerlem van buyten te besien, ende is soo om die Singel vander Stadt ghereden, ende die Catte met andere sterecten ende schanffen besichticht hebbende, is daer naer weder binnen Amsterdam getrocken.”

„ Den xvi. is Hopman Ripperda met zijnen Luytenant onthooft, ende Steenbachs Predicant gehangen, met noch iij^e.xlvij. Soldaten int Meyr verdroncken.”

„ Den xvij. is die schattinghe gheinnet, ende weder een deel Soldaten buyten Scaelwijckerpoort onthalt.”

„ Den xvij. isser weder wel iij^e. buyten Scaelwijcker poort onthalt, onder welke oock sommige Burgers waren, in meyninghe wesende met de knechten wt te passeren, ende so door te comen.”

„ Opten seluen dach wert Simon Simonffz. den Predicant mede den cop afgehouden.”

„ Den xx. Julij is Lanflood van Brederoede, Rosoni, ende den Rentmeester vanden Briel geapprehendeert, ende buyten der stadt tot Schooten onthalt.”

„ Den xxiiij. zijn alle die mannen die om het woort Gods eertijts gheulucht waren, gheapprehendeert gheworden, midt-gaders Pieter Kies Burghemeester, Jacob Gherritffz. Tresaurier, Arent Dierickffz. Gorter, Floris Willemsz. Schoenmaker, Arent Dierickffz. Coeman op de Beeck, Hageman Kerckmeester, Adriaen platteelmaker, Schagen, Michiel de Waels soon.”

„ Den xxv. Julij is met vier Trommelen om geslagen, datmen alle die wtlandich geweest zijn openbaren ende te voortschijn brenghen soude, op verbeurte van in haer eygen deure gehangen te worden.”

„ Den xxvij. is geapprehendeert Ariaen Janffz, Schout Jan van Vliet, Gherrit Stuer Burgemeester, Jan Aelbrechtffz. Raer Secretaris, Jan vande Vooren Cornel, Jacob Bartelmeeffz. Capiteyn, Pieter Bal Schepen, ende Jacob Barntffz. Capiteyn, die corts daer naer gestoruen is inde geuanckenisse ende inde Stadt begrauen, want sy alle wter Stadt geuoert waren. Oock Jan Ariaenffz. de ionghe, Luytenant vanden Coronel, Jan Dierickffz. Schat-

Schatter, Pieter Dierickfz Haffelaer, beyde Vaendragers, Jan Zael onderschout."

„ Den xxix. Julij maecken die Spaeniaerden inde middernacht (buyten der Stadt) een groot rumoer, Want fy mede inde stadt wesen wilden, om alsoo mede alle buyten ende roo-vinghen (als d'andere) deelachtich te worden. In suleker voeghen dat het groote moeyte ende swaricheyt in brocht, om den seluen troubel te modereren, ghemerct fy andere Capiteynen, Luytenanten, Sargeanten, ende Vaendragers ghecoren hadden, ende quamen alsoo mede inde stadt. Welcke scheuringhe ende tweedracht onder de knechten (Beminde Leser) anders niet en is gheweest dan een werck Godes, waer in dat wy als eenen claren Spieghele zijn groote barmherticheyt ende ghenade tot onswaerts hebben connen sporen, gemerckt het groot profijt nut, ende weluaren dat dese landen door den seluen tweedracht ontfangen hebben, alsoo hy wel ses weken lanck gheduert heeft. Soo dat syluyden teghen andere steden oft vlecken niet connen voornemen hebben. Hebben oock allen steden daer omtrent liggghende s'viants coemste met scharfen ende bolwercken verwacht."

„ Den xxx. hebben die Spaeniaerden tegen malcanderen een groot rumoer ende allarm ghemaect, sulcx datter een bende Ruyteren inde stadt ghecome zijn; die welcke terstont weder vertrocken heeft."

„ Den xxxi. hebben die Spaeniaerden xij. ofte xiiij. stucken gheschuts inde stadt ghebrocht."

„ Den vi. Augusto is Schippio Vitellus een oudt beuaren Crijchsman inde stadt ghecome, om die Soldaten in vreden te stellen, ende met haer (van Coninx wegen) aengaende de betalinghe t'accorderen, waeromme de Spaeniaerden groote blijfchap maeften."

„ Den vij. zijn de Duytsche Soldaten van Lazarus Mullers regiment, met haer Capiteynen ter stadt wt gheleyt, met haer hebbende sekere paerden ende voetknechten tot Leydtfluyden, maer comende by nieuwer Kercken, zijn fy by de Knechten daer Broechuyfen Ouerste af was ende andere, den vianden afhandich ghemaect."

„ Den

„ Den viij. hebben die Spaniaerden snachts eenen allarm gemaect, ende Simon Scori (die meynden door het rumoer t'ontcomen) is alsdoen gheuanghen ghenomen.”

„ Op den seluen dach zijn die Burgers, met oock alle die Walsche Capiteynen wt der stadt t'Schooten ghebrocht, Waeromme onder de vrienden grooten rouwe was.”

„ Den xi. zijn de Schotten, Engelschen, Walen, ende Francoysen, die tot noch toe gheuanghen gheseten hadden, omtrent drie hondert met den sweerde gerecht, grootelick buyten haer meyninghe.”

„ Den xij. Augusti hebben die Spaeniaerden haren Veldtheer (Don Frederico) met groote triumphie inde Stadt ghehaelt, gemerckt sy voor hare betalinghe veracordeert waren, voor xxx. Croonen de man.”

„ Den xv. Augusti heeft den godtloosen Godefridis a Merloede, Bisschop tot Haerlem, Sinte Bauen Kercke met grooter Solemniteyt ghewijdt. Heeft oock die Misse ghesonghen, alwaer Don Frederico ghecomen is, Ende d'Euangelium gelesen zijnde, so heeft den Secretaris vanden Bisschop Don Frederico ix. Articulen voor ghehouden, waer op hy zijnen eedt voor den Bisschop gedaen heeft belouende de selue in als t'onderhouden ende naer te comen.”

„ Den xvi. Augusti zijn die Spaeniaerts in die groote Kerck van Haerlem geweest om te monstren, maer om datmen haer die leeninghe corten wilden, zijn sy van daer gescheyden sonder yet anders wt te rechten.”

„ Den xvij. zijn sy weder in die Kercke gecomen, al waer sy gelt ontfanghen hebben, ende zijn alsoo wter Stadt ghetrocken om Leyden te belegghen, maer naer lang beraedt ist op Alcmaer gheuallen, daer sy weynich eere behaelt hebben.”

„ Opten seluen dach stracx na t'vertreck der Spaeniaerden, zijnder Duytsche Knechten inde stadt gecomen.”

„ Den xvij. zijnder binnen Schooten xvij. vande Walsche Capiteynen ende Vaendraghers onthalt.”

„ Opten xix. zijnder noch ettelijcke Soldaten (die int Gasthuys sieck laghen) opten Werf vant Gasthuys onthalt. Oock zijn die Burgers die wt ghebrocht waren, weder inne gecomen.”

„ Den xxi. iffer een generael Pardoen voor den Burgeren af gelefen, wtghesondert Lviij. Burgheren. Welck Pardoen metten namen der Burgheren hier naer volcht.”

„ Den xij. September hebben die Hopmans haer Schutterrijen doen vergaderen, ende alfdoen wt elke Schutterije ghecoren xij. mannen, die voor Alcmaer (dat den vyandt belegherde) Pionieren moesten.”

Bij al den last, die de *Haarlemmers* van het *Spaansch* Krijgsvolk leden, kwam nog, dat in het Jaar 1576 een felle brand in de Stad veroorzaakt werd, die, behalven eenige Godsdienstige Gestigten, omtrent 450 Huizen verteeden. Van tijd tot tijd deed men, zedert, ernstige poogingen, om de Stad weder aan der Staaten zijde te brengen, waar toe ook een goed aantal Ingezetenen niet ongenegen was, dan de *Spaanschgezinde* Regeering verhinderde het. Men regtte een nieuwe Schutterij op, en wilde de gantsche Burgerij, door eenen nieuwen Eed, aan de *Spaanschen* verbinden, die veele volmondig weigerden. Op het eind van het Jaar 1576, waren de *Staatsche* Schepen in 't *Spaarne*, tusschen de Stad en *Sparendam* genaderd, zo dat die van binnen, zig den weg, om toevoer te bekomen, genoegzaam zagen afgesneden, waar door groot gebrek ontstond. Men zond Gemagtigden aan Prins WILLEM, om over een verdrag te handelen, en op den 22 Januarij van het Jaar 1577, werd 'er te *Veere*, in *Zeeland*, alwaar de Prins zig bevond, een overeenkomst getroffen, volgens welke de *Spaansche* bezetting, de Stad ruimen, de *Roomsche* en *Onroomsche* Godsdienst vrijelijk in de Stad geoeffend, en voorts in alles de *Gensche* vrede moest onderhouden worden, dan het duurde nog een geruimen poos, eer de vijanden de Stad verlieten. In de maand Julij veranderde Prins WILLEM de Regeering aldaar. De *Gereformeerden* vermogten alleen, volgens het verdrag, in eenen Kerk prediken, houdende de *Roomschen* alle de anderen in, dit duurde tot na de satisfactie van *Amsteldam*, in Februarij, van het Jaar 1578, gesloten. Op den 29 Majj van dat Jaar, zijnde Sacramentsdag, vielen de Soldaaten in de Groote Kerk, die opgepropt met menschen was, en beroofde dezelve van alle sieraden, dat niet zonder het wonden en dooden, van

gebi-

eenige ongelukkigen toeging, en even zo handelden zij dien zelve dag in eenige andere Kerken en Kloosters. De Regeering deed intusschen de Grootte Kerk sluiten, tot dat zij gepraamd, door nieuw geweld van 't Krijgsvolk, in September, weder geopend werd, en aan de *Gereformeerden* ten gebruike toegestaan werd. De *Roomschgezinden* deden alle moeite om dit te beletten, dan de kans was gekeerd. In het Jaar 1581, besloten zij, een verzoekschrift aan den Prins van *Oranje* op te stellen, waar bij zij om de vrije oefening van hunnen Godsdienst aanhielden. Doch de Staaten van *Holland*, aan wien het verzoekschrift was ter hand gesteld, wezen het af, en zij, die het getekend hadden, in den *Haag* ontboden zijnde, werden genoodzaakt, hunne namen door te halen. GERRIT STOUVER, *Roomschgezind* Burgemeester, die het had horen lezen en goedgekeurd, en DIRK VOLKERTZ COORNHART, die het als Notaris opgesteld had, hadden moeite genoeg, om hun gedrag bij de Staaten te verantwoorden. *Haarlem* bleef, zedert dien tijd, genoegzaam in ruste, en begon merklijk weder toe te neemen, tot in het Jaar 1617. De Wethouderschap had 'er voor dat Jaar, de Kerkordening van het Jaar 1591, willen invoeren, en volgens die orde, twee Jaaren te vooren, een Predikant doen beroepen, en daar door was zo veel misnoegen onder de *Contra-Remonstranten* gerezen, dat het gezag der Staaten nauwlijc toereikende was, om de beweging voor een korten tijd te stillen. 't Gemor zig wederom verheffende, besloot men tot het aannemen van Waardgelders, en men vorderde de Schutters vernieuwing van hunnen Eed af. Eenen ELIAS CHRISTIAANZOOÏ, Lintwerker en ijverig *Gereformeerd*, weigerde den Eed, waar op hij ontschutterd en op maandgeld gesteld werd, 't welke hij weigerden te voldoen, een ander, met naame ABRAM DE BLOK, verschafte de Regeering mede veel moeite, dat beiden werden, zonder eenige Rechtspleging, door Burgemeesteren, de Stad ontzegt. Hier op beriepen zij zig op den Hoogen Raad, die hen hoorde, en de Magistraat deed dagvaarden, belastende teffens, met de uitvoering van het vonnis, stil te staan. De BLOK, daar op weder in de Stad gekomen zijnde, werd door het Gerecht vervolgd, om de boete, op het breeken van de Ban; doch hij werd op nieuw gedekt met mandamenten van

den Hoogen Raad. Deze zaak duurde tot in het volgende Jaar, wyl Gecommitteerden zig verzetten tegen den Hoogen Raad, en de Staaten begeerden, dat hun de stukken moesten in handen gesteld worden, en niettegenstaande, dit al stelde den Hoogen Raad, de Regeering van *Haarlem* in 't ongelijk, be-
lastende den Deurwaarder, hunne sententie ten uitvoer te brengen, dan die van *Haarlem*, gedekt door de meerderheid der Staaten, verklaarden die sententie voor nul, en dus bleef die zaak onafgedaan, tot de verandering der Regeering, die daar na volgde.

Haarlem, dat de zijde der meeste Steden hield, en dus aan die der *Remonstranten* was, leverde, in de maand Januarij, van het Jaar 1618, ter Staatsvergadering, eene merkwaardige Memorie in, betreffende genoegzaam de gantsche Regeering van *Holland*, welke verklaring, door de zeven Steden *Leiden*, *Gouda*, *Rotterdam*, *Schoonhoven*, *Briel*, *Alkmaar* en *Hoorn* werd toegestemd, en door andere Leden sterk werd tegen gestaan, van welk stuk wij reeds op het Art. van JOAN DE HAAN, melding gemaakt hebben.

Den 24 October, van het Jaar 1618, verzette Prins MAURITS de Regeering aldaar, latende dertien van de oude Vroedschappen in hunne post, en stelde 'er nieuwe Schepens en Burgemeestren aan.

Toen men in het Jaar 1629 voornemens was, weder in onderhandeling met de *Spanjaarden* te treden, gaf de Vroedschap deezer Stad, in Januarij, van het volgende Jaar te verstaan, dat zij bedugt was, dat de *Remonstranten* gelijk (zeide men) ten tijde van het vorig bestand, het hoofd weder opsteken, en onrust verwekken mogten, de Regenten, echter, naderhand vrezende voor afzetting, besloten wat nader aan te komen, waar mede zij niets verloren, wyl kort daar na de handeling geheel werd afgebroken.

Gedurende de *Munstersche* vredehandeling, zogten de Rid-
ders van *Maltha* zig weder in het bezit hunner goederen in de *Nederlanden* te stellen. WILLEM LODEWYK, Prins van *Portugal*, neeve van Prins MAURITS, Ridder van *Malta* geworden zijnde, had zig reeds, in het Jaar 1625, volmagt doen geven, om deeze goederen te rug te vorderen, dan hij slaagde zeer

on-

ongelukkig te *Haarlem*, weigerende de Regeering aldaar de goederen der *St. Jans Heeren*, gelijk men hier de Ridder van *Malta* noemde, te rug te geeven, waar bij zij volftandig bleven.

In de berugte bezending aan de *Hollanfche Steden*, in het Jaar 1650, hield *Haarlem* zig mede ftandvastig, weigerende de Vroedfchap aan dezelve gehoor te verlenen, dan gantsch anders was het gedrag van *Haarlems* Ingezetenen, in het Jaar 1653, geen eenige Stad had men kunnen bewegen, om ter Staatsvergadering den voorflag te doen, om den jongen Prins van *Oranje*, tot de waardigheid van Kapitein Generaal te verheffen. Te *Haarlem* alleen, fcheen het, dat men 'er toe befloten had. De Schutters hadden aldaar, op Kermis opgetrokken, verfiert met *Oranjelinten*, en een *Oranje, Wit* en *Blaauw Vaandel*, fommige hadden een geopend hart op de borst, waar in een *Oranje* appel ftak. De Regeering voor opfehudding bedugt, had het Vaandel doen weghaalen, doch de Schutters rustte niet, voor dat zij het weder hadden, toen ging 'er een gejuich op van *Vivat Oranje in fpijt van Brittanje en Spanje*. De Regeering 's volks zugt voor het Huis van *Oranje* ziende, befloot, zedert, dat men daar aan voldoen moest, en dat *Holland* zelfs de eerste behoorde te zijn, om den Prins van *Oranje* ter algemeene Staatsvergadering als Kapitein Generaal, voor te flaan, en dat wel vrijwillig, eer dat men door het volk of andere Gewesten 'er toe gedwongen werd, dan *DE WITT*, wist de Penfionaris *RUIJ* en de Regeering tot andere gedachten te brengen, en zelfs zo verre, dat *Haarlem* in het Jaar 1654, mede bewilligde, in de *Akte van Seclufie*. In die gedachten en ruste, bleef men daar tot in het berugte Jaar 1672, in welk Jaar aldaar verfeheidete beroertens ontftonden. Het eerste, dat daar toe gelegenheid gaf, was, dat na het overgaan van veele Steden, de voornaamfte Liederen hunne goederen, elders in veiligheid zogten te brengen, dat door het gemeen geweldadig belet werd, als niet willende, dat de Rijke zig redden, en de fchamele Gemeente in nood zouden laten, en toen men de lugt kreeg van de onderhandeling met *Frankrijk*, werd het Huis van den Burgemeester *STEYN*, met plondering gedreigd, om dat hij gehouden werd, de eerste voorflag daar toe in de Vroedfchapsvergadering gedaan te hebben.

ben. *Haarlem* en *Leiden* vorderden, dat men den Prinse meer gezags gaven. *Haarlem* wilde zelfs, dat men het recht der Patenten aan den Kapitein Generaal behoorden te laten, dan daar verlieden nog eenige dagen, eer daar iets op besloten werd, en dus was *Haarlem* spoedig gereed, tot de verheffing van den Prinse, tot de Stadhouderslijke waardigheid, zijnde, om de Gemeente aan het bedaaren te brengen, eenige Kompagnien Ruiters door de Staaten van *Holland* derwaard gezonden, doch die werden, op begeerte der Schutterij, door de Regeering weder te rug gezonden. Dit was naauw geschied, of de Gemeente schoolde faam. Zekere PIETER MAAS haalde het *Oranje* Vaandel uit de Nieuwe Doele, dat door JACOB ALBERSZ VAN BETERWYK, eerst op het Stadhuis Toorentje, en daar na, in plaats van de Windwijzer, op 't Kruis van de Grootte Kerkstooren, gezet werd. De Vroedschap, in allerijl vergaderd, stemde toen terfond in de verheffing van zijne Hoogheid, Prins WILLEM DEN III, aan wien, van dit besluit, door vier Gemagtigden, MATTHEUS STEYN en WILLEM FABRITIUS, uit de Vroedschap, BALHAZAR KOYMANS en ABRAHAM LOREIN, uit de Burgerij kennis werd gegeven. Dan verre, dat daar mede de rust aldaar, of in andere Steden, zou bevordert zijn, overal had men, voor en na het ombrengen van de DE WITTEN, geweldige beroertens. Binnen *Haarlem*, was op den 4 Julij geplondert, het Huis van den Heer ASKANUS VAN SYPESTEIN, Baljuw van *Brederode*, en Neef van den gewezen Raadpensionaris DE WITT, op een valsch voorgeven, dat de Heer JOAN DE WITT zig daar in verborgen had, veele oude stukken uit den Huize van *Brederode* werden daar vernield. Doch de plonderaars, wel 3 of 400 sterk, lieten zig, naar verloop vanttwee uren, door omtrent twintig gewapende Schutters, verjaagen. Vier werden 'er gevat, die tot op den 21 Augustus in hegtenis bleven, doch toen op sterk aandringen, van twee Vaandelen Schutters, het bonte en het *Oranje* Vaandel moesten worden los gelaten. 't Schelden op de Regeering, het dreigen van moord en plondering hield aan, tot den 30, wanneer eenige Burgers, die zo naderhand bleek, agterraad hielden, met luiden van meerder aanzien, in zeker Herberg vergadert zijnde, op den voorflag van den Pro-

cu.

eurou PIETER VAN RIXTEL, een verzoekschrift ontwierpen, welk men hield te trekken, tot herstel van 't verval, in 't bestier van Land en Stad. Zes perfoonen, die ten deele benoemd, ten deele zig daar in gedrongen hadden, werden gemagtigd, om dit verzoekschrift te behandigen, aan den Vroedschap, die gedwongen werd, af te kondigen, dat zij de Burgerij in derzelver Voorrechten zoude handhaven, en de overige Punten verbleef men aan den Stadhouder, aan wien Gemagtigden gezonden werden uit de Vroedschap en Burgerije, welke laatste door zijne Hoogheid vermaand werden, tot gehoorzaamheid aan de Regeeringe, houdende inmiddels hun verzoek in bedenking. Voorts bestrafte hen de Prins, wegens het te rug zenden van de Ruiters met Prinsfen Patent. 't Ongenoegen hield binnen de Stad echter aan, JOSEPH KOYMANS, wiens Broeder BALTHAZAR, naderhand Vroedschap werd, zocht den President Burgemeester VAN TIFFELEN te beduiden, dat hij en anderen, zig tot voorkoming van oproer, van hunne Ampten behoorden te ontsaan, doch men weet, hoe node de Regenten daar toe te bewegen zijn. Met den avond van den agtsten September, trok een groote hoop Schutters naar de Nieuwe Doele, daar een verward besluit genomen werd, om de Ruitelij, die weder voor de Stad gekomen was, in te laten, doch te gelijk de gantsche Regeering af te zetten, eene nieuwe benoeming te doen, en de keuze daar van aan den Heer Stadhouder te laten. De geheele Krijgsraad werd mede buiten bewind gesteld. Veele Burgers begaven zig dien zeiven nacht, naar de Huizen der Vroedschappen, die alle onder een groot geschreeuw en bespotting, naar 't Stadhuis geleid werden, om hunne Ampten af te staan. Den volgenden morgen traden vierentwintig Gemagtigden uit de Burgers, tot de benoeming van een nieuwe Krijgsraad, die op twee Kolonellen na, daar na door den Stadhouder bevestigd werd. Men benoemde ook een dubbel tal tot nieuwe Vroedschappen, waar onder de tweeëndertig ouden begrepen waren. Acht van de vierentwintig Burgers bragten de Nominatie aan den Prins van *Oranje*, wyl de Stad zonder Regeering was. Doch de zestien overgebleven Gemagtigden, begonden hun kort bewind den elfden te aanvaarden. Daags daar aan kwamen NIEROP en WIERTS, uit naam van Prins WILLEM DEN III, in de Stad, om

onderzoek te doen. Veelen verklaarden zig, openlijk tegen het gedrag en den handel van de vierentwintig. WIERTS, een keer naar zijn Hoogheid gedaan hebbende, kwam den 15 te rug, en den volgenden dag werden alle de oude Vroedschappen, op Mr. JAN EVERSWEYN na, in wiens plaats, gemelde BALTHAZAR KOYMANS, gesteld werd, in hunne posten hersteld. Voorts werden de meeste punten, van het verzoek der Burgeren, heimelijk of openbaar afgewezen, en eene algemeene Amnestie afgekondigt. Dat te *Haarlem* dus weinig verandering in de Regeering gemaakt werd, schreef men toe aan den Raadpensionaris FAGEL, voorheen Pensionaris dier Stad, en die daar veel invloed had, welke zijne Hoogheid had doen verstaan, dat de Regeering voornemens was, te treden in de maatregels, die den Heere Prinse dienstig hield. Eenige Burgers bleeven nog wel onvergevoegd, doch het gezag van den Stadhouder vrezende, raakte alles in ruste.

Dat den Heer FAGEL aldaar veel invloed had, bleek in het Jaar 1674, wjl men verzekerd vind, dat hij als Raadpensionaris van *Holland*, de Regeering dier Stad bewogen had, om ter Staatsvergadering van *Holland*, op den 23 Januarij van dat Jaar, voor te slaan, in een Vertoog, om de hooge waardigheid van Stadhouder, erflijk voor zijne Hoogheid, in zijne mannelijke nakomelingen te verklaaren, zo als dan ook op den 2 Februarij geschiedde, of schoon Prins WILLEM toen nog ongehuwd was.

Van de beroerten, die in het Jaar 1690, in sommige Steden in *Holland* plaats hadden, bleef *Haarlem* mede niet verschoond, dezelve ontstond aldaar, in de maand van October, dan werd 'er spoediger, dan wel elders gestuit. In de maand van Julij, was aldaar, om ongemak van brand voor te komen, bij Publicatie, het rooken van tabak, op de straat, op wagens, of in schuiten, en binnens huis op gevaarlijke plaatzen verboden, op eene boete van zes guldens. Het gemeen hier op geen agt gevende, overtrad deeze order daaglijks. De Schout ADRIAAN BAKKER, de keur willende handhaven, taste, op den 23 October, een jongeling op straat aan, die tabak rookte, vorderde hem de boete af, en toog hem, bij weigering, de rok uit. Het gemeen dit aanzieude voor een merklijke belediging, liep in
groot-

grootte menigte te hoop, naar het Huis van den Heer BAKKER, die gedwongen werd, den rok te rug te geeven, en te gelijk eenige boeten, aan anderen, te vooren, hierom afgevordert. 't Bleeft hier niet bij, men sprak van het Huis te willen plonderen. Ook werden 'er de glaazen uitgesmeeten en verdere moedwil bedreven. Eenige Huizen van andere Regenten, werden mede met plondering bedreigd. Eenige kwaadwilligen riepen, nu was het tijd om de pagt op het Zout en andere lasten vernietigd te krijgen. Dan de braave Schutterij, de eenige en waare steun voor weldenkende Regenten, verscheen in de wapenen, en plaatste zig voor de Huizen, die het grootst gevaar liepen, en fluitte den plonderzugt van het buitendien ontembaar graauw. Den 25 van die zelven maand, met den morgen, kwam binnen *Haarlem* een Regiment voetvolk, sterk bij de zeven honderd man, en buitendien eenige Ruitelij, dat zodanigen schrik onder het gemeen bragt, dat het niet meer kikken dorst, twee der belhamels werden met geesfeling gestraft, twaalf anderen ingedaagd. De Burgerij werd door de Staaten van *Holland*, en door de Regeering der Stad, voor hunne betooude vigilantie, openlijk bij afkondiging geprezen en bedankt.

Na den dood van WILLEM DEN III, in het Jaar 1702, had aldaar, zo als in andere Steden, eenig geschil onder 'de Regeering plaats, welke niet dan met moeite, door de Staaten beslist werd. *Haarlem* bleef, echter, naar die vereffening, in ruste, tot in het Jaar 1747. Op den 1 Maj van dat Jaar, werd des 'smorgens, bij het doen van openbare Publicatie, aan de Ingezetenen kennis gegeven, van het besluit van den Vroedschap, daags te vooren genomen, om zijn Hoogheid, den Heere Prinse van *Oranje*, WILLEM DEN IV, aan te stellen, tot de hooge waardigheden, bij zijne Voorzaten bezeten, zijnde aldaar de vreugdebedrijven, zo met het nitsteeken van Vlaggen, het doen van Illuminatie en afsteeken van Vuurwerken, zo algemeen, dat *Haarlem* daar in om roem met alle andere Steden scheen te strijden. Geschiedende dit aldaar, alles in de grootste en geschikste order. Naderhand bespeurde men aldaar wel eenige beweegingen, en men tekende 'er zelfs een verzoekschrift, ten aanzien van de Ampten, dan ontwaar geworden zijnde, dat die

van *Rotterdam* daar veel ondanks bij den Prins mede behaalden, slaakte men het zelve. Dan voor dat dit gebeurde, vreesde men aldaar voor eene geweldige beroerte, die echter, al weder door de Burgerij gekeerd werd. Deeze beweging ontstond op den 6 Majj, gedurende de vreugdebeldrijven, had men, zo men zeide, eenige onbetamelijke woorden hooren spreken, ten nadeele van zijne Hoogheid, door den Hospita in zeker Herberg, op de hoek van de *Krogt*, hebbende met haar knecht ook ten nadeele van de *Protestanten* gesproken. Het gemeen vergaderde daar des avonds om elf uren, en begon wel haast de glazen uit te smijten, op deur en venster daverende dat het gonsde, dan de Burgerij in de wapenen gekomen zijnde, verhinderden de verdere moedwil. De knecht, die door een agterdeur 't meende te ontkomen, werd gekreegen, in het water gefineeten, 'er weder uitgetrokken, en bijna dood geslagen. Het gemeen daar mede niet te vrede, begon zondag daar aan, onder de nademiddag Predicatie, het zelve Huis weder met steenen te bestormen, eischende met groot geweld, om al de bewoners als onwaarde Burgers, de Stad uit te slooten, de Predicatie geëindigd zijnde, bezette de Burgerij weder het Huis, tot dat de Magistraat om half 5 uren den Herbergier met zijn Wif, door den Onderschout en Dienaars, de Stad deed uitleiden. Doch de Gemeente eens aan het hollen zijnde, komt zelden zo ras weder tot bedaren, andere *Rooschgezinden*, liepen mede wel haast in 't oog, en men wendde het toen naar een Bakker in de *Groote Houtstraat*, die uit voorzigtigheid al zijn brood ten besten gaf, en daar door den aanval op zijn Huis afweerde. Het graauw met droog brood niet te vrede zijnde, trok naar een nabuurig Kaaskoper, en begonden al steenen te raapen, doch de Burgers tijdig genoeg aanrukkende, dreeven hun van daar, en zo ook van voor het Huis van een Brandewijnkoper, en fluitte dus voor dien tijd de plondering.

In het volgende Jaar, toen in alle Steden de haat algemeen op de Pagters geladen was, kreeg men te *Haarlem*, op den 13 van de maand Junij, tijding, van de plondering, geschied in *Friesland*, waar op dit heilloos doen, dien eigen avond

avond aldaar zijn aanvang nam, een hoop jongens verzamelden zig voor het Huis van den Pagter JAN VERWY, beginnende aldaar op de spoorlooste wijze te schreeuwen: *Pagters en Verklikkers, wij zullen u doen rollen als knikkers*, welke hoop door eenige kaerels, des avonds om 10 uren, versterkt werd. VERWY, dit schelden en raazen hoorende, kwam aan de deur, zeggende: *Mannen, als het maar om mij te doen is, zo zal ik morgen de Pagt nederleggen, om u allen genoeg te geeven*. Maar een uit de hoop riep hier tegen in. *Zie eens, nu spreekt hij zo, maar toen hij laatst die armen hals in het Tugthuis liet zetten, toen was hij een andere baas, toen vou hij de Pagt niet nederleggen*. Intusschen was de Schout 'er bij gekomen, die een karel, die niet wijken wilde, met stokflagen, en anderen met woorden, deed vertrekken, doch de menigte deed hem ook de wijk neemen, waar op de jongens met steenen de glazen uitsmeeten, en klommen, met behulp van anderen, wel haast het vengster in, en werden zo schiekelijk meester van het Huis, dat de bewoners nauwlijks tijd hadden, om het agter uit te ontvlugten. Inmiddels kwam de meid van den Pagter, en verzogt om haar goed, dat haar, behalven het geene reeds verscheurd was, werd gegeven, met eenige goederen van haar Juffrouw, met bedreiging, dat zo zij daar ooit iets van te rug gaf, haar te zullen vernielen. Geduurende dit bedrijf, naderde een Compagnie Burgers, doch werd zo vreeslijk met steenen begroet, dat ze niet verder durfde komen. Werdende het graauw langs hoe stout, begeevende zig daar op naar WILLEM VAN STAMMEN, die met zijn Vrouw nauwlijks tijd had, om over het dak te ontvlugten, en speelde daar dezelve haatlijken rol; daar na naar het Huis van de Wed. MESSCHAART, die de pagt voor een ander waarnam. Met het aanbreeken van den dag naar GERRIT VERSLUIJ. En daar was de woede nog bezig, toen de waarschouwing van den Heer Stadhouder kwam, om de Pagten zijn gang te laten gaan, en de Pagters ongemoeid te laten, tot daar nader in voorzien zoude zijn; dan hier aan stoorde het graauw zig zo min, als een hollend paard aan het klappen van de zweep; want kort daar op begaven zij zig naar het Huis, van de nog kort in functie geweest zijnde Pagter N. DE NOY, en daar was 't nog geen gedaan werk, of dat van SCHOUTEN onder-

ging.

ging het zelve lot. Een Kompagnie Burgers daar toefchietende, tragte het zelve te befchermen, waar toe zij door den Kapitein fierk wierden aangefpoord, dan het zij de vreeze haar deed waggelen, het zij dat zij dagten, door dit plonderen van de last der pagten bevrijd te zijn, het zij dat de algemeene haat tegen de Pagters, haar belette, haar magt te werk stellen, de meeste verliepen, en lieten het graauw den meester speelen.

Inmiddels was een gerugt outfaan, dat 'er Militie in de Stad ftond te komen, dat nog meerder tegenzin, om het plonderen te fluiten, veroorzaakten. Een der Kapiteinen, ging daar op bij Burgemeesteren, die, om de Burgers gerust te stellen, de Poorten deden fluiten, en de Burgerwagt aan dezelve stellen, fltaande, dat het graauw op de Oude Graft nog bezig was, werd, uit naam van de Magiftraat, afgekondigd, dat de pagten tot nader order zoude ftilltaan.

't Graauw, en zelfs de meeste Burgers, berustten in het onbestaanbaar denkbeeld van vrij te zijn van alle pagten, weshalven de Bakkers, Brouwers, Grutters, en andere Winkeliers, door het gemeene Volk werden afgelopen (waar bij niet weinig gefloten werd) om alle waaren met fchade, zelfs zonder accijs te verkopen, zeggende, dat het door 't gemeene Land zou vergoed worden, niet aanmerkende, dat de invordering derzelve, tot nader order van zijne Hoogheid was opgefchort, en dat dezelve niet in staat was, de Pagten van het gemeene Land af te fchaffen. Het gemeen was daarom niet vergenoegd, ten zij alles, wat na de pagten rook, vernield en uit den weg was, blijvende dus dien geheelen nademiddag, op de Oude Graft, aan 't plunderen. Terwijl anderen zig naar het Huis van JELLE DE VRIES, aan de overzijde van het *Spaarne* begaven, niet ontziende, dat zijne dochter aldaar in het Kraambedde lag. Toen zij daar even aan den gang waren, kwam een Kompagnie Burgers, met de Bajonetten op de Snaaphaanen, 'er op in lopen, en doodde een van de grootfte belhamels, dan, die Kompagnie door een andere zijnde afgelost, aan wien de magt of lust ontbrak, om dit Huis te bewaren, raakte het mede ten prooi. Wij oordeelen het onnodig, deeze fchenddaad voor de Natie, zo wel voor die ze bedreven, als die, die dezelve, zo min hier als elders, te keer gingen, naakter te ontvouwen, wijl men, he-

helaas, in deeze dagen nog de levendigste bewijzen voor oogen heeft, hoe in dergelijke verachtenswaardige bedrijven, niets, hoe kostbaar ook, door de dolle woede, verschoond word.

Inmiddels waren des vrijdags avonds om 10 uuren, binnen *Haarlem* gekomen, de Baron VAN GROVESTINS, benevens de Heeren BURMANIA en THIERRY, op ordre van zijne Hoogheid, aan wien de Magistraat kennis van den toedragt van zaaken Gegeven hadt. Deeze Heeren vergaderden 'smorgens heel vroeg met de Magistraat, op het Stadhuis, en gaven aan de Burgeren vrijheid, hunne bezwaren in te brengen, bij Requesten, en die te brengen, aan het Logement van den Baron VAN GROVESTINS, ten Huize van den Burgemeester STEIN, dan de hoop van Requesten was zo verward en menigvuldig, dat Hun Ed. met eenige daar van, zondags nademiddag, weder naar den *Haag* vertrokken. Dingsdag werden, op aanhouden van 't gemeen, twee perfoonen, die om sluikerij in hegtenis zaten, los gelaten, en een derde, die gebannen was, twee dagen daar na, weder ingeroepen, en op de Markt, openlijk driemaal met het Vaandel over het hoofd gezwaaid, en vereerlijkt. De Staaten van *Holland*, ten dien tijde vergaderd, konden, echter, toen tot de affchaffing der pagten nog niet besluiten, om reden, dat men nog niet anders bij de hand had, en bevolen dus den 19, dat dezelve tot nader order zoude in stand blijven. De Magistraat van *Haarlem*, maakten niet alleen zwarigheid, om dat het gemeen het zelve niet naar hun smaak vindende, de horens weder begon op te fleken, maar deden den 21 eene contrarie afkondiging, zo ter geruststelling van de affchaffing der pagten, als wegens het inroepen van Militie, dan de Staaten namen dit zo kwalijk, dat zij die gedaane afkondiging verklaarden, voor onegt of afgedwongen, dan daar verliepen geen vier dagen, of de plonderingen, zo in *Leiden*, 's *Hage* *Amsterdam* en elders, bragt de Staaten tot andere gedachten, en offchoon nu de pagten waren en bleeven afgeschafft, het vuur van onrust, bleef echter sineulen. In 't begin van de maand Augustus, had zijne Hoogheid den Baron VAN GROVESTINS, weder derwaard ge-

zon.

zonden, om de Vaandels, een voor een, voor zig te ontbiiden, en derzelve bezwaren te hooren, waar op zijne Hoogheid een fchikking maakte, die den 10 uit den *Haag* gekomen was, te *Haarlem* werd afgekondigd, meest bestaande in eene verandering in den Krijgsraad. In het begin van de volgende maand, floeg de Heer Mr. REMES FLORIS VAN ZAAZEN, als Lid van de Vroedschap, in de Vergadering voor, of men, uit aanmerking der bewegingen in *Amfteldam*, zijne Hoogheid niet behoorden te verzoeken, om te voorzien, op het stuk der Regeeringe, zo als hij ten nutte van Stad en Land zou bevinden, te behoren, dan de Vroedschap nam daar op geen besluit. De bewegingen en vertoningen van ongenoegen, echter, stand houdende, besloot de Magiftraat, Gemagtigden van zijne Hoogheid te verzoeken, om de gemoederen dus eindelijk aan het bedaren te brengen. En nog voor het einde van die maand, kwamen aldaar de Heeren FREDRIK HENDRIK, Baron van *Wasenaar*, en WILLEM PAAUW, Raadsheer in den Hoogen Raade, die den 7 October, in naam van den Heer Erftadhouder, verklaarden, dat de Vroedschap voortaan uit 32, in plaats van 24, zoude bestaan, alle de Leden van de Regeering, reeds voor af hunne Ampten gefeld hebbende, ter befcheidenheid van zijne Hoogheid, bleven zeven van dezelven ontlagen, en de goede Burgerij tot filte en gehoorzaamheid vermaand. Dit was te noodzaaklijker, wijl op den 9 September, weder een Huis geplondert was, dat duidelijc te kennen gaf, dat men de verandering der Regeering begeerde, en waar toe men meende, dat de Propofitie van den Heer VAN ZAAZEN, veel aanleiding gegeven had, doch zijn Ed. be- loofde een premie van 2000 guldens, aan hen, die den Au- theur van dat verspreid gerugt, ten zijnen nadeele, wist te ontdekken. Dan ook nog dit, bedaarde de gemoederen niet, meenende zij, dat oogenblikelijc mede de particuliere zaken moesten zijn verandert, en echter liep het aan, tot in de maand van November, eer de Regeering zig in staat bevond, daar aan te voldoen, doch toen vijf Publicatien naar den ande- ren afgekondigd werden, betreffende de *Bijhalle*, *Zaad*, *Haring*, *Zoutevisch* en *Beestenmarkt*, *Collecceurs van de Waag*, *Steur*, *Zalm*,

Zalm, en eenige omftandigheden, op het begraven, fcheen het volk in rust te raaken.

Wij zeggen, dat het volk fcheen in rust te raaken. De pagten waren afgefchaft, en 's Lands beftaan vorderde, dat men daadlijk, tot het invoeren van andere middelen, bedagt was, dan, zo fpoedig men hier in *Haarlem* van begon te reppen, borst de muiltzugt weder los, te meer, daar nu in eene reize, door middel van de collecte, moest betaald worden, het geen te vooren, bij kleenigheden, en als ongevoelig betaald was geworden. Veele bleven agterlijk om de foun, waar op zij gefield waren, te voldoen, eenigen uit onwilligheid, en anderen uit onvernogen, en dus begon men, op het einde van het Jaar, te denken, om de zulken gerechtelijk te dagvaarden. 't Gemeen de lugt kriigende, dat de gemeene middelen, met het begin van het volgende Jaar, bij wijze van inzameling, ftonden gevordert te worden, ftak de hoofden bij een, en trachtte elkander te beduiden, dat de collecte freed, met de meening van zijne Hoogheid, en niet moest gedoogd worden. Men froomde fchimpschriften tegen de Regeering, en bedreigde eenige met plondering. De Regeering bedugt voor de aanftaande Nieuwejaarsnagt, waren daarentegen, na dat zij den Raad van den Prins hadden ingenomen, eenigzints op hunne hoede, zij maakten, onder anderen, op den 27 December, van het Jaar 1749, eenen Brief van zijne Hoogheid bekend, waar bij het handhaven der collecte, en het invorderen der agterftallige fchattinge, ernstig werd aanbevolen, en niet zonder bedreiging, aan de zulke, die oproerige gefprekken gevoerd hadden. Het graauw, daarentegen, hield ftande, dat de Brief verdigt was, en dat de collecte was, tegen den zin van den Prins. Het te gelijk bekend maken, dat de Stads excijnzen, insgelijks, met den aanvang van 't Nieuwe Jaar bij wegen van collecte zouden gevordert worden, maakten het gemeen nog verbitterder, tegen de Regeering. Tot voorkoming, echter, van oproer, kwamen 'er tegen Nieuwejaarsnagt, vierentwintig uitgelezen kaerels, met twee Officieren, vermoind in de Stad, zig vervoegende aan de Huizen van zulke Regenten, die meer dan anderen, gedreigd waren, en van fchietgeweer wel voorzien zijnde. De
Trom-

Frommen der Burger Vendelen, werden aan de Huizen der Kapiteinen gebragt, en de Winkeliers verboden, aan niemand eenig kruid of lood te verkoopen, de Weeshuizen werden gesloten gehouden; de Schutterij ondertast, en andere nodige voorzorgen te werk gesteld, waar door dan ook die gevreesde nagt voorbij liep. Intuschen waren de afgezondenene knechten, op last van een der Burgemeesteren, op den 1 Januarij, van het Jaar 1750, reeds weder heimelijk ter Stad uitgetogen, tot merklijk misnoegen van den Prins, die gewild had, dat ze 'er zig ten minsten nog eenen nagt zouden onthouden hebben, en des te ontijdiger werd dit bij zijne Hoogheid geoordeeld, om dat zij geen het minste teken hadden gegeven, aan den Wagtmeester der Dragonders, die voor de groote *Houtpoort* lag, en last had, in geval van onraad, verscheiden Piquetten, die op zekere afstanden stonden, te doen aantrekken. Doch den volgende nagt, ziet en hoort hij, drie Snaphaanschoten bij de groote *Houtpoort*, het beraamde teken, afgaan. Hij reed hier op naar het eerste relaas, reikt daar aan de Ordonnantie Dragonders, zekere verzegelde briefjes over, waar in stond, *het is te Haarlem onklaar*, welke tijding, terstond van post tot post, naar *Leiden*, en voorts naar den *Haag* werd overgebragt. Het Piquet dat te *Leiden* stond, rukt hier op ten half vier, naar *Haarlem*, en komt des morgens, tusschen zeven en agt uren, aan de Stad, rijd, ten getallen van vijfenvijftig man, de groote *Houtpoort* in, tot voor het Huis van den Burgemeester JACOB DEUTZ, die verneemende, dat eenige Burgers gedreigd hadden, de Poorten te zullen sluiten, den bevelhebbende Ritmeester WILEMSDORF, met zijn volk, ried te rug te keeren, zo als zij na een kort verblijf deden. Men wil, dat zij gebleven zouden zijn, waare niet het voetvolk, dat op bevel van zijne Hoogheid, in schuiten derwaard gezonden was, door de vorst verhindert geworden, bij tijds aan te komen.

Deeze aankomst der Dragonders, had echter, niet weinig vreeze in de Stad veroorzaakt, en bijzonder onder de Burgers, die dien nagt de wagt gehad hadden, en nog niet naar Huis gegaan waren. Men dwong een der Kolonellen verlof af, om de overige Burger-Kompagniën in de wapenen te doen komen. De Poorten werden gesloten en bewaakt, en men liet, niet dan met
moei-

moefte, de reizigers pasfeeren. De peiling en opneemjing der gedisteleerde Wateren, den impost onderhevig, aangevangen zijnde, werd met geweld gestuit. De Burgemeesteren wisten geen middel, om de Burgerij te stillen, dan door het geeven van een plechtige verklaring, dat zij geen kennis gehad hadden, van den aankomst van het Krijgsvolk, zo als Burgemeester DEUTZ reeds te vooren had moeten doen, dan dit nam het ongenoegen tegen de collecte niet weg.

Burgemeesteren, om, was het mogelijk, de gemoederen tot bedaren te brengen, sloegen zelve voor, of het niet best ware, dat uit ieder der agt Vendelen, een persoon benoemd werd, om hun bezwaren aan zijne Hoogheid voor te stellen, en dit goedgekeurd zijnde, stilde den moedwil, schoon meer in daden dan in woorden. 'Er werd een Request opgesteld, van den volgende Inhoud.

*Aan zijne Doorlugtige Hoogheid, enz. enz. enz.
geven (met permiffie van de Ed. Gr. Achtb.
Heeren Burgemeesteren der Stad Haarlem),
de Ondergetekenden Gedeputeerden, uit alle
de Vendels, en in naam der gantsche Burge-
rije op het allerrootmoedigst te kennen.*

Ten eerften, verzoeken en fineeken de Supplianten, dat zijne Doorl. Hoogheid zo goed gelieft te zijn, om te wezen Opper- en Generaal-Financier, voor zo verre de Stad aangaat.

Ten tweeden, dat de collecte, over de middelen van consumptie, enz. geheel moge werden vernietigd, en in de zelfs plaats moge gesteld werden, een ander draaglijk middel, zijnde dit, ingevolge de beloften van Hun Ed. Gr. Achtb. de Heeren Burgemeesteren, en van zijne Excellentie de Baron VAN GROVESTINS, in naame van uwe Doorl. Hoogheid, aan ons gedaan, (wordende hier een opzettelijke onwaarheid verhaald.)

Ten derden, dat de Executie geheel en al mogen agterblijven, en een generale Doleantie moge worden toegestaan,

op dat een iegelijk, als dan naar zijn vermogen en consciëntie, zouden kunnen betaalen, het geen wijf als getrouwe Onderdanen en Burgeren zullen nakomen.

Ten vierden, dat de Officiën mogten verkogt, of met zodanige lasten, ten behoeven van deeze Stad bezwaard worden, als UEd. Doorl. Hoogheid, tot nut en voordeel deezer Stad zoude gelieven goed te vinden.

Eindelijk verzoeken de Supplianten UEd. Doorl. Hoogheid, zo goed gelieft te zijn, om ons het antwoord hier op in geschrifte tot onze verantwoording over te leveren.

Haarlem

(*Was getekend.*)

2 Januarij 1750.

Door de Gedeputeerden uit ieder Vaandel,

't Was nagt, eer men het over deeze punten eens was geworden, men wilde die gedrukt hebben, en men klopte om dit fraaie stuk werks, den Stadsdrukker ten Bedde uit. De agt perfoonen, die benoemd waren, om het als Gecommitteerden aan zijne Hoogheid te brengen, was een Tabakskoper, een Droogist, een Kantwerker, Kleermaker, Timmerman, Wever, Twijnmolenaar, en een Twijndersknegt. En uit de Regeering werden gecommitteerd. De Heeren Burgemeester DEUTZ, Schepen SCHUILENBURG en DE PAAPE, nevens den Pensionaris GILLIS. Den volgende morgen, den 3, gingen de voorz. agt perfoonen met 2 Wagens op reis, de Heeren volgden, omtrent een uur daar na, met een Koets. In 's *Gravenhage* gekomen zijnde, begeerde de voorn. agt perfoonen, mede in het Logement van *Haarlem*, hun verblijf te houden, dan dit niet mogende zijn, begaven zij zig in een andere Herberg. Dan hier mogten zij de nagt in ruste niet doorbrengen, want om twee uren, werden zij in hunne slaap gestoord, alle agt van hunne bedden geligt, en naar de Gevangenpoort gebragt, 6 werden, den 19, provifioneel ontslagen, maar twee hield men daar.

Inmiddels, was op zaterdag, des middags om een uur, een Officier van de Ruitery, binnen gekomen, brongende aan den

Pre-

President-Burgemeester, een Patent van zijn Hoogheid, inhoudende, dat de op marsch zijnde Militie moest worden binnen gelaten.

Nauwlijks raakte deeze maare, die de Regenten en weldenkenden als een heuglijke tijding, maar de belhamels als een donderslag in de ooren klonk, bekend, bij hen, die de Poorten, sints eenige dagen, gesloten hadden, en de Officieren gedwongen, om een heele Kompagnie, daaglijks in de wapenen te doen komen, of zij stelden zig aan als dollen menschen, vorderende met geweld kruid en lood, van de toen wagthebbende Officieren, de Heeren VERMEULEN en MERKMAN, Kapitein en Luitenant, die, met de Kolonel VALENBURG, in gevaar van hun leven waren, toen zij het Patent voorlazen, en de Kolonel bevel gaven om de Poort te openen, en naar huis te gaan. Dan, in plaatze van hier aan te gehoorzamen, gingen zij naar de Koster, en dwongen die, de Groote Kerk te openen, waar zij introkken, de Brandklok op het Klokhuis kleppende, en de Doodklok luidende. Luttel tijds vermoeden zij zig daar mede, want om drie uren verscheenen drie Officiers voor de Poort, dezelve opeischende, een weigerend antwoord daar op bekomen hebbende, rukte 30 *Zwitsers*, onder bevel van den Major DU PERON, aan, en maakte zig, in een oogenblik, meester van het ijzere Hek. Voor de Poort aan de binnenzijde, stonden meer dan 500 Burgers, alle voorzien van schietgeweer, doch voor het grootst gedeelte, zonder kruid of lood. Drie Musketschoten, werden van de Wallen op de *Zwitsers* gedaan, eer zij meester van de Poort werden, doch, zo haast men merkte, dat de Poort bukken zou, grendelde men het klinket van binnen, en men vlood vervolgens binnenwaards, dus 'er aan de Poort geen mensch, dan een oud wijf gezien werd. 't Leed, echter, wel $\frac{3}{4}$ van een uur, eer het slotwerk door de Militie verkracht werd, die nu en dan, door de opening van het klinket, met scherp naar binnen schoot, waar door een kwade jongen, wel zwaar, maar niet doodelijk aan het hoofd gewond werd. Eindelijk raakte de 30 *Zwitsers* binnen, uit wier gelaat niet duister te leezen was, dat hun harder en banger viel, tegen een hoop dollen Ingezetenen, dan tegen een in orde geschaarde bande Wijanden aan te rukken, ongehindert trokken zij voort, tot aan

den ingang van de Houtstraat, waar 5 of 6 gewapende oproermakers stonden, die op de *Zwitsers* los brandden, en een Sergeant met een kogel troffen, die hem ter borst in, en de rug weder uitging, en echter behield hij het leven. De *Zwitsers* gaven daar op terstond mede vuur, en troffen 'er twee, zijnde den een, een Zadelmakersknecht, en den ander een *Wever*, die 24 uren daar na overleed. Beide waren zij buiten hun wagt, met geweer op de Markt gekomen, en daarom op een horde naar de galg gesleept, en met de beenen 'er aan gehangen. Een derde verloor, alleen door nieuwsgierigheid, op de Markt, zijn leven. De overige Militie, zo Ruiters als voetvolk, kwam mede binnen, en voegde zig bij de 30 *Zwitsers*, stellende zig 500 man sterk, op de Markt, in slagorde, hebbende intusschen een geweldige aanval van stenen en pannen van de daken doorgeftaan. Dan, in allerijl koozen de gewapende mitemakers de vlugt. Kort daar op, deeze en geenen, uit nieuwsgierigheid, weder ten voorschijn komende, werd bij die gelegenheid, zeker kroeghouder, en befaamd oproermaker, bij den arm gevat, en in hegtenis gebragt. Een gedeelte van het voetvolk, betrok het Stadhuis, daar voor eerst de Hoofdwaagt was, en een ander gedeelte de *St. Jans* en *Weeskerken*, terwijl eenige van de Ruitery zig posteerden, op het Pand, en de overige hun verblijf bij de Stalmeesters namen, waar door de rust eindelijk hersteld, en de muitzugt beteugeld werd, des avonds, den 4 dezer, kwamen de Heer Fiskaal wybo, met twee Heeren Raden uit 's *Gravenhage* te *Haarlem*, om naar alles onderzoek te doen.

Een van de twee gevange gehouden Burger-Gecommitteerden, kwam den 3 Februarij, te *Haarlem* te rug, en in de maand Maj was de agtste mede geslaakt, doch op den 20 van die maand, werden in 's *Hage*, voor het Collegie van Hun Ed. Gr. Mog. Gecommitteerden, drie van de agt te recht gesteld, met naame WESSEL BAKKER, die het langst gezeten had, ABRAHAM VERRYK en KORNELIS VAN DE VELDE. De eerstgenoemde werd, meer als die Commissie op zijn hoorens hebbende voor 40 Jaaren, VERRYK voor 20, en VAN DE VELDE voor zijn leven, uit *Holland*, *Zeeland* en *Westfriesland* gebannen, de twee laatste waren te *Haarlem* in hegtenis genomen, doch kort voor het ontvangen hunner sententie,

naar

maar den *Haag* gevoerd. De Herbergier JAN HUURTON, die bij het inrukken der Militie, op de Markt gevangen genomen was, werd daar na, schoon hij zwaarer straf verdient had, den 24 April in het Tugthuis geconfineerd.

Het beroemde Werk, de Handvesten en Privilegiën der Stad *Haarlem*, volgens beschik van wijlen zijne Hoogheid Prins WILLEM DEN IV, gedrukt in folio, met den aanvang van het Jaar 1752, in 't ligt verschenen zijnde, en door Burgemeesteren besloten zijnde, het zelve aan den Prins op te draagen, waar in zij, echter, door 's Vorsten al te spoedigen dood verhindert waren, werd door Hun Ed. Groot Achtb. den 19 van de maand December, door de Heeren JAN HESHUIZEN, President-Burgemeester; PIETER SAMUEL CROMMELIN, Oud-Burgemeester; Mr. MATTHEUS WILLEM VALKENBURG, Oud-Schepen en Raad; Mr. PAULUS ABRAHAM GILLIS; Mr. QUIRYN VAN STRYEN, Pensionarissen, en Mr. JAN JACOB VAN BERGUM VAN NIEUWENHUIZEN, Secretaris, als daar toe door den Vroedschap gecommitteerd, plegtiglijk aan Haare Koninglijke Hoogheid aangeboden, en door dezelve minzaam ontvangen. In het Jaar 1752, werden, tot gemak der Passagiers, Roeven aan de Trekfchuiten, van daar op *Amstelsdam* gemaakt.

In het Jaar 1754, haare Koninglijke Hoogheid, met derzelver Vorstelijke Kinderen, voorgenomen hebbende, eene reize naar 't *Oranjewoud* te doen, bragt den nacht van den 13 Junij door, op het Adelijk Lusthuis *Berkenrode*, wordende aldaar, door den Eigenaar, den Wel Ed. Heer M. LESTEVENON vorstelijk ontfangen en gelogeerd, daags daar aan kwam haare Koninglijke Hoogheid, en verder aanzienlijk gezelschap, des 'smorgens om tien uren, binnen *Haarlem*, zijnde de Burgerij in de wapenen, en de Magistraat vergadert, aan het Huis van den President-Burgemeester CROMMELIN, de Stadhoudertijke Familie daar genadert zijnde, werden aldaar ontfangen, door den Heer Burgemeester ingeleid, en eenige verversching aangeboden, en door den Heer Hoofdofficier Mr. JAN VAN STYRUM, eene voorspoedige reize toegewenscht, wordende dit alles op de minzaamste wijze beantwoord, en de Doorl. Personaadjen, door de Burgerij de *Kennemerpoort* uitgeleid.

Reeds, zedert eenige Jaaren, hadden, binnen *Haarlem*, als een Stad, wiens stilte en aangename ligging zeer geschikt, ter

beoeffening van Konften en Weetenfchappen zijnde, eenige liefhebbers zig bezig gehouden, in het onderzoek of doen van Natuurkundige Proeven, en het Stellen van Verhandelingen, waar uit fomnige dagten, al ware het flegts van verre, en met ongelijke fchreden, den loffelijken ijver van andere Koningrijken en Gemeenebesten, in het ondersteunen en aanmoedigen van Konften en Weetenfchappen, in *Nederland* zou konnen navolgen, oordeelende, dat dusdanig loffelijk oogmerk, best bereikt kon worden, door het verzamelen van fraaie Lettervrugten, en uitdeelen van prijzen, voor wel uitgewerkte Gefchriften. En dit lei den grond tot de loffelijke Maatfchappije der Weetenfchappen, waar van in het Jaar 1754, het eerste deel ten voorschijn kwam, en den grond gelegd heeft, tot zo veel nuttige Maatfchappijen, als zedert dien tijd ten voorschijn gekomen, en tot stand gebragt zijn. De loffelijke Magiftraat deezer Stad, bood hier toe gewillig de hand, althans zeven van dezelve, vereenigde zig terftond met de eerste *Ontwerpers*, als de Heer Mr. ARENT DE RAAT, Burgemeester en Raad, Mr. PIETER VAN SCHUILENBERG, Heer van *Moermond*, Raad en Schepen, Mr. ASCANIUS VAN SYPESTEIN, toen Schepen en Raad. Mr. ANTONIS SLICHER, Raad en Schepen, Mr. JOOST HUIGENS dito, ANDRIES HESHUIZEN, Schepen, en Mr. JAN THEODORUS KOEK, Schepen en Raad. Deeze Heeren hielden aldaar hunne gezette bijeenkomsten, en befloten den 12 Maij, van het Jaar 1752, het beftier deezer onderneeming op zig te neemen, en te beproeven, hoe ver het te brengen was, hun eerste werk was, den Wef Eerw. Heer C. C. VAN DER AA, als Lid en Secretaris dier nieuwe Maatfchappije te verzoeken, wordende van tijd tot tijd dit Lichaam, met kundige en ervarenen Mannen, nog in dat Jaar, vermeerdert. Zo ook in het volgende Jaar 1753, en in 1754, werd zijne Hoogheid, den Heere Prinse van *Oranje*, WILLEM DEN V, als Medelid aangenomen, en om aan dezelve te meerder luister bij te zetten, werd gemelde zijne Hoogheid, eerst als Directeur, en daar na als Befchermer of Protector verzogt, welk verzoek door haare Hoogheid de Vrouwe Gouvernante, als Voogdesse van den minderjaarigen Heer Erffladhouder, minnelijk wierd aangenomen. De voordeelen, hier door aan de Republiek toegebragt, zijn te bekend, om over den lof deezer Maat-

Maatschappij uit te weiden. De penning, die ter belooning der Prijsvraage uitgedeeld werd, vertoonnd aan de eene zijde, *de Godsdienst aan een Altaar zittende, leunende met de linkerarm op de Bijbel, die op het Altaar staat, en het Vaderland in de gedaante van Minerva, met een Speer, waar op de Hoed der Vrijheid in de linkerhand, met het Wapenschild van Holland aan de voeten. Het omschrift is: DEO ET PATRIAE, dat is: voor God en Vaderland.* De tegenzijde vertoonnd, *de Waarheid met een Zon op het hoofd, hebbende in de rechterhand een Laurierkrans, en in de linker een Palm-tak, in het vorschiet is de Stad Haarlem, uit de Rivier het Spaarne te zien.* In het omschrift staat. OPTIMO MERITIS, dat is *voor die het best verdient hebben*, in de onderstaande afnede staat het Wapen van Haarlem, met dit bijchrift: SOCIET. SCIENT. HOLL. PRÆM, dat is *Prijs der Hollandsche Maatschappij der Weetenschappen*, in de linkerhoek hier boven. J. G. HOLTZHEY fec., wordende rondom de buitenste rand gesneden, den naam van hem, die dezelve behaald heeft; met het Jaartal. Niet min is Haarlem beroemd, door het oprigten van deeze Maatschappij, van Tijlers Genootschap, en de oprichting van de Oeconimischen Tak, als het beroemd is, door de uitvinding van de Boekdrukkunst.

In het Jaar 1757, ontstond hier een verschil onder de Regeering, dat van eene lange nasleep was, op den 7 van de maand September, moest, volgens Jaarlijks gebruik, de Vroedschap vergaderen, om door de presente Leden schriftelijk op te geven, en door de afwezende te doen opgeeven, agt Perfoonen, Leden van de Vroedschap, om daar uit vier Burgemeesteren voor het volgend Jaar te doen kiezen. Dit geschied zijnde, bleek bij het openen der Bijjetten, dat tot Burgemeesteren, voor het aanstaande Jaar waren genomineerd, de Heeren Vroedschappen: Mr. JACOB DEUTZ; Mr. AREND DE RAEDT; Mr. KAREL VAN DYK, een Jaar gediend hebbende; Mr. DAMMAES GULDEWAGEN; Mr. GYSBERT JAN DE BRUYN; Mr. FRANCOIS BENJAMIN FAGEL, mede een Jaar gediend hebbende, ISAAC CLIFFORD, en Mr. JAN VAN STYRUM. De vergaderde Vroedschap besloot hier op, dat, volgens gebruik bij zulke gelegenheid, eene Nominatie met een bijgaande Brief zoude gezonden worden, aan

haare Koninglijke Hoogheid, die zig diestijds op het Lusthuis te *Zoestdijk* bevond, om daar uit de verkiezing van Burgemeesteren te doen. Doch eer zulks geschiedde, protesteerde één der Heeren Leden tegen de Nominatie, na dat hij alvoorens zijn protest had trachtten in te leveren, voor een Lid dat afwezig was, zeggende, dat 'er informaliteiten begaan waren, en de Nominatie uit dien hoofde, niet als wettig aan haare Koninglijke Hoogheid kon worden aangeboden; verzoekende, dat bij het zenden of overleveren der Nominatie van zijn Protest, aan de Vrouwe Gouvernante mogt worden kennis gegeven: met welk Protest, een ander der aanwezend zijnde Heeren, zig confirmeerde. Sommige der aanwezende waren van oordeel, dat dit Protest moest worden aangenomen, doch verre de meeste bevestigden, geen de minste informaliteit, bij dit Protest ook niet aangewezen, in de Nominatie te kunnen vinden, en dus naar den wil en het gevoelen der meerderheid, op de gewoone wijze, ten zelve dage aan H. K. H. gezonden. De protesteerende Leden, zonden ten zelve dage ook een Bericht aan haare Hoogheid, inhoudende, dat de gemaakte Nominatie niet wettig was, om dat van dezelve waren afgebleeven, Perfoonen, die na de orde van Regeering, daar toe nominabel waren, waar door zij meende, dat te kort gedaan was, zo wel aan de Privilegiën der Stad, als aan de naam en faam der afgelatenen, en dat zulks voortsproot, uit een Verdrag, door de meerderheid der Vroedschappen, onderling aangegaan. Haare Koninglijke Hoogheid, gaf met een Brief van den 8 dier maand, van deeze klagte kennis, aan de Regeering der Stad, en dat zij, gaarne hier van onderrigt willende zijn, eenige Heeren zouden benoemen, om zig hier op te informeren. De Brief werd, den 10, in een daar toe belegde Vroedschapsvergadering overwogen, en bij verre de meeste Leden nogmaals verklaard, dat zij de gemaakte Nominatie niet anders konden aanmerken, dan voor alzints formeel en wettig, en dus werd besloten, eene Deputatie te zenden, aan de Vrouwe Gouvernante, om haare Hoogheid van deeze verklaring, en de redenen, waar op dezelve steunden, kennis te geeven, en vervolgens te verzoeken, van het benoemen van Commissarissen af te zien, en de verzogte verkiezing ten spoedigsten te doen. En

ten

ten zelve dage werd door de protesteerende Leden, aan haare K. H. vertoond, dat de Nominatie was onwettig, strijdig met de Privilegiën, en afwijkende van de gebruiken, daar opgebouwd. Den volgende dag had de Deputatie, door de Vroedschap afgezonden, gehoor bij de Vrouwe Gouvernante, die betuigde verblijd te zijn, dat 'er geen informaliteit, volgens het Berigt, plaats had, enz. enz. en wat het zenden van Commisfariſfen betrof, dat H. K. H. zoude zien, of zij daar van kon afzien; dan zig daar over nog niet bepaald kon verklaren, en het gevolg toonde, dat de Gouvernante bij haar eerst genomen beſluit bleef, benoemende ten dien einde de Heer FREDRIK HENDRIK, Baron van *Wasſenaar*, enz. en Mr. HENDRIK VAN DER DUSSEN, Oud-Schepen en Raad der Stad *Delft*, als haare Commisfariſfen, om zig op deeze zaak te informeeren, en haare Hoogheid rapport te doen, welke Heeren, zo wel de protesteerende, als die in de Nominatie berusten, hoorden. Op den 13 van die zelve maand, deden de afgezonden Heeren in de Vroedschap verſlag van hun wederwaren, bij haare K. H., wanneer door het Kollegie eenige weinige Heeren uitgezondert, beſloten werd, de zaak te brengen in den ſchoot van den Souverain, Hun Ed. Gr. Mog., en daar toe de Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raden te verzoeken, eene buitengewone Vergadering te beſchrijven, wordende daar toe gecommitteerd, den Heer President-Burgemeester en den Pensionaris GILLIS, om in 's *Hage* dat verzoek te doen, zo als zij deden den 16, met den Heer Raadpensionaris, den Brief van de Regeering, of wel van de meerderheid van dien ter hand te ſtellen, dezelve luidde dus:

E D E L E M O G E N D E H E E R E N !

Door de ongefundeerde klagten van weinigen uit deeze Vroedschap, aan haare Koninglijke Hoogheid, de Vrouwe Gouvernante, gedaan, aangaande de Nominatie tot het Burgemeester-Ampt deezer Stad, bij ons den 7 deezer geformeerd, als of daar in ietwes zoude reſideeren, dat tegens de Privilegiën deezer Stad zoude ſtrijden, tot ons leedwezen geoccafioneerd wordende, dat haare Koninglijke Hoogheid, niettegenſtaande de

daaromtrent gedaane representatien, tot hier toe niet heeft kunnen worden geperfuaideert, aan ons hoogst derzelver welbehaaglijke Electie daar uit te laten toekomen; het welk ons ten uitterften embarasfeerd, om de gevolgen, welken hier door te duchten zijn; en dat wij, mitsdien de wettigheid van dezelve Nominatie niet beter kunnen doen justificeeren, dan door den Souverain' zelven, aan wien, in allen gevalle, de Explicatie der Privilegiën alleen toekomt, en dat derhalven daar in, tot bevoorring van dezelve, ten uitterften alle spoed nodig is en vereischt word, zo hebben wij goedgevonden, door deezen, aan UEd. Mog. te zenden de Heeren President-Burgemees PIETER SAMUEL CROMMELIN, en Mr. PAULUS ABRAHAM GILLES, Raad en Penfionaris deezer Stad, als onze Gecommitteerden, om, na breeder voordrage der zaake zelve, Uwe Edele Mog. van onzent wegen te verzoeken, en daar op ernstig te infieren, dat de Vergadering van hunne Edele Groot Mog., ten einde voorschreeve, ten spoedigften moge worden beschreeven, en bij den anderen geroepen; om daar aan, in de naastvolgende week, al was het zelfs maar in het laatste van dezelve, ter zaake voorschreeve, onze voordrage en representatie te kunnen doen. Verzoekende voorts den zelven Heeren, onzen Gecommitteerden, in al het gunt ten dien einde aan Uwe Edele Mog. zullen voordragen, volkomen geloof te geeven.

Waar mede wij, na Uwe Edele Mog. in de bescherminge des Allerhoogften te hebben aanbevolen, blijven,

Edele Mogende Heeren,

Uwe Edele Mogende goede Vrienden,

Burgemeesters, Schepenen en Raaden der Stad
Haarlem.

Ter Ordonnantie van dezelve

Haarlem

den 15 September

1757.

J. J. VAN BERGUM VAN
NIEUWENHUIZEN.

Wat

Wat hier op befloten werd bij de Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raaden, en den afgezondenen van de Regeeringe deezer Stad, in den *Haag* is wedervaren, blijkt uit het rapport, dat deeze Heeren afgezondenen, den 17 der meergemelde Herfstmaand, in de Vroedschap alhier deden; waart van de aantekening, ten dien dage gedaan, dus luid:

De Resolutie, den 13 deezer genomen, zijn gerefumeerd, en, na voorgaande deliberatie, gehouden voor gearresteerd.

De Pensionaris GILLES heeft aan hunne Ed. Achtb. gerapporteerd, dat de Heer President-Burgemeester CROMMELIN, en hij Pensionaris, zig, ingevolge hunner Ed. Achtb. Resolutie van den 13 deezer, op eergisteren, zijnde geweest Donderdag, des namiddags, hebbende begeeven naar 's *Hage*, vervolgens, op Vrijdag morgen, zig aldaar hadden verwoegt, bij den Heere Raadpensionaris van deeze Provincie, en aan den zelfen mondeling hadden voorgedragen, de redenen en motiven, bij de Resolutie van hunne Ed. Achtb. vervat, waar op, in den naam van hunne Ed. Achtb., nader moesten insteeren, ten einde de Vergadering van hunne Ed. Groot Mog. zoude mogen worden bescreven tegen het laatste van de volgende week, om als dan, van wegen hunne Ed. Achtb., aangaande de zaak der Nominatie tot Burgemeesteren deezer Stad, aan hunne Ed. Groot Mog. de nodige ouvertures te geeven, en de vereischte representatiën te kunnen doen; te gelijk aan zijne Wel Ed. Gestr. overgeevende de Misfive van hunne Ed. Achtb., mede ten voorschreeven einde aan het Collegie van de Heeren Gecommitteerde Raaden geaddresséerd, en onder de Notulen van den 13 deezer, breeder geëxteendeert. Dat zijne Wel Ed. Gestr. (de Heer Raadpensionaris) aangenomen hebbende, dezelve Misfive, aan welgemelde Collegie van de Heeren Gecommitteerde Raaden te zullen overhandigen, zij Heeren Gecommitteerden voorts zig ook hadden verwoegt bij den Heere BEELAARTS, Heere van *Biokland*, als, vermits de absentie van zijne Hoog Ed., den Heere VAN RHOON, als toen de voorzittende Heer zijnde in welgemelde Collegie, en aan denzelven insgelijks hadden bekend gemaakt, hunne last en commissie, ten einde hier voo-

ren

ren gemeld, en dat de voorschreeve Misfivè daar toe hadden overgegeven, aan den Heere Raadpensionaris, die de goedheid had gehad, om aan te nemen, dezelve aan het Collegie van de Heeren Gecommitteerde Raaden te bezorgen; en dat voorts de zaak der Beschrijvinge van de Vergaderinge van hunne Ed. Groot Mog., aan welgemelde Heere van *Blokland*, met de nodige Argumenten ten beste, hadden verzogt en gerecommandeert; en welke Heer op een vriendelijke wijze had aangenomen, daar over in het Collegie van meergemelde Heeren Gecommitteerde Raaden te zullen spreken.

Dat vervolgens, eenigen tijd daar na, zij Heeren Gecommitteerden zig hebbende laten vinden op het Hof, in het Comptoir van den Heere Raadpensionaris, om te kunnen vernemen den uitslag der deliberatiën van de Heeren Gecommitteerde Raaden, op de voorschreeve Misfivè van hunne Ed. Achtb., de Heer Raadpensionaris hun Gecommitteerden aldaar had gecommuniceerd, dat de Heeren Gecommitteerde Raaden, bij hunne deliberatiën, zwaarigheid hadden gevonden, om in de verzogte Beschrijving van hunne Ed. Groot Mog., tegen de volgende week, te confentereen, ter zaake van de nabijheid der ordinaris Vergaderinge van hunne Ed. Groot Mog., die zekerlijk den 28 deezer moest invallen; als mede dat in het Collegie drie Heeren absent waren; en dat daar benevens misten de hooge presentie van haare Koninklijke Hoogheid, de Vrouwe Gouvernante; dat de zaak de Heeren Gecommitteerde Raaden ook niet voorkwam van dusdanige nood of presfance, dat daar toe het maaken van zo veel eclat, als de Beschrijving der Vergaderinge occasioneeren moest, nodig was. Dat, gelijk deeze uitslag hun Gecommitteerden zeer surprenant was voorgekomen, dezelve vervolgens, ter voldoeninge aan de last van hunne Ed. Achtb., hadden vermeent enige nadere instantiën, ten dien reguarde, te moeten doen; en derhalven hadden verzogt, met eenige Heeren uit het Collegie van hunne Ed. Mog. nader over dat gedaan verzoek te mogen confereeren. Dat, ter voldoeninge aan dat verzoek, korten tijd daar aan, ter voorschreeve plaatze, zig bij hun hadden vervoegt de Heeren BEELAARTS en D'ACQUET, met de Heer Raadpensionaris; aan welke Heeren zij Gecommitteerden breeder het verzoek van

dee-

deeze Vroedschap hadden geëxposeerd, en als den grondslag daar van zig hadden beroepen op de zeer klare en energieke Resolutie van hunne Ed. Groot Mog., van den 6 Julij, van het Jaar 1677 (*). Dat welgemelde Heeren, op de vorengeavanc-
ceer-

(*) Deze luid woordelijk: „ Is, na voorgaande deliberatie en in achtginge genomen zijnde, dat het Groot Privilegie, bij Vrouwe MARIA VAN BOURGONDIËN, den Edelen en Steden, in den Jaare 1476 verleend, met uitgedrukte woorden medebrengt, dat de Steden van Holland en Westfriesland, en malkanderen, zo dik- en menigwerven hen dat believeen zal, die een den anderen mogen beschrijven, en met elkanderen in Dagvaarden en anders vergaderen, ter plaatze, daar het henluiden goëdduncken zal, om aldaar te spreken van zaaken, den voornoemde Lande of Steden, of eenigen van dien, aangaande, zonder daar op te moeten verwerven, verder verlos of consent van den Prinse van den Lande; goëdgevonden en verstaan, mijs deeze te verklaren, dat de Heeren, hunner Ed. Groot Mog. Gecommitteerde Raaden, gehouden en geobligeerd zijn, de Vergadering van hunne Ed. Groot Mog. te convoceeren en te beschrijven, zo wanneer zulks bij of van wegen de Heeren van de Ridderfchap en Edelen, of van wegen Burgemeesteren en Regeerders van een van de Steden, Leden van de hoëggemelde Vergaderinge, word verzogt, zonder dat de gemelde Heeren Gecommitteerde Raaden zulks zullen mogen weigeren; en dat de gemelde Heeren Gecommitteerde Raaden mede gehouden en geobligeerd zijn de Propositie, die de gemelde Heeren van de Ridderfchap en Edelen, of de gemelde Burgemeesters en Regeerders van een van de voëggemelde Steden, aan de gemelde Heeren Gecommitteerde Raaden zouden mogen hebben gedaen of overgeleverd, als een point van Beschrijvinge, aan de gemelde Leden toe te zenden, zonder daar van insgelijks in gebreke te mogen blijven.”

ceerde Gronden en Argumenten, met bijvoeginge van meer andere reflectiën, wel hadden getragt, hen Gecommitteerden van het voorschreeve verzoek der Beschrijvinge van de Vergaderinge, tegen het laatst van de volgende week, te doen afzien; dan dat zij Gecommitteerden zig dienaangaande hadden beroepen op hunne expresse last, waar bij hadden verklaard te moeten perfisteeren, met verzoek, in allen gevalle, dat hunne Ed. Mog., de Heeren Gecommitteerde Raaden, hen Gecommitteerden zouden gelieven te vereeren, met op de verzogte en voorgedragen zaak te neemen, eene finaale Resolutie, ten einde daar van aan hunne Ed. Achtb. te kunnen doen een getrouw rapport.

Dat welgemelde Heeren daar op, andermaal zig hebbende begeeven, in het Collegie van de Heeren Gecommitteerde Raaden, dezelve, na eenig vertoeven, nog eens waren gekomen bij hun Gecommitteerden; en, na herhalinge van meest alle voorgemelde redenen en persuasiën, hadden verklaard dat hunne Ed. Mog. perfisteerden, daar bij, dat niet konden resolveeren de Vergadering van hunne Ed. Groot Mog., op het gedaan verzoek van hunne Ed. Achtb., Extraordinaris tegen de volgende week te doen beschrijven, zonder alvorens daar op te hebben verstaan, de intentie van haare Koninklijke Hoogheid; aan wie derhalven de Misfivè zouden zenden, om hoogstderzelver goedvinden daar over te verstaan; alles in die of diergelijke woorden in substantie; als hebbende zij Gecommitteerden wel geïnsteerd, om het geresolveerde van het Collegie van Gecommitteerde Raaden te mogen hebben, *in scriptis*, als zijnde het verzoek, ten einde voorschreeve, aan welgemelde Collegie alzo mede gedaan; dan dat zulks ook niet hadden kunnen obtineeren, terwijl welgemelde Heeren Commisfarijfen hadden geperfitteerd bij de voorschreeve hunne mondelinge verklaring, welke uit den naam van het Collegie kwamen te doen, en welke hadden verzogt, ten beste, aan hunne Ed. Achtb. te willen rapporteeren, met toewenschinge, dat de zaaken zig alzo in der minne mogten vinden, dat daar van geen verder eclat zoude behoeven gemaakt te worden; en welke betuigingen wederom door hun Gecommitteerden, met alle decencie, naar behoren waren beantwoord geworden, echter niet zonder te doen zien hunne vreeze, wegens het weinig genoegens, dat de uitflag van deeze Commissie

aan

aan hunne Ed. Achtb. zoude kunnen toebrengen. En waar na vervolgens zij Heeren Gecommitteerden, als niet ziende ietwes verder te kunnen effectueeren, wederom naar huis waren gere-tourneerd.

Waar op gedelibereerd zijnde, is goedgevonden en verstaan de Heeren Gecommitteerden, hier vooren gemeld, voor hunne in deezen genomen moeite en aangewende devoirs, in con-formité van derzelver last, mitsgaders voor derzelver gedaan rapport, te bedanken; zo als bedankt worden bij deeze, met verder verzoek aan de Heeren Raaden en Vroedschappen, om hunne gedachten te willen doen gaan over de conduites, bij het Collegie van de Heeren Gecommitteerde Raaden, in deeze zaak gehouden, en wat daar omtrent, en op het gunt daar van is gerapporteerd, zo tot maintiën van deezer Stads Rechten en Vrijheden, als die van alle de verdere Steden en Leden van hunne Ed. Groot Mog. Vergaderinge, volgens de uitdrukkelijke Resolutie van den Souverain van den 6 Julij, van het Jaar 1677, zal behoren te worden gedaan en in het werk gesteld, enz.

Op den 19 van de zelfde Herfstmaand, bevestigden hunne Ed. Mog., de Heeren Gecommitteerde Raaden, dit rapport, door een Brief, inhoudende Bericht van het Besluit, dat zij genomen hadden, op het verzoek, tot beschrijvinge van eene buitengewone Vergadering der Staaten, welke Brief aan Burgemeesteren, Schepenen en Raaden van deeze Stad gerigt was, en dus luid:

*Ercntfeste , Wijze , Voorzienige , zeer Discrets
Heeren ,*

Alhoewel wij ons verzekerd houden, dat UEd., door hunne Heeren Gedeputeerden, volkomen geïnformeerd zullen zijn, van het bij ons geresolveerde op den 16 September, jongstleden, op UEd. Misfve van den 15 bevoorens, waar bij UEd. verzoeken, dat een Extraordinaris Vergadering van hunne Ed. Groot Mog. ten spoedigsten mag worden beschreeven, en bij den anderen geroepen; welk ons geresolveerde inhoud, dat wij, om de omstandigheden van tijden, niet kunnen goedvinden, de Ver-

ga-

gadering van hunne Ed. Groot Mog. Extraordinair te beschrijven, daar de tijd van de ordinaris Vergaderinge zo kort op harrden is, welke ook tegen den 27 September staat beschreeven te worden; meenen wij echter dienstig te zijn, UEd. bij deezen nader te informeeren, dat wij, na rijpelijk alles overwogen te hebben, wat op deeze materie dienen kan, ons verplicht vinden te persifiteeren bij onze voorige gedachten.

Daar mede, *Erentfeste, Wijze, Voorzienige, zeer Discrete Heeren*, beveelen wij UEd. de bescherminge Gods.

Geschreeven in den *Haag*, den 19 September 1757.

Ter Ordonnantie van de Gecommitteerde Raaden.

ARIS VAN DER MIEDEN.

Na deezen tijd werden de handelingen der Heeren Commissarissen van haare Hoogheid wel voortgezet; maar zonder dat, tot genoegen der Meerderheid van de Vroedschap, de Vrouw Gouvernante besluiten konde, uit de overgeleverde Nominatie eene verkiezing te doen. Uit deezen hoofde deden de Gedeputeerden van deeze Stad, in de gewoone Vergadering der Staaten, op den 28 der meergemelde Herfstmaand, tweeërlei Voorstellen of Propositien; eene wegens de weigering der Heeren Gecommitteerde Raaden, om op het verzoek van de Regeeringe dezer Stad, hunne Ed. Groot Mog. buitengewoon te beschrijven; en de andere ter opheffinge van de zwarigheden, die veroorzaakten, dat uit de overgeleverde Nominatie geene verkiezing gedaan werd. Wij zullen van de eerste, en het Bericht, dat op dezelve gegeven is, eerst spreken. De Propositie, wegens de weigering van Gecommitteerde Raaden, was van deezen inhoud:

De Heeren Gedeputeerden der Stad *Haarlem* hebben, uit expresse last van de Heeren, hunne Principaalen, ter Vergaderinge voorgedragen en gerepresenteerd:

Dat de Heeren, hunne Principaalen, met leedwezen, bij het formeeren der Nominatie tot Burgemeesteren, den 7 deezer

voor

voorgevallen, ondervonden hebbende, dat eenige weinige Leden uit de Vroedschap hadden kunnen onderneemen tegen de wettigheid van dezelve te protesteeren; en met nog vrij grooter finerte hebbende moeten ontwaar worden, dat haare Koninklijke Hoogheid, de Vrouw Gouvernante en Voogdes over zijne Doorlugtige Hoogheid, den Heere Prins^e Erffstadhouder, door de gantsch verkeerde en ongefundeerde infimulatiën van dezelve, werd afgehouden haare hoogstwelbehaaglijke Electie uit dezelve Nominatie te doen, zonder dat van het contrarie van dezelve door eene Deputatie, uit het midden van de Vroedschap, aan hoogstdezelve, daar toe gedaan, had kunnen worden geperfuadeerd; alle de voorschreeve redenen, met de beduchtingen over de gevolgen, welken uit deeze zaak zouden kunnen resultereen, de Heeren, hunne Principaalen, als een genoegzaam fundament hadden toegescheenen, waarom, na dat veele dagen te vergeefs de voorschreeve hoogstwelbehaaglijke Electie hadden afgewagt, hadden vermeent, in zodanige situatie hunne toevlugt te moeten neemen tot hunne Medeleden, en met alle billijkheid bij de Heeren Gecommitteerde Raaden te mogen insteeren, dat, dewijl de ordinaris Vergadering van hunne Ed. Groot Mog. alleen stond bij den anderen groepen te worden, tegen den 28 deezer, hooggemelde Vergadering over deeze zaak extraordinair mogt worden geconvoceerd, eenige dagen vroeger, en zulks ten langsten tegen den 22 van dezelfde maand; alles ten einde welgemelde Heeren, hunne Principaalen, gelegenheid zouden hebben, ten spoedigsten derzelver representatiën te kunnen brengen in de schoot van den Souverain, als waar toe zij oordeelden deeze materie, waar in alle acceleratie ten uitersten presseerde, absolutelijk te zijn geconstitueerd.

Dat, ten dien einde, de Heeren, hunne Principaalen, na eene daar toe genomen Resolutie, op den 15 deezer, wel hadden afgezonden, naar 's Hage, twee Heeren Gedeputeerden, met eene Misfive, aan het Collegie van welgemelde Heeren Gecommitteerde Raaden, gecoucheerd, inhoudende de redenen van het daar bij gedaan verzoek, tot de gemelde extraordinais Beschrijving van hunne Groot Mog.; waar van de Heeren Gedeputeerden gelast waren, des noods, hunne Ed.

Mog. nadere opening en onderrigting te geeven. Dan dat die Misfive en Bezending bij het Collegie van de Heeren Gecommitteerde Raaden, na dat op den 16 deezer, over alles hadden gedelibereerd, van geene andere uitwerking was geweest, dan dat welgemelde Heeren Gecommitteerde Raaden, die verzogte extraordinaris Beschrijving van de Vergaderinge, aan de voorschreeve Heeren Gedeputeerden der Stad *Haarlem*, hadden gedifficteerd en gedeclineerd, uitwijzende het rapport, bij dezelve Heeren Gedeputeerden, daar van in de Vroedschap gedaan, en bij welke weigering, dezelve Heeren Gecommitteerde Raaden hadden goedgevonden, nader en schriftelijk te persifteen, wanneer, dienaangaande aan de Heeren Burgemeesteren, Schepenen en Raaden, op den 19 deezer, hadden laaten toekomen, de Misfive dienaangaande.

Dat de Heeren, hunne Principaalen, hen Gedeputeerden niet hadden gelast, deeze voordragt van zaaken aan hunne Ed. Groot Mog. te doen, om door deeze te klaagen over de behandeling, bij het Collegie van de Heeren Gecommitteerde Raaden, in de voorschreeve zaak gehouden; als in het tegendeel wel willende geloven, dat zulks is voortgekomen, uit derzelve altoos gewoonen ijver en attentie, ten beste van het Vaderland, en om waarlijk te doen dat gunt, welgemelde Collegie met die intentie heeft geoordeelt, dat behoorde te gefchieden. En dat, uit dien hoofde, veel minder de last van hun Gedeputeerden was, om deswegens eenige herstelling of satisfactie van de Heeren Gecommitteerde Raaden te begeeren, of daar op te insteeren. Maar dat het gunt, waar over Heeren, hunne Principaalen, deeze Representatiën aan hunne Ed. Groot Mog. kwamen te doen, daar in alleen was gelegen, dat bij hun reflectie was gemaakt, op de duidelijke en klare Resolutie van hunne Ed. Groot Mog. van den 6 Julij, van het Jaar 1677, welke als één der Grondwetten van den Staat moet worden gehouden, en van inhoud is als de copie daar van, als waar uit aan de Heeren, hunne Principaalen, (onder reverentie) was voorgekomen, buiten alle dubietieit te zijn, dat de Heeren Gecommitteerde Raaden, met geen behoortlijk effect, hunne deliberatie kunnen houden, over het al of niet

doea

doen beschrijven der Vergaderinge, wanneer zulks bij eenig Lid van dezelve word verzogt, naardien de duidelijke begeerte van den Souverain daar bij dicteert, dat de Heeren Gecommitteerde Raaden gehouden en verobligeerd zijn, ter requisitie van één Lid van dezelve, dezelve te convoceren, zonder zulks te mogen weigeren; en welker klaare zin en intentie, hoe duidelijk de woorden daar omtrent ook leggen, nog sterker word opgeheldert, en buiten alle tegenwerping gesteld, door de Resolutie van hunne Ed. Groot Mog. van den 30 Junij, van het Jaar 1677, als waar uit te zien is, in welke gevallen hunne Ed. Groot Mog. hebben goedgevonden, aan het Collegie van de Heeren Gecommitteerde Raaden, de vrijheid te laten, om de Vergadering al of niet te mogen beschrijven, naar goedvinden, en hoedanig, vervolgens, bij de daar door opgevolgde Resolutie van den 6 Julij, dezelve deliberatie van de Heeren Gecommitteerde Raaden is uitgesloten geworden in de gevallen, welken daar bij zijn gementioneerd, en waar onder de gedaane requisitie van de Heeren, hunne Principaalen, notoir is te comprehendeeren.

Dat, in dien zin, de Heeren, hunne Principaalen, de conservatie der Vrijheden en Rechten van hunne Medeleden zo zeer ter harte nemende, als het bewaren van hunne eigen Voorrechten, alles tot maintiën van 's Lands Grondwetten en Gerechtigheden, van zig niet had kunnen verkrijgen, het gunt hier vooren is ter neder gesteld, geheel en al met stilzwijgen te passeeren; maar vermeent hadden, pligtshalven, genoodzaakt te zijn, dit alles te moeten brengen, ter kennisse van deeze Vergaderinge, en daar benevens in bedenkinge te geven: of, ter zaake van het hier vooren gebeurde, hunne Ed. Groot Mog. niet zouden kunnen goedvinden, omtrent het verstand der voorschreeve Resolutie van den 6 Julij, van het Jaar 1677, zig zodanig nader te verklaren, als hoogstdezelven zullen vinden te behoren, zo tot maintiën van het gunt bij de voorschreeve Resolutie is vervat, als tot voorkominge van dusdanige inconveniënten, als hier boven zijn geëxposeerd, en verdere nadeelige gevolgen, welken anderzints daar uit zouden kunnen resulteren.

Hunne Ed. Groot Mog. vonden hier op goed, dat deeze Propositie zou worden gesteld, in handen der Heeren Gecommitteerde Raaden, om daar op ten spoedigsten, en uitterlijk na agt dagen, den Staaten te dienen van Bericht. Ingevolge van deeze Resolutie leverden de Heeren Gecommitteerde Raaden, den 5 October, het volgende Bericht ter Staatsvergaderinge in.

EDELE GROOT MOGENDE HEEREN!

Wij hebben wel ontfangen UEd. Groot Mog. Resolutie, van den 28 September, jongstleden, waar bij UEd. Groot Mog. in handen van Gecommitteerde Raaden hebben gelieven te stellen, de Propositie, door de Heeren Gedeputeerden der Stad *Haarlem*, ter Vergaderinge van UEd. Groot Mog. ten zelfden dage gedaan, over het niet *extraordinaire* beschrijven van de Vergaderinge van hunne Edele Groot Mog., op verzoek van de Regeeringe van dezelve Stad, om daar op ten spoedigsten aan UEd. Groot Mog., en uitterlijk op den 5 October, te dienen van Bericht.

Wij zijn ten uittersten bereidwillig daar aan, met de vereischte acceleratie, te voldoen. En vinden ons derhalven verpligt UEd. Groot Mog. voor te draagen, dat de Gecommitteerde Raaden, in een zaak van zo veel importantie, gemeent hebbende met alle omzigtigheid te werk te moeten gaan, niet, dan na rijp overleg, gekomen zijn tot hun genomen besluit. En om die reden, niet dan met satisfactie en genoegen kunnen aanzien het Declaratoir, dat welgemelde Heeren Gedeputeerden der Stad *Haarlem*, ter Vergaderinge, hebben gegeeven: *dat zij Heeren niet waren gelast om te klagen over de behandeling, bij het Collegie van Gecommitteerde Raaden gehouden, als integendeel wel willende geloven, dat zulks is voortgekomen uit een altoos gewoonen ijver en attentie, ten beste van het Vaderland, en om waarlijk te doen dat gunst welgemelde Collegie, met die intentie oordeelde, dat behoorde te geschieden.*

Dewijl Gecommitteerde Raaden zig velen, dat de gronden en redenen, welken zij, tot justificatie van hunne conduite, de
eere

eere zullen hebben, onder het oog van UEd. Groot Mog. te brengen, de Heeren Gedeputeerden der Stad *Haarlem*, en de verdere Leden van UEd. Groot Mog. Vergaderinge, zullen convinceeren dat Gecommitteerde Raaden geen het minste oogmerk hebben gehad, om los te maaken een eenige Resolutie van UEd. Groot Mog., of te weigeren aan de Regeering der Stad *Haarlem*, *het gunt dat zij uit dien hoofde konde vorderen.*

Om, met het allegueeren van de voorschreeve gronden, een aanvang te maaken, moeten wij vooraf zeggen, dat de Resolutie van den 6 Julij, van het Jaar 1677, waar op de Regeering der Stad *Haarlem*, haare requisitie, van het beschrijven eener extraordinaris Vergaderinge, komt te fundeeren, aan ons niet is voorgekomen, te wezen van die geëxtendeerdheid, dat wij, in het presente geval, met postpositie van andere verplichtingen, die aan Gecommitteerde Raaden mede incumbereen, en niet minder sterk aanbevolen zijn, daar uit bevoegd zouden geweest zijn, om te voldoen aan het verlangen van welgemelde Regeeringe.

Dewijl wij daar bij moeten voegen, dat wij, met attentie pondererende den inhoud van de Misfive, door Heeren Burge-meesteren, Schepenen en Raaden der Stad *Haarlem*, op den 15 September, aan ons geschreeven, hebben gemeent daar in te resideeren, hoe zeer in gemefureerde en decante expressiën, een beklag, en dat wel omtrent het stuk van de Magistraatsbestellinge, waar over de Heer Erftadhouder bijzondere Rechten exerciseerd, tegens haare Koninglijke Hoogheid; also, uit hoofde van zekere *ongefundeerde klachten, van weinigen uit de Vroedschap der Stad Haarlem, aan de Vrouwe Gouvernante gedaan, aangaande de Nominatie tot het Burgemeesteramt, geoccaseioneerd word dat haare Koninglijke Hoogheid, tot leedwezen van de Regeeringe, niettegenstaande de daaromtrent gedaane representatiën, niet heeft kunnen worden gepersua-deert, om aar de Regeering de Electie te laten toekomen; het welk hun ten uittersten embarasfeerde, om de gevolgen, welken hier door te duchten zijn.*

Welk beklag ons in de voorschreeve Misfive ten klaarsten blijkende vervat te zijn, hebben wij, met alle circumspectie, na-

gegaan, of wij, uit hoofde van onze Instructie, op den 28 Augustus, van het Jaar 1751 gearresteerd, geobligeed waren op zodanig beklag eene Vergadering, niet zonder het grootste eclat, immediatelijk extraordinarie te beschrijven, daar de beschrijving van de ordinaris Vergaderinge zo nabij was, zonder te horen de consideratien en belangen van haare Koninglijke Hoogheid, welke daar bij, naar onze gedachten, zo merkelyk was geïnteresseerd; en dat in een zaak, welke zoude komen uit te leveren eene Collisie tuschen het eminente Hoofd, en een voornaam Lid van UEd. Groot Mog. Vergaderinge.

Deeze onze Instructie inziende, hebben wij bevonden dat aan ons expresfelyk, bij het XIII. Artikel van dezelve, gelast is, *om te moeten houden goede Correspondentie met den Heere Erftadhouder in der tijd, of met die geenen, die, volgens UEd. Groot Mog. Resolutie van den 16 November, van het Jaar 1747, de zelfde plaats zal bekleeden;* welk Artikel aan ons van het uiterste gewigt is voor gekomen, als gefondeert zijnde op de gronden van de tegenwoordige Regeeringsform, en daarom, op alle mogelijke wijze, behoorende geobferveerd en agtervolgd te worden.

Wij zouden zekerlyk, naar onze gedachten, daar aan hebben gemankeerd, en daar tegens directelyk gepeceerd, indien wij, ons aantrekkende eene klagte tegens de Vrouwe Gouvernante, buiten hoogst haare kennisfe, en zonder aan hoogstdezelve gelegenheid te geven, om haare defenfie daar tegens te doen, de Vergadering, om die reden extraordinair hadden geconvoceerd. Behalven dat het volgende XIV. Artikel van gemelde onze Instructie ons injungeerd, om specialijk te letten *dat de Souverainiteit van de Staaten, en hunne tegenswoordige Regeeringsform,* op het Stadhouderfchap, met de Præminentien, door UEd. Groot Mog. daar aan gehegt, voor zeker rustende, *in alle haare deelen worden geconserveerd en bewaard.* In gevalle nu haare Koninglijke Hoogheid mogte vermeenen, dat, bij deeze klagten, de Præminentien van den Heere Erftadhouder waren geconcerneerd, zouden wij, met het aannemen van de voorschreeve klagten, fchijnen ons daaromtrent in te laten, en dezelve als te wettigen. Waar door, indien naderhand bevonden mogt worden, dat zulks in der daad de Præminentien

van den Heere Erftadhouder hadden getoucheerd, wij, wel verre van daar voor, volgens deeze onze verpligtinge, gewaakt te hebben, zoude reprochabel zijn, van, zonder verhoor van het eminente Hoofd van de Regeeringe deezer Provincie, ons in deezen te hebben gemiffiseerd.

Deeze verpligtingen zijn ons al te obligatoir voorgekomen, dan dat wij zouden kunnen denken, dat UEd. Groot Mog. van ons zouden willen vergen, om de twee gemelde Artikelen ten eenemaal aan een zijde te stellen; terwijl Gecommitteerde Raaden voor hun zelf zig liever willen getroosten, bloot gesteld te worden voor het ongenoegen van één Lid, in deezen geïnteresseerd, dan, met her violeeren van het XIII. Artikel van hunne Infructie, attentie te geven aan de gronden van de presente Regeeringsform, en daar door te incurreeren het billijk verwijt van alle de onpartijdige Leden van UEd. Groot Mog. Vergaderinge.

Hoe zeer wij nu van dit alles geconvinceerd waren, hebben wij echter daar in niet berust, maar gemeent, met alle attentie, te moeten examineeren de bewoordingen van de geallegueerde Resolutie van den 6 Julij, van het Jaar 1677, welke wij wel, in zo verre, zeer duidelijk en klaar hebben bevonden, dat Gecommitteerde Raaden gehouden en geobligeerd zijn, de Vergadering van hunne Ed. Groot Mog. te convoceeren, *zo wanneer zulks bij de Heeren van de Ridderfchap of Steden werd verzogt, zonder zulks te mogen weigeren*; en dat zulks bij UEd. Groot Mog. is gearresteerd, *in achtginge genomen zijnde, dat het groot Privilegie van Vrouwe MARIA VAN BOURGONDIËN, in den Jaare 1476 verleend, medebrengh, dat de Steden van Holland en Westfriesland malkanderen, zo menigwerf hen dat believen zal, zullen mogen beschrijven, om te spreken van zaken, den voornoemden Lande of Steden, of eenigen van dien, aangaande, zonder consent van den Prinse van den Lande.*

Maar hebben wij, desniettegenstaande, de voorschreeve Resolutie niet klaarlijk applicabel gevonden op het presente geval, dewijl in de gronden, overgenomen uit het evengemelde groot Privilegie, niet staat dat het den Edelen en Steden vrij zal staan, tot het inbrengen van klagten tegens den Stadhouder van dien tijd, of tegens de Steden onderling, extraordinaire Vergaderin-

gen te beschrijven, en daar bij maar alleen gesproken word van zaken, den voornoemde Lande of Steden, of eenige van die, aangaande; gelijk ook UEd. Groot Mog., bij hunne conclusie in de voorschreeve Resolutie, niet expresfelijk vastgesteld hebben, dat, ingevalle de Edelen of de Steden, tegens den Heere Stadhouder, of wel de eene Stad tegens de andere, klagten kwamen in te brengen, en daar tot eene extraordinaris Vergadering requireerden, de Gecommitteerde Raaden op de zelfde wijze verplicht zouden zijn, dit alles te effectueeren, zonder eenige kennis daar van te geven, aan dat Lid van UEd. Groot Mog., of aan den Heere Stadhouder, tegens wien de klagten mogten zijn ingerigt. Welke handelwijze wij niet kunnen geloven, dat met de billijkheid of met de intentie van de respectieve Leden van de Vergaderinge overeenkomt; en altoos verre zoude devieeren van den grond, welken Gecommitteerde Raaden bij hun rapport van den 30 Junij, van het Jaar 1677, hebben gelegd, wanneer zij gedeclareerd hebben, dat zij de Vergadering van UEd. Groot Mog. niet konden znet eenige vrugt convoceeren op de klagten aan eenen kant, zonder de partij daar op geboord te hebben, dewijl UEd. Groot Mog. daaromtrent met rechtvaardigheid niet zouden kunnen resolveeren.

Om alle deeze redenen hebben wij ons dan verplicht geagt, aan haare Koninglijke Hoogheid kennis te moeten geven, van de Misfive van de Regeeringe der Stad *Haarlem*, en het aanzoek, daar bij gedaan. En heeft haare Koninglijke Hoogheid, deeze Misfive aanziende als een klagte, die tegens hoogstdezelve gedaan wierd, begrepen, dat Gecommitteerde Raaden zig die niet behoorden aan te trekken, zonder dat hoogstdezelve gelegenheid zou hebben, daar tegens haar belang te allegueeren, en in het bijzonder aan te toonen, hoe zeer dezelve klagten toucheeren de *Præminentien* en *Prærogativen* van den Heere *Erfstadhonder*.

En hebben wij daar na aan de Regeering der Stad *Haarlem* gerescribeert, dat wij perflsteerden bij onze vorige gedachten, aan haare Heeren Gedeputeerden geuit; alleenlijk in het voorschreeve antwoord mentie makende van die motiven, die

die met zo veel ernst, door onze Heeren Commisfariſfen, BEEL-
AARTS en D'ACQUET, en den Heere Raadpenſionaris, waren
geëmploieerd om de Heeren Gedeputeerden van *Haarlem* te
detourneeren van deeze extraordinaris beſchrijvinge, zonder ons
verder in de bovengemelde gronden in te laten; terwijl deeze
motiven, op zig zelve genomen, meer dan genoegzaam aan
ons toefcheenen, in het prefente critique geftel van zaken, om
de gemelde Heeren Gecommitteerden daar toe te kunnen over-
halen; inzonderheid, wanneer dezelve in confideratie geliefden
te nemen de impresſie en het eclat, dat het zelve buiten en bin-
nen 's Lands zoude maken, en hoe zeer zulks zoude tendereen
om nadenken te geven, en bekommring over zo een extraordi-
nair voorval, daar de ordinaris Vergadering zo nabij was, te
doen opvatten. Welke redenen Gecommitteerde Raaden gehoopt
hadden, dat bij welgemelde Regeeringe van ingreſſie zouden
zijn geweest.

Hier mede hebben wij kortelijck aan UEd. Groot Mog. open-
gelegt, de motiven van onze conduite, die wij vertronwen,
dat niet kan aanduiden eenigen toeleg, om te renverfeeren de
Refolutie van UEd. Groot Mog van den 6 Julij, van het Jaar
1677, of om aan dezelfs executie empêchement en retardement
toe te brengen.

De Gecommitteerde Raaden foigneuſelijck obſerveerende de
Inſtructie, door UEd. Groot Mog. aan hun gegeven, respectee-
ren alle de Refolutiën van UEd. Groot Mog., waar toe het
XLIII. Artikel van hunne Inſtructie hen mede obligeerd; en zijn
zeer gereed om de Refolutie van den 6 Julij, van het Jaar 1677,
ter uitvoer te brengen, *in zaken, den Lande of Steden van*
Holland en Westfriesland, of eenige van die, aangaande; en
welken in de precife termen van het prefente geval niet verfee-
ren; om de redenen, die wij de eer hebben gehad te remon-
ſtreeren.

Wij zullen, voor het laaſte, de vrijheid nemen UEd. Groot
Mog. eerbiedig te repreſenteeren, bijaldien UEd. Groot Mog.
mogten goedvinden, omtrent de meergemelde Refolutie van den
6 Julij, van het Jaar 1677, zig nader te verklaren, (waar toe
de voorſlag op het ſlot van de Propoſitie van de Stad *Haarlem*
aanleiding geeft) in zo verre zulks zoude reguardeeren, het be-

ſchrijven extraordinarié van Vergaderinge, in materie van klagten, voren gemeld, dat deswegen de confideratiën en het belang van de Vrouwe Gouvernante bij UEd. Groot Mog. zouden behoren te worden ingenomen.

En vertrouwende hier mede aan UEd. Groot Mog. intentie te hebben voldaan, zullen wij dit ons Bericht eindigen, in die billijke verwagtinge, dat UEd. Groot Mog. zullen gelieven te juſtificceeren de conduite, die hunne Gecommitteerde Raaden in gemoede en pligtshalven hebben gemeent in deezen te moeten houden.

Daar mede, Ed. Groot Mogende Heeren, zullen wij God Almachtig bidden UEd. Groot Mog. te willen houden in zijne heilige Protectie.

Gefchreeven in den *Hage*, den 4 October 1757.

UEd. Groot Mog. Dienſtwillige,

De Gecommitteerde Raaden van
de Staaten van Holland en
Westfriesland.

Ter Ordonnantie van dezelve

ARIS VAN DER MIEDEN.

De tweede Propofitie, die de Heeren Gedeputeerden van deeze Stad, op den 28 der Herftmaand, deden ter opheffinge van de zwaarigheden, welken veroorzaakten dat uit de overgeleverde Nominatie geene verkiezing gedaan werd, was van deezen inhoud:

De Heeren Gedeputeerden der Stad *Haarlem* hebben, uit exprefse laſt van de Heeren, hunne Principaalen, ter Vergaderinge voorgedragen en gereprefenteerd:

Dat de Privilegiën, Handveſten en Oetrootien, aan dezelve Stad en derzelve Burgeren verleend en gegeven, op het werk van de Magiſtraatsbeſtellinge; en wel particulierlijk het Oetrooti en Privilegie, bij hunne Ed. Groot Mog., als Souverain van den Lande, daar toe op den 22 Junij, van het Jaar 1651 gegund

en vastgesteld, en het welke hunne Ed. Groot Mog., bij derzelve Résolutie van den 1 September, van het jaar 1756, hebben geconfirmeerd, en welkers achtervolging de Raaden en Vroedschappen Jaarlijks ook zijn gewoon met Eede te beloven, en aan te nemen, voor zo verre niet strijden tegens de authoriteit van den Heere Prinse Stadhouders, en over zulks niet tegens het geene bij hunne Ed. Groot Mog. aan den Heere Prinse Stadhouders is gedefereerd, en voor zo veel in gebruik zijn, en met de tegenwoordige Constitutie en Regeeringe overeenkomen, omtrent het formeeren der Jaarlijksche Nominatie tot Burgemeesteren deezer Stad, dicteeren en medebrengen, dat alle Jaaren, op den 7 September, bij de Vroedschap, uit het Lighaam van dezelve, zonder dat daar buiten zal mogen worden gedaan, zal worden gemaakt eene Nominatie van agt Persoonen tot Burgemeesteren, ieder oud zijnde, ten minsten zesendertig Jaaren, en Leden van de Vroedschap zijnde geweest den tijd van agt Jaaren; en dat, tot dien einde, de Leden van de Vroedschap, op den voorschreeven 7 September, elk zullen inbrengen een Biljet, inhoudende de Namen van agt Persoonen tot Burgemeesteren, respectivelijk gekwalificeerd zijnde als voren, en welken zij in goeder conscientie zullen agten te wezen van de rechtvaardigsten, verstandigsten en vreedzaamsten, liefhebbers van het Vaderland, en doende Profesie van de waare Christelijke *Gereformeerde* Religie.

Dat, ingevolge van dat voorschrift, en volgens de oude Costumen en Gewoonten, daar benevens gebruikelijk, de Raaden en Vroedschappen, op den 7 deezer maand September, na avorens, bij de uitgezonden Biljetten van Burgemeesteren, als van ouds, agt dagen bevorens daar toe zijn geconvocceerd, op de zelfde wijze, als altoos en Jaaren herwaard is geschied, hebben geprocedeert tot het maken van eene zodanige Nominatie van Burgemeesteren, ten einde dezelve aan haare Koninglijke Hoogheid, de Vrouwe Gouvernante en Voogdesse van zijne Hoogheid, den Heere Prinse Erffstadhouders, te doen presentteeren, om daar uit hoogstderzelve welbehaaglijke Electie te verstaan van vier Heeren, die als Burgemeesters wederom een Jaar zouden moeten dienen; en dat, bij alle de tweedertig Raaden en Vroedschappen, ten einde voorschreeve, hunne Biljetten zij-

ziju-

zijnde ingebragt of doen inbrengen, vervolgens, na gedaane collectie en opening van die Biljetten, was gebleeken, dat tot Burgemeesteren voor den aanstaanden Jaare waren genomineerd, de Heeren Mr. JACOB DEUTZ, Mr. AREND DE RAAD, Mr. KAREL VAN DYK, een Jaar hebbende gediënt, Mr. DAMMAS GULDEWAGEN, Mr. GYSBERT JAN DE BRUIN, Mr. FRANCOIS BENJAMIN FAGEL, mede een Jaar hebbende gediënt, IZAAK KLIFFORD, en Mr. JAN VAN STYRUM; welke Nominatie, insgelijks naar de infantie van vorige exempelen, terwijl haare Koninglijke Hoogheid zig was bevindende buiten deeze Provintie, is goedgevonden aan hoogstdezelve toe te zenden, bij Misfive, ten einde daar uit, bij haare Koninglijke Hoogheid, in maniere voorschreeve, hoogstderzelve welbehaaglijke Electie te worden gedaan, zodanig, als ten meesten dienste van deeze Stad zoude oordeelen te behoren; met gediëntig verzoek, daar benevens, dat dezelve alzo gedaane Electie, bij eene besloten Misfive, zoude mogen worden gezonden aan den Heere Hoofdofficier deezer Stad, om, bij den zelven geopend en de voorschreeve Electie gezien zijnde, daar van de vereischte Notificatie aan de Geëligeerden te doen, op dat dezelve ter behoorlijker tijd, zijnde, volgens de aloude gewoonte en ordre van den Souverein, den 10 deezer, indien het doenlijk was, beëdigd en in possessie van hunne Bedieningen gesteld zouden kunnen worden.

Dat of nu wel op dit alles niet anders hadde behoren te volgen, dan dat de Raaden en Vroedschappen allen gerustelijk op dit verrichte hadden behoren af te wagen, de welbehaaglijke Electie van haare Koninglijke Hoogheid, uit de voorschreeve Nominatie, als van alles, dat daar toe nodig was, hebbende gedefungeerd, het nogthans, tot groote surpris van verre de meeste der presente Leden, en dus van de Vroedschap in het generaal, was gebeurd dat de Oud-Schepen en Vroedschap, Mr. REMEES FLORIS VAN ZAANEN, eerst voor den Heere Oud-Burgemeester en Vroedschap, Mr. JUSTUS WITTE, welke niet presente was, had willen inleveren Protest tegens de voorschreeve Nominatie, en naderhand voor zig zelven had goedgevonden, te protesteeren tegens de gemelde Nominatie, sustineerende, dat
daar

daar in informaliteiten waren begaan, en dat mitsdien dezelve, als illegaal, aan haare Koninglijke Hoogheid niet konde worden gepresenteerd, verzoekende derhalven dat, bij het zenden of presentereeren van deeze Nominatie, van die zijne Protestatie aan hoogstgemelde haare Koninglijke Hoogheid zoude mogen worden kennisfe gegeven; en met welk Protest de Heer SALOMON VAN ECHTEN, Oud-Schepen en Vroedschap, zig had verklaard te conformeeren.

Dat, gelijk bij niemand der overige, zo absente als presente, Leden van de Vroedschap eenig Protest verder, dan voorschreeven is, aangaande de gemelde Nominatie, was gedaan geworden, alleen bij sommige der presente Leden, tot het aannemen van dat Protest geadviseerd zijnde, en dat daar tegens verre de meeste Leden van dezelve hadden betuigd, geene de minste informaliteit in de voorschreeve Nominatie te kunnen vinden, zo als ook geene bij het voorschreeve Protest was genoemd geworden, terwijl daar in vermeenden gehandeld te zijn, conform het dictamen van de voorschreeve Privilegiën en Octrooien; als waar bij aan de Raaden en Vroedschappen notoirlijk de vrijheid is gelaten, om tot de Nominatie te stemmen die geen, welken zij dien conform, en mits de vereischte kwaliteiten hebbende, volgens hun Eed en in goeder conscientie, zullen gelieven te verkiezen, invoegen de voorschreeve Nominatie omtrent alle de Perfoonen, daar op gebragt, was leggende, alzo, van wegens Burgemeesteren, Raaden en Vroedschappen deezer Stad, dezelve Nominatie ter Electie van haare Koninglijke Hoogheid, op de gewoone manier was afgezonden.

Als wanneer, op den 9 daar aan volgenden, tot smertelijk leedwezen van verre de meeste Leden van de Vroedschap, was gebeurd, dat, in plaatze van de daarop verwacht wordende hoogwelbehaaglijke Electie van haare Koninglijke Hoogheid, was ontfangen een Misfivē van hoogstdezelve, geadresseerd aan die van de Regeeringe der Stad *Haarlem*, waar bij kennisfe kwam te geven, dat, aan hoogstdezelve zijnde te voren gekomen, dat in de Nominatie, bij de Vroedschap der Stad *Haarlem*, tot de bekleedinge van het Burgemeesterampt, aldaar geformeerd, zoude zijn begaan eenige informaliteit, met van dezelve af te laten Perfoonen, die, naar ordre en form van de Regeering, daer
toe

toe waren nominabel, en welken uit dien hoofde vermeenden, dat daar door wierd te kort gedaan aan de Privilegiën der Stad, zo wel als aan hunnen goeden naam en faam; en dat het zelve zoude voortspuiten uit een verdrag, door de Meerderheid der Vroedschappen onderling aangeaan, contrarie aan het geene wijlen haare Koninglijke Hoogheids zeer geliefde Gemaal, die thalven voormaals had goedgevonden en te verstaan gegeven; met Bijvoeginge, dat, nademaal haare Koninglijke Hoogheid daar van gaarne zoude onderrigt zijn, hoogstdezelve eenige Heeren zoude benoemen, om zig daar op te informeeren, die van de Regeeringe der Stad *Haarlem*, en die het verder zoude mogen aangaan, daar op te hooren, en haare Koninglijke Hoogheid van alles rapport te doen, op dat voorts omtrent de gepresenteerde Nominatie zoude mogen disponeeren als naar behooeren.

Dat de Vroedschap der Stad *Haarlem* op deeze wijze enig licht bekomen hebbende van de klagten, welken bij eenige weinige Leden van dezelve, aangaande de voorschreeve geformeerde Nominatie, bij haare Koninglijke Hoogheid, waren ingebracht, vervolgens heeft vermeent nietwes te kunnen nog te mogen nalaten, om haare Koninglijke Hoogheid van dat verkeerd en ongefundeerd aanbrenge te doen desabuseeren, en, op alle best convenable wijzen, de wettigheid van de voorschreeve Nominatie, in allen opzigte, te doen voorkomen en justificeeren; en teflens daar door weg te nemen de verregaande Accusatiën, de meeste Leden van de Vroedschap, door de voorschreeve allegatiën, aangedaan, als waar door te gelijk, en ook alleen, hebben vermeent te kunnen ontgaan de *suites*, welken op dat zo verkeerd aanbrenge te duchten waren, en welken, zo voor deeze Stad in het particulier, als ten aanzien van den Lande in het generaal, ten uittersten te apprehendeeren zijn. En dat mitsdien, op den 10 deezer, in eene daar toe expres geconvoceerde Vroedschap, de voorschreeve hoogstgevenereerde Miffive van haare Koninglijke Hoogheid overwogen zijnde, daar in, bij verre de meeste Leden, nogmaals is verklaard, dat, na serieuse overweeginge van de op den 7 deezer gemaakte Nominatie van agt Perfoonen, tot de bedieninge van het Burgemeesteramt deezer Stad, dezelve niet anders konden aanzien en houden dan voor eene alleszins formeele en legaaale Nominatie, als

als gemaakt volgens de gewoone en daar toe altoos gereciperde ordre, conform aan het præscript der Privilegiën en Ocfrooien, bij den Souverain, op het werk der Magiftraatsbestellinge, aan deeze Stad gegunt en gegeven, en tot welkers naarkominge de Raaden en Vroedschappen, bij solemneelen Eede, verbonden zijn. Dat specialijk ook, in dezelve geformeerde Nominatie, geene der hooge Rechten van den Heere Prinsfe Erftadhouder zijn tegengegaan of benadeeld. Maar dat zij Raaden en Vroedschappen, in het maken van dezelve, alleen hebben geobferveerd die vrijheid, welke hun daar omtrent, volgens de Privilegiën en Ocfrooien, op eene wettige wijze, competeerd, en waar door op de voorschreeve Nominatie hebben kunnen gebracht worden, die geenen uit de Vroedschap, welken dezelve, mits behoorlijk gequalificeerd zijnde, volgens de betrachtinge van hunnen Eed en Pligt, daar toe hebben geoordeelt te moeten verkiezen, zonder dat iemand, offchoon voorbij is gegaan, zig daar over met eenig het allerminste fundament kan beklagen; gelijk daar van tot hier toe nooit eenig exempel had geëxsteerd; en zelfs voorleden Jaar, uit de Nominatie, waar bij twee Leden waren voorbij gegaan, haare Koninglijke Hoogheid hoogstderzelve Electie wel heeft gelieven te doen. En dat dezelve Vroedschap, ten zelfden dage, had geresolveerd eene Deputatie te zenden, uit het midden van haar, aan hooggemelde haare Koninglijke Hoogheid, om hoogstdezelve van die verklaringe kennisse te geven, en om daar door, met bijvoeginge van alle verdere Argumenten, ter materie dieneude, hoogstdezelve te persuaदेeren van de wettigheit der voorschreeve geformeerde Nominatie; en om hoogstdezelve vervolgens te verzoeken, om van het benoemen van Heeren Commisfarijsen, tot het nemen van informatie, wel te willen afzien, de spoedige Electie van Burgemeesteren als nog gunstgijk te willen doen en effectueeren; met bijgevoegd Declaratoir van welgemelde Vroedschap, dat gantsch bereid zoude zijn te verneemen het gunt haare Koninglijke Hoogheid, ten meesten dienste deezer Stad en tot pourfuiveringe van de onderlinge Harmonie der Regeeringe, dienstg zoude gelieven te oordeelen.

En dat de gemelde Deputatie van de voorschreeve haare commissie zijnde gereverteerd, den 13 deezer, dieswegens aan de

Vroed-

Vroedschap had gerapporteerd, dat, na het voordragen van het gunt, volgens de last van deeze Vroedschap, haar was gedomandeerd (waar toe de eere hadden genoten, gunstiglijk in eene audientie bij haare Koninglijke Hoogheid te zijn geadmitteerd), hoogstdezelve de goedheid had gehad, daar op in substantie te antwoorden, dat verblijd was te worden geïnformeerd, dat 'er in de meergemelde Nominatie geene informaliteit resideerde; dat niets had gedaan, en nooit anders zoude doen, dan het geene tot vrede en vriendschap zoude kunnen verstreken; dat gaarne alle plaizier aan de Regeeringe wilde geven; en dat hooggemelde haare Koninglijke Hoogheid, wat het zenden van Commissarissen betreft, zoude zien of daar van konde afzien, maar dat zig daar op nog niet finaal konde explicieeren.

Dat vervolgens, na het voorschreeven gedaan rapport, bij de Vroedschap, in deliberatie gelegd zijnde wat in deeze situatie verders zoude behoren gedaan te worden; en daar op wederom, bij alle de presente Leden, eenige weinigen uitgezondert, geconfidereerd zijnde, dat de Vroedschap nietwes kon nog behoorden te laten ongetenteerd van het gunt, op eene behoorlijke en decante wijze kan verstreken, om haare Koninglijke Hoogheid van de ongefundeerdheid der ingebrachte klagten, tegens de geformeerde Nominatie, ten vollen te perfluadeeren en te doen convinceeren, en alzo mede te doen afzien van het nomineeren van Commissarissen, bij hoogstderzelver geëerde Misfivè, van den 8 deezer, gementioneerd; als waaromtrent de Vroedschap, tot haar smertelijk leedwezen, uit het voorschreeven gegeven antwoord van haare Koninglijke Hoogheid, nog geene volkomen gerustheid konde hebben. En dat al het zelve niet beter konde geschieden dan te betrachten dezelve Nominatie, door den Souverein van den Lande te doen justificeeren, als van wien ook alleen de Interpretatie en Elucidatie van der Steden Privilegiën en Octrooien kan worden gevraagd. En daer bij in achtginge genomen zijnde, dat alle verder en langer uitstel van deeze zaak zoude kunnen strekken, tot nadeel van deeze Stad en van het geheele Land, als welkers consequentiën niet zijn te voorzien, en echter niet genoeg geapprehendeerd kunnen worden, vervolgens daar uit was voortgekomen het geresolveerde van de Vroedschap, om het gunt voorschreeven is, door deeze, te

moeten brengen ter kennisfe en in de fchoot van den Souverain; alleen met die intentie, om zig daar bij te moeten beklagen over de zeer ongefundeerde, doch te gelijk zeer verregeaende accusatiën en infimulatiën van de zo weinige geprotesteerd hebbende Leden, ten reguarde van de verdere Medeleden van de Vroedschap, wegens het gunt bij dezelve, in het formeeren der voorschreeve Nominatie, zoude zijn gecommiteerd; als mede over het gunt dezelve weinige Medeleden, door het zelve verkeerde aanbrengeen aan haare Koninglijke Hoogheid, daar bij hebben getragt te effectueeren; en waar door de Stad *Haarlem* tot hier toe blijft gedestitueerd, van haare gewoone en billijke veranderinge van derzelver Magiftratuure, immers en in allen gevallen op de altoos gewoone en ordinairen tijd; en zulks niettegenstaande de Heeren, hunne Principaalen, boven dat alles, in het laatst van de voorgaande week, uit loutere eerbied voor haare Koninglijke Hoogheid, door eenigen derzelder Gedeputeerden, in 's *Hage*, nog wel hadden willen doen geven alle nadere informatiën en ouvertures, die eenigzints tot deeze zake kunnen fpecteeren, aan zodanige Heeren, als daar toe bij hooggemelde haare Koninglijke Hoogheid verzogt zijnde, ten zelfden einde aan de Heeren, hunne Principaalen, een vriendelijk verzoek hadden gedaan; gelijk mede de Heeren hunne Principaalen, niet hadden nagelaten, op alle de hier vorengemelde gronden, zelfs deezen dag nog, bij haare Koninglijke Hoogheid, door eene plegtige Deputatie, bij alle middelen en motiven van perfuafie en justificatie, op derzelder hoogwelbehaaglijke Electie te doen insteeren. En door al het welke zij Heeren Gedeputeerden, volgens hunne strikte en precise last, als nu genoodzaakt waren, van wegens hunne Heeren Principaalen, deeze Vergadering gantsch gediensfig te verzoeken, dat hunne Ed. Groot Mog. gelieven te concurreeren tot het gunt der ophesfinge van deeze ingebragte Obfaculen dienen kan, en waar toe hoogstdezelfen, als de Souverain van den Lande, alleen zijn gerechtigd en competent. En dat mitsdien hunne Ed. Groot Mog. uit het gunt hier bevorens naar waarheid is ter nedergefteld, de Nominatie tot de bedieninge van het Burgemeesterampt binnen *Haarlem*, op den 7 deezer, in

maniere voorschreeven, geformeerd, gelieven te verklaren voor eene wettige Nominatie, en als gemaakt volgens de Privilegiën en Oëtrooien, aan deeze Stad, op de bestellinge der Magiftratuure, gegunt en gegeven, en specialijk in conformité van het Oëtrooi en Privilegie, daar toe bij hunne Ed. Groot Mog., den 22 Junij, van het Jaar 1651, verleend, en den 1 September, van het Jaar 1756 nader geconfirméerd, als zodanig gelieven te justificeeren. Ten einde daar door hooggemelde haare Koninglijke Hoogheid, de Vrouw Gouvernante en Voogdesse van zijne Hoogheid, den Heere Prinsê Erftadhouder, wegens de wettigheid van dezelve gerust gesteld zijnde, niet langer verhindert mag worden in het doen van haare hoogwelbehaaglijke Electie uit dezelve Nominatie; en te gelijk daar door te voorkomen alle verdere nadeelige gevolgen, welken uit deeze zaak, zo ten nadeele van deeze Stad in het particulier, als van den Lande in het generaal, zouden kunnen resulteren. Waar omtrent echter de Vroedschap deezer Stad, met alle finceriteit moet declareeren, geene de minste aanleiding te hebben gegeven, en dienvolgende alles dienaangaande over te laten, ter verantwoordinge van de zodanige weinige Leden, als deeze ongefundeerde Oppositie hebben kunnen goedvinden te formeeren.

De Heeren Gedeputeerden der Stad *Dordrecht* verzogten Copij van deeze Propositie, om het goedvinden van de Heeren, hunne Principaalen, omtrent dezelve te verstaan. Doch werd, onvermindert dit verzoek, bij hunne Ed. Groot Mog. verstaan, dat Copij van deeze Propositie zou worden gezonden aan haare Koninglijke Hoogheid, de Vrouwe Gouvernante, met verzoek om aan hunne Ed. Groot Mog. daar op te laten toekomen derzelve Consideratiën en Bericht. Dit Bericht werd, op den zelfden dag, toen het Bericht der Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raaden ter Staatsvergaderinge werd ingeleverd, den 5 der Wijnaand, namelijk, bij hunne Ed. Groot Mog. ook ingediend; en was van den volgenden inhoud:

EDE-

EDELE GROOT MOGENDE HEEREN!

Bijzondere goede Vrienden.

Bij Misfivē van UEd. Groot Mog., van den 28 September, UEd. aan ons verzogt zijnde om aan UEd. Groot Mog. onze Consideratiën en Bericht te laten toekomen op de Propositie van de Heeren Gedeputeerden der Stad *Haarlem*, ten dien dage in UEd. Groot Mog. Vergaderinge gedaan; in substantie daar toezenderende, dat UEd. Groot Mog. zouden gelieven te concurreren tot het gunt, ter opheffinge van de ingebragte Obftaculen, tegens de Nominatie van Burgemeesteren der voorschreeve Stad, dienen kan; en dat mitsdien UEd. Groot Mog. de voorschreeve Nominatie gelieven te verklaren voor wettig, en als gemaakt volgens de Privilegiën en Oefrooien der voorschreeve Stad, op de bestellinge der Magiftratuure gegunt en gegeven, en specialijk in conformité van het Oefrooi en Privilegie, daar toe bij UEd. Groot Mog., den 22 Junij, van het Jaar 1651, verleend, en den 1 September, van het Jaar 1756 nader geconfirmeerd, als zodanig geliefden te justificeeren; ten einde wij daar door, wegens de wettigheid van dezelve gerust gesteld zijnde, niet langer verhindert mogten worden in het doen der Electie uit dezelve Nominatie; hebben wij niet in gebreke wilsten blijven, om daar aan ten spoedigften en ook kortelijc te voldoen.

Wy zullen daarom de middelen van dezelve Propositie niet verder toucheeren, dan zoude mogen nodig wezen om abusive impressien te dilueeren, zo wel omtrent den staat des geschils, als het gedrag, bij ons in deezen gehouden; zonder dat wij ons in het minste zullen uitlaten, op het geene tusfchen de Meerderheid en de Minderheid in de Regeering van *Haarlem* kwestieus is; dat wij alhier aan zijne plaatze laten, om, na volkomen onderzoek, ons daar op te kunnen verklaren, zo als het behooren zal.

En zeggen vervolgens, dat wij ons ten uitterften hebben gefurpreneerd gevonden, als wij voor het eerste kennisfe kregen van het voornemen van de Heeren van *Haarlem*, om, ter deezzer zaake, in UEd. Groot Mog. Vergadering eene Propositie

te doen, niet wetende, dat bij ons in deezen iets was gedaan, dan waar toe wij, volgens de magt, aan ons gedefereerd, niet alleen bevoegd, maar zelfs verpligt waren.

Maar onze surprife is niet weinig toegenomen, als wij, bij de lecture van dezelve Propofitie, bevonden hebben, de artificiele structure van het verzoek, daar bij gedaan, om, onder een voordragen van dat de Interpretatie en Elucidatie van de Stads Privilegiën en Oëtrooien, alleen aan den Souverain kan gevraagd worden, ons te willen ontzetten van een Recht, dat, van de grondlegginge van de Republiek, door de Heeren Stadhouderen in der tijd geuseerd is, en, daar het te pas kwam, heeft moeten geuseerd worden.

Wij kunnen niet begrijpen, waar door wij zulks aan die Heeren verdient hebben; en nog veel minder een onderneeming van dien aart overeenbrengen, met derzelve veelvuldige potestatiën en verzekeringen, van ons te willen helpen handhaven bij onze Rechten en Præminentiën, waar toe dezelve ook bij Eede verbonden zijn.

Wij zullen hier ter plaatze deezen aangaande, ons niet verder elageeren, om dat wij overbodig zijn UEd. Groot Mog. naakt en klaar voor te stellen, al het geene door ons in deezen is gedaan; en waar uit van zelve vloeien zal, dat de Heeren van *Haarlem* ons, en onzen minderjaarigen Heere Zoon, ongelijk doen met het inflaan van deezen weg.

Op het ontfangen van de Nominatie tot Burgemeesteren der Stad *Haarlem*, bij Missive van Burgemeesteren, Schepenen en Raaden derzelve Stad, van den 7 September deezes Jaars, te gelijk ontfangende de klagten tegens dezelve Nominatie, dat die niet zoude wezen legaal, en daar toe, in substantie, geallegueerd wezende, dat in de Nominatie, bij de Vroedschap der Stad *Haarlem*, tot de bekleedinge van het Burgemeesterampt, aldaar geformeerd, zoude wezen begaan eenige informaliteit, met van dezelve af te laten Perfoonen, die, naar ordre en forme van de Regeeringe, daar toe waren nominabel, en welken, uit dien hoofde, vermeenen, dat daar door word te kort gedaan aan de Privilegiën der Stad, zo wel als aan hunnen goeden naam en naam; en dat het zelve zoude voortfpruiten uit een verdrag,

drag, door de Meerderheid der Vroedschappen onderling aangegaan, contrarie aan het geene wijlen onze zeer geliefde Gemaal dienthalven voormaals had goedgevonden en te verstaan gegeven; hebben wij, bij het examineeren van dezelve, ons aanstonds te binnen gebragt, wat 'er in dusdanig geval van onze verpligtinge was, en wat onze Heeren Prædecesseurs in diergelijke gevallen gepraetifeerd hadden.

Wij begrepen dat het ons even weinig in gemoede geoorloofd was, die klagten te admitteeren, als dezelve te rejec-teeren; en dat wij vervolgens gehouden waren, alvorens met gerustheid eene Electie te kunnen doen, ons op dezelve te doen informeeren, ten einde, ons van de gefondeertheit of ongefondeertheit blijkende, daar op in de te doene Electie behoorlijk reguard te kunnen nemen. Waar van wij vervolgens, bij Misrive van den 9 September, aan Heeren Burge-meesteren en Regeerders der gemelde Stad kennisfe hebben gegeven. En wij vragen aan een ieder Lid van UEd. Groot Mog. Vergaderinge, of wij daar mede iets gedaan hebben, dat af te keuren zij?

Twee dagen daar na zond ons de Regeering der Stad *Haarlem* eene Deputatie, om ons te vertoonen, dat haare geprefenteerde Nominatie conform was aan de Privilegiën en Oefrooien van haare Stad; zo als, des daags te voren, ons van wegens de Dolerende Leden nader geprefenteerd was, dat dezelve Nominatie was illegaal, strijdig aan de Privilegiën en afwijkende van de usantiën, daar op gebouwd. Wij vragen andermaal, wat ons tog in deezen te doen stond; en of wij, behoudens de Justitie, die bloote allegatiën vermogten aan te nemen, die, *é diametro* aan den anderen geoppoofed, ons dan nog in een volkomen onzekerheid moesten laten, welken van die wij te prefereeren hadden?

Wij oordeelden daarom veiligst te zullen handelen, als wij, blijvende in ons geheel, het voorgenomen onderzoek voortgang deden hebben. Waar toe wij ons te meer overreed vonden, om dat, aan de eene zijde geklaagd wordende over in-ractie van Privilegiën, en aan de andere zijde gefoutineerd wordende derzelve onschendbare handhaveninge, de zorge

voor de conservatie en het maintiën van dezelve ons in het bijzonder aanbevolen was.

Wij hebben vervolgens de Heeren VAN WASSENAAR TOT KATWYK, beschreeven in de Ordre van de Ridderfchap en E-delen van *Holland* en *Westfriesland*, en VAN DER DUSSEN, Oud-Schepen en Raad der Stad *Delft*, benoemt tot onze Commissarissen, om zig op deeze zaak te informeeren, en ons daar van rapport te doen. Achtervolgens welke commissie gemelde Heeren voor zig hebben beschreeven Gedeputeerden van wederzijde, die ten gestelden dage verscheenen zijnde, is van wegen de klagers eene breedvoerige Deductie gedaan van de redenen en gronden, waar op zij hunne klagen fondeerden; gelijk van de andere zijde geinhereerd is, het geene zij aan ons geallegueerd hadden, tot justificatie van de wettigheid der overgeleverde Nominatie; en door hun gevraagd zijnde, of niet weigemelde Heeren Commissarissen aan hun eenige elucidatie van den inhoud der gesuppedeerde klagen zouden kunnen geven, en daar op geantwoord zijnde, dat zulks den volgenden Maandag in geschrifte zelve zoude geschieden, om daar op, des goedgevonden wordende, mede schriftelijk te berichten; hebben die Heeren Gedeputeerden zulks geëxcuseerd, ten ware wij alvorens geliefden goed te vinden, op een te doen verzoek van de protesteerende Leden, ter bevordering van den vrede en de herstellinge der harmonie, uit de overgegeevne Nominatie eene Electie te doen; te gelijk, in hunne discoursen, echter doorgaans latende blijken hunne geneigdheid tot harmonie en vriendschap.

Van al het welke aan ons zijnde rapport gedaan, en geleest hebbende op het geene de Deputatie van *Haarlem* aan ons te *Zoestdijk*, bij monde, aangaande de bevordering van de harmonie in de voorschreeve Stad, geavanceerd had, willen wij niet ontveinzen, met genoegen, uit het voorschreeve rapport vernomen te hebben, dat die zelfde geneigdheid voor den vrede en de harmonie bij gemelde Heeren was blijven subsistereen; zo als de Dolerende Heeren, van hunne zijde, insgelijks getoond hadden, niets meer te wenschen, dan dat de eenigheid op vaste gronden mogte worden hersteld.

En gelijk wij altoos begrepen hebben, en door onze Actiën bij alle gelegenheden bevestigd, dat ons niets meer ter harte kan gaan, dan de rust en vrede onder de Regenten, daar die is, te conserveeren, en, daar die gebroken is, te herstellen, niet op eene arbitraire wijze, maar naar het voorschrift van der Steden Privilegiën, die bij ons in de hoogste consideratie zijn; zo schepten wij hope, dat het niet ondoenlijk zoude wezen, ook in dit geval, daar in te reüsfeeren. En wij hebben vervolgens de Heeren onze Commisfarisfen geauthoriseerd, om daar toe te doen zodanige voorflagen, die met wederzijds en onderling genoegen, ter herstellinge van den gestoorde vrede, zouden kunnen aangenomen worden.

En gelijk dezelve Commisfarisfen geïnsteerd hadden, dat, met het doen eener Propositie tot voorkominge van alle eclat, voor eenigen tijd wierde gesuperfedeerd, zo hebben wij dezelve verzogt ook daar op nader te urgeeren.

De Heeren van *Haarlem* ondertusfchen ons, den eersten dag deezer Vergaderinge, andermaal, met vertoog van de wettigheid der Nominatie, verzogt hebbende als nog de Electie te willen doen, of dat anders zouden verplicht wezen, ter deezer zake, eene Propositie ter Vergaderinge van UEd. Groot Mog. te doen, hebben wij, na een kort beraad, hun geantwoord, en, tot voorkominge van alle misvattinge, omtrent onze ware intentie, dat antwoord in geschrift over te geven, en daar bij gezegt, dat wij, uit het rapport van de Heeren, onze Commisfarisfen, onder anderen, verstaan hadden dat de Heeren getoond hadden, niet ongenegen te wezen tot asfopiatie met hunne Medeleden, het geene wij ook oordeelden in allen opzigte best te zijn, wij daarom de Heeren Commisfarisfen ook hadden geauthoriseerd, om op den voorflag, door de Heeren gedaan, nader met dezelve te spreken, en insgelijks aan de Heeren ter wederzijde voorflagen te doen, om tot een spoedig en voldoende accomodement te komen; en dat wij vervolgens verwachten, dat de Heeren, met het doen eener Propositie, zo lang zouden superfedeeren, tot men zoude hebben gezien, of de vriendschap niet te herstellen ware.

Ziet daar, Ed. Groot Mog. Heeren, de handelwijze, bij ons in deezen gehouden, die wij niet kunnen geloven, dat met een

meerdere onzijdigheid, gematigheid en vredelievendheid zoude hebben kunnen gedirigeerd worden; en waar op wij niet geloven, dat bij iemand, wie hij wezen mag, met eenigen schijn, ook de minste reproche te maken is.

Niet te min heeft dat alles niet kunnen prœvenirien, het doen der meergemelde Propositie, directelijk ingericht tegen het Recht, dat ons, *justo titulo*, en als in deezen reprefenteerende den Prinse van den Lande, onwederfprekelijk toekomt; dat onze Prædecesseurs hebben geoeffend, zo lang de Stadhouderslijke Regeering alhier heeft plaats gehad; en dat wij niet weten dat ooit meer, dan eenmaal, in andere omftandigheden en met andere voorgevens, in twijffel getrokken is; hoe wel zonder fucces.

Doch alvorens hier van te fpreken, zo als het behoren zal, zo vinden wij nodig UEd. Groot Mog. eenige confideratiën voor te dragen, waar van wij bij de præmisfen van dit ons Bericht mentie gemaakt hebben, en die dienen zullen om de verkeerde impresiën, die de Heeren van *Haarlem*, zo omtrent den staat van het gefchil, als ons gedrag, alomme bij de gemelde Propositie trachtten te geven, in den grond weg te nemen, zo dat 'er zelfs geene fchaduwe van dezelve overblijven zal.

Den staat van het gefchil proponeeren de Heeren van *Haarlem*, hier in te bestaan, dat tusfchen eene groote Meerderheid van de Vroedschap, en eenige weinige protefteerende Leden, misverftand zijnde gerezen over het begrip van der Steden Privilegiën, die kwestie niemand anders concerneerd, dan die Meerderheid en geringe Minderheid; dat het oordeel over Privilegiën alleen staat aan UEd. Groot Mog.; en bij gevolge dat het verfchil geheel en al buiten ons is. En zouden gemelde Heeren deeze gevolgtrekking en de manier, waar op zij die voordragen, wel willen doen pafseeren voor eene preuve, dat zij, ook zelfs in dit geval, niets hebben tegens onze Perfoon; maar dat zij alleen hunne poogingen daar toe aanwenden, om ons te redden uit een embarras, waar in eenige weinige Leden van hunne Vroedschap ons gebragt hadden.

Indien wij niet ten vollen overtuigd waren van het geëclairceerde begrip van UEd. Groot Mog., zo zouden wij hieromtrent

trent verſcheide reflectiën moeten maken, die door haare eenvoudigheid, en daar mede gepaarde klaarheid, duidelijk zouden doen zien, dat luiden van verſtand en oprechtheid, gewoon zijnde meer te letten op de zaken, dan op de klank van woorden, dat voorgeven niet zouden kunnen admitteeren. Maar wij laten een voorwendzel van die natuure aan zijne plaats, om op de materie zelve direct te zeggen: Dat in deezen het geſchil niet is tuſſchen de Meerderheid en Minderheid van de Vroedſchappen der Stad *Haarlem*, die wel kwestie onderling hebben, dat door de laaſten aan onze cognitie gebracht, en van onzentwegen, en in conformiteit van onze verpligtinge, onderzocht word; maar dat het geſchil is tuſſchen de Meerderheid van de Vroedſchap van *Haarlem* en ons, willende die Meerderheid ons ontzetten van een Recht, zonder het welk een ander Recht, dat zij ons niet conſteſteeren, door ons, met handhavige van de Stedelijke Privilegiën, niet kan geoeffend worden.

Aan ons competeerd het Recht van Electie uit overgeleverde Nominatiën. Die Electie moet door ons gedaan worden, overeenkomſtig aan de Privilegiën van de Steden, die het concerneerd. En hoe zullen wij, met eene gemoedelijke gerustheid voor ons zelve, zodanig eene Electie kunnen doen, als wij niet verzekerd zijn, dat de Nominatiën, volgens het voorschrift der Privilegiën geformeerd zijn? En hoe zullen wij dat voornaamlijk doen, als wij, in een geval van klagten, dat 'er tegens de Privilegiën is ingegaan, ons op de waarheid of onwaarheid van dezelve niet zouden mogen informeeren? En daar tegen alleen is de Propositie van de Heeren van *Haarlem* ingerigt, offchoon onze naam daar bij niet geſpeld word.

Niet minder verkeerd brengen welgemelde Heeren van *Haarlem* ook het verſchil daar heeven, als of dat zoude dependeeren van een Interpretatie of Elucidatie van een Privilegie of Oetroot, dat alleen zoude behoren aan UEd. Groot Mog. Daar hier geene kwestie is tuſſchen de Meerderheid en Minderheid der Vroedſchap, over het Interpreteeren of Elucideeren van eenig Privilegie of Oetroot; maar daar, met volle woorden, aan de eene zijde, geſuſtineerd word, dat de Pri-

vilegiën en Octrooien gevolgd zijn; en aan de andere zijde, dat die niet gevolgd zijn; en bij gevolge dat die Privilegiën en Octrooien zijn van die evidentie en klaarheid, dat de beide partijen zig daar op fundeeren; waar over het oordeel aan ons, als in deezen representeerende den Prinsfe van den Lande, niet minder competeerd, dan het zelve gecompeteerd heeft aan onze Prædecesseuren, die; met volkomen kennisfe en zonder eenigen den minsten schijn van disapprobatie van UEd. Groot Mog., altoos, als het nodig is geweest, het oordeel daar over geoeffend hebben.

Doch het schijnt ons toe, dat dit studiefelijk alzo geïnventeerd is, om ons daar door te engageeren, om de legislative magt, met de gevolgen van dezelve, die UEd. Groot Mog. toekomt, in twijffel te trekken, of ons daar tegen meer of minder uit te laten. Zo dit het oogmerk daar mede wezen mag, heeft men zig ten hoogsten geabuseerd, en een al te verkeerd denkbeeld gemaakt van onis denken en doen. Wij haesiteeren niet, om voor een onwrikbaaren regel van staat, te houden en te erkennen, dat die geene, die de magt heeft om Privilegiën te geven, ook de magt heeft, om die in cas van duisterheid, te Elucideeren of Interpreteeren; en wij voegen 'er bij, dat zulk eene Elucidatie of Interpretatie door geene andere magt, met effect, geschieden kan. Maar is dat hier de kwestie? Heeft iemand van de Meerderheid, iemand van de Minderheid van de Vroedschap der Stad *Haarlem*, ooit of ooit, in dit exteerd geval, voorgewend, dat hier in een Privilegie, daar het op aankwam, en dat van wederzijden bepaald en specifiekelyk genoemd was, eenige duisterheid resideerde, door welkers opheldering alle vershil zoude wezen, uit den weg geruimd. Of heeft, integendeel, zo wel de Meerderheid als de Minderheid, zig beroepen op duidelyke en klare Privilegiën, die alleen behoefden te worden ingezien, om te oordeelen wie van hen beiden het Recht aan zijne zijde heeft?

Hoe komt dan hier eene Elucidatie en Interpretatie te pass. En waarom tragt men deeze zaak te doen voorkomen, als of door eene Elucidatie en Interpretatie van UEd. Groot Mog.

de

de overgeleverde Nominatie zoude behoren te worden gejustificeerd, en alzo de obstakelen van eene uitgestelde Electie weggenomen; daar beide de partijen volmondig staande houden, dat 'er in hunne Privilegiën en Voorrechten geene duisterheid is, en bij gevolge ook uit dien hoofde geenerlei obstakelen wezen kunnen.

Hier mede verneenen wij ontegenzeggelijk te hebben aangetoond, dat de staat van het geschil ten deezzen, gantsch abusiefelijk bij de meergemelde Propositie is voorgesteld, als of die alleen zoude concerneeren de Meerderheid en Minderheid van de Vroedschap, en door de Elucidatie of Interpretatie van UEd. Groot Mog. zoude kunnen worden weggenomen. Maar dat dezelve niemand concerneerd, dan ons alleen, die wel geresolveerd zijn, om een Recht, dat wij ontfangen hebben, door eene rechtvaardige verdediging te bewaren, en ter zijner tijd aan onzen lieven Zoone over te leveren.

Kan het den Heeren van *Haarlem* dan behagen, hem dat Recht te betwisten, en oordeelen zij, dat het welvaren van hunne Stad en van den Staat daar door zal bevordert worden, dat hem dat Recht ontnomen worde, zij doen daar in, dat hun oorbaarlijkst dunken zal. Maar wij, als Moeder en Voogdesse, zouden voorzeker geloven aan het vertrouwen, dat UEd. Groot Mog. in ons hebben gelieven te stellen, veel te kort te doen, indien wij niet met een dubbelden iever bleven handhaven, een Recht, dat wij alleen custodieeren, en waar van het niet in ons vermogen is, het geringste deel af te slaan of te laten verloren gaan. En met de kennelijke bevinding, die wij van de rechtvaardigheid en æquiteit van UEd. Groot Mog. hebben, behoeven wij ook niet de minste vreeze te hebben, dat onze Prinselfijke Weeze, in een tijd dat hij weerloos is, bij toedoen van UEd. Groot Mog., in zijne Rechten, zelfs de kleinste vermindering te verwagten heeft.

Wij gaan hier mede over, om, kortelijk, ook van ons gehouden gedrag te spreken, dat bij dezelve Propositie, onder eene gedaante, die anderen, en niet ons, schijnt te raken, zodanig word afgemaald, als of uit het zelve, op een verkeerd aanbrenge, waar van wij ons niet hebben laten disabuseeren, en waar door het niftel van het doen eener Electie veroorzaakt werd,

wierd, *suites te duchten waren, welken, zo voor de Stad in het particulier, als ten aanzien van den Lande in het generaal, ten uittersten te apprehendeeren zijn.* Wat 'er van het aanbrengen der geprotesteerd hebbende Leden wezen mag; of het zelve verkeerd, dan gegrond zij, verklaren wij voor als nog niet te weten. Maar dit kunnen wij de eer hebben aan UEd. Groot Mog. te zeggen, dat met het Protest van den Burgemeester WITTE, en de Oud-Schepenen en Raaden VAN ZAANEN en VAN ECHTEN, zig nog agt andere Leden gevoegt hebben, die gezamentlijk fustineeren, dat het aanbrengen, aan ons gedaan, der waarheid conform zij; en die vervolgens, op de zelfde middelen en gronden, insgelijks daar op insteeren, dat de overgeleverde Nominatie laboreerd aan illegaliteit. Dit zijn wij bezig te doen onderzoeken, en voor en al eer van dat onderzoek ons behoorlijk rapport is gedaan, zijn wij buiten de mogelijkheid gesteld, wilden wij ons den blaam van onvoorzigtigheid en onrechtvaardigheid niet billijk op den hals halen, om eene Electie te doen.

Maar wij vragen welke *suites* daar uit tog te duchten waren, die niet overeenkomstig zouden wezen met de goede orde in een welgepoliceerd Land? Want heeft ons gedrag tot hier aan toe niet anders gebuteerd, dan om met zekerheid geïnformeerd te wezen, wat 'er in waarheid van de Privilegiën en Voorrechten der Stad *Haarlem*, omtrent het maken der Nominatiën zij, welke *suites* kan dat geven, die niet altoos plaats hebben, en plaats moeten hebben, wanneer, op gedaane klagten, onderzoek gedaan word, om de klagers niet onverhoord in het ongelijk te stellen? Maar wij vragen, uit welke oorzaken die *suites*, die niet anders kunnen wezen, dan alleen dat, naar bevindinge van zaken, of uit de overgeleverde Nominatie door ons eene Electie worden gedaan, of dat wij, zo die Nominatie in der daad niet voldoende mogt bevonden worden aan de Privilegiën en Voorrechten van de Stad, daar over nader spreken met de Heeren van *Haarlem*, ten fine van redres, bij eenige imaginatie gezegd kunnen worden, zo voor de Stad in het particulier, als voor den Lande in het generaal, ten uittersten te apprehendeeren te zijn?

Wat

Wat is 'er voor de Stad in het particulier te apprehendeeren? Waar in bestaat het? Is de Stad zonder politique Regeering? Moet 'er de Justitie stillstaan? Is 'er wanordre onder het gemeen? Immers neen! Word 'er dan geamputeerd op haare Privilegiën en Voorrechten? Of word 'er getragt, om die religieuselijk te conferveeren, zo als ze gegeven zijn, zo als ze liggen, en zo als ze geuseerd worden? Immers is dit laatste het eenigste oogmerk, dat wij daar in bedoelen, en waar toe wij verplicht zijn, uit hoofde van den last, die ons is opgelegd; en waar aan wij nimmer begeeren te kort te komen, terwijl wij ons overreed houden, dat van een naauwkeurig maintiën der Privilegiën en Voorrechten der Leden en Steden van UEd. Groot Mog., en van het gezag, dat aan de Heeren Stadhouderen met zo veele nodige Prærogativen en Præëminentien is gedefereerd, als de vaste gronden, waar op de presente Regeeringsform gevestigd is, het geluk en de prosperiteit van den Staat geheellijk is afhangende.

En wij vragen daarom, laatstelijk, welke apprehensibile *suites* voor den Lande in het generaal, uit ons wettig gedrag tog resulteeren kunnen? Wij hebben op dit stuk lang bij ons zelven gedelibereerd, om met exactitude na te sporen, of 'er in ons doen ook iets van die nature, het zij meer openlijk of bedektelijk, zoude mogen verborgen wezen? Doch wij moeten rond uit en in gemoede aan UEd. Groot Mog. verklaren, dat wij daar van geen het minste zweemfel of schijn hebben kunnen ontdekken of gewaar worden. Maar bij dat onderzoek zijn onze gedachten natuurlijk en van zelve daar op gevallen, dat, zo ter gelegenheid van deeze zaak, eenige nadeelige *suites* plaats zouden mogen krijgen, die geenzints te apprehendeeren zijn uit ons gedrag, maar wel uit het gedrag dat de Meerderheid van de Vroedschap der Stad *Haarlem* heeft goedgevonden te houden, die, in plaatze van af te wagen, den uitslag van het aangesteld onderzoek, dat ons, met gelijk recht, als onzen Heeren Prædecesseuren toekomt, geheel andere middelen heeft bij der hand genomen, met directelijk over ons te klagen aan het Collegie van de Heeren Gecommitteerden Raaden, en op die klagten, even of Stad en Land in gevaar waren, te begeeren eene extraordinaire Beschrijving van UEd. Groot Mog., en niet hebben

kun

kunnen geperfuadeert worden om daar van af te zien, niettegenstaande aan dezelve met aandrang is vertoond geworden, dat UEd. Groot Mog. ordinaris Vergadering maar zeer weinige dagen daar na stond beschreeven te worden; dat dit vervolgens een onnodig en ontijdig eclat zoude veroorzaken, en binnen en buitens 's Lands aanleiding zoude geven tot allerlei vreemde bedenkingen; en niettegenstaande dat, zo wel onze Commisarisfen, als wij zelf, hen niet min vriendelijk als ernstig hebben voorgehouden, om, met het doen eener Propositie, in deeze UEd. Groot Mog. ordinaris Vergaderinge, maar eenigen tijd te willen supersedeeren, tot dat men zoude gezien hebben, of niet, behoudens de Privilegiën en Voorrechten der Stad, de gebroke harmoniën, op eene billijke wijze, zoude te heelen zijn.

De *suites*, die uit het afwijzen van zulke billijke instantiën resulteeren kunnen, en die natuurlijk aanstonds een iegelijk in het oog moeten lopen, en een openbaar misverstand tuschen die Heeren en ons te kennen geven, en dat wel over een Recht, dat alle de Heeren onze Prædecesseurs geëxerceerd hebben, en wilden zij aan hunne verpligting niet te kort doen, hebben moeten exerceeren, kunnen zekerlijk nog voor de Stad *Haarlem* in het particulier, nog voor den Lande in het generaal, voornamelijk in tijdsomstandigheden, als de tegenwoordigen, nog nuttig, nog voordeelig zijn. Immers wij apprehendeeren die ten hoogsten. Maar voor wiens rekening zullen die komen? Zekerlijk niet voor de onze, die, in deezen met de uitterste bescheidenheid en moderatie te werk gaande, niet anders gedaan hebben dan onzen pligt, en het geene de Heeren onze Prædecesseurs, in gelijkfoortige gevallen, of direct door den zelve, of door anderen van hunnent wege, gedaan hebben, zonder dat ooit of ooit het zelve is geimprobeerd geworden. Die *suites* zullen dan blijven voor rekening van de Meerderheid van de Vroedschap van *Haarlem*, die, zo zij een ouden, goeden en welbèproefden weg hadden gelieven te volgen, alle contentie, alle misverstand en openbaar eclat hadden kunnen voorkomen, en vervolgens het alleen aan zig zelve zal te wijten hebben, indien uit de gevolgen eenig detriment aan haare Stad of den Lande zoude mogen veroorzaakt worden.

Wij

Wij meenen hier mede, Ed. Groot Mog. Heeren, genoeg gezegt te hebben, ter vindicatie en justificatie van ons gehouden gedrag. En zullen vervolgens, nu voor het laatste, schoon ook maar kortelijk, om dat het een afgehandelde materie is, spreken van het Recht, dat ons, bij de Propositie van de Heeren van *Haarlem*, bedektelijk en onder andere gedaanten, doch daarom niet te minder direct, betwist word.

Het is een zaak, die buiten alle contestatie is, dat, bij de Graaven in der tijd, aan hun en hunne Stadhouders, is gebleven het Recht van Electie uit overgeleverde Nominatiën; dat, bij de verlatng van de Graaflijke Regeeringe, dat Recht door UEd. Groot Mog. gedeferceerd is aan Prinse WILLEM DEN I, hoogl. mem.; vervolgens aan alle zijne Successeuren, en zo ook aan onzen minderjarigen Heere Zoon, en gedurende zijne minderjarigheid, aan ons; dat hooggemelde Heeren Stadhouders, en wij, in de oeffening van dat Recht, representeeren den Prinse van den Lande, zo als ons dat representatief, in andere gevallen van geen mindere eminentie, is opgedragen geworden.

Ook is niet minder buitich alle contestatie, dat de voorschreeve Nominatiën, waar uit wij te eligeeren hebben, moeten gemaakt worden conform aan der Steden Privilegiën, Voorrechten, Costumen en Usantiën, en dat wij onbevoegd zijn, aan wien het maintiën dier Privilegiën zo hoog en duur is aanbevolen, uit Nominatiën, die niet in diervoegen geformeerd zijn, eenige Electie te doen, dewijl wij anders, door het doen van zodanige Electiën, in plaatze van de Privilegiën ongeschonden te handhaven, zelf de hand zouden leenen om die onder den voet te werpen.

En zo volgt daar uit niet alleen van zelf, maar het is in de zaak opgefloten, en maakt met dezelve niet dan éene zaak uit, dat, als wij uit eene overgeleverde Nominatie eene Electie zullen doen, wij voor ons zelve gerust en verzekerd moeten wesen, dat wij, met de te doene Electie, niet zullen tegengaan eenigen van der Steden Privilegiën; en dat wij vervolgens niet alleen bevoegd, maar voltrektelijk verpligt zijn, ons daar van wel te doen informeeren. En het is zeker, dat, wat ooit tegens de Heeren Stadhouders in der tijd zoude mogen gefustineerd zijn,

zijn,

zijn, deeze stelling nimmer eenige contradictie heeft gevonden, maar volmondig is toegestemd geworden.

Als het dan zeker is, dat de Electie door ons niet anders mag gedaan worden, dan overeenkomstig aan der Steden Privilegiën en Voorrechten, dat mede nooit bij iemand in twijffel is getrokken, zo spreekt de zaak van zelve, dat de Nominatie, waar uit wij die Electie doen zullen, mede aan der Steden Privilegiën en Voorrechten moet conform zijn; en wanneer dan aan ons gepresenteerd word, dat de Electie, die wij voornemens zijn te doen, strijden zoude tegens der Steden Privilegiën en Voorrechten, om dat de Nominatie niet dien conform gemaakt is, zo willen wij het verlichtste verstand, dat 'er in de Republiek is, wel gevraagd hebben, hoe wij tot de Electie komen zullen, indien wij ons niet op de wettigheid der Nominatie infor-meeren.

Wij hebben hier voren, in het voorbijgaan, aangemerkt, dat dit Recht van onderzoek, zo lang de Stadhouderslijke Regeering hier te Lande heeft plaats gehad, om niet, buiten noodzaaklijkheid, van vroegere tijden te spreken, door de Heeren Stadhouders in der tijd, daar het nodig was, is geuseerd geworden; waar van de preuves in de Stedelijke Registers overvloediglijk te vinden zijn. Wij voegden daar bij, dat het zelve Recht van onderzoek, onzes wetens, nooit, dan eenmaal, en dat nog met andere omstandigheden en voorgevens, was in twijffel getrokken, schoon zonder succes; en die zaak is zo; en alle de Leden van UEd. Groot Mog. Vergadering te bekend, dan dat wij daar van, buiten ons oogmerk, en detail zouden spreken. Zo veel zullen wij 'er alleen van zeggen, dat dies tijds het oordeel en gevoelen van de Heeren van *Haarlem*, en verre de meeste Leden van de Vergaderinge van UEd. Groot Mog. niet geweest is, zo als de Heeren van *Haarlem* dat nu wel zouden willen begrepen hebben; maar dat dezelve dat Recht op solide gronden hebben helpen handhaven en maintineeren. En gemelde Heeren behoeven, om van de waarheid van ons zeggen zig te kunnen overtuigd houden, niets anders te doen dan hunne Registers van dien tijd in te zien, zo daar in de pertinente aantekening gehouden is, waar aan geen twijffel valt, daar zij met duidelijke en klare woorden, in den last aan de Heeren, hun
ne

ne Gedeputeerden ter Vergaderinge, mede gegeven en aldaar uitgebragt, zullen kunnen lezen: Dat het Recht van Informatie, „ zo inseparabel is van het gedefereerde Recht van Electie, „ dat het zelve, al zo weinig als het Recht van Electie in „ contraversie kan worden getrokken; en dat vervolgens alle „ de deliberatiën daar over, ter Vergaderinge van hunne Ed. „ Groot Mog., behoren geseponeerd en van de hand gewezen te worden, ” zo als door de daad zelve in het vervolg geschied is.

Hebben nu deeze tegenwoordige Regenten van *Haarlem* of de Meerderheid van dezelve, zo veel meer ligt en wijsheid in de gronden van de presente Constitutie van Regeeringe, dan hunne Predecesseurs? Zijn dezelve nu zo veel inventiver en subtielder, om, onder een voorgeven dat de kwestie ons niet aangaat, en door een Interpretatie of Elucidatie van UEd. Groot Mog., ons een Recht uit de hand te willen wringen, dat hunne Predecesseurs daar in gevestigd gelaten hebben? Het zij zo! Maar welke verandering en omwending ook bij hen mag plaats genomen hebben, zo is en blijft dit zeker, dat de Heeren Staaten des Lands de zelfden zijn en blijven, en UEd. Groot Mog., eenmaal aan wijzen Prins *WILLEM DEN I*, hoogl. mem., dit inseparabel Recht hebbende gedefereerd, aan alle de volgende Heeren Stadhouders in der tijd en aan ons geconfirmeerd, en de poogingen om eenen onzer Heeren Predecesseurs daar in vermindering toe te brengen, niet goedgekeurd of gewettigd, en de Heeren Stadhouders in der tijd, daar van altoos hebbende laten useeren, tot op dit oogenblik toe, zo hebben wij geene andere reden, dan van ons verzekerd te houden, dat UEd. Groot Mog. niet zullen gedogen, dat onze Vorstelijke Weeze daar van worde ontzet.

En vertrouwende hier mede aan de intentie van UEd. Groot Mog., met het requireeren van onze Consideratiën en Bericht, voldaan te hebben, zullen wij deeze besluiten, met UEd. Groot Mog. te verzoeken alle verdere deliberatiën van deeze zaak te seponeren en van de hand te wijzen.

Waar mede, *Edele Groot Mogende Heeren, bijzondere goede Vrienden*, wij UEd. Groot Mog. bevelen in Gods heilige protectie.

Uwer Ed. Groot Mog. Dienstwillige Dienaresse.

A N N E.

*In 's Gravenhage
den 5 October
1757.*

*Ter Ordonnantie van haare
Koninglijke Hoogheid.*

J. DE BACK.

Na de overweeging van dit Bericht volgde, ten zelfden dage, eene Resolutie, bijkans woordelijk van den zelfden inhoud, als ten opzigte van het Bericht der Ed. Mog. Heeren Gecommitteerde Raaden genomen was. De Gedeputeerden van meest alle de Steden, namelijk, verzogten Copij van deeze Berichten, en de voltrekte Resolutie werd uitgesteld tot nadere overweging. Hier op hebben Burgemeesters, Schepenen en Raaden van deeze Stad, den 26 der nu afgelopen Wijnmaand, een Brief bij hunne Ed. Gr. Mog. doen indienen, strekkende ter rechtvaardiging van den inhoud der Propositie, door hunne Gedeputeerden ter Staatsvergaderinge gedaan; welke dus luid:

EDELE GROOT MOGENDE HEEREN!

Zo eenvoudig als wij ons voorstel, bij onze Propositie van den 28 September, laatstleden, aan UEd. Groot Mog. gedaan, alleen hebben ingerigt, om, bij forme van Elucidatie of Interpretatie van een Privilegie, dat bij UEd. Groot Mog. zelf aan onze Stad en deszelfs Burgerije, is gegeven, en nog onlangs zo solemneel is geconfirmieerd, te mogen obtineeren hoogstderzelver Decisie of Verklaringe van een different, over de wettigheid der laatst geformeerde Nominatie tot Burgemeesteren deezer Stad, tusfchen ons en weinigen van onze

Me-

Medeleden ontflaan; en zodanig oprecht; als onze intentie, met het verzoeken der Justificatie van dezelve Nominatie, bij UEd. Groot Mog. enkel daar heen heeft gegaan, om op die wijze haare Koninglijke Hoogheid in haare hooge kwaliteit volkomen gerustheid te kunnen geven, tot het doen van hoogstderzelver welbehaaglijke Electie, uit dezelve voorschreeve Nominatie, als waar in, door de verkeerde insmulationen van dezelve onze Medeleden, tot dus verre was wederhouden; zo hooglijk surprenant, en te gelijk ten uittersten affliggerende, is het ons voorgekomen, wanneer wij, uit de Consideratiën en het Bericht, welken, van wegen haare Koninglijke Hoogheid, op de voorschreeve Propositie UEd. Groot Mog. zijn toegedient, hebben moeten ontwaar worden, dat de Opsteller van het zelve de voorschreeve onze sincere behandeling en oogmerk, in diervoegen heeft gelieven te beschouwen en op te nemen, even als of wij, of eigenlijk die geenen van deeze Vroedschap, welken buiten de protesteerende Leden, en die zig met dezelve hebben gevoegt, zig daar in bevinden, hier mede een toeleg zouden hebben, haare Koninglijke Hoogheid, in derzelver hooge kwaliteiten, of direct zijne Doorluchtige Hoogheid, den tegenwoordigen minderjarigen Heer Prins Erftadhouder, te willen ontzetten van een Recht, dat, door den Souverain, aan wijlen zijne Doorluchtige Hoogheid, Prins WILLEM DEN I, onsterflijker gedachtenisse, gedefereerd zijnde, tot alle de volgende Heeren Prinzen Stadhouderen zoude zijn overgegaan; en van een Recht, dat, van de grondlegginge der Republiek, door hooggemelde Heeren Prinzen Stadhouderen, in der tijd altoos zoude zijn geuseerd, en, daar het te pasc kwam, altoos had moeten geuseerd worden. En het heeft ons vervolgens, ter zaake van deeze zo gevoelige smette en aanwrijvinge, toescheenen dat wij indispenfabel verpligt waren, ter uitwisinge van dezelve, met alle onderdanig respect en decentie, zo ten aanzien van UEd. Groot Mog., als voor de hooge Persoon en kwaliteiten van haare Koninglijke Hoogheid, aan UEd. Groot Mog. nader bij deezen te moeten openleggen alle onze conductes, welken wij in de zaak, bij onze voorschreeve Propositie breeder vervat, geoordeelt hebben, Eed en Amptshalven, verpligt geweest te zijn, tot conservatie en maintiën van onze Pri-

vilegiën en Voorrechten, te hebben moeten houden; om alzo daar uit, zo wij vertrouwen, UEd. Groot Mog. ten allerklaarfien nader te doen zien, en ook hooggemelde haare Koninglijke Hoogheid, zo wij verhopē, te overtuigen, dat de source van de gemelde onze handelingen geenzints is voortgesproten uit eene zo verfoeilijke intentie, als waar van wij voor God en UEd. Groot Mog. op het allerdierbaarste kunnen betuigen te abhorteeren; maar dat onze oprechte en eenige gedachten omtrent de voorschreeve onze handelingen alleen deezen zijn geweest, dat wij vermeent hebben, aangaande het verzoek, bij onze Propositie gedaan, tot niemand anders, dan tot UEd. Groot Mog., onze toevlugt te hebben kunnen of mogen nemen, wilden wij onze Privilegiën en Voorrechten, die niet ons, maar onze Stad en Burgerije, toebehoren, en die wij alleen, even als der Weezen goederen, zijn administreerende en custodieeren, volgens onzen daar op dier geëstaafden Eed en Pligt, zonder schijn van eenige inbreuk of krenkinge, ongeschonden aan onze Succesfeuren *in officio* over te laten, en de laate Nakomelingschap daar van alzo te doen blijven joufsfeeren.

Om van deeze waarachtige idées dan eenige meerder en klaarer openinge te geven aan UEd. Groot Mog., zo zullen wij vooraf gaarne confesfeeren, dat wij nooit hebben gedagt aan haare Koninglijke Hoogheid, of den minderjarigen Heere Prinse Erfstadhoudē, te willen bedisputeeren, dat hoogstdezelve, alvorens uit eenige Nominatie de Electie te doen, zignopens de wettigheid van dezelve niet zoude vermogen te informeeren. Dat, integendeel, wij zulks als nodig en nuttig oordeelende, advoueerē, zelfs zodanig, dat wij, in dit ons geval, gelijk in het vervolg circumstantieeler zal blijken, ook daar toe in allen opzigte zijn geweest gewillig en bereid, en nooit genoeg zullen kunnen roemen de allezints zagte en vriendelijke wijze, op welke haare Koninglijke Hoogheid daar van, ten reguarde van deeze Vroedschap, gebruik heeft gelieven te maken. Maar dat het point, daar het eeniglijk ten deezen op aankomt, hier in gelegen is, dat wij daar benevens zijn geweest van die gevoelens, waar in wij vermeenen als nog te moeten blijven staan, dat, ingevalle van disput over de wettigheid van eene zodanige geformeerde en gepresenteerde

No

Nominatie, het zij dan het-zelve verschil tusfchen de Meerderheid en Minderheid der Vroedfchappen, of ook tusfchen haare Koninglijke Hoogheid, die de Electie competeerd, en de Vroedfchap, welke de Nominatie heeft geformeerd, zoude mogen bestaan, de decifie over zodanig verschil, door niemand konde worden gegeven, dan alleen door UEd. Groot Mog., als den Souverain zelve, van wien het Privilegie tot het maaken der Nominatie is geproflueerd, en het Recht van Electie daar uit aan haare Koninglijke Hoogheid, of den Heere Prinfe Erfstadhouders, is gedefereerd; als de Souverain, in beide de gevallen, alleen die geen zijnde, welke het Recht, dat van hem zelve is afgekomen, ook kan en vermag te verklaren en te explicceeren, en die alleen als Rechter kan fungeeren en decideeren tusfchen die geenen, welken over het exerceeren der Rechten, of den zin en meeninge van zodanig Privilegie, verschil hebben. En in welk fentiment wij vervolgens hebben vermeent, zo om haare Koninglijke Hoogheid van alle verdere moeielijkheden te bevrijden, en in volle gerustheid te fteflen, omtrent de wettigheid van onze geformeerde Nominatie tot Burgemeesteren, als om te vermijden in eenige directe confestatie met haare Koninglijke Hoogheid dieswegens te kunnen vallen, wel te doen, hoe eer zo beter, aan UEd. Groot Mog. te hebben mogen verzoeken de Justificatie van dezelve Nominatie, ten einde die, na verhoor van de daar tegens geprotesteerd hebbende Leden, en dus die geenen, welken zig alleen tegens de wettigheid van dezelve partij verklaarden, hunne hooge decifie dienaangaande te geven, op dat daar door, of haare Koninglijke Hoogheid derzelve welbehaaglijke Electie daar uit met volle gerustheid zoude kunnen doen, of wij zouden mogen weten wat verders aangaande het redres van dezelve Nominatie ons te doen zoude ftaan.

Zie daar, Ed. Groot Mog. Heeren, onze oprechte meening en oogmerk, zodanig dezelve is gelegen geweest in de voorschreeve onze behandeling, ten opzichte van het verzoek der Justificatie, bij onze Propofitie, aan UEd. Groot Mog. gedaan, en waar uit wij gaarne, zonder 'er meerder bij te voegen, aan de overweginge van UEd. Groot Mog. zouden hebben willen overlaren, of wij daar door zouden kunnen verdragt gehouden

worden van eenige intentie ter verkorting van de hooge Rechten en Præëminentien van den Doorluchtigen Prinse Erfstadhouder, welken wij altoos hebben gemaintineerd, en die wij gereed zijn, met zo veel iever, als iemand der Leden van UEd. Groot Mog. Vergaderinge, ten allen tijde te helpen handhaven en voorstaan; ware het niet, dat wij in onze finertelijke aandoeninge over de voorschreeve zo verregeande verdenkinge, ten onzen reguarde, als genoodzaakt wierden, ter verdere bevestiginge van onze voorgemelde gedachten, nog deeze en geene reflectiën hier bij te moeten voegen. Waar uit wijders ook, ter verdediging van ons gedrag, zo wij vertrouwen, zeer klaar zal consteeren, dat wij, in allen gevalle, geene ongegronde redenen hebben gehad, waarom wij vermeent hebben, zonder te kort te doen aan de hooge Rechten van den Souverain en aan ons voorschreeve Privilegie en de Voorrechten, daar bij verleend, daar toe niet te hebben kunnen accedeeren, om, behoudens alle eerbied voor haare Koninglijke Hoogheid en hooggemelden Doorluchtigen Heere Prinse Erfstadhouder, en alle hoogstderzelver Præëminentien en Rechten, boven de faculteit, om zig, tot hoogstderzelver geruststellinge, in de te doene Electie op de wettigheid der voorschreeve Nominatie te mogen informeeren; ook, daar het bijzonderlijk op aankomt, aan hoogstdezelve het Recht van Decisie, over de wettigheid of onwettigheid van dezelve geheel en al over te laten, als eene Præëminentie of Recht, dat aan de Doorl. Heeren Prinse Stadhouderen in der tijd bij UEd. Groot Mog., als Souverain, en zulks *justo titulo*, zoude zijn gedefereerd, en waar van hoogstdezelven, door eene ongeinterrumpeerde usantie, altoos in eene wettige possessie zouden geweest zijn.

Wanneer wij daar van ten deezen zullen spreken, gelijk het Leden van eene Souveraine Vergaderinge past met den anderen te mogen doen, en die als cordate Regenten en Luiden van eere, met behoorlijke eerbied en onderwerpinge, hunne gedachten openleggen in de schoot van den Souverain; zo schroomen wij niet op het voetspoor, zo als in vroeger tijden voor ons is gedaan, als een poinct, dat bij ons geene contestatie kan vinden, met en volgens de eigen woorden van
 UEd.

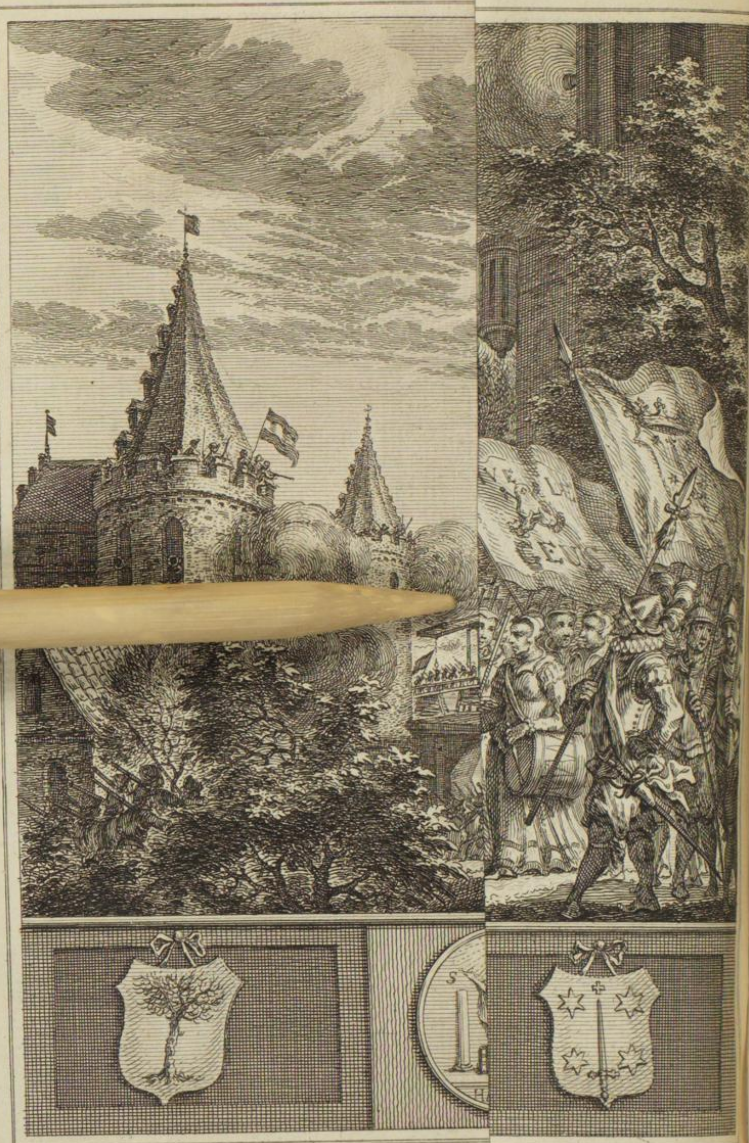

J. Falke, inv. et fecit 1770.

DE BELLEGERING VAN HAARLEM. A^o 1575.

A. Falke, sculp. excudit.

S. Fokke, inv. et fecit 1776.

DE BELLEGE

A. Fokke Simonsz. excudit.

UEd. Groot Mog., in den Jaare 1587 grondig betuigd en in druk uitgegeven, als nog vast te stellen, en voor een onwrikbaren grondregel te houden, dat, gelijk de Souverainiteit over deeze Provintie UEd. Groot Mog., als Staaten van den Lande, alleen en privative toekomt, alzo daar uit ook noodwendig volgen moet, dat niet gefeld kan worden bij UEd. Groot Mog. van dezelve Souverainiteit ietwes meer gedenkbreedt te zijn, of ook ietwes meer van dezelve, bij Commissie of Delatie, verstaan kan worden te zijn gedemandeerd, dan alleenlijk dat geene en de exercitie van dat gunt, het welke *explicité* en uitdrukkelijk aan een ander, bij zodanige Commissie of Delatie, aanbevolen is; terwijl alle de andere en overige Rechten en Præminentiën, waar van geen speciale mentie is gemaakt geworden, abfolutelijk moeten worden verstaan te zijn verbleven in den boezem van den Souverain, zonder dat iemand daar in den Souverain, als Prinse van den Lande, kan representeeren.

Nu is het kennelijk, Ed. Groot Mog. Heeren, dat, om te blijven in cas subject, met relatie tot de Bestellinge der Magistratuure in eenige der respectieve Steden, daar omtrent altoos heeft moeten plaats hebben, en geëxerceerd is geworden, een tweederlei Recht; als het eene in het maaken en formeeren der respectieve Nominatiën tot dezelve Magistratsbestellinge, waar toe ieder Stad met bijzondere Privilegiën en Voorrechten door den Souverain, het zij vroeger het zij laater, is voorzien geworden, en het andere in het doen der Electie uit dezelve geformeerde Nominatiën. En als men hier op dan verder nagaat, wat dien aangaande, in de eerste plaats, aan zijne Doorluchtige Hoogheid, Prins WILLEM DEN I, onsterfelijkker gedachtenisfe, bij den Souverain is geconfereerd, waar van echter, als zijnde, aan dien Grondlegger van de Republiek, om bijzondere redenen en oorzaken, de Hooge Overigheid van deeze Landen, tot deszelfs overlijden toe, opgedragen geweest, niet wel eene regel voor de Hooge Successseuren als Stadhouderen deezer Provintie tot alle de zelfde Rechten kan worden afgeleid, men zal daar in niet bevinden, even weinig als bij de Commissie of Instructie van zijne Doorluchtige Hoogheid, Prinse MAURITS, van den Jaare 1585,

bij hoogstdezelfs verheffing tot Stadhouder gearresteerd, welkers verandering, vermeerdering en vermindering UEd. Groot Mog. aan zig behielden, gelijk wijders bij alle de volgende Commissien van de succesfve Hooge Heeren Prinsfen Stadhouderen, dat UEd. Groot Mog., als Souverain van den Lande, omtrent het werk der voorschreeve Magistraatsbestellinge aan alle hooggemelde Heeren Prinsfen direct ooit ietwes meerder zoude hebben opgedragen, afgeftaan of overgegeven, dan alleen het gunt betrekking heeft tot het doen van de Electien in sommige Steden van Burgemeesteren en Schepenen, en in anderen van Schepenen alleen, en alzo het creëren van de nieuwe Wet of Magiftraat, zonder dat, daar het op aankomt, eenige, men zwijge eenige specifieke mentie immer daar bij is gemaakt geworden, het werk der Nominatien aangaande. Waar door dan vermeend word dat niets anders kan begrepen worden, of dat Recht tot en omtrent de Nominatie is verbleven aan die geenen, welke het zelve wettig hebben blijven ufeeren, volgens de daar toe geobtimeerde Privilegien; en valt over de wettigheid of onwettigheid van die Nominatien eenig verschil, door wat Wet of door welke Overgift kan daar over bij iemand anders eene Decisie worden gegeven, dan bij den Souverain? welke dienaangaande nietwes heeft geabdiceerd, en die, zo wel uit de natuur der zake, als volgens alle Rechten, ten zij 'er eene speciale Overgifte tusfchen beide komt, alleen deszelfs gegeven Privilegien kan elucidieren en interpreteeren; en vervolgens nog veel meer de eenige Rechter moet zijn, die over de differenten, dienaangaande te vallen, deszelfs Uitspraak en Decisie moet geven.

Het voorenstaande allegueerende, zo willen wij niet verzwijgen dat echter in de hooggemelde Commissien der Heeren Prinsfen Stadhouderen altoos ook word gevonden zodanige mentie, dat daar bij aan hoogstdezelfen het doen der voorschreeve Electien is gedemandeerd en opgedragen, om te doen achtervolgende de Privilegien der Steden, zo als met de eigen woorden voorkomt in de Commissien van wijlen zijne Doorluchtige Hoogheid, Prinsfe WILLEM DEN IV, onsterffelijker gedachtenisfe, van den 12 Maj, van het Jaar 1747. En wij hziteeren niet om te moeten advoueren, dat daer uit met fundament kan
war-

worden geargumenteed omtrent de indirecte Delatie, welke daar door aan de Doorluchtige Prinzen Stadhouderen, wegens de Cognitie over de wettigheid der Nominatien zelf, zoude moeten verstaan worden gegeven te zijn. Doch, Ed. Groot Mog. Heeren, of die notoire consequentie, welke men uit eene gedefereerde Electie, achtervolgende de Privilegien der Steden, zoude willen halen, met dat effect kan gepaard gaan, dat daar door die geene, aan wien de Electie competeerd, ook *eo ipso* niet alleen het Recht zoude hebben verkregen, om zig te mogen informeeren op dezelve Nominatien, maar ook daar door zoude hebben geconfequeerd het Recht, om die Nominatien zelf te doen redresseeren; en, dat nog meer is, alle differenten, die over de wettigheid of onwettigheid van zodanige Nominatien, tuschen wie het ook zoude mogen zijn, kwamen te ontstaan, alleen en met uitsluiting van den gever van zodanige Privilegien, uit welkers kragte de Nominatien zijn gemaakt, zoude kunnen en moeten decideeren; zulks moeten wij zeggen, met alle reverentie en eerbied gesproken, niet te kunnen begrijpen, en veel minder te mogen vaststellen. Want hoe onwederspreeklijk deeze maxime ook kan voorkomen, dat iemand, die Recht heeft tot het einde, ook Recht moet hebben tot de middelen, zonder welken dat einde niet is te bekomen, zo is het, nogthans even zeker en vast, dat zulk een stelregel nog behoeft nog kan procedeeren, dan alleen wanneer het alvorens buiten alle dubiteit zoude moeten zijn, dat dezelve Electie achtervolgende de Privilegien der Steden absolutelijk niet gedaan zoude kunnen worden, ten zij de geene, welken de Electie competeerd, een decisief oordeel zoude moeten hebben over de wettigheid der Nominatien, en om alle de verschillen, daar over te ontstaan, zelf te moeten decideeren. Als waar omtrent, naar onze gedachten, integendeel, zeer wel plaats kan vinden, zo als een ieder kan vatten, en waar van elk een overtuigd zal kunnen zijn, dat het werk der Electie, achtervolgende de Privilegien der Steden, ook kan geschieden zonder dat die geene, welken de Electie competeerd, een zodanig decisif oordeel absolutelijk behoeft te hebben over de Nominatien zelve, en over alle kwastien, welken wegens de wettigheid of onwettigheid van dezelve kunnen ontstaan, als zijnde het doen der

Electie en het formeeren der Nominatien separate zaken en functien, welken in zo verre geene connexiteit met den anderen hebben, of dezelve Rechten kunnen, zeer wel en buiten alle confusie of verdenkinge, bij onderscheide Persoonen of Collegien blijven resideeren en geexerceerd worden; in dier voegen dat, de Souverain blijvendê behouden het Recht, het geen hem zo natuurlijk toekomt, te weten de Elucidatie en Interpretatie der Privilegien, bij hem zelf gegeven, en de Decisie over de wettigheid of onwettigheid der Nominatien, welken uit kracht van dezelve geformeerd zijn, niemand ooit zal kunnen twiiffelen, of de geene, welken de Electie is opgedragen, zal en kan daar door altoos in staat blijven dezelve te doen, achtervolgende de Privilegien der Steden; het gunt immers het eenige en groote oogmerk kan zijn, waar toe alle deeze betrachtungen verstreken moeten.

Wij gaan bij deezen voorbij verscheide andere en zeer gefundeerde reflexien, welken, onzes bedunkens, zo men onderstellen wilde dat de Decisie der differenten wegens de wettigheid of onwettigheid der Nominatien, uit kracht der Privilegien geformeerd, niet zoude behoren aan den Souverain, zekerlijk verders daar tegen zouden te maken zijn; zo ten reguarde van de vrage, die wij daar uit noodwendig aan UEd. Groot Mog. zouden moeten doen, wie als dan onze Rechter zoude zijn, wanneer het ongeluk wijders voor ons zoude willen dat wij directelijk met haare Koninglijke Hoogheid over de wettigheid der Nominatie zouden komen te verschillen, zodanig dat hoogstderzelver sustenue zoude mogen zijn conform aan de idées van onze tegenswoordige partije, te weten de protesteerende Leden, of uit eenigen anderen hoofde, dat dezelve Nominatie niet zoude zijn conform de Privilegien, en wij het tegendeel van dien in gemoede ons verplicht vonden te moeten staande houden; eene zaak, welke wij, door deeze onze behandeling, in allen gevallen hebben getragt te ontgaan, en die wij wel niet kunnen verwagten wegens de constitutie van onze Nominatie zelve, en het hoogverligt oordeel van haare Koninglijke Hoogheid; doch die evenwel gebeuren kan; als ten aanzien van alle verdere consequentien, welken uit die stelling natuurlijk zouden moeten profluereen. Doch wij stappen dit alles te liever over, zo om dat

dat verscheide Argumenten in het breede, bij het geval van den Jaare 1684 en 1685, door de Regeeringe der Stad *Dordrecht* zijn voorgesfeld en aangedrongen (*), als om dat wij ook vermeenen al het zelve in deezen niet nodig te zijn, wegens het eigen en algemeene interesse, dat de meeste Leden van UEd. Groot Mog. in deeze zaak met ons hebben; en boven al, naardien onze intentie niet is ons in het bijzonder omtrent deeze zaak meer of sterker te verzetten, dan bij UEd. Groot Mog., op eene wettige wijze, geoordeeld zal worden het gemeene interesse en welvaren van alle de Leden van deeze Provincie, en van den Lande in het generaal, daar in gelegen te zijn; terwijl ons begrip en wensch, om het Land, onder deeze gelukkige herstelde Regeeringsforme, ook wederom te doen opklimmen tot zijn oude bloei en welvaren, altoos daar op is bevestigd geweest, dat de gronden, waar op het tegenswoordig samenstel is gebouwd, behoren te zijn en blijven onwankelbaar; en dat alsoo aan den Souverain behoren te blijven die Rechten, welken dezelve niet heeft overgegeven; dat de Rechten en Præminentien, welken de Stadhouder van den Souverain heeft ontvangen, naar behoren en met alle kragt, moeten worden gemaintineerd en gedefendeerd, en dat, voor het overige, de Leden en Steden ook behoren te blijven jouisfeeren van die Rechten, welken haar competeeren en eigen zijn.

Het is vervolgens met dat oogmerk alleen, dat wij ten deezen einde hebben vermeent te moeten doen zien, dat wij, verre van daar door gemeriteerd te hebben in eene dusdanige verdenking te vallen, zeer gefundeerde redenen hebben gehad, waarom wij, ter wettiging van onze geformeerde Nominatie, volgens het Privilegie, bij UEd. Groot Mog. verleend, ons bij niemand hebben konnen nog vermogen te adresseeren, dan aan UEd. Groot Mog. zelve, die, zo als wij, met gelijke intentie, de vrijheid zullen nemen nu verders te doen zien, meer, dan in

één

(*) *Zie de stukken, hier over gepasfeerd, omstandig in den Hollandischen Mercurius voor het Jaar 1685.*

één geval, ook hebben betoond dat geenziints hunne gewoonte is geweest, alle adresfen over differenten, de Regeeringen der Steden rakende, ook zelfs wanneer eene Decifie over de wet-tigheid of onwettigheid der Nominatien is gevraagd, en genera-lijk wanneer het op der Steden Privilegien aankwam, te hebben gewezen van de hand, of alle deliberatien van die nature altoos te hebben gefeponoord, maar dat, integendeel, diergelijke kwestien wel degelijk hebben aangenomen, en, als tot derzel-ver cognitie behorende, daar over hunne deliberatien hebben laten gaan. Ter zake niets doende, dat de meesten van dezelve buiten decifie gebleven zijn, zo als zulks, naar de omftandigheden der tijden en zaken, heeft mogen of moeten gefchieden. Als volkomen genoeg zijnde, dat daar uit zal kunnen confteeren, dat verfcheide Leden van deeze Vergaderinge, waar onder ook zeer notabele, zig hebben bevonden in diergelijke gevallen, als waar in wij tegenswoordig het ongeluk hebben te verfeeren, met ons in één begrip zijn geweest nopens den weg, welken, tot redres van dezelve, behoorde te worden ingeflagen.

Onze intentie is niet om van alle die gevallen, bij deezen, een geheel Register te formeeren; maar alleen om eenige we-nigen van dezelve aan te raken, welken meest ter ophelderinge zullen kunnen dienen. En op dien voet slaan wij over het gunt in de Notulen van UEd. Groot Mog. word gevonden we-gens de oneenigheden en difputen, welken tufchen de Regeering en Vroedschappen der Stad *Schoonhoven* hebben gefubfifteerd, en de klagten dieswegens UEd. Groot Mog. aangebragt, zo wegens het niet beleggen van de Vroedschap, begeven van Commiffien, als over meer andere fubjecten, het werk der Regeeringe en der Steden Privilegien concerneerende, in de Jaaren 1679, 1680 en 1685 voorgevallen. Gelijk wij mede kunnen pafteeren de differenten, welken op verfcheide tijden en over onderfcheide zaken menigvuldig zig hebben opgedaan tufchen de Regeering en Vroedschap der Stad *Gornichem*, waar van de Registers van UEd. Groot Mog. over de Jaaren 1683, 1684 en 1685 veele gevallen opleveren, waar onder de Refolutien van den 17, 29 en 30 Majj en 6 Junij, van het Jaar 1685 kunnen ungezien worden; en omtrent welke gevallen zal confteeren,
dat

dat niet alleen verſcheide van dezelve bij UEd. Groot Mog. zijn aangenomen, maar ook eenigen daar van zijn getermineerd.

Het geval van de Jaaren 1684 en 1685, omtrent de Stad *Dordrecht*, wegens de Nominatie van de Mannen van Achten, hoe zeer in zig zelve ſingulier en alleen betrekking hebbende op die Stad, heeft echter genoeg doen zien op welke ſolide gronden, die eerſte en oudſte Stad van deeze Provincie voor ons, de zelfde onze ſtenuue, waar van wij althans genoodzaakt zijn geweest UEd. Groot Mog. deeze opening te moeten geven, heeft gevoerd en gemanifeſteerd. En of ſchoon die Stad, in de zaak zelve, welke met de onze in verſcheide omſtandigheden zeer veel heeft verſchild, naar haar genoeg niet heeft vermogen te reuſfeeren, waar van wij de redenen nog de motiven niet behoeven na te gaan; het is voldoende aan ons belang en oogmerk, wanneer daar uit is te zien, dat hunne Ed. Groot Mog. zig de cognitie van dezelve wel degelijk hebben aangetrokken, en dat nooit eene Reſolutie daar op ook genomen is, waar bij de Regeering der Stad *Dordrecht* met die haare gedane klagten zoude zijn afgewezen, veel min dat derzelve gefuſtineerde bij UEd. Groot Mog. zoude zijn ongefundeert verklaard. Van al het welke, in het zelfde Jaar 1685, kort na dat de Notulen van UEd. Groot Mog. geene verdere mentie maaken van het voorſz. geval van *Dordrecht*, mede nog heeft geexpteerd een zeer notabel voorbeeld ten reguarde van de Stad *Schiedam*, als wanneer, op den 2 Maart, bij Requeſte, door één Regeerend, eenige Oud-Burgemeesteren en eenige Raaden en Vroedſchappen der zelve Stad, aan UEd. Groot Mog. niet alleen is geklaagd geworden over eene informeele Nominatie, welke tot ſuppletie van eene Vroedſchapsplaatze, bij de Vroedſchap der zelve Stad, was geformeerd, als waar op was gebracht Mr. ABRAHAM CAMBIER, welke nog geene drie Jaaren Burger was geweest; maar ook direct over de Eleſtie zelf, welke daar uit bij zijne Doorluchtige Hoogheid, Prinſe WILLEM DEN III, glorieuſer gedachteniſe, aan wien dezelve Nominatie daar toe, niettegenſtaande het Protest van eenige Leden, daar tegens gedaan, was gepreſenteerd, even informeel, naar hunne gedach-

dachten, omtrent denzelven CAMBIER was gedaan geworden; met verzoek, dat, dewijl zij Vertooners in die voorfz. zo informeele Nominatie en daar uit gedaane Electie, Eed- en Amptshalven, niet konden acquiefeeren, maar tot maintien en voorftand van hunne Stads Privilegien (waar van mede bij hunne Ed. Groot Mog. waren voorzien) zig verpligt en genoodzaakt vonden dezelve, zo veel in hun was, tegen te gaan, dat die zaak door hunne Ed. Groot Mog. zoude mogen worden geredrefeerd, en de voorfz. Stad bij haare Privilegien, Vrij- en Gerechtigheden worden gemaintineerd; welk verzoek wederom bij UEd. Groot Mog. geenzints is van de hand gewezen, gelijk, wanneer de Souverain van zijne directe of ook wel indirecte overgifte of delatie, omtrent de verfchilen over de wettigheid der Nominatiën en Electiën, was geperfuadeerd geweest, had konnen gefchieden; maar wel degelijk het onderzoek van die zaak bij UEd. Groot Mog. is aangenomen, en zelfs in dier voegen, dat dezelve hebben vermeent de cognitie daar van hun zo eigen te zijn en natuurlijk te competeeren, dat zelfs het Recht of belang van den Heere Prinfe Stadhouder daar bij niet was geïnterefeerd, naardien dat Request, den zelfden 2 Maart, bij UEd. Groot Mog. alleen is gefield geworden in handen van Burgemeestren en Regeederen der Stad *Schiedam*, om te dienen van Bericht; als wanneer wijders, daags daar aan, en dus den 3 dito, het zelve gerequireerde Bericht zijnde ingekomen, waar bij de wettigheid der Nominatie hadden geadftrueerd, UEd. Groot Mog. daar op hebben goedgevonden te refolveeren, om den voorfchreeven Requeste en Berichte te ftellen in handen van de Leden tot het groot Befogne en dus te maken commiforiaal, om, na rijpe overweginge van den inhoud van dien, en daar op gehoord de voornoemde Burgemeesters en Vroedfchappen, refpective, de Vergadering op alles te dienen van hunne Confideratiën en Advif. Omftandigheden, welken in veele opzigten ten deezen ten uitterften notabel zijn; zo om dat, naar onze gedachten, daar uit ten klaarften doorftraald het eigen begrip van den Souverain, aan wien het alleen ftaat de Decifie te geven, wanneer 'er kwestie is tufchen de Meerderheid en Minderheid der Vroedfchap over de wettigheid van eene gefor-

meer.

meerde Nominatie, niet alleen; maar zelfs ook over eene gedaane Electie, in zo verre de Privilegien der Steden daar bij zouden mogen zijn geïnteresseerd; en tegens welke behandeling men, in de Registers van UEd. Groot Mog^r, niet heeft kunnen vinden, dat de Doorluchtige Heer Prins Stadhouder, in dien tijd, zig eenigzints heeft verzet, of dezelve zig heeft aangetrokken. Maar inzonderheid ook notabel, wanneer daar uit gezien kan worden, dat UEd. Groot Mog. op dat geval, het welk met het onze zeer veel overeenkomst heeft, voor zo verre de wettigheid der Nominatie aangaat, welke thans mede door de protesteerende Leden word bestreden, niet hebben gehateld, om aanstonds en allereerst, de klagten van wederzijden te hebben willen inneemen, en dezelve daar na door Commisarisfen te doen examineeren, zonder den Heer Prins Stadhouder alvorens tot zo verre in allen gevalle daar in te hebben willen brengen.

En welke gefundeerde redenen wij derhalven thans hebben, om klaaglijk dienaangaande aan UEd. Groot Mog. te mogen voordragen dat gunt wij tegenswoordig tot onze groote fmer-te en leedwezen moeten ondergaan, om, zonder tot hier toe te hebben mogen vernemen de klagten van onze Medeleden, en zonder dat eene deliberatie is gehouden over den waaren toestand der zaken, en of de kwestie inderdaad niet alleen maar hadde behoren te blijven tuschen de Meerderheid en Minderheid van de Vroedschap zelve, ons aanstonds ongelukkig te hebben zien vallen in eene onaangename Contestatie met haare Koninklijke Hoogheid, welke wij gaarne, en op het voetspoor van het voorsz. exempel, waar in de Vroedschap der Stad *Schiedam* alstoen eenparig van ons sentiment is geweest, hadden getragt te esquiveeren; en waar toe wij zo veel te groter redenen vermeenden te mogen allegueeren, naardien onze klagten, bij onze Propositie ter neder gesteld, niet zijn ingerigt geweest tegens haare Koninklijke Hoogheid, maar alleen over onze geprotesteerd hebbende Medeleden; daar, ter contrarie, de voorsz. klagten van de Minderheid der Vroedschap van *Schiedam* direct waren over en tegens den Doorluchtigen Heere Prinse Stadhouder in dien tijd.

Men

Men behoeve waarlijk dan ook geene reflexie te maaken op onze conduites of sentimenten van vorigen tijd, in vergelijkingo van die geenen, welken wij thans houden of zouden willen foveeren. Wij zullen hier na occasie hebben, om uit het gedrag zelf, bij ons in deezen gehouden, zo vertrouwen, ten genoegen te doen blijken, dat wij, zo wel als onze Prædecesseuren, geenzints aan de Doorluchtige Heeren, Priusen Stadhouderen, begeeren tegen te spreken een Recht van informatie of onderzoek, het welke aan hoogstdezelfen omtrent de wettigheid der respectieve Nominatien, die ter Electie geprefenteerd worden, op eene billijke wijze en tot hoogstderzelver gerustheid competeerd. Doch wie is 'er, die niet ziet dat zulks het point niet is, waar over in deezen eenig disput behoort te subsistereen, als zijnde tusschen ons en de protesteerende Leden alleen differentiaal de wettigheid der Nominatie zelve, waar omtrent het voorschreeve aangehaalde geval, met het onze vergeleken wordende, overvloedig bewijs zal uitleveren, dat het eenige kwestieuse, welk in deezen kan voorkomen, alleen daar in moet bestaan, of wij eenig decisief oordeel wegens de wettigheid der voorschreeve Nominatie, welke door de protesteerende Leden bestreden word, en of die conform de Privilegien is of niet, van iemand anders mogen of kunnen vragen, dan alleen van den Souverain, en zulks van UEd. Groot Mog. En in zo verre als onze Prædecesseurs op dat point anders mogten gedacht hebben, dan wij, waar van wij echter geene klare preuve of bewijs vinden kunnen, zo zouden wij ons echter flatteeren, dat, in dat geval zelf, een iegelijk ons het niet kwalijk zal kunnen duiden of daar in misprijsen, dat wij thans, daar het op 's Lands Hoogheden en Gerechtigheden aankomt, welken ieder Lid van de hooge Regeeringe bij Eede verbonden is voor te staan, en van wien wij wegens onze Privilegien en Voorrechten eenige Elucidatie, Interpretatie of Decisie moeten en mogen vragen, die sentimenten niet blindelings zouden komen adopteeren; maar liever verkiezen, in dien gevalle, scrupuleuser daar omtrent boven onze Prædecesseuren gehouden te worden, dan dat men ons immer zoude kunnen verdenken eenige dusdanige Rechten, waar voor onze Voorvaders zorgvuldig heb-

hebben gewaakt, te deezer tijd eenigzints te willen negligeren of met de ligte hand tracteeren.

Eene zaak, Ed. Groot Mog. Heeren, reseed 'er nog, waar van wij, als op ons geval van de uiterste applicatie zijnde, de vrijheid nog moeten nemen, alvorens van het point der Decisie af te stappen, tot nadere ophelderinge van onze verzogte wettiging der Nominatie eenige meentje te maaken; bestaande hier in, dat het, naar alle Rechten, gewis en zeker is, dat, wanneer het geschil over de wettigheid of onwettigheid van eene overgeleverde Nominatie rouleerd over het verstand van der Steden Privilegien, zo dat de éene partij daar van een ander begrip formeerd, als de andere partij van die geenen, die in de Vroedschap zijn, alsdan de Opheldering en Decisie daar van alleen competeerd aan UEd. Groot Mog., die, uit krachte van de legislative magt, die hun toekomt, de Privilegien gegeven hebben, en daarom ook alleen en privatelijk gerechtigd zijn om die te elucidereen of interpretereeren. Een zaak, welke wij niet hebben gevonden dat eenige contradictie heeft kunnen lijden. Waar omtrent nu, om deeze stelling van eene evidente applicatie te doen zijn op het voor handen zijnde geval, alleen behoeft te worden onderzocht, of het geschil, dat 'er in deezen tusschen de Vroedschap is, niet waarlijk en inderdaad rouleerd over de zin, de meeninge en het verstand van het voorschreeve Privilegie zelf; waar toe, om van de affirmative daar van overtuigd te zijn, alleen nodig zullen wezen deeze aanmerkingen te maaken. Voor eerst, dat 'er geen verschil is over eenige zaaken, die *in facto* bestaan, en, als requisiten in het formeeren van de Nominatie in agt genomen moetende worden, bij het Privilegie klaarlijk uitgedrukt zijn; als, bij voorbeeld, of 'er iemand op de Nominatie is gebragt, die buiten de Vroedschap is; die de vereischte Jaaren van onderdom of van Vroedschap niet heeft, en diergelijke; en bij gevolge, dat het geschil alleen kan rouleeren over het Recht van nomineeren zelf, het geen bij het Privilegie gegeven is, en dus over den zin, de meeninge en het verstand van het zelve. Ten anderen, dat, geposeerd wordende dat beide de partijen zig beroepen op één en het zelve Privilegie of Odrooi, zulks

dat met volle woorden aan de eene zijde gefustineerd word dat het Privilegie gevolgd is, en aan den anderen kant, dat daar tegens is ingegaan, dat die sustenne zelf een allerklaarst bewijs opleverd, dat noodwendig de eene partij een ander begrip van dat Privilegie moet formeeren, als de andere; en bij gevolge wederom, dat 'er geschil is over den zin, de meeninge en het verstand van het Privilegie zelf. Waar bij, in de derde plaatze, kan gevoegd werden, dat in deezen bij de eene partij klaar en duidelijk word gefustineerd, dat 'er te kort is gedaan aan het Privilegie, doordien van de Nominatie afgelaten zouden zijn Perfoonen, die, naar ordre en forme van de Regeeringe, daar toe waren nominaabel; terwijl bij ons daar tegens word staande gehouden, dat daar door niet is te kort gedaan aan het zelve Privilegie, om dat daar bij aan de Vroedschap de faculteit en vrijheid is gelaten om op de Nominatie te brengen die zij goedvinden, mits alleen observeerende de requisiten, daar bij klaarkijk uitgedrukt; het welke nogmaals zeer evident doet zien, dat in de Vroedschap verschillende begrippen zijn over den zin, de meeninge en het verstand van het voorz. Privilegie, en alzo aan UEd. Groot Mog. alleen kan toekomen daar over te oordeelen.

Terwijl daar benevens, om van de verdere ongefundeerde voorgevens der geprotesteerd hebbende Leden ietwes te zeggen, van alle fundament is gedestitueerd de pretense stetrifure, welke dezelve, doordien op de Nominatie gepasfeerd zouden zijn, in hunnen goeden naam en faam zouden komen te lijden, naardien immers dusdanig een argument met geen schijn van recht is te avancieren tegens de Meerderheid der Vroedschap, welke niets anders in deezen heeft gedaan, dan te gebruiken de faculteit, welke haar bij het voorz. Privilegie is vrij gelaten; namelijk, om uit alle de gekwalificeerde Perfoonen van de Vroedschap, die geenen tot de Nominatie te verkiezen, welken zij daar uit als de rechtvaardigste, verstandigste en vreedzaamste liefhebbers van het Vaderland meest dienftig heeft geoordeelt, zonder dat, zo als de Meerderheid in gemoede kan verklaren, eenige andere redenen daar toe aanleiding hebben gegeven, dan die, welken in het Privilegie zelf te vinden zijn, en welken de Vroedschap, zonder dat daar van eenige specifieke verklaring be-

behoeft te doen, heeft mogen gebruiken. Doch waar omtrent dezelve wel heeft gewild althans in enig meerder detail te komen, om met deeze haare fincere verklaring aan alle andere be- weegredenen van verdrag of diergelijken, en in het bijzonder van eenige haat of nijd tegens iemand der voorbij gegane Leden, de volkomen uitsluiting te geven, en zig te zuiveren van alle verdenken, welk daar omtrent op hen zoude kunnen vallen, en waar tegens zekerlijk, al was 'er bewijs van eenige ufantie ter contrarie, het zelve nietwes ter zaake kan opereeren, in zo verre, dat daar door de Vroedschap zoude kunnen worden ontzet van de faculteit, bij dusdanig een Privilegie verkregen, diert conform te mogen gebruiken. Terwijl, de exempelen van vroeger tijd daar latende, echter, omtrent de meer diergelijke gedane pafseeringen, voor de protesteerende Leden zelfs genoeg had behoren te zijn het gebeurde in den Jaare 1751, bij het leven nog van wijlen zijne Doorluchtige Hoogheid, Prins WILLEM DEN IV, ontferslijker gedachtenisfe; gelijk mede het gunt zelfs voorleden Jaar omtrent de Nominatie van Burgemeesteren heeft geëxsteerd; en uit welke beide Nominatien, en wijlen zijne Doorluchtige Hoogheid, en haare Koninglijke Hoogheid, de Vrouw Gouvernante, haare respectieve Electien hebben gedaan gehad. Als in welke gevallen niemand der Vroedschappen, die daar bij waren voorbij gegaan, ooit hebben gedagt of zig gemaageneerd, daar door in hunnen goeden naam en faam in het minste te zijn geledeert geweest; boven en behalven dat het niet buiten dubieteit kan zijn, of het pafseeren van een Lid der Vroedschap, welke voorleden Jaar niet, en dit Jaar al, heeft geprotesteerd, wel voor eene pafseering kan gehouden worden, dewijl dezelve niet eerder Vroedschap is geworden, dan te gelijk op één dag en uur met de twee andere Leden, die mede nog nooit Burgemeesters zijn geweest, voor hem op de Nominatie daar toe zijn geprefereerd; en men niet weet, dat in diert tijd juist in het rangeeren der namen van alle de aangekomen Vroedschappen eenige rang is geobferveerd, of daar toe reflexie is gemaakt op de Jaaren, eer Schepenschap of diergelijke, waar uit vervolgens, als nu iemand der zelve als Vroedschap eenige preferentie boven de anderen zoude kunnen pretendeeren.

Gelijk wij dan, Ed. Groot Mog. Heeren, vertrouwen met dit alles volkomen genoeg gezegt te hebben, tot betoog van het gunt dienen kan om UEd. Groot Mog. te overtuigen, en ook, zo wij met alle eerbied verhopē, hare Koninglijke Hoogheid te doen geperſuaदेert zijn, dat wij geenzints uit eenige kwade intentie of inzigten, veel minder om de hooge Rechten en Præ-ëminentien van zijne Doorluchtige Hoogheid, den minderjarigen Heere Prinſe Erfſtadhouder, eenigzints te verkorten, ons ter Juſtificatie van onze geformeerde Nominatie aan UEd. Groot Mog. hebben geaddreſſeerd. Maar dat, integendeel, ons fundament daar toe alleen heeft gelegen en als nog ſubſiſteerd in onze waaragtige meening in gemoede, en in goeder conſcientie, dat onze Eed en Plicht, welken wij aan het Land, onze Stad en Burgerij geſtaafd hebben en verſchuldigt zijn, ons niet toelaten, het zij eene Elucidatie of Interpretatie, het zij eene Decisie, over de wettigheid van onze Nominatie, welke uit kragte van het Privilegie, onze Stad en Burgerije bij UEd. Groot Mog. ſelven verleend en gegeven, geformeerd is, bij iemand te konnen nog te mogen vragen of verzoeken, dan alleen bij UEd. Groot Mog. zelve, aan wie dat Recht, als Souverain van den Lande, is verbleven en competeerd.

Zo twijffelen wij niet, of wij zullen nu ook wijders in ſtaat zijn, met even de zelfde eerbied en onderwerping, en teffens met gelijke klaarheid, aan UEd. Groot Mog. te mogen doen zien het gunt verder dienen kan, zo tot Juſtificatie van ons gehouden gedrag na de voorfchreeve bij ons geformeerde Nominatie, als in het bijzonder mede van het gunt bij ons is gedaan en geïnſtitueerd, omtrent de hooge Perſoon van haare Koninglijke Hoogheid, de Vrouwe Gouvernante, om daar uit van hoogſtdezelve te hebben mogen obtineeren hoogſtderzelver welbehaaglijke Electie, waar in wij ongelukkig genoeg zijn geweest, om tot hier toe niet te hebben mogen reuſſeeren.

Hier omtrent een aanvang zullende maken, moeten wij, ten deezen, vooraf wederom rondelijk confefſeeren, dat onze intentie, met alles te doen, dat wij vermeent hebben te mogen en moeten doen, echter nooit daar heen heeft gegaan, om te denken dat haare Koninglijke Hoogheid eenigzints verpligt zoude zijn, aanſonds uit eene overgeleverde Nominatie hoogſtderzel-

ver Electie te doen, zonder zig alvorens op de wettigheid van dezelve, en op het gunt hoogstdezelve daar omtrent word aangebragt, in billijkheid bij de Vroedschap te mogen informeeren of te doen informeeren. Wij hebben integendeel geheel andere denkbeelden van de nuttigheden en voordeelen, welken, uit de exercitie van de aan de Doorluchtige Heeren Prinzen Stadhouderen, door den Souverain opgedragen hooge Rechten en Præminentien noodwendig, ten beste van onze Republiek, Provintie, Steden en Leden van dezelve, profluereen en profluereen moeten, als dat wij met eenigen grond verdagt zouden kunnen gehouden worden, daar aan zulke enge paalen en perken te willen stellen. Nog eens, gantsch integendeel, wij hæsitereen niet te advoueeren dat eene billijke informatie, om te weten of de Electie met gerustheid en agtervolgens der Steden Privilegien kan gedaan worden, nodig is, en van effect en nut kan zijn. En kan 'er aan deeze onze gevoelens wel getwijfeld worden? wanneer wij, als zo veele waarheden, mogen poseren, waar van bij onze Propositie bereids mentie is gemaakt, dat wij niet alleen, aanstonds op het ontfangen van haare Koninglijke Hoogheids Misfive van den 8 September, den 10 daar aan eene Deputatie hebben gedecreteerd aan hoogstdezelve, om haare Koninglijke Hoogheid, wegens al het geene ter wettiging van de Nominatie dienen konde, te informeeren en te persuaदेereen, niet aanbiedinge van gaarne te willen verneemen hoogstderzelver intentie, omtrent alles, wat tot welzijn deezer Stad en tot het vervolgen der harmonie onder de Regeeringe zoude kunnen dienen; welke commissie ook immediaat daar op is geëxecuteerd. Maar, ten anderen, dat wij ook, wanneer wij het gewenscht succes niet hebben mogen verneemen van deeze gegeve informatien, al verders niet hebben gehæsiteerd, om, op het verzoek van de Heeren Commisfarijsen, bij haare Koninglijke Hoogheid daar toe gesteld, aan welgemelde Heeren nadere ouvertures wegens de wettigheid der Nominatie, door onze Gecommitteerden in 's Hage, te hebben doen geven; zo als zulks in het breede, in de conferentie, op den 22 daar aan volgenden daar over gehouden, is gedaan en verhandelt geworden. En alle welke zo getrouwe als gefundeerde infor-

matien, hoe zeer van even ongelukkig succes zijnde geweest, ter obtineeringe van haare Koninglijke Hoogheids Electie uit de voorschreeve Nominatie, wij echter niet hebben vermeent te kunnen nog te mogen nalaten, als bij repetitie, voor de derde-maal, nogmaals aan haare Koninglijke Hoogheid zelf, op den 28 September, voor het doen onzer Propositie, door eene aanzienlijke Deputatie van Stads wege te doen suppeditereen en voorhouden; ten einde om daar door, met bijvøeginge van alle gepaste perſuaſiven, haare Koninglijke Hoogheid eindelijk tot dezelve haare hoogstwelbehaaglijke Electie te permovereen. Doch waar in wij ook, ter dier tijd, al wederom ongelukkig genoeg zijn geweest, om, tot ons groot leedwezen, zulks niet te hebben kunnen obtineeren. Terwijl wij nu daarenboven hier bij kunnen voegen, dat het 'er zo verre van daan is, dat wij met dat alles van het geven van alle verdere informatien ons zouden willen vrij kennen of ontslagen houden, dat wij, ter contrarie, als het daar op zoude mogen aankomen, verklaren gereed te zijn, op de zelfde wijze, als wij gedaan hebben, aan haare Koninglijke Hoogheid, of aan dezelve Heeren Commisſarissen in 's Hage, door onze Gecommitteerden van wegens deeze Vroedschap, als nog te doen geven alle zodanige verdere informatien, als, ten einde voorschreeve, ter wettiginge van onze geformeerde Nominatie, eenigzints zullen kunnen dienen; als zijnde ons geheele doen en laten daar bij in dier voegen geconstitueerd geweest, dat wij verzekerd zijn genoeg daar toe te kunnen avanceren, om ons daar bij gehouden gedrag op eene eclatante wijze te doen billijken, en daar uit als voorzeker te doen voorkomen, dat wij, en dus de Meerderheid, alleen die geenen zijn, welken, met voorbijzigt van alle ongepermitteerde oogmerken of interesfen, omtrent de voorschreeve Nominatie niets anders hebben betragt of gedaan, dan het gunt wij als nog vermeenen, dat, met kwijtinge van onze conscientien, in gevolge het præſcript van het voorschreeve Privilegie, hebben vermogen te doen, en ook heeft behoren gedaan te worden.

Wij hebben omtrent onze behandeling, om tot de wettiging der Nominatie bij UEd. Groot Mog. onze toevlugt te nemen, wel met alle bedaardheid gaan overdenken, of eenige overmati-

ge i
ke v
dien
niets
niet
op
Ref
dient
heb
digt
dies
en
Het
les,
de
Stad
gen
ten
die
alle
hebt
haare
bruil
hunn
ben
ſchap
ben
weke
gedac
een z
wij i
daan
All
en ze
geco
haare
aerbl

ge iever ons ook tot eenige precipitatie had doen overgaan, welke wij zelf althans zouden behoren af te keuren. Doch als wij dienaangaande rijpelijk alles hebben overwogen, vinden wij niets, het geen ons met fundament kan beschuldigen. Zijn wij niet verplicht geweest de spoedige Electie te helpen bevorderen op alle behoorlijke en mogelijke wijze, daar dezelve, volgens Resolutie van den Souverain, en volgens alle redenen, daar toe dienende, niet lang kan nog behoord te worden gemist? En hebben wij het zelve niet in het werk gesteld op de allereerbiedigste en decentste manier, door aan haare Koninglijke Hoogheid dieswegens de nodige ouvertures en informatien te doen geven, en aan hoogstdezelve ootmoedige remonstrantien te laten doen? Het zo lang agterblijven van de Electie, niettegenstaande dat alles, was eene gantsch buitengewone zaak, en konde derhalven de bedugting voor de suites van dezelve, zo ten aanzien van Stad en Land, geheelak zonder fundament worden aangezien en genegligeerd? Niet dat wij dit voortbrengen, om zulks te willen stellen ter verantwoordinge van haare Koninglijke Hoogheid, die zekerlijk de oorzaak daar van niet is; maar wij wijten het alleen aan de protesteerende Leden, en die zig met dezelve hebben gevoegt, die, op frivole pretexten, de goedheid van haare Koninglijke Hoogheid in zo verre hebben weten te misbruiken, dat dezelve, zo als men nu weet, in plaatze van hunne redenen van derzelve gedaan Protest bij de hand te hebben en aanstonds te berde te brengen, ook zelfs aan de Vroedschap, zo als wel behoord had, dezelve naderhand eerst hebben moeten opzoeken, en haare Koninglijke Hoogheid daar door weken lang buiten activiteit hebben gesteld, om hoogstderzelve gedachten over de Electie, naar behoren, te kunnen laten gaan; een zaak, echter, welke ons niet kan benadeelen, of waar door wij ietwes anders zouden hebben behoren te doen, dan wij gedaan hebben.

Alle buitengewone zaaken veroorzaken altoos veel opmerking, en zekerlijk kan de rust en tranquiliteit in de Steden nooit beter geconserveerd blijven, dan wanneer alle gewone zaaken ook haaren gewoonen gang kunnen behouden. Dus kon het lang agterblijven van deeze Electie niet nalaten, bij alle de Burgers en

Ingezetenen van deeze Stad veel attentie te maaken, en, gelijk een iegelijk van de waare constitutie der zaaken niet altoos, en zo het behoorde, kan zijn geïnformeerd, moest het noodwendig wistelvallig blijven, wat indruk zulks op de gemoederen hebben zoude. En dit was vervolgens eene gegronde reden, waarom wij, als bij voorzorg, niets vermogten te verzuimen of ongetenteerd te laten, wat verstreken konde, om, op een billijke en decen te wijze, haare Koninklijke Hoogheid, aangaande de wettigheid der Nominatie, gerust te stellen, en dus ook, na eene zo langen tijd, althans de wettiging van dezelve van UEd. Groot Mog. te verzoeken, door eene Decisie van de voorge- melde kwestie tuschen ons en de geprotesteerd hebbende Leden; als ten vollen geperfuadeerd zijnde, dat haare Koninklijke Hoogheid als dan geen moment langer zoude willen tardeeren, om tot de Electie te treden. Ziet men nu, als van agteren en tot dus verre, dat alle vreeze voor eenige suites ijdel is bevonden; wij hebben zulks nergens aan te attribueeren, dan aan de eenvoudigheid der zaake zelve, en aan de waare en klare bevattinge, welke alle Burgers en Ingezetenen, zonder onderscheid, daar van aanstonds hebben geformeerd en blijven behouden, zo ten aanzien der Nominatie op zig zelve, als ten opzichte dat het aan ons niet hapert, dat de Electie zo lang agterblijft, en dat wij als Regenten daar toe alles hebben gedaan, wat mogelijk was, en hebben kunnen doen. Dan gelijk ondertuschen zulks niet wegneemt dat de poogingen, die 'er, om tot de Electie te komen, bij ons in het werk zijn gesteld, niet hadden behoren geadhibeerd te zijn, en integendeel alle deeze circumstantien dezelve wettigen, zo zullen wij altoos daar op met alle tranquilliteit kunnen blijven afwagten, wat 'er ook van zoude mogen komen, als ten vollen bewust zijnde, dat het, na dit alles, nooit aan ons, maar alleen aan de protesteerende Leden, en die zig met hun gevoegt hebben, als de eenige source hier van, zal kunnen geweten worden.

Op deeze gronden hebben wij ook niet kunnen ontdekken wat mislag 'er bij ons zoude zijn begaan, in het hebben willen doen beschrijven van de Vergaderinge van UEd. Groot Mog. tegens den 22 September, in plaatze dat dezelve eerst bij den anderen stond te komen den 28 dito, en zulks alleen zes dagen vroeger;

ten

ten eiade van dit zo fingulier en als toen al in het geheele Land zo veel eclat makende geval aan onze Medeleden kennis te geven, en derzelver hulpe en concurrentie te vragen, tot het wegnemen der obstaculen, die daar toe occasie gaven. En gelijk wij het ongeluk hebben gehad bij de Heeren Gecommitteerde Raaden, die, naar onze gedachten, in deezen, alleen konden worden aangezien als de Executeurs van de Wet van den Souverain, daar in echter niet te hebben kunnen reusfeeren, zijn wij het ook alleen, die vermeenen daar over gefundeerde redenen van klagen te kunnen hebben; zo als wij dezelve, ter behoudinge en conservatie van ons en onzer Medeleden Vrijheden en Rechten, volgens de Grondwetten van den Staat, in de schoot van UEd. Groot Mog. hebben gebragt. En waar bij wij het gaarne zouden gelaten hebben, indien het Collegie van de Heeren Gecommitteerde Raaden ons mede in het zelve ons doen hadden gelieven te excuseeren. Doch waar omtrent, zo wij vertrouwen, te zijner tijd zal blijken, dat de daar tegen bij welgemelde Collegie aangehaalde redenen geenzints voldoende aan UEd. Groot Mog. zullen voorkomen, als zijnde, zo als wij te meermalen hebben doen zien, onze klagten, waar over wij de extraordinaris Beschrijving hebben verzogt en gerequireerd, niet ingerigt geweest tegens haare Koninglijke Hoogheid; maar alleen tegens de geprotesteerd hebbende Leden uit onze Vroedschap. Behalven dat, in allen gevalle, die extraordinaris Beschrijving niet vermogt te worden afgewezen, om wat oorzaak dezelve ook zoude mogen zijn verzogt geweest, volgens de expresse Resolutie van UEd. Groot Mog. van den 6 Julij, van het Jaar 1677, als waar van de Heeren Gecommitteerde Raaden nooit, maar wij alleen, de verantwoording aan UEd. Groot Mog. zouden zijn verschuldigd geworden. Wil men dit alles in klaar dagligt gesteld zien, zo zal alleen de beschouwing van het exempel wegens de Stad *Dordrecht*, van den Jaare 1684, wederom daar toe volkomen voldoende zijn. Wanneer wij daar uit aan de Heeren Gecommitteerde Raaden zullen mogen vragen, waar in tog onze klagten met die van *Dordrecht* hebben verschild, of minder dan dezelve zouden mogen zijn geweest, of die hebben gefurpasseerd? En waarom wij echter dan het ongeluk moeten ondergaan, van door hunne Ed. Mog.

geheel anders te zijn behandeld geworden, dat in dien tijd derzelve Praedecesfeurs de Stad *Dordrecht* behandelt hebben? Was 'er ietwes anders of meer, dan de voorschreeve Resolutie van het Jaar 1677, waar op het verzoek der Stad *Dordrecht* werd gefundeert? Sprak de Instructie voor het Collegie van de Heeren Gecommitteerde Raaden in dien tijd merkelyk anders, dan de tegenswoordige, waar van hunne Ed. Mog. gebruik maken? En waarom is dan nogthans het verzoek der extraordinaris Beschrijvinge aan *Dordrecht* toegestaan en aan ons afgeslagen? Men behoeve maar in te zien de Registers van dien tijd, om ten deezen, omtrent de behandeling van de Heeren Gecommitteerde Raaden, dit onderscheid te vinden, dat, daar de klagen van *Dordrecht* hunne Ed. Mog. alleen werden aangebragt bij eene Misfivē, met een Secretaris der Stad afgezonden, op dezelve nogthans, zo als die wāren, de extraordinaris Vergadering aanstonds is geaccordeert, daar het zelfde verzoek, alleen om klagen over onze Medeleden in te brengen, bij ons zijnde gedaan bij eene Misfivē van Burgemeesteren, Schepenen en Vroedschappen, en daar benevens eene Deputatie ten zelfden einde was afgezonden, zulks aan ons is gedeclineerd; wetende een iegelyk, welke in de Historien van ons Land eenigzints is geverfeerd, ook zeer wel, dat de Constitutie van de Republiek, in den Jaare 1684 en daar omtrent, wegens de omstandigheden der tijden, niet zo veel met de tegenswoordige heeft gediffereerd, dat daarom als nu, uit dien hoofde, meer nodig zoude zijn geweest dezelve Beschrijving te hebben moeten diffculteeren. Terwijl, tot wegneeminge van alle verdere bedenkingen, en inzonderheid of het verzoek in het Jaar 1684 ook vroeger was gedaan, en of de ordinaris Vergadering in dien tijd langer van den anderen hadde kunnen verblijven, dan tegenwoordig te voorzien was, alleen te noteeren is, dat bij *Dordrecht* het verzoek tot de extraordinaris Beschrijvinge is gedaan op den 4 November, waar op den 8 daar aan de Heeren Staaten zijn vergadert, daar bij ons het verzoek is gedaan op den 16 September, om de Vergadering alleen te doen convoceeren, om den 23 in befoignes te treden; zijnde in het Jaar 1684 de Vergadering bereids van den anderen geweest zedert den 4 October daar

te vooren, en alzo zeker dat dezelve binnen korten tijd wederom bij den anderen moeste komen, zo als de Heeren Gecommitteerde Raaden ook daar toe, op den zelfden 4 November, de Pointen te gelijk hebben afgezonden, waar op de ordinaris Vergadering hebben geconvoceerd tegens de week daar aan volgende, en dus tegens den 14 November. Alles invoegen zulks, in het tegenswoordige geval, insgelijks had kunnen geschied zijn. En op alle welke zaaken, als tot eene generale bestempeling, alleen nog maar zal worden geremarqueerd, dat men nergens heeft kunnen vinden dat het de Heeren Gecommitteerde Raaden ooit ten kwade zoude zijn geëuid, dat het zelve Collegie de voormelde extraordinaris Beschrijving aan die van *Dordrecht*, in conformité van de voorschreeve duidelijke en klare Resolutie van UEd. Groot Mog., had geconcedeert; of dat men ook de Stad of Regeeringe van *Dordrecht* immer zoude hebben geargueerd of verdragt gehouden, dat, in het doen beschrijven der voorschreeve extraordinaris Vergaderinge, ietwes zouden hebben gedaan, waar toe dezelve niet allezints, *jure* en volgens autorisatie van den Souverain, zouden zijn gerechtigd geweest.

Vervolgens hebben wij ook niet kunnen bespeuren daar in ietwes laesief te zijn gelegen, of eenige misdaad bij ons te zijn bedreven, wanneer wij, na volle drie weken te hebben gewagt op de welbehaaglijke Electie van haare Koninglijke Hoogheid uit de voorschreeve onze Nominatie, en na alles te hebben aangewend, wat mogelijk is geweest, om hoogstdezelve, door alle informatien en persuasien, van de wettigheid van dezelve te overtuigen, en tot het doen der Electie te permovereen, op zodanige wijze, als hier voren breeder is vermeld; eindelijk hebben geresolveerd dezelve onze zaak, door middel van onze gedaane Propositie, te brengen ter kennis van UEd. Groot Mog., gelijk op den 28 September door onze Heeren Gedeputeerden, volgens onze aan hun gegeeven strikte last, heeft moeten gedaan worden, en waar van het hun niet mogelijk is geweest te hebben kunnen afgaan. Voor al hier bij geconfidereerd wordende, zo als het waarlijk met de zaak geleegeen is geweest, te weten, dat onze klagten alleen zijn ingerigt geweest tegens die Leden van de

de Vroedschap, welken tegens de wettigheid der Nominatie hadden geprotesteerd, en die daar door hadden verklaard zig dienaangaande tegens ons partij te stellen, gelijk wij hun daar voor alleenlijk bij deezen als nog zijn houdende. En waar bij dan is gekomen, dat wij, ziende dat alle onze poogingen, zo menigwerf en in eenen zo langen tijd geadhibeerd, bij haare Koninglijke Hoogheid waren geweest ongelukkig en van geen succes, als getrouwe Regenten hebben vermeent alles te moeten bijbrengen, wat ter bevordering van dezelve Electie zoude kunnen dienen; en om te gelijk ons vrij te stellen, dat niemand onzer langer in eenig bewind zoude hebben zoeken te blijven, dan hem, volgens de Privilegien en Rechten, competeerd. Waar toe wij geen gepaster middel hebben geweten, dan het gunt wij door onze Propositie hebben geïnstitueerd, en van UEd. Groot Mog. hebben verzogt, om alzo te bespoedigen de afdoening en de decisie van eene zaak, welke wij in gemoede, en op de gronden, hier boven aangevozen, hebben vermeent, zo als daar bij moeten perfitseeren, van niemand te kunnen nog te hebben mogen vragen, dan alleen van UEd. Groot Mog. zelve, en waar in bij het doen wettig verklaren der zelve Nominatie niets anders hebben beoogt, dan het gunt ter geruststelling van haare Koninglijke Hoogheid verstrekken konde, om hoogstderzelver Electie daar uit, agtervolgens het voorfz. Privilegie, wel en te rechte te kunnen doen; waar toe wij zelfs vermeent hebben, nooit te vroeg nog te sterk onzen ijver en intentie te hebben mogen doen blijken.

Moetende, laatstelijk, het werk der Asfopatie aangaande, nog alleen maar bij ons worden geavanceerd, dat, gelijk wij niet weten over eenige andere zaak, dan over deezee, tusfchen ons en eenigen van onze Medeleden, eenige differenten te subsistereen, het nochtans daar bij zeker is, dat wij het zelve verschil aanzien als van de uitterste consequentie, ten reguarde van onze eer en reputatie, welke wij, zo wel in deezee, als in alle andere zaaken, altoos hebben getragt ongeschonden te bewaren; en waar uit vervolgens genoeg is op te maaken, hoe onaangenaam en treffende het voor ons moet zijn, wanneer door de voorschreeve ongefundeerde Protesten van onze

Mc-

Med
en h
Asfoj
rende
zo v
ook
Hoo
wij
nen
Heer
uit o
culie
waar
Com
geko
wede
me
per
hebb
zulke
zijn,
blijve
reidw
verne
Hoog
of v
ten ei
lopen
statie.
digste
zijnde
alle d
geima
zijn,
thans
en h
nen
blijve

Medeleden, ons hebben gevonden geaccuseerd van Meineed en het schenden en vertreden van de Stads Privilegien. Welke Asfopatie hier op kan plaats vinden, ten zij dezelve protesteerende Leden alvorens hunnen weg veranderden, en van hunne zo verregaande en ongefundeerde accusatien afzien, en daar toe ook zelf de Electie uit deeze Nominatie van haare Koninglijke Hoogheid komen te verzoeken en helpen bevorderen, weten wij niet. En het is in dien zin en meeninge, dat wij niet kunnen afkeuren, het gunt onze Gecommitteerden aan opgemelde Heeren Commisfarisfen van haare Koninglijke Hoogheid, niet uit onzen naam of volgens onzen last, maar alleen in hun particulier en als uit hun zelve, hebben gefuppeditieerd gehad, en waar van wij ook het nonsucces, als zijnde welgemelde Heeren Commisfarisfen, zo als het onze Gecommitteerden was te voren gekomen, van dat idée niet geheel alleen geweest, vervolgens wederom aan geene anderen kunnen attribueeren, dan aan de meergemelde protesteerende Leden, die, ten blijke van hunne perseverantie in de zo verregaande beschuldigungen, niet zullen hebben nagelaten te doen al wat mogelijk zal geweest zijn, om zulks te houden buiten alle effect. Hoe genegen wij dan ook zijn, om dit different te vinden, behoudens onze eer daar bij blijve geconserveerd, en met welke eerbied, attentie en bereidwilligheid wij gereed zijn alle voorflagen te hooren en te verneemen, welken UEd. Groot Mog., of haare Koninglijke Hoogheid, ten dien einde zouden gelieven ons te laten doen of voor te houden, en waar naar wij inzonderheid verlangen, ten einde ook daar door deeze tegens ons oogmerk zo zeer aanlopende, als voor ons zeer onaangename en snertelijke Contestatie, ten reguarde van haare Koninglijke Hoogheid, ten spoedigsten zoude mogen cesfeeren, als ten vollen geperfuadeerd zijnde hoe prætieus en noodzaaklijk het zij, dat wij, nevens alle de andere integreerende Leden van den Staat, buiten alle geïmagineerde verwijderinge, hoe weinig die ook zoude mogen zijn, met hoogstdezelve mogen verblijven. Wij kunnen nogthans in gemoede nogmaals verklaren daar toe nietwes te weten, en het is uit die source, dat wij vermeenen niets anders te kunnen doen, dan bij deezen alsnog op het eerbiedigsten te moeten blijven insteeren, dat UEd. Groot Mog. de voorschreeve kwestie,

tie, tusschen ons en de weinige geprotesteerd hebbende Leden ontstaan, over de wettigheid der voorgemelde Nominatie, ingevolge het Privilegie van UEd. Groot Mog. geformeerd, gelieven aan te nemen en te examineeren, en dezelve, ingevolge onze daar toe gedaane Propositie, en ten einde, daar bij gemeld, in alle billijkheid, en volgens UEd. Groot Mog. hooge wijsheid gelieven te termineeren en te decideeren.

Waar mede wij, na UEd. Groot Mog. in de bescherminge des Allerhoogsten te hebben aanbevolen, blijven,

EDELE GROOT MOGENDE HEEREN,

UEd. Groot Mog. Dienstwillige,

BURGEMEESTEREN, SCHEPENEN
EN RAADEN DER STAD HAAR-
LEM.

Ter Ordonnantie van dezelve

Haarlem den
24 *October* 1757.

J. J. VAN BERGUM VAN
NIEUWENHUIZEN.

Wij hebben te voren omstandig bericht, dat de Gedeputeerden van de Stad *Haarlem*, betreffende de zwarigheden, door eenige Leden van de Vroedschap dier Stad gemaakt, wegens de Nominatie tot veranderinge van de Regeeringe aldaar, ter Vergaderinge van hunne Ed. Groot Mog. de Heeren Staaten van deeze Provintie, hadden gedaan tweeërlei Propositien: ééne over de weigering der Heeren Gecommitteerde Raaden, om, rakende deeze zaak, eene buitengewone Vergadering der Staaten, ten verzoeke van de Regeeringe deezer Stad, te beschrijven; en de andere ten einde hunne Ed. Groot Mog. de gemaakte Nominatie geliefden te verklaren als wettig en gemaakt volgens de Privilegien en Octrooien; dat hier op, in gevolge het besluit der Staaten, zo wel door de Heeren Gecommitteerde Raaden, als door haare Koninglijke Hoogheid, de Vrouwe Gouvernante, op den 5 van October, omstandige Be-

rich-

richten, betreffende die zaak, ter Staatsvergaderinge waren overgeleverd; en dat de Regeering van *Haarlem* vervolgens, den 26 van de zelfde maand, een Brief, bij wijze van Contra-Bericht, ter Vergaderinge van de Staaten had ingebracht, waar in zij haare gedaane Propositie trachtte te rechtvaardigen en nader aan te dringen. Deeze Brief of dit Contra-Bericht, den gemelden 26 October, ter Vergaderinge van de Staaten overwogen zijnde, was bij de Gedeputeerden der Steden *Dordrecht, Leiden, Amsteldam, Rotterdam* en *Brielle* Copij van het zelve verzogt, om daar op het goedvinden der Heeren, hunne Principaalen, te verstaan, en een besluit genomen om de bepaalde Resolutie over deeze zaak uit te stellen tot nadere overweeging. Op die Resolutie deden de Heeren van de Ridderfchap, en de Geputeerden van de Stad *Haarlem*, ten zelfden dage, ieder eene Aanteekening. Die van de Ridderfchap luidde dus:

„De Heeren van de Ridderfchap en Edelen hebben de Heeren Gedeputeerden van *Haarlem*, op het ernstigste en niet te min op het vriendelijkste verzogt, hun voorgemeide Contra-Bericht wederom naar zig te nemen, en uit de Notulen van hunne Ed. Groot Mog. te houden, om verdere verwijdering en eclat te prevenieeren; en moeten op de zaak zelf als nog declareeren, zo als zij op den 5 deezer hebben gedaan, wanneer het Bericht van haare Koninglijke Hoogheid in de Vergadering is ingekomen, en waar bij zij als nog perfisteeren, dat zij zig daar mede conformeeren, en volkomen overtuigd zijn van de gefundeertheid van het Recht van haare Koninglijke Hoogheid, en dat hoogstdezelve in allen deezen niets anders gedaan heeft, als het geen waar toe hoogstdezelve niet alleen was bevoegd, maar ook indifpenfabel verpligt.”

De Gedeputeerden van *Haarlem* stelden op deeze Aanteekening het volgende Declaratoir.

„De Heeren Gedeputeerden der Stad *Haarlem*, hebben verklaard, de Heeren van de Ridderfchap en Edelen te houden al te geëclaireerd, en omtrent de behandeling der zaaken van de Vergaderinge te zeer geveerdeerd, dan dat zouden kunnen veronder-

der-

derstellen, dat hunne Wel-Edelheden zelf hen Heeren Gedeputeerden als gekwalificeerd en in staat zouden kunnen erkennen, om aan derzelve voorschreeve gedaan verzoek te kunnen en mogen voldoen, zo uit hoofde van de voormelde Misfive zelve, welke de Heeren, hunne Principaalen, hebben goedge-
dacht, direct aan de Vergadering van hunne Ed. Groot Mog. te schrijven en te adresfeeren, als ook ten aanzien van den inhoud van dien, voor zo verre betreft de redenen, waar door de Heeren, hunne Principaalen, daar bij vermelden zig indispensabel te hebben verplicht en genoodzaakt gevonden de voorschreeve Misfive tot hunne nadere justificatie en verontschuldiging aan hunne Ed. Groot Mog. te hebben moeten laaten afgaan."

„Dat, voor het overige, het hun Heeren Gedeputeerden onbegrijpelijk voorkomt, hoedanig, door het brengen van de voorschreeve Misfive in de Notulen van hunne Ed. Groot Mog., eenige verdere verwijdering of eclat zoude zijn te redouteeren, daar zij Heeren Gedeputeerden zig niet alleen ten vollen geperfuadeert houden, dat de voorschreeve Misfive niets behelst, als het gunt met alle decentie en eerbied aan den Souverain heeft vermogen geëxposeerd te worden, en waar jegens geene der Leden, hoe zeer daar toe verzogt, ietwies heeft kunnen allegueeren, maar naardien daarenhoven bij dezelve Misfive van de Heeren, hunne Principaalen, het Recht van haare Koninklijke Hoogheid, voor zo verre daar mede eene bevoegdheid tot het doen van informatie op de wettigheid der Nominatien zoude mogen worden geindigiteerd, op eene billijke wijze word geadvoueerd, en daar benevens nog het oprecht verlangen en de bereidwilligheid van de Heeren, hunne Principaalen, om alle Contestatien met haare Koninklijke Hoogheid ten spoedigsten te doen cessfeeren, daar in ten klaarsten is opengelegd: terwijl vertrouwd word, dat al het gunt daar tegens van de zijde der geprotesteerd hebbende Leden verders zoude mogen gedaan worden, enkel en alleen zal kunnen versprekken om de conduites, bij de Vroedschap, ten hunnen reguarde, gehouden, zo veel te meer te doen wettigen.

In Slagtmaand, daar op volgende, werd door hunne Ed. Groot Mog., wegens de beide Propositien van de Regeeringe der Stad *Haarlem*, een besluit genomen. Bij eene Resolutie van den 26 dier maand verklaarden zig dezelve, nopens het verstand der Resolutie van den 6 van Julij, des Jaars 1677, of het beschrijven van de Vergaderinge der Staaten, op de volgende wijze:

„Bij resumtie gedelibereerd zijnde op de Propositie van de Heeren Gedeputeerden der Stad *Haarlem*, op den 28 September, laatstleden, ter Vergaderinge gedaan, over het niet extraordinaris beschrijven van de Vergaderinge hunner Ed. Groot Mog., op het verzoek van dezelve Regeeringe, aan de Heeren Gecommitteerde Raaden gedaan; als mede op het Bericht van de Heeren Gecommitteerde Raaden, op de voorschreeve Propositie, ter Vergaderinge, den 5 October, daar op ingekomen.

„Is goedgevonden en verstaan te declareeren, zo als hunne Ed. Groot Mog. declareeren bij deeze, dat derzelve Resolutie van den 6 Julij van het Jaar 1677, zijnde allezints klaar en duidelijk, geene exceptie of verdere deliberatie admitteerd; en dat mitsdien de Heeren Gecommitteerde Raaden gehouden en geobligieerd zijn, de Vergadering hunner Ed. Groot Mog. te convocceeren en te beschrijven, zo wanneer zulks bij of van wegen de Heeren van de Ridderfchap en Edelen, of van wegen Burgemeesteren en Regeerderen van één van de Steden, Leden van de hooggemelde Vergaderinge, word verzogt, zonder dat gemelde Heeren Gecommitteerde Raaden zulks zullea mogen weigeren; en dat de gemelde Heeren Gecommitteerde Raaden mede gehouden en geobligieerd zijn, de Propositie, die de gemelde Heeren van de Ridderfchap en Edelen, of de gemelde Burgemeesters en Regeerders van één der voorgemelde Steden aan de gemelde Heeren Gecommitteerde Raaden zouden mogen hebben gedaan of overgeleverd, als een point van Beschrijvinge aan gemelde Leden toe te zenden, zonder daar van insgelijks in gebreke te mogen blijven.”

„'s Daags te voren, den 25 van November, verklaarden zig hunne Ed. Groot Mog., omtrent de Propositie tot het wegneemen der zwarigheden, wegens de gemaakte Nominatie. De Resolutie daar omtrent, bij Meerderheid van Stemmen genomen, werd gedagtekend den 19 van de meergemelde maand November, ten welken dage het Concept van dezelve gemaakt was. Doch de Gedeputeerden van *Dordrecht*, *Haarlem*, *Amsterdam*, *Rotterdam* en *Brielle*, toonden, door Aanteekeningen op deeze Resolutie, in dezelve niet toegeftemd te hebben, gelijk de inhoud derzelve, hier woordelijk volgende, aanwijst.

„Bij resumtie gedelibereerd zijnde op het Bericht van haare Koninglijke Hoogheid, de Vrouwe Gouvernante, op den 5 der voorleeden maand ter Vergaderinge ingekomen, op de Propositie, door de Heeren Gedeputeerden der Stad *Haarlem*, op den 28 September, daar te voren, ter Vergaderinge gedaan; in substantie daar toe tenderende, dat hunne Ed. Groot Mog. zouden gelieven te concurreeren tot het gunt ter opheffinge van de ingebragte Obftaculen tegens de Nominatie van Burgemeesteren der voorschreeve Stad dienen kan, en dat mitsdien hunne Ed. Groot Mog. de voorschreeve Nominatie zouden gelieven te verklaren voor wettig, en als gemaakt volgens Privilegien en Oefrooien der voorschreeve Stad, op de bestellinge der Magistratuure gegunt en gegeven, en speciaal in conformiteit van het Oefrooi en Privilegie, daar toe bij hunne Ed. Groot Mog., den 22 Junij van het Jaar 1651, verleend, en den 1 September van het Jaar 1756 nader geconfirmeerd, als zodanig zouden gelieven te justificeeren; ten einde haare Koninglijke Hoogheid daar door, wegens de wettigheid van dezelve gerust gesteld zijnde, niet langer verhindert mogte worden in het doen der Electie uit dezelve Nominatie.

„Als mede op het nader Bericht van Burgemeesteren, Schepenen en Raaden der Stad *Haarlem*, op den 26 der voorleeden maand, over de voorschreeve zaake, ingekomen.

„ Is „

„Is, na dat haare Koninglijke Hoogheid, de Vrouw Gouvernante, ter Vergaderinge verscheenen zijnde, een spoedige afkomst van deeze zaake had gerecommandeert, goedgevonden en verstaan, dat haare Koninglijke Hoogheid, de Vrouw Gouvernante, zal worden bedankt, zo als bedankt word bij deeze, voor de goede conduites, die hoogstdezelve, in de behandeling van deeze zaake, heeft gelieven te houden; en voorts te verklaren, zo als hunne Ed. Groot Mog. verklaren bij deeze, dat het Recht van Informatie, waar over alleen de kwestie is geweest, aan haare Koninglijke Hoogheid, in haare hooge kwaliteit van Gouvernante, als custodieerende de Rechten van het Stadhouderschap, competeerd.

„En is voorts haare Koninglijke Hoogh. verzogt, zo als hoogstdezelve verzogt word bij deeze, om alle devoiren aan te wenden, om, door hoogstderzelver intercesfie, de gerezen differenten in der minne te concilieeren, en, is het doelnijk, de gebroken harmonie tusschen de Regenten te herstellen; wordende de Heeren van *Haarlem* geëxhorteerd daar toe al wat mogelijk is te contributeeren, en daar toe alle faciliteit te adhibeeren.”

De Heeren Gedeputeerden der Stad *Dordrecht* hebben verklaard, in de voorsz. Resolutie niet geconsenteerd, maar daar tegen geprotesteerd te hebben; reserveerende voor de Heeren, hunne Principaalen, daar omtrent zodanige nadere Aanteekening te doen, als dezelve zullen oordeelen te behoren.

De Heeren Gedeputeerden der Stad *Haarlem* hebben op de vorenstaande Resolutie doen aanteekenen:

„Dat de Heeren, hunne Principaalen, nimmer zullen kunnen advouereen dat in de zaak, waar over de voorschreeve Resolutie is gaande, alleen de kwestie zoude zijn geweest over het Recht van Informatie, aan haare Koninglijke Hoogheid, in haare hooge kwaliteit van Gouvernante, als custodieerende de Rechten van het Stadhouderschap, competeerende; want dat als nog daar bij moeten persisteren, dat het kwestieuse, het guut, door middel van de voorschreeve Propositie, ter kennisse en deliberatie van hunne Ed. Groot Mog. is gebragt, zo als uit dezelve Propositie en nader ingebragte Misfivè zeer evident consteerd, alleen heeft bestaan in een different over de wettigheid der geformeerde Nominatie tot Burgemeesteren, van den

7 September laatstleden, tusfchen de Meerderheid der Vroedschap en eenige weinige daer tegens geprotesteerd hebbende Leden van dezelve, ontstaan, en of dezelve Nominatie vervolgens is conform aan het Privilegie van den Souverain, daar toe gegeven, of niet; welke kwestie, ter bereikinge vooral van het salutaire oogmerk, daar in gelegen, zeer faciel bij hunne Ed. Groot Mog., na verhoor van de daar bij geïnteresseerde partijen, althans ook had kunnen getermineerd worden, en waar over, in allen gevalle, buiten alle contradictie, geene finale decifie, dan alleen bij den Souverain, kan gegeven worden.

„Dat, wat aanbelangt het poinct van Informatie op de wettigheid der voorschreeve Nominatie, haare Koninglijke Hoogheid, in haare hooge kwaliteit competeerende, de gedachten van de Heeren, hunne Principaalen, altoos daar heen hebben gegaan, dat daar over tusfchen haare Koninglijke Hoogheid en de Vroedschap der Stad *Haarlem* geen verschil was of konde subfistieeren, als vermeint hebbende dat daar van tot een overtuigend bewijs niet alleen konde dienen, al het gunt tot Informatie van haare Koninglijke Hoogheid, van den 7 tot den 28 September inclu's, bereids hadden gedaan en in het werk gesteld, volgens het geene daar van bij de voorschreeve Propositie is vermeld; maar dat, in allen gevalle, tot wegneeminge van alle dubieteit, daar omtrent, moest verftrekken de solemneele offerte, bij de voorschreeve Mifive of nader Bericht, den 26 Oôtober ter Vergaderinge ingekomen, ter neder gesteld, en waar bij de Vroedschap verklaard heeft *ge-reed te zijn, op de zelfde wijze, als gedaan hebben, aan haare Koninglijke Hoogheid, of aan de Heeren Commisfarisfen in 's Hage, als nog te doen geven alle zodanige verdere Informatien, als ter wettiginge van de geformeerde Nominatie eenigzints zullen kunnen dienen.*

„Dat, boven dit alles, de Heeren, de Heeren, hunne Principaalen, om eene nadere en reële preuve te geven, dat derzelver poogingen geenzints zijn ingerigt geweest, om haare Koninglijke Hoogheid, in derzelver hooge kwaliteit, van eenigen der hooge Rechten en Præminentien van het Stadhonderschap, en dus ook niet van het Recht van eene behoorlijke Infor-

matie op de wettigheid der voorschreeve Nominatie, te hebben willen ontzetten, hun Heeren Gedeputeerden ook wel hadden gekwalificeerd, om te hebben kunnen concurreren tot eene Resolutie, welke daar heen zoude gaan, en om eene zodanige conclusie met de verdere Leden in alle harmonie te helpen inschikken. Dan dat zij Heeren Gedeputeerden, tot hun smertelijk leedwezen, hebben moeten zien dat alle poogingen, daar toe gedaan, en alle voorlagen, tot dat einde strekkende, zijn geweest vrugteloos; en dat daar tegens de pluraliteit der Leden heeft kunnen goedvinden te nemen de vorenstaande generale Conclusie, waar bij het Recht van Informatie, zonder eenige designatie op wat manier, of eenige restrictie over welke zaken, aan haare Koninglijke Hoogheid, in derzelve hooge kwaliteit, word toegewezen, zij Heeren Gedeputeerden derhalven, volgens den last van de Heeren, hunne Principaalen, de voorschreeve Resolutie gehooftzaak zijn aan te zien, als gaande over zaaken van dusdanigen aart en natuure, en van zodanig gewigt en importantie, en waar in dusdanige consequentien kunnen gelegen zijn, dat dezelve Resolutie, welke bij vervolg als een Grondwet van den Staat zoude moeten gehouden worden, niet heeft kunnen genomen worden bij pluraliteit, maar alleen bij eenparigheid; en dat, gelijk zij Heeren Gedeputeerden daar in niet hebben kunnen nog vermogen te consenteeren, terwijl een notabel Lid daar op ook nog is geweest ongereed, en andere Leden met hun derzelve gefundeerde remarques, om alleen het Recht van Informatie, over de wettigheid der voorschreeve Nominatie bij de Vroedschap der Stad *Haarlem*, te hebben bepaald, allezints hebben gejustificeerd, dienvolgende de voorschreeve zo generale Conclusie op dat point hebben gecontradiceerd, genecésiteerd zijnde daar tegens, als informeel en onwettig, te moeten protesteeren, met verklaringe de voorschreeve Resolutie, daar omtrent genomen, te houden als nul en van onwaarde.

„En dat, voor het overige, zij Heeren Gedeputeerden, het verder geëxtendeerde van de voorschreeve Resolutie ook latende voor die Leden, welken daar toe hebben geconcurrerd, van wegens de Heeren, hunne Principaalen, omtrent

het pourfuiveeren der deliberatien van hunne Ed. Groot Mog. op de voorfchreeve bij hun gedane Propofitie, en dus op het point, concerneerende de Decifie over de wettigheid der voorfchreeve Nominatie, konden verklaren, dat dezelve daar mede wel willen superfedeeeren, tot dat van hunne voorfchreeve geoffereerde nadere Informatien, omtrent de wettigheid derzelve Nominatie, de eere zullen hebben gehad, haare Koninglijke Hoogheid te hebben mogen dienen; in die hope en verwagtinge, dat daar door, en door het verder gerefolveerde, voor zo verre betreft om het different over dezelve Nominatie in der minne te concilieeren, waar toe hunne toefemminge hebben gegeven en hunne geneidheid is ftrekkende, de zaken dienaangaande zig spoedig zodanig zullen mogen fchikken, dat dezelve hunne Heeren Principaalen, volgens derzelve volkomen verlangen, bij vervolg zig buiten alle necesfiteit zullen mogen bevinden, om tot de finale Decifie over de wettigheid van de voorfchreeve bij hun geformeerde Nominatie tot Burgemeesteren, of om eenige andere oorzaak, daar uit te refulteeren, eenige nadere pourfuites of eenig nieuw Adres aan hunne Ed. Groot Mog., als den Souverain van den Lande, te moeten doen.

„Reserveerende zij Heeren Gedeputeerden, wijders, aan de Heeren, hunne Principaalen, eene zodanige verdere Aantekening op het voorfchreeve gerefolveerde te doen, als dezelve zullen oordeelen te behoren.”

De Heeren Gedeputeerden der Stad *Amftel dam* hebben, op exprefse ordre en last van de Heeren, hunne Principaalen, verklaard, in de vorenftaande Refolutie niet te hebben geconfenteerd, maar dezelve gecontradiceerd, als laboreerende aan informaliteit en nulliteit; reserveerende aan de Heeren, derzelve Principaalen, het Recht van zodanige verdere of nadere Aantekening te doen, als dezelve zullen vermeinen te behoren.

De Heeren Gedeputeerden der Stad *Rotterdam* verklaren, uit kragte van den last der Heeren, hunne Principaalen, in de voorfz. Refolutie niet te hebben geconfenteerd, maar dezelve gecontradiceerd, en die te moeten houden voor informeel; reserveerende voor de Heeren, hunne Principaalen, daar omtrent het doen van zodanige nadere Aantekening, als dezelve zullen oordeelen te behoren.

De

De Heeren Gedeputeerden der Stad *Brielle* verklaren, ingevolge de speciale last van de Heeren, hunne Principaalen, in de voorfz. Resolutie niet te hebben geconsenteerd, maar daar tegens geprotesteerd; reserveerende aan de Heeren, hunne Principaalen, daar omtrent te doen zodanig nader Protest en Aantekening, als dezelve zullen oordeelen te behoren.

De Heeren van de Ridderfchap en Edelen hebben aan zig gereferveerd, om, tegens de voorfz. Aanteekeningen, zodanige Contra-Aantekening te doen, als zij nader te rade zullen worden.

Uit kracht van deeze Aanteekeningen zijn, door de Regeeringen der Steden *Amfteldam* en *Rotterdam*, vervolgens, nadere Aanteekeningen wegens deeze Resolutie, ter Vergaderinge van hunne Ed. Groot Mog., gedaan. Die van de eerstgemelde Stad werd den 14 December ter Staatsvergaderinge ingeleverd, en luid dus:

„De Heeren Gedeputeerden der Stad *Amfteldam* hebben, uit kragt van de gedane reserve, op expresse last van de Heeren, derzelve Principaalen, op de Resolutie, onder den datum van den 19 der gepasfeerde maand November gevonden worden, nader doen aantekenen en verklaren: Dat gemelde Heeren, hunne Principaalen, met veel furprife en leedwezen, daar uit hebben gezien, dat, ongeagt de daar tegens gedane representatien en protestatien, zo van de Heeren, hunne Gedeputeerden ter dagvaard, als van verscheide andere notabele Leden, de voorschreeve Resolutie is genomen *door de pluraliteit*, op eene wijze, *strijdig met de ordre van de Regeeringe* en met de *Rechten, Privilegien en Vrijheden, aan de Leden van hunner Ed. Groot Mog. Vergaderinge competentende*.

„Dat de waarheid van dit geavanceerde, onder anderen, daar uit genoegzaam kwam te blijken, dat, niettegenstaande de Propositie, door de Heeren Gedeputeerden der Stad *Haarlem*, uit speciale last en ordre van de Heeren, derzelve Principaalen, op den 28 September, ter hooggemelde Vergaderinge,

gedaan, behelsde *het eenige point*, *het geen ter deliberatie van hunne Ed. Groot Mog. werd gebragt, en waar op hoogstderzelder Resolutie werd geimploreerd*, men echter heeft gelieven goed te vinden, dezelve Propositie niet in deliberatie te nemen, maar die buiten dispositie te laten, zonder eenige de minste redenen te geven waarom zulks geschiedde? of zonder zelfs te melden dat dezelve *bij provisie*, of *voor als nog, werd gehouden in of buiten deliberatie*. En dat men daarentegen heeft gelieven te resolveeren op een point, het gunt in het geheel in geen kwestie was, en het welk men echter, in weerwil en tegens de Protestation, zo van de Regeeringe der Stad *Haarlem* voornoemd, als van de Gedeputeerden van deezē Stad en andere notabele Leden, in de voorschreeve Resolutie heeft goedgevonden te doen stellen *dat het zelve was of hadde geweest het enig point van kwestie*. Dat men daar op hadde doen volgen eene generale Verklaring of Resolutie, *dat het Recht van Informatie aan haare Koninklijke Hoogheid, in derzelder hooge kwaliteit van Gouvernante, als custodieerende de Rechten van het Stadhouderschap, competeerd*, zonder dat daar bij is gevoegd geworden, wat men door het zelve Recht van Informatie verftond? hoedanig men het begreep? of wanneer, in wat voegen, en in welke gevallen het zelve zoude mogen of kunnen plaats vinden? Dat, de bovengemelde gegronde reflexien gecomoveerd zijnde door eenige Leden, daar op wel was gedeclareerd, dat men begreep dat het zig zelve wees, dat de voorschreeve Verklaring en Resolutie alleen zag op, en zig bepaalde tot het *cas subject* of tot *de subjecte materie*; doch dat men zulks echter in de voorschreeve Resolutie niet alleen niet heeft gelieven uit te drukken of daar van ietwes te melden, maar dat men, daarenboven, op requisitie van de Heeren van de Ridderfchap en Edelen, heeft gelieven goed te vinden van in de Concept-Extensie, zo als die op den 19 November was ingerigt, en waar van reeds gedrukte Copijen aan de Leden waren toegezonden, behalven eenige andere gemaakte veranderingen, ook nog te maaken deezē, dat men, agter de woorden *om door hoogstderzelder intercesfie de gesezen differenten enz.*, heeft getraceerd de volgende, over
de

de *voorschreeve Nominatie*; zonder al wederom eenig agt te slaan op de *remarques* en *protestatien*, welken door verscheide *notable Leden* daar tegens werden geformeerd.

„Dat men, boven dat alles, nog heeft kunnen goedvinden om die alzo geëxtendeerde en nog op den 25 November laatstleden veranderde *Concept-Resolutie*, bij pluraliteit, tot *conclusie* te brengen, en die te doen stellen onder den datum van den 19 daar bevorens, zonder dat aan de Leden, welken tijd verzogten te mogen hebben om van den staat der *deliberatien* aan de Heeren, hunne *Principaalen*, nader rapport te kunnen doen en nader last te vragen, een zo billijk en met de orde van de *Regeeringe* zo zeer overeenkomstig verzoek is ingewilligd geworden; en ongeagt dat de Heeren van de *Ridderschap* en *Edelen* zelfs, op den 19 November, hadden betuigd, dat, indien de *voorschreeve Concept-Extensie* van de te nemen *Resolutie*, door de Heeren, *Principaalen* van die Leden, welken hadden aangénomen zig op de *resumtie* te verklaren, niet mogt worden geapprobeerd, de zaak zoude blijven in haar geheel, en dat gemelde *Concept-Resolutie* als dan zoude worden gehouden als niet genomen en gelaten buiten de *Notulen*.

„Dat, voor het overige, de *voorschreeve* op eene zo vreemde en *præcipitante* wijze, bij de pluraliteit, geformeerde *Conclusie*, met verwerpinge van alle minnelijke *conciliaire* voorstellen, welken, zo van wegen deeze Stad, als door andere Leden, gedaan zijn, zonder zelfs zig daar op uit te laten, of eenige *plausible* redenen te geven, waarom zulks geschiedde, hoe zeer daar op *iteratiewijk* is geïnfleerd geworden, vervolgens niet alleen een besluit is genomen geworden tegens de *Protestatien* van de Heeren *Gedeputeerden* van *Dordrecht*, van *Haarlem*, van deeze Stad, van *Rotterdam* en van den *Brielle*; maar ook *strijdig* tegens de bevorens gemaakte *difficulteiten* van alle die Leden zelf, welken (buiten de Heeren van de *Ridderschap*, *Gorinchem*, *Schiedam*, *Schoonhoven* en *Purmerende*), op den 12 der zelfde maand November, hadden verklaard niet te kunnen bewilligen dat een dag zoude worden *vastgesteld* om de zaak tot *Conclusie* te brengen, vermits dezelve apprehendeerden dat zulks in *effecte*

zoude involveeren eene Resolutie om de zaak af te doen en te concludereen bij pluraliteit, waar toe zij begrepen dat dezelve niet was gedisponeerd; maar dat het te wenschen was dat die mogt worden getermineerd met eenparigheid en harmonie van alle de Leden. En waarlijk met reden, dewijl daar in niet alleen waren geconcerneerd het Recht, mitsgaders de Privilegien, van de Stad *Haarlem*; maar ook het Recht en de Hoogheid van den Souverain-zelf, zo wel als het geene betrof het Recht en de Bevoegdheid van den Heere Stadhouder, waar van de Custodie, boven allen, aan hunne Ed. Groot Mog., met betrekkinge tot deeze Provintie, indisputabel competeerde.

„Dat, derhalven, alle de bovengemelde behandelingen, waar van men niet geloofd dat eenig diergelijk voorbeeld in de Registers van hunne Ed. Groot Mog. zal gevonden worden, en waar van de Heeren, hunne Principaalen, de fatale gevolgen ten uittersten apprehendeeren, hen hebben genoodzaakt, om, zonder voor tegenswoordig zig in het bijzondere op het voorschreeve Recht van Informatie nader uit te laten, als waar over geene deliberatie is aangelegd geworden, tegens de voorschreeve informeele behandelingen, zo wel als tegens de voorschreeve Resolutie, nbgmaals op het solemneelste te protesteeren, en te verklaren dat zij de voorschreeve Resolutie, als onbestaanbaar met de ordre van de Regeeringe, als nog zijn houdende voor informeel, nietig en van onwaarde.”

De nadere Aantekening van de Stad *Rotterdam*, overgelyverd, in de Vergadering hunner Ed. Groot Mog., op den 11 Januarij des volgenden Jaars, luidde dus:

„De Heeren Gedeputeerden der Stad *Rotterdam* hebben, uit kragte van de faculteit, welke zij, bij hunne Aantekening op hunner Ed. Groot Mog. Resolutie, genomen op den 25 November van het Jaar 1757, doch onder den datum van den 19 daar bevorens gesteld, betreffende het gerezen different over de geformeerde Nominatie van Burgemeesteren der Stad *Haarlem*, aan de Heeren, hunne Principaalen, hadden gere-

fer-

ferveerd, als nu, op derzelver expresse last, ter Vergaderinge, nader doen aantekenen en verklaren:

„Dat de voornoemde Heeren, hunne Principaalen, met de uitterste finerte vernomen hebbende den nitflag deezer importante zake, van hunnen indispenfabelen pligt hadden geoordeelt, om niet alleen, door het openleggen van den waaren toestand der successive deliberationen, ter Vergaderinge, over deeze materie, te doen doorstecken alle de gronden, waar op door hun Heeren Gedeputeerden tegens de voorschreeve Resolutie geprotesteerd was geworden; maar ook om tevens, tot hunne eigen justificatie, hun gantsche gedrag en handelwijze in deezen te moeten stellen in een helder dagligt, ten einde daar uit op eene ontegensprekelijke wijze zoude consteeren, dat bij hun geen de minste toeleg was geweest om de Rechten en Præëminentien van den Heere Erfstadhouder, of van haare Koninglijke Hoogheid, in haare hooge kwaliteiten van Gouvernante en Voogdesse, te verkorten; maar dat hunne gantsche poogingen daar heen hadden gestrekt, om alle verderre geschillen en contestation tusschen de Leden der Regeeringe van *Haarlem* voor te komen, en allen schijn van verwijderinge uit hunner Ed. Groot Mog. Vergaderinge te weren.

„Dat voornoemde Heeren, hunne Principaalen, met dit vredelievend en heilzaam oogmerk, van den beginne af aan, dat het voorschreeve verschil, door de Propositie der Heeren Gedeputeerden van *Haarlem*, op den 28 September van het Jaar 1757, ter deliberatie van hunne Ed. Groot Mog. gebragt was geworden, deeze zaak geconfidereerd hadden te zijn van het allernitterste gewigt, en zig daar omtrent tot een rigtsnoer hadden voorgeschreeven, om met zo veel omzigtigheid en zo weinig præcipitantie te werk te gaan, als eenigzints doenlijk was. Dat, uit dien hoofde, als wanneer, op den 5 October, daar aan volgende, ter Vergaderinge was ingekomen het Bericht van haare Koninglijke Hoogheid op de voorschreeve Propositie, en, op den 8 der zelve maand, bij de deliberatie over het scheidn der Vergaderinge, door voornoemde Heeren Gedeputeerden van *Haarlem*, verzogt was geworden dat de respectieve Leden, welken het voorschreeve Bericht hadden overgenomen, zo lang wilden supersedeeren, met, ieder in den

den hunnen, over de voorschreeve Propositie en 't Bericht te deliberereen, tot dat zij, bij het naastkomende Reçes, eenige nadere Consideratien zouden hebben ingeleverd, tot wegneeminge der verdenkinge, waar in zij, tot hunne uitterste finerte, bij haare Koninglijke Hoogheid, waren geraakt, als of zij aan hoogstdezelve wilden betwisten het Recht van behoorlijke Informatie over de wettigheid of onwettigheid der overgeleverde Nominatie, vervolgens de Heeren, hunne Principaalen, vermeent hadden met geene meerderé onzijdigheid te kunnen handelen, dan door hunne deliberatie deswegens uit te stellen tot dat de nadere Misfivē der voornoemde Heeren van *Haarlem* zoude zijn ingekomen. Dat zulks dan ook geschied zijnde, den eersten dag der opgevolgde Vergaderinge, naamlijk op den 26 October, en ter zelve tijd de gantsche zaak in deliberatie gelegd zijnde geworden, voornoemde Heeren, hunne Principaalen, eenigzints met surprisē waren aangedaan geworden te moeten vernemen, dat, behalven de drie Leden, welken reeds bevorens, op het inkomen van het Bericht van haare Koninglijke Hoogheid, zig daar terstond mede hadden geconformeerd, 'er als nu nog verscheide anderen gemunieerd waren gekomen met een finale en aan het zeive Bericht conforme last, zonder dat, vervolgens, bij derzelve respectieve Heeren Principaalen, de voorschreeve nadere Misfivē was afgewagt geworden. Doch dat bij dezelve deliberatie, door de Heeren Gedeputeerden van *Dordrecht*, *Delft* en *Leiden*, voorflagen zijnde gedaan, om, door intercesse van haare Koninglijke Hoogheid, het gerezen different te *Haarlem* op eene amiabele wijze te doen terminereen, hunne Heeren Principaalen zulks hadden aangezien als het bekwaamste middel om van deeze onaangename zaak een afkomst te bevorderen; en vervolgens hen Heeren Gedeputeerden terstond hier op hadden gemunieerd met een last en kwalificatie, in hunne Vroedschap op den 31 October gearresteerd, tenderende om deeze zaak daar heen te helpen dirigeeren, dat haare Koninglijke Hoogheid mogte worden verzogt, om, na gedaan onderzoek, haare goede officien te interponeeren, om het different met de Regeering der Stad *Haarlem* in der minne te aspieereen en uit den weg te ruimen, ten einde alle

ver-

verdere deliberatien ter Vergaderinge van hunne Ed. Groot Mog. daar over mogten worden geëviteerd.

„Dat voornoemde Heeren, hunne Principaalen, zig hadden geflatteerd, dat, gelijk met dien voorflag klaarlijk werd getoond, dat bij hen geene de minste hæfſtatie was gemaakt omtrent het erkennen van het Recht van behoorlijk Onderzoek of Informatie van haare Koninglijke Hoogheid, omtrent de wettigheid of onwettigheid der voorschreeve Nominatie, vervolgens ook dit geſchil op eene aangename wijze, zo tot genoegen van hoogstgedachte haare Koninglijke Hoogheid, als van de Regeeringe der Stad *Haarlem*, zoude zijn geſlegt geworden; waar toe hen des te meer reden van hope was voorgekomen, doordien haare Koninglijke Hoogheid, bij hoogstderzelver Bericht, niet onduidelijk had doen zien haare genegenheid tot een vriendelijke afkomst deezer zaake, en dat zelfs de Heeren Gedeputeerden van *Haarlem*, ter Vergaderinge, openlijk hadden te kennen gegeven de favorabele diſpoſitie hunner Regeeringe dies aangaande, en derzelver bereidwilligheid om aan haare Koninglijke Hoogheid alle nodige Informatie en Eclairciſſementen, tot wettiging der voorschreeve Nominatie, te geeven.

„Doch dat voornoemde Heeren, hunne Principaalen, zedert met leedwezen hadden moeten ontwaar worden dat voorschreeve ſalutaire voorflag, of ſchoon dezelve intuſſchen ook door de Heeren Gedeputeerden der Steden *Amſterdam* en den *Brielle*, en zulk in het geheel door zeven notabele Leden, was geadopteerd geworden, bij de nadere deliberatien ter Vergaderinge, op den 11 en 12 November, nog bij de Heeren van de Ridderſchap, nog bij alle de verdere Leden, eenige de minſte ingreſſie had gevonden, zonder dat bij dezelve echter eenige de minſte reden was geallegueerd, waarom daar in niet konde worden getreden. Dat, integendeel, de Heeren van de Ridderſchap, aandrang hebbende getoond om van de principale zaak een afkomst, conform het Bericht van haare Koninglijke Hoogheid, te maken, daar toe hadden gedaan twee ſuccesſive tentamina: Eerſtelijk, om de zaak als toen met eene Meerderheid van twaalf Leden in diervoegen te concludeeren; doch waar van de ongefundeertheit aanſtonds in het oog kwam te lopen, uit hoofde dat de reſteerende zeven Leden niet finaal, nog op de zaak zelf,

zelf, waren geïnstrueerd: En in de tweede plaats, om, tot eene afdoening van dit gantsche werk, te stellen een vasten en bepaalden dag, naamlijk den 18 November, daar aan volgende, op welken de voorschreeve zeven Leden dan zouden hebben moeten komen, met een toereikenden last gemunieerd; doch het geene mede betoogd werd onaanneemlijk te zijn, ter oorzaak dat daar in stilzwijgende lag opgesloten een Conclusie, conform het Bericht van haare Koninglijke Hoogheid, zelfs bij pluraliteit, in gevalle de respective Leden het met den anderen niet eens mogten worden; waar toe nogthans deeze zaak, in welke zelfs de Rechten van den Souverain geconcerneerd waren, niet was gedisponeerd. Dat echter de voorschreeve zeven Leden, op de aanhoudende instantien der Heeren van de Ridderfchap, zig eindelijk zo verre hadden laten overhalen, dat zij de nadere intentie der Heeren, hunne respective Principaalen, op de zaak zelf zouden inneemen, en hunne Adviefen op den voorschreeven 18 November ter Vergaderinge inbrengen; doch dat tevens door hun was verzogt geworden, om van hunne Wel-Edelheden te mogen bekomen de nodige elucidatie, waar over het præcise point van deliberatie dan zoude moeten gaan, het zij over het Recht van behoorlijke Informatie over de legaliteit of illegaliteit der meergemelde Nominatie, het welk genoegzaam alle de Leden, en onder anderen de Heeren van *Haarlem* zelf, reeds hadden gedeclareerd aan haare Koninglijke Hoogheid te competeeren, het zij over ietwes anders of meerdere, het geen in eene zo generale conclusie, conform het Bericht van haare Koninglijke Hoogheid, zoude kunnen opgesloten leggen; en dit laatste voorondersteld zijnde, waar zulks eigentlijk in zoude bestaan? overmits, in een zaak van dat gewigt, geene Resolutie bij den Souverain behoorde te worden genomen, als die deszelfs intentie klaar en bepaaldelijk kwam uit te drukken, tot voorkominge van alle verkeerde interpretatien, en de illatien, die anderzints, bij tijden en wijlen, daar uit zouden kunnen worden getrokken; dan waar omtrent welgemelde Heeren van de Ridderfchap, hoe zeer daar toe verscheidemaal gepousfeerd zijnde geworden, aan die Leden geen voldoende eclaircisement hadden gelieven te geven.

„ Dat

geer
nem
vond
het e
heid
bij d
depu
te p
nen
hunn
ringe
schre
inga
op h
de z
ren.
onv
gefi
het
teere
Ed.
Hoo
mind
form
comp
peale
ftig
allen
onbe
werd
voor
alle
Maar
dat,
geleg
men

„ Dat de Heeren, hunne Principaalen, zig vervolgens geobli-geerd hebbende geacht om deeze gantsche zaak weder te moeten nemen in serieuſe overweging, wel geene redenen hadden gevonden om af te gaan van hunne vorige idées, tendeerende om het ontslaan different te *Haarlem* door haare Koninglijke Hoogheid, bij minnelijke aſſociatie, te doen beſliſſen, en over zulks, bij derzelve Reſolutie van den 17 November, hen Heeren Gedeputeerden hadden gelast om als nog bij hun atterieur Advies te perſiſteeren, en het zelve met alle daar toe nodige drangredenen te appuieeren. Doch dat tevens bij voornoemde Heeren, hunne Principaalen, uit den ſtaat der deliberatien ter Vergaderinge, opgekomen zijnde een bekommeringe, dat de voorſchreeve minnelijke voorſlag bij de Meerderheid der Leden geen ingang zoude kunnen vinden, en dat bij dezelve, integendeel, op het nemen eener Reſolutie, door hunne Ed. Groot Mog. op de zaak zelf zoude worden aangedrongen, voornoemde Heeren, hunne Principaalen, hadden geoordeelt tegens zodanig een onverhoopt geval dan ook te moeten voorzien. Waar omtrent, geſupponeerd zijnde dat de te nemen Reſolutie zoude gaan over het Recht van Informatie, in cas ſubject, zij Heeren Gedeputeerden gelast waren geworden, om, bij Reſolutie van hunne Ed. Groot Mog., te doen verklaren dat aan haare Koninglijke Hoogheid, in kwaliteit van Gouvernante en Voogdesſe van den minderjarigen Heere Erſtadhouder, zo wel het Recht van Informatie omtrent, als der Eleſtie, uit de reſpective Nominatien competeerd. Door welk Declaratoir de Heeren, hunne Principaalen, vermeenden doorſlaande blijken te geven van hun ernſtig voornemen, om de Rechten van den Heere Stadhouder in allen opzigte te helpen maintineeren, en waar toe zij zig des te onbezwaarder hadden gevonden, vermits bij hun vertrouwd werd, dat, door de Heeren Stadhouders in der tijd, van het voorſchreeve Recht van Informatie over de Nominatien, met alle mooglijk menagement, gebruik zoude worden gemaakt. Maar dat bij hunne Heeren Principaalen tevens was verſtaan, dat, in gevalle 'er ter Vergaderinge ietwec meer in deliberatie gelegd zoude mogen worden, of dat in de Extenſie der te nemen Reſolutie, naar het begrip van eenige Leden, verder gaan-

de

de zaken zouden fchijnen te leggen opgefloten, als dan hunne nadere intentie hier op zoude moeten worden ingenomen.

„Dat de deliberatie hier op, den 18 November, ter Vergaderinge hervat zijnde geworden, en de bevorens genoemde zeven Leden ten deele op eene vriendelijke afopiatie als nog hebbende blijven inftceeren, zo als door hun Heeren Gedeputeerden mede werd gedaan, en ten deele zig faciel omtrent het voorfchreeve Recht van Informatie, doch ook niet verder, hebbende geëxpliceerd, haare Koninklijke Hoogheid, daags daar aan volgende, de Vergadering met hoogfterzelver prefentie wel had gelieven te vereeren, en aldaar eenige nadere ouvertures was komen te doen, ftrekkende tot bepalinge van het point van onderwerp der te nemen Refolutie, en in fubftantie behelzende, dat, dewijl bij verfehiede Leden der Vergaderinge geene inclinatie was befpeurd, om, in conformité van hoogfterzelver Bericht, de gantsche zaak te feponeeren en aan hoogfterzelve te renvoieeren, hoogfterzelve van begrip was, dat bij hunne Ed. Groot Mog., in deezen, behoorde te worden verklaard het Recht van Informatie aan haare Koninklijke Hoogheid te competeeren. Dat alftoen zij Heeren Gedeputeerden, ingevolge van hunnen naderen last, wel te kennen gaven dat bij de Heeren, hunne Principaalen, geene zwarigheid was gemaakt om dat Recht van Informatie, omtrent de wettigheid of onwettigheid der voorfchreeve Nominatie, aan haare Koninklijke Hoogheid, bij Refolutie, te doen toekennen; maar dat zij, tevens, vernomen hebbende dat bij de Heeren Gedeputeerden van *Dordrecht*, *Haarlem* en *Amfteldam*, zo als ook vervolgens door die van den *Brielle*, geïnftceerd werd om een Concept-Extensie te mogen erlangen van de te nemen Refolutie, conform de nadere idées van haare Koninklijke Hoogheid, om bij de Heeren, hunne refpectieve Principaalen, te ftrekken tot een onderwerp van deliberatie over de gantsche zaak; en zij Heeren Gedeputeerden, voorts confidereerende dat het in een materie van die delicatesfé voornaamlijk op de bewoordingen der te nemen Refolutie zoude aankomen, declareerden zig niet te kunnen difpenfeeren om mede aan de Heeren, hunne Principaalen, deswegens te referveeren hunne nadere en vrije deliberatie. Dat bij de Heeren

ren
wer
No
voo
made
de l
ren
twe
in
den
here
ven
ren
en l
voo
de l
doo
mog
gad
zijn
Not
„
Heer
cept-
den g
met
alkou
hun
zan v
een te
voorf
perd,
zonde
men e
ren P
te me
der d
van v
XIX

ren van de Ridderfchap, daarentegen, wel zeer fterke instantien werden gedaan, om de zaak ten zelfden dage, naamlijk den 19 November, te houden voor geconcludeerd, latende aan de vijf voornoemde Leden, terwijl alle de anderen zig conform den naderen voorflag van haare Koninglijke Hoogheid hadden geuit, de faculteit over, om zig op de Extensie zelf nader te verklaren, welke ten dien einde zoude worden voorgedragen den tweeden of derden dag der ordinaris en in de naastvolgende week in te vallen Vergaderinge; maar dat door voornoemde vijf Leden die voorflag gerejeeteerd zijnde geworden, en als nog geinhereerd op eene vrije deliberatie over de gantsche zaak, dezelve in dit hun billijk verzoek door de meeste andere Leden waren gejustificeerd geworden, en zulks, eindelijk, was verstaan; en bij de Heeren van de Ridderfchap zelfs na gegeven, dat de voorschreeve Concept-Resolutie wel zoude gebragt worden in de Notulen van den 19 November, maar dat, bijaldien dezelve door de Heeren Principaalen der voorschreeve vijf Leden niet mogte worden geapprobeerd, een ieder van de Steden der Vergaderinge, bij de naastkomende deliberatie, zoude blijven in zijn geheel, en vervolgens ook de voorschreeve Extensie uit de Notulen worden geligt.

„Dat, na het scheiden der Vergaderinge, aan voornoemde Heeren, hunne Principaalen, een gedrukte Copij dier Concept-Resolutie toegezonden zijnde geworden, dezelve zig, uit den gantschen staat der deliberatie, hadden beginnen te vleien met de hoop, dat van deeze zaak, met gemeene harmonie, een afkomst ter Vergaderinge te wagten zoude zijn; weshalven bij hun raadzaam werd geoordeeld, om den 22 November, daar aan volgende, hun Heeren Gedeputeerden te munieeren met een toereikenden last; onder die mits, echter, dat op de voorschreeve Extensie geene zwarigheden mogten worden geoperd, die de Conclusie daar van met eenparige bewilliging zouden kunnen verhinderen, als welke eenparigheid bij het nemen eener Resolutie, in een zaak van dat gewigt, aan hun Heeren Principaalen voorkwam te zijn van het uiterste aanbelang; te meer, om dat dezelve van den beginne af aan, uit den staat der deliberatie, hadden vernomen de onbegrijpelijke faciliteit van verscheide Leden der Vergaderinge, die, of zig hadden

verklaard conform het Bericht van haare Koninglijke Hoogheid gelast te zijn, alvorens het zelve Bericht onder het oog van hunne Ed. Groot Mog. was gebragt, of wel, om zig met de Heeren van de Ridderfchap te voegen, zonder dat dezelve de remarques en conciliatoire voorflagen der andere Leden in eenige de minfte overweging fcheenen te nemen. Dat wijders, in den voorfchreeven last, flegts twee remarques op dezelve Extensie waren vervat, om door hun Heeren Gedeputeerden, bij wijze van confideration, te worden voorgehouden; waar van de eerste tendeerde, om, in de periode, welke medebrengt dat het Recht van Informatie aan haare Koninglijke Hoogheid compeeteert, agter het woord *Informatie*, tot meerdere klaarheid, bij te voegen *over de wettigheid of onwettigheid der voorfchreeve Nominatie*; en de andere, om, in plaatze der finguiliere uitdrukkinge, waar bij haare Koninglijke Hoogheid voorkomt van *Gouvernante als custodieerende de Rechten van het Stadhoudersfchap*, te fubfituueeren *Gouvernante en Voogdesse van den Heere Erfftauhouder*.

Dat, bij de opgevolgde deliberatie ter Vergaderinge, den 24 November, zij Heeren Gedeputeerden van den voorfchreeven hunnen last wel hadden trachten te maken het nodige gebruik; maar dat de Heeren van de Ridderfchap, wel verre van eenige infchikkelijkheid te toonen, integendeel de difficulteiten hadden vermeerdert door het opperen van eenige remarques op eene Concept-Extensie, uit hun eigen boezem profluerende; als waar onder zig eene opdeed van het uiterfte gewigt, naamlijk, om, in de laztte periode, welke uit het Advies der Heeren Gedeputeerden van *Delft*, van den 19 November, overgenomen, en bij hunne Wel-Edelheden geadopteerd was geworden, inhoudende het verzoek aan haare Koninglijke Hoogheid, van wegens hunne Ed. Groot Mog. te doen, *om, door hoogstderzelver intercesfie, de gerezen differenten over de voorfchreeve Nominatie in der minne te concilieeren*, de woorden *over de voorfchreeve Nominatie* te doen ligten, zonder dat daar toe echter eenige de allerminfte reden geallegueerd werd; welke woorden evenwel, alleen te dier plaatze in de Concept-Resolutie voorkomende, de Præmissen uitgezondert, volftrekt nodig waren, zo om te doen zien dat 'er geene andere differenten tusfchen

sehen de Regenten van *Haarlem* overig bleven, als wel om ligt bij te zetten aan de even voorafgaande verklaring, die bij de Heeren, hunne Principaalen, op zig zelf, nog niet duidelijk genoeg was geoordeeld, dat het Recht van Informatie aan haare Koninglijke Hoogheid competeerd, te weten *over de voorschreeve Nominatie*. Dat vervolgens die remarques der Heeren van de Ridderfchap door de Leden, die de Concept-Extensie hadden overgenomen, en dus ook bij hun Heeren Gedeputeerden, terwijl alle de anderen zig of conform het Advies van hunne Wel-Edelheden, of ten minsten faciel, verklaarden, was gerejecteerd geworden, als waar door het hun toefcheen dat de waare zin der Concept-Resolutie gealtereerd, het onderwerp van dezelve generaal en aan zeer verregaande consequentien onderhevig gemaakt, en dus ook de gantsche staat van deliberatie ten eenemaal van gedaante verandert werd. Waar tegens wel door eenige weinigen dier andere Leden, bij de nadere deliberatie, gedeclareerd werd dat het evenwel zig zelveen wees, dat, en het voorschreeve Recht van Informatie, en het concilieeren der differenten, zig niet verder dan tot de subjeete materie bepaalden; doch op welke verklaring zij Heeren Gedeputeerden zig niet wel konden verlaten, ter oorzake dat aan welgemelde Heeren van de Ridderfchap de zwarigheden, uit het rooieeren dier woorden resultereende, zeer ernstelijk voorgehouden, en aan dezelve het waare oogmerk dier veranderinge gevraagd zijnde, zij echter daar omtrent geene elucidatie hadden gelieven te geven, veel min zig laten disponeeren om daar van af te zien. Dat, bovendien, door de Heeren Gedeputeerden der Stad *Haarlem*, in de voorschreeve Extensie, werden getoond eenige notabele defecten en abuizen, met aanwijzinge hoe die behoorden te worden geredresseerd; het geene door de Heeren Gedeputeerden van *Amsterdam* ook geappuieerd werd, schoon dezelve verklaarden op die Concept-Resolutie nog geen last van hunne Vroedschap te hebben onvangen, en zij Heeren Gedeputeerden mede te kennen gaven zijne bijzondere opmerkinge te verdienen. Alle welke reflectien, echter, zo wel als de confideratien van wegens deeze Stad voorgedragen, geen ander gevolg hadden, dan dat de Heeren van de Ridderfchap aannamen, en aan de respectieve Leden verzogten, nader hunne ge-

dachten te laten gaan, om zig te kunnen bekwamen tegens den volgenden dag. Doch dat als toen, namelijk op den 25 November, haare Koninglijke Hoogheid, andermaal ter Vergaderinge verscheenen zijnde, en hoogstderzelver genegenheid tot een afkomst deezer zake hebbende betoond, voornoemde Heeren van de Ridderfchap eenvoudig waren blijven perfistteeren bij hun vorige Advies, conform de Concept-Extensie, met de daar in door hun voorgedragen veranderinge, zonder wederom, tot adftructie van dezelve, ietwes bij te brengen, of zig in de remarques, daags te voren door eenige Leden geopperd, in het minfte in te laten; denuncieerende wijders aan alle de Leden der Vergaderinge, dat zij zig precife zouden hebben te explicceeren, ten einde de zaak ten zelfden dage, *per plura* zoude worden geconcludeert, en voorgeevende dat de 24 of 25 November daar toe was gesteld. Waar tegens, door hun Heeren Gedeputeerden, benevens die van *Dordrecht, Haarlem, Amfteldam* en den *Brielle*, wel alles, ter materie dienende, was geavanceerd geworden, en op het kragtigste geinhareerd, dat bij de Heeren van de Ridderfchap eenige toegevendheid gebruikt mogte worden, tot bevorderinge der deliberatie, en dat zij anderzints, indien de Adviefen der respectieve Leden niet kopden worden geconcilicerd, zig verpligt zouden vinden, om agtervolgende hunnen expresfen laft, de nadere intentie der Heeren, hunne Principaalen, deswegens te moeten verneemen. Doch dat, alle daar toe aangewende poogingen vrugteloos zijnde geweest, en de Heeren van de Ridderfchap bij de overige Leden appui hebbende gevonden, zij Heeren Gedeputeerden, niet dan met de uiterfte finerte, hadden moeten ondervinden dat de Conclufie in alles conform het Advies der Heeren van de Ridderfchap, bij pluraliteit, genomen was geworden; waar tegens zij vervolgens, zo wel als de Heeren Gedeputeerden der voorschreeve vier andere Steden, zig genoodzaakt hadden gevonden te moeten protefteeren, en de nadere Aantekening aan de Heeren, hunne Principaalen, te referveeren.

Dat voornoemde Heeren, hunne Principaalen, van dit alles bekomen hebbende omftandig rapport, niet hebben willen nalaten, om, bij deeze nadere Aantekeninge, te doen zien dat zij

zij Heeren Gedeputeerden in deezen niets anders hebben kunnen of vermogen te doen, als het geene door hen is verrigt. En om tevens nader te doen verklaren dat zij de voorfchreeve finguliere en vreemde handelwijze, bij het nemen dier Refolutie gehouden. geenzints kunnen overeenbrengen met de goede orde en forme der Regeeringe, aangezien één der notabele Leden op de voorfchreeve Concept-Extensie nog was geweest ongelast: dat ook hier uit, door toedoen van de Heeren van de Ridderfchap, zodanige woorden geligt waren geworden, welke het gantsche wezen der zake deden veranderen van gedaante; en dat men op de confideration, remarques en instantien der andere Leden geene reflexie had gelieven te slaan; maar, daarentegen, de zaak, bij Meerderheid van Stemmen, weten door te dringen tegens het sentiment van vijf notabele Leden, en zonder aan hun eenigen tijd te vergunnen, om nader last van de Heeren, hunne Principaalen, te kunnen bekomen; flijdende vervolgens niet alleen tegens de reden en billijkheid, maar ook tegens het geconvenieerde op den 19 November. Declareerende hunne Heeren Principaalen, over zulks, tegens de voorfchreeve Conclusie en Refolutie, als ten eenemaal informeel en onwettig, op het kragtigfte te moeten protesteeren, en geenzints responfabel te willen zijn voor de facheufe gevolgen, die daar uit, bij tijden en wijlen, zouden kunnen profluereen."

Tegen deeze nadere Aantekeningen van *Amfteldam* en *Rotterdam* hebben de Heeren van de Ridderfchap en Edelen aan zig voor behouden zodanige Contra-Aantekening te doen, als zij te rade zullen worden.

Wij hebben gezegt dat de Heeren van de Vroedfchap alhier, tot het formeeren van eene Nominatie van agt Perfoonen, waar uit vier Burgemeesters verkozen worden, op den 7 van Herfstmaand, volgens gewoonte, vergaderen. Deeze gewoonte bestaat hier in, dat, agt dagen voor dat men toetreed tot het maken van de Nominatie, aan ieder Lid van de Vroedfchap word gezonden een Biljet, door den Secretaris van deeze Stad, ter Ordonnantie van Burgemeestèren, getekend, luidende: „Mijne Heeren van

„de Vroedschap der Stad *Haarlem* zullen gelieven verdacht te wezen, om, op heden over acht dagen, zullende zij den 7 van de aanstaande maand September, 'smorgens de klokke tien uren, te compareeren op der Heeren Raaden en Vroedschappen Kamer, medebrennende een schriftelijk Biljet, inhoudende de Namen van acht Perfoonen tot Burgemeesteren deezer Stad, om bij haare Koninglijke Hoogheid, de Prinsesse Gouvernante, vier uit dezelve voor den aanstaanden Jaare te worden geëligeerd;” en dar, op deezen vastgestelden dag, uit den naam van ieder der afwezig zijnde Heeren Vroedschappen zo wel, als van de geenen, die tegenwoordig zijn, acht Perfoonen worden opgegeven; wanneer de geenen, die de meeste Stemmen hebben, op de Nominatie van Burgemeesteren gesteld worden. Ingevolge van deeze gewoonte, vergaderden, op den 7 September van het Jaar 1758, vierentwintig Leden van deeze Ed. Achtb. Vergaderinge, die, schriftelijk, ieder acht Perfoonen voorstelden om op de Nominatie te brengen; en uit den naam van de acht overigen, die afwezig waren, werd zulks ook gedaan. Wanneer deeze schriftelijke opgave, of de Biljetten, van alle de tweeëndertig Leden waren geopend, vond men genomineerd tot het Burgemeesterschap de Heeren, die wij te voren hebben opgegeven. Doch zo ras was de Nominatie dus niet gemaakt, of de Heer SALOMON VAN ECHTEN protesteerde tegens dezelve, en verzogt dat zijn Protest, op de volgende wijze, in de Notulen van de Vroedschap, mogt worden geplaatst:

„SALOMON VAN ECHTEN verklaard te protesteeren tegens deeze Nominatie, sustineerende dat 'er Informaliteiten zijn begaan in deeze Nominatie van Burgemeesteren, en dat mitsdien dezelve als legaal, aan Mevrouw de Gouvernante, als Voogdesse van den Heere Erfstadhouder, niet kan worden geprefenteerd; verzokende derhalven dar, bij het zenden of prefenteeren, van deeze zijne Protestatie aan hoogstgemelde haare Koninglijke Hoogheid mag worden kennis gegeven.”

Bij den Heere VAN ECHTEN voegden zig aanstonds acht anderen der tegenwoordig zijnde Leden, en de Burgemeester WITTE ver-

verklaarde, in eene volgende Vergadering van de Vroedschap, zig mede aan dit Protest te houden. Alle de overige bij de verkiezing tegenwoordig zijnde Leden (de Heer DE WILHEM alleenlijk uitgenomen) behielden aan zig de vrijheid om op dit Protest hun Contra-Protest te doen aantekenen. Dus stemde de Meerderheid van tweeëntwintig Leden van de Vroedschap voor de gemaakte Nominatie, en de Minderheid van tien Leden protesteerde tegens dezelve. De Vroedschap besloot hier op de Nominatie, zo als zij door de Meerderheid gemaakt was, volgens gewoonte, wanneer de Heeren Stadhouders zig in deeze Provincie bevinden, door twee van hunne Medeleden, verzeld van één der Stads Secretarissen, welke waren de Heeren Mr F. B. FAGEL, Regeerend Burgemeester, Mr. J. T. KOEK, Regeerend Schepen, en de Secretaris Mr. J. J. VAN BERGUM VAN NIEUWENHUIZEN, te zenden aan haare Koninglijke Hoogheid, de Vrouwe Gouvernante; en aan deeze Gecommitteerden den volgende Brief mede te geven, om aan haare Hoogheid te overhandigen:

*Doorlugtigste Koninglijke Prinsesse en
Vrouwe!*

„Wij geven ons de eer, door deeze onze Gecommitteerden uit de Vroedschap, aan Uwe Koninglijke Hoogheid te presentereen de nevensgaande Nominatie van acht Persoonen, op huden bij ons geformeerd, ten einde bij Uwe Koninglijke Hoogheid, als Vrouwe Gouvernante en Voogdesse van zijne Doorluchtige Hoogheid, den Heere Prinsse Erffstadhouder van deeze Provincie, daar uit de Electie te worden gedaan van vier Persoonen tot Burgemeesteren deezer Stad, voor het aanstaande Jaar, zo als Uwe Koninglijke Hoogheid ten meesten dienste van dezelve zal oordeelen te behoren, met gediensfig verzoek, dat dezelve also gedane Electie, bij besloten Misfive, door dezelve onze Gecommitteerden wederom terug gebragt moge worden met adres aan den Heere Mr. DANIEL JAN KAMERLING, Hoofd-Officier van deeze Stad, om, bij zijne Wel Ed. Geftr. geopend en de voorschreeve Electie gezien zijnde, daar van de vereischte Notificatie

tie aan de Geëligeerden te doen, op dat dezelve, ter behoortijker tijd, zijnde, volgens de aloude gewoonte en ordre van den Souverain, den 10 deezes, indien het doenlijk is, beëdigd en in posfesfie van hunne Bedieningen zullen kunnen gesteld worden.

„ Waar mede wij, wenshende en biddende dat God Almachtig Uwe Koninglijke Hoogheids hooge Persoon neme in zijne heilige Protectie, en derzelver Regeering, onder het genot van de diërbaarste zegeningen, meer en meer voorspoedig en gelukkig make, blijven, ”

Doorluchtigste Koninglijke Prinsesje en Vrouwe,

Uwer Koninglijke Hoogheids gantsch Dienstbereiden,

BURGEMEESTEREN, SCHEPENEN
EN RAADEN DER STAD HAAR-
LEM.

Ter Ordonnantie van dezelve

Haarlem den
7 September 1758.

J. J. VAN BERGUM VAN
NIEUWENHUIZEN.

De gemelde Gecommitteerden reisden, ingevolge van deeze Resolutie, naar den *Haag*; hadden, daags daar aan volgenden, den 8 Septeniber, gehoor bij haare Hoogheid, en stelden dezelve den Brief, met de geformeerde Nominatie, ter hand. Het behaagde haare Koninglijke Hoogheid daar op, bij een Brief van den 9 der zelfde maand, den Heere Hoofd-Officier van deeze Stad te berichten, dat zij uit de Persoonen, tot bekleedinge van het Burgemeesterschap aan haar voorgesteld, goedgevonden had te verkiezen de Heeren Mr. JUSTUS WITTE, Mr. JACOB DEUTZ, Mr. MATTHEUS WILLEM VAN VALKENBURG en SALOMON VAN ECHTEN, en den zelve te gelasten deeze Heeren in den Eed te nemen. Hier op deed

deed de Heer Hoofd-Officier de verkozen Heeren bij een roepen om dezelve te beëdigen. De Burgemeesters DEUTZ en VAN VALKENBURG, bij deeze gelegenheid, den Heer VAN ECHTEN, welke niet op de Nominatie was gesteld geweest, ziende om mede beëdigd te worden, verzogten dat de beëdiging mogt worden uitgesteld, tot dat de Vroedschap over de verkiezinge van deezen Heere geoordeelt zou hebben. Doch de Hoofd-Officier te verstaan gevende dat hij aan dit verzoek niet kon vooeden, deden zij het volgende Protest:

„ De Ondergeschreeven met leedwezen vernomen hebbende, dat haare Koninglijke Hoogheid, in het eligeeren van Burge-meesteren deezer Stad heeft gelieven te gaan buiten de Nominatie, door de Vroedschap deezer Stad, op een wettige wijze en conform de Oötrooien en Privilegien, door den Souverain aan deeze Stad verleend, geformeerd, en aan hoogstdezelve ter Electie toegezonden; en als nu ziende dat de Heer Hoofd-Officier heeft kunnen goedvinden den zelve ten onrechte geëligeerden Heer te convocceeren om te worden beëdigd, verzoekt, instantelijk, dat de Heer Hoofd-Officier, als solemneel bezworen hebbende de handhavige van de Privilegien, Handvesten en Oötrooien deezer Stad, met die beëdiginge zal gelieven te supersedeeren, tot de Vroedschap, hier op geconvoceerd zijnde, zal hebben geresolveerd wat omtrent deeze zake te doen. En, bij refus van dien, vind hij Ondergetekende, door zijnen gedaanen Eed op de gemelde Privilegien, Handvesten en Oötrooien, zig genoodzaakt te protesteeren, op de allerkragtigste wijze, tegens de beëdiginge van gemelden ten onrechte geëligeerden Heere; zo als ook tegens de handelwijze, door den Heere Hoofd-Officier in deezen gehouden, als niet willende instaan voor alle de consequentien, die daar uit ook ten zijnen reguarde zouden kunnen profluereen. Met declaratoir dat wel bereid is om voor zig zelve den Eed te doen; doch dat zig in geene zaken met gemelden Heere kan inlaten voor dat deeze zaak door de Vroedschap, en daar het verder geoordeelt zal worden te behoren, zal zijz getermineerd; met

verder verzoek, dat dit zijn Protest zal worden aangetekend en geregistreerd daar en zo het behoord."

Actum den 10 September 1758.

(Lager stond)

JACOB DEUTZ.

1758.

„Ik Ondergeschreeve verklare met het bovenstaande Verzoek, Protest en Declaratoir mij ten eenemale te conformeren."

Actum den 10 September 1758.

M. W. VAN VALKENBURG.

De Heer Hoofd-Officier, echter, ging voort met het beëdigden. Hier op werd, den 11 September, eene Vergadering belegd van de Heeren Vroedschappen. In dezelve protesteerden achtien Leden tegens de verkiezinge van den Heere van ECHTEN, als Burgemeester; en werd besloten dat een Deputatie van elf Heeren uit het midden van de Vroedschap, verzeld van den Pensionaris deezer Stad, het beklag van dezelve over dit geval aan haare Koninglijke Hoogheid, de Vrouwe Gouvernante, zoude voorstellen. Deze Deputatie bestond uit den Regeerenden Burgemeester VAN VALKENBURG, de Oud-Burgemeesteren DE RAAD EN FACEL, de Regeerende Schepenen VAN LENNEP EN KORCK, de Oud-Schepenen KLIFORD EN VAN STYRUM (welke Heeren in den *Haag* zouden afdumeeren de Heeren Oud-Burgemeesteren TESTART en VAN DYK, en de Oud-Schepenen RAVENS en SLICHER, allen in de Collegien aldaar wegens deeze Stad zitting hebbende) en den Pensionaris GILLES. Uit het rapport, welk van wegen deeze Heeren gedaan werd in eene Vergadering van de Vroedschap, den 18 September gehouden, blijkt wat de inhoud was van hunne Commissie, en hoe zij in dezelve in den *Haag* geslaagd zijn;

zijn; weshalven wij de Resolutie, in die Vergadering genomen, hier woordelijk laten volgen.

Vroedschap gehouden den 18 September,
present enz.

De Heeren Regeerende Burgemeester VAN VALKENBURG, Oud-Burgemeesteren DE RAAD EN FAGEL, Regeerende Schepenen VAN LENNEP EN KOECK, Oud-Schepenen KLIFFORT en VAN STYRUM, met den Pensionaris GILLES, hebben aan hunne Ed. Achtb. voorgedragen en gerapporteerd, dat zij Heeren Gecommitteerden, in conformité en ter voldoeninge van hunner Ed. Achtb. Resolutie van den 11 deezer, zig nog dien zelfden avond in 's *Hage* hebbende doen vinden, des anderen daags, met adfamtie van den Heere Oud-Schepen RAVENS, wegens deeze Stad fessie hebbende in de Provintiale Rekenkamer (terwijl de Heer Oud-Burgemeester TESTART, fessie hebbende in het Collegie van de Heeren Gecommitteerde Raaden, door ziekte, de Heer Oud-Burgemeester VAN DYK, fessie hebbende in den Raade van Staate, door wettig belet, en de Heer Oud-Schepen SLICHER, Gedeputeerde ter Vergaderinge van hunne Hoog Mog., door absentie, waren verhindert geworden hen Gecommitteerden mede, ingevolge het gerefolveerde van deeze Vroedschap, in deeze Deputatie te adfisteeren) de eere hadden gehad, des namiddags om vijf uren, in eene audientie bij haare Koninglijke Hoogheid, de Vrouwe Gouvernante, zig te hebben mogen acquiteeren van de Commisfie, hun Heeren Gecommitteerden, bij hunner Ed. Achtb. Resolutie van den 11 deezer, verzogt en opgelegd. En, dienvolgende, op de respectueufte wijze, aan hooggemelde haare Koninglijke Hoogheid, klagelijk, hadden doen zien en voorgehouden de groote surprife en het innerlijk leedwezen, waar mede de Vroedschap was aangedaan geworden, wanneer hadden moeten ontwaar worden de Eleftrie of de eigentlijke aanftellinge, welke haare Koninglijke Hoogheid had gelieven te doen van den Oud-Schepen VAN ECHTEN, tot Burgemeester; en zulks daar dezelve Heer niet had geftaan op de Nominatie, bij de Vroedschap, tot Burgemeesteren, geformeerd, en van wegen dezelve aan haare

Ko-

Koninglijke Hoogheid gedaan overleveren, ten einde hoogstderzelve welbehaaglijke Electie daar uit te doen, en wegens de optelling der Stemmen, ook op de Nominatie niet gebragt had kunnen worden. En over zulks een zaak, welke hunne Ed. Achtb., na serieuze en rijpe overweeging, geenzints hadden kunnen overeenbrengen met de Stads Privilegien en Rechten, maar eeds en pligtshalven waren genoodzaakt te moeten aanzien als direct strijdende met dezelve, en waarom dezelve Electie of Aanstelling, zo wel als de Meerderheid van de wettig geëligeerde Heeren Burgemeesteren had gedaan, niet anders konden houden dan voor informeel, en waar omtrent, volgens hunnen dier gestaafden Eed, ter bewaringe van de Stads Privilegien en Rechten, niet konden afzijn, alles wat mogelijk en gepermitteerd konde zijn, in het werk te stellen, tot redres van dien.

Dat, bij die occasie, zij Heeren Gecommitteerden zig verders hadden beroepen op de Stads Privilegien zelf, en inzonderheid op het Privilegie en Oëtrooi van hunne Ed. Groot Mog. van den Jaare 1651, dat zedert bij de Vroedschap altoos was bezworen en in het werk der Magistraatsbestellinge en het maken der Nominatien, zedert, ten allen tijde, in volkomen observantie was geweest, mitsgaders op de possessie, waar in de Vroedschap van onheugelijke tijden dienaangaande, zonder eenige dubiteit of tegenzeggen, had gejouisfeerd; met al het geen verders ter zake dienen konde, om in deszelfs dagligt te stellen het onwedersprekelijk Recht van de Vroedschap, tot het formeeren der Nominatien, dat even zo klaar was, als het Recht der hooge Heeren Prinzen Stadhouderen, om uit die Nominatien derzelve Electien te doen; met aanhalinge van de inconvenientien en verregaande consequentien, welken daar uit noodwendig zouden moeten resulteren, indien hoogstdezelve daar buiten zouden kunnen gaan, en welke faculteit of recht zij niet wisten dat bij den Souverein, aan de vorige Heeren Prinzen Stadhouderen, immer was geinfereerd, of dat ook ooit bij hoogstdezelve of bij haare Koninglijke Hoogheid, in derzelve hooge kwaliteit, was gefustineerd of gepretendeert geworden; maar dat, integendeel, de handelwijze, bij haare Koninglijke Hoogheid altoos, en nog laatstelijk omtrent de Nominatie van der

den
hunn
voor
den
com
pres
von
zij
de
gieu
niet
te
abui
info
hoo
wet
goe
dat
gre
wa
een
ope
den
gens
teit
nodi
van
daan
de
Burg
Ach
zelve
beto
doo
fite
derz
fite
dier

den Jaare 1757 gehouden, en het gunt dienaangaande aan hunne Ed. Groot Mog., bij hoogstderzelver Bericht, had voorgesteld, het contrarie van dien op het allerduidelijkst hadden doen doorstralen. Terwijl, bij dat alles, zij Heeren Ge-committeerden niet hadden nagelaten, op het sterkste te expresseeren de absolute' idées, waar in de Vroedschap zig bevond, zo ten aanzien van de volkomen kennisse zelve, welke zij vertrouwden dat haare Koninglijke Hoogheid hadde van de Stads Privilegien en Rechten, als wegens derzelver religieusheid, om daar in geen inbreuk te willen maken, om niets anders, aangaande deeze gebeurde zaak, te kunnen of te mogen denken, als dat het zelve zoude zijn een compleet abuis of ietwes, waar toe door sommigen, door verkeerde informatie, zoude zijn gepermoveerd, en die daar door het hoogverligt oordeel van haare Koninglijke Hoogheid hadden weten te sub- en obripiereen, en hoogstderzelver aangeboren goedheid ten onrechte weten te misbruiken. Waarom zulks dan ook voor de Leden van deeze Vroedschap eene welgegronde hópé was uitleverende, waar op in die billijke verwagtinge mogten zijn, dat haare Koninglijke Hoogheid, bij eene serieuze deliberatie over deeze nadere informatie, en openlegginge van alle zo zeer doorslaande en welgegronde redenen, niet zoude kunnen nog gelieven te haefiteeren, volgens derzelver gewone principes van edelmoedigheid en equiteit, om in deezen ten spoedigsten te geven het zo billik en nodig redres, door de gedane Electie van den Oud Schepen VAN ECHTEN, buiten de Nominatie, te houden voor niet gedaan en te stellen buiten effect, en daar tegens een ander, uit de overgeleverde Nominatie van de Vroedschap, als nog tot Burgemeester te eligeeren. Voor welke Justitie hunne Ed. Achtb. haare Koninglijke Hoogheid altoos ten uittersten derzelver waare dankbaarheid en erkentnisse gereed waren te betonen; en wel zo veel te meer, als hunne Ed. Achtb. daar door zouden kunnen blijven bevrijd van eenige verdere poursuites tot het zelve redres te moeten doen, als waar toe anderzints, hoe ongaarne ook, absoluutelijk zig vonden genesiteerd door hunnen dier gestaafden Eed, waar mede tot maintien van de Stads Privilegien en Rechten verbonden waren,

en

en tot welkers conservatie, behoudens alle eerbied en reverentie voor haare Koninglijke Hoogheids hooge persoon en kwaliteiten, waar op ook geenzints in het minste begeerden te impieteeren, genoodzaakt waren alle mogelijke en betamelijke middelen in het werk te stellen, om dezelve geheel ongeschonden aan de Posteriteit over te laten, en zig zelve voor alle verwijt dienaangaande, naar behoren, te kunnen dekken en vrij stellen. Alles in die of diergelijke bewoordingen.

„Dat, na deeze gedane voordragt, haare Koninglijke Hoogheid, aan hen Heeren Gecommitteerden gevraagd hebbende, of dezelve waren afgezonden door de volle Vroedschap, en dienswegens door dezelve aan hoogstdezelve de nodige elucidatie wordende gegeven, haare Koninglijke Hoogheid, verders het woord opnemende, had gelieven te antwoorden, in deeze of diergelijke woorden, in substantie: *nu, om dan daar op niet te blijven staan, zal ik maar komen tot de zaak zelf, waar over de Heeren mij komen spreken. Het gunt ik gedaan hebbe, is geschied na rijpe deliberatie, en, zo ik vermeene, volgens de Privilegien. De Heeren kunnen daar tegens doen dat goetvinden, en voor God, het Land, hunne Stad en voor hun eigen zelve, in goede conscientie, kunnen verantwoorden. Men is in een vrij Land, alwaar zulks is gepermitteerd en daar Justitie plaats heeft, en te vinden is. Terwijl ik hope en vertrouwe, dat de Heeren van mij ook zullen willen denken, dat uit geen andere oorzaken iets gedaan hebbe.* Op al het welke zij Heeren Gecommitteerden de vrijheid hadden genomen, in het afscheid nemen, nog te replicceeren, met die of diergelijke expressien, in substantie, dat haare Koninglijke Hoogheid, op het allersterkste konde verzekeren, dat in deezen bij de Heeren, hunne Principaalen, niet in consideratie kwam eenig eigen belang, maar alleen de conservatie van de Privilegien en Rechten van de Stad; dat over zulks, alleen uit de bovengemelde principes en om daar aan te voldoen, was voorgekomen de pasfe, die althans bij haare Koninglijke Hoogheid was gedaan, en dat al het gunt verders dienaangaande zouden genoodzaakt worden te doen, uit geene andere source of oorzaak zoude voortspruiten, dan enkel om zig in maniere, als bij

bij ha
gron
verlat
kelijk
Hoog
hunn
alles
tie
heid
hoog
verke
allen
”
teerc
dank
ze,
C
teer
van
zo t
stand
van
ber
Secr
afko
de m
luid:
”
Brit.
Gou
Print
mira
de E
enz.
”
falut

bij haare Koninglijke Hoogheid was vermeld, en op die zelfde gronden, voor alles, en ook voor hunne Burgerij, die met verlangen den uitflag van deeze zake te gemoet zag, onaanfprekelyk te stellen. Verzoekende eindelijk dat haare Koninglijke Hoogheid zoude gelieven geperfuadeert te zijn, dat de Heeren, hunne Principaalen, niet zouden ophouden van altoos, en in alles, wat verder gedaan zoude moeten worden, alle confideratie en eerbied te conferveeren voor haare Koninglijke Hoogheids hooge Perfoon en eminente kwaliteiten, zo als mede voor hoogstdezelfs Doorluchtig en Vorftelyk Huis, welkers wettig verkregen Rechten zij genegen en gezind zouden blijven, ten allen tijde, te helpen handhaven en voorftaan.

„ Waar op gedelibereerd zijnde, zijn de Heeren Gecommitteerden voor derzelver genomen moeite en gedaan rapport bedankt, met volkomen approbatie, zo als gedaan word bij deeze, van al het gunt bij dezelve is gedaan en verrigt.”

Gelyk haare Koninglijke Hoogheid, aan de Heeren Gedeputeerden van de Vroedschap, dus te verftaan gaf dat de aanftelling van den Heere VAN ECHTEN na een rijp overleg was gefchied, zo toonde dezelve ook dat zij voorneemens was die te doen ftand grijpen, tegens alles, wat in deeze Stad tot wederftrevinge van dezelve mogte ondernomen worden. Want den 21 September deed de Hoofd-Officier deezer Stad, door één der Stads Secretarisfen, eene Publicatie van haare Koninglijke Hoogheid afkondigen, welke eene waarfchouwing behelsde voor allen, die de meergemelde verkiezing zouden willen wederftreven, en dus luid:

„ WIJ ANNE, bij der gratie Gods, Kroonprinfesse van *Groot-Brittannien*, Prinfesse *DOUARIERE* van *Oranje en Nafau*, Gouvernante en Voogdesse van zijne Hoogheid, den Heere *Prinfe van Oranje en Nafau*, Erfftadhouders, Kapitein en Admiraal Generaal van de zeven vereenigde *Nederlanden*, als mede Erfkapitein en Admiraal Generaal van de Unie, enz. enz.

„ Allen den geenen, die deezen zullen zien of horen lezen, falut; Alzo tot onze kennisse is gekomen, dat, niettegenftaande

on-

onze gedane Electie, in conformiteit van de Privilegien der Stad *Haarlem*, van den Perfoon van SALOMON VAN ECHTEN, tot Burgemeester van dezelve Stad, en dat dezelve daar toe be hoorlijk in den Eed is genomen, nogthans fommige Leden van de Regeeringe der voorfz. Stad *Haarlem* zig niet ontzien, om de voorfz. onze gedane Electie van den Burgemeester SALOMON VAN ECHTEN op allerlei wijze te wederftreven en den zelven in de Functie zijner Bedieninge te turbeeren; al het welke wij niet anders kunnen aanzien als voor directe oppositien aan onze Perfoon en wettig gezag, waar van de gevolgen, tot ontrustinge van de goede en vreedzame Burgerije van dezelve Stad, zouden kunnen strekken.

„Zo is 't dat wij, daar jegens willende voorzien, na ernstige deliberatie, goedgevonden hebben, door deeze onze Publicatie, de voorgemelde Leden van Regeeringe en verders allen en een iegelijk, wie hij zoude mogen zijn, serieuftelijk te vermanen en te waarfchouwen zig van zulks, in allen maniere, te onthouden: en te gelijk Mr. DANIEL JAN KAMERLING, Hoofd-Officier der Stad *Haarlem*, te gelasten de voorfz. onze gedane Electie van SALOMON VAN ECHTEN, tot Burgemeester derzelve Stad, door den arm van de Justitie te maintineeren en te doen refpecteeren, in cas van aanhoudende wederftrevinge zig daar op te informeeren en zijne bevindingen deswegens aan ons over te fhrijven, zonder daar van te blijven in gebreken.

„Lastende en beveelende wijders, dat deeze van den Raadhuize der Stad *Haarlem* zal worden gepubliceerd en voorts geaffigeerd ter plaatze, daar zulks gewoon en gebruikelijk is te gefchieden.”

„Gedaan onder onze Handtekeninge en Zegel, in 's *Gravenhage*, den 20 September 1758.

A N N E.

(L. S.)

Ter Ordonnantie van haare Koninglijke
Hoogheid

G. A. VAN RIEL,

Commies van 't Kabinet.

Hier

Hier
h achri
Smaeten
ter, ee
het gep
Groot
doen,

„Ve
meester
nitmake
Stad; e
Voedf
Privile
bij U
22 Ju
vergun
is geol
1756,
zijn in
bruik,
Leden
den Bil
ceerd);
Nomina
re Koni
desfe o
Erfitadh
tot Bur
collectie
de prefe
derheid
voorfz.,

Mr. J
Mr. J
XIX.

Hier op heeft de Meerderheid van de Vroedschap, bestaande in achtien Leden, zig gewend tot de Ed. Groot Mog. Heeren Staaten van deeze Provintie, en bij dezelve, den 27 September, een Request doen inleveren, inhoudende een verhaal van het gepasfeerde in deeze zake, en een verzoek dat hunne Ed. Groot Mog. omtrent dezelve zodanige voorzieninge gelieven te doen, als zij zullen oordeelen te behoren; welk dus luid:

*Aan de Edele Groot Mog. Heeren Staaten van
Holland en Westfriesland.*

„Vertonen, met alle respect, de ondergeschreeve Burgemeesteren, Schepenen en Raaden der Stad *Haarlem*, te famen uitmakende de Meerderheid van de Vroedschap der gemelde Stad; dat, op den 7 van deeze maand September, bij dezelve Vroedschap der Stad *Haarlem*, ingevolge het Praescript van het Privilegie en Oetroot, aan dezelve Stad en deszelfs Burgerije, bij U Ed. Groot Mog., als Souverain van den Lande, op den 22 Junij van het Jaar 1651, omtrent de Magistraatsbestellinge, vergund en gegeven, het welk zedert dien tijd altoosduurende is geobserveerd, en nog, op den 1 September van het Jaar 1756, bij U Ed. Groot Mog. is geconfirmieerd, en verklaard te zijn in zijn geheel en van volle kragt (na dat, volgens het gebruik, zedert lange Jaaren herwaard mede in observantie, de Leden van dien, door Burgemeesteren, bij expresse uitgezonden Biljetten, acht dagen te voren daar toe waren geconvoceerd) zijnde geprocedeert geworden tot het maken van eene Nominatie van acht Persoonen tot Burgemeesteren, om bij hare Koninklijke Hoogheid, de Prinsesse Gouvernante, als Voogdesse over zijne Doorluchtige Hoogheid, den Heere Prinsfe Erftadhouder, vier uit dezelve, voor den aanstaanden Jaare, tot Burgemeesteren te worden geëligeerd, als toen, na gedane collectie en opening van alle de tweeëndertig Biljetten, zo van de presente als afente Leden, was gebleken, dat met Meerderheid van Stemmen, bij dezelve Vroedschap, ten einde voorz., waren genomineerd de Heeren

Mr. JUSTUS WITTE, } een Jaar hebbende gediens,
Mr. JACOB DEUTZ, }

XIX. DEEL,

Q

Mr.

Mr. AREND DE RAAD,
 Mr. DAMMAS GULDEWAGEN,
 Mr. MATTHEUS WILLEM VAN VALKENBURG,
 ISAAK CLIFFORT,
 Mr. JAN VAN STYRUM en
 Mr. DAVID VAN LENNEP.

„ Dat zij Vertoners, niet anders wetende of kunnende opmaken, of deeze Nominatie was gemaakt conform het voorschreeve Privilegie, en volgens de Rechten en Vrijheden, de Leden van de Vroedschap daar uit competeerende, als bezittende de acht genommeerde Perfoonen alle de kwaliteiten, die daar toe, bij het voorgemelde Privilegie en Oëtrooi van het Jaar 1651 worden gerequireerd, en uit alle welke Gekwalificeerden de Vroedschap niet alleen de vrijheid heeft, maar zelfs verplicht is, te nomineeren de zodanigen, als volgens hunnen gedanen Eed, in goeder conscientie, zouden achten te wezen van de rechtvaardigste, verstandigste en vreedzaamste liefhebbers van het Vaderland; en welk Privilegie de Vroedschappen gewoon zijn alle Jaaren, voor het formeeren der Nominatie van Burgemeesteren, op den daar op gedanen Eed, wederom aan te nemen, en te beloven te zullen observereen, voor zo verre met de tegenswoordige Constitutie der Regeeringe overeenkomt, en tegens de autoriteit van den Heere Prinse Stadhouder, en over zulks tegens het gunt aan hoogstdenzelven bij den Souverain is gedefereerd, niet komt te strijden; en alzo nog, op den zelfden 7 deezer, bij alle de presente Leden wederom was aangenomen geworden; het nogthans was gebeurd, dat de Oud-Schepenen SALOMON VAN ECHTEN hadde kunnen goedvinden tegens die gemaakte Nominatie te protesteeren, fustineerende dat 'er in die Nominatie informaliteiten zouden zijn begaan, en dat mitsdien dezelve als legaal aan haare Koninglijke Hoogheid niet konde worden gepresenteerd; en met welk Protest, schoon in zig niet bevattende een eenig point, waarom dezelve Nominatie zoude zijn informeel of illegaal, de Heeren LA KLÉ, PARVÉ, VAN DER WAAIEN, Regeerende Schepenen, VAN DEN BROEK, Oud-Burgemeester, VAN ZAAENEN, KAMERLING, STEENIS en VAN HOOGENDORP, Oud-Schepenen, zijnde allen Raaden in de Vroedschap,

schap,
 één de
 kard:
 de me
 hadden
 curren
 en va
 voegt
 volgen
 heid 2
 de Vr
 present
 Vroed
 de ha
 eligeer
 hoogst
 zoude
 infere
 gehad
 Hoogh
 „ D
 hadden
 Hoogh
 hoogst
 behaagt
 kerd n
 Hooghe
 den 7
 aangaan
 1737.
 hoopt,
 hoogst
 minatie
 ven, h
 requiree
 reerden
 aan ho
 wettigh

ſchap, zig hadden gevoegt, gelijk de Burgemeester WITTE, in één der Vroedſchappen, daar na gehouden, mede hadde verklaard; terwijl ondertuſſchen, ten zelfden dage, na dat verre de meeste Leden hunne Contra-Aantekening tegens dat Protest hadden gereſerveerd, de voorchreeve Vroedſchap, met concurrentie zelfs van het opgemeld geproteſteerd hebbende Lid, en van allen, die zig ten zelfden dage daar bij hadden gevoegt, hadden goedgevonden de alzo geformeerde Nominatie, volgens ordinaire gewoonte, wanneer haare Koninglijke Hoogheid zig in deeze Provintie bevind, door eenige Heeren, bij de Vroedſchap gecommiteerd, aan hoogstdezelve te doen prefenteeren, bij overlevering van eene Miſſive van de Vroedſchap, waar bij dezelve Nominatie was vervat, *ten einde haare Koninglijke Hoogheid daar uit zoude gelieven te eligeeren zodanige vier Perſoonen tot Burgemeesteren, als hoogstdezelve ten meesten dienſte, en nutte van deeze Stad, zoude oordeelen te behoren*; zijnde dezelve Miſſive mede geïnſereerd; en welke Heeren Gecommitteerden de eere hebben gehad om zig van hunne Commiſſie bij haare Koninglijke Hoogheid, op den 8 deezer, te hebben mogen acquiteeren.

„Dat, hoe zeer de Vertooners op dit alles nu niets anders hadden mogen of kunnen verwachten, of haare Koninglijke Hoogheid zoude, uit die zo wettig geformeerde en aan hoogstdezelve geprefenteerde Nominatie, hoogstderzelver welbehaaglijke Electie hebben gedaan, en ten minſten zig verzekerd moesten houden, volgens het gunt bij haare Koninglijke Hoogheid zelve, omtrent de laatstvoorgaande Nominatie van den 7 September van het Jaar 1757, was begrepen, en dienangaande bij hoogstdezelve, op den 5 October van het Jaar 1757, aan U. Ed. Groot Mog. was berigt, dat, zo onverhoopt, en niettegenſtaande al het gunt voorchreeven is, bij hoogstdezelve echter nog omtrent de wettigheid van die Nominatie eenige dubietieit of zwarigheid mogte zijn overgebleven, hoogstdezelve daar omtrent elucidatie zoude hebben gerequireerd van de Vroedſchap, of geſproken met de Gedeputeerden, die de eere hadden gehad van de gemelde Nominatie aan hoogstdezelve te prefenteeren, ten einde, indien de onwettigheid naar behoren konde aangetoond en verklaard,

klaard, bij de Vroedschap, tot redres van dien, konde worden geprocedeert; het nogthans, tot overgrote surpris en leedwezen van hun vertoneren, en van verre de meeste Leden van de Vroedschap, was gebeurd, dat, zonder dat alles, haare Koninglijke Hoogheid hadde gelieven goed te vinden, uit de alzo geformeerde en overgeleverde Nominatie, alleen te eligeeren drie Perfoonen tot Burgemeesteren, als naamlijk de Heeren WITTE, den eerst ondergeschreeven DEUTZ, en VAN VALKENBURG, en tot vierden den Oud-Schepen SALOMON VAN ECHTEN, die op de Nominatie door de Vroedschap niet was gebragt, en, volgens de optellinge der Stemmen, daar op ook niet gebragt hadde kunnen worden. En van welke Electie het haare Koninglijke Hoogheid hadde behaagd, bij Misfive van den 9 dezer, kenniste te geven aan Mr. DANIEL JAN KAMERLING, Hoofd-Officier deezer Stad, met last om dezelve Heeren te beëedigen en in de possessie van hunne Bedieninge te stellen, volgens de Copje van dezelve Misfive, welke Misfive gantsch divicerende zal worden bevonden van het gewone Formulier der Misfiven, waar bij de Electie der hoge Heeren Stadhouders in der tijd altoos aan de Hoofd-Officieren is toegezonden geworden, en welke haare Koninglijke Hoogheid voor deezen mede heeft gelieven te useeren, zo als daar van uit de voorgaanden zoude kunnen consteeren.

„ En dat daar op, vervolgens, al verder was gebeurd, dat de Hoofd-Officier der gemelde Stad, die, als Vroedschap, alle Jaaren, op zijnen daar op gedanen Eed, het achtervolgen der Privilegien en Oetrootien, en dus ook van gemelde Privilegie van het Jaar 1651, in maniere voorfz., aaneemende mede te zullen nakomen en achtervolgen, en ook speciaal zulks, met solemneelen Eede, belooft heeft in handen van Burgemeesteren, bij het possessie nemen van zijn Ampt als Schout, niet alleen, den 10 dezer, gemelden Oud-Schepen SALOMON VAN ECHTEN hadde gelieven te convocceeren om te worden beëedigd, maar den zelven ook effective in den Eed als Burgemeester hadde aangenomen, niettegenstaande dat twee der wettig uit de Nominatie aangestelde Heeren Burgemeesteren, met namen de eerst onderschreeven der vertoneren DEUTZ en VAN VALKENBURG, ten dien tijde hadden verzogt

dar

der da
Officier
zelven
den vo
tegens
gehoud
van de
ren ge
„ D
der St
van de
zijde,
aanzi
lijke F
zo als
dus m
Ed. G
reerd:
eenige
te ver
tegens
anderen
ren, te
Rechte
dispens
zij dien
dien, ze
dat oog
reerd, l
rentie, l
de voor
ninglike
Burgeme
was geb
alleen a
men, d
en, de
bel" geta

dat daar mede mogte worden gefupersedeert, en de Hoofd-Officier evenwel met die beëdiginge willende voortgaan, dezelve waren genesfiteerd geworden tegens de Beëdiginge van den voornoemden buiten de Nominatie aangestelden Heere, en tegens de handelwijze, door den Hoofd-Officier in deezen gehouden, op het kragtigste te protesteeren, volgens de Copie van derzelve Protest, ter Kamere van de Heeren Burgemeesteren gedaan en doen registreeren.

„ Dat dit alles tot kennisfe zijnde gekomen van de Vroedschap der Stad *Haarlem*, en zulks ook van hun vertoneren, die daar van de Meerderheid zijn uitmakende, dezelve, aan de ééne zijde, wel in aandachtige overweringe hadden genomen het aanzienlijk Recht, de autoriteit en waardigheid, haare Koninklijke Hoogheid in derzelve hooge kwaliteiten competeerende, zo als zulks aan de Heeren Prinsen Stadhouder in der tijd, en dus mede aan hoogstdezelve in haare kwaliteiten door hunne Ed. Groot Mog., als Souverain van den Lande, is geconfe-reerd; en welke wettige Rechten zij vertoners zo min, als eenige van derzelve Medeleden, niet alleen geenzints begeeren te verkorten, maar naar hun uitterste vermogen genegen zijn tegens alle infractien te helpen handhaven, doch dat, aan den anderen kant, volgens hunnen Eed, in hunne voorsz. kwaliteiten, ter bewaringe van der Stads Privilegien, Vrijheden en Rechten, solemneel geprefteerd en afgelegd, zig insgelijks indispenfabel hadden verpligt gevonden te moeten doen, het gunt zij dien conform, en van confcientie wegen, tot maintien van dien, zouden oordeelen te behoren; en dat zij vertoners, met dat oogmerk, het voorsz. gebeurde rijpelijk hebbende geponde-reerd, bij geene mogelijke imaginatie, onder erbiegide reve-rentie, hadden kunnen begrijpen hoedanig of op wat fundament de voorgemelde Electie of eigentlijke aanstellinge van haare Koninklijke Hoogheid, van den Oud-Schepen VAN ECHTEN tot Burgemeester, zonder dat op de Nominatie van de Vroedschap was gebracht geweest, heeft kunnen geschieden, als zijnde niet alleen aan hun vertoneren, na exacte overweringe voorgekomen, dat bij alle der Stads Privilegien, Handvesten of Octrooi-en, de Rechten tot het maken van eene Nominatie van een dub-bel getal, om daar uit eene Electie te worden gedaan, aan de

Vroedschap is gegeven en toegekent; maar daar benevens ook zeker dat de Vroedschap van dat Recht, onder de Regeeringe mede van alle de hooge Heeren Prinsfen Stadhouderen, in eene ongeinterrumpeerde possessie is verbleven, en het zelve Recht alzo, door alle dezelve, ten allen tijde, gelijk zulks in vorige gevallen tot hier toe door haare Koninglijke Hoogheid zelve is gedaan, als is geagnosceerd.

„ Dat, in deeze toedragt van zaken, zij vertoners, welken ook in de Vroedschap, ter zake van dezelve Electie, behoort hadden geprotesteerd of doen protesteeren, niet anders hebbende kunnen besluiten, als dat de voorz. aanstelling van den Oud-Schepen VAN ECHTEN, buiten de Nominatie, tot Burgemeester bij haare Koninglijke Hoogheid gedaan, was een compleet abuis; waar toe sommigen haare Koninglijke Hoogheid, door verkeerde informatien en berichten, hadden gepermoveerd, en dus zo wel hoogstderzelve verligt oordeel hadden weten te sub- en obripiereen, als derzelve aangeboren goedheid ten onrechte te misbruiken, en over zulks geenzints twijffelende aan het succes in deeze zake, wanneer haare Koninglijke Hoogheid nader van de ware toedragt van dezelve, en van de notoire gegrondheid der Rechten van de Vroedschap, konde worden geïnformeerd; dienvolgende zij vertoners, in de Vroedschap, dienaangaande, den 11 deezer, gehouden, gaarne daar in hebben toegestemd, dat, voor alle zaken, door eene aanzienlijke Deputatie, aan haare Koninglijke Hoogheid, op de eerbiedigste wijze, derzelve voorz. beklag zoude behoren te worden gemonstreerd, en, op de meest daar toe dienende gronden, het redres van dezelve worden verzogt; gelijk zulks den 12 deezer ook was in het werk gesteld; doch met eene gantsch onverwachte en ongelukkige uitkomst, zo als het zelve in het breede was te zien in het rapport, bij de Heeren Gecommitteerden van de Commissie, aan de Vroedschap, den 18 deezer, gedaan.

„ En bij welk geuit sentiment zij vertoners, tot hun aller smertelijkst leedwezen, verders hadden moeten ondervinden dat haare Koninglijke Hoogheid alzints hadde gelieven te perfisteeren, door de Publicatie, welke hoogstdezelve, deezen aangaande, den 11 deezer, hadde goedgevonden binnen de gemelde Stad te laten doen.

„ Dat

„
eerbi
ningh
haare
VAN
te tu
zelve
tege
de C
hunn
eene
smert
chans
niet
ningh
ruste
van
uit
vileg
den
vertr
om d
„ 1
voorf
of ge
en sp
Ed. C
terwij
bij di
nige f
gealle
angaa
de mi
veel n
gerequ
zijnde,
onderz
damen

„ Dat zij vertoners, die, alleen uit hooge reverentie en eerbied voor de voorz. gedeclareerde intentie van haare Koninklijke Hoogheid, wel niet voor hebben den gemelden bij haare Koninklijke Hoogheid alzo geëligeerden Burgemeester VAN ECHTEN ondertuschen in zijne functie te wederstreven of te turbeeren, maar genegen zijn, zonder verkortinge van derzelve Rechten, het zelve *interim* te laten bij hunne daar tegens gedane Protesten, als ten principaalen alleen beoogende de Conservatie van de Stads Privilegien en Rechten, volgens hunnen daar op gedanen Eed, dienvolgende, hoe zeer aan de eene zijde wel geconfidereerd hebben deezzen voor hun zo smertelijken als perplexen toestand, aan den anderen kant nogthans hebben vermeent aan die hunne zo duure verpligtinge niet te kunnen voldoen, wanneer in de voorz. bij haare Koninklijke Hoogheid gedane Eleetie geheel zouden blijven berusten, zonder aan U Ed. Groot Mog. den waren toestand van dezelve te hebben opengelegt, en van hoogstdezelve, uit welkers boezem, als Souverain van den Lande, de Privilegien, en dus ook het voorz. Privilegie en Oetroof van den Jaare 1651, zijn voortgekomen, hunne, zo zij vertoners vertrouwen, rechtmatige klagten te hebben mogen openleggen, om dienaangaande een billijk redres te imploreeren.

„ En dat, gelijk zij vertoners, omtrent het formeeren der voorz. Nominatie, niet bewust zijn ietwes te hebben beoogd of gedaan, dan het gunt met het *dicamen* der Privilegien, en speciaal van het voorschreeve Privilegie en Oetroof van U Ed. Groot Mog., van den Jaare 1651, is overeenkomende, terwijl ook noch bij het geprotesteerd hebbende Lid, noch bij die geenens, die zig met den zelve hebben gevoegt, eenige specifieke redenen van bezwaar tegens de Nominatie zijn geallegueerd; zo als bij haare Koninklijke Hoogheid zelve, aangaande eenige illegaliteit of informaliteit van dezelve, geen de minste mentie aan de Vroedschap is gemaakt geworden, veel min daar omtrent eenige informatie bij hoogstdezelve is gerequireerd of gevergd; en bij dat alles ook nog te voegen zijnde, dat zij vertoners, na een nauwkeurig en scrupuleus onderzoek van alles, niet kunnen vinden of bevatten het fundament, waar op de voornoemde Oud-Schepen VAN ECHTEN,

bij haare Koninglijke Hoogheid, tot Burgemeester heeft kunnen worden geëligeerd, als wel bewust zijnde dat bij hunne Ed Groot Mog. aan de hooge Heeren Prinzen Stadhouders, en dus mede aan haare Koninglijke Hoogheid, in hoogstderzelver kwaliteiten, wel is gedefereerd het Recht van de Electie uit de Nominatien van een dubbel getal, maar geheel onkundig wezende, dat ook het zelfde Recht zig zoude kunnen uitstrekken om de verkiezing te mogen doen met voorbijgang der Nominatie van de Vroedschap, en buiten dezelve, als waar door het Recht tot het formeeren der Nominatien voor de Vroedschap niet alleen geen Recht meer zoude kunnen gezegd worden te zijn, maar ook alle verdere consequentien, welken daar uit zouden moeten profluereen, niet behoeven te worden ter neder gesteld; zij vertoners, in hunne voorsz. kwaliteiten, om alle voorgemelde redenen, zig genoodzaakt vinden, klagelijk, hun recours te moeten nemen tot U Ed. Groot Mog., als Souverain van den Lande, en die meer dan eens, bij vorige gevallen, solemneelijk hebben gelieven te verklaren, onveranderlijk, geresolveerd te zijn de hooge Heeren Prinzen Stadhouders bij derzelver Rechten en Prerogativen, doch ook de Steden bij haare Privilegien, volkomenlijk te willen maintineeren; met gediengtig en ootmoedig verzoek dat U Ed. Groot Mog., de voorsz. voordragt, naar deszelfs merite en importantie, overwegende, hen vertoners, bij de Stads Privilegien, en alzo speciaal mede bij het voorsz. Privilegie en Ocrooi van den Jaare 1651, gelieven te maintineeren, en over zulks in allen deezen zodanige voorzieninge te doen, als U Edele Groot Mog., naar derzelver hooge wijsheid, zullen oordeelen te behoren."

t Welk doende enz.

JACOB DEUTZ, Raad en Regeerende Burgemeester, 1758.

P. S. CROMMELIN, Raad en Oud-Burgemeester.

F. B. FAGEL, Raad en Oud-Burgemeester.

AREND DE RAAD, Raad en Oud-Burgemeester.

P. LE LEU DE WILHEM, Regeerend Schepen.

C. VAN DYK, Raad en Oud-Burgemeester.

P. VAN SCHUILENBURCH VAN MOERMONT, Raad en Oud-Schepen.

C.

- C. J. VAN DAM, Raad en Oud-Schepen.
 C. A. VAN SYPESTEIN, Raad en Oud-Schepen.
 D. VAN LENNEP, Raad en Oud-Schepen.
 AND. HESHUIZEN, Raad en Oud-Schepen.
 A. KULTS, Raad en Oud-Schepen.
 ANTONIS SLICHER, Raad en Oud-Schepen.
 J. HUGHENS, Raad en Oud-Schepen.
 ISAAK KLIFFORT, Raad en Oud-Schepen.
 J. VAN STYRUM, Raad en Oud-Schepen.
 JAN THEODORUS KOEK, Raad en Oud-Schepen.
 J. D. PAUW, geboren HOEFT VAN BUTTINGEN, Raad en
 Vroedschap.

Dit Request, met deszelfs Bijlagen, wierd, volgens eene Resolutie hunner Ed. Groot Mog., op den zelfden dag genomen, gezonden aan haare Koninglijke Hoogheid, de Vrouwe Gouvernante, om den zelve daar op te laten toekomen hoogstderzelver Consideratien en Bericht.

Het Bericht van haare Koninglijke Hoogheid, op het Request der achteen Leden van de Vroedschap, was van den volgenden inhoud:

*Edele Groot Mogende Heeren, bijzondere goede
 Vrienden!*

„ Wij hebben wel ontfangen U Ed. Groot Mog. Misfive van den 27 September, laatstleden, houdende verzoek, om aan U Ed. Groot Mog. te willen laten toekomen onze Consideratien op den bijliggenden Requeste, door achteen Leden van de Vroedschap der Stad *Haarlem* aan U Ed. Groot Mog. geprefenteerd, met klagten over onze gedane Electie van SALOMON VAN ECHTEN, tot Burgemeester van dezelve Stad, en teneederende ten einde U Ed. Groot Mog. henlieden bij de Stads Privilegien, en alsoo speciaal mede bij het Octrooi en Privilegie van den Jaare 1651, zouden gelieven te mainteeneeren, en over zulks in deezen zodanige voorzieninge te doen, als U Ed. Groot

Mog., naar derzelve hooge wijsheid, zouden oordeelen te behoren.

„ Om vervolgens aan de intentie van U. Ed. Groot Mog. te voldoen, achten wij het nodig U Ed. Groot Mog. vooraf te informeren van het geene, dat naast eenigen tijd, in die Stad, onder de Regeering aldaar, is voorgevallen. En wij houden ons verzekerd dat U Ed. Mog. daar door niet minder met verwonderinge, dan met verontwaardiging, zullen wezen aangedaan, over de onderneming van deeze achtien Leden van de Vroedschap; dat U Ed. Groot Mog. daar bij zullen begrijpen dat het eminent caracfer, dat wij in deeze Provincie bekleden, daar voor behoorde beveiligd te wezen; en dat even daarom U Ed. Groot Mog. zullen justificeeren, dat wij, in het suppediteeren van deeze onze Consideratien, ons geenzints met dezelve achtien Leden begeeren te compromitteeren, veel min ons in te laten om met hen over de ontwijffelbare Rechten van onzen zoon, den Erftadhouder deezer Provincie, te disputeeren of die tegens hen te defendeeren; en dat, voor zo verre wij echter daar bij, meer of min, in de materie treden, zulks alleen geschied om U Ed. Groot Mog. daar uit te laten oordeelen, of niet hunne gehouden conductes zodanig afwijken van de gronden van eene welgestelde Regeeringe, dat, indien die door anderen ongelukkig mogten worden nagevolgd, de uitwerking daar van niets anders zijn zal, als dat voortaan de Privilegien, Wetten, Costumen en Usantien niet meer het rigtsnoer zullen behoeven te wezen, waar naar de Regeering van het Land en de Steden bestierd moet worden, maar dat eene willekeurige overmagt zal statuereen het geene ze oordeelen zal het meeste van de convenientie te zijn. Doch of op die wijze eene Regeering stand kan houden, vertrouwen wij dat niemand fouteneeren zal.

„ Het is nu ruim drie Jaaren geleden, dat tot onze kennis gebragt wierd dat twintig van de tweeëndertig Vroedschappen der Stad *Haarlem*, met den anderen, eene verbintenis zouden hebben aangegaan, met uitsluiting van twaalf hunner Medeleden, en dat aan het hoofd van die cabale zoude zijn Mr. JACOB DEUTZ. Dit een en ander kwam ons zeer onwaar-

schijn-

schijn
Haar
in de
de C
wiele
deez
le W
geza
begr
nietig
in de
was
hebb
form
de,
ten
oud
voo
van
re
van
onze
van
deek
en w
dan
„
waat
wier
gron
het
hunn
den
schap
wett
mog
nen
de S

fchijnlijk voor. Het eerste, om dat het aan de Regenten van *Haarlem*, immers aan die geenen, die voor den Jaare 1748 in de Regeering zijn geweest, niet onbekend konde zijn, dat de Correspondentie, die in dezelve Stad, bij de aankomst van wijlen onzen Doorluchtigsten Gemaal tot het Stadhouderschap deezer Provincie, subsisteerde, als strijdig met de fondamenteele Wetten der Regeeringe en verkortende het Stadhoudersche gezag, het welk door de toenmalige Regenten ook alzo wierd begrepen, op deszelfs expres goedvinden formeellijk was vernietigd; en dat daar na, bij de veranderinge der Regeeringe, in den Jaare 1748, door de Heeren Commisfarissen expresselijk was geordonneerd, dat de Regenten zig punctueellijk zouden hebben te wagten van in het vervolg eenige Correspondentie te formeeren; dat bij elk van hen aangenomen was. En het tweede, om dat gemelde Mr. JACOB DEUTZ één van de eerste Regenten geweest was, die aan wijlen onzen Doorluchtigsten Gemaal onder het oog had doen komen de onbestaanbaarheid van de voorz. Correspondentie, bij welke hij, bekleedende het Ampt van Baljuw van *Kennemerland*, gefecluedeert was van alle andere Ampten en Bedieningen; en dat hij, zedert de vernietiging van die Correspondentie, niet alleen, door Electie van wijlen onzen Doorluchtigsten Gemaal, was geworden Hoog-Heemraad van *Rhijnland*, maar ook Burgemeester van de Stad. Wij oordeelden nogthans verplicht te wezen ons daar op te informeeren, en wierden wel haast gewaar dat het eene niet minder waar was, dan het anderen.

„ Wij begrepen aanstonds de onbetamelijkheid van die daad, waar mede op eenmaal de Privilegien van *Haarlem* den bodem wierd ingeflagen, de Constitutie van de Regeeringe in den grond gerenverfeerd, en aan twaalf Leden van de Regeeringe het Recht benomen, dat zij bij hunne aanstellinge egaallijk met hunne Medeleden verkregen hadden, en waar van zij niet konden gepriveerd worden als door misdaad, verlies van Poorterschap of andere oorzaken, bij de Privilegien of in Rechten gewettigd; en dat vervolgens zulk een bestaan niet konde nog mogte toegelaten worden. Wij wisten onze verpligting om binnen deeze Landen alom eene goede Politie te doen handhaven, de Steden en Leden van dezelve bij haare Gerechtigheden en

Pri-

Privilegien te bewaren, en alle misbruiken, ter contrarie, met 'er daad te doen ophouden. Doch, in plaatze van aanschonds gebruik te maken van onze wettige autoriteit en die cabale onmiddelijk te doen verbreken, praefereerden wij, uit eene natuurlijke neiging voor de gematigdheid, voor eerst, den weg van zagtheid in te slaan, en requireerden bij ons den een en ander van de verbonden Leden, die wij over hun gemaakt verdrag onderhielden en vermaanden om daar van te resisteeren, met allegatie van redenen, waarom dit, hoe eerder zo beter, behoorde te geschieden; doch het antwoord, dat wij daar op ontvingen, strekte minder om de voorsz. verbindtenis te ontkennen of die te justificeeren, dan wel om die te excuseeren en op alle wijzen te coloreeren, onder anderen daar mede, dat bij dezelve niets vervat was, dat aan de Rechten van onzen zoon eenige prejuditie konde geven. Wij vermeenden echter redenen te hebben, uit het geene bij die entretiens was gepasfeerd, om te mogen verwachten, dat bij vader overleg en dieper inzien in deeze zaak, de verbonden Leden bedagt zouden wezen op middelen van redres; immers wij verlieten ons daar op; doch met geen andere uitkomst, als dat de eerstvolgende Nominatie tot Burgemeesteren, in den Jaare 1756, op welke twee van de twaalf gefecludeerde Leden, met namen SALOMON VAN ECHTEN en Mr. DANIEL JAN KAMERLING, gepasfeerd en twee van de jongere verbonden Leden aan hun waren gepraefereerd, duidelijk deed zien, dat de gemelde verbindtenis bleef subsisteeren. Wij hebben het zelve niet onopgemerkt laten doorgaan, maar onze surpris en ongenoegen daar over getoond, met herhaalde dehortatie van die handelwijze; doch, uit confideratie dat de gemelde twee gepasfeerde Leden deswegens geene klagten aan ons hadden ingebracht, en dat wij altoos hoopten dat onze gematigde handelwijze de verbonden Leden te eerder op den rechten weg zoude brengen, hebben wij echter, onder ferieuse reccomandatie voor het toekomende, de Electie uit dezelve Nominatie gedaan, welke de verbonden Leden ons daar na hebben durven tegenwerpen als eene goedkeuring van hun doen. Wij hebben deeze zaak daar bij niet gelaten, maar van tijd tot tijd deezen en geenen van die cabale onderhouden, om, tot voorkominge

van
daar
te we
„
eene
wann
van
twint
delijl
de P
MEES
resfo
volge
de l
veroo
die l
de :
voe
aan
hand
over
aan
tijd,
Lede
daar
regelt
daar
voor
zaak
rappo
comm
wyk,
deeze
pen
hen
staan
deme
noms

van

van verdere moeielijkheden en onaangename gevolgen, die daar uit natuurlijk zouden moeten proflueeren, van dit odieuſe werk een einde te maken; doch al mede zonder effect.

„Hier op is de tijd weder genadert tot het maken van eene Nominatie van Burgemeesteren, voor den Jaare 1757, wanneer die verbonden Leden, door het aſfterven van één van de twaalf gefecludeerde Leden, tot het getal van eenentwintig aangegroeid, voortgaande in het maintineeren en dadelijk werktellig maken van hun ongeoorloofd verdrag, van de Nominatie hebben afgelaten Mr. JUSTUS WITTE, Mr. REMEES FLORIS VAN ZAAENEN EN SALOMON VAN ECHTEN, alle drie reſorteerende onder de gefecludeerde Leden, ſchoon die, volgens hunne ſuſtenue, naar het aloud gebruik, gegrond op de Privilegien, daar op hadden moeten gebragt worden. Dit veroorzaakte dat de gemelde drie gepaſeerde Leden tegens die Nominatie proteſteerden van illegaliteit, daar zig zedert de acht andere gefecludeerde Vroedſchappen hebben bijgevoegt, en dat zij daar op immediaat hunne klagten daar over aan ons hebben gedaan, met verzoek van redres en om gehandhaafd te worden bij de Privilegien van de Stad, met overzendinge van eene Nominatie, naar hun begrip, conform aan de Privilegien van de Stad. Wij ontvingen, ter zelfder tijd, de Nominatie, zo als die bij de eenentwintig andere Leden van de Vroedſchap was geformeerd, met verzoek, om daar uit eene Eleſtie te doen; doch deeze twee verzoeken regelrecht aan den anderen zijnde geoppoſeerd, gaven wij daar van aan de gezamentlijke Regeering kennis, en van ons voorneemen om Commiſſarifen te benoemen, welken deeze zaak zouden onderzoeken en van hunne bevindinge aan ons rapport doen. Zo als wij veryolgens daar toe verzogt en ge-committeerd hebben de Heeren VAN WASSENAAR TOT KATWYK, beſchreven in de Orde van de Ridderſchap en Edelen deezer Provintie, en VAN DER DUSSEN, Raad en Oud Schepen der Stad *Delft*; welken daar op beide de partijen voorhen hebben beſchreven om dezelve te horen, en te onderſtaan, of niet, door het middel van een convenabel accommodement, de gerezen onluſten zouden kunnen worden weggenomen, en alzo de harmonie onder de Leden van de Regeer-

rin-

ringe weder worden hersteld? Wat daar op is voorgevallen, en welke onaangenaamheden ons daaromtrent zijn ontmoet, zullen wij niet herhalen, om dat het zelve, tot aan den tijd van Uwer Ed. Groot Mog. Resolutie van den 19 November van het Jaar 1757, nog al te versch in de geheugenis is; en dat het geene verder daar na is gepasfeerd, ons te verre zoude afleiden van het voorgestelde oogmerk, dat zig alhier eenfelijk bepaald tot het stuk van de cabale, en het geene uit dien hoofde bij de Leden van dezelve is gedaan en gelaten.

„ Bij de voormelde Resolutie van den 19 November van het Jaar 1757 hadden U Ed. Groot Mog., onder anderen, gelieven goed te vinden ons te verzoeken om alle devoiren aan te wenden, om door onze intercesfie de gerezen differenten in der minne te concilieeren, en, was het doenlijk, de gebroken harmonie tusfchen de Regenten te herstellen, en tevens de Heeren van *Haarlem* te exhorteeren daar toe al wat mogelijk was te contribueeren en alle faciliteit te adhibeeren. En dat falutare oogmerk van U Ed. Groot Mog. volmaaktelijk overeenstemmende met onze bevattinge en inclinatie, hebben wij ook daar toe, zo door onze eigen perfoon, als door onze Commisfariſfen, alle imaginable middelen aangewend; waar door dit werk, na veelvuldige onderhandelingen met de beide partijen en verſcheide voorſlagen, aan dezelfen gedaan, bij gelegenheid van de voorzieninge, die omtrent de Commisſien ter Admiraliteit van *Amſterdam*, en in de Provinciale Rekenkamer alhier, en diverſe Stedelijke Bedieningen, door de Vroedschap der Stad *Haarlem* moeste worden gedaan, eindelijk zo verre gebracht is, dat eenige ontworpen Poincten en Artikelen, door welken de prefente onjuſten ten eenemaal zouden worden geaſopieerd, en te gelijk zorg gedragen worden om die voor het toekomende te prevenieeren, beiderzijds ingang begonnen te krijgen. Onder deezen waren 'er twee, waar op de zaak voornamelijk aankwam; het eene om af te zien van alle verbindtenisfen, zo aan de eene als andere zijde, en het andere, om voortaan niemand uit haat, nijd of om eenigerhande andere zaken van de Nominatie te verſteken. De gefecludeerde Leden waren gereed om daar aan hunne toeftemming te geven; doch de verbonden Leden, eenige reflectie hebbende op de bovengemelde woorden *of om eenigerhande andere zaken*, difficulteerden ook om zulks bij gefchrif-

ſchri
een
neme
voor
in pl
eene
aanle
af te
het
het
bond
nunti
heid
Lede
nis
geoff
van
Haa
were
ken
daad
dert,
bijgel
feren
wij
mifit
plaat
tus
aanft
geene
het p
geene
goede
Leden
king,
drag
genoe
toege

schrifte te doen, en meenden dat het genoeg zoude wezen het een en ander, als men de zaak eens was, bij monde aan te nemen. Maar een ander point, behelzende eenige satisfactie voor Mr. JUSTUS WITTE, om die te brengen op de Nominatie, in plaatze van één der Genomineerden, die men voor had met eene Commissie te voorzien, gaf aan de verbonden Leden de aanleiding, om de onderhandeling, die zo verre gevordert was, af te breken. Hier door vorderde de natuur van de zaak, dat het werk ten principaalen wierd bij der hand genomen, door het stellen van de overgeleverde grieven in handen van de verbonden Leden, om daar op te zeggen hun belang. Dit geduntieerd en het nodige ter expeditie daar toe bereids in gereedheid gebragt zijnde, wierden wij onderrigt dat de verbonden Leden geresolveerd hadden de schriftelijke Acte van Verbindtenis uit de waereld te helpen, en die aan het vuur hadden opgeofferd; en niet lang daar na verstonden wij, dat, ter occasie van de Commissie in den Raad van Staate, wegens de Stad *Haarlem*, ter begevinge slaande van de Kamer van Burgemeesteren, zig wederom de apparentie had opgedaan om de afgebroken onderhandelingen te reëntameeren; zo als die ook met 'er daad weder wierden bij der hand genomen, en zo verre gevordert, dat, om redenen, van de zijde der verbonden Leden bijgebragt, uitgesteld blijvende het reguleeren van de twee differentiale pointen tot na de Electie van Burgemeesteren, die wij stonden te doen, aan Mr. GYSBERT JAN DE BRUYN de Commissie in den Raad van Staate wierd gedefereerd en in zijne plaatze op de Nominatie van Burgemeesteren gesteld Mr. JUSTUS WITTE. Uit welke veranderde Nominatie wij vervolgens aanstonds de Electie van Burgemeesteren hebben gedaan; in geene andere gedachten, of alle oneenigheden stonden nu op het point om geheel te worden vereffend. En wij konden in geene andere gedachten zijn, zo wij, zonder noodzake, de goede trouw en oprechtheid der handelingen van de verbonden Leden niet wilden verdacht houden, terwijl de voorsz. schikking, met alle schijn van sinceriteit en zonder schriftelijk verdrag gemaakt zijnde, bij de Conferentie, daar over gehouden, genoegzame toezegging was gedaan, dat alle facilititeit zoude toegebragt worden, om de twee onvereffende pointen, voor den

den

den tijd van de veranderinge der Regeeringe, in der minne te reguleeren, en onze Commisfarisfen van hunne zijde be- looft hadden alle devoiren te zullen aanwenden, om ons te per- suadeeren dat wij ook daar toe alles zouden willen con- tribueeren, en wel inzonderheid om zeker Reglement, bij de Vroedschap der Stad *Haarlem*, in den Jaare 1752, ontwor- pen, en waar op onze Approbatie verzogt was, schoon daar in wel verscheide poincten van bedenkelijkheid gevonden wierden, door onze Approbatie, tot finale beslissinge van alle verschillen, te confirmeeren. Maar wij maakten een gantsch verkeerde rekening; want onze Commisfarisfen, alvorens de Conferentien met de beide partijen te hervatten, dat werk onder de hand trachtende te prepareeren, vonden die faciliteit niet, waar op zij hadden staat gemaakt; en waren eindelijk genoodzaakt de laatste proeve op dit werk van bevrediging te nemen, met aan de geheele Vroedschap, in substantie, te proponeeren, om het voorz. Project-Reglement van den Jaare 1752 te leggen tot een basis van asfopatie, en, door middel van twee Ampliatien, die voor nu en voor het toe- komende te perfectioneeren. De eerste van die Ampliatien wierd gebragt tot het zesde Artikel, alwaar van het maken der Nominatien gesproken word, met deeze woorden: *zonder iemand daar uit te versleken om haat, nijd of om geniger- hande zaken*; en de tweede tot het vijftiende Artikel, ter plaatze, alwaar van de onderhoudinge van het Reglement ge- handeld word met deeze woorden, *en hebben voorts alle de Leden van de Vroedschap, tot meerdere verzekeringe van de goede ordre en vaststellinge van vriendschap en harmo- nie, gedeclareerd van alle verbindtenissen, die over en weder zouden mogen wezen aangegaan, voor altoos af te zien en te renuntieeren, belovende aan den anderen, als luiden van eer, nimmer eenige separate engagementen te zullen aangaan, maar zig altoos te houden en gedragen als Leden van een onverdeeld Lichaam betaamt*. Doch het antwoord, dat onze Commisfarisfen hier op ontvingen, hield in, dat bij verre de meeste Leden van de Vroedschap reflexie gemaakt was, dat de eerste Ampliatie zaken behelsde, di- rect aanslopende tegens den inhoud der Stads Privilegien; en dat,

dat,
zoude
en ve
moest
niets
ne w
te de
mon
niets
de P
stellet
verkr
gien,
doch
door
heeft
Lede
Verb
lijk
gefec
men
Mede
van h
Jaar
dat s
al het
tegens
Leder
houde
overz
van d
tie, v
die tw
onder
noodz
den O
omden
beho
XXI

dat, uit de continue van de tweede Ampliatie, niets anders zoude kunnen resulteren, als veele inconuenienten, disputen en verwarringen, en dat zij vervolgens den gedanen voorflag moesten declineeren. Onze Commisfarisfen, begrijpende dat niets minder met den inhoud van hunne Commisfie en van hunne ware intentie overeenkwam, dan Propositien van dien aart te doen, daar zij in deeze gantsche onderhandeling, zo bij monde als geschrifte, altoos verklaard hadden, dat wij, en zij, niets anders op het oog hadden, als, met de confervatie van de Privilegien, de rust en harmonie onder de Regenten te herstellen, hebben wel getragt daar op de nodige elucidatien te verkrijgen, en wel inzonderheid eene designatie van de Privilegien, waar aan de eerst gedane voorflag zoude contrarieeren; doch daar in al mede niet kunnen reusfeeren. En zo zijn daar door alle onderhandelingen ten eenemaal afgebroken; en de tijd heeft wel haast geleerd, dat het voornemen van de verbonden Leden, met de verbranding van hunne schriftelijke Acte van Verbindtenis, geenzints verandert was, en dat het onverzettelijk bleef om de cabale, die door den dood van nog één der gefecludeerde Leden nu tot het getal van tweeëntwintig gekomen was, te maintineeren en hunne eerlijke en onbesproken Mede-Regenten bij continuatie te verongelijken. Want de tijd van het formeeren der Nominatie, den 7 September van het Jaar 1758, daar zijnde, is de zaak in diervoegen gedirigeerd, dat SALOMON VAN ECHTEN, ten derden male, niettegenstaande al het voorz. gepasseerde, van de Nominatie is afgelaten, waar tegens hij weder geprotesteerd en met zijne mede gefecludeerde Leden zijn beklag heeft gedaan aan ons, ten einde wij die aanhoudende en hoonende grief zouden willen repareren; met overzendinge van eene Nominatie, conform aan de Privilegien van de Stad. Wij hebben daar op ook ontvangen de Nominatie, zo als die bij de verbonden Leden was geformeerd, en uit die twee Nominatien, tot Burgemeesteren der Stad *Haarlem*, onder anderen, niet willekeurig, maar uit de hoogste drang en noodzake, geëligeerd SALOMON VAN ECHTEN; waar van wij aan den Officier der Stad *Haarlem* kennisfe hebben gegeven, met last omden zelyen, nevens de andere geëligeerde Burgemeesteren, den behoorlijken Eed af te nemen en in de possessie van zijne be-

dieninge te stellen. Wat bij die gelegenheid op de Kamer van Burgemeesteren, door Mrs. JACOB DEUTZ en MATTHEUS WILLEM VAN VALKENBURG, is ondernomen; wat daar na getracht is door een onwettig vergaderde Vroedschap ter uitvoer te brengen, en welke vreemde en buitensporige zaken verder zijn in het werk gesteld, pasfeeren wij alhier, met alleen te zeggen, dat wij, om voor te komen dat de vlammen van het brandende twistvuur van het Raadhuis niet mogten overslaan tot de Gemeente, genoodzaakt zijn geweest aldaar eene Publicatie te laten doen, die, zo al niet eenige gematigdheid, ten minsten eenige omzigtigheid, heeft te wege gebragt; echter niet zo veel, of achttien van de tweeëntwintig verbonden Leden hebben het besluit genomen, om, te samen uitmakende de Meerderheid van de Vroedschap der Stad *Haarlem*, zig, bij Requeste, te adresseeren aan U Ed. Groot Mog., ten einde, als hier voren in de prænisen is vermeld, vier Leden, die het verbrande Contract mede hebben getekend, paroisfeeren daar niet bij, om welke redenen, en uit welke ware oorzaken, laten wij ter ontdekkinge over aan den tijd, van welken en van de waarheid wij te gelijk verwachten, dat onze æquitabele en wettige gedragingen in deeze en veele andere gevallen, eindelijk zullen gesteld worden boven het bereik van den laster en de wrevelige aanwrijvingen, waar van wij ons voor God, voor U Ed. Groot Mog. en voor gantsch *Nederland* onschuldig kennen, als nimmer iets anders bedoelende, als, bij het handhaven van ons legitiem gezag en de Rechten van onzen Zoon, dit Land, de Steden, Leden en Ingezetenen van het zelve toe te brengen al dat geene, dat hun welstand en geluk wezenlijk kan uitmaken.

„ Zo veel, en niet meer, hadden wij U Ed. Groot Mog. voor af voor te dragen. En gelijk wij dat Historisch verhaal, kortelijk in een getrokken, voorbedachtelijk met geene van onze reflectien doormengd hebben, om U Ed. Groot Mog. op geenerhande wijze te prevenieeren, zo vertrouwen wij nogthans dat U Ed. Groot Mog. daar in eene abundantie van stoffe zullen hebben gevonden, om niet minder over deeze aaneengeschakelde behandeling verwondert, als verontwaardigd, te wezen, en dat wij gejustificeerde redenen hebben om ons met deeze achtien particuliere Leden van de Vroedschap, die, door de

ver-

verb
meer
ben,
Land
overl
in te
dat
te p
ren
beer
zaak
bijzo
zijn.
„
ken
daar
om
hele
Mo
Rec
Pro
pene
wor
nade
pres
het I
„
doch
betra
beva
opte
„
Med
dig
dien
„
van
buite

verbrekinge van de goede ordre in die Stad, de Regeering nu meer dan drie Jaaren in eene geduurige onrust gehouden hebben, zonder, naar onze vermaningen, over het nadeel, dat het Land, de Stad, hunne Perfoonen en Familien daar uit konde overkomen, te hebben willen luisteren, op geenerhande wijze in te laten, en dat wij even weinig zouden kunnen admitteeren, dat deeze achtien particuliere Vroedschappen, die zig als directe partijen tegen ons, en als openbare Bestrijders van de Rechten van onzen Zoon, hebben opgeworpen, in hunne geadscribeerde kwaliteit van de Meerderheid der Vroedschap over deeze zaak zouden vermogen te delibereeren en resolveeren, alzo in bijzondere gevallen niemand partij en Rechter te gelijk kan zijn.

„ Wij allegueeren dit alles niet, om ons daar door te onttrekken aan het geven van verdere openinge aan U Ed. Groot Mog.; daar zijn geene redenen toe; en gelijk wij onbefchroomd zijn om onze actien en handelingen voor de gantsche waereld in een helder daglicht te stellen, doen wij dat liever voor U Ed. Groot Mog., welker rechtvaardigheid nooit zal toelaten dat de wettige Rechten van onzen minderjaargen zoon, Erfstadhouders deezer Provincie, worden vermindert, en welker wijsheid al te wespentreert, dat al het nadeel, dat aan het Stadhouderlijke gezag word toegebracht, in den grond niets anders is, als een direct nadeel aan de Regeering zelve, en eene verzwakking van de presente Constitutie, welkers handhaving alle de Regenten van het Land bij Eede hebben beloofd.

„ Daar zijn verscheide zaken, die hier in aanmerking komen; doch wij zullen die, om prolixiteit te schuwen en klaarheid te betrachten, hoofdzakelijk brengen tot het geene de natuurlijke bevatting van het beloop deezer zake bereids zal hebben doen opmerken, in deeze volgende stellingen.

„ Dat het formeeren van eene cabale, om daar door zijne Mede-Regenten uit te sluiten, een ongeoorloofde zaak is, strijdig met alle gronden van Regeeringe, en dat al het geene uit dien hoofde verhandeld en verrigt word, even vitieus is.

„ Dat de Costume in *Haarlem*, gegrond op de Privilegien van die Stad, niet permitteert dat iemand, in zijn rang zijnde, buiten wettige oorzaken van de Nominatie word afgelaten.

R 2

„ Dat,

„Dat, de pligt van den Stadhouder, met zig brengende Burgemeesteren, Schepenen en Wetten te veranderen volgens de Privilegien, zulks in deezen uit de twee overgeleverde Nominatien gedaan is, naar het voorschrift van dezelve Privilegien.

„En eindelijk dat het Octrooi van den Jaare 1651 hier geen object van verschil is.

„Het zal, naar ons begrip, geene bijzondere adstructie nodig hebben, dat het aangaan van particuliere verbindtenissen in een Lighaam van Regeering volstrekt ongeoorloofd is. Het blote voorstel daar van decideert die kwestie, terwijl door dat middel, aan de Regeeringsform van de Stad, onder haare uiterlijke gedaante, innerlijk een ander wezen word gegeven, en de Mede-Leden van dat Lighaam worden ontzet van hunne Rechten, gegriefd in hunne eer, geprofitueerd voor het publiek als de zulken, die hunne plaatzen in de Regeering onwaardiglijk bezitten en niet verdienen toegelaten te worden tot het mede bewind van zaken, waar toe zij, uit hoofde van hunne aanstellinge, bevoegd en gekwalificeerd zijn. Meerder behoef hier van niet gezegd te worden, dewijl er niemand van eerlijke sentimenten anders van deeze zaak gevoelen zal. Nu bevind het zig in de Stad *Haarlem*, met de Regeeringe, in deezer voege, dat het getal van de Vroedschap of Rijkdom, op verscheide tijden, eenige verandering heeft ondergaan; dat hun getal, zedert den Jaare 1478, uit krachte van een Privilegie van Vrouwe MARIA VAN BOURGONDIE van den 24 Maart des zelfden Jaars, tot den Jaare 1581, in vierentwintig bestaan hebbende, als toen, op hun verzoek, door wijlen Prins WILLEM DEN I, hoogloffelijker Memorie, vermeerderd is tot op tweeëndertig, welk getal, bij Octrooi van U Ed. Groot Mog. van den 22 Februarij, van het Jaar 1718, in conformiteit van het voorz. Privilegie, ten verzoeke van de Regeeringe der Stad *Haarlem*, om redenen, daar bij geallegueerd, gereduceerd is tot dat van vierentwintig, en, laatstelijk, bij Dispositie van wijlen onzen Doorluchtigsten Gemaal, van den 7 Octoer van het Jaar 1748, weder gebragt is tot tweeëndertig Perfoonen, welken voortaan die Stad zouden bestieren. Indien nu van dat getal, door een schriftelijk, mondeling of stilzwijgend verdrag

van

van
fluitin
Bedie
ware
maar
overg
bond
fluite
Ocro
verm
loofd
dusde
schad
ben,
gepo
wij
met
geva
gele
te w
volgt
heid
hier
bale
word
rust,
alhier
zijnde
de da
daar t
Leder
ons,
cultein
neven
kome
Stad.

van de Meerderheid, twaalf, tien of mindere Leden de uitsluiting van alle of sommige Stedelijke of andere Ampten en Bedieningen gegeven word, zo is 'er niets klarer, dan dat de ware Constitutie van de Regeeringe niet alleen verminkt, maar formeel omgekeerd word, en het bewind van zaken overgaat en blijft in handen van zo veele Leden, als zig verbonden hebben om eenigen van hunne Mede-Leden uit te sluiten, en dat dus, in effecte, niet alleen zonder Priyiliegie of Oetroot, maar direct daar tegens aan, het getal der Regenten vermindert word op maar zo veelen, als zulk eene ongeoorloofde verbindtenis hebben aangegaan. Welke gevolgen uit dusdanige handelwijze natuurlijk moeten voortvloeien, welke schadelijke en pernicieuse uitwerkingen dezelve kunnen hebben, en hoe verre, zelfs, die door zulk een cabale kunnen gepousfeerd worden, tot verderf van Land en Stad, zullen wij alhier niet in het brede deduceeren. Een iegelijk ziet, met den eersten opslag van het oog, dat deeze zaak niet zo gevaarlijk kan worden voorgesteld, of het gevaar, dat 'er in gelegen is, kan nog oneindig groter wezen, terwijl, de rechte weg eens verlaten zijnde, daar op doorgaans niets anders volgt, als dat, door gelijkfoortige actien, de eerste verkeerdheid ondersteund en bevestigd word. Wij willen nogthans hier mede niet te kennen geven, dat deeze *Haarlemsche* cabale tot zulke extremiteten is opgerecht of gepousfeerd word, terwijl ons de inhoud der Artikelen, waar op die berust, nooit is mede gedeeld, en wij bepaaldelijk van dezelve alhier niet verder spreken, dan naar mate dat het voor handen zijnde onderwerp vordert; en om aan te wijzen, dat het uit de daden zelf doortekende is dat die cabale, ten minsten, daar toe gestrekt heeft en nog frekt, om de tien overgebleven Leden te secludeeren van de Nominatie tot Burgemeesteren, en ons, zo het mogelijk ware, daar door te ontzetten van de faculteit om die Leden, op hunnen rang, hoe zeer wij dezelve nevens de anderen zouden mogen confidereeren te wezen volkomen gekwalificeerd, te eligeeren tot Burgemeesteren van die Stad.

„ Hier bij zullen wij dit laten, om alleen nog, met een enkel woord, tot besluit op deeze stelling, te zeggen, dat, zo onbestaanbaar als de cabale op zig zelve is, even zo onbestaanbaar en vitieus alles is, dat door zulk eene cabale, in prejuditie van de Mede-Leden der Regeeringe, gedaan en verricht word. En wij achten dat het U Ed. Groot Mog. ten hoogsten zoude moeten verveelen, indien wij zelfs een eenig argument bijbragten, om dit nader aan te dringen.

„ Maar, mogelijk, zoude bij iemand, die niet al te nauwkeurig op de prämisen gelet heeft, eene bedenking kunnen opkomen, of 'er wel bewijs voor handen is, dat de gemaakte schriftelijke verbindtenis ooit heeft geëxisteerd? Tot deszelfs onderrichting zullen wij, bij herhalinge en zo veel klarer, zeggen dat, behalven het geene ons ten dien reguarde is gefuppenteerd, de erkentenis van dat schriftelijk verdrag aan ons in eigen persoon gedaan is door de geenen, die het zelve hebben getekend, en door welken wij ook, daar na, onderricht zijn dat de Acte, daar van gemaakt, aan het vuur is opgeofferd, zo dat hier niet de minste twijffeling kan resteeren. En wij wenschten alleen, met evenveel grond van waarheid, te mogen affirmeeren, dat het verbranden van het Contract tot zijn gevolg gehad had eene uitblusfing en vernietiging van alle opgevat vooroordeel, misnoegen en aanhoudend voornemen van verongelijkinge; doch tot ons leedwezen is dat zo niet; het oogmerk van het schriftelijk Contract, schoon niet meer schriftelijk in de waereld zijnde, blijft het zelfde, en, daar men met reden zig over heeft te verwonderen, is, dat de twee jongste Regenten, die, ten tijde van het aangaan van het Contract, nog particulieren waren, en vervolgens met deeze geheele zaak niets behoefden te doen te hebben, zig, onder schijn van den voorstand der Privilegien, die zij ten besten zullen gelezen hebben, al mede signaleeren, om de desfeinen der cabale te helpen uitvoeren.

„ Dit zij van deeze zaak gezegd; terwijl wij nu kortelijk zullen aantonen dat de Costume te *Haarlem*, gegrond op de Privilegien van die Stad, niet permitteert dat iemand, in den rang zijnde, buiten wettige oorzake, van de Nominatie worde afgehaten.

„ Om

„ Om dit te stellen in een klarer daglicht, zal het nodig wezen, om in de gebeurtenissen en tijd, een groote stap terug te doen, en U Ed. Groot Mog. te informeeren, dat, wanneer in het begin van de vijftiende Eeuwe, de tweedragt onder de Regenten der Stad *Haarlem* tot die extremitet was uitgeborsten, dat 'er doodslagen en andere ongevallen gevreesd wierden, Hertog ALBRECHT VAN BEIEREN, bij Handvest van den 4 Maart, van het Jaar 1402, tot voorkominge van al het zelve en herstellinge van de ruste, heeft geordonneerd drieëndertig goede knaepen, aldaar bij name genoemd, uit welken de Hertog alle Jaaren, op Sinte Geertruidendag, zoude nemen zeven Schepenen, en dat dezelve zeven Schepenen, uit de overige zesentwintig, alle Jaar, op onzer Vrouwe Annonciatio, daar naastkomenden, zouden kiezen vier Raaden, welken zedert den naam van Burgemeesteren verkregen hebben, en dat deeze zeven Schepenen en vier Raaden een Jaar lang aan den Gerechte zouden wezen onder een, en niet langer. En om de oorzaak van deeze tweedragt en het hulpmiddel om die te doen ophouden recht te kennen, zo volgt eene nadere Ordonnantie in deeze woorden: *ende so wie Scepene of Raed geweest heeft, die en sal niet weder aan Onsen Geregten comen voor die tijd, dat elc van deesen drie en deriigh Knaepen Scepenen ende Raeden binnen Onse Steede voorscreven geweest hebben, dats te verstaen ende te weeten, dat elc van den drieëndertig Knaepen voorscreven aan Onse Gerecht voorscreven gelijk weesen zal.*

„ Wij zullen, te deezer plaatze, op den notabelen inhoud van dit Handvest, dat, tot meerdere confirmatie, door Graaf WILLEM, zoon en daar na opvolger van Hertog ALBRECHT, mede is gezegeld, geene reflexien maken, maar dit reserveeren ter plaatze, daar die behoren, om, in een onafgebroken samenhang, U Ed. Groot Mog. verder te informeeren, dat, wanneer in den Jaare 1445 weder op nieuws groote tweespalt te *Haarlem* was onstaan, Hertog FILIPS VAN BOURGONDIE, bij Handvest van den 7 September van het Jaar 1445, tot nederlegginge van dezelve heeft geordonneerd: *dat de Vroetschap en de Rijedom der voorscreven Steede Haarlem sullen mogen kiesesen bij hotren eijde, die sij daer toe openbaairlic doen sullen, tachtentig Personen* (waar toe zij bereids, bij Privilegie van dien zelfden

Hertog van den 5 Augustus van het Jaar 1428, doch op eene bepaalder wijze, was gemagtigd) die rijcste, eerbaerste, notabelste, reckelichste en vredelichste der voornoemde Steede, van wat condicie of staate dat sij sijn, sonder ijmant daer wt te versteeken om haat, nijt of om eenigerhande ander saiken; welke tachtentich Persoonen, alle Jaaren, twee dagen voor Sinte Marcusdag, kijesen en nomen sullen, bij gelijken tijde, tweëntwintich Persoonen wten aller rijcsten, notabelsten, eerbairlichsten, reckelichsten ende vredelichste Mannen derselver Stede van den state of condicie, en sonder verstecken, als voorscreven is, die de voornoemde tachtentich bij hoer con- scientie dijncken sullen oorbaerlich, werdichst Ons en Onse voorscreve Steden, en sullen die presenteren en overleveren aan Ons of Onze Gecommitteerden, om wten selve tweëntwintich gecoren te nemen, stellen en ordinieren vier Borchmeesters en de seven Scepenen, &c.

„ Dan, bevonden zijnde dat dit getal van tachtig Persoonen veel te groot was, en dikwils aanleiding gaf om malkanderen niet te kunnen verstaan, is het zelve, bij Oefrooi van hooggemelden Hertog van den 18 Februarij van het Jaar 1453, vermindert op vierenveertig; doch, dit Oefrooi bij Hertog KAREL VAN BOURGONDIE wedderzeid en afgedaan zijnde, waar door al weder groote tweedragt is gerezen om het Regiment van dezelve Stede te hebben, is zedert, ten verzoeke van die van Haarlem, bij eene nieuwe gifte, door Vrouwe MARIA VAN BOURGONDIE geordonneerd, bij haar Oefrooi van den 24 Maart, van het Jaar 1478, dat van nu voortaan, en ten eewigen dage, die vierentwintich Persoonen, gecoren bij den Rijcdom en Kroedschap van Haarlem, met namen aldaar vermeld, sullen mogen kieser ende ordineren, bij hoiren Eede, tweëntwintich Persoonen van den rijcsten, notabelsten, reckelichsten en vredelichsten der voorsz. Steede van Haarlem, SONDER IEMAND DAER WT TE VERSTEEKEN OM HAAT, NIJT OF OM EENIGERHANDE SAAKEN, wt welke tweëntwintich Persoonen, alle Jaaren, twee dagen voor Sinte Marcusdach, dat men gewoonlic is Onsen recht aldaar te vernijewen, eerst gecoren zullen weesen acht Persoonen van de aldernotabelsten, oirbaerlicsten, reckelichsten en vredelichsten, die men Ons of Onsen Stedehouder en

de Raide van Holland presentieren en overleveren zal, om &c. Dit Oſtrooi, door de volgende troubles ingetrokken, is daar na, door den Aarts-Hertog FILIPS, op den 7 December van het Jaar 1495, aan die van *Haarlem* geconfenteerd te mogen gebruiken, tot dat hij zoude wezen gekomen tot den ouderdom van vijfentwintig Jaaren; en zedert worden van hem, of van de volgende Graaven, geene Privilegien, Handvesten of Oſtrooien, op het ſubject van de Magiftraatsbeſtellinge, gevonden, en de geenen, die daar na, door wijlen Prins WILLEM DEN I, glor. mem., en door U Ed. Groot Mog., ten tijde als deeze Provincie van een Stadhouder was geſtiteerd, gegeven zijn, toucheeren wij op dit reſpect niet, en paſſeeren ook met ſilzwijgen het geene door wijlen onzen Doorluchtigen Gemaal, op den 7 October van het Jaar 1748, is geordonneerd, om dat wij hier ter plaatze alleen voor hebben U Ed. Groot Mog. te doen remarqueeren dat de gronden, waar op de Regeering der Stad *Haarlem* in het bijzonder rust, volſtrektelijk afkeuren malkanderen te verongelijken, en tevens niet toelaten het formeeren van complotterijen en cabalen, om die verongelijkingen ter uitvoer te brengen.

„ Zo word, bij het Handvest van 1400, duidelijk geſtateerd dat alle de Vroedſchappen, op hun tour, Burgemeesteren en Schepenen zullen wezen; dat niemand van hen dat andermaal mag worden, voor en aleer alle de anderen mede Burgemeesteren en Schepenen geweest zijn, en dat, terwijl zij onderling gelijk zijn, ook elk van hen aan het Gerechte gelijk wezen zal.

„ Zo leest men, in het Privilegie van Hertog FILIPS VAN BOURGONDIE, van den Jaare 1445, dat, in de verkiezinge van Vroedſchappen en het nomineeren van Burgemeesteren en Schepenen, niemand zal mogen verſteken worden uit haat, nijd of om eenigerhande zaken; en bij dat van Vrouwe MARIA VAN BOURGONDIE van den Jaare 1478, het welk, gegeeven ten eeuwigen dagen, door Aarts-Hertog FILIPS, haaren zoon, voor zekeren tijd geconfirmeerd is, zonder dat 'er eenige ſchaduwe word gevonden dat het zedert zoude herroepen zijn, het voorsz. verbod herhaald, alleen met uitlatinge van het woord andere, dat niemand mogte worden verſtoken uit haat, nijd of eeni-

gerhande zaken. Woorden, die zo klaar en verftaanbaar zijn, dat wij het overtollig achten daar aan de geringfte opheldering te geven; want is het zeker dat alle de Regenten onderling aan den anderen gelijk zijn en dat niemand, uit haat, nijd of eenigerhande zaken, van de Nominatie tot Burgemeesteren en Schepenen mag worden gefecludeert, zo spreekt het van zelf dat geen cabale plaats kan hebben, waar door aan eenige Mede-Regenten de uitsluiting gegeeven word. Men verbeelde zig niet, dat de verbindtenis deezer Privilegien, Handvesten of Oefrooien, thans zoude ophouden, om dat, in de volgende voorzieningen omtrent de Magiftraatsbestellinge, daar van geene woordelijke herhaling gedaan word; of dat in de forme eenige verschikking gemaakt is; bij voorbeeld, dat het getal der Regenten van tachtig op vierenveertig, op drieëndertig, vrientwintig en tweeëndertig gebragt is, terwijl al mede niets meer zeker is, dan dat latere Privilegien of Oefrooien de vroegere geenzints veranderen of derogeeren, als alleen in en omtrent zulke zaken, die exprefselijk ter contrarie worden gefatueerd, of die met de voorgaande abfolut onbeflaanbaar zijn, of dat die met uitgedrukte woorden worden geaboleerd; het welk ten deezen niet gevonden word, en ook niet kan gevonden worden, om dat van een Wetgever nooit kan geprefumeerd worden het eens gefatueerde, in overeenkomst van het voorschrift van de rechtvaardigheid en de deugd, te willen vernietigen en de deur openzetten voor het strafloos plegen van het geene aan die rechtvaardigheid en deugd is overgefteld. In die oude tijden waren de Regenten der Stad *Haarlem* aan den anderen gelijk; dat zijn zij nog; in die oude tijden mogt de een den anderen de uitsluiting niet geven uit ongeoorloofde oorzake; dat mag nu nog niet gedaan worden; en dat zoude zelfs niet mogen gefchieden al waren deeze Privilegien niet in de waereld, om dat een moreel kwaad nooit mag toegelaten, veel min voor geoorloofd gehouden worden; maar hier zijn verbindende Privilegien en Oefrooien, waar op het gebruik in het veranderen van de Magiftraatsbestellinge te *Haarlem* is gefondeerd, zonder dat daar van ooit, gedurende de geheele Stadhoudelijke Regeering van wijlen Prins WILLEM DEN III, glo-

glorie
oilt
Burg
verfte
wete
van
preu
voot
”
het
ROEL
genh
hoev
de l
van
dien
dan
No
gen
Ma
fcha
stum
te p
het
met
Non
teml
de v
wijs
geer
iems
gew
kom
in e
gen
”
re
dat
bij

glorieuſer Memorie, met eenig effect is afgeweken, of dat ooit, door hooggemelden Prins, uit eenige Nominatie tot Burgemeesteren, waar van iemand, zonder wettige oorzaak, verſteken was, eene Electie gedaan is. En dat dit waar is, weten alle de Regenten van *Haarlem*, die kundigheid hebben van het geene in die tijden is voorgevallen, en waar van de preuves, zo wel in hunne Registers, als in de onze, nog voor handen zijn.

„ Wij hebben hier omtrent, onder anderen, het oog op het geene in den Jaare 1681 gebeurd is, wanneer BALTHAZAR KOEIMANS, een Mede-Regent der Stad *Haarlem*, in ongelegenheid van zaken geraakt, cesſie van zijne goederen, ten behoeve van zijne Crediteuren, gedaan, en het Mandement van de hooge Overigheid, daar toe geimperreerd, aan het Gerecht van *Haarlem* ten interimente had geprefenteerd; een geval van dien aart zoude men mogen denken, dat, op zig zelven, meer dan genoeg was, om den perſoon, dien het betrof, van de Nominatie af te laten, voor al in de Stad *Haarlem*, daar, volgens Privilegie van Hertog ALBRECHT VAN BEIEREN, van den 4 Maart van het Jaar 1402, zelfs de geheele kwaliteit van Vroedschap door armoede kan verloren worden; maar neen, de Coſtume, gebouwd op andere Privilegien, bragt mede niemand te pasfeeren; en zo wierd die zaak, op den 29 Augustus van het Jaar 1681, in deliberatie van de Vroedschap gebragt, en, met eenparige Stemmen, beſloten den gemelden KOEIMANS in de Nominatie van Burgemeesteren en Schepenen, die den 7 September, daar aan volgenden, ſtond geformeerd te worden, om de voorſchreeve wettige oorzaak, voorbij te gaan. Welk bewijs is krachtiger uit te denken om te demonſtreeren dat het geene willekeurige zaak in de Regeering van *Haarlem* is, om iemand van de Nominatie de uitfluiting te geven; maar dat 'er gewigtige en voldoende redenen moeten zijn, als men daar toe komt, en dat men daar toe ook niet komt, als na die redenen, in eene wettige Vergadering, behoorlijk onderzocht en overwogen te hebben?

„ Een ander geval zullen wij hier bijvoegen, dat in den Jaare 1687 geëxſteerd heeft, wanneer, op den 30 Augustus van dat Jaar, in de Vroedschap van *Haarlem* gereſolveerd wierd, bij faulte van genoegzaam getal van nominabele Leden, op den
toen-

toenmaligen aanstaanden 7 September, ook te nomineeren de zodanigen, die van Stads wege in Commissien waren of Bedieningen hadden, om het gebrek van de Nominatie daar uit te suppleeren, en ten dien einde, bij het uitzenden der Biljetten, waar op men gewoon was de perfoonen te melden, die niet nominabel waren, deeze daar van af te laten; zo als toen ook geschied is. De dag der Nominatie daar zijnde, verstonden vijftentwintig Leden van de Vroedschap, dat aan hen de liberteit en vrijheid moest gelaten worden om hunne Nominatien te formeeren, zo wel uit die bij dispensatie van de Nominatie waren gekwalificeerd, als uit de anderen, dat is te zeggen, dat het hen vrij stond den een of ander der nominabele Leden te mogen passeeren. Dit wierd vervolgens ook alzo in het werk gesteld, en daar door van de Nominatie afgelaten Mr. WILLEM FABRITIUS, Oud-Burgemeester, die, zonder dispensatie, nominabel en op zijn rang, conform aan de voorsz. Costume, op de Nominatie hebbende moeten gebracht worden, vervolgens daar tegens protesteerde van illegaliteit, en zijne klagten bragt aan Prins WILLEM DEN III, glorieufer Memorie, welke, op het ontvangen van de voorsz. Nominatie, in plaatze van daar uit eene Electie te doen, aan de Regeering van *Haarlem* kennisse gaf wat hem omtrent dezelve was voorgekomen; dat hij gaarne daar van nader zoude wezen onderricht, en ten dien einde gecommitteerd had de Heeren VAN HALEWYN en MUNTER, Raaden in den Hove van *Holland*, om zig daar op te informeeren. Gemelde Heeren, bij aanschrijvinge, den dag bepaald hebbende om een aanvang van de Befoignes te maken, vond de Regeering der Stad *Haarlem* goed eene bezending te doen van acht Leden uit de Vroedschap, aan den Heere FAGEL, dies tijds Raad-Pensionaris van *Holland* en *Westfriesland*, om den zelve te informeeren van het geene, op den 7 September, in de Vroedschap was voorgevallen, als mede de Justitie van de gedane Nominatie voor te dragen, en te verzoeken dat alles zoude gelieven aan te wenden om de Stad, en Regeering van dezelve, in die rust en vrede te doen blijven, waar in zij tot dien tijd waren geweest. Het welk tot zijn gevolg gehad heeft dat, na onderlinge gehouden conferentien, Dr. WILLEM

VAN

VAN
Holl
Burg
van
cord
prot
TIUS
lucl
tor
exp
GEL
zon
derf
geli
Not
met
gew
,
den
min
vier
27,
170
6 ft
27,
dies
zoot
den
uit-
doet
bij
nen
”
vert
heid
uitg
natic
ten

VAN TEFFELN, ten dien tijde gecommiteerd ter Auditie van de *Hollandsche Rekeningen*, één van de Genomineerden tot het Burgemeesterschap, om geallegueerde redenen, verzogt heeft van de Nominatie te worden geëxcuseerd; het welk hem geacordeert zijnde, is, in deszelfs plaatze, de bovengemelde geprotesteerd hebbende Oud-Burgemeester, Mr. WILLEM FABRIUS, op de Nominatie gebragt, en door wijlen zijne Doorluchtige Hoogheid, den Heere Erftadhouder, nevens anderen, tot Burgemeester geëligeerd. Waar mede dat verschil, met expresse schriftelijke dankzegginge aan welgemelde Heeren FAGEL, VAN HALEWYN en MUNTER, een einde heeft genomen, zonder dat 'er, in de volgende veertien Jaaren van het Stadhouderschap van hooggemelden Heere Prinse, ooit weder iets diergelijks is ondernomen; maar dat, integendeel, zedert altoos de Nominaties tot Burgemeesteren, zonder iemand uit te sluiten, met eenparigheid of met genoegzame eenparigheid, zijn gemaakt geworden.

„ Wij noemen eene genoegzame eenparigheid, wanneer, in den Jaare 1698, twaalf Perfoonen gestemd wierden tot de Nominatie, zes van dezelve 31, één 30, één 28, en de overige vier ieder 1 stem hadden. In den Jaare 1699 zeven 31, één 27, en nog drie te samen 4 stemmen hadden. In den Jaare 1700 vier 31, één 30, twee 29, één 28, en nog vier te samen 6 stemmen hadden. En in den Jaare 1701 zes 31, één 30, één 27, en de overige drie te samen 5 stemmen hadden; het welk dies tijds, zo wel als nu, door het praefereeren van een Schoonzoon boven een Schoonvader, of van den eenen Zwager boven den anderen, zig in den rang van de Nominatie beviadende, of uit eene andere diergelijke oorzaak, heeft kunnen geschieden; doch waar uit geene de minste gevolgtrekking te halen is, om, bij een verbonden pluraliteit, deeze en geene bepaalde Perfoonen de uitsluiting van de Nominatie te geven.

„ Meer zullen wij op dit respect niet bijbrengen, om dat wij vertrouwen dat het laatstgeallegueerde geval van zo veel klaarheid is, dat het niet de minste applicatie nodig heeft, maar eene uitgemaakte zaak is, dat niemand bij het formeeren der Nominatie, in zijn rang mag worden verongelijkt, en dat de Regenten van dien tijd, gelegenheid hebbende gehad dat stuk dieper
in

in te zien en naar gematigde onderrichtingen en verstandige raadgevingen te luisteren, gepræfereerd hebben die zaak in der minne te vereffenen, en den klager Justitie te doen, zonder den Heere Erffstahouder de moeite te vergen van de gedecerneerde Commissie te doen voortgaan, of zig daar op anders te expliceren, als door de eerste Nominatie daar te laten, en uit de veranderde en gerectificeerde Nominatie zijne Electie te doen. En of die voorzigtigheid van de toenmalige Regenten, achtervolgd door conduites, die alle stoffe tot nieuwe klagen hebben voorgekomen, niet verre te approbeeren zij boven het gedrag, dat de tegenwoordige Regenten hebben gehouden, laten wij over aan elks oordeel; immers zo die nu gevolgd ware, hadden wij uit ééne Nominatie onze Electie kunnen doen, daar wij nu in de volstrekte noodzaaklijkheid geweest zijn om die uit twee Nominaties te doen, zoude dezelve met de Privilegien, Handvesten en Costumen der Stad *Haarlem* overeenkomen.

„ Het is een zaak, die bekend is, dat de Magistraatsbestelling in de Steden van het departement is van de Heeren Stadhouders in der tijd, die, volgens hunne succesive Commissien, alleen zijn bevoegd Burgemeesteren, Schepenen en Wetten te veranderen. Het is een even kennelijke zaak, dat de Steden bevoegd zijn om aan den Heere Stadhouder, tot die Magistraatsveranderinge, te mogen voordragen eenige Persoonen; doch op geen anderen voet, als dat die voordraging geschiede conform aan de Privilegien. Het onderzoek hier over competeert alleen den Heere Stadhouder, om dat die tot het doen der voorz. veranderinge alleen gerechtigd is, niet naar zijn enkel welbehagen, maar naar behoren en achtervolgende de Privilegien van de Steden, welken daar in voor hem de eenige regelmaat uitmaken, en niet de bloote Nominaties op zig zelve; waar van de reden palpabel is, terwijl de Stadhouder, in het algemeen gechargeerd zijnde met de handhavinge en conservatie der Privilegien van den Lande, Steden en Plaatzten, ook inzonderheid behoort te maintineeren zulke Privilegien, welken bepalen de hoedanigheden der Regenten, en vooral dient zorg te dragen dat geen indragt daar in geschiedde, ten einde de Burgers en Ingezetenen mogen verzekerd wezen, dat zij door dezulken worden geregeerd, die, op eene wettige wijze en behoorlijk

ge-

gekw
verv
zame
Di
den
twijf
met
mid
Reg
natu
flaau
delij
doo
veni
en l
”
de S
be,
Re,
wor
Nor
aans
vold
exat
acht
ons
zette
geto
tigja
luch
mori
nen
eene
hebb
te d
verz
laten
zou

gekwalficeerd, in de Regeering gebragt zijn, en aan wien zij vervolgens met te meer vertrouwen fchuldig zijn te gehoorzamen.

Dit is een point van de uitterfte aangelegenheid; want zo den Burgeren en Ingezetenen redenen worden gegeven om te twijffelen aan de wettigheid van hunne Regenten, of dat zij met eenigen fchijn prefumeeren kunnen dat die onbetamelijke middelen gebruiken, of verkeerde wegen inftaan, om in de Regeering te geraken, of zig daar in te verfterken, zo moet natuurlijk en van zelf daar uit volgen, dat de liefde verflaauwd, de getrouwheid wankelt en de gehoorzaamheid eindelijk geheel ophoud; dit is de pligt van den Stadhouder, om door het exact doen obferveeren deezer Privilegien, te praevenieeren, en te gelijk daar door den band tusfchen Regent en Burger, te naauwer toe te ftrikken.

„Zijn dan de Privilegien het eenige richtfnoer, waar naar de Stadhouder, in het doen der Electie, zig te gedragen hebbe, en word hem van de eene partije, op den naam van de Regeeringe, eene Nominatie geprefenteerd, die van illegaliteit word geaccuseerd, en te gelijk van de andere partije eene Nominatie, die gezegd word legitiem te zijn, zo wijst het aanftonds zig zelve, dat, aan het requifiet der Nominatien voldaan zijnde, niets anders overblijft, als, na eene exacte examinatie van die beiden, daar uit eene Electie te doen, achtervolgende de Stads Privilegien; het welk in deezen door ons is gedaan, zonder iemand te verkorten of achter uit te zetten in zijn rang; maar op eene wijze, die wij hebben aangetoond, dat, geduurende den gantfchen loop van eene dertigjarige Stadhouderlijke Regeeringe van wijlen zijne Doorluchtige Hoogheid, Prins WILLEM DEN III, glorieufer Memorie, altoos is geobferveerd geworden. Ons zijn de Perfoonen van de Regenten allen even na; wij pretendeeeren in den eenen geen meer personeel belang, dan in den anderen, te hebben. Dit hebben wij niet nagelaten, ook in het bijzonder, te doen infinueeren aan de Regeering der Stad *Haarlem*, met verzekeringe, dat, als zij hunne partijfchappen maar wilden laten varen, dat wij van onze zijde daar van reële blijken zouden geven. Doch het heeft al mede niet mogen helpen;

en

en zo hebben wij, na het oefenen van een taai geduld en vergeeffche beproevinge van alle mogelijke middelen ter herftellinge van den vrede en goede ordre, ten laaftten, daar toe moeten kómen, om, in conformiteit van de Privilegien, uit de Perfoonen, aan ons voorgedragen, eene Electie van Burgemeesteren te doen, in welke bewoordingen wij die aan den Officier der Stad *Haarlem* hebben bekend gemaakt, zonder dat wij weten, dat ons een voorschrift gegeven is, het welk wij in de aanschrijving der gedane Electie zouden hebben te volgen, of dat het gebruiken van de eigen of gelijkfoortige bewoordingen, in gevallen van deezen zelfden aart, ooit in wijlen Prins WILLEM DEN III, glorieufer Memorie, stoffe tot berispinge gegeven heeft.

„ Wij zouden op deeze Materie verscheide gevallen kunnen bijbrengen, die in de zelfde of nog sterker termen liggen, om te doen zien dat de Stadhouder in der tijd, te meermalem, in de noodzaaklijkheid is gebracht geweest, om in het doen van Electien, niet bepaaldelijk te volgen eene Nominatie, bij de Meerderheid geformeerd, maar gebruik te moeten maken van zijn Recht in het maintineeren van de Privilegien, en dien conform zijne Electie te doen. Doch terwijl die gevallen bekend zijn in de Plaatzten, alwaar ze geëxsteerd hebben, en de Registers van U Ed. Groot Mog. daar van niets vermelden, dispensseeren wij ons daar van, en houden ons voldaan met gedemonstreerd te hebben, dat wij, uit de overgegeeven Nominatien eene wettige Electie hebben gedaan, conform aan het praescript van de Privilegien en Costumen der Stad *Haarlem*, aan het onbetwistbaar Recht, dat wij hebben, en te gelijk aan onzen plicht, om te stuiten een inkankerend kwaad, en voor te kómen dat eene gepretendeerde vrijheid om zijne Mede-Regenten te verongelijken, geen schijn van Recht verkrijgen mogte. Hier toe strekt echter het voorneemen der geassocieerde Leden, welken daar toe, in het bijzonder, te hulp roepen het Oëtrooi van U Ed. Groot Mog. van den Jaare 1651, waar van wij, hier voren, gezegt hebben dat het zelve geen object van verschil in deezen is; want het zelve Oëtrooi, nog kragt van verbindtenis hebbende, nog door de reintroductie van de oude Regeeringsforme ophoudende obligatoir te zijn, zal daar

uit

ut nie
Stad
gerecht
Burge
zen
eene
eenig
Oëtro
van l
zins
ling
Oëtro
ter g
destil
cabal
ware
verb
troo
en l
weze
zoelo
niet,
rema
geko
II, g
Stadh
hoord
eeren
der S
doen
daar b
ken g
lijke
is op
specte
heeft
rijnd
merki

XI

uit niet worden aangetoond dat het aan de Vroedschappen der Stad *Haarlem* zoude vrijstaan, om door middel van eene opgerechte cabale hunne Mede-Regenten van de Nominatie tot Burgemeesteren te secludeeren, of dat ons daar bij zoude wèzen opgelegd uit zulk eene onwettige Nominatie bepaaldelijk eene Electie te moeten doen. Welk een en ander nogthans de eenige poincten zijn, die alhier in consideratie komen, en in dat Ootrooi zouden moeten gevonden worden, indien het maintien van het zelve, in het voor handen zijnde geval, aan hen eenigzints zoude kunnen te stude komen. Maar eene diergelijke stelling zoude, zonder U Ed. Groot Mog., bij het geven van Ootrooien in het stuk van Magistraatsbestellingen, in tijden en ter gelegenheid dat deeze Provintie van een Stadhouder was gedediteueerd, nimmer de minste aanleiding hebben gegeeven om cabales te maken, die bij vorige Privilegien op de sterkste wijze waren afgekeurd: echter is dit in den grond de sustenne der verbonden Leden, terwijl, buiten dat, het voorschreeve Ootrooi hier gantsch buiten propoost word op het tapijt gebragt, en niets decideert, waar over zij willen dat hier kwestie zoude wèzen. Wij zullen daarom te minder alhier behoeven te onderzoeken, of het zelve Ootrooi heden ten dage obligatoir zij, of niet, en meer dan genoeg kunnen voldoen, met daar omtrent te remarqueeren, dat het meergemelde Ootrooi is in de wereld gekomen ter occasie, dat na den dood van Prins WILLEM DEN II, glorieuser Memorie, deeze Provintie ontbloom was van een Stadhouder, aan wien het werk der Magistraatsbestellinge behoorde; en dat het daarom nodig was aan dat defect te remediëren door het stellen van andere ordres, waar naar de Regeering der Stad *Haarlem*, in het formeeren der Nominatien en het doen der Electien, zig zoude hebben te gedragen. Wij voegen daar bij, dat, in het zelfde Ootrooi, een gantsch aantal van zaken gevonden word, dat, bij de herstellinge van de Stadhouderlijke Regeeringe, heeft opgehouden en van zelve wedergebragt is op den voorgaanden ouden voet, zonder dat, ten dien respecte, eenige revocatie van het voorz. Ootrooi geschied is of heeft behoeven te geschieden; dat het even daarom niet ongerijmd schijnt te wèzen, indien het voorz. Ootrooi worde aangemerkt als een interims Reglement, dat, bij het cesseeren der

reden, waarom het zelve gemaakt is, insgelijks cesfeerd, het welk uit de Oefrooien, in den laatsten Stadhouderslozen tijd, door U Ed. Groot Mog., aan die van *Haarlem* gegeven, als mede uit het geene in den Jaare 1748, door wijlen onzen Doorluchtigsten Gemaal, geordonneerd is, nader zoude kunnen worden opgeheldert. Doch wij laten het begrip daar over althans aan zijne plaatze, om nog te zeggen, dat andere zaken, die in het zelve Oefrooi voorkomen, aangaande den ouderdom, de nabestaantheid en diergelijken, alhier tot geene voorwerpen van verschil gemaakt zijn, behalven dat de Vroedschap der Stad *Haarlem* ons al bereids voor eenigen tijd geadieert heeft, om onze Approbatie te hebben op de schikkingen, daar omtrent bij hen geprojecteerd; en waar in wij, zo de vrede, vriendschap en goede ordre hadden mogen herfeld worden, gantsch niet difficiel zouden geweest zijn.

„ Wij zullen eindelijk, tot slot, nog zeggen het geene bevores reeds hier en daar met den vinger is aangeroord, dat in een Land van vrijheid geene andere vrijheid behoord gekend en gezogt te worden, als die overeenstemt met de gronden van het Staatsrecht, met de regelen van de rechtvaardigheid en met de verpligting, die op elk legt, omtrent zijn evennaasten; dat de vrijheid, die de verbonden Leden op het oog en in het harte hebben, tegens die gronden direct strijd, terwijl dezelve de Privilegien van de Stad vernietigd, de rechtvaardigheid omkeerd, en de verongelijking van zijn evennaasten voor geoorloofd steld, en bovendien ons de faculteit ontnemt om gebruik van ons Recht te maken in het verkiezen van zulke Regenten, aan welke men, eens voor al, de uitfluiting heeft gegeven. En wij vertrouwen daarom, dat U Ed. Groot Mog., die niet voor hebben om de Rechten van den Stadhouders, die hij heeft en zonder belet heeft geoefend, te verminderen of daar in eenige prejudiciable veranderingen te maken in een tijd van Minderjarigheid, het verzoek van de Supplianten, die zig noemen de Meerderheid van de Vroedschap der Stad *Haarlem*, doch dezelve geenziens reprefenteeren, zullen van de hand wijzen en alle verdere deliberation daar over doen cesfeeren.

Waar

„ V
Frien
proteç

In 's
den

Na
gelev
Het
als e
mees
Winte
ren B

„
mij l
test,
Sept
dat ik
fultair
Heere
waar
verme
post v
doet l
dieere
Graav
Konin
Minde
scrupu
der B

„ Waar mede, *Ed. Groot Mog. Heeren, bijzondere goede Vrienden*, wij U Ed. Groot Mog. beveelen in Gods heilige protectie.”

Uwer Edele Groot Mog. Dienswillig
Dienaresse.

A N N E.

Ter Ordonnantie van haare Koninglijke
Hoogheid,

In 's Gravenhage
den 14 December
1758.

T. J. DE LARREY.

Na dat dit Bericht aan hunne Ed. Groot Mog. was overgeleverd, werden, in deeze Stad, twee Protesten gedaan. Het eerste, door den Heere Hoofd-Officier van deeze Stad, als eene Aantekening op het Protest der twee Heeren Burgemeesteren, den 10 September gedaan, werd, den 20 van Wintermaand, ter Kamere van de Ed. Groot Achtb. Heeren Burgemeesteren overgeleverd, en luidde dus:

„ Ik Ondergeschreeve, Mr. DANIEL JAN KAMERLING, aath mij hebbende gereserveerd eene Aantekening tegens het Protest, dat de Heeren DEUTZ en VAN VALKENBURG, den 10 September van het Jaar 1753, op deeze Kamer, even voor dat ik hunne Ed. Groot Achtbaarheden in hunner Ed. Consultaire Digniteit had gesteld, tegens de aanstelling van den Heere VAN ECHTEN, tot Burgemeester, hebben gedaan, en waar in mijn caractèr, als Hoofd-Officier, mede is bevat, vermeen het genoegzaam onnodig is te adstrueeren wat de post van een Graaflijkheids Officier is, alzo de benaming zelf doet begrijpen, dat zo een Officier alzints verplicht is te obedieeren aan den geenen, die ten deezen in de functie der Graaven succedeert, en dus aan den Stadhouder of aan haare Koninglijke Hoogheid, als die waardigheid thans voor haaren Minderjarigen Zoon bekleedende; waar omtrent ik te minder scrupule heb behoeven te maken, om dat de bloote lectuur der Misive van haare Koninglijke Hoogheid, van zelf doet

zien dat het gantsche Protest onbetamelijk en erroneus is, alzo haare Koninglijke Hoogheid niet was geabuseerd, veel min was gegaan buiten de Nominatie, zo als gemelde Burgemeesters voorgeeven; maar, ter contrarie, dat haare Koninglijke Hoogheid declareerd uit de overgezonden Perfoonen te hebben geëli-geerd; door welke Electie niet de geringste atteinte is gegeven aan de Privilegien deezer Stad, welken ik, zo wel in kwaliteit van Hoofd-Officier, als in die van Raad, onveranderlijk zal hebben te maintineeren; weshalven ik Ondergeschreeve protesteere van het ongelijk, de kwade verdenkinge en ongegronde beschuldigingen, die, bij dit Protest, in dato den 10 September van het Jaar 1758, tegens mij en mijne handelwijze, zijn ter neder gesteld. *In Haarlem, den 20 December van het Jaar 1758, ter Kamer van hunne Ed. Achtbaarheden overgegeeven*"

D. J. KAMERLING.

Het tweede, eene Aantekening van acht Heeren Vroedschappen, tegens het beslotene in de Vroedschaps-Vergaderingen van den 11 en 28 September, werd den 25 December overgeleverd, en was in deeze woorden verrat:

„ Wij Ondergeschreeve JEAN SALOMON LA CLÉ, Mr. ZACHARIAS STEENIS, DIRK VAN DER WAAIEN, Mr. WILLEM JAN VAN HOOGENDORP, Mr. PIETER VAN DEN BROEK, Mr. REMEES FLORIS VAN ZAANEN, Mr. DANIEL JAN KAMERLING en Mr. JAN FREDRIK PARVÉ, allen Raaden en Vroedschappen der Stad *Haarlem*, aan ons hebbende gereserveerd onze aantekening tegens de gehouden Vroedschappen, van den 11 en 18 September deezes Jaars, en dus tegens de Extensien der Resolutien, quasi daar uit geproflueerd, en tegens alle ordre aan in de Notulen gebragt, als hebbende alle het zelve verklaard te zijn nul en van geener waarde, vermits de beleggingen derzelve Vroedschappen, en dus de Convocatie van dezelve, geheel informeel zijn geschied, zouden eenvoudig kunnen volstaan met het allegueeren dat de gemelde Vroedschappen ons geheel niet zijn aangezegd, of, aangezegd zijnde, weder zijn afgezegd, en wij dus buiten staat

ge.

gefteld om daar te kunnen compareeren. En meer zou hier niet behoeven te worden bijgebracht, om daar van de evidente nulliteit te probeeren. Het zou ook vergeefs zijn veel hier omtrent te zeggen, vermits de Notulen van deeze Vroedschap maar behoeven doorlezen te worden, om het onbetamelijk gedrag, in deezen gehouden, alzints te ontdekken, zo als die Leden, die vergadert zijn geweest, zelve daar van fchijnen te zijn geperſua-deert geweest, met al het gerefolveerde in die Vroedschappen te doen ſtilſtaan en te ſtellen buiten effect; doch wij meenen hier omtrent nader te moeten avanceeren, dat, bij de aantekening van de Heeren DEUTZ en VAN VALKENBURG zelf blijkt, dat de Heeren WITTE en VAN ECHTEN het houden der Vroedschap hebbende tegengeſproken, de Heeren DEUTZ en VAN VALKENBURG, doordien geproteſteerd hadden tegens de aanſtelling van den Heere VAN ECHTEN, als Burgemeester, tevens ſuſtineerden, dat de kwaliteit van opgemelden Heere VAN ECHTEN, door hunne gedane proteſtatie, aanſonds verviel, decideerende dus, al klagende, de kwestie zelf. Een zaak, die al te ongehoord is, om met ernst daar tegens iets te zeggen, alzo niemand, die zijne oogen wel geplaatst heeft, de wanſchapenheid hier van niet ten eerſten ontdekt.

„ Dat de Heeren WITTE en VAN ECHTEN het houden der Vroedschap tegenſpraken, was zeer billijk, en met de tegenwoordige Conſtitutie der Regeeringe overeenkomſtig, alzo zij klaar ontdekten dat dezelve nergens anders toe zoude dienen, dan om zig aan te kanten tegens den rechtvaardigen en billijken handel van Mevrouw de Gouvernante, om die dus in haar Recht te keer te gaan, zo als de uitkomst heeft doen zien, dat die Heeren dezelve Vroedschap met geen ander oogmerk hebben gehouden, als om haar kwalijk gekozen weg te blijven achtervolgen; blijkende zulks ten klaarſten uit de handelwijze van den Heere DEUTZ, die zig nu beroept op een Ootrooi, het welk, ten tijde zijne Ed. Prefident-Burgemeester was, door zijne Ed. het eerst is verbroken en als vervaſen, en van nul en geener waarde meer te zijn is voorgedragen.

„ Het zou nodeloos zijn te willen aantonen de nulliteit van Concluſien, die een Vice-Prefident-Burgemeester, wanneer de

Stemmen steken, op Burgemeesters Kamer wil doen nemen, also door zulke irreguliere en wederrechtelijke handelwijze alle goede ordre in een oogenblik word gerenverfeerd, sprekende van zelfs, dat, daar de Stemmen voor en tegen egaal zijn, de zaak in kwestie stil staat, en niet kan worden afgedaan, als door een hogere partij; wat weg derhalven de Heeren DEUTZ en VAN VALKENBURG begripen, dat de President tegens zulk ongehoord bedrijf op Burgemeesters Kamer anders had moeten inslaan, als tegens die Conclusie te protesteeren, en te verzoeken dat hunne Mede-Leden van hunne onbehoorlijke behandelingen wilden aftappen, begripen wij nog niet, maar wel, dat de President, niets hebbende kunnen vorderen, geassisteerd met den Heere VAN ECHTEN, te recht en met goed fundament en reden heeft ordre gegeven, om die pretense en kwalijk aangezegde Vroedschap *ilico* te doen afzeggen; voorts blijkt ook, dat de Leden, op den 11 September vergadert, maar vijftien in getale zijn geweest, en dus nog niet de helft der Vroedschap uitmaakten, daar de Resolutien duidelijk inhouden, dat 'er ten minsten twee derden der Leden moeten present zijn, zullen 'er zaken van gewigt geconcludeert worden. Dit niettegenstaande zou men gaarne fustineeren met die kwalijk vergaderde partij te recht te hebben geresolveerd, om de Vroedschap tegens den 18 dito te doen beschrijven; doch welke Brieven, ten deele door ongekwalficeerde Persoonen bezorgt, ten deele onbesteld gebleven zijn, zo als de Ondergetekenden declareeren dezelve nimmer gezien te hebben; en dat dus alweer niets meer tot de onwetzigheid dier Vergaderinge zoude behoeven bij te brengen. Doch waar omtrent echter nog moeten remarqueeren, dat de Heeren DEUTZ en VAN VALKENBURG bij hunne aantekening zelf hebben bekend geen voordragt tot het houden of beschrijven dier Vroedschap op Burgemeesters Kamer te hebben gedaan, al mede direct strijdig met alle oude Costumen en Usantien dezer Regeeringe, en dus strekkende, zo tot verkorting van derzelve Rechten en Vrijheden, als tot het openrechten van eene gantsch willekeurige magt.

„ Om alle welke redenen wij Ondergetekenden als nog protesteeren tegens die gehouden Vroedschappen, en voor nul en
van

van
veer
Vrot
mille
waar
zake
verd
hoo
dez
den
weet
gist
het
DEU
sche
nog
is g
A

„
„ de
„ die
„ de
„ zo
„ vij
„ pu
„ lit
„ ni
„ H
„ op

van geener waarde verklaren al wat bij dezelve is geresolveerd, zo als mede komt te vervallen de Extensie van de Vroedschap, gehouden den 16 September, welke men in die nulle en pretensie Vroedschap van den 18 heeft geresumeerd, waar in men naar eigenzinnelijkheid en ter kwader trouwe de zaken wel zo wilde doen voorkomen, als of de President en verdere Leden, op dien 16, hunne plaatsen op eene onbehoorlijke wijze hadden verlaten en weggegaan waren, daar dezelve ter contrarie niet, als na dat de Vergadering door den President, wanneer hij had gezegt dat alles afgedaan was, wettig was gescheiden, zijn vertrokken, zo als uit het Register van de Vroedschap zelfs duidelijk consteerd; en dus is het alleen aan 't informeel gedrag van de Burgemeesteren DEUTZ en VAN VALKENBURG te imputeeren, dat 'er, na het scheiden der Vergaderinge, en het vertrek van den President, nog zaken zijn voorgedragen, en buiten ordre op dezelve is geadviseerd."

Actam *Haarlem*, den 25 December 1758.

(was getekend)

J. S. LA CLÉ, Z. STEENIS, D. VAN DER
WAAIEN, W. J. GR. VAN HOOGENDORP,
P. VAN DEN BROECK, REMEES FLORIS
VAN ZAAANEN, D. J. CAMERLING, J.
F. PARVÉ.

„ Van het evengemelde Bericht, verzogten de Heeren van
„ de Ridderfchap en Edelen, gelijk ook de verdere Leden
„ dier Vergaderinge, Copij te mogen hebben, ten ein-
„ de de eerstgemelden het zelve in ordre mogten onder-
„ zoeken, en de laatstgemelden daar op verstaan het goed-
„ vinden der Heeren, hunne Principaalen; terwijl de Gede-
„ puteerden van *Haarlem* instantelijk verzogten, dat de de-
„ liberatien over deeze zo importante als interesfante materie
„ niet verhaast, maar afgewagt mogt worden het geene de
„ Heeren, hunne Principaalen, nodig zouden vinden, tot
„ ophelderinge van dit Bericht en veele omftandigheden, dee-

„ ze zaak aangaande, in het daglicht te stellen en aan hunne
 „ Ed. Groot Mog. nader te vertoonen; aan welk verzoek
 „ zij vertrouwden, dat de Leden te gemakkelijker zouden
 „ voldoen, om dat, uit het Request of de Remonstrantie
 „ der achtien Leden van de Vroedschap bleek, dat aan de
 „ moderatie en verregaande condescendence van de Vroedschap,
 „ of het Meerdergedelte van dezelve, was toe te schrijven,
 „ dat voor de verhaastinge van het besluit hier omtrent, zon-
 „ der deeze nadere ophelderingen af te wagten, geen reden,
 „ veel min eenig kortaanstaande gevaar, te vinden was.” Het
 besluit hunner Ed. Groot Mog. werd hier op uitgesteld tot na-
 dere overweeginge. Waar na de gemelde achtien Leden van de
 Vroedschap deezer Stad een tweede Request ter Staatsvergade-
 ringe van *Holland* hebben doen indienen, bij het welke ge-
 voegd was eene breedvoerige Justificatie van de Meerderheid
 der Vroedschap, nopens hun gehouden gedrag. Welke beide
 stukken, en het laatste inzonderheid, op eene bondige wijze
 aantoonende wat 'er van de opgegeeven beschuldigingen is, den
 8 Februarij, aan hunne Ed. Groot Mog. zijn overgeleverd, en
 dus luiden:

*Aan de Edele Groot Mog. Heeren Staaten van
 Holland en Westfriesland.*

„ Vertoonen, met schuldig respect, de Ondergetekende Bur-
 gemeesters, Schepenen en Raaden der Stad *Haarlem*, dat de
 Vertooners genoodzaakt zijn geworden, op den 27 September
 des voorleden Jaars 1758, zig, bij Requeste, aan U Edele
 Groot Mog. te adresseeren, en te verzoeken het maintien van
 het Octrooi en Privilegie der gemelde Stad, en de hooge voor-
 zieninge van U Edele Groot Mog. wegens de verkiezinge van
 SALOMON VAN ECHTEN tot Burgemeester aldaar; welke verkie-
 zing nu wijlen haare Koninklijke Hoogheid, hoogtlofelijkjer Me-
 morie, als Gouvernante en Voogdesse van zijne Hoogheid, den
 Prinse Erfstadhouder, heeft gelieven te doen buiten de Nomi-
 natie van de Vroedschap, en alzo niet conform aan het gezegde
 Octrooi en Privilegie.

„ Dat,

„ Dat, U Edele Groot Mog., ten zelfden dage, hebbende goedgevonden den voorschreeven Requeste en Bijlagen aan welgedachte haare Koninglijke Hoogheid, bij Misfive, te zenden, met verzoek om hoogstderzelver Confideratien en Bericht daar op aan U Edele Groot Mog. te laten toekomen, vervolgens, uit naam en van wegen de hooggenoemde Koninglijke Prinfesse, bij Misfive, in dato den 14 December van het Jaar 1758, aan U Edele Groot Mog. is ingezonden het gerequireerde Bericht. Doch waar bij veele zaken aan U Edele Groot Mog. wierden voorgesteld, welken, zo de Rechten der Stad *Haarlem*, als de eer en de verpligting van de Meerderheid der Vroedschap, aldaar, ten hoogsten zijn toucheerende.

„ Dat, de Vertooners zig hier door hebbende gevonden in de verpligtinge, om, zo wegens de gronden van het Recht, bij hen gefustineerd, als nopens de feiten, door abusive informatien, ten hunnen laste voortgebragt, eenige Elucidatien in te richten, het inmiddels tusschengekomen smertelijk overlijden van de Vorstinne, wiens geheugen altoos met eerbied geconserveerd moet worden, de Ondergetekenden wel heeft aangedaan met oprechte droefheid en leedwezen over dit zo groot verlies; maar dat het belang der Stad *Haarlem*, aan de Regenten op het allerferieufte bevolen, en de gevolgen, welken diergelijk voorbeeld, als in de opgemelde verkiezinge van SALOMON VAN ECHTEN gezien word, zouden kunnen maken op het algemeen welzijn, de Vertooners houd in de verbindtenisse om hunne bijzondere gevoelens van rouwe, hoogachtinge en erkentnisse niet zo geheel te mogen involgen, dat daar door de verschuldigde bescherming achtergelaten zoude worden.

„ En vleiende zig hier in te zullen ontmoeten de goedkeuring van U Edele Groot Mog., zo nemen de Vertooners, met deezen, de vrijheid hunne eerbiedige Justificatie en verantwoording aan U Edele Groot Mog. te presentereen, met ootmoedig verzoek dat U Edele Groot Mog. dezelve, nevens het bovengementioneerde Request en Bericht, in gunstige attentie gelieven te nemen.”

(*Onder stond*)

't Welk doende enz.

(*getekend*)

JACOB DEUTZ, Raad en Regeerend Burgemeester, 1759.

- P. S. CROMMELIN, Raad en Oud-Burgemeester.
 AREND DE RAAD, Raad en Oud-Burgemeester.
 C. VAN DYK, Raad en Oud-Burgemeester.
 F. B. FAGEL, Raad en Oud-Burgemeester.
 P. VAN SCHUILENBURCH VAN MOERMONT, Raad en Oud-Schepen.
 C. J. VAN DAM, Raad en Oud-Schepen.
 A. KUIJS, Raad en Oud-Schepen.
 C. A. VAN SYPESTEIN, Raad en Oud-Schepen.
 J. VAN STYRUM, Raad en Oud-Schepen.
 J. HUIGHENS, Raad en Oud-Schepen.
 A. HESHUIZEN, Raad en Oud-Schepen.

„De Ondergeschreevenen, zig, om redenen, niet inlatende op al het geene in de nevensgaande Justificatie is geduceerd, verklaren dat zij nooit met iemand, wie het ook zij, eenige cabale, verbindtenis, complotterije, correspondentie, of hoe men het ook anders mag noemen, hebben aangegaan, zo als zulks bij de Misfave van wijlen haare Koninglijke Hoogheid, glorieufer gedachtenisfe, is geposeerd geworden.”

- P. LE LEU DE WILHEM, Raad en Regeerend Schepen.
 ISAAK KLIFFORT, Raad en Oud-Schepen.
 ANTONIS SLICHER, Raad en Oud-Schepen.
 D. VAN LENNEP, Raad en Oud-Schepen.
 JAN THEODORUS KOEK, Raad en Oud-Schepen.
 J. D. PAUW, geboren HOEUFF VAN BUTTINGEN, Raad en Vroedschap.

Eerbiedige Justificatie en Verantwoording van de Burgemeesteren, Schepenen en Raaden der Stad Haarlem, te samen uitmakende de Meerderheid van de Vroedschap der gemelde Stad, overgegeeven aan de Edele Groot Mog. Heeren Staaten van Holland en Westfriesland, ropens den inhoud der Misfivè, door wijzen haare Koninklijke Hoogheid, hoogloffelijker gedachtenisfe, als Gouvernante en Voogdesfe van zijne Hoogheid, den Prinse Eijfstadhouder, op den 14 December van het Jaar 1758, aan hoogstgemelde hunne Edele Groot Mog. ingezonden, en vervattende derzelve Confidcrâtiën op het Request, 't welk door de gezegde Burgemeesteren, Schepenen en Raaden, den 27 September van het Jaar 1758, aan hoogstgedachte hunne Edele Groot Mog. is geprefenteerd.

EEDELE GROOT MOGENDE HEEREN!

„Gelijk de Burgemeesters, Schepenen en Raaden, uitmakende de Meerderheid van de Vroedschap der Stad *Haarlem*, steeds oprechtelijk hebben geijverd, om in alles, waar toe hun vermogen zig konde uitstrekken, het welbehagen van wijlen haare Koninklijke Hoogheid, de Vrouwe Gouvernante en Voogdesfe, glorieuser gedachtenisfe, te achtervolgen, zo hebben dezelve niet anders, als met de uiterste finerte en surprisè kunnen zien, dat hunne wettige bekommring van niet te mogen verlaten den voorstand der Privilegien, in welken de zekerheid der Ingezetenen en de gronden van derzelve vrijheid komen te berusten, en uit welk motief alleen de Vertooners, op den 27 September des Jaars 1758, hun bezwaar jegens de verkiezinge van SALOMON VAN ECHTEN, tot Burgemeester der opgemelde Stad, met een eerbiedig Request aan U Ed. Groot Mog. hebben moeten voordragen, incurreerd eene disgratie, zodanig als uit naam van hooggemelde Koninklijke Prinsefe, in de Misfivè, op den 14 December, daaraanvolgende, ter berichtinge op het gedachte Request, aan U Ed. Groot Mog.

in-

ingezonden, word gedeclareerd, en zo als bij den teneur van dezelve Misfivè doorgaans is voorkomende.

„ De gedachte Burgemeesters, Schepenen en Raaden vertrouwen, met volkomen zekerheid, nooit bij U Ed. Groot Mog. een object van verontwaardiging te kunnen wezen, dat de Leden van de Regeeringen der Steden, zig met behoorlijke onderwerpinge, vertoonen ter bescherminge van de Rechten, tot welkers maintien dezelve van wegen U Ed. Groot Mog., als des Lands hooge en eenige Souveraine Overheid, plegtig zijn geroepen, en waar van de custodie aan henlieden is bevolen tot het allerdierbaarste einde, de conservatie van het algemeene welzijn.

„ Maar het kan aan dezelve niet anders, als zeer sensible, vallen, de wettige en gemefureerde uitwerkingen van hunnen pligt beschouwd te zien als onderneemingen, waar voor het eminent caractèr van den Erftadhouder, zo wel als die het zelve wettig heeft gerepresenteerd, en voor welke niemand volmaakter veneratie kan hebben, dan de Vroedschap der Stad *Haarlem* altoos en onveranderlijk daar voor is bewarende, behoorde beveiligd te wezen; en zulks in omstandigheden, daar de gezegde verpligting zig is evertueerende omtrent eene gebeurtenis, van welke geen gelijkend, min nog goedgekeurd, voorbeeld, in eenigen der voorgegane Stadhouderlijke bestieringen, word gevonden; het zij men oogt op de daad zelve, de verkiezinge, welke het onderwerp van de klagten uitmaakt; het zij de wijze, waar op de Stad *Haarlem* dezelve verkiezing heeft moeten zien introduceeren, in de gedachten word herroepen.

„ Met een verhaal van de gedane Electie, op zig zelve ingezien, zullen de Vertooners U Ed. Groot Mog. niet weder ophouden, dewijl het gantsche geval in het bovengemelde Request volkomen is gedeploieerd. Maar de gunstige attentie van U Ed. Groot Mog. word ootmoedig verzogt over het Recht van de Vroedschap, het geen men zal toonen in de beklagde verkiezinge benadeeld te zijn; en over het gedrag van de Meerderheid der Leden, het gunt zo zwaar, als buiten grond, word beschuldigd.

„ Nooit

„Nooit, echter, zal bij de Meerderheid van de Vroedschap der Stad *Haarlem* opkomen, het vermeeten van zig gecompromitteerd te willen hebben met wijlen hoogstgedachte Koninglijke Prinsesse, en deszelfs illustre kwaliteiten. Men erkent en erinnert zig al te wel de rechtmatige distantie, tuschen het uitslekend emplooi van den Prinse Erffstadhouder der Provincie en de bediening van de Vroedschappen der Steden, hoe zeer dezelve ook gehouden kunnen worden als Leden van die Corpora, welken de Souverainiteit deezer Provincie helpen compositieren. Nooit is mede bij dezelve Vroedschappen iets minder bedoelt, dan met wijlen de Vrouwe Gouvernante en Voogdesse van deezen geliefden Prinse te disputeeren. De hooge Voorrechten, aan den Erffstadhouder, of die denzelven representeerd, wettig opgedragen, zullen bij de Vertooners altoos gefchat blijven als heilig, en aan welken zig niemand mag vergrijpen. Maar, wetende hoe, in onze vrije Constitutie, voor een grondregel word gehouden, dat de waardigheden zig onderscheiden door het gezag en de uitvoering van het gedefereerde gebied, en dat ook het hooge emplooi met het mindere staat in gelijkheid van Rechten, zo als die aan dezelve respectivelijk competeeren, zo is het op deezen grond, dat hunne poogingen bepaaldelijk daar heenen strekken, om, als getrouwe Voorstanders, bij U Edele Groot Mog., van wien zo wel het Ocfrooi en Privilegie der Stad *Haarlem*, als de Rechten der Erffstadhouderen deezer Provincie, zijn afvloeiende, te justificeeren de gedane klagten over eene onderneeming, ten nadeele van het gemelde Privilegie en Ocfrooi, waar toe zij eerbiedig vermeen dat de hooggedachte Prins Erffstadhouder ontwijffelbaar niet gerechtigd is.

„Doch welke onderneeming de Vroedschap, aan wien de uitmuntende kwaliteiten en deugden van wijlen haare Koninglijke Hoogheid, glorieuser gedachtenisse, ook ten vollen zijn bekend, en die daarom met gantsch *Nederland* in diepen rouwe ligt over het droevig verlies van die zo waardige Prinsesse, niet wil nog kan wijten, als aan de zodanigen, die hunne eigen bevordering boven alles prefereerende, door alle sub- en obreptive middelen en zeer verkeerde insinuatien en insimulatien, hoogstdezelve daar toe hebben weten te brengen; en, mitsdien, na
der-

derhand, ook veel moeite hebben moeten doen, om dit alzo aangeraden en doorgedrongen werk ten beste te coloreeren.

„ In de gemelde Justificatie, en ter overtuiging dat de gehouden conduites geheel overeenkomen met de gronden der Regeeringe, het niet anders kunnende zijn, of de Prærogativen van den Prinsê Erffstadhouder zullen, nevens het Oefrooi en de verdere Privilegien der Stad *Haarlem*, door de Vertooneren, bij U Ed. Groot Mog. respectivelijk ter overweeringe geprefenteerd moeten worden, uit oorzake dat de beschikking omtrent de Magistratuure der genoemde Stad, door welke beschikking de verkiezing van SALOMON VAN ECHTEN tot Burgemeester is voortgebracht, geene andere betrekking tot wijlen haare Koninglijke Hoogheid heeft kunnen hebben, dan in de relatie als Gouvernante en Voogdesse over hoogsterzelver minderjarigen Zoon, en alzo de functien van het Stadhouderschap waarnemende; zo zal de intentie van hun Vertooneren wel zijn, om in deezen te spreken als minderen van rang, ten reguarde van eene meerdere, voor wien dezelveen altoos alle achting en eerbied zullen blijven voorbehouden, en de benevolentie, van welke men nooit zal nalaten, door alle wettige middelen en wegen, te ambieeren; maar, tevens, gelijk zij niet anders mogen doen, als zodanigen, die voortreeden ter verdediging van deugdelyke Rechten, aan hen vertrouwd, zig verzeerende dat bij U Ed. Groot Mog., voor een rondborstig, doch gehoorzaam, betoog van recht en onschuld de deur altoos open staat.

„ Het eenigste, en te gelijk het allerhoogste, waar toe de wenschen en begeerten van de Vertooneren zig ten deezen tustrekken, en het geene door dezelveen met zo veele onderwerpinge en eerbied, als ernst en vertrouwen, word gefolliciteerd, bestaat hier in, dat zij het geluk mogen hebben met wijlen haare Koninglijke Hoogheid, glorieufer gedachtenisse, en zig gantsch overdragende in deszelfs eigen woorden, te mogen convenieeren in deezen grond, dat de Regeering alhier *niet bestaan kan, wanneer eene willekeurige overmagt zal statuereen het geene ze oordeelen zal het meeste van de Conventientie te zijn; maar dat de Privilegien, Wetten, Costumen en Usantien het rigtsnoer moeten wezen,*

waar

waar
stier
lijk 6
„
heid
niet
geda
derv
van
„
van
om
gier
Bur
Elec
Præ
pete
sch
Vro
het
dan
gunf
met
ook
len.
bend
zo 1
Req
„
moet
Mee
zwa
door
zegt
Vroe
deer
scha

waar naar de Regeering van het Land en de Steden be-
stierd moet worden. In deezen zin heeft de Prinses zig klaar-
lijk gelieven te uitten.

„ De Vertooners betuigen, met de volkomenste oprechtig-
heid, en op alles, wat wenschelijk en dierbaar kan wezen,
niet alleen geenen anderen grondregel van hunne daden of
gedachten ooit te hebben gehad of nog te hebben, maar on-
derwerpen, zonder de minste voorbehoudinge, aan de toetze
van den zelfden regel alle hunne verrichtingen.

„ En hier op verzoekt de Meerderheid der Vroedschap
van U Ed. Groot Mog., in de eerste plaatze, de vrijheid
om aan dezelve te mogen openleggen de Wetten, Privile-
gien, Costumen en Usantien, welken in de verkiezingen van
Burgemeesteren der Stad *Haarlem*, zo ten respecste van de
Electien, te doen door den Prinsse Erffladhouder, en welke
Prærogativen aan den zelve, ten dien reguarde, zijn com-
peteerende, als met opzigt tot de Nominatien, bij de Vroed-
schap te formeeren, mitsgaders de gehoudenis van dezelve
Vroedschappen, tot rigtshoor moeten dienen. En het Recht,
het geene van wederzijden verbind, geconstateerd zijnde, als
dan imploreeren de Vertooners van U Ed. Groot Mog. de
gunste, om de beschuldigingen, tegens dezelve ingebragt,
met decentie te mogen beantwoorden; en voorts, bij order,
ook de verderre geavanceerde aanmerkingen ter toetze te stel-
len. Alles in dat zeker vertrouwen, dat de gedoleerd heb-
bende achtien Leden, ten nutte van de gantsche Stad, eene
zo favorable, als rechtmatige dispositie, op hun ingeleverd
Request van U Ed. Groot Mog. zullen erlangen.

„ Wat dan de eerst geproponeerde adstructie aangaat, zo
moet het *in confesfo* zijn, dat het point, waar over de
Meerderheid van de Vroedschap der Stad *Haarlem* zig be-
zwaard, hier in is bestaande, dat SALOMON VAN ECHTEN,
door haare Koninglijke Hoogheid, tot Burgemeester der ge-
zegde Stad is verkozen buiten de Nominatie, welke in de
Vroedschap, bij de Meerderheid van Stemmen, is geconclu-
deerd, en die vervolgens, uit naam van de gezegde Vroed-
schap, aan haare Koninglijke Hoogheid is overgeleverd ge-
wor-

WOR-

worden, ten einde uit dezelve de verkiezing van Burgemeestren zoude geschieden.

„ En mitsdien moet in eerbiedige overweginge komen, of haare Koninglijke Hoogheid, als Gouvernante en Voogdesse van den Prinse Erffstadhouder, bevoegd is geweest om zodanige verkiezing, buiten de gemelde Nominatie, te mogen of te kunnen doen.

„ Hier toe nu opvattende het geconventieerde rigtsnoer der Rechten, Privilegien, Costumen en Usantien, en alzo nagaan- de welk Recht aan de Vrouwe Gouvernante, in derzelver hooge kwaliteit, omtrent de Magistraatsbestellinge binnen de Stad *Haarlem*, heeft gecompeteerd, zo vertrouwd men, in het algemeen, buiten contestatie te zullen wezen, dat het Recht van den Prinse Erffstadhouder berust in en op de Commissie, waar bij deeze hooge waardigheid aan den zelve is gedefereerd geworden. De kwaliteit en het karakter van de Stadhouderen in deeze Provintie word billijk geconfidereerd in zeer hoogen stand en aanzien; maar, met alle eerbied gezegd, de Doorluchtige Prinzen, welken deeze hooge Charges bekleeden, bezitten in die kwaliteit geen origineel eigen Recht, en hunne macht tot de Regeeringe was nooit radicaal, bij of uit dezelve ontsprongelijk. Integendeel werkt het eminente bestier des Stadhouders eeniglijk in en door de uitvoeringe van den last, bij U Ed. Groot Mog., als Souverainen van den Lande, aan denzelven opgedragen, en voor zo verre als de gedefereerde macht en de verleende Commissie is strekkende.

„ Deezen eersten grond alzo kortelijk gelegd zijnde, zo volgt, bij order, de inspectie, welke Rechten en Prærogativen door U Ed. Groot Mog., bijzonderlijk ten aanzien van de Magistraatsbestellingen, aan den Prinse Erffstadhouder zijn opgedragen. En het geëligende rigtsnoer leid ons, ten dien respecte, tot de Commissie, bij U Ed. Groot Mog. aan wijlen zijne Doorluchtige Hoogheid, Prins WILLEM DEN IV, gedefereerd, voorkomende in de Notulen van Uwer Ed. Groot Mog. Vergaderinge, onder den datum van den 12 Maij van het Jaar 1747. Op deeze Commissie heeft hooggedachte zijne Doorluchtige Hoogheid, den 15 Maij, daaraanvolgende, plegtiglijk den Eed

af-

afgele
wijlen
gelijk
Mog.
den I
HENDI
te or
van
ren
gen,
„ te
„ leg
laaft
rive
alleer
gedat
de C
den
bij
den
struēt
DRIK
port,
Verg
Dece
confo
houde
het c
in de
zules
gema
eveng
dat v
de P
reerd
Dit h
FREDI
ren,
XI.

afgelegd; zo als, na hoogstdezelfs finertelijk afsterven, door wijlen de Vrouwe Gouvernante, glorieuſer gedachteniſte, inſgelijks is geſchied. En bij dezelve verklaren U Ed. Groot Mog., wederom op het allernadrukkelijſte, den hooggemelden Heere Prinſe van *Oranje en Nafſau*, WILLEM KAREL HENDRIK FRISO, te onthouden, te committeeren, te ſtellen en te ordineeren als Gouverneur, Kapitein-Generaal en Admiraal van den Lande van *Holland en Weſtſrieſland*, onder anderen met deezen laſt, ten aanzien van de Magiſtraatsbeſtellingen, namelijk, „ de Burgemeeſteren, Schepenen en Wetten „ te veranderen naar behoren, en *achtervolgende de Privi- „ legien van de reſpective Steden en Plaatzten.*” Deeze laaſte woorden *achtervolgende de Privilegien van de reſpective Steden en Plaatzten* zijn overgenomen en gevolgd, niet alleen uit de Commiſſie van wijlen Prinſe WILLEM DEN III, gedateerd den 9 Julij van het Jaar 1672; maar ook, volgens de Commiſſie van wijlen Prinſe WILLEM DEN II, van dato den 19 December van het Jaar 1647, zo als dezelve daar bij voorkomen, met uitlatinge, op dit point, van de woorden *daar het zelve van noden wezen zal*, welken in de Inſtructie en in de Commiſſien van de Prinſen MAURIS en FREDRIK HENDRIK worden gevonden; doch die, volgens het rapport, daar van, den 16 November van het Jaar 1647, ter Vergaderinge van U Ed. Groot Mog. uitgebragt, en den 18 December gearreſteerd, daar achter niet behoorden, maar dien conform bij die, en de verdere Commiſſien der Prinſen Stadhouderen, zijn geplaatſt achter het volgende point, rakende het doen houden van goede opzigte, goede ordre en wagt in de Steden en Sterkten, zo te Water als te Lande, *daar zulks van noden wezen zal*. Hebbende de oorzaak van die gemaakte veranderingen alleen kunnen beſtaan daar in, dat de evengemelde eerdere clauſule voet of aanleiding had gegeven, dat veranderingen in de Regeeringen waren geſchied buiten de Privilegien, op fundament dat de Prinſ Stadhouder declareerde te oordeelen dat dezelve van noden kwamen te zijn. Dit hebben U Ed. Groot Mog., na het overlijden van Prinſ FREDRIK HENDRIK, met reden vermeent te moeten rectificceeren, en, wanneer alle de Prærogativen van het Stadhouder-

fchap tot U Ed. Groot Mog. alzo waren wedergekeerd en verfmolten, en dat dezelve uit den boezem van U Ed. Groot Mog. van nieuws moesten voortkomen, ernstig op die wijze getoond te willen tegengaan. En daarom, wegneemende den voorschreeven grond, waar op eeniglijk de Prinsfen Stadhouders hadden kunnen aangeraden worden om veranderingen te introduceeren naar derzelver convenientie, is het doen van de Magistraatsbestellinge wel bij continuatie aan de Heeren Stadhouderen gedemandeerd verbleven; maar met deeze vaste bepalinge, waar van geenzints konde afgeweken worden, van te moeten achtervolgen de Privilegien van de Steden en Plaatzten.

„ De uitwerkingen van deeze hoogwijze voorzieninge en alteratie in de Commissien hebben zig ook zo terfcond, als wijders bij succesfie van tijden, gemanifesteerd; en wel in tweederlei opzigte:

„ Want, in de eerste plaatze, zijn daar door geheel opgehouden de buitengewoone veranderingen, welken alleen op autoriteit van de Prinsfen Stadhouderen zouden geschieden, en zo als dezelve onder het bestier van den Prinse MAURITS, in het Jaar 1618, waren gezien geworden. Integendeel, wanneer, in het Jaar 1672, eene buitengewone verzetting van de Overheden der Steden wierd verwacht, zo is Prins WILLEM DE III daar toe gemunieerd met eene bijzondere en speciale Authorisatie van U Ed. Groot Mog., te vinden in derzelver Notulen, onder den datum van den 27 Augustus van het Jaar 1672, en ingerigt in zeer opmerkelijke en ten uittersten gemenageerde termen, in dier voegen, dat dezelve is gedaan voorkomen als eene vrijwillige aanneeminge van de respectieve Steden. Gelijk dan mede de laatstverstorven Stadhouder, zijne Doorluchtige Hoogheid, Prins WILLEM DE IV, wanneer, in het Jaar 1748, nogmaals eene buitengewone verandering in de Regeeringen der Steden gedaan zoude worden, daar toe ook andermaal, bij eene speciale Resolutie van U Ed. Groot Mog., in dato den 31 Augustus des gemelden Jaars, in geene mindere zagte uitdrukkingen, dan die van het Jaar 1672, is geauthoriseerd.

„ En wat in de tweede plaatze aangaat, de gewone of jaarlijksche verandering der Magistraaten; deeze is door U Ed. Groot Mog. aan de Doorluchtige Stadhouderen wel gelaten ge-

-wef-

word
geëxt
dicht
gemel
Privil
tituee
fie is
als d
ande
ging
vis i
ven,
gelij
gebe
toom
door
pale
posi
wez
disp
eene
pene
da,
even
de Se
Stede
schied
den s
Om
van l
Stad
Vroed
Burge
Erfsta
Schep
het F
het J
of R

worden, gelijk dan omtrent dezelve niets zo notabel hadde geëxfleerd; maar, niet te min, is ook de zekerheid van de gedachte jaarlijksche verkiezingen, door het rectificieeren der meergemelde clausule, zódanig besloten binnen de termen van de Privilegien, dat, al wat daar buiten zoude treden, als gedis- titueerd van grond zoude moeten instorten. De hooge Commissie is niet, en kan over zulks geene uitwerkingen produceeren, als daar dezelve de Burgemeesteren, Schepenen en Wetten ver- andert achtervolgende de Privilegien. Daar deeze achtervol- ging ontbreekt, ontbreekt de last, en ontbreekt, bij orde, de *vis imperandi*, of wel, om in de termen van het geval te blij- ven, de *vis eligendi*. En de waarneeming van het geene dá- gelijks bij de veranderingen van de Regeeringen in de Steden gebeurd, bevestigd niet alleen dit geavanceerde; maar ver- toond, bovendien, de blijken, dat het Recht tot de Electie door de Privilegien word gelimiteerd en beperkt, ook in enger palen, dan waar in het zelve anderzints, bij het eigenlijke dis- positief van de hooge Commissien, zoude schijnen gesteld te wezen. Om een voorbeeld hier van te suppediteeren in het dispositief van alle de gehonoreerde Commissien, komt voor eene uitdrukkelijke kwalificatie om de Burgemeesteren, Sche- penen en Wetten te veranderen. En in de Steden *Delft*, *Gon- da*, *Rotterdam* en anderen, verkiest de Prins Erffstadhouder, even als binnen de Stad *Haarlem*, zo de Burgemeesteren als de Schepenen, uit oorzake, dat, volgens de Privilegien deezer Steden, de gedachte Electien aldaar in diervoege moeten ge- schieden. Maar te *Leiden* worden alleen de Schepenen door den Stadhouder geëligeerd, en niet de Burgemeesters: waarom? Om dat bij het Privilegie van Hertog FILIPS, van den 23 Julij van het Jaar 1434, de verkiezingen van Burgemeesteren der Stad *Leiden* is opgedragen aan den Schout, het Gerecht en de Vroedschap der gemelde Stad. Op de zelve wijze worden de Burgemeesters der Stad *Amsterdam* mede door hooggemelden Erffstadhouder niet verkozen; maar dezelve verkiest alleen de Schepenen aldaar; wederom uit oorzake, dat, achtervolgende het Privilegie van Hertog ALBRECHT, van den 16 Januarij van het Jaar 1399, S. C., de geenem, die in deeze Stad Schepen of Raad geweest hebben, tot de Electie van Burgemeesteren

aldaar zijn bevoorrecht. Nog grooter uitzonderingen vindt men te *Hoorn*, en in eenige andere Steden. En het blijven also de Privilegien der Steden, welken de uitwerking van het bestier des Stadhouders, omtrent de Magistraatsbestellinge, regelen. En op dat niet gedacht mogte worden of uit dit gezegde eenige vermindering van het wettig gezag des Stadhouders zoude resulteren, zo zal men alleen herinneren, hoe de groote Vorst, WILLEM DE III, in het Jaar 1684, speciaallijk omtrent het stuk van de Electie der Magistraaten, aan zijne Hoogheid door U Ed. Groot Mog. gedefereerd, niet gefchroomd heeft zig rondelijk te uitten in deeze woorden: *en erkennen wij gaarne, dat wij in dien deele schuldig zijn ons naar de Privilegien te reguleeren.*

„ Vaststaande dan, dat de jaarlijksche veranderingen van Burgemeesteren, Schepenen en Wetten, door de Vrouwe Gouvernante, hebben moeten geschieden achtervolgende de Privilegien van de respectieve Steden en Plaatzen, zo succedeert nu, in orde, het onderzoek, met welke Privilegien de Stad *Haarlem*, ten reguarde van de Magistraatsbestellinge in dezelve Stad, voorzien is, en hoedanig de Electie aldaar, in achtervolginge van de gedachte Privilegien, moet geschieden.

„ En hier doet zig, in de eerste plaatze, te voren het Ocrooi, door de Burgemeesteren en Regeerderen der Stad *Haarlem*, op den 26 Julij van het Jaar 1651, van U Ed. Groot Mog. verkregen; en op het welke de Burgemeesters, Schepenen en Raaden, uitmakende de Meerderheid van de Vroedschap der Stad *Haarlem*, zig bij hun Request hebben gefundeert. Dit Ocrooi is door de Stad *Haarlem* verzogt, en door U Ed. Groot Mog. uitdrukkelijk vergunt, als een Privilegie; verklarende U Ed. Groot Mog., uit derzelver „ rechte wetenschap, souveraine macht en autoriteit, de „ Vertooners te hebben geoctrooieerd en gepriviligeerd,“ zodanig als vervolgens in het dispositief van het zelve breeder word vermeld. En de schikkingen bij het zelve, bijzonderlijk ten aanzien van de verkiezinge der Burgemeesteren, gemaakt, dicteeren, uitdrukkelijk, dat bij de Vroedschappen geformeerd zal worden eene Nominatie van acht Persoonen,

niet

niet z
gecont
kharer
dusdar
van a
hebbe
soone
Privil
VAN
wettig
tot Bi
lijke l
ver v
zijnd
zal h
daar
ze E
„
en P
zo l
king
verbi
ductie
te zij
een i
vintie
van e
redene
ten c
dat h
Rege
als ee
nig is
jongst
lem i
schap
toege
onve

niet zo als die in eene orde van opvolginge daar toe als naasten geconfidereerd moeten worden, maar, achtervolgende den klaren en allerprijsfelijkften last van U Ed. Groot Mog., van dusdanigen, welken de Vroedschappen zullen achten te wezen *van de rechtvaardigste, verstandigste en vreedzaamste liefhebber van het Vaderland*; en dat uit de gemelde acht Perfoonen de Burgemeesters moeten worden verkozen. Dit is het Privilegie, achtervolgende het welk de Electie van SALOMON VAN ECHTEN moeste zijn gedaan, zal dezelve bestaanbaar en wettig wezen. Maar de verkiezing van SALOMON VAN ECHTEN tot Burgemeester der Stad *Haarlem*, door wijlen haare Koninklijke Hoogheid, glorieuser gedachtenisfe, volgens hoogstderzelve welbehagen, uitgebragt, nevens het gezegde Privilegie zijnde geplaatst, en met het zelve wordende geconfronteerd, zal het niet anders, als te zeer evident, moeten wezen, dat daar in het meergemelde Privilegie niet is gevolgd, en dat deeze Electie van het geprezen rigtfoer is devieerende.

„, Edoch gelijk de klare en duidelijke letter van dit Ocfrooi en Privilegie geen twijffel, min nog tegenspraak, is toelatende, zo heeft men, niet zonder verwonderinge, gezien, dat bedenking gemoveerd word of het gezegde Ocfrooi nog kracht van verbindtenisfe zoude hebben, dan of het zelve door de reintroductie van de oude Regeeringsforme mogte ophouden obligatoir te zijn, en dat men dit Privilegie zoude mogen aanmerken als een interims Reglement, gemaakt ter gelegenheid dat de Provincie, door den dood van Prins WILLEM DEN II, ontbloomt was van een' Stadhouder, en het welke alzó, bij het cesfeeren der redenen, waarom het zelve gemaakt is, insgelijks zoude moeten cesfeeren en ophouden. Want weinig is het hier tegens, dat het gedachte Ocfrooi en Privilegie, gedurende de gantsche Regeering van Prins WILLEM DEN III, heeft stand gehouden en als eene grondwet van de Stad *Haarlem* is geobserveerd. Weinig is het, dat het gezegde Ocfrooi en Privilegie, ook na de jongste herstellinge van het Stadhouderschap, bij de Stad *Haarlem* in vigeur is gebleven; zodanig dat de Leden der Vroedschap, wanneer tot het formeeren der Nominatien zal worden roeggetreden, het zelve op den Eed moeten aanneemen, gelijk onveranderlijk, en tot het jongste geval ingesloten, door alle

de Leden van de Vroedschap, en dus speciaallijk mede door die geenen, welken haare Koninglijke Hoogheid met derzelver gunfte en de goedkeuringe van hunne daden heeft gelieven te vereeren, gefchied is! Maar men weet niet hoe met diergelijke infinuatie gecompasfeerd zal worden dat U Ed. Groot Mog., wameer, in het Jaar 1756, uit volftrekte noodzaaklijkheid, eene dispensatie van dit Oëtrooi moeste worden verzogt, dezelve wel gratieufelijk hebben gelieven te accordeeren, doch bepaaldelijk voor ditmaal, en wijders met deeze energique bijvoeginge, *blijvende, voor het overige, het zelve Privilegie en Oëtrooi, in vervolg van tijd, en in alle zijne deelen in zijn geheel en van volle kragt.*

, Zie daar, Ed. Groot Mog. Heeren, den grond waar op de Meerderheid van de Vroedschap der Stad *Haarlem* zig heeft durven vertrouwen het woord van den Souverain; en men verwacht niet dat het zelve zal kunnen faillieeren.

, Het is wel de waarheid, dat het meergemelde Oëtrooi en Privilegie door U Ed. Groot Mog. is verleend, in eenen tijd, wanneer de Stadhoudertlijke Regeering heeft opgehouden. Maar het zoude eene gantsch abusive en al te nadenkelijke stelling zijn, dat uit deezen stand der Regeeringe zoude moeten volgen eene onbestaanbaarheid van dat geene, het welk geduurende gedachte Stadhoudertlooze Constitutie is gestatueerd, en dat, ten dien reguarde, in de affirmative zoude moeten worden besloten op het voorstel, *quæ edixit, quæ decrevit, nullius fore momenti.*

, Hoe zeer niemand een goed Burger kan zijn, welke niet voorstaat de tegenwoordige Constitutie van het Gemeenebest, en welke wenschen in het bijzonder de *Haarlemsche* Vroedschap voor de geduurzaamheid van dezelve is vormende, het zoude eene atteinte maken op de wettige Oppermagt van den Lande, te willen infinueeren dat de verleende Oëtrooien niets anders zijn geweest, als Interims-Commissien.

, Het Stadhouderschap word billijk geconfidereerd als de ruister, en te gelijk de sterkte, van de Regeeringe. Maar het zelve is accidenteel bij de Oppermagt, en niet integreerende tot dezelve. Met de afzweeringe des Konings van *Spanje* verviel de

de vo
En P
Rech
rig i
sbron
Stadb
zijn
altee
en C
het
opge
ven
Rec
ring
dese
in d
Illuf
Prii
uit
zing
fen
len
best
”
niet
heeft
welk
verg
Ed.
zen
onari
ten d
foluti
op d
zen
dato
gepr
zig

de volheid van de gemelde Oppermagt aan U Ed. Groot Mog. En Prins WILLEM DE I, aan wien de exercitie van deeze hooge Rechten door U Ed. Groot Mog. was opgedragen, zijnde aflagtig geworden, keerden dezelve andermaal tot haaren oorsprong. Eenigen tijd daar na hebben U Ed. Groot Mog. als Stadhouder gecreëerd den Prinse MAURITS; en aan den zelven zijn, bij orde, gefuccedeert zijn Broeder en Neef; maar alleen tot uitoeffeninge van de Rechten, in derzelver Instructie en Commissie begrepen. Onder deeze Rechten was speciaal het doen der Magistraatsbestellinge aan hooggemelde Vorsten opgedragen; doch alleen in executie van den last en de gegeven Commissie, en niet abdicative of als een patrimonieel Recht, tot deeze uitwerkinge, dat het stuk van de veranderinge der Regeeringen, bij gebreke van het Stadhouderfchap, defect zoude zijn. Het zelve bleef, en blijft altoos radicaal, in den boezem van U Ed. Groot Mog. berusten. En de meer Illustre Commissie der Stadhouderen, door het afterven van Prins WILLEM DEN II, ophoudende, hebben U Ed. Groot Mog., uit de zelfde volheid, waar uit bevorens het Recht der verkiezingen, bij communicatie, of wel ter uitvoeringe, aan de Prinzen Stadhouderen was gedefereerd, het zelve vervolgens bevolen aan de Regenten, zo als met de Constitutie van ieder Stad best was overeenkomende.

„ De enige verandering, welke dit Octrooi en Privilegie met de herstellinge der Stadhouderlijke Regeeringe ondergaan heeft, bestaat hier in: dat het zelfde Recht van Electie, het welk door het gedachte Octrooi aan die van de Vroedschap was vergund, bij overgifte van de Leden der Vergaderinge van U Ed. Groot Mog., weder is gedefereerd aan den nieuw verkozen Stadhouder. Dus luid klaarlijk het rapport van den Penfionaris TEN HOVE, welke de Befoignes van U Ed. Groot Mog. ten dien tijde had geadfisteerd, en welk rapport, of wel de Resolutie conform het zelve, in de Vroedschap der Stad *Haarlem*, op den 22 Januarij van het Jaar 1685, genomen, word geprezen in het Bericht van wegen haare Koninglijke Hoogheid, in dato den 5 October van het Jaar 1757, aan U Ed. Groot Mog. geprefenteerd. En de gemelde Concesfie der Leden bepaalde zig zodanig in de overdragt der eigenlijke Electie van de Ste-

den aan den Stadhouder, dat het Hof van *Holland*, schoon anderzints in verscheide Privilegien, of alternative nevens den Graaf en zijnen Stadhouder, of bij afwezen van den zelve, tot de Electie geroepen, in de opgemelde overgifte niet mede is begrepen; maar dat de Oëtrooien in alles, uitgezondert alleen de meergemelde *actus eligendi*, in stand en volle kragt zijn gebleven. Overtuigende word het zelve bevestigd, wanneer en de tijd, en de wijze, waar op nu de Nominatien binnen de Stad *Haarlem* worden uitgebragt, en bijzonder de requisiten, welken thans gevordert worden om nominabel te zijn tot het Burgemeesterschap, in vergelijkinge worden gesteld met de vereischten in de vroegere Privilegien. Volgens het Handvest van Vrouwe MARIA, gegeven den 24 Maart van het Jaar 1477, moest de Nominatie van Burgemeesteren, Jaarlijks, gemaakt worden twee dagen voor Sint Mariadag, het welk is den 23 April; maar gedurende de bestieringen van de Prinsen WILLEM DEN III en WILLEM DEN IV, zijn aan deeze Stadhouderen, en, bij orde, mede aan haare Koninglijke Hoogheid zelve, de overgeleverde Nominatien van Burgemeesteren, uitgebragt conform het Oëtrooi van den 7 September, en alzo geapprobeerd. Volgens het zelve Privilegie moet eerst worden gemaakt eene Nominatie van tweeëntwintig Perfoonen; uit die tweeëntwintig Perfoonen moeten worden gekozen acht Perfoonen, om bij den Graave, of deszelfs Stadhouder, daar uit vier Burgemeesteren te nemen; en, deeze vier Burgemeesters zijnde geëligeerd, om, als dan, uit de overige achttien Perfoonen te kiezen zeven Schepenen. Maar de Nominatien, waar uit consecutively, als hier voren werd gezegd, de Electien zijn geschied, bestonden, ten aanzien van de Burgemeesteren, uit eene bepaalde benoeming van acht Perfoonen, zonder een, voorgaand grooter gros. Van gelijken bestond de Nominatie van Schepenen, waar uit haare Koninglijke Hoogheid de nog actueel dienende Schepenen heeft geëligeerd, alleen uit veertien Perfoonen, daar toe bijzonderlijk en directelyk benoemt. En op dat niet gespeculeerd mogte worden daar heenen, dat het Oëtrooi, ten reguarde van de twee evengemelde Artikelen, overeenkomt met de Ordonnantien van den Prins WILLEM DEN I, zo zal het

gebe
zen;
haat
infe
Perf
mees
nen.
acht
kon
Ha
hoge
moe
tie
Mo;
Mo;
Hoc
verc
En
tot
Vro
ven
niet
de
eeni
duur
den.
”
het
lem
zijn
de F
de v
stree
165
eene
doen
mees
well

gebeurde in het Jaar 1756, andermaal, peremptoir moeten wезen; te weten, wanneer, in het genoemde Jaar 1756, wijlen haare Koninglijke Hoogheid, glorieufer Memorie, geliefde te insteeren, om te hebben eene volledige Nominatie van acht Persoonen, waar uit hoogstdezelve de verkiezing van Burgemeesteren zoude doen, en dat zodanig getal van acht Persoonen, welken, volgens den eisch van het Oëtrooi, den tijd van acht Jaaren Leden van de Vroedschap waren geweest, niet konde worden gevonden, zag zig de Regeering der Stad *Haarlem* in zodanige engte, dat dezelve genoodzaakt wierd de hogere hulp en de Souveraine Magt van U Ed. Groot Mog. te moeten imploreeren, en te verzoeken, in dit geval, dispensatie van het gemelde requisit; zo als ook door U Ed. Groot Mog. gunstig is toegestaan. Dit verzoek aan U Ed. Groot Mog. was niet gedaan buiten kennisde van haare Koninglijke Hoogheid; maar, alvorens het Request daar toe werd ingeleverd, is het zelve aan hoogstgedachte Prinsesse toegezonden. En echter word dit gantsche vereischte, dat de Genomineerden tot het Burgemeester-Ampt moeten worden verkozen uit de Vroedschap, zonder daar buiten te mogen gaan, en dat dezelve acht Jaaren Leden van de Vroedschap moeten zijn geweest, niet gevonden, het zij in de vroegere Privilegien, of het zij in de Ordonnantien van Prins WILLEM DEN I; maar zulks berust eeniglijk op het veelgemelde Oëtrooi, het welk, als eene geduurzame Grondwet, stand houd en geobserveerd moet worden.

„ En deeze aanmerkingen, rakende het actueele bestaan van het Oëtrooi, en dat het zelve als een Privilegie der Stad *Haarlem* in *viridi observantia* is, heeft men vermeent schuldig te zijn aan de waarheid en de conservatie van de goede orde in de Regeeringe. Maar verre is het anderzints van daar, dat ook de vroegere Privilegien, in welken het Recht van de Magistratsbestellingen binnen de Stad *Haarlem*, tot op het Jaar 1651, was consisteerende, meer ruimte zouden geven, om eene Electie van Burgemeesteren der gemelde Stad te kunnen doen buiten de Nominatie, daar toe in de Vroedschap geformeerd, en uit naam van dezelve overgeleverd. Getuigen, welken het tegendeel hier van irreprouchabel attesteeren, zijn de

Privilegien zelfs wegens de Magistraatsbestellinge, aan de Stad *Haarlem* verleend, en speciaallijk het reeds geallegueerde Handvest van de Hertoginne *MARIA*, vergund den 24 Maart van het Jaar 1477 voor Paa-schen. Dat dit het Privilegie is, naar het welke het stuk der Magistraatsbestellinge tot op het einde van de Graaflijke Regeeringe, en wanneer de Stad niet ten eenemale was geprosterneerd, is gerigt geworden, blijkt ten klaarsten daar uit, dat, als ter occasie van de beroerten, gemeenlijk genoemd den oorlog van *Kaas* en *Brood*, door den Hertog *ALBRECHT VAN SAXEN*, aan de Stad *Haarlem* alle deszelfs Privilegien waren ontnomen, op het ernstig aanhouden van de Regeeringe, uit naam van den Aartshertog *FILIPS*, den 7 December van het Jaar 1495, aan dezelve is gegund, speciaallijk, dit Privilegie weder te gebruiken, even of het zelve nooit van hen afgenomen of geaboleerd ware geweest. En wanneer in de uitvoeringe van de verkiezingen en Nominatien, uit kracht van dit Privilegie te doen, eenige difficulteit was ontstaan, is, bij Acte van het Hof van *Holland*, in dato den 21 April van het Jaar 1501, dit Privilegie als werkende erkend, en de difficulteiten zijn weggenomen. Maar bij dit Handvest spreekt de Vorstin wederom zeer klaar, dat, uit de tweeëntwintig Persoonen, aldaar breeder gemeld, eerst gekozen zullen wezen acht Persoonen „ van der allernotabeiften, oorbaarlijksten ende „ vredelijksten, die men ons of onzen Stedehouder ende Raa- „ den van *Holland* presenteeren ende overleveren zal, om „ vier Burgemeesteren daar uit te nemen, kiezen en ordi- „ neeren.”

„ Dit is dan ook de stem van het Privilegie, correspon-
deerende met het Ootrooi daar in, dat eene Nominatie in de
Vroedschap moet worden opgemaakt, en dat, bepaaldelijk uit
deze Nominatie, de verkiezing van Burgemeesteren moet
worden gedaan. Het zelve is vervolgens bevestigd bij de
schikkingen, welke eenigzints nader aan den tijd van het
Stadhouderlijk bestier, zo als het zelve nu geëerd word,
zijn approcheerende. Want als, in het Jaar 1578, de Re-
geering der Stad *Haarlem* zig had vervoegt tot Prins *WIL-
LEM DEN I*, aan den welken, door de Heeren Staaten, reeds,
ten dien tijde, voor zo veel in hen kwam te zijn, was op-

gedra
oorlo
Haar
nige
te le
steld
twin
deze
„ se
„ P
„ en
„ te
doot
druk
aan
uit
En
was
gen
„ h
„ ac
„ bi
„ to
„ d
„
nodi
en v
verb
zodt
ex p
Nom
eliga
schei
men
sent
gep
eene
zij

gedragen het Recht van de hooge Overheid, gedurende den oorlog; en dat aan den Vorst wierde vertoond hoe de Stad *Haarlem*, door menigvuldige rampen, was gekomen in zodanige ongelegenheid, dat zij genoodzaakt had geweest bij Staate te leven, en het gebruik van haare Privilegien te misfen, zo fteld zijne Excellentie order op de vervulling van de vieren-twintig Leden der Vroedschap, en autorifeerd, vervolgens, dezelve, om Jaarliks te treden „ in verkiezinge van acht Per- „ soonen, om daar uit bij zijne Excellentie of bij den Raade „ Provinciaal, verkoren te worden vier tot Burgemeesteren, „ en veertien anderen, om zeven Schepenen daar uit geëligeerd „ te worden.” Het zelfde is, in den volgende Jaare 1579, door de Heeren Staaten bevestigd, ordonneerende mede uit-drukkelijk en taxative, dat de acht genomineerde Perfoonen aan zijne Excellentie overgezonden zouden worden, om daar uit bij den zelve vier tot Burgemeesteren te worden gesteld. En wanneer, in het Jaar 1581, het getal der Vroedschappen was vermeerderd tot tweeëndertig Perfoonen, zo herhaald hoog-gemelde Prins, nogmaals, dat dezelve „ alle Jaaren, ten be- „ hoorlijke tijde, zullen procedeeen tot eene Nominatie van „ acht ende veertien Perfoonen, om uit ten zelve bij ons, of „ bij den Raad Provinciaal, vier tot Burgemeesteren en zeven „ tot Schepenen der Stede van *Haarlem* geordineerd te wor- „ den.”

„ De Meerderheid der Vroedschap, acht, over zulks, niet nodig te treden in eene discussie van Rechten, over de kracht en uitwerking van eene gekwalificeerde Nominatie, en welke verbindtenisfen dezelve medebrenge voor de geenen, die uit zodanige Nominatie aantelling doet. De zulken, welken zig *ex professo* hier over hebben geëxpliceerd, beschrijven het *Jus Nominationis*, *Jus Obligandi eum, cui Electio competit, ut eligat non nisi ex Nominati.* Men remarqueerd het onderscheid, wanneer precise gesproken word, tusfchen eene Com-mendatie, die de verkiezing geheel vrijlaat; tusfchen eene pre-sentatie, welke geen vrijheid permitteerd, maar vordert dat de gepresenteerde noodzakelijk verkozen moet zijn; en tusfchen eene Nominatie, wanneer de Electie geschied uit een getal, het zij dubbel of meer, van zekere genomineerde Perfoonen, bui-
ten

ten welken de Verkiezer niet bevoegd is te treden. Het Recht van Presentatie, eigenlijk genomen en voor zo verre alle Keure daar door uitgesloten zoude zijn, word ten deezen niet gefustineerd. Commendatie is, wanneer, in sommige Steden, de Burgemeesters op de Nominatie, in de Vroedschap gemaakt, Perfoonen noteeren, welken zij voor recommandabel houden, of wanneer de Officiers, of andere daar toe gerechtigden, nevens de Nominatie, hun advies overschrijven. Maar tuschen beide intercedeert de Nominatie, die wel eene verkiezing erkent, maar uit de benoemden, en anders niet; verkrijgende alzo, niet ten aanzien van ieder benoemd Perfoon, maar met opzigte tot het voorgestelde dubbel of meerder getal, het Recht van Presentatie. En het verdient de bijzondere opmerkingen, dat, daar de oude Privilegien in meer precisheid en natter waarneeminge van de beteekenisse der woorden spreken, dan wel in latere tijden is geobserveerd, in het nu veelgedachte Privilegie van Hertoginne MARIA, nopens de Nominatie van achten, gezegd word dat men dezelve „ ons of onzen Stede- „ houder ende Raade van *Holland* presenteeren ende overleve- „ ren zal, om vier Burgemeesteren daar uit te nemen, ” het geen dan de boven geadstrueerde bepaling van de Keure, taxative te doen uit de Nominatien, ten klaarsten bevestigt.

„ Edoch, zonder zig hier over verder te elargeeren; de Vertooners vertrouwen billijk, dat alle twijffeling totaal weg genomen zal moeten zijn, en dat geene tegenspraak overig zal kunnen blijven, wanneer men op dit Artikel concludeert, met de eigen en energique verklaringe van wijlen de Vrouwe Gouvernante zelve. Daar toe confieerd zig dan de Meerderheid van de *Haarlemsche* Vroedschap, en onderschrijft met eerbied de uitspraak, vervat in hoogstderzelve Bericht, onder den datum van den 5 October van het Jaar 1757 aan U Ed. Groot Mog. ingeleverd, en waar bij haare Koninglijke Hoogheid zig heeft gelieven te uitten met deeze woorden: „ aan ons compe- „ teerd het Recht van Electie uit overgeleverde Nomina- „ tien.”

„ En men solliciteerd nu alleen de billijke vrijheid, om het het geene tot hier toe, ter aanwijzinge en adstructie van de Rechten, welken omtrent de verkiezingen van Burgemeesteren

der

der Stad *Haarlem* te observeeren staan, is voorgebragt geworden, te mogen colligeeren en brengen tot een kort summier, en de gedane Electie van SALOMON VAN ECHTEN daar op over te wijzen.

„ Het recht, het geene wijlen haare Koninglijke Hoogheid, glorieufer Memorie, omtrent de Magistraatsbestellingen heeft geoeffend, word gedirigeerd door de Commissie van den Prinse Erfstadhouder. Deeze Commissie bepaald de faculteit tot de gemelde verkiezinge in de achtervolginge van de Privilegien; de Privilegien van de Stad *Haarlem* dicteeren dat de Electie gedaan moet worden uit de Nominatie, in de Vroedschap geformeerd; en dus heeft haare Koninhljke Hoogheid zelve zig verklaard.

„ Maar op deeze Nominatie is SALOMON VAN ECHTEN niet benoemd of gekozen geweest.

„ Hoe komt SALOMON VAN ECHTEN dan in de Kamer van Burgemeesteren?

„ Het heeft, bij de instellinge van de altoosgehonoreerde Misive, kunnen behagen deeze introductie van SALOMON VAN ECHTEN ter gedachte Kamer te fouteneeren op vierderlei gronden, van welken de laatste in rang, roerende de applicabelheid van het Ocfrooi, door U Ed. Groot Mog. in het Jaar 1651 aan de Stad *Haarlem* verleend, reeds hier voren is geoccupeerd. En blijvende dus alleeh over de drie eerstgenoemden, zullen de Vertooners nu, bij orde, de vrijheid nemen omtrent dezelve eenige eerbiedige aanmerkingen aan U Ed. Groot Mog. voor te stellen.

In de eerste plaatze, gepremitteerd zijnde een ampel recit van het geene zedert ruim drie Jaaren omtrent de Regeeringe der Stad *Haarlem* zoude zijn gebeurd, en in welk recit, met vrij scherpe en treffende bewoordingen, word geasfumeerd eene cabale of verbindtenis, tot uitsluitinge van eenigen der Medeleden, zo word vervolgens daar op, als den eersten grond, geformeerd de stelling, dat het ingaan van eene cabale, om daar door zijne Mede-Regenten uit te sluiten, is eene ongeoorloofde zaak, strijdig met alle gronden van Regeeringe, en dat al het geene uit dien hoofde verhandeld en verrigt word even vitieus is.

„ En

„ En wat betreft de stelling, *in thesi* genomen, daar in condescendeert men met volkomen overtuiging.

„ Maar de Meerderheid der Vroedschap ontkent oprechtelijk de geasfumeerde hypotheis, dat diergelijke cabale bij dezelve geëxisteerd zoude hebben. Tot het onderzoek van dit geïmputeerde factum zal dezelve nu directelijk overgaan. En zonder U Ed. Groot Mog., ter deezer plaatze, over de ongemeente expresien te vermoelijken, als welken men vertrouwd dat nooit met de goedkeuringe van wijlen haare Koninklijke Hoogheid, glorieuſer Memorie, aldaar hebben kunnen ter nedergeſfeld worden, zullen de zaken ter toetze worden gebragt, en daar in, zo veel doenlijk is, de draad der Misſive worden gevolgd; in de verzekeringe, dat, bij de gedachte verhandelinge der feiten, de onſchuld en zuiverheid van de daden en intentien der Meerderheid van de Vroedschap, te gelijk met de irregulierheid van de procedures, omtrent dezelve gehouden, zig ten klaarſten zullen vertoonen.

„ De Vertooners remarqueeren dan, in de eerste plaatze, dat men de goedheid van haare Koninklijke Hoogheid heeft geabuseerd, wanneer aan dezelve is bericht geworden, dat, in het Jaar 1755, twintig van de tweeëndertig Vroedschappen der Stad *Haarlem* met den anderen zouden hebben aangegaan eene cabale of verbindtenis, waar bij de twaalf Medeleden zouden zijn uitgesloten. Zodanige uitſluiting, die alhier in den aanvang eenvoudig word vastgeſfeld, doch met eene twijfelachtige applicatie, maar welke in het vervolg word beſchreven als beneemende aan twaalf Leden van de Regeeringe het Recht, dat zij bij hunne aanſtellinge egaallijk met de Medeleden verkregen hadden, is bij de voorschreeve Leden of de Meerderheid van de Vroedschap nooit geconcerteerd of gedacht, gezwegen dat dezelve tot eenige maturiteit of uitwerkinge zoude zijn gekomen.

„ De Vertooners beklagen zig geenzints, dat haare Koninklijke Hoogheid gebruik maakt van het vertrouwen, waar mede de Leden ook het allerinnerlijkste van de Regeeringe aan hooggemelde Prinſeſſe hebben geconfieerd. En verre van daar omtrent als nog iets te willen verbergen, zo is het de waarheid, dat, kort na het overlijden van zijne Doorluchtige Hoogheid,
Prins

Prin
ſcha
Haa
beve
ven
Vro
Wat
ver
ſtel
Cor
ord
nis
doe
inte
des
voo
te
onl
zij
de
gie
Raa
naa
gen
zitte
Can
„
ſche
twit
te
mits
naar
telko
heid
hee
gee
des
een

Prins WILLEM DEN IV, eenige weinige Leden van de Vroedschap zig als eene directie in en over de Regeeringe der Stad *Haarlem* hebben aangetrokken, en dat daar onder zig hebben bevonden de zodanigen, die verscheide zaken hebben gedreven zeer tot ongenoegen van het Meerdergedeelte van de Vroedschap, en in prejuditie van verscheide notabele Leden. Waar van tot staaltjes kunnen dienen, dat, in het Jaar 1754, verscheide gansch onbehoorlijke menées zijn in het werk gesteld, om FRANÇOIS BENJAMIN FAGEL te ontzetten van de Commissie als Thefaurier, welke door hem in behoorlijke orde wierd geambieerd. En dat men ook Mr. REMEES FLORIS VAN ZAAENEN, met deszelfs genoegen, heeft getracht te doen benoemen tot Burgemeester, en zulks speciaallijk met intentie en but om Mr. MATTHEUS WILLEM VAN VALKENBURG, deszelfs Zwager en ouder Vroedschap, op de Nominatie voorbij te gaan en den zelven in het Burgemeesterschap alzo te kunnen precedeeren; en dat men, vervolgens, in zodanige onbillijke schikkingen voortgaande, Mr. JAN FREDRIK PARVÉ, zijnde ten dien tijde in order het zevenentwintigste Lid van de Vroedschap, heeft willen doen committeeren in het Collegie van de Heeren, Uwer Ed. Groot Mog. Gecommitteerde Raaden; de Vroedschappen ook met het misbruiken van den naam der Vrouwe Gouvernante daar toe trachtende te brengen, niettegenstaande zo veele ouder Leden kwamen voor te zitten, en dat de Oud-Burgemeester ELBERT TESTART zig als Candidaat tot die Commissie hadde verklaard.

„ De kwaade gevolgen van zodanige bestieringe bij verscheide Leden van de Vroedschap overwogen zijnde, hebben twintig Leden met elkander versproken, in alle cordaathéid, te zullen voorstaan de wettige Rechten des Erffadhouders, mitsgaders de deugdelijke Privilegien der Stad *Haarlem*, en, naar hun vermogen, verhoeden dat door usurpatien, welken telkens met de voorwendinge van haare Koninglijke Hoogheids welbehagen wierden gegratieerd, de goede ordres geheel omgekeerd zouden worden. Op deeze gronden, en met geene intentie om aan iemand de uitsluiting te geven of in deszelfs Rechten te benadeelen, zijn de gemelde Leden overeengekomen.

„ En

„ En op dat geene haestatie wegens dit hoofdpunt der beschuldigen mag overblijven, de gezegde Leden declareeren oprechtelijk, onder solemneelen Eede te kunnen verklaren, dat nimmer bij henlieden eenige verbindtenis is gemaakt geworden, om de twaalf Leden uit te sluiten van de Nominatien, zo tot Burgemeesteren, als tot Schepenen. Deeze plegtige verklaring hoopt de Vroedschap dat bij U Ed. Groot Mog. zal voldoen tegens bloote accusatien, voor welken geen grond van bewijs geproduceerd heeft kunnen worden.

„ Dat ook de gedachte twaalf Leden met 'er daad niet zijn uitgesloten geweest, toonen de Registers van de Regeeringe. Want in dezelve vind men de niet overgekomen twaalf Leden, egaallijk, met de twintig anderen, in alle de Stads Commissien, als die van Commisfarisfen van de Bank van Leeninge, de Rekenkamer, de Weeskamer, de Kerkmeesters, Thesaurieren of Commisfarisfen van de Stads Werken en wat dies meer is. Zelfs hebben de twintig Leden, zo weinig als de andere twaalf, gedubiteerd om Mr. DANIEL JAN KAMERLING, volgens de recommandatie van haare Koninklijke Hoogheid, voor te slaan als Schout, en zulks ofschoon, tot dien tijd toe, de Registers der Vroedschap van diergelijke recommandatie nooit exempel hadden uitgeleverd. Nog in het laatst gepasfeerde Jaar 1758, hebben de alstoen Regeerende Burgemeesters, in de altoos beoogde concurrentie met alle de Leden van de Vroedschap, zonder eenige uitzondering, aan wijlen de Koninklijke Prinsesse geoffereerd gehad, tot de Commissie in den Raade van Staate, op de Tourbeurte van de Stad *Haarlem*, te zullen benoemen den geenen, welken hooggemelde Vrouwe Gouvernante zoude gelieven te verklaren aan dezelve het meeste aangenaam te zijn. En tot eene allerevidentste preuve, dat de gemelde Leden niet zijn gescludeert geworden, frekt, dat aan Mr. JAN FREDRIK PARVÉ, welken in het Jaar 1755, om de hier voren gedachte redenen, de Commissie in het Collegie van de Heeren Gecommitteerde Raaden was afgestemd, die zelfde Commissie in het Jaar 1758, ook met de Stemmen van de bevorens gedisfentieerd hebbende Leden, is opgedragen.

„ Waar

„ V
bale,
zo vo
het ho
leen r
die ve
zetene
van v
de o
en he
en an
zoude
voorg
heid,
aan d
„
in de
van
der
loten
het o
respon
ke,
perfor
in een
heid,
geoor
Maar
eenigl
doelen
opvolg
Sijsthe
de iev
Meerd
neer d
Burge
gemel
in een
XIX

„ Waar mede nu getoond zijnde dat geene ongeoorloofde cabale, tot seclufie van twaalf Leden, ooit is aangegaan geweest, zo volgt *per se*, dat Mr. JACOB DEUTZ ook nimmer was aan het hoofd van diergelijke verbindtenisfe; maar dat dezelve alleen moet aangezien worden als de oudfte der Vroedschappen, die vermeent hebben, voor het welzijn der Burgeren en Ingezetenen, niet te kunnen verantwoorden dat eene overheersching van weinige Perfoonen, tegens het belang der Stad, alles zoude omverwerpen. En billijk was bij de aangeboren goedheid en het rechtmatig oordeel van de Koninglijke Prinsefe dit een en ander, te weten, en de cabale, en dat Mr. JACOB DEUTZ zoude zijn aan het hoofd van dezelve, gantsch onwaarschijnlijk voorgekomen, schoon de redenen, aan haare Koninglijke Hoogheid, als gronden van derzelve welgefundeerde verwachtinge, aan de hand gedaan, niet distinct genoeg zijn gefuppeditteerd.

„ Want wat betreft de Correspondentie, voor het Jaar 1748 in de Regeeringe der Stad *Haarlem* gehouden, dezelve was van deeze natuur, dat de zestien oudfte Leden altoos de directie der zaken onder zig hadden, en de overige acht hielden uitgefloten; dat, bij versterf van één der zestien eerdere Leden, het oudfte Lid van de acht jongfte Vroedschappen tot de Correspondentie succedeerde; en dat alzo de verkiezingen, welke, volgens de Handvesten, met oordeel en uitlezinge van personeele kwaliteiten moesten geschieden, wierden hervormd in eene opvolginge, welke wijlen zijne Doorluchtige Hoogheid, naar deszelfs gewoone en altoosgeroemde wijsheid, heeft geoordeelt niet van het vereischte nut voor de Stad te zijn. Maar dusdanige uitkeuze, achtervolgende de Privilegfen, is het eeniglijk, waar op Mr. JACOB DEUTZ bij continuatie komt te doelen, en de beschuldiging, dat men zig wil kanten tegens de opvolginge in rang en sesfie, toont zelve dat het goedgekeurde Sijsthema geenzints word verlaten. Niet minder misgrijpt zig de iever, om haare Koninglijke Hoogheid ten nadeele van de Meerderheid der *Haarlemsche* Vroedschap in te nemen, wanneer de uitfluiting van den Baljuw van *Kennemerland* buiten het Burgemeesterschap is geaccuseerd geworden al mede uit de opgemelde Correspondentie voortgekomen. Dezelve heeft berust in een Reglement van de gantsche Vroedschap, vastgesteld in

XIX. DEEL. V den

den Jaare 1718; en Mr. JACOB DEUTZ heeft niet kunnen klagen over eene seclufie, bijzonderlijk ten zijnen opzigte; deeze fchikking was beraamd elf Jaaren voor dat Mr. JACOB DEUTZ in de Regeeringe der Stad *Haarlem* is gekomen, en negentien Jaaren voor dat dezelve tot Baljuw van *Kennemerland* wierd gecommitteerd. Dit Reglement echter heeft de Vroedschap ter intentie van zijne Doorluchtige Hoogheid, hoogloffelijker Memorie, bij speciale Refolutie, kort na deszelfs aanftellinge tot Stadhouder, wel willen doen ophouden. Het is voorts geweest de goedheid van den altoos hooggewaardeerden Prinfe, welke Mr. JACOB DEUTZ, conform de origineele en wettige Conftitutie van de *Haarlemfche* Regeeringe, heeft willen zien bevordert tot Hoogheemraad van *Rhijnland*, en Burgemeester der Stad *Haarlem*. Deeze goedheid meriteerd altoos de erkentenis; en nevens het algemeen verlies beklagen de Vertooners zig zeer bijzonderlijk, dat de ontijdige dood van de hoogeruoemde Vorftinne hen beroofd van het zo gedefidereerd genoeg, om haare Koninklijke Hoogheid door deeze hunne eerbiedige Remonftantie te mogen overtuigen dat aan die erkentenis niet is gemankeerd; dat nog cabale, tot ufluitinge van andere Medeleden, nog hoofd van dezelve, bij deeze Vroedschap plaats heeft gevonden; en dat dus alle hardigheden, ten dien reguarde in de hooggemelde Miflive voorkomende, gantsch onverdiend zijn geapliceerd geworden.

„ Aan gelijke ongunftige infinuatie moet de Vroedschap der Stad *Haarlem* attribueeren, dat hunne zo geoorloofde als noodzakelijke voorzieninge tegens de wanorde en ongergelde ambitie, verder, word genoteerd als een onbetamelijke daad, waar mede op eenmaal de Privilegien van *Haarlem* den bodem worden ingeflagen, de Conftitutie van de Regeeringe in den grond gerenverfeerd, en aan twaalf Leden van de Regeeringe benomen het Recht, waar van zij niet konden gepriveerd worden. Niet alleen de eminente plaats, welke wijlen haare Koninklijke Hoogheid, glorieufer Memorie, heeft bekleed; maar, bovendien, de oprechte eerbied en affectie, welke, de Vertooners aan hoogstdezelve altoos hebben toegedragen, en voor de illufre nagedachtenisfe ten allen tijde zullen conferveeren, zal de Meerderheid der Vroedschap onveranderlijk doen blijven in het refpect.

speet, dat men aan de hooge Charges der Prinzen Stadhouderren verschuldigt is.

„ Maar keerende zig tot de zulken, die zig durven vergrijpen aan de verpligtinge, waar mede het zelfde hooge Character nopens de waarheid der gebeurtenisfen geïnformeerd moet worden, beroept men den stoutsten beschuldiger, dat door den zelven worde getoond het bewijs, dat één der twaalf Leden, hij zij wie hij zij, door de opgemelde overeenkomste der twintig Leden is gepriveerd van zodanig Recht, als aan denzelven, achtervolgende de Privilegien der Stad *Haarlem*, zoude hebben gecompeteerd. De Privilegien zelven zijn hier voren reeds geroerd, en zullen hier na nog verder onderzocht moeten worden. Uit dezelve zal blijken, dat, bij de Vroedschap, tot Burgemeesteren en Schepenen gekozen of benoemd moeten worden, niet de naasten in rang volgende, maar welken zij, op hunnen gedanen Eed, zullen oordeelen te zijn van de allernotabelste, nutste, rekkelijkste, rechtvaardigste, verstandigste en vreedzaamste liefhebberen van het Vaderland. Dit rigtfoer volgende, herhaald men de gedane provocatie; dat iemand der niet benoemde Leden opkome, zig betoge te zijn van de evengemelde Characters, daar voor in het gemoed van zijne Medeleden te wezen gehouden, en niet te min te zijn gepriveerd van zijn Recht, of daar in eenigzints benadeelt. En zonder zig te enveloppeeren in de onmogelijkheid, waar door de absurde accusatie zig zelve vernietigd; men heeft zig op den Eed en Conscientie, aan welken het oordeel omtrent deeze kwaliteiten gesteld is, te wel onderzocht, als dat ook daar ter plaatze enige verwijtingen ontmoet kunnen worden.

„ De gecensureerde verbindtenis alzo kortelijk, met opzichte tot deszelfs oorsprong en bestaan, in zijnen waren dag wezende gesteld, zo gaat de Vroedschap over tot het geene, vervolgens, omtrent deeze overeenkomst is gebeurd.

„ En steeds voor oogen hebbende de hooge Commissie van den Prinse Erffstadhouder, hier voren eerbiedig bijgebracht, wil de Meerderheid der Vroedschap zeer gaarne aan de goedheid van wijlen de Prinsefe Gouvernante erkennen, dat eenige Leden met de bedenkingen van haare Koninglijke

Hoogheid, omtrent dit stuk, zijn gehonoreerd geworden. Doch wenschelijk ware het geweest, wanneer de gedachte Leden hunne condities aan hooggemelde Vorstinne hebben mogen justificeeren, en de onschuldige zo wel als nutte einden van de overeenkomste, op de allervoldoenste wijze, betogen, dat daar in ook hadde berust mogen worden.

„ Vervolgens is door de Meerderheid der Vroedschap, bij het formeeren van de Nominatie tot Burgemeesteren voor het Jaar 1756, gehandeld in de volmaaktste trouwe, zijnde zelfs de namen van verbonden Leden en van gefecludeerde Leden, die van andere geboorte zijn als uit de Vroedschap, aan hen geheel vreemd en onbekend. De benoeming is geschied volgens het gekwalificeerd dictamen van den Eed en de Conscientie der Leden; bij het openen der Biljetten is bevonden dat voor SALOMON VAN ECHTEN en Mr. DANIEL JAN KAMERLING minder Stemmen waren, dan voor die geenen, welken als Genomineerden wettelijk zijn geprefenteerd geworden. Maar zulks had geene andere oorzaak, als de vrijheid en de verpligting, welke men aan de Privilegien is verschuldigd. Ook was, bij het overleveren van de gedachte Nominatie, in handen van de Prinsesse Gouvernante, aan de Leden van de Vroedschap niet voorgekomen een bijzonder ongenoegen jegens de meergemelde overeenkomste; maar haare Koninglijke Hoogheid had alleen gelieven te vragen *of de Nominatie was geformeerd volgens den rang der Regenten.*

„ En hier op door Mr. GYSBERT JAN DE BRUIN gezegd zijnde, dat de benoemde IZAAK KLIFFORD en Mr. KASPAR JACOB RAVENS lager in rang zouden wezen, dan SALOMON VAN ECHTEN en Mr. DANIEL JAN KAMERLING, zo heeft haare Koninglijke Hoogheid zulks wel geimputeerd aan eene Animositeit tusschen de Leden van de Vroedschap, en betuigd dat de discrepances aan hoogstdezelve zeer onaangenaam kwamen te zijn. Doch het is daar benevens ook zeker, dat aan die idées, ten dien tijde, door hooggemelde Vorstinne nog zo weinig crediet wierde gegeven, dat zelfs de Miffive, gearresteerd in de Vroedschap den 14 September van het Jaar 1756, en door eene plegtige Deputatie aan de Vrouwe Gouvernante afgezonden, waar bij overtuigende werd aangetoond dat

dat de
bende
rang,
geene
dezelv
haare
ne El
deerd
sesse
worde
van d
die zo
„
re de
eveng
re ge
ben;
afzigt
te m
zijn
de na
gens
nante
heeft
dat ha
cellijk
ren en
„ N
opgele
Jaar 1
wettigt
WITTE
en Mr
eenige
Leden
En de
Mog.

dat de gemelde Vroedschap, volgens de Privilegien, was hebbende eene vrije verkiezing, zonder eenige bepalinge van rang, als mede, dat in de handelingen van de Vroedschap aan geene Animofiteiten was toegegeeven, niet eens aan hoogstdezelve heeft behoeven te worden overgeleverd, maar door haare Koninglijke Hoogheid kort daar aan is getreden tot eene Electie, waar door de Leden van de Vroedschap gefunderdelijk hebben mogen besluiten, dat de Koninglijke Prinsesse van de wettigheid der Nominatie was gepsuadeert geworden, zo als uit de twee Resolutien van de Vroedschap, van den 14 en 19 September van het Jaar 1756, welke tot die zaak haare betrekking hebben, klaarder is te zien.

„ En voor zo veel de Vrouw Gouvernante heeft gelieven te declareeren dat hoogstdezelve, uit consideratie dat de twee evengenoemde Leden niet hadden geklaagd, en volgende haare gematigde handelwijze, deeze Electie gedaan zoude hebben; zo wil de Vroedschap wederom zeer gaarne de gemelde afzigten met dankzegginge acceptceeren. Doch vertrouwd niet te min dat, nevens dezelve, bij hooggedachte Prinsesse zal zijn gepondereerd, dat de verkiezing niet was contrarieerende aan de Privilegien, uit oorzaak dat geene consideratiegens dezelve, met eene billijkheid, van de Vrouwe Gouvernante en Voogdesse hebben kunnen gevergd worden. En men heeft in dit vertrouwen te meer gesterkt moeten wezen, om dat haare Koninglijke Hoogheid een ouder Regent, die actueellijk op de Nominatie was gesteld, heeft gelieven te pasfeeren en een jonger Lid te verkiezen.

„ Met geene mindere trouwe en serieuze waarneeminge der opgelegde verpligtingen is de Nominatie voor het volgende Jaar 1757 uitgebragt, zonder dat eene ongeoorloofde en onwettige Secluse plaats heeft gevonden. Nog Mr. JUSTUS WITTE, nog de reeds veel genoemde SALOMON VAN ECHTEN en Mr. REMEES FLORIS VAN ZANEN zijn, uit hoofde van eenige overeenkomste, voorbij gegaan, maar nevens andere Leden, conform de vrijheid der verkiezinge, niet genoemd. En de Vroedschap verzoekt de reflectie van U Ed. Groot Mog. over den grond, waar op de Meerderheid der Leden

met zo veel declin word beschuldigd, dat dezelve, in het uitbrengen van gedachte Nominatie, zoude zijn voortgegaan in het maintineeren en dadelijk werktellig maken van haar ongeoorloofd verdrag. Niet alleen ontbreekt alle bewijs; maar de habile pen, wiens ministerie gebruikt is, en die zulks heeft durven stellen, retireerd zig, in het vervolg, meer dan eens, op de sustenuen en begrippen van de beschuldigers, zonder zelve iets te termineeren. Dus word gezegd, dat de drie opgemelde Leden, volgens hunne sustenuen, naar het aloud gebruik, gegrond op de Privilegien, op de Nominatie gebragt hadden moeten worden; en, sprekende van de pretense Nominatie, door de elf Leden overgezonden, word gedeclareerd dat dezelve, naar hun begrip, conform zoude zijn aan de Privilegien van de Stad. Deeze sustenuen en begrippen van een minder getal Leden, die zig, buiten orde, tegens het Kollegie opwerpen, worden wel voorzigtelijk bij het Stadhouderslijk bestier niet geadopteerd; gelijk ook tot dit oogenblik over dezelve niet is geoordeelt; maar het *accusasse* schijnt echter genoeg te zijn geweest voor den uitvinder van deeze insinuatien, om het zelve te poseeren tot een interims fundament, waar op de eer en achting van de Vroedschap der Stad *Haarlem* ter neder word geworpen, zonder, ondertuschen, te hebben willen reflecteeren, dat, met meer recht, als eene contrarie preuve en voldoende bewijs dat geen verdrag tot Seclusie van de elf Leden werkende is geweest, moest dienen al het gunt dezelve Meerderheid, in maniere voorschreeve, ten reguarde van dezelve hunne Medeleden, met alle toegevendheid, te meermalen hadden betoond. En wat het gevanceerd aloud gebruik aangaat, het zelve wierd, buiten de bovengedachte correspondentie, welke naderhand, bij de herstellinge van het Stadhouderschap, is vernietigd, in de Stad *Haarlem* nooit gezien. En wanneer, in het jaar 1755, aan de importune Sollicitatien voor de benoeming van Mr. JAN FREDRIK PARVÉ tot de Commissie in het Collegie van de Heeren Gecommitteerde Raaden wierd gerepresenteerd, dat het niet aangenaam konde zijn om een der jongste Leden het ouder Lid, het welk reeds in den rang van Burgemeester was gesteld, ongenoegen te geven, zo heeft

het

het b
reple
tot d
lucht
”
Meer
de v
geva
desti
loof
eiget
toeg
heel
welk
het
ooge
zijn
rich
dacl
het
daar
bore
ook
mens
”
naar
twint
elf
Gou
le L
men,
haare
schap
heeft
rerw
lang,
den,
Mee

het bovengedachte Directorium van dien tijd wel weten te replicceeren, dat dusdanige confideratien voorrang inclineerden tot de oude correspondentie, welke door wijlen zijne Doorluchtige Hoogheid was afgekeurd.

„ Maar is de handeling van de Vroedschap, en derzelve Meerderheid, vrij van alle reprochabele verbindtenisse, met de uitterste surprise word thans gezien, dat, bereids in het geval van den Jaare 1757, elf Medeleden, afzonderlijk, clandestin, buiten de Vroedschap, en dus bij eene allerongeoorloofste cabale, hebben gesmeed eene Nominatie, en dezelve eigener autoriteit, aan wijlen haare Koninglijke Hoogheid toegezonden. Van deeze onderneeminge, zo onwettig en geheel strijdende tegens de Rechten van de Vroedschap, aan welke, collegialiter daar toe vergadert, alleen het Recht tot het uitbrengen van de Nominatie is vergund, was, tot dit oogenblik toe, bij de Vroedschap geen kennisse geweest, als zijnde van dit stuk, hoe zeer bevorens gebeurd; in het Bericht van wijlen haare Koninglijke Hoogheid, glorieuser gedachtenisse, aan U Ed. Groot Mog., van den 5 October van het Jaar 1757, geen de minste mentie gemaakt, zonder dat daar van eenige andere reden te begrijpen is, als de aangeboden goedheid van haare Koninglijke Hoogheid, waar mede ook in deezen de gemelde elf Leden wel heeft gelieven te menageeren.

„ De Vertooners kunnen echter aan U Ed. Groot Mog. naar waarheid berichten, dat geene Nominatie door eenentwintig Leden van de Vroedschap, gesepareerd van de andere elf Leden, is geformeerd, uitgebragt of aan de Vrouwe Gouvernante gepresenteerd geworden. In en door het geheele Lighaam van de Vroedschap is, bij opneeminge der Stemmen, geformeerd eene Nominatie. Deeze is, bij order, aan haare Koninglijke Hoogheid, uit naam van de gantsche Vroedschap, ingegeeven, en alzo ook aangenomen. Over dezelve heeft de Vrouw Gouvernante begeerd te nemen informatie; terwyl een diep stilzwijgen de andere, nu meer dan een Jaar lang, voor de oogen der Vroedschap heeft verborgen gehouden. In zulk eene situatie zig gesteld vindende, moet de Meerderheid der Vroedschap nogmaals op het ernstigste im-

ploreeren de attentie van U Ed. Groot Mog. over dezelve, en hoe, op dusdanige wijze, en wanneer diergelijke onderneeming gratie zal vinden, alle Handvesten, Privilegien, Rechten der Vroedschappen en orders van de Regeeringe worden vertreden. De Handvesten en Privilegien dicteeren, openlijk, dat bij de Vroedschap, geconsidereerd en corps en solemneeljk te samen geroepen, op eenen daar toe bepaalden tijd, zal worden geprocedeert tot het maken van de Nominatie. De Vroedschap vergadert ten dien einde. De Leden leveren alle hunne Biljetten in. Bij de opneeminge van dezelve word de Nominatie uitgebragt, volgens de orders van de Regeeringe, en op dezelve word bij een notabele Meerderheid geconcludeert. Eén Lid protesteerde tegens dezelve; daar bij voegt zig een tweede Lid; doch beide consenteeren dat die Nominatie aan de Vroede Gouvernante en Voogdesse zal worden afgezonden, sustineerende, alleen, dat mentie van hun Protest gemaakt zoude moeten worden. Hier op besluit de Vroedschap. De gearresteerde, en alleen in de Vroedschap geformeerde Nominatie, word ter verkiezinge ingeleverd. Maar elf Leden, die hunne Biljetten in de Vroedschap hebben overgegeven gehad, en alzo voor dat Jaar hebben gedefungeerd, onderstaan echter zig, particulierlijk, te combineeren, usurpeeren, met een allergevaarlijkst exempel, het Recht van het Kollegie van de Vroedschap, geheel buiten het zelve Kollegie, formeeren op hun chef eene Nominatie, en zenden dezelve aan de Koninglijke Prinsesse. Hier op ontstaan difficulteiten, die ook U Ed. Groot Mog. occupeeren, waar in echter de Souverain geen meer licht of opening heeft ontvangen, dan aan de Vroedschap wierd gegund. De separate Nominatie der elf Leden blijft verborgen. De bedenking, welke nu geconstitueerd word als bestaan te hebben daar in, dat twee verzoeken, regelrecht aan den anderen geoppooserd, op twee Nominatien zijn gedaan, is aan U Ed. Groot Mog. voorgesteld als eene klage van illegaliteit tegens de eene Nominatie, en heeft getoucheerd de bevoegdheid om deswegens onderzoek te doen. Op deezen grond is gedaan berusten het geresolveerde van U Ed. Groot Mog. van den 19 November van het Jaar 1757, dicteerende, uitdrukkeljk, dat alleen de

kwes-

kwes-
 onder-
 gecot
 uit n
 nu ot
 tot e
 of w
 „
 kelij
 over
 verd
 gem
 „
 eenk
 den.
 zelv
 boe
 om
 zui
 in
 rigli
 ter g
 telij
 „
 Resé
 het]
 delet
 re d
 derh
 waar
 twee
 ten,
 fen;
 om
 Maa
 ten :
 al v
 eenk

kwestie is geweest over het Recht van Informatie. Maar het onderzoek, het geen bij U Ed. Groot Mog. niet anders was geconfidereerd, als te gaan, bepaaldelijk, over de Nominatie, uit naam van de Vroedschap ingeleverd, heeft zig, zo als men nu ontwaar is geworden, nog in het zelfde geval, geëxtendeert tot een onderzoek, om uit twee Nominatien, en van wat alloi, of wiens werk is die tweede? te verkiezen.

„ De Meerderheid der Vroedschap hoopt met deeze noodzakelijke aanwijzingen te mogen volstaan, zonder zig te nuiten over gevolgen, welken zij schroomt naar te oogen, en zonder verder te roeren het voorgevallene, met respect tot de hooggemelde Resolutie.

„ Alleen zal dezelve, met relatie tot de veelgemelde overeenkomst, alhier, ten besluite, zeggen dat de eenentwintig Leden, ziende hoe aan haare Koninklijke Hoogheid, wegens dezelve, bij continuatie meer en meer nadeelige gedachten ingeboezemd, en dat hunne heilzame intentien wierden misbruikt, om de opgemelde Nominatie, niet anders gemaakt als met een zuiver acquit van de opgelegde verplichtingen, te denigreeen, in de maand September van den gezegden Jaare 1757, eenpariglijk hunne overeenkomst hebben vernietigd, en het geschrift, ter gelegenheid van dezelve, buiten iemands præjuditie en blootelijk als bericht geformeerd, hebben in het vuur geworpen.

„ Vervolgens heeft de Vroedschap, op den voet van de Resolutie, bij dezelve, collegialiter, op den 13 December van het Jaar 1757 genomen, en van welke, om niet bedekt te handelen, besloten wierd Copij aan haare Koninklijke Hoogheid te doen geworden, zig bereidwillig laten vinden in neutrale onderhandelingen, tot wegneeminge van de differenten. En het is waar, dat aan de Vroedschap zijn voorgesteld, onder anderen, twee Artikelen, waar op voornamelijk wierd geurgeerd; te weten, in de eerste plaatze, om af te zien van alle verbindtenissen; en ten tweeden, om voortaan niemand om haat, nijd, of om eenigerhande andere zaken, te verfteken van de Nominatien. Maar het eerste deezer Artikelen was volstrekt onnodig, immers ten aanzien van de eenentwintig Leden, dewijl door dezelve, al voor drie maanden en meer, van alle verbindtenisse en overeenkomst geheel was afgezien geworden, zo als hier voren naar

waarheid is gemeld. Tegens het tweede, voor zo verre daar bij niet alleen wierden uitgesloten haat en nijd, maar ook, generaallijk, alle andere oorzaken, stelden zig op de Privilegien, waar over, ter gelegenheid van de naastvolgende stelling, breder zal worden gesproken; en het is de ernstige last van de hooge 's Lands Overheden, dat zulken, die bij de Vroedschap, op derzelve Eed en Conscientie, niet worden geoordeeld te zijn van de meestbegunstigden met de kwaliteit, in de Handvesten voorgeschreven, van de Nominatie versterken moeten blijven. Deze aanmerking alleen moest het werk noodzakelijk doen sluiten, also het van eerlijke Regenten, die attentie dragen op hunne verpligtinge, niet kwalijk kan genomen worden; maar dat aan dezelve allezints past niet te condescendeeren in verbindtenissen, welkers uitvoering zij, in goeden gemoede, houden te strijden met de Privilegien, waar aan zij bij Eede verbonden zijn. Maar, boven dien, konde bij de Vroedschap niet worden ontdekt eenige wettige redenen voor het point, het welk met opzigt tot Mr. JUSTUS WITTE werd gemoveerd, en waarom aan denzelve eenige satisfactie moest worden gegeven, met hem, en niemand anders, ingevalle van remplacement, op de Nominatie te stellen. Want indien zodanige gelijkheid aan den Gerechte, als bij de hooggemelde Misfivè van wijlen haare Koninglijke Hoogheid is ter neder gesteld en word gefustineerd, waargenomen zoude moeten worden, dan was het niet de tour van Mr. JUSTUS WITTE om verkozen te mogen zijn, het zij men dien Heer eenvoudig considereere in den rang als Vroedschap, of het zij men denzelve beschouwe in de opvolginge onder de Burgemeesteren; en de Electie van Mr. JUSTUS WITTE, desniettegenstaande, in het vervolg gedaan, statueerd eene volmaakte contradictie in dat Sijsthema. Als Vroedschappen behoorden noodzakelijk voor te gaan de genomineerde IZAAK CLIFFORT en Mr. JAN VAN STYRUM, als hebbende nog nooit Burgemeesteren geweest. In den rang van Burgemeesteren hadden voorrang moeten hebben Mr. AREND DE RAAD, die, zedert het Jaar 1754, buiten het Burgemeesterschap was geweest, en Mr. DAMMAS GULDEWAGEN, welke zedert het Jaar 1752 niet was verkozen. Terwijl, daar tegens Mr. JUSTUS WITTE eerst in het Jaar 1756 was afgetreden, na eene gecontinueerde Regeeria-

ringe van twee Jaaren te hebben waargenomen. Voorts waren Mr. KAREL VAN DYK en Mr. FRANÇOIS BENJAMIN FAGEL de Burgemeesters, die in 't laatstvoorgaande Jaar gedient hadden. En zoude men de beschuldigde Nominatie applicceeren in het famenstel van Regeeringe, het geen men, buiten allen grond, aan de Stad *Haarlem* heeft willen doen opdringen, zo was voor Mr. JUSTUS WITTE geene plaats op dezelve. Om echter te toonen met wat iever de Vroedschap was verlangende de benevolentie van de Vrouwe Gouvernante te mogen genieten, en de oprechtheid der handelingen niet verdacht houdende van zodanige sequeelen, als door eenigen hunner Medeleden, op den 10 September van het Jaar 1758, zijn in het werk gesteld, en vervolgens, door het misbruiken van eene praesidiale autoriteit, zig al verders hebben geopenbaard, zo is niet alleen aan Mr. GYSBERT JAN DE BRUIN, één der zogenaamde gefecludeerde Leden, gedefereerd de Commissie in den Raade van Staate; maar, in deszelfs plaatze, is op de Nominatie van Burgemeesteren gesteld Mr. JUSTUS WITTE, welke ook door haare Koninglijke Hoogheid terstond is verkozen.

„ Het is, bij orde, mede de waarheid, dat aan de Vroedschap nader is voorgesteld geworden, om in het zesde en vijftiende Artikel van het Reglement, het geene bij de Vroedschap, in het Jaar 1752, eenpariglijk was aangenomen, te infereeren de clausulen, bij de Misfive van wijlen haare Koninglijke Hoogheid gementioneerd. En hadde men zig mogen verzekeeren dat hier mede niets wierde beoogd, strijdig met de verbindtenisse der Handvesten, men zoude al weder tot toegevenheden zijn overgekomen. Edoch klaarlijk wezende gezien, dat, welke uitterlijke faciliteiten wierden vertoond, het dessein der elf Leden, of van verre de meesten van dezelve, echter altoos was blijvende om te doen introduceeren eene noodzakelijke opvolging der Vroedschappen tot de Nominatien van Burgemeesteren, volgens den rang en de orde van sessie, en diergelijke opvolging volstrekt onbestaanbaar zijnde met de Privilegien, zo konde, door het aanneemen van die clausulen, niets anders te wege gebracht worden, als de wanorders te vermeerderen en nieuwe gelegenheden tot ongegronde vorderingen open te stellen. En ten onloochenbaren preuwe, dat dit poinct op zodanigen

gen

gen voet wierde gepousteerd, heeft de Vroedschap alleen te doen aanmerken, dat zelfs twee dier Leden, welken over hunne gereedheid tot toestemminge in de gedane Propositionen, met louange worden vereerd, de clausul nochte om eenigerhande zaken, schoon aan dezelve in het gedachte zesde Artikel een behaaglijker plaatze wierd aangewezen, niet hebben geadvoueerd, als met de bijvoeginge der woorden dan in de Privilegien zijn vervat. Doch met welke bijvoeging geenens der andere Leden van het nieuwe Sijstema, als waar door eenige uitzondering wierd vrij gelaten, zig hebben willen conformeren.

„ In obediencie dan van het voorschrift der Privilegien is, met geheele en oprechte verlatinge van alle overeenkomst, op den 7 September van het Jaar 1758, zonder iemands hoon, zonder iemands belediginge, geformeerd de Nominatie, over welke de Vroedschap nu wederom, en zonder eenigen grond, zig zo zeer vind bezwaard en beledigd. Sterk is deeze klage. Maar de Meerderheid der Vroedschap vind zig tot dezelve gedrongen, hier door, dat, daar men wijlen de Vrouwe Gouvernante de gantsche existentie van de voorgewende verbindtenisfe eeniglijk heeft doen gronden op de ouverture, aan hoogstdezelve deswegens gedaan, en te gelijk aan dezelve communicatie doet erkennen het bericht, dat de Aeste, deswegens geformeerd, in het vuur is geworpen, nogthans dit alles bij de voorgemelde *Misfive* zodanig heeft willen tourneeren, dat het eerste wel is aangenomen en daar van een ampel gebruik gemaakt; maar dat, ten aanzien van het andere, men heeft goedgevonden te posfeeren, dat, desnietteenstaande, het oogmerk van dezelve Aeste zoude zijn gebleven, en dat een aanhoudend voorneemen van verongelijkinge in de waereld zoude exteeren. Nooit was 'er zulk voorneemen, en nooit zal haare Koninglijke Hoogheid zig hebben kunnen herinneren, dat de vertrouwende confesie eenigen schijn daar van zoude hebben geopenbaard. Nooit was 'er diergelijke cabale, welker desfeinen de twee jongste Vroedschappen zouden helpen uitvoeren; maar dezelve zijn, immediatelijk, met het doen van den Eed als Vroedschappen, getreden in de verbindtenisfe om de Privilegien, welken zij niet zo ter loops gelezen hebben, als bij de instellinge van het Bericht

is gefchied, te helpen voorftaan. En, om hier over niet verder in longeur te treden, tot confufie van de befchuldigers moet ftrekken, dat SALOMON VAN ECHTEN ook door verfehede Leden, welken als verbondenen gedenigreerd worden, is geftemd; zijnde, bij de opneeminge der Biljetten, gevonden dat voor SALOMON VAN ECHTEN hadden geopineerd zestien Leden, en voor Mr. REMEES FLORIS VAN ZAAZEN twaalf Leden, terwijl het getal der gefecludeerde Leden door haare Koninglijke Hoogheid op tien is bepaald geworden. En kan dit nog niet voldoen, zo word, uit naam van de Meerderheid der Vroedfchap, niet alleen herhaald de hier voren gedane betuiging, dat zij hebben benoemd de Perfoonen, welken zij in goede confcientie hebben geacht te zijn zodanigen, als de Privilegien zijn requireerende; maar men mag vrijmoedig en oprechtelijk daar bij voegen, dat zijlieden uit die geenen, welken bij hen, op hunnen gedanen Eed, alzo gehouden zijn, niemand hebben verftoken om haat, nijd of om eenigerhande zaken. Dit is alles, en meer dan het geene van een Vroedfchap, door den Souverain begunftigd met het Recht van uitkeuze, bij het Stadhouderlijk beftier gevergd zoude kunnen worden; en waar over zijlieden, genoopt door de indigne befchuldigingen, welken in het Bericht van wijlen de Vrouwe Gouvernante, door een ongeneegen hand, zijn verfpread, zig voor U Ed. Groot Mog. hebben willen purgeeren.

„ De Stad *Haarlem* heeft echter, tot haar merkelyk leedwezen, moeten ondervinden, dat, niettegenftaande deeze wettige Nominatie, de Vrouw Gouvernante heeft kunnen geperfwadeert worden eene Electie te doen buiten dezelve; en dat, zonder dat aan de Vroedfchap eenige blyk van aanklagte daar regens is gegund, en zonder dat de Gedeputeerden, welken de eer hebben gehad deeze Nominatie aan haare Koninglijke Hoogheid in hooge perfoon over te leveren, met eenige openinge deswegens zijn gehonoreerd, benevens Mr. JUSTUS WITTE, Mr. JACOB DEUTZ en Mr. MATTHEUS WILLEM VAN VALKENBURG, tot Burgemeester is verkoren SALOMON VAN ECHTEN, welke door de Vroedfchap niet was benoemd.

„ Dit is het origineele voorwerp van het bezwaar, door de Meerderheid van de Vroedfchap gebragt in den fchoot van U Ed.

Ed.

Ed. Groot Mog. En dezelve heeft geen reden om voor U Ed. Groot Mog. te verbergen de wijze, op welke deeze verkiezing is gefinfalleerd; wat bij die gelegenheid op de Kamer van Burgemeesteren is voorgevallen; hoe vervolgens de Vergadering van de Vroedschap, welke wettig belegd was geworden, onbehoorlijk is geturbeerd; en welke vreemde en zeer finguliere zaken de Stad *Haarlem* verder op dat subjeet heeft zien te werk stellen.

Te weten, op den 10 September van het Jaar 1758 zijn, bij last van den Hoofd-Officier, door een der Stads-Boden, gedagvaard, om tegens twaalf uren op het Stadhuis te komen, niet de vier Burgemeesters, volgens constant gebruik, maar alleen twee van dezelve, Mr. JACOB DEUTZ en Mr. MATTHEUS WILLEM VAN VALKENBURG, om den Eed af te leggen. Deezen, ten behoorlijken tijde in de Kamer van Burgemeesteren verscheenen zijnde, vonden aldaar Mr. JUSTUS WITTE, benevens den Secretaris VAN NIEUWENHUIZEN. Doch kort na hen verscheen de Hoofd-Officier Mr. DANIEL JAN KAMERLING, en weinig daar na zag men, tot de uitterste surpris van de twee groepen Burgemeesteren, mede ter Kamer intreden den Oud-Schepen SALOMON VAN ECHTEN. Hier op de Misfivè van haare Koninklijke Hoogheid voorgelezen zijnde, en de Schout alzo willende roetreden tot de Beëdiginge, hebben de Burgemeesters DEUTZ en VAN VALKENBURG aan den Hoofd-Officier verklaard hunne wettige verwondering over de aangefcheven Electie van den genoemden Oud-Schepen SALOMON VAN ECHTEN, als zijnde niet gesteld geweest op de Nominatie van de Vroedschap, uit welke alleen de verkiezing, achtervolgende de Privilegien, moeste geschieden; te gelijk den gedachten Officier herinnerende, dat hij zelve mede een Lid van de Vroedschap kwam te zijn, en den Eed tot voorstand van de Stads Privilegien had gedaan. Maar het antwoord van den Hoofd-Officier bestond, zakelijk, daar in, dat hij was een Officier van de Graaflijkheid, en dat hij opvolgde de Wetten van den Souverain; dat, indien zij Heeren DEUTZ en VAN VALKENBURG niet wilden zijn beëdigd, zulks in hunne vrijheid stond; en dat hij Officier deswegens zoude schrijven; maar dat hij met de andere Heeren zoude voortgaan. In de uitterste perplexiteit over dus-

da-

daanig voorstel, voelende het nadenkelijke der woorden, waar mede de Hoofd-Officier zig wilde verdedigen, en mogende niet abandonneeren het welzijn der Stad *Haarlem* en het maintien der Privilegien, aldaar in de allerpresantste crisis gebragt, zo hebben dezelve verkozen den Eed af te leggen; doch te gelijk gedaan de Protestatie, bij het Request der achtien Leden reeds geannexeerd.

„ En dit maakte de eerste scene van deeze memorabele Acte, gelijk het gedachte Protest word geaccuseerd als de eerste daad van oppositie; doch waar omtrent geene wijdlustige Justificatie nodig zal zijn. De fundamenteele Constitutie der Stad *Haarlem* bestaat zodanig, dat aan de Vroedschap, bij wettige Oütrooien en Privilegien, is vergund het Recht om te benoemen het dubbel getal der Perfoonen, uit welken de Burgemeesters noodzaaklijk moeten worden verkozen. Aan den Erftadhouder is opgedragen het Recht, om, achtervolgende de Privilegien, en alzo uit de genomineerde acht Perfoonen, de Burgemeesteren te verkiezen. In de Kamer van Burgemeesteren verschijnt een Oud-Schepen, die niet ouder de acht Perfoonen is benoemd, en welke over zulks niet verkozen heeft kunnen worden. De Schout treed toe om den zelve te nemen in den Eed als Burgemeester; wat stond de aldaar tegenwoordige Burgemeesteren, die den Ongekwalificeerden, *via facti*, moeten zien installeeren, anders open, als te omhelzen het eenige middel tegens de overmagt, hun Protest tegens zodanige informeele handelingen in te brengen?

„ Maar een nieuw tooneel van nog vreemder vertooningen volgt. De Rechten van de Stad, en de Prærogativen van de Vroedschap, door deeze verkiezinge directelijk zijnde getouchéerd, zo word, in de Kamer van Burgemeesteren, voorgesteld om het Kollegie van de Vroedschap, als representeerende, in het algemeen, het Lighaam van de Stad, en wiens Recht van benoeminge bijzonderlijk was benadeelt, deswegens te convoceren. Maar, ten proeve van de irreguliere handelwijze, waar mede de Rechten der Stad *Haarlem* getractéerd stonden te worden, ziet men de Privilegien, welken gelasten dat aan de Vroedschap gebragt moeten worden alle zaken, den stand der Stede aangaande, terstond verworpen; Mr. JUSTUS WITTE stemt

te-

tegens het beleggen van de Vroedschap; bij den zelven voegt zig SALOMON VAN ECHTEN; en welke pogingen gedaan mogen worden om deeze Heeren te overtuigen, dat, indien SALOMON VAN ECHTEN al niet behoorde te superfedereen met de exercitie van het informeellijk opgedragen Burgemeesterschap, dezelve, zoude eenige orde van Regeeringe overblijven, ten minsten niet behoorde te voteeren in de zaken, hem particulierlijk en direct aangaande; alles was vruchteloos, en de gelegenheid om confusen tusschen te brengen, presenteerde zig nu te schoon, dan dat voor iets gestaan zoude worden. Eindelijk, echter, door Mr. JACOB DEUTZ de Conclusie tot het beleggen der Vroedschap, bij pluraliteit der gekwalificeerde Stemmen, wezende opge maakt, zo zijn vervolgens de Burgemeesters gescheiden, zonder dat tegens de gemelde Conclusie eenig Protest is geinterjecteerd, gelijk uit de Notulen van het gebefoigneerde, blijkende is. Doch te lastig waren zulke bornes. De superioriteit, welke vervolgens in de Vroedschap gedeclareerd heeft het regaal van der Burgemeesteren Kamer niet te willen stellen aan de Decisie van de Vroedschap of oude Wethouderen, ging nu reeds zo verre, dat door één Burgemeester, in het particulier, aan de Bodea werd geinterdiceerd boodschappen op order van de twee andere Burgemeesteren te doen; ten zij alvorens deswegens aan hem kennis te hebben gegeven. De uitvoering van de Resolutie tot het bijeenroepen der Vroedschap, in de Kamer van Burgemeesteren genomen, word vervolgens feitelijk tegengegaan; en aan de Leden, welken tot die Vergaderinge waren geconvoceerd, word dezelve, eigener autoriteit van den Burgemeester WITTE, zonder eenig besluit van het Kollegie, weder afgezegd.

„ De Vroedschap, echter, ten gestelden tijde, den 11 September van het Jaar 1758, wettig wezende te samen gekomen, zijn daar in verhandeld de volgende Artikelen, welken allen in den dag mogen worden beschouwd. Namelijk, eerstelijk, is rapport gedaan wegens de bezendinge aan haare Koninklijke Hoogheid, tot het overleveren van de Nominatie; ten tweeden, is gecommuniceerd het gebeurde, den vorigen dag, op de Kamer van Burgemeesteren; ten derden, is geproponeerd eene Deputatie uit de Vroedschap te committeeren, om bij haare

Ko-

Koni
abuis
om d
ten v
donna
kend
bescl
deez
blijk
„
Hoo
hoog
de b
zoek
den,
den,
bege
„
gens
min
daar
vervo
genot
witt
nen g
schap
Vroed
niet
daar
zorg
was
weest
welke
niet
gebre
is, i
arref

XI.

Koninglijke Hoogheid eerbiedig te verzoeken redres van het abuis, in de meergemelde Electie tuschen gekomen, of anders om deswegens eene Propositie te doen bij U Ed. Groot Mog.; ten vierden, de Thefaurieren te ordonneeren om op geene Ordonnantien, die door SALOMON VAN ECHTEN mogten zijn getekend, betaling te doen; ten vijfden, de Vroedschap nader te beschrijven tegens den 18 daaraanvolgende, om als dan over deeze zaak nader te delibereeren. Alles, insgelijks, breder blijkende uit de Notulen van de Vroedschap.

„ De Deputatie, hier voren gemeld, bij haare Koninglijke Hoogheid gunstig ter audientie zijnde geadmitteerd; doch van hoogstdezelve, zo tot haare groote surprise als finerte, hebbende bekomen een zeer getermineerd antwoord, waar bij het verzoek voltrekt wierd afgeslagen, zo hebben deeze Gedeputeerden, ten einde alles nog nader overwogen zoudé kunnen worden, het verdere van hunnen last gedefereerd, en zig weder begeeven naar de Stad *Haarlem*.

„ Alhier, inmiddels, door den President-Burgemeester, tegens den 16 September, Vroedschap belegd zijnde, om de Nominatie van Schepenen te formeeren, heeft zulks, onder de daar over ingeleverde Protestatiën, zijn beslag gekreegen. Maar, vervolgens, aan den Secretaris wezende gelast de Resolutie, genomen den 11 September, voor te lezen, heeft Mr. JUSTUS WITTE, volgens de gronden van de nieuwe verkiezingen, kunnen goedvinden te declareeren dat het werk, waar toe de Vroedschap was geconvocceerd, ware verrigt, en dat zig met die Vroedschap, waar van de extensie voorgelezen zoude worden, niet bemoeide; haastende zig vervolgens ter Kamer uit, en daar in gevolgd wordende van verscheide Leden, met zodanige zorg en iever voor de unanimiteit, dat één der Leden, welke was blijven staan, door een ander, die reeds was afgegaan geweest, werd gewaarschouwd om mede te gaan. Doch al het welke echter de aanzijnde Burgemeesteren en verdere Leden niet zodanig kwam te ontzetten, of dezelve zijn in de onafgebroken Besoignes voortgegaan, en de opgemelde Resolutie is, met eenige bijvoeginge en veranderinge, gehouden voor gearresteerd.

„ Vervolgens is, op den gestelden 18 September van het Jaar 1758, de Vroedschap weder vergadert; en zijn in dezelve verscheide zaken verhandelt, en, onder anderen, mede het doen der Propositie, reeds hier voren gementioneerd. Maar dewijl, ter oorzaak van het verbod, nu aan alle de Stads' Bodem gedaan, verscheide Leden niet present waren, zo is, om te toonen hoe weinig men zig wilde empareeren van eenige gelegenheden, daar op wel besloten, maar onder de reserve dat de genomen Resolutie den volgenden dag, wanneer wederom door den Burgemeester WITTE de Vergadering was belegd, nog eens in de Vroedschap zoude worden voorgelezen, om als dan finaallijk te kunnen worden gearresteerd.

„ En deeze den 19 September gekomen zijnde, wierd de deliberatie begonnen met een Protest van Mr. JUSTUS WITTE en SALOMON VAN ECHTEN. Hier op omvraag verzogt, doch dezelve buiten alle reden geweigerd zijnde, heeft het Meerdergedeelte der Leden geresolveerd daar tegens hunne Contra-Aantekening te doen. Voorts zijn geresumeerd de Resolutien van den 16 en van den 18, hier voren gedacht, en gehouden voor gearresteerd. Insgelijks is de Propositie, mede zo even gedacht, voorgelezen en volkomen goedgekeurd, met last om dezelve ter eerster Vergaderinge van U Ed. Groot Mog., van Stads wegen, in te brengen. Ook is nogmaals, bij de Meerderheid van Stemmen, verklaard dat de Vroedschap, geconvoceerd volgens de bovengemelde Conclusie, in de Kamer van Burgemeesteren, bij pluraliteit genomen, en gehouden den 11 September, wettiglijk was belegd geworden.

„ Maar dewijl het beslotene in deeze laatste Vroedschap van den 19 September niet konde misverfd worden als informeel, om redenen dat de Vergadering nu was beroepen door den President-Burgemeester zelven, en dat over zulks het verhandelde in de drie vorige Vroedschappen wierd gesteld buiten het bereik van de tegenpraak, als uitdrukkelijk voor wettig zijnde verklaard; zo is eindelijk geopend de laatste resource, en men heeft aanvang gemaakt om aan de Nakomelingen te vertoonen het geene, tot welkers afwendig de Voorvaders goed en leven hebben opgezet, den dwang in de deliberatien, welken tot handhavige van de vrijheid wierden gehouden.

„ Na

„ Na dat Mr. JUSTUS WITTE, dan op deeze dan op geene wijze, tegens het geproponeerde hadde ingelegt, zo heeft dezelve eindelijk kunnen goedvinden aan den Secretaris te overhandigen de Misfivè, door de Vrouwe Gouvernante, nevens de Elef tie van Schepenen, aan den Hoofd-Officier toegezonden; en uit dezelve in de vrije Vroedschap te doen voorlezen een gedeelte, en wel dat gedeelte, waar bij haare Koninglijke Hoogheid geliefde te zeggen de Proteftation, vervat in de Misfivè van Burgemeesteren, Schepenen en Raaden, van den 16 der gemelde maand September, te houden voor directe oppositien tegens derzelver Perfoon en wettig gezag. Hier bij deed men den Secretaris berusten, op dat het gecacheerde mogte verwekken de beduchtheid voor nog hooger gaande ongenoegen. En wanneer aan den Hoofd-Officier, den Brief terug nemende, gevraagd werd hoe zodanige Brief in de Vroedschap kwam, dewijl hij Hoofd-Officier, volgens de Reglementen, aldaar niet was compareerende als Schout, maar als Vroedschap; zo beftond het antwoord in de alles befliffende termen, dat zulks gefchiedde op hooge order. Vervolgens declareerden zig de onderfcheide caracters op eene zeer aanmerkelijke wijze; want, aan de eene zijde, verklaarde verre het Meerdergedeelte der Leden met leedwezen dusdanige uitdrukkinge te hooren, en oprechtelijk te betuigen met het diepste refpect te zijn aangedaan voor haare Koninglijke Hoogheid en derzelver Huis, en haare Rechten en hooge Kwaliteiten altoos te willen helpen maintineeren, maar dat tot deeze zaak Eed- en Amptshalven waren verpligt; doch, aan de andere zijde, heeft één der Leden niet gefchroomd te zeggen, *met vreugde te hebben gehoord dat haare Koninglijke Hoogheid was oordeelende eene directe oppositie tegens haar te zijn, dat de Vroedschap zoude oordeelen over de wijze en hoe zij de Privilegien moet maintineeren.* Woorden, welken in de applicatie op het geval, daar de Vroedschap was delibereerende over eene verkortinge in de Voorrechten, van welken de vrijheid en zekerheid der Burgeren en Ingezetenen is afhingende, de attentie van de Nakomelingen zullen meriteeren. En, vervolgens, wierd zelfs het voorlezen van de Commiffie, aan de Gedeputeerden ter dagvaart te geven, geïnterrumpeerd. De President-Burgemeester, vergenoegd

met de insinuatie van het redoutabele *epistola venit*, scheidde wederom uit de Vergadering, gevolgd van die geenen, welken *per compoſum* ageeren. En de overige Leden, nogmaals in orde het Befoigne continueerende, befloten, tot voorkominge van verdere zo criante desordes, dat het doen van de voorſz. Propofitie proviſioneelijk geen voortgang zoude hebben.

„ Dit zijn de vreemde en buitengewone zaken, omtrent de Regeeringe der Stad *Haarlem* voorgevallen en gepaſſeerd. Dezelven hadden zig echter bepaald binnen de wanden van het Raadhuis, en de verdere Ingezetenen waren daar mede niet gemoeid. Maar eene allerſmertelijkſte Publicatie heeft dezelven overgebracht tot de Gemeente, die ſtille en zonder eenige beweginge was en ook verbleeven is, en zulks wederom op eene wijze, van welke geen voorbeeld is te vinden.

„ Op Donderdag, den 21 September van het Jaar 1758, werd door den Hoofd-Officier, aan twee Schepenen en een Secretaris, daar toe ontboden, voorgelezen eene Miſſive van de Vrouwe Gouvernante, waar bij den Officier werd aangeſchreven, dat haare Koninklijke Hoogheid, tot maintien van haare gedane Electie van den Burgemeester SALOMON VAN ECHTEN, hadde goedgevonden te arreſteeren de nevensgaande Publicatie, zendende hem daar van het nodig getal Exemplaren, met last en bevel, om, naar orde en gewoonte, dezelve te doen publiceeren en affigeeren. De Secretaris, dien de afleezing gevergd werd, deswegens huiverig zijnde, en vragende of daar van, *ordinario modo*, kennisſe was gegeven aan de Heeren Burgemeesteren, ontſing tot antwoord, dat hij Officier kennisſe had gegeven aan den President-Burgemeester, vermits het vacantie was; en dat hij Hoofd-Officier den Secretaris daar toe ordonneerde uit zijnen naam als Hoofd-Officier, als mede uit naam van Mevrouw de Prinſeſſe. En wanneer één der Schepenen avanceerde dat hij vast ſtaat maakte op het gezegde, dat aan den President-Burgemeester kennisſe gegeven was, en dat hij alzo over de Publicatie zoude ſtaan, hernam de Hoofd-Officier, in dien 'er Heeren zijn, die zig oppoſeeren, zo ben ik gekwalificeerd om tegens die te ageeren, en, des noods, zoude ik dezelven in gijzeling kunnen doen brengen. Vervolgens is door denzelven geordonneerd de Klok te luiden, en niet eer op te hou-

houd
de K
meen
de P
geant
nen
tend
ook
verc
in ho
zig
Het
MON
onbi
dire
zam
dey
kon
Lat
kon
Is i
tie p
derit
hand
haar
de v
als e
geza
nood
zeke
zulle
rije!
beve
twee
„ Vt
„ O
„ Gt
„ Zt

houden voor dat gewaarfchouwd zoude worden. En wanneer de Klok buiten gewoonte lang was getrokken, om dus de Gemeente te doen samen komen, zo is door den zelve afgelezen de Publicatie, aan het Request van de achtien Vroedschappen geannexeerd, en waar van de zelve Hoofd-Officier heeft kunnen goedvinden de aanplakking niet alleen buitengewoon te extendereen, tot bijna aan alle de hoeken der Straaten, maar zelfs ook daar mede de Puije van zijne eigen Wooninge heeft doen verciereren, tot eene allervreemdste aanschouwinge. Over den inhoud deezer Publicatie zal de Meerderheid der Vroedschap zig bij U Ed. Groot Mog. niet ampel behoeven te verklaren. Het bezwaar der Stad *Haarlem*, wegens de Electie van SALOMON VAN ECHTEN, was aan haare Koninglijke Hoogheid niet onbekend. Aan hoogstdezelve was het dat de Vroedschap zig directelijk had geadresseerd, en op eene eerbiedige en gehoorzame wijze redres verzogt. De Prinsesse zelve had aan de Gedeputeerden gelieven te antwoorden, dat de Heeren daar tegens konden doen, dat zouden goedvinden, en voor God, het Land, haare Stad en voor haar zelve, in goede consciencie, konden verantwoorden; met de prijsfelijke bijvoeginge, men is in een vrij Land, daar zulks is gepermitteerd, en daar Justitie plaats heeft en te vinden is. Doch welke verbazende verandering! De Vroedschap, of wel de Meerderheid van dezelve, handelt conform de voorgeschreven regelen; maar men weet haare Koninglijke Hoogheid te permovereen dat de verschuldigde voortand van de Stads Privilegien moet worden opgenomen als eene oppositie aan haare hooge Persoon en derzelver wettig gezag; en dat de Meerderheid der Vroedschap aanziet als genoodzaakt te moeten doen tot bescherminge van de vrijheid en zekerheid der Burgeren, word getaxeerd als tot een gevolg zullende strekken der onrust van de goede en vreedzame Burgerije! U Ed. Groot Mog. hebben, bij de generale macht en het bevel, aan den Prinse Erfstadhouder opgedragen, gevoegd de tweërlei bepalingen, namelijk, „ alles, aangaande de zaken „ van Justitie, met Advies van den President en Raaden over „ onzen Lande van *Holland* en *Westfriesland* enz., en, aangaande de zaken van Oorlog en Politie van den voorz. onzen Lande, bij goeddunken van ons en met Advies van on-

„ze Gecommitteerde Raaden.” Deeze bornes zijn door de Vaderlijke vrijheid gedicteerd; en met dezelveu staat of valt de veiligheid en zekerheid van alle Ingezetenen. Maar den Hoofd-Officier word, bij bloot bevel van de Vrouwe Gouvernante, gelast de gedane Electie door den arm van de Justitie te mainti-neren, in cas van aanhoudinge der abusivelijk genoemde wederstrevinge zig daar op te informeeren, en zijne bevinding deswegens aan haare Koninglijke Hoogheid over te schrijven.

„Meer zal de Vroedschap op dit onderwerp niet zeggen, vertrouwende dat, uit dit geavanceerde, genoeg zal zijn gebleken dat het niet is de Vroedschap, of de Meerderheid van derzelveu Leden, welken de Stad *Haarlem* en de Regeering daardaar verwarren; en dat het niet zijn de handelingen van deezen, welken de verwondering en verontwaardiging verdienen.

„Het zal ook bij het hoogverlicht en aquitabel oordeel van U Ed. Groot Mog. geene ingresie kunnen maken, dat de eerbiedige klagten van de geenen, welken in hunne Voorrechten indrangen vermeenen te lijden, worden geaccuseerd als openbare bestrijdingen van het hooge Gebied.

„Dit was van ouds het lot der klagten van deezen aart; en het is niet de eerstemaal, dat de Vroedschap der Stad *Haarlem*, om de verdediginge van de Rechten der Burgeren en Ingezetenen, gelijke ongunsten heeft moeten ondervinden, en zig heeft horen veroordeelen als de orde verbrekende, als onrust verwekkende, als wederhorigen en naar geene vermaningen willende luisteren. De gevindiceerde vrijheid heeft de vlekken van de vorige beschuldigungen niet alleen uitgewist, maar de verdrieltelikheden ter eere doen gedenken. En gelukkig, dat de tegenwoordige opspraak zijne source heeft genomen uit eenen geheel anderen bron, namelijk uit eene vertrouwende goedheid, welke door verkeerde inductien, in derzelveu gewone en altoos eigen afvloeiingen, is gealtereerd geworden. Nooit heeft de Vroedschap der Stad *Haarlem*, of iemand van derzelveu Leden, zig opgeworpen als aankanters tegens de Rechten van de Stadhouderen; maar wel gestaan als handhavers van dezelveu, zo als men altoos en onveranderlijk voorneemens is te doen. Het zijn ook geene particuliere Leden, welken zig als partijen aan U Ed.

Ed.
de E
Meer
main
rectie
der
ter
heid
gesc
ning
tijd
zien
len,
hebl
van
derb
de
cot
ten
mee
aan
toeg
te l
Rec
van
U I
de
„
scha
digh
reer
in h
miq
steld
zijd
den
ken

Ed. Groot Mog. zouden hebben geaddressseerd; maar het zijn de Burgemeesteren, Schepenen en Raaden, uitmakende de Meerderheid van de Vroedschap, welken in die relatie het maintien van de Rechten der Vroedschap aan de hooge protectie van U Ed. Groot Mog. hebben opgedragen. Dat vier der Leden, welken de overeenkomst hadden geloueed, echter dit Request niet mede hebben ondertekend, is de waarheid. En de redenen, waar door dezelve daar in hebben geschroomd, wil de Vroedschap, even als wijten haare Koninglijke Hoogheid, ter ontdekkinge gaarne overlaten aan den tijd, welke gewoon is de waarheid in zuiverer licht te doen zien. Hoe zeer de Vroedschap onbeschroomd durft vaststellen, dat de gemelde vier Leden het ondertekenen niet zullen hebben nagelaten om één en de zelfde reden, en dat geene van die zal gevonden worden, welke het bestaan der Meerderheid, als niet gefundeert, met de overige tien Leden zoude willen of kunnen afkeuren.

„Ondertuschen kan de Vroedschap, tegens de ingevleide comminatioen over hunne Persoonen en Familien, zig getroosten met het geweten, dat zij dezelve dragen voor het gemeen welzijn en de Vaderlijke vrijheid. Maar dat de Leden, aan welken onwettige verminderingen in hun Recht worden toegebracht, en die also genoodzaakt worden zig deswegens te beklagen, uit zodanige oorzaken van hunnen Stand en Rechten zouden vervallen, is in eene Constitutie, als die van deeze Provincie, van te gevaarlijken uitzigt, dan dat bij U Ed. Groot Mog. deswegens verdere explicatie nodig zoude zijn.

„Voor het overige houd de Meerderheid van de Vroedschap zig altoos gecompromitteerd in de geroemde rechtvaardigheid van U Ed. Groot Mog., welken volmaakt considereeren dat het geluk van het Gemeenebest, eeniglijk, bestaat in het bewaren der termen, welken voorzigtelijk tot beschermingge, en, te gelijk, tot bepalinge van alle macht zijn gesteld geworden, en nog van de eene, nog van de andere zijde, moeten zijn verdrongen. Dat de wettige Rechten van den Erftadhouder zouden worden vermindert, mogte frekken tot verzwakkinge van de tegenwoordige Constitutie, wel-

kers handhaving dierbaar moet zijn. Dat de Privilegien der Steden zouden zijn opgeofferd aan de sterke dispositien van een misleid welbehagen, renverfeerd dezelve Constitutie *funditus*. En besluitende op het Historisch voorstel der gebeurtenisfe, zedert het Jaar 1755, dat de Vertooners nooit hebben overtreden hun perk, of zig schuldig gemaakt aan eenige cabale tot uitsluiting van hunne Medeleden, wenschen zij, reciproquelijk, binnen de wettige limiteiten van de Vroedschap geene invasie te lijden.

„ Edoch, had de zo hoog gedecreeerde uitsluiting geene bestaanbaarheid, als in de gedachten en vindingen van zulken, welken het geroemd doorzigt van wijlen de Vrouwe Gouvernante, glorieufer Memorie, door onwezenlijke becommeningen hebben willen voorkomen, even weinig gratie meriteerd het support van de Privilegien, bij de tweede en nu in orde volgende stellinge getoerd. De stelling zelve luid, „ dat de Costumen in *Haarlem*, gegrond op de Privilegien „ van die Stad, niet permitteeren dat iemand, in zijn rang „ zijnde, buiten wettige oorzaken van de Nominatie worde „ afgelaten.” Tot fundamenten worden geavanceerd de Handvesten van Hertog ALBRECHT van den 4 Maart van het Jaar 1402, van den Hertog FILIPS van den 7 September van het Jaar 1445, en eindelijk ook het reeds veelmaal gemelde Privilegie van de Hertoginne MARIA van den 24 Maart van het Jaar 1477. Uit dezelve word geëlicieerd, dat elk der Vroedschappen der Stad *Haarlem*, op zijne beurte, Schepen en Burgemeester moet wezen, en dat niemand daar van mag worden verfteken uit haat, nijd, of uit eenige andere oorzaken. Om deeze bijgeroepen Voorrechten als nog werkende te doen zijn, word, te gelijk, aangemerkt dat de vroegere Privilegien door de lateren niet worden geabrogeerd, ten zij dezelve direct daar tegens strijden. En op dit gestelde word, vervolgens, geformeerd de conclusie, dat hier zouden zijn verbindende Ootrooien, volgens welken SALOMON VAN ECHTEN niet voorbij gegaan, maar tot Burgemeester gekozen heeft moeten worden.

„ Maar wanneer slechts de behoorlijke onderscheiding over den inhoud en de vereischten van de gedachte respectieve Pri-
vi-

vilegi
blijke
geent
der)
FILIP
van
druk
van
doo
verk
eene
„
Stad
van
geli
zijn
in)
no
ge
rot
En
ver
ven
zen
„
geg
wie
zou
Ha
zely
geli
mo
„
van
for
dij

villegien gemaakt mag worden, zal, terftond en ten klaarfien, blijken dat het Privilegie van Hertog ALBRECHT in het geheel geene plaatze meer heeft, of in de tegenwoordige Conftitutie der Regeeringe hebben kan; dat de Gunftbrieven van Hertog FILIPS en Vrouwe MARIA, verre van eene blinde opvolginge van gelijkheid en tourbeurten te vorderen, integendeel uitdrukkelijk komen te eifchen eene welvoorberaden uitkeuze van Kwaliteiten; en dat het gebod van niemand te verfteken, door den laatstgenoemden Prins en Vorflinne gedaan, gantsch verkeerdelijk en buiten grond in applicatie word gebragt op eenen voorrang in Sessie of Jaaren.

„ Wat het eerste betreft, zo is het de waarheid dat aan de Stad *Haarlem* oudtijds verſcheide Voorrechten, ten opzigte van de Magiftraatsbeftellinge, zijn vergund. Doch het is te gelijk waar, dat dezelve elkander *ex diametro* occurreren, zijnde aldaar omtrent dit ſtuk meer gevarieerd, dan mogelijk in eenige andere Stad.

„ Om hier van geconvinceerd te worden, is niets anders nodig, als de reſpective Privilegien, den ſtand der Regeeringe in de Stad *Haarlem* betreffende, in de gedachten te herroepen, en de voorgangers met de opvolgeren te vergelijken. En de Regenten, welken ten deezen voor UEd. Groot Mog. verſchijnen, hopen overtuigende te toonen dat door dezelve, tot de twee jongſte ingefloten, de Privilegien zijn gelezen en overwogen.

„ Bij het Handveſt van den genoemden Hertog ALBRECHT, gegeeven des Zondags na St. Aegtendag van den Jaare 1380, wierd, allereerst, door dien Vorst, beloofd dat hij niemand zoude magtig maken om den Schout en de Schepenen binnen *Haarlem* te zetten; maar dat hij die macht altoos aan zig zelve en aan zijne Nakomelingen zoude behouden; doch te gelijk referveerd hij voor zig, den Schout en de Schepenen te mogen verzetten en vernieuwen „ alſo die, alst ons ge„ neucht,“ zelfs binnen 's Jaars. Zonder dat hier mentie is van eenige Nominatie, door de Wetten of den Magiftraat te formeeren.

„ Maar deeze despotieke en irreguliere ontzettingen, ten dien tijde, gelijk altoos, zware ongenoegens en tweedragt heb-

hebbende veroorzaakt, niet onder de Regenten, het welk buiten de Handvesten gelezen moet zijn en zonder genoegzamen grond ten laste van dezelve word gesteld, maar onder de Poorteren, zo is „ op het verfoek der Poorteren, en bij goeddunken des Raads onser getrouwe Steede van *Haarlem*, voironoemt,“ gelijk des Hertogen eigen woorden, zeer verschillende van de tegenwoordige spreektrant, zijn luidende, gevolgd het geallegueerde Privilegie van den 4 Maart van het Jaar 1402; en bij het zelve worden genoemd drieëndertig Perfoonen, uit welken de Graaf, alle Jaaren op St. Geertruidendag, zoude nemen zeven Schepenen, en die zeven Schepenen uit de zesentwintig overigen, alle Jaaren, kiezen vier Raaden, daar in volgende eene voorgeschreven orde en succesfie.

„ Edoch, even als het opgamelde anterieure Privilegie van den Jaare 1380 door deeze nadere dispositie geheel wierd gerenverfeerd en moeste ophouden, zo heeft het laatstgamelde Handvest, schoon niet alleen mede bezegeld door den Hertog WILLEM; maar, vervolgens, en door den zelve, en door zijne Dochter JACOBA bevestigd, wederom geene lange geduurzaamheid gehad. Maar, op den 24 Januarij des Jaars 1418, heeft Hertog JAN VAN BRABAND en VROUW JACOBA, om de getrouwe dienften der Stad *Haarlem*, bij Handvest, verklaard, dat zij, namelijk de Hertogin en Hertog, alle Jaaren op St. Ambrosiusdag, zouden zetten of doen zetten zeven goede Mannen tot Schepenen, en desgelijks ook Burgemeesters zetten, die een Jaar lang zouden blijven; wederom zonder eenige bijkomende verkiezinge of noeminge door Schepenen of andere Regenten, en veel min met verband van zekere orde of tourbeurten. Men confronteere de twee vergunningen tegens den anderen, en het zal boven het bereik der contraditie wezen, dat het opvolgende met het voorgaande niet slegts verschille in eene accidenteele veranderinge, vermeerderinge of verminderinge van het getal der Regenten; maar dat, ter contrarie, het latere vervatte eene substantieele en totale vernietiging van de wezenlijke dispositie, bij het eerdere geintroduceerd, en eene volkomen hervorming van de opvolginge in rang, bij de Schepenen waar te nemen, in eene vrije verkiezinge, directelijk door

door
volstr
geurg
den,
overl
Konin
dient
en b
„
die c
cob
nog
Haa
gene
fund
den
alle
dw:
ken
wel
zou
ten
deez
pens
slegt
Jaar
orde
lem
gant
scha
zen.
zou
tach
En
eene
gen
de

door den Graave te doen; het welk met elkander *ipso facto* volstrekt onbestaanbaar komt te zijn. En daar mede heeft het geurgeerde Privilegie van Hertog ALBRECHT geheel opgehouden, en het geene thans, uit eene tumultuaire en niet attente overlopinge van de *Haarlemsche* Privilegien, aan wijlen haare Koninglijke Hoogheid, glorieuſer gedachteniſe, ſchijnt toegedient te zijn, is zedert driehondert en ruim veertig Jaaren dood en buiten alle uitwerkinge geweest.

„ Niet gelukkiger kan de onderneeming zijn van de zulken, die ook het gedachte Privilegie van Hertog JAN en Vrouwe JACOBA hebben willen ſtellen als den regel, volgens welken als nog de verkiezing van Burgemeesteren en Schepenen der Stad *Haarlem* gedaan zoude moeten worden, daar op inſgelijks pogende te gronden eene ſuſtenue, niet min gevaarlijk dan ongefundeert, te weten, dat de Prinſen Stadhouders bevoegd zouden zijn de Regeering der Stad *Haarlem* te veranderen buiten alle Nominatie. En het is te verwonderen dat men zodanige dwaling ontmoet, niet alleen bij Schrijvers van private Werken, maar ook in geaccrediteerde verzamelingen van Stukken, welken des Lands Hoogheid aangaan. Het gantſche vermeeten zoude zeer ligtelijk, indien des noods ware, met de Handveſten zelveſen gedeftrueerd kunnen worden. Doch het geene ten deezen voldoende is, en waar mede ook alle bedenkingen, nopens de validiteit van dit Privilegie, moeten zijn weggenomen, ſlegts tien Jaaren later, namelijk op den 5 Augustus van het Jaar 1428, heeft Hertog FILIPS VAN BOURGONDIE alle de verordeningen zijner Voorzaten gealtereerd, en aan de Stad *Haarlem* gegunt dat gekozen zouden worden tachtig Mannen uit de gantſche Gemeente, te weten uit ieder der twintig Hopmanſchappen vier Mannen; dat, bij aſlijvigheid van een van deezen, de Burgemeesters eenen anderen in des aſlijvigen plaatze zouden verkiezen, en, voorts, dat die goede Mannen van den tachtigen, alle Jaaren, zouden verkiezen vier Burgemeesteren. En deeze verkiezing ſtaat wederom vrij, buiten bepalinge van eene Klasſis, waar uit dezelve zoude worden gedaan, gezwegen dat eenige opvolging in zodanige Klasſis te obſerveeren zoude zijn.

„ Hier

„ Hier bij is het echter nog niet gebleven; maar het nu laatstgedachte Privilegie, alleen vergund zijnde tot des Hertogen wederzeggen, zo heeft dezelve, op den 7 September van het Jaar 1445, weder eene andere schikking willen beraamen, en bevolen dat de Vroedschap en Rijkdom der Stede, bij hunnen Eed, zouden verkiezen tachtig gekwalificeerde Perfoonen; dat deeze tachtig Perfoonen, gedurende tien Jaaren, en ten einde van dezelveu nog tot wederzeggens toe, zouden kiezen en noemen tweeëntwintig Perfoonen, mede gekwalificeerd om die te presentereen aan den Hertog of zijne Gemagtigden, om daar uit te nemen en te ordineeren vier Burgemeesters en zeven Schepenen. Edoch eer de gemelae tien Jaaren ten einde waren gelopen, heeft de meergedachte Hertog, voor de derdemaal, nadere voorziening willen doen, en, in plaatze van de tachtig Mannen, andere veertig hebbende gesteld, zijn deezen weder gekwalificeerd, om, gedurende den tijd van tien Jaaren, te nomineeren de tweeëntwintig Perfoonen tot het zelve einde, zo als bij het vorige Privilegie was gelast geworden.

„ Eindelijk is door de Hertoginne MARIA, bij het geallegueerde Handvest, in dato den 24 Maart van het Jaar 1477, het gantsche Regeeringswezen in de Stad *Haarlem* geretoucheerd, en ingevoerd de orde, zo als in de wezenlijkste poincten als nog word gevolgd, en waar over hier na meer bijzonderlijk zal worden gesproken. Dit Privilegie is expresfelijk gegeven als „ eenre nieuwer gifte, ” vernietigende alzo alle vorigen; en de Vorstin verklaard bij het zelve, mede uitdrukkelijk, het Recht tot de Nominatien, zo als die aldaar worden gemeld en geordonneerd, de Stad *Haarlem* te geven „ voor haar, en voor haare Nakomelingen, ” en dat de verkiezing en ordineering van de acht en van de veertien door haar vastgesteld, zal geschieden „ van nu voortaan en tot eeuwigen dage. ” Waar mede dan onwederfprekelijk is bevestigd, dat het Privilegie van Hertog ALBRECHT zeer ontijdig is gerefusciteerd.

„ Maar volstrekt onmogelijk ware het geweest het nu veelgeroerde Handvest van Hertog ALBRECHT, aan wijlen de Vrouwe Governante, ter hand te stellen als een Privilegie,

vol-

volge
Haar
men
1418
altoo
lijke
well
med
DEN
lijke
spec
hand
dan
„
vee
wot
wel
Vr
daa
hou
het
wel
gee
ven
wel
voo
Gre
wel
waa
Kot
17
nati
hoc
fcht
RIB
het
me
Vr

volgens het welke de verandering der Magiftraaten in de Stad *Haarlem* nog heden geregeld zoude moeten worden, indien men zig flegts hadde herinnerd dat het zelve, zedert den Jaare 1418, nimmer als zodanig is geobferveerd geworden; en dat altoos, zo door de Successeuren van den vergunner in de Graaflijke Regeeringe, als insgelijks bij de Prinzen Stadhouderen, welken tot in het Jaar 1650 gefungeerd hebben, vervolgens mede bij de Doorluchtige Prinzen Erfstadhouderen, WILLEM DEN III en WILLEM DEN IV, en eindelijk ook bij haare Koninklijke Hoogheid, zo geduurende derzelver gantsch bestier, als speciaallijk nog in het Jaar 1758, direct tegens het zelve is gehandelt. Geene waarheid echter is zekerer en meer evident, dan deeze.

„ De verkiezing van Schepenen moest, ingevolge het nu veelgedachte Voorrecht van Hertog ALBRECHT, niet gedaan worden uit eene Nominatie, min nog uit eene Nominatie, op welke ook gebracht worden Perfoonen, die geene Leden van de Vroedschap zijn; maar uit de gantsche Vroedschap, en zonder daar buiten te gaan. Doch de hooggemelde Graaven en Stadhouders, en bij succesie insgelijks de Vrouw Gouvernante, hebben niet alleen de Schepenen geëligend uit Nominatien, en wel uit Nominatien, mede voorftellende Perfoonen, welken geene Leden van de Vroedschap kwamen te wezen; maar, bovendien, zijn door dezelve, actueel, verkozen, zulken, welken niet tot de Vroedschap waren behorende, ook met voorbijgaan van de Leden van de Vroedschap. En om U Ed. Groot Mog. niet te fatigeeren met een amas van voorbeelden, welkers g tal weinig minder zal zijn, dan dat der verkiezingen, waar van geheugen of aantekening is overgebleven, wijlen haare Koninklijke Hoogheid, glorieufer gedachtenise, heeft, op den 17 September van het Jaar 1758, uit eene overgeleverde Nominatie, tot Schepenen in *Haarlem* verkozen Mr. AALST VAN DER HOOLCK DE BRUIN en NANNING BERKHOUT, die geene Vroedschappen zijn, en gepasfeerd den Vroedschap Mr. JAN DIEDERIK PAAUW, geboren HOEUFT, Heere van *Buttingen*. Volgens het zelve Handvest mag niemand, die eens Schepen of Burgemeester is, weder in het Gerechte komen voor dat elk van de Vroedschappen, Schepenen of Burgemeester geweest zullen heb-

hebben; en dit is de gelijkheid, die de Hertog vordert, namelijk „dat elk van de drieëndertig Knapen, voerscreve, „gelijk aan onzen Gerechte wezen zal.” Maar wijlen haare Koninglijke Hoogheid heeft, op den gezegden 17 September van het Jaar 1758, tot Schepenen gelieven te verkiezen JEAN SALOMON LA KLÉ, Mr. ZACHARIAS STEENIS, DIRK VAN DER WAAIEN en Mr. WILLEM JAN VAN HOOGENDORP, welken te meermalen als Schepenen hebben gefungeerd, en uit te sluiten den genoemden J. D. PAAUW VAN BUTTINGEN, die nooit in het Gerechte geweest is.

„Minder nog is het gezegde Privilegie geconfidereerd geworden in de verkiezing van Burgemeesteren, het zij men ooge op de geenen, aan welken deeze verkiezing bij het veelgemelde Handvest is aanbevolen, het zij de aangeprezen gelijkheid in de Perfoonen, die verkozen zijn geworden, de reflectie is vorderende. De verkiezing van Burgemeesteren had Hertog ALBRECHT, uitdrukkelijk en privaterlijk, bevolen aan de zeven Schepenen. Maar nimmer hebben de opgevolgde Landsheeren, nimmer hebben de Prinzen Stadhouders en Erftadhouders, de verkiezing van Burgemeesteren der Stad *Haarlem* beschouwd als aan hen niet competeerende, of dezelve aan de geëligeerde Schepenen gerenvoieerd. En wijlen haare Koninglijke Hoogheid heeft zig nogmaals onbezwaard gevonden, in derzelve hooge kwaliteit, te doen de Electie, waar over U Ed. Groot Mog. present geoccupeerd worden. Omtrent de Perfoonen, tot vervulling van de Burgemeesterstoel te verkiezen, had Hertog ALBRECHT gewild dat in achttinge zoude worden genomen de nu veelgemelde gelijkheid, en dat elk even dikmalen met deezen last zoude worden bezwaard of vereerd. Maar, om wedetom tot geene andere exempelen te provooceren, als directelijk tot het voor handen zijnde geval, ISAAK KLIFORD, Mr. JAN VAN STYRUM en Mr. DAVID VAN LENNEP, die nooit Burgemeesters waren geweest, heeft haare Koninglijke Hoogheid gelieven te pasfeeren, en te verkiezen Mr. JUSTUS WITTE, Mr. JACOB DEUTZ en Mr. MATTHEUS WILLEM VAN VALKENBURG, allen meermalen als Burgemeesteren hebbende gedient. Zelfs is onder de verkiezingen uit de gedachte Burgemeesteren, welken meer in die post hebben gestaan, geen aanfchouw genomen op de gelijkheid, en

en dat elk in en tot dit Ampt egaal moeste worden beroepen; maar Mr. MATTHEUS WILLEM VAN VALKENBURG is aan Mr. AREND DE RAAD voorgetrokken.

„ En op welken grond is dat alles geschied? Niet door eene uitsluiting tegens de Privilegien; niet door eene convenientie van de overmacht; niet om dat de Regenten zouden ophouden, moreellijk, in derzelve waardigheid, gezag en eere gelijk te zijn; het welke de gelijkheid is, die, zonder af te wijken van het voorschrift van rechtvaardigheid en deugd, niet kan worden vernietigd; maar op het wettig fundament, dat aan den Prinse Erffstadhouder competeerd eene vrije Electie uit de overgeleverde Nominatien; en dat het Privilegie van Hertog ALBRECHT, volgens het welke elk, *vis juris*, gelijk en op zijne tourbeurte aan den Gerechte zoude moeten komen, geene plaats is hebbende.

„ Wanneer, bovendien, het meergedachte Privilegie van Hertog ALBRECHT wat nader word ingezien, ontdekt zig de Constitutie der Regeeringe van dien tijd, gelijk hier voren reeds kortelijk werd aangewezen, in deezer voege: dat de Vorst had gesteld drieëndertig Perfoonen, welken als het Lighaam der Regeeringe kwamen uit te maken. Uit deeze drieëndertig Perfoonen had de Hertog, aan de eene zijde; zig voorbehouden, dat bij alle Jaaren zoude nemen zeven Schepenen, en dus zonder eenige Nominatie. Daar tegens zouden, aan de andere zijde, niet de Graaf of Hertog, maar de geëligeerde Schepenen, uit de zesentwintig Mannen, welken, na de verkiezinge van de zeven Schepenen, in het voorgedachte corps overbleven, kiezen vier Raaden, onder welken naam, ten dien tijde, de Burgemeesters wierden verstaan. En deeze verkiezingen, zo wel van Schepenen, door den Landheere zelven te doen, als die van Burgemeesteren, heeft de Hertog zodanig willen regelen, dat elk van deeze drieëndertigen daar toe gelijk zouden wezen, zodanig, dat die een Schepen of Raad had geweest, niet weder verkozen zoude worden, voor dat elk van de opgemelde drieëndertigen Schepen of Raad geweest zoude hebben. In dusdanigen Sijsthema konde eene opvolging onder de door den Graave geëligeerde Perfoonen plaats vinden, uit oorzake dat de Vroedschappen,

vol-

volgens dit Privilegie, niet waren gechargeerd om in hunne benoeming te moeten acht geven op eenige personeele kwaliteiten der benoemden, anders als dat dezelve tot het getal der drieëndertigen behoorden. En het stond alleen ter verantwoordinge van den Graave, of de Persoonen, door hem onder de drieëndertigen geplaatst, hadden de vereischte hoedanigheden, om, als rechtvaardige Rechters en als getrouwe Raaden, het gemeene welzijn ter hand te nemen. Zwaar is deeze verantwoording voor een Vorst, die zig herinnerd te eenigen tijde over het vertrouwd bewind responfabel te wezen, niet alleen voor het gunt hij zelve heeft verricht, maar ook wegens dat geene, het welk door anderen, aan wien hij onwaardig de administratie van het publieke nut heeft vertrouwd, misdaan of verzuimd mag worden. Te gelijk echter is het onmogelijk voor den Vorst, de personeele hoedanigheden der particulieren onder zijn gebied uit eigen bevindinge te kennen; maar dezelve is in de noodzakelijkheid, om, dienaangaande, de onderrichtingen van anderen in te nemen en te vertrouwen, welken fomwijlen adviseeren met gantsch andere afzigten, als die tot des Prinsen welzijn en het nut des Staats, zijn strekkende. Om zig hier van eenigzints te ontlasten, zo hebben de Succesfeurs goedgevonden dat zekere uitkeuze van een grooter getal hunne Electie zoude voorgaan; en zij hebben de geenen, aan welken deeze benoemingen wierden opgedragen, gechargeerd reguard te nemen op zodanige kwaliteiten, als de Vorst in de voorwerpen van zijne verkiezinge was requireerende. Om daar in te meer gerust te mogen wezen, is deeze last aan de benoemeren opgedragen, niet eenvoudig, maar op de heilige verbindtenisse van hunnen Eed, of de infpraak van hunne Conscientie. En de wijsheid der ouden heeft tot grond deezer voorzieningen gehad, dat de hoedanigheden der Persoonen, in de verschillende Steden en Landfchappen, aan niemand zo wel, als aan de Medeburgeren en Regenten der Plaatzten, bekend behoren te wezen. Gelijk uit de zelfde oorzaak en tot nog meer zekerheid, van ouds, in het doen van de verkiezingen uit de Nominatie, gemeenlijk was gevolgd de nog nadere onderrichtingen van de Burgemeesteren of Officieren; waar van de

blij-

blijken
ringe
de zij
volgen
tuure,
worde
benoe
veran
op E
over
vrijhe
schikt
len,
ginge
voor

”
LIPS
zelfs
van
de
ne
als g
ALBR
cont
rieuf
Hert
” R
” de
” ri
” va
” zi
” le
” tig
” re
” de
” zi
” zi
” o
X)

blijken in verfcheide befluiten van U Ed. Groot Mog. Vergaderinge worden gelezen. Daar tegens zijn deeze Nominatien aan de zijde der Steden befchouwd als gunften, gelijk dan de gevolgen van eene goede of kwaade beftieringe van de Magiftraature, in de eerfte plaatze en directelijk, bij dezelve te huis worden gevonden. Maar nevens de gunst ftaat de laft. Die de benoeming doet, treed in deelgenootfchap van de bovengemelde verantwoordinge. En het maakt eene volftrekte ftrijdigheid, op Eed en Confcientie te moeten benoemen den beften, daar over voor God en den Souverain fchuldig te ftaan, en geene vrijheid te hebben om te mogen kiezen, om den minder gefchikten te mogen laten, den meer nuttigen te mogen voorftellen, maar gebonden te wezen aan eene orde en rang van opvolginge, die ook den kwaaden zoude fteflen in de plaatze, alleen voor den goeden geordonneerd.

„ Waar mede overgaande tot de Privilegien van Hertog FILIPS van dato den 7 September van het Jaar 1445, en van dezelfde Kleindochter, Vrouwe MARIA, gegeeven den 24 Maart van het Jaar 1477, zo zal, met den eerften opflag, zig voor de oogen prefenteeren, dat, in beide deeze Voorrechten, geene fchaduwe word gevonden van zodanige opvolginge in rang, als gantsch abusiefelijk uit het vernietigde Handvest van Hertog ALBRECHT zoude worden geobtrudeert; maar dat, direct ter contrarie, zeer ernstig gelast is de verkiezingen te doen met ferieuſe attentie op de perfoneele hoedanigheden. Naamlijk de Hertog FILIPS verklaard te ordineeren „ dat de Vroedſchap en „ Rijkdom der Steede zoude kijfen, bij hoiren eijde, die zij „ daar toe openbairlic doen zullen, tachtig Perfoonen, die „ rijcſte, eerbaarſte, notabelſte, reckelixte, ende vredelixte „ van onzer voornoemde Stede, van wat conditie of ſtate dar „ zij zijn: en, vervolgens, dat deeze tachtig Perfoonen zullen kijfen ende nomen, bij gelijken eijde, twee endtwin- „ tig Perfoonen uten alerrijcſten, notabelſten, oirbaerlixten, „ reckelixten ende vredelixten Mannen derzelver Stede, die „ den voornoemden tachtig bij haire conſcientie dijncen „ zullen oirboirlixt, werdixt ende profijtelixt voor ons en on- „ zer voircſchreven Stede, ende zullen die prefenteeren ende „ overleeveren ons of onzer Gecommitteerden, om uten fel-
 XIX. DEEL, Y „ ven

„ ven twee ende twijntige gecoren te neemen, te stellen en de ordineeren vier Borchmeesters ende seeven Scepenen.” En de Vorstin MARIA spreekt, in niet minder klare bewoordingen, eerst, dat de vierentwintig Perfoonen, door haar gespecificeerd, „ fullen mogen kiezen en ordineeren, bij hoeren eede, twee en twintig Perfoonen van den rijcsten, notabelsten, reckelixten en vredelixten van onser voirschreven Stad; ende vervolgens, dat bij deeze twee en twintig Perfoonen fullen worden gecoren agt Perfoonen van den allernotabelsten, oirboirlicsten, reckelicsten ende vredelicsten, uit welken de Burgemeesteren zullen worden geëligeerd.” In dusdanige verkiezinge, met oordeel en uitleezinge te doen, termineerd zig de last der Vorsten, en geenzints in het opvolgen van tourbeurten.

„ Met dezelve stemmen overeen, zo de regels van het gemeene Recht, volgens welken eene Nominatie bestaat in de vrije kiezinge van twee of meer Perfoonen, uit welken de Electie moet worden gedaan; als de orders, ook in latere tijden, omtrent de Magistraatsbestellinge binnen de Stad *Haarlem* geëmancieerd. Dus word, bij de Acte van het Hof van *Holland*, in dato den 21 April van het Jaar 1501, het formeeren der Nominatien, tot tweemalen, genoemd eene Electie en kiezing. Bij het Apöfil van Prins WILLEM DEN I, van dato den 23 Augustus van het Jaar 1578, word de aangestelde Vroedschap geauthoriseerd om te treden in de verkiezinge van acht Perfoonen, ten einde daar uit bij zijne Excellentie geëligeerd te worden vier tot Burgemeesteren. En het hier voren gemelde Oötrooi, inhoudende de fundamenteele Constitutie van de *Haarlemsche* Regeeringe, kent geene andere Nominatien tot het Burgemeesterchap, als welken geformeerd worden door de vrije inbrenginge van acht Perfoonen, om daar uit op te maken het dubbel getal, uit het welk, bij orde, de Electie geschied.

„ Maar de goedgedachte kiezingen of benoemingen in dezer voege zijnde gereguleerd, en uitdrukkelijk wezende gesteld de requisiten en hoedanigheden, welken in de Perfoonen, die genomineerd mogen worden, moeten exteeren, dan volgt, in de tweede plaatze, in beide Handvesten, „ zonder

„ ije-

„ ije-
deeze
„ nje
FILIPS
veror-
vuldig
Haa
maar
waar
Amp
in ste
nen
teite
hoe
mic
Ani
Com
dee:
min
voo
lijke
stem
oorl
ware
Vro
heili
of e
maar
nen
van
geen
drag
len
koze
ve l
den
of e
is g

„ijemende daar vvt,” dat is uit de zodanigen, welken met deeze kwaliteiten zijn voorzien, „te verfteeken, om haat, „nijd ofte om eenigerhande faaken;” of, zo als de Hertog FILIPS spreekt, „om eenigerhande andere zaken.” En deeze verordening, zo als dezelve door de wijze Wetgevereren zorgvuldig en voorzigtelijk is gedaan, erkent de Meerderheid der *Haarlemsche* Vroedschap te zijn niet alleen wettig en redelijk, maar, bovendien, allezints prijsfelijk. Geen Regent, die waardig is deezen naam te dragen, en die weet dat hij zijn Ampt voert voor God, en in deszelfs bijzonder aanzijn, kan in staat wezen om zulken, welken hij, in gemoede en op zijnen gedanen Eed, is achtende te wezen van de voorz. kwaliteiten, uit te sluiten. De Vroedschap is zelfs niet onbewust hoe de Keizer ALEXANDER, in *L. Unic. Codicis, si propter Inimicitias Creatio facta sit*, uitdrukkelijk heeft bevolen, *non ex Amicitia Creationes fieri debere, sed Aestimatione vera & Commodo Reipublicæ*. En men wenscht, oprechtelijk, dat deeze regel aan hen en aan allen, dien eenige macht tot benoeming of verkiezinge in het Gemeenebest is aanbevolen, altoos voor oogen möge staan. Ja men is met wijlen haare Koninklijke Hoogheid, glorieufer Memorie, in de volmaakte overeenstemminge, dat aan niemand, uit haat, nijd, of andere ongeoorloofde oorzake, de uitsluiting mag worden gegeven, al waren deeze Privilegien nooit in de waereld geweest. Maar de Vroedschap, en speciaal derzelve Meerderheid, protesteerd, heiliglijk, dat hunne *vota* tot de Nominatien niet aan haat, nijd of eenige andere verfoeielijke motiven hebben gefuccumbeert; maar dat die zijn uitgebragt in goede trouwe, en volgens hunnen Eed en Conscientie. Zij desfeeren vrijmoedig, dat bewijs van het tegendeel gebragt zal kunnen worden, en zeggen den geenen, welken haare Koninklijke Hoogheid met dusdanige aandracht hebben willen sub- en obripieeren, dezelve toe voor vullen laster. De Privilegien gebieden dat tot de Nominatien gekozen zullen worden Perfoonen, voorzien met de voorgefchreve hoedanigheden. Deeze hoedanigheden daar zijnde, verbieden de Privilegien iemand daar uit te verfteken om haat, nijd of eenigerhande andere zaken. Zo het verbod, als het gebod, is gesteld op den Eed en het dictamen van de Conscientie. Maar

de Meerderheid der Vroedschap herhaald haare betuiging, dat zijlieden tot de gemelde Nominatie hebben gekozen en voorgesteld de zuiken, welken zij, op hunnen Eed, hielden te zijn uit de allerrijkste, notabelste, oorbaarlijkste, rekkelijkste en vredelijkste Mannen van de Vroedschap, binnen welken hunne benoeming door het Oôtrooi is bepaald; dat zijlieden hebben benoemt de geenen, welken zij op hunne Conscientie waren dunkende, uit de gezegde Vroedschap, te wezen de nutsten, waardigsten en profijtelijksten voor 'de Stad en voor het Land; en dat zij daar uit, dat is, uit de Leden van de Vroedschap, die zij, volgens hunnen Eed en Conscientie, waren oordeelende de gerecenfeerde kwaliteiten te bezitten, niemand hebben verftoken om haat, nijd of om eenigerhande andere zaken. Dit is de zin van de gedachte Privilegien, appliceerende het verbod, om iemand te verfteken, op die geenen, welken geïnvestieerd zijn met de gevorderde personeele hoedanigheden, of immers door de benoemenen, op hunnen Eed en Conscientie, voor zodanigen worden gehouden, en niet blotelijk op allen, welken zig met den rok der Vroedschap vinden omhangen. En de getraduceerde Meerderheid heeft alzo voldaan aan haaren pligt.

„Zoude men aan de Handvesten opdringen eene andere beteekenis, en moesten noodzakelijk tot Burgemeesteren worden genomineerd, die in rang van Vroedschap de naasten zijn, zonder dat plaatze mag hebben de uitlezing van het character, bij de Wetten voorgeschreven, zo worden, op eenmaal, gerenverfeerd alle de gronden der Regeeringe; dan is 'er geene verkiezing of vrijheid tot de Nominatien; maar het geene was vergund als eene met oordeel in te richten Electie van een dubbel getal, word gedegradeert tot eene stomme lijst der acht naaste Vroedschappen, in derzelver rang en orde; en de zorg, met welke de oppermacht, omtrent de bekwaamheid en geschiktheid der Persoonen, voorziening heeft willen doen, word gesteld tot openlijke bespotinge. Men houd, in verscheide Steden, het ingaan der Nominatien voor eene handeling van zodanige serieuusheid, dat over dezelve Gods heilige naam en de invloed van zijnen geest, niet alleen bij het aanvangen der Vergaderingen, maar ook des Zondags daar bevorens, in de Kerken, voor de

ge-

gehee
sche
penen
ken c
drukt
schap
volde
Prinf
dezel
wein
staat,
nen,
luto
volft
doen
zo h
welk
troff
gewo
”
verzo
Sijst
stelle
test
gelijf
geme
”
schap
zijn
fallit
eerste
Zoon
der,
bij o
wezt
zelfe
hij v
vore

geheele Gemeente, plegtig word aangeropen. Maar dit gantsche werk verandert in eene iedele ceremonie. Des aangeropenen adiffistentie word de gelegenheid om te kunnen medewerken openlijk afgefneeden. Een Feuillet, gefcheurd uit de gedrukte Registers, en vertoonende flegts de namen der Vroedfchappen, met den tijd en rang van derzelver aanftellinge, kan voldoen voor de Nominatien, die met zo veel moeite van de Prinfen en Souverainen van den Lande gefolliciteerd, en door dezelve als hooge gunften gefchonken zijn. En of dit alles te weinig ware, in de Conftitutie, zo als de menfchelijkheid beftaat, en daar niet allen reforteeeren onder de Klaffis der geenen, wier harten, volgens het zeggen der ouden, *de meliore luto* geformeerd zijn; zo word de Vroedfchap gebragt in de volftrekte perplexiteit van haaren Eed geweld te moeten aandoen, en te kiezen anderen, als van welken hen de benoeming zo hoog en ernftig is bevolen; of te vervallen in de ongunft, welke de Meerderheid der *Haarlemfche* Vroedfchap heeft getroffen, of fchoon bij haar met alle lijdzaamheid is gedragen geworden.

„ Om deeze gevolgen in eenen klaren dag te doen zien, verzoekt men, eerbiediglijk, de vrijheid van het geforceerde Sijsthema, tot welkers introductie gearbeid word, te mogen ftellen in applicatie van zaken; doch onder uitdrukkelijk Protest dat het gezegde niet zal worden toegepast op Perfoonen, gelijk oprechtelijk geene Perfoonen daar bij worden bedoeld of gemeend.

„ Volgens de nu veelgemelde Privilegien moet een Vroedfchap, bij den gedanen Eed, en alzo met onderwerpinge van zijn dierbare ziele aan geprovoocerde vervloekinge, *fi sciens fallit*, tot Burgemeesteren der Stad *Haarlem* kiezen, in de eerste plaatze, van de allernotabelften; zal hij benoemen een Zoon der Aarde, welke zijnen Vader, immers zijnen Grootvader, niet kan verifieeren? echter deeze heeft de merite, dat, bij opvolginge van eene tourbeurte, het dezelfs rang zoude wezen. De Vroedfchap moet, in de tweede plaatze, onder de zelfde verplichtinge, nomineeren van de oorbaarlijkften; zal hij voorftellen zulk eenen, die zo gefchikt komt te zijn tot bevorderinge van des Stads nut, als een Ezel tot de Lier, die

nooit nog op de Stad, nog op de gronden en beweegraderen van derzelver welvaren, eenige attentie of applicatie gehad heeft? nogthans deeze heeft de verdienften van in orde voor te zitten. De Vroedschap moet, nogmaals op den Eed, verkiezen van de rekkelijkten; zal hij nomineeren eenen Koriolanus, die, uit eene onbuigbare opvattinge, zijn Vaderland op den oever des verderfs brengt? Vervolgens is de Vroedschap, ingevolge het Oefrooi van den Jaare 1651, verbonden, om, in goede Confcientie, te moeten voordragen van de allerrechtvaardigften; zal hij in die Vierfchaar, daar een aldoorgrondend Rechter zit, en daar zijn eigen bewustheid voor beschuldiger en te gelijk voor getuigen dient, verschijnen met eenen, die het Recht in zijne handen te koop voert? Voor den zelfden Rechterstoel word van hem gevordert, dat hij zal prefenteeren van de verftandigften; en op dit poinet zoude aan een voorrang van ouderdom het meeste gedefereerd mogen worden, dewijl het de veelheid der Jaaren is, die wijsheid te kennen geeft, en die den geest in den mensch door tijd en oeffeninge verftandig maakt; maar nevens den regel staat de uitzondering, en daar is gezegd, de grooten zijn niet wijs, en de ouden verftaan het Recht niet; zal de Vroedschap zijne plegtig aangenomen verbindtenissen aan de toevalligheden van begaafdheid of oeffeninge blindelijk moeten abandonneeren? Eindelijk de Vroedschap moet kiezen van de vreedzaamfte liefhebberen van het Vaderland; mag een woelende en oproerftokende GRACCHUS de Man zijn, daar hij mede voortreed?

„ Men confidereerd wel, dat, dewijl de Burgemeesters der Stad *Haarlem* moeten worden gekozen uit de Vroedschappen, overzulks geeue voorwerpen behoorden te zijn nominabel tot het Burgemeesterschap, in welken de genoteerde hoedanigheden zouden kunnen ontbreken. Maar, protesteerende nogmaals niemand der Leden van de Vroedschap, ook in het allerminste, te willen taxeeren, en dat geen Perfoon gebuteerd word, direct of indirect, zo moet men ter zake aanmerken, dat de kwaliteiten, bij het Oefrooi en Privilegie vereischt in de Vroedschappen, niet de zelfde zijn, die gerequireerd worden in zulken, welken nominabel zullen wezen tot het Burgemeesterschap. Om tot Lid der Vroedschap geëligeerd te kunnen zijn, word

ge-

geve
ceer
lem
Vrij
hadd
zij
to
ken
dez
dee
Poo
den
heb
6.
bart
ligie
tugd
van
her
gee
die
zelf
bij
ge
tot
de
een
te
Lid
ver
ke
nut
flan
die
zal
oo
fici
me

gefordert dat de Perfoon moet wezen, 1. van de gekwalificeerdste Burgeren; 2. binnen de muuren van de Stad *Haarlem* woonachtig; 3. geboren binnen dezelve Stad of haaren Vrijdom, ten tijde deszelfs Ouders aldaar vaste woonplaats hadden, en zijn Poorterschap niet hebbende verwoont, ten zij het zelve vervolgens weder hadde verkregen, en, na dato van den gedanen Eed, den tijd van een Jaar en zes weken achter den anderen binnen de Stad of de Vrijdom van dezelve weder gewoon hebbende; 4. of ook geboren binnen deeze Provintie van *Holland* en *Westfriesland*, en zijn Poortrecht verkregen, en, na dato hier van, zes Jaaren na den anderen binnen de Stad of derzelve Vrijdom gewoon hebbende; 5. oud zijnde vijftientig Jaaren of daar boven; 6. gegoed volgens de oude Privilegien; en 7. doende openbare Profesie van de waare Christelijke *Gerreformeerde* Religie, zo als dezelve bij het Sijnode van *Dordrecht* is bevestigd en in de publieke Kerken geleerd word. Ten aanzien van deeze verkiezinge der Vroedschappen is, bij de wederherstellinge der Stadhoudelijke Regeeringe, in het Oefrooi geen de minste verandering toegekomen; en overzulks zal, ten dien reguarde, geene bedenking plaats kunnen vinden, of het zelve is *in viridi observantia*. Doch de kwaliteiten, daar bij geroerd, voldoen niet, om op dezelve tot Burgemeester geëligeerd te worden. Maar zal eene behoorlijke verkiezing tot deeze waardigheid worden gedaan, zo moet nog naar andere en meer hoedanigheden worden gezien. En het is wel eene der requisiten, om tot het Burgemeesterschap gekozen te kunnen worden, Lid te zijn van de Vroedschap. Maar Lid te wezen van de Vroedschap constitueerd niet alle de vereischten, welken in een Kandidaat tot de Burgemeesterlijke waardigheid worden gevordert. De eerste notabelheid, de nuttigheid, de reukelijkheid, de rechtvaardigheid, het verstand, en de vreedzame liefde van het Vaderland, zijn het, die in een Lid van de Vroedschap moeten gevonden worden, zal hij, volgens de Privilegien, recommandabel wezen. Het oordeel hier over is geconfieerd aan den Eed en de Conscientie der Medeleden, aan welken het Recht tot het formeeren van de Nominatie plegtig is opgedragen. En te stel-

len een Recht van opvolginge voor alle de Leden van de Vroedschap, zonder discretie, is niets anders, als de Privilegien directelijk achter af te werpen, en de gekwalificeerde Burger, geboren of wonende, zedert de bepaalde tijden, binnen de Stad *Haarlem*, hebbende de vereischte Jaaren en goederen, en doende Profesie van den publieken Godsdienst, moet, wanneer hij Vroedschap is geworden, *ipso facto* succedeeren tot het Burgemeesterschap, schoon dezelve niet van de allernotabelsten, niet nut, niet rekkelijk, niet rechtvaardig, niet verstandig, en geen vreedzaam liefhebber van het waarde Vaderland zoude mogen zijn.

„ En houdende hier mede insgelijks voor afgehandeld en volkomen gedilueerd het geene uit de Privilegien van den *Bougonaischen* Hertog en deszelfs Kleindochter, tot stavinge, ware het mogelijk, van een Recht van opvolginge in de Regeeringe der Stad *Haarlem*. is bijgebragt geworden, zal men korter mogen zijn ten opzigte van de geavanceerde exempen. Altoos ieverig op het geluk van met wijlen haare Koninglijke Hoogheid te zijn overdragen in den grond, dat de Privilegien, Wetten, Costumen en Usantien het richtsnoer moeten wezen, waar naar de Regeeringe van het Land en de Steden bestierd moeten worden, zullen twee particuliere gevallen, waar in eene overmacht zoude hebben kunnen effectueeren, het geene dezelve was oordeelende van de convenientie te zijn, weinig vermogen tegens het uitdrukkelijk Oârooi en Privilegie, door U Ed. Groot Mog. wettig verleend, en het geene hier voren is geindiceerd te zijn in kracht en observantie. En nog minder zal aan deeze twee gevallen gedefereerd kunnen worden, wanneer men waarneemt dat dezelve zig vinden gantsch buiten de termen van het tegenwoordige casus.

„ Want, beschouwende het gebeurde, in den Jaare 1681, omtrent den Persoon van BALTHAZAR KOEYMANS, die in het Jaar 1672 tot Vroedschap der Stad *Haarlem* was aangesteld, zo word, in de deliberatien over deszelfs toestand, geen schaduwe gevonden van bedenkinge over zodanige tourbeurten en noodzakelijke opvolginge in den Gerechte, als uit het Privilegie van Hertog ALBRECHT werd getrokken. Integen-
deel

deel
tot
Priv
roga
ging
zake
mog
168
zint
Rel
ven
pen
hoe
vol
heit
den
zet
168
der
ge
Pri
vat
ro
de
de
den
mit
blij
Re
nie
BRE
obf
fav
hee
zig
bet
vo

deel, was dezelve reeds in het Jaar 1680, in de verkiezinge tot Burgemeester, volgens de vrijheid en het vereisch der Privilegien, voorbij gegaan, en ABRAHAM LORREIN, bij furogatie, voor den zelven verkozen. Maar de overweeinging ging daar over, hoe de gemelde BALTHAZAR KOEYMANS, ter zake van zijne ongelegenheid, bij de Vroedschap gehouden mogte worden. Hier op is, den 29 Augustus van het Jaar 1681, provisonieellijk, en niet bij dispensatie van eene anderzints verpligte opvolginge, maar in kracht van verbiedende Resolutie, besloten dat de Leden van de Vroedschap den zelven in de te maken Nominatie van Burgemeesteren en Schepenen zullen voorbij gaan; wordende de finale overleggingen, hoe dezelve te confidereeren zoude zijn, gediffereerd. Vervolgens is, den 26 December van het Jaar 1682, ter gelegenheid van de verkiezinge van Thesaurieren, nader geresolveerd den genoemden BALTHAZAR KOEYMANS geen Biljet te huis te zenden. En het is niet, als met den aanvang van het Jaar 1688, dat de Vroedschap is overgegaan om dit Lid weder tot derzelver Vergadering te convoceeren. Was bij de toenmalige Regenten geweest het doorzigt, om het lang verstorven Privilegie van Hertog ALBRECHT, als levende en werkende, van emplooi te doen zijn, zekerlijk had deeze BALTHAZAR KOEYMANS geen Vroedschap kunnen blijven; maar de Medeleden waren verpligt geweest tot de verkiezinge van eenen anderen, in deszelfs plaatze, te procedereen. Integendeel zouden de Medeleden, volgens het gedachte Privilegie, geen de minste bevoegdheid hebben gehad om den zelven, Vroedschap blijvende, van zijnen rang en tour van verkiezinge door eene Resolutie uit te sluiten. En de Erftadhouder zoude hier op niet hebben gelaxeerd, maar het Handvest van Hertog ALBRECHT, ten dien tijde reeds meer dan twee Eeuwen buiten observantie zijnde, en daar tegens bij het gemeene Recht in faveur van dusdanige ongelukken wezende gedispenseerd, zo heeft de Vroedschap van deszelfs remotie moeten afzien, en zig met de gemelde schikkingen vergenoegen.

„ Vervolgens was, in het geval van den Jaare 1687, gebeurd eene bijzonderheid, dat maar zes Heeren wierden gevonden, welken, volgens het Oefrooi en de vastgestelde Re-

glementen, benoemd konden worden. Om hier aan te remedieeren, was bij de Vroedschap, op den 30. Augustus van het Jaar 1687, tegens de vastgestelde en aangenomen maximes, besloten de Regenten, welken nog actueel van wegen de Stad in Commissien waren, en alzo niet op de Nominatie gebragt mogen worden, deswegens te dispensceeren, en dezelve te kwalificeeren tot suppletie van de Nominatie. Maar over de extensie van deeze Resolutie verschil vallende, was, op den dag der Nominatie, bij eene Meerderheid van vijfentwintig Leden, verklaard dat men niet gebonden zoude zijn om de zes Heeren, welken buiten dispensatie nominabel waren, te moeten nomineeren. Hier door de gelegenheid geboren zijnde om Mr. WILLEM FABRITIUS, welke onder de gedachte zes Heeren was resfortceerende, en die anderzints, door het mankement van een meerder getal Subjecten, noodzakelijk ter verkiezinge voorgesteld had moeten zijn, van de Nominatie af te laten, zo was die occasie gefaalseerd en anderen gekozen. Dat nu diergeijike bijzondere Resolutien, waar mede van de vastgestelde en in vigueur zijnde gebruiken gelacheerd word, niet mogen strekken in iemands praëjuditie, inzonderheid wanneer dezelve niet eenstemmig, maar bij pluraliteit, zijn gearresteerd, berust in goede gronden van Rechten. En dat de Stadhouder zig daar in heeft gefundeert, blijkt, *ad oculum*, uit deszelfs Misfive. Maar ten reguarde van SALOMON VAN ECHTEN is geene Resolutie genomen, die deszelfs conditie zoude benadeelen, en kiesbaar stelde zulken, die, volgens de regelen, niet kiesbaar waren geweest. De omstandigheid dat de Vroedschap zig ontbloot had gezien van een genoegzaam getal Pefoonen, welken acht Jaaren als Leden van dezelve hadden gefungeerd, was den 7. October van het Jaar 1756 opgehouden, en daar door de verder Genomineerden, ISAAK CLIFFORT, Mr. JAN VAN STYRUM en Mr. DAVID VAN LENNEP, te gelijk en *eodem momento*, met SALOMON VAN ECHTEN gekwalificeerd geworden om zig tot het Burgemeesterschap te zien presenteeren. Met deeze vier Leden stonden nog acht anderen in egale bevoegdheid, alzo allen den ouderdom van zesendertig Jaaren hadden bereijkt; en daar is, in het formeeren van dit dubbel getal, niets bijzonders of buitengewoons tusschen gekomen; maar de Meerderheid der Leden heeft

heeft geageerd volgens het vereischte der Privilegien, en conform haare dierbare verplichtinge, benoemende de geenen, welken zij, op hunnen Eed en in goede Conscientie, vermeenden te moeten benoemen, en waar omtrent zij voor niemand, als alleen voor God, verantwoordelijk zijn.

„ De Meerderheid der Vroedschap zoude overzulkz met eerbiedige erkenenisfe accepteeeren, dat het geallegueerde geval en het gehouden gedrag der *Haarlemsche* Regeeringe van dien tijd aan hen ter navolginge wierd voorgesteld, wanneer zij zig bevond in de zelfde termen. En men zal U Ed. Groot Mog. niet ophouden met de aanwijzinge van het gratieufe, het welk door de bekwaamheid der penne, aan het verhaal van het geene vervolgens gebeurd zoude zijn, is geleend. Maar, verfeerende in eene volkomen vrijheid van Recht, de Privilegien en vastgestelde Reglementen in geenen respecte door hen zijnde getoucheerd, of iemands Recht in minder gunstige situatie gesteld, dan het zelve volgens de geüfeerde gronden der Regeeringe komt te wezen, doen hen de voetstappen schromen. Hunne eerbied en involging van de begeerten van wijlen de Vrouwe Gouvernante hebben hen, in het Jaar 1757, doen komen in sehikkingen van veel grooter toegevendheid, dan in het Jaar 1687 waren geaccordeert; maar de gevolgen daar van zijn al te sensibel voor hen, voor de rust en het welzijn van de Stad *Haarlem*, en voor de eere der Regeeringe, als dat zij zig weder in gelijken zouden storten.

„ Ondertuschen is niets zekerer, dan dat ook, in dit geval, roerende de verkiezinge van Mr. WILLEM FABRITIUS, het Privilegie van Hertog ALBRECHT niet is gevolgd, of uit krachte en in conformiteit van het zelve geageerd. De drie Perfoonen, welken door de bovengemelde dispenfatie de benoeming hebben verkregen, zijn geweest DR. WILLEM VAN TEFPELEN, fessie hebbende in de Provinciale Rekenkamer, Mr. MATTHEUS SCHATTER, Gecommitteerde Raad ter Admiraliteit, en Mr. ARNOUT DRUIVESTEN, Gecommitteerde in de Vergaderinge van de Hoog Mogende Heeren Staaten Generaal. De twee eerstgemelden waren beide ouder Vroedschappen, dan Mr. WILLEM FABRITIUS, en hadden beide langer uit den Gerechte geweest; te weten, VAN TEFPELEN, zedert het Jaar 1676, en SCHATTER, zedert het
het

het Jaar 1681, terwijl FABRITIUS tot in het Jaar 1683 als Burgemeester had geregeerd. En de laatstgenoemde Mr. ARNOUT DRUIVESTEIN, was nog nooit tot Burgemeester verkozen geworden. Indien dan aan het Privilegie van Hertog ALBRECHT te defereeren zoude zijn, zo hadden de drie genoemde Leden, allen, aan Mr. WILLEM FABRITIUS moeten voorgaan. En dewijl het niet gepermitteerd is te denken dat de Erfstadhouders, door deszelfs tuschenkomst, als ter handhavinge der Privilegien, zoude hebben willen bevorderen eene verkiezing, geheel tegens de Privilegien inlopende, zo volgt, noodzakelijk, dat dit lang vernietigde Handvest niet in consideratie is gekomen, en het voorbeeld, van het welk zo hoog word opgegeeven, als of daar door de zaak zoude zijn uitgemaakt, destrueerd, directelijk, de gelijkheid aan het Gerechte, tot welkers foutien het word voortgebracht.

„ Doch allerminst doet het ter zake, dat, na het Jaar 1687 tot in het Jaar 1702, door de Vroedschap, met genoegzame eenparigheid van Stemmen, tot Burgemeesteren zouden zijn benoemd de geenen, welken in orde van rang komen te volgen. En dit argument, wanneer het geposeerde *in facto* word aangenomen als waarheid, bewijst of niets, of te veel.

„ Niets word uit het zelve bewezen, wanneer de Vroedschappen van dien tijd de door hen benoemde Perfoonen, op hunnen Eed en Conscientie, hebben gehouden te zijn van de zodanigen, welken, volgens vereisch van het Oötrooi en Privilegie, genomineerd moeten worden. En dit onderfeld zijnde, zo heeft de nu anders gevoteerd hebbende Meerderheid der Leden het zelfde, het geene in de gemelde Jaaren zoude zijn geschied, ook veelmalen gedaan, en wenscht oprechtelijk zulks altoos te mogen doen. De behoorlijke deference voor een ouder of voorzittend Lid zal bij dezelve altoos worden bewaard. Hunne pogingen zijn alleen daar heenen gericht, dat de consideratie, welke billijk voor een presideeënd Medelid, in gemoede met het jongere van gelijk nut wordende gehouden, moet militeeren, niet worden gemaakt tot zodanige gehoudenis, dat de verplichtingen van Eed en Conscientie, om het plaister van den naasten in rang opvolgenden te mogen benoemen, zouden moeten achterstaan, of de vrijheid verkeerdt worden in dwang.

„ Doch

„ Doch wanneer deeze benoemingen van den oudsten en naasten in rang, blotelijk, tot grond zouden hebben gehad eene aanneeming, *compactum* of believing, het zij door welke inductie, of uit welke inzichten, het zelve zoude zijn overgenomen of gevolgd, zo bewijst het geavanceerde te veel; en de famenstemming in deeze vijftien Jaaren probeert als dan een rechtongoorloofde cabale, nederwerpende de gronden en order van Regeeringe, en contrarieerende de klaarste intentien van den Souverain. Aan de wijsheid en liefde van des Lands Opper machten is men schuldig te erkennen, dat dezelve, zedert het Jaar 1418, hebben voorzien dat hunne Onderdaanen niet meer zouden zijn opgeofferd aan eene tourbeurte en rang van opvolginge tot het Gerecht, waar door in het zelve gedrongen zouden worden zo wel onwaardigen, als waardigen. Het hoog gezag heeft de goede Steden, en derzelve Burgers en Inwoners, begeert te zien onder de bescherminge van zodanige gekwalificeerde Perfoonen, als de Privilegien met discernement en oordeel hebben bevolen te kiezen. Daar in verhinderinge toe te brengen, is te kort te doen aan de verschuldigde gehoorzaamheid; de vertrouwde uitlezing van gekwalificeerde Voorstanderen te stellen op den teerling, en de condescendence te vermengen met ongeoorloofde verlatinge van plicht, het welk door geen gezag, buiten den Souverain, kan worden gewettigd, en in geene navolginge gebragt mag worden.

„ Edoch ontbreekt aan het argument, zelfs in de boven geconcedeerde suppositien, de kracht van conclusie, meer moet de Vroedschap zig beklagen over de onvoorzigtigheden, door welken de geenen, die aan wijlen haare Koninglijke Hoogheid de feiten hebben gefubministreerd, zig schuldig stellen ter verantwoordinge wegens de trouwe der fournifementen. Zo ergens de waarheid een vast en onwrikbaar verblijf heeft, het is op de lippen van het hoog gezag. Maar men doet haare Koninglijke Hoogheid positive zeggen „ zonder dat 'er in de volgende veertien Jaaren van het Stadhouderfchap van hooggemelden Prinse ooit weder iets diergelijks is ondernomen; „ maar dat, integendeel, zedert, altoos de Nominatien tot „ Burgemeesteren, zonder iemand uit te sluiten, met eenparigheid, of met genoegzame eenparigheid, zijn gemaakt geworden. „ den.”

„den.” En nochtans is het nauwlijks mogelijk, dat bij de iveraaren, welken uit de magazijnen van de Vroedschap hebben overgedragen het gunt tegens dezelve kan worden gebruikt, en die de stemmen van de Jaaren 1698, 1699, 1700 en 1701 hebben geteld en opgegeeven, de evenvoorgaande exempelen niet gezien zouden zijn. In het Jaar 1692 zijn tot Burgemeesteren gestemd dertien Perfoonen, en uit de gemelde dertien, bij de pluraliteit, wezende vastgesteld de acht Perfoonen tot de Nominatie, zo bevond zig onder deeze acht Mr. DIDERIK DICX, in het Jaar 1682 tot Vroedschap verkozen. Integendeel bevonden zig onder de afgestemden Mr. PIETER STEYN, Mr. PIETER BAAS, WILLEM LAKEMAN en JOHANNES VAN BERGUM, allen in rang ouder Vroedschappen, door de gezegde afstemminge uitgesloten. En daar zien U Ed. Groot Mog. het factum, dat men doet ontkennen ooit gebeurd te zijn.

„Doch dit is te weinig. Verre dat zulks ongenoegen bij den Prinsê Erfstadhoudèr zoude hebben verwekt, of dat deeze een Recht van opvolginge zoude hebben willen etabliseeren, Mr. DIDERIK DICX word door zijne Hoogheid geëligeerd, zelfs met voorbijgaan van ouder Leden, die in de benoeming der achten waren geprefenteerd geworden. En moet het getuigenis worden volmaakt door een tweede voorbeeld? In het volgende Jaar 1693, twaalf Perfoonen tot Burgemeesteren zijnde geproponeerd, is van dezelve niet alleen afgestemd, en dus wederom uitgesloten, Mr. ANTHONY DE GLARGES, Vroedschap geworden in het Jaar 1680, en ter contrarie onder de achten geplaatst, Mr. CHRISTOFFEL VAN VALKENBURG, eerst vier Jaaren later in den rang als Vroedschap ingetreden; maar wanneer onder de acht gevonden wierden Mr. PIETER STEIN, en nevens den zelve M. PIETER BAAS en de gedachte Mr. CHRISTOFFEL VAN VALKENBURG, zo zijn deeze beide laatstgenoemden, schoon posterieur in orde, geëligeerd, en Mr. PIETER STEIN is door den Erfstadhoudèr zelve voorbij gegaan.

„Minder erroneus, doch te gelijk minder concludent, is het, dat, zedert het voorschreve Jaar 1687, de Nominatie tot Burgemeesteren altoos met eenparigheid, of met genoegzame eenparigheid, zoude zijn gemaakt geworden. Want het komt niet aan op eene eenparigheid van gedachten omtrent de
zelf-

zelfde voorwerpen; maar op eene verpligtinge of noodzakelijkheid, om niet anders te mogen benoemen, als den oudsten of naasten in rang. Is de Vroedschap hier toe geobligeerd, zo moeten alle de Leden die acht oudsten of naasten noemen. Doch dan degradeert zig de Nominatie, en vervalt in de absurditeiten, als hier voren wierd getoond. Maar zijn de Vroedschappen aan zulke acht Perfoonen niet gebonden, en worden ook andere meerderen gestemd, dan doet het niets ter zake, met hoe groote Meerderheid het dubbel getal van achten uit het verdere gros word opgemaakt; en elk der Stemmen van het minder getal staat in gelijk Recht met ieder votum van de Meerderheid, welke alleen door de grooter concurrentie prævaleerd.

„ Nu zijn, in het Jaar 1692, gestemd dertien Perfoonen, allen gehouden voor gekwalificeerd tot de verkiezinge; en uit dezelve is, bij de Meerderheid, het dubbel getal van acht geformeerd. Op de zelfde wijze zijn, in het Jaar 1693, gestemd twaalf Perfoonen, door de pluraliteit geredigeerd tot acht. Op den 12 Februarij van het Jaar 1697 zijn, tot suppletie van eene Burgemeestersplaats, drie Perfoonen voorgesteld, en wederom bij de Meerderheid gebragt tot twee. In het Jaar 1698 zijn insgelijks benoemd een getal van twaalf; in het Jaar 1699 elf; in het Jaar 1700 nogmaals twaalf, en in het Jaar 1701 weder elf. Alles ten preuve dat de Vroedschap, in haare benoemingen, zig niet heeft bepaald tot de acht oudsten of naasten in rang, maar dat, met volkomen vrijheid, zijn gestemd en voorgesteld zulken, als ieder in conscientie, conform de Privilegiën, vermeende te behoren.

„ En wat zal men zeggen, wanneer aan U Ed. Groot Mog. zal worden vertoond, dat, ten allen tijde, het gebruik binnen de Stad *Haarlem* dusdanig geweest is; en dat nooit ontbreken de exempelen, door welken de idées van eene noodzakelijke successie in rang geremoveerd hadden moeten zijn. Om met de aanwijzinge van eenige weinige gevallen, en alleen bijbrengende die geenen, welken door de Stadhouderslijke verkiezingen voor gejustificeerd mogen worden gehouden, te defungeeren, JACOB CORNELIS THOMASZ., in het Jaar 1607 tot Vroedschap verkozen en in het Jaar 1618 door den Prinse MAURITS gecontinueerd, is in het Burgemeesterschap voorgegaan door de
jon-

jongere Vroedschappen, ADRIAAN VAN BERKENRODE in de Jaaren 1613, 1614 en 1618, WILLEM VOOGD in de Jaaren 1618, 1619, 1621, 1622, 1624, 1626 en 1627, ARNOUT DRUIVESTEIN in de Jaaren 1619, 1621, 1622, 1624 en 1625, REINIER WILLEMSZ. BUIS in de Jaaren 1621, 1622, 1624 en 1625, JOHAN TEITS in de Jaaren 1619, 1622 en 1623, en door AUGUSTYN STEIN in de Jaaren 1620, 1621 en 1623; JAN CORNELIS HAM, in het gemelde Jaar 1618 door den Prinse MAURITS tot Vroedschap aangesteld, is voorbij gegaan door JAN KLAASZ. LOO, mede in het zelfde Jaar 1618 tot Vroedschap verkozen, doch posterieur in rang, en tot Burgemeester geëligeerd in het Jaar 1620; CORNELIS CORNELISZ. OUT, nogmaal van de nieuwlijks Gecommitteerde Vroedschappen des Jaars 1618, is insgelijks voortgetreden door den genoemden JAN KLAASZ. LOO in de Jaaren 1620, 1623, 1624, 1626, 1627, 1629, 1630, 1632, 1633, 1635 en 1636, mitsgaders door DIRK DIRKSZ, tot Burgemeester gefurrogeerd in het gezegde Jaar 1618, en wijders door ALBRECHT VAN DER MEIDE, in de Jaaren 1623 en 1625, en door LUBBERT KLAASZ. VAN DER WEIDEN in het Jaar 1626; PIETER JACOBSZ. OUDEWAGEN, Vroedschap geworden in het Jaar 1619, is voorbij gegaan door CORNELIS GULDEWAGEN tot elf distinte Jaaren, en door JOHAN KOLTERMAN tot vijfmalen; JACOB BENNING, in de Vroedschap geëligeerd in het Jaar 1631, heeft zien voortgaan THOMAS SWAN in het Jaar 1650, en WILLEM WARMONT in de Jaaren 1645 en 1646; PIETER STEIN, tot Vroedschap gekozen in het Jaar 1679, is voorgegaan door DR. WILLEM VAN NIEUWENHUIZEN, tot Burgemeester gefurrogeerd in het Jaar 1690, en gecontinueerd in het Jaar 1691; en JOHANNES VAN BERGUM, Vroedschap geworden in het Jaar 1680, is voorgegaan door Mr. CHRISTOFFEL VAN VALKENBURG in de Jaaren 1693, 1694 en 1696.

„ Daar zien U Ed. Groot Mog. vijfenzestig verkiezingen buiten rang, allen van de Prinzen Stadhouderen geproffueerd. En men heeft, in de aanhalinge deezer gevallen, zig tot eene tweede bepalinge gesteld, alleen te spreken van zulke Perfoonen, welken nooit Burgemeesteren zijn geworden, zo uit oorzaak dat dusdanige voorbeelden sterker concludeeren, als

om

om r
voor
veelv
U Ed
word

„

we

het

Prins

ment

rigtfn

begee

eisch

ten

woor

Konin

nen

term

tog

Jaare

scho

hoog

roer

wan

eige

lemt

bij

het

Non

Het

tie.

Haa

word

verm

met

als

kiez

„ zu

XI.

om reden dat de gevallen, waar in de eene Vroedschap slegts voor eenige Jaaren aan zijne Medeleden is voorgetrokken, te veelvuldig worden gevonden als dat de gewigtige Besoignes van U Ed. Groot Mog., in deezen epineusen tijd, verder zouden worden geoccupeerd, dan de nood is eischende.

„ En, om, bij orde, op het tweede voorstel van de Vrouwe Gouvernante met nog eene aanmerking te besluiten, moet het *in confesso* zijn dat wijlen zijne Doorluchtige Hoogheid, Prins WILLEM DE IV, volgens het zesde Artikel van het Reglement van dato den 31 Augustus van het Jaar 1751, geen ander rigtsnoer voor de Nominatiën der Vroedschap ter navolginge begeerde, als de discretie van de Perfoonen, conform de vereischten der Privilegiën, uit kracht van welken de Meerderheit den deezen heeft geageerd. Is, bovendien, zelfs uit de tegenwoordige Electie, gedemonstreerd geworden dat wijlen haare Koninklijke Hoogheid het werk der Magistraatsbestellinge, binnen de Stad *Haarlem*, niet heeft geconfidereerd te staan in de termen van zodanige opvolginge, als bij het Handvest van Hertog ALBRECHT was ingevoerd, en die niet langer, dan zestien Jaaren, plaats heeft gehouden; wat zal 'er overblijven ter verschoninge van de oppositie, door het Mindergetal bij wijlen hooggenelde Vrouwe Gouvernante ondernomen, en van de beooringen en het nadeel, alzo aan de Stad *Haarlem* toegebracht, wanneer men de gedachte Minderheit kan overtuigen, dat het eigen rigtsnoer door hen vrijwillig is verkozen; dat zij met solemneelen Eede zig daar aan hebben verpligt; het zelve voorts, bij continuatie, hebben achtervolgt; en dat zijlieden, nog bij het formeeren van deeze jongste zo ten onrechte gequerelleerde Nominatie, hebben beloofd zig daar naar te zullen gedragen? Het bewijs is echter voor handen, openbaar en buiten contestatie. Het Reglement, bij de Raaden en Vroedschappen der Stad *Haarlem* gearresteerd den 23 Junij van het Jaar 1752, daar word, in de zelfde woorden, waar mede de Privilegiën zulks vermelden, en waar op de ufantie zig heeft gevestigd, ook met concurrentie der vorige Prinzen Stadhouderen, op nieuws als een permanente regel vastgesteld, dat de Vroedschap zal kiezen zulke Perfoonen „ welken zij, in goede conscientie, „ zullen achten te wezen van de rechtvaardigste, verstandigste

„ en vreedzaamste liefhebber van het Vaderland.” De Resolutie van de Vroedschap, waar bij dit Reglement geïnfereerd is, draagt de Namen van het grootste gedeelte der nu protesteerende Leden op het voorhoofd. De Heeren VAN DEN BROEK, WITTE, VAN ZAANEN, VAN ECHTEN, KAMERLING, LA KLÉ, STEENIS EN PARVÉ hebben zig terstond bij Eede daar aan verbonden. De twee overige Heeren VAN DER WAAIEN EN VAN HOOGENDORP, welken in de Jaaren 1753 en 1755 eerst in de Vroedschap zijn gekomen, hebben zig insgelijks onder Eede tot het zelve gevoegt. Bij den aanvang der Vergaderinge van den 7 September van het Jaar 1758, hebben alle deeze Leden nog plegtig aangenomen zig daar naar te gedragen, als blijkt bij het Extract uit de Registers van de Vroedschap, aan het veelgedachte Request van de Meerderheid geannexeerd. Vervolgens is de benoeming van Burgemeesteren, voor het Jaar 1758, in de Vroedschap conform dit voorschrift gedaan. Dezelve behoorde niet op vreemde gronden, en andere gantsch strijdige regelen, geattacqueerd te zijn geworden, en men had, ten dien einde, het hooge gezag van wijlen haare Koninklijke Hoogheid niet moeten imploreeren.

„ Van dit gezag, bij de verdeelinge van de meergedachte Misfive tot een derde aanmerkinge gesteld, zal men, nu *in hijpoteesi* werkende en ter uitvoeringe gebragt, niet anders spreken, als met de uitterste retenu, en enkel voor zo verre het zelve in het tegenwoordige geval zoude kunnen worden geëxrendeert in verminderinge van de Rechten der *Haarlemsche* Vroedschap, van welke Rechten de voorstand aan de gedachte Vroedschap niet minder incumbeert, dan geoorloofd is.

„ Bij de reeds meergedachte inrichtinge van hooggemelde Misfive, heeft men deeze derde stelling gelieven te onderscheiden in twee deelen, poseerende, eerstelijc, dat de pligt van den Stadhoudcr met zig is brengende Burgemeesteren, Schepenen en Wetten te veranderen volgens de Privilegien; en asfumeerende, voorts, in de tweede plaatze, dat zulks in deezen uit de twee overgeleverde Nominatien zoude zijn gedaan „naar het voorschrift van dezelve Privilegien.

„ Het eerste geposeerde Lid advoneeren de Vertooners met alle onderwerpings, en de gronden, waar in dit be-

stier

stier
wezt
”
Meer
reere
de T
op
twee
leger
alle
ande
Stad
eom
van
riglij
colle
forn
dub
doo
bij
wor
den
schu
tijd
ten
op
verc
maa
de i
Com
Hoo
doen
”
niet
geeri
Vroe
blik
der

hier wettig is berustende, zijn hier voren *in zheft* aange-
wezen.

„ Maar ten opzigte van het tweede gedeelte moet de Meerderheid der *Haarlemsche* Vroedschap, eerbiedig, declareren geen den minsten schijn of voetflappen van eene tweede Nominatie in de Privilegien te hebben gevonden, min nog op zodanige wijze, als in het tegenwoordige geval eene tweede Nominatie schijnt geconsidereerd te worden. De gelegenheden hebben reeds hier voren gevordert om niet alleen alle de Privilegien en Handvesten, maar bovendien alle de andere Acten en Besluiten, de Magistraatsbestellinge binnen de Stad *Haarlem* eenigzints roerende, te toucheeren. En men compromitteerd in dezelve of ooit, in eenige gestatueerde, van eene tweede Nominatie is gewaagd. Allen spreken eenpariglijk van eene Nominatie, in de Vroedschap, ten dien einde collegialiter en op speciale beschrijvinge vergadert zijnde, te formeeren bij kiezinge van een dubbel getal Perfoonen, welk dubbel getal uitgebragt word bij collatie van de Biljetten, door elk der Vroedschappen ingeleverd, en waar op alzo, of bij eenparigheid, of anderzints bij Meerderheid van Stemmen, word geconcludeert. Zodanige deugdelyke Nominatie is op den 7 September van het Jaar 1758 opgeregt. De Vroedschap is, tot dat einde, behoorlijk bijeen geroepen tegens den tijd, bij het Ofsrooi en Privilegie vastgesteld. De Reglementen, in de verkiezinge te observeeren, zijn voorgelezen en op den gedanen Eed aangenomen. De Biljetten zijn ingeleverd. Na collatie en openinge van dezelve heeft men opgemaakt welke acht Perfoonen bepoemd kwamen te zijn. En de Nominatie is op een behoorlijk Credentiaal, door eene Commissie uit de Vroedschap, aan wijlen haare Koninglyke Hoogheid geprefenteerd, om uit dezelve de Electie te doen.

„ Eene andere of tweede Nominatie is in de Vroedschap niet gemaakt. En gelijk dezelve, volgens de orde der Regeeringe, niet gemaakt had kunnen worden, zo heeft de Vroedschap diergelyke tweede Nominatie ook tot dit oogmerk nooit gezien. Het opgemaakte besluit bij de Meerderheid der Stemmen uitgebragt zijnde, heeft SALOMON VAN ECHTEN

wel verklaard tegens de voorz. Nominatie te protesteeren, op een bloot gezegde dat daar in zouden zijn begaan informaliteiten, en dat dezelve, mitsdien, als legaal, aan de Vrouwe Gouvernante, als Voogdesse van den Heere Erftadhouder, niet zoude kunnen worden gepresenteerd. Maar het einde van dit Protest, verre van eene andere Nominatie in plaatze van deeze te supplantieren of nevens dezelve te voegen, is alleen geweest een verzoek, dat, bij het zenden of presenteeren van deeze Nominatië, ook van zijn gedacht Protest kennisse aan haare Koninglijke Hoogheid mogte worden gegeven; waar tegens veertien aanwezende Leden hun Contra-Protest hebben gerefereerd. En, de ontworpen Misfivè, of het Adres, der besloten Nominatie aan haare Koninglijke Hoogheid daar op geresumeerd zijnde, is dezelve ook bij den geprotesteerd hebbenden Heere VAN ECHTEN, en de geenen, welken zig met hem hadden gevoegt, zonder eenige de minste inspraak of nader Protest, gezwezen dat eene andere Nominatie zoude zijn opgeworpen, gearresteerd; de Vergadering is behoorlijk gescheiden, en deeze eenige Nominatie is uit naam van de Vroedschap aan haare Koninglijke Hoogheid met 'er daad gepresenteerd en overgeleverd geworden.

„ Mogen nu hier op de Privilegien ter decisie worden geroepen, zo zal de uitspraak terstond gedichteerd zijn, namelijk dat uit deeze Nominatie de Electie gedaan moet worden. De periodes in de Privilegien en andere Ordonnantien, waar bij zulks word gelast, zijn hier voren *a dessein* genoteerd en gedistinctueerd, op dat dezelve niet weder herhaald zouden behoeven te worden. In de achtervolginge van deeze Privilegien is het Recht des Erftadhouders, ten aanzien van de Magistraatsbestellinge, bepaald en besloten. En geene Electie mag, onder reverentie, geschieden, geene verkiezing is wettig of bestaambaar, als welke geschied uit de Nominatie, door het Kollegie van de Vroedschap geformeerd.

„ Men vertrouwd wel dat aan de Vrouwe Gouvernante zal zijn overgeleverd, iets, dat met den titel van Nominatie is genoemd; maar men observeert de voorzigtige uitdrukkingen, waar mede de Misfivè zig niet alleen bij suppositie gelieft te explicereen, maar ook onderscheid de omstandigheden, welken

dee-

deze nu als twee genoemde Nominatien hebben verzeld. Te weten, de eene is geprefenteerd uit den naam van de Regeeringe. En dit is een requisit, het welk bij alle de Privilegien en Ordonnantien word gevordert, kennende dezelve geene andere Nominatien, als welken door of van wegen de Vroedschap aan den Stadhouder geprefenteerd zijn. Verkiezinge te doen uit andere Nominatien, als welken uit naam van het Lighaam der Vroedschap worden overgeleverd, kan niet geschieden in achtervolginge van de Privilegien; maar zoude eene Electie zijn buiten de kwalificatie. Men vraagt ook nedrig excus, dat deeze Nominatie aan wijlen haare Koninglijke Hoogheid zoude zijn overgeleverd van de eene partije. De overlevering is geschied uit krachte van eene Commissie, gedecerneerd bij de gantsche Vroedschap, de Heeren VAN ECHTEN, LA KLÉ, PARVÉ, VAN DER WAAIEN, VAN DEN BROEK, VAN ZAAZEN, KAMERLING, STEENIS EN VAN HOOGENDORP daar mede ingesloten. En uit deeze Nominatie alleenlijk heeft, onder eerbiedige correctie, de Electie moeten verwacht kunnen worden.

Van de andere mag met grond worden gesupponeerd, dat dezelve is ingedient door zulken, welken zig, *ex post facto*, als eene partij hebben willen vertoonon. Maar waar, wanneer, of hoe dezelve ter waereld is gekomen, daar van is het Lighaam der Vroedschap tot heden toe onbewust. Dit moet echter buiten contestatie wezen, dat dezelve niet kan zijn van eene echte geboorte; niet geconcipieerd in de Vroedschap; en waar, is onbekend aan den geenen, welke de Vader moest zijn; niet geformeerd onder de wettige verbindtenisse van den Eed; maar, indien dezelve wezen heeft bekomen, als dan na de scheidinge van de Vroedschap; niet voortgekomen ten behoorlijken tijde; maar op wat rekeninge, is in de duisternisse bedommeld.

„ En men verontwaardigt zig billijk over de wijze, op welke de goedheid van wijlen de Koninglijke Prinsesse is misbruikt gevorden, wanneer men hoogstdezelve in zulk eene situatie heeft doen vooronderstellen, dat aan het requisit der Nominatien zoude zijn voldaan. Op deeze suppositie, aan het requisit der Nominatien voldaan zijnde, is het dat

wijlen haare Koninglijke Hoogheid heeft doen berusten het besluit, dat hoogstdezelve bevoegd zoude zijn geweest uit beide de meergedachte Nominatien Electie te doen. Maar men stelde de gefuppositieerde benoeming nevens de Handvesten en verdere Ordonnancien, en men zal niet vinden eenigen trek van de vereischten.

„Ondertuschen zullen U Ed. Groot Mog. reeds begreepen hebben, hoe, op dusdanigen voet, door eenige weinige Medeleden van het zelfde Lighaam, noodzakelijk alle orders van Regeeringe moeten worden gerenverfeerd; alle bornes, die de wijsheid der Vaders aan ongeregelde ambitie heeft willen stellen, weggerukt, en de waardigheid der Vroedschappen, te gelijk met de zekerheid van der Steden Rechten, geprofitueerd en vertreden. War dag is zo gelukkig, of wat Stad zo begunstigd, waar in niet eenige Leden van een Vroedschap zig mogen verbeelden op hunne geïmagineerde merites, en de bij hen zelven beminde hoedanigheden, te kort gedaan te worden? En wanneer het dan genoeg is dat eenige weinige Leden zig brengen tot eene cabale, onder hen clandestienlijk bewerpen eene pretense Nominatie, die zonder weten van het Lighaam der Vroedschap overleveren, om dus zig zelven, buiten de wettige benoeming, in den Burgemeestersstoel te plaatzen, en dat handelingen van dien aart naar hunne intentie kunnen worden ten effeete gebragt, zijn alle de Privilegien en Oestrooien rapiere Schilden. De palen, welken niet uit wantrouwen, maar tot conservatie van de vrijheid der Burgeren, tuschen de Steden en het hooger gezag der Stadhouderen, door den Souverain zijn geplaatst, verkrijgen de eigenschap van voor allen wind te bukken; en het zoude mogelijk van minder gevaar en ondiensd zijn, het Recht tot het maken van Nominatien geheel te abandonneeren, en zig over te geven aan eene volkomen dependentie, dan de Regeeringen te zien toebrengen zodanige profitutie, als die van *Haarlem*, met innerlijke smerte, deswegens hebben moeten gevoelen.

„Het opmerken van de bovengemelde vooronderstellingen, heeft de Vertooners doen twijffelen of dezelve niet geheel voldaan hadden, daar mede, dat nu door hen is bewezen, hoe

hoe wijlen haare Koninglijke Hoogheid, door de gefuppeditteerde Schijn-Nominatie, is misleid geworden. En te meer, om dat zij lieden, buiten de nu veelgedachte fuppositien, in de adftructie van deeze derde felling niets ftelligs ontdekken, waar op de gedaane verkiezing zoude zijn gegrond; maar alleen ontmoeten de bloote afsumtie dat wel gehandelt zoude wezen.

„ Doch men kan dit Artikel niet verlaten, uit oorzaak, dat, bij de extenfie van het zelve, worden aangenomen en met emprefement zijn gepouffeerd generale gronden, waar over men niet verantwoordelijk mag blijven, als of dezelve met filzwijgen waren geacquiefceerd geworden.

„ De Vertooners hebben, bereids meer dan eenmaal, be-
tuigd, zo gewillig, als pligtfchuldig, te erkennen dat de Magiftraatsbestelling in de Steden van het departement is van de Heeren Stadhouderen in der tijd. Wettig is dit departement aan dezelve geconfereerd; en alles, wat uit kracht van de hooge Commiffie, achtervolgende de Privilegien gedaan word, kan nergens meer gerefpecteerd zijn, dan in de Stad *Haarlem*. Met gelijke onderwerpinge word blijmoedig aangenomen, dat de Nominatien, welken ter veranderinge van de Magiftraaten worden overgeleverd, moeten zijn conform de Privilegien. Maar verfchil ontflaande over eene ingeleverde Nominatie, aan dezelve wordende ontzegd het prerogatief, dat daar uit Electie moet gefchieden, of eene tweede pretentse Nominatie, door eenige ongeezinden gefuborneerd zijnde, en uit dezelve Electie wezende gedaan, hoopt men niet te zijn afgefneeden van U Ed. Groot Mog., als den wet-
tigen Souverain, en dat aan de Vroedschap, welke met zodanige verkiezinge is gegraveerd, de graveerende zoude ftreken tot befchuldiger, en te gelijk tot Rechter en Uitvoerer. Aan de Prinzen Stadhouderen is opgedragen een hooger prerogatief, de Magiftraaten uit ingeleverde Nominatien te veranderen. Aan de Steden is gegund een minder voorrecht, de Nominatien in te richten en dezelve te prefenteeren, ten einde daar uit de Electie gefchiedde. Beide deeze Rechten, zo het hogere, als het mindere, devolveeren van den Souverain, die allezints Souverain blijft, en zijn door denzelven

bepaald binnen het perk der Privilegien. De Meerderheid der Vroedschap beklaagd zig gehoorzaam bij U Ed. Groot Mog., dat dit gestelde perk in de verkiezinge van SALOMON VAN ECHTEN is overschreden. En het is van U Ed. Groot Mog., dat men mag verzoeken het afwijkende geregtiseerd te zien.

„ Het verskil rouleerd thans niet over een Recht van Informati en Onderzoek, of in de benoeming, door de Vroedschap der Stad *Haarlem* gedaan, iets zoude zijn te vinden, niet overeenkomstig met de Privilegien. Informatie is niet genomen, immers niet bij het Kollegie van de Vroedschap. Geen communicatie van eenige aanklagte is aan hen gegeven. Geen bericht over dezelve, of verantwoording van hun gehouden gedrag, is in deezen gevordert. Min nog is aan de Vergaderinge der Vroedschap openinge gedaan van eenige middelen tot conciliatie of redres.

„ Wanneer Prins WILLEM DE III, in het Jaar 1684, had goedgevonden zig te doen informeeren op de Nominatie van de goede Liederen van Achten, binnen de Stad *Dordrecht*, zo declareerde de zelve, bij Misfivē, in dato den 23 November van het Jaar 1684, aan Burgemeesteren der gemelde Stad geschreven, wel solemneelĳk, daar mede niets anders te hebben beoogt, als wegens het geval bericht te worden, ten einde, zo als de zelfs notabele woorden luiden, „ op de voorsz. Nominatie, of eene ordentelijke Elestie te mogen doen, of over de „ informaliteiten, zo daar in eenigen tegens de Privilegien „ mogten zijn begaan, *met U Ed. in vader overleg en communicatie tot redres van dezelve te treden.*” In de nadere Misfivē van den 26, daaraanvolgende, herhaald de Vorst, niet gezind te zijn geweest, of nog te zijn, omtrent de geaccuseerde informaliteiten, als die bevonden zouden mogen begaan te wezen, en dat dezelve waren van die importantie, dat dezelve hem verhinderden Elestie uit de voorsz. Nominatie te doen, ietses te disponeeren, „ voor en al eer,” dus zijn wederom des Prinzen eigen woorden, „ wij daar over met U Ed. ge- „ sproken en geconfereerd zouden hebben.” Nog nader explicceerd zig de zelfde Erftadhouder, bij de circulaire Misfivē, nopens het gezegde geval, aan de Steden gezonden; en verklaard, plegtig, zijne intentie te wezen dusdanig, dat hij het

ver-

vereischte bericht bekomen hebbende, of simpelijk tot de verzogte Electie zoude kunnen treden, of nader met de Heeren Burgemeesteren en Regeerderen der voorfz. Stad, over de gecomoveerde informaliteiten, zoude moeten fpreken, hen die aanwijzen, en hen permovereen om te redrefseeren wat tegens de Privilegien ftrijdig was. En wanneer, eindelijk, deeze zaak zo verre was gedreeven, dat daar in was uitgekomen een Advies, direct op den naam van het Hof van *Holland*, en in de ingrediënten van welk Advies de Vroedschap der Stad *Haarlem* niet heeft gecondescendeert met gelijken iever, als waar mede, uit naam van dezelve, ten dien tijde het Recht van Informatie wierde omhelsd, zo heeft welgedachte Hoogheid, bij nog nader fchrijven, in dato den 11 Januarij van het Jaar 1684, uitdrukkelijk gelieven te vorderen dat de Dekens van de Gilden, door welken de benoeming van de goede Lieden van Achten gedaan word, zouden hebben te procedeeren tot eene nieuwe Nominatie, en dat dezelve nieuwe Nominatie, alzo geformeerd en bij den Gerechte gerefumeerd zijnde, aan hem zoude worden overgezonden.

„ Op den zelfden voet heeft men gezien, dat, wanneer, in het volgende Jaar 1685, het Mindergetal uit de Vroedschap der Stad *Leiden* zig bij deezen Prinfe Erfstadhouders kwam te bezwaren over notoire informaliteiten in eene overgeleverde Nominatie, met wel speciaal verzoek om uit de benoeming, door hen lieden, en, zo zij zig lieten voorftaan, conform de Privilegien, geformeerd, Electie te doen, de Prins aan Burgemeesteren en Vroedschap der gemelde Stad heeft doen fchrijven en verzogt, om, wegens de kwaliteit van de Heeren VAN BANCHEM en CUNÆUS, als mede van den inhoud der Privilegien, geinformeerd te worden. Vervolgens door Burgemeesteren van *Leiden* daar op zijnde gerescribeerd, en het Mindergetal daar tegens eenige nadere berichten hebbende ingeleverd, zo is, door zijne Hoogheid, daar van nogmaals aan de Burgemeesteren en Vroedschap kennisfe gegeeven. En men heeft de vervolgens gedaane Electie, aan de zijde van zijne Hoogheid, daar op gegrond, dat Burgemeesteren, geduurende den tijd van vijfentwintig dagen, zig niet zouden hebben verwaardigt, of te antwoorden, of uit-

stel te vragen; waar van deezzen zig echter in het vervolg hebben gedisculpeert.

„ Dit zijn de gevallen, welken tot voorbeelden worden getrokken. De autoriteit van dezelve berust eeniglijk daar op, dat het *de facto* alzo gebeurd is; zijnde over het Recht nooit decisie gedaan. Maar geheel verschillende is geweest de toedragt der zaken in dit geval; de Nominatie, op den 7 September van het Jaar 1758, in de Vroedschap der Stad *Haarlem*, achtervolgende de Privilegien, ingebracht, is beschuldigt als informeel, is veroordeelt, te gelijk is geschied eene Electie buiten dezelve, en de alzo verkozene is, *via facti*, geïntroduceerd, alles op bloot bevel, dat men daar toe van wijlen de Vrouwe Gouvernante en Voogdesse heeft weten te obtineeren, en zonder dat het Kollegie van de Vroedschap het geluk heeft mogen genieten van over deeze Nominatie gehoord te worden.

„ U Ed. Groot Mog. zullen aan de Meerderheid van dit Kollegie niet kwalijk nemen, dat dezelve zig bekommerd vinden over de wijze, hoe zij lieden zig, in zo dringende situatie, zullen uitten. Deeze illustre Vergadering is te meermalen getuigé geweest van de efforts, waar mede de Stad *Haarlem* zig voor de belangen van het Vorstelijk Huis van *Oranje* heeft gesignaleerd. De zelfde hoogachting, de zelfde iever, de zelfde trouwe kan de Leden, die de gedachte Meerderheid uitmaken, nooit verlaten. Maar mogen zij verlaten de Rechten van de Stad, die hen bijzonderlijk zijn bevolen? En kunnen zij aanzien, dat over de Privilegien, de dierbaarste en eenige waarborgen van onze vrijheid en zekerheid, eene nieuwe Rechtbank zoude worden gecreëerd, en U Ed. Groot Mog. voorkomen met eene decisie en dadelijke dispositie van en op een geschil, over het welke U Ed. Groot Mog. alleen de Rechters hadden kunnen zijn? Vermeende het Stadhoudelijk gezag, dat in de Nominatie, uit naam van de Vroedschap der Stad *Haarlem* overgeleverd, wierden gevonden informaliteiten, en dat de Prins Erffsthouder bevoegd komt te zijn zig deswegens te informeeeren, had wijlen de Vrouw Gouvernante, ter plaatze daar zulks behoort

hoorde, genomen het vereischte bericht, en waren de gefustineerde vergrippingen door inductie niet te redresseeren, het zijn immers U Ed. Groot Mog. alleen, wier hoog gebied tuschen den Erffstadhouder, de Nominatie als illegaal willende confideereeren, en tuschen de Stad *Haarlem*, dezelve als legaal en conform aan de Privilegien defendeerende, moesten beslissen. Of fustineerde haare Koninglijke Hoogheid eene Electie te mogen doen, of geheel buiten de Nominatie, door de Vroedschap overgeleverd, of uit dezelve te samen met nog iets, dat met gelijken naam gebaptiseerd word, de Prins Erffstadhouder vertrouwd zijne Commissie en de Privilegien, in welkers achtervolginge hoogstdeszelfs welbehagen bepalingen vind, zo verre te strekken; de Stad *Haarlem* contesteerd het zelve; het waren U Ed. Groot Mog. alleen, welkers oppermacht moest tuschentreeden en de zaak regelen.

„ Het is waar, bij de altoos hooggemelde Commissie hebben U Ed. Groot Mog. den Prins Erffstadhouder geauthoriseerd, om, in den staat van Gouverneur, Kapitein-Generaal en Admiraal, voor te staan, te vorderen en te bewaren de Hoogheid, Gerechtigheid, Privilegien en Welvaren van den Lande, Leden, Steden en Ingezetenen van het zelve. Maar het is even zeker dat deeze onthouding en aanstelling tot het oefnen en bedienen van den gemelden staat niet is gedaan abdicative. U Ed. Groot Mog. continueeren, zonder verlatinge, in het hoogste degres, te bevorderen en te bewaren de Hoogheid, de Gerechtigheid en het Welvaren, zo van het Land in het gemeen, als van de bijzondere Leden, Steden en Ingezetenen van het zelve. En op gelijke wijze bevorderen en bewaren dezelve U Ed. Groot Mog. de Privilegien, en hebben zig daar van nooit geabandonneerd. Bovendien zo is, met alle eerbied gezegd, in dit Artikel van de Commissie, bij het welke aan den Prins Erffstadhouder word bevolen de Privilegien voor te staan, niet begrepen de verandering der Magistraaten; en men moet zig verwonderen dat van het zelve in deezen opzichte zodanig geabuseerd word. Ter contrarie is, tot de Magistraatsbestellinge, een gantsch bijzondere last ingerigt, van de vorige pointen geheel onderscheiden. En bij dien bijzonderen last is niets anders aan den Stadhouder bevolen, als de Burgemeesteren, Schepenen
en

en Wetten te veranderen naar behoren en achtervolgende de Privilegien van de respectieve Steden en Plaatzten. De waare zin van deezen last is hier voren voldoende beoogd. In het doen der Jaarlijkfche veranderingen, op de vastgestelde tijden, in zulke Kollegien en uit zodanige Nominatien, als de Privilegien van elke Stad medebrengen, is al de magt van den Stadhouder omtrent dit point begreepen. Dit is het behoren en de achtervolging der Privilegien, in welke palen de uitwerkingen van des Stadhouders Commisfie is besloten. Daar tegens zijn de Steden en de Regeeringen van dezelve, in zig zelven, verbonden, om, ten reguarde van de Nominatien, en alles, wat tot dezelve betrekkelijk is, mede te moeten handelen naar het voorschrift der Handvesten. Zoude daar tegens worden gecontra-venieerd, of zoude iemand buiten den regel van de Voorrechten worden verkort, de gewone weg staat open, naar den aart der zaken, het zij tot U Ed. Groot Mog. door eerbiedige klagten, of het zij naar elders door de wegen van Justitie. Maar nooit, nogte immer, en hier in berust de finale decisie op dit gantsche Artikel, nooit, nogte immer, met zo veel reverentie, als fiducia, gezegd, is de Stadhouder door U Ed. Groot Mog. gecreëerd tot Rechter in het stuk der Privilegien roerende de Magistraatsbestellinge; niet daar tusfchen particulieren, als particulieren; niet daar tusfchen Regenten, als Regenten, verschil is; minder nog, daar de Stadhouder zoude worden gepermoveerd zig zelven aan te trekken een Recht, om te gaan buiten de Nominatien, door de Privilegien geordonneerd; en allerminst daar *de facto* is togetreden tot daden, over welkers validiteit of onbestaanbaarheid tusfchen den Stadhouder en de geenen, die doleeren daar in te zijn verkort, het oordeel moet vallen.

„ Allerbillijkst is, vervolgens, de voorzorg, dat de Burgers en Ingezetenen geen twijffel opvatten over de wettigheid van hunne Regenten, en of dezelve door verkeerde wegen in de Regeeringe mogten komen, om eene partij te sterken. Het waren wel geene vreemde gevoelens van den vreemden Ambassadeur, die, in een nabuurig Rijk, openlijk de namen van partijfchap hoorende noemen, in de verwonderinge daar over, zeide, dat, wanneer in zijn Land iemand dorst voor-geeven van de partije des Konings te wezen, zodanige de
strop

ftrop tot loon zoude verkrijgen; om reden dat de geene, welke zig noemt van de partije des Konings, daar door fupponeerd eene partij tegens den Koning, en dat, bij eene goede oppermacht, alle zijne Onderdaanen met gelijke befcherminge, bevordering en liefde begunftigende, de twijffel over reciproque algemeene liefde en vertrouwen voor belediginge word opgenomen. Men vindiceerd het Recht tot deeze reciproque verwachtinge voor U Ed. Groot Mog. met alle billijkheid. Maar is onze Conftitutie zo ongelukkig, dat de partijfchappen de reflectie en voorzorg vorderen, zo moet men gehoorzaamst aanmerken, dat de geredouteerde twijffel niet kan worden voorkomen, en dat de liefde, het vertrouwen en de gehoorzaamheid niet kunnen worden geconferveerd, anders, als dat het werk van de verkiezinge der Regenten geregeld blijve in de bepalingen van de Privilegien; dat de handelingen van de Vroedfchap, welken collegialiter, en, daar het niet is bij eenparigheid, met behoorlijke Meerderheid, zijn befloten, effect behouden; zonder dat eene kleine cabale zig vermeent de orde om te keeren, en door alle wegen betracht voor zig te verkrijgen de begunftiging van een eminent gezag, om zig daar door in den Stoel der Regeeringe in te dringen. Hier toe is het Stadhouderlijk opzigt de sterkfte band, handelende in achtervolginge van de Privilegien. Maar nooit, en in geen geval, gedurende den gantschen loop van de hooggeëerde beftieringe, hebben buitengewone middelen eene beftendige rust, eendragt en confiance tot gevolg gehad. En het humeur van de Natie is niet gekend bij den geenen, die zulks ooit verwagt.

„ Dat wijlen haare Koninglijke Hoogheid, bij het verkiezen van SALOMON VAN ECHTEN tot Burgemeester, intentie zoude hebben gehad iemand in zijnen rang te verkorten, is nooit bij de Vertooneren in de gedachten opgekomen; en dezelve zijn niet in staat aan den wille van de Vorftinne te twijffelen. Maar het is onafsfcheidenlijk van de menfchelijkheid, dat niet altoos de uitwerkingen aan het heilzame der oogmerken voldoen. En de bekommering heeft tot voorwerp het gewrogte, namelijk, of door de daad van de gemelde verkiezinge, de Rechten van de Stad en het gemeene welzijn van dezelve zijn getoucheerd; of de vrijheid en zekerheid der Burgeren en Ingezetenen, welken

ken in deeze Rechten gefundeert zijn, vermindering komen te lijden, en of die geenen, welken, door de kiezinge van hunne Perfoonen tot het dubbel getal, een wettig Recht hadden verkreegen daar toe, dat uit dezelve de Electie van Burgemeesteren moest geschieden, in dit hun *jus questum* benadeelt mogen zijn.

„ Eindelijk is aan de *Haarlemsche* Vroedschap niet onbewust, dat de Erftadhouder, en dus ook wijlen haare Koninklijke Hoogheid, ongebonden was aan eenig Formulier, waar mede hoogstdezelve haare gedane Electie aan den Officier der Stad *Haarlem* zoude toezenden. Maar de remarque, deswegens gemaakt, is gefundeert daar in, dat het gewone en tot hier toe gebruikte Formulier was overeenkomende met de verbindende Privilegien, als denuncieerende eene verkiezing, gedaan uit de Perfoonen, bij Nominatie van Burgemeesteren, Schepenen en Raaden der Stad *Haarlem* voorgesteld. Uit de geenen, welken bij dusdanige Nominatie voorgesteld worden, geschied deeze verkiezing wettig. Maar uit Perfoonen, voorgesteld zonder of buiten zodanige Nominatie, kan geene wettige Electie gedaan worden. En de nieuw verkozen extensie heeft het capitale defect, van niet aan te schrijven eene verkiezinge achtervolgens de Privilegien; de gronden, waar in alle wettigheid van dezelve moet berusten.

„ Met reden word ook getwijffeld, of eenig voorbeeld geproduceert zoude kunnen worden, waar bij de eigen of gelijkfoortige bewoordingen in eenige gevallen zouden zijn gebruikt; en dat op dezelve geene aanmerkingen zouden hebben gehegt. Het eenige geval, het welk met het tegenwoordige in comparatie zoude kunnen gebragt worden, is het gebeurde omtrent de reeds gedachte verkiezinge van Schepenen der Stad *Leiden*. Maar de aanschrijving, door den Prins WILLEM DEN III in dat geval gedaan, was ingerigt in gantsch verschillende bewoordingen, zo als ook het geval was verschillende; te weten, deeze Nominatie van het Mindergetal der *Leidsche* Vroedschap was nog in staat, of immers dorst zig vermeeten als geformeerd in de *Leidsche* Vroedschap, schoon de Minderheid van dezelve. Hier op grondde zig de Prins Erftadhouder, en declareerde zij-

zijne Electie gedaan te hebben uit de Nominatie, geformeerd in de Vroedschap der Stad *Leiden*; welke verkiezing dan in zo verre nog eenigzints wierd gecircumscribeerd en bepaald aan eene benoeming, welke aan de verdere Leden van de gemelde Vroedschap niet onbekend moest zijn. Maar ook dit geringe foutien in het tegenwoordig geval ontbreekende, is de Mislive van wijlen haare Koninglijke Hoogheid, aan de eene zijde, wel te considereeren als zeer prudent ingerigt, menageerende de clausule, in de *Leidsche* aanschrijving geplaatst, om dat het geene daar bij zoude zijn gezegd geworden, in dit geval, tegens de waarheid moeste strijden. Maar te gelijk is dezelve Mislive van zo veel wijder uitzigt, als geheelijk achterlatende het gekwalificeerd en noodzakelijk voorstel van de Vroedschap. Hoe wel, niettegenstaande deeze zo notabele en wezenlijke differentie, echter, zo in de groote Vroedschap der Stad *Leiden*, als in andere publicke geschriften, over deeze gemenageerde uitdrukkinge, waar van zelfs in den eersten opslag het subtile niet was geapprofundeert, zwaarlijk is geklaagd geworden.

„ Waar mede nu van zelve geleid wordende tot de gevallen, door haare Koninglijke Hoogheid geindigiteerd, als zulken, waar in de Stadhouder in der tijd, bij het doen der Electien, niet bepaaldelijk heeft gevolgd de Nominatie, bij de Meerderheid der Vroedschap geformeerd, zo zal men gaarne toestaan, dat zulks, *ae facto*, in het gemelde geval gebeurd is. Maar de voorstand der Stads Rechten en Privilegien, waar toe de Vroedschap zo duur verbonden is, constringeerd dezelve te moeten contesteeren, dat het zelve zoude kunnen zijn geschied conform de Privilegien, en het Recht des Stadhouders, in het maintineeren van dezelve. Ten dien einde gedraagt men zig, nogmaal, aan den bij den aanvang deezer justificatie geconvenieerden en vervolgens herhaalden grondregel, dat, ten deezen, als rigtfoer moet worden gevolgd het dictamen van de Privilegien, Wetten, Costumen en Usantien, en niet het geene word geoordeelt te zijn van de convenientie. Men zal hier toe, ter deezer plaatze, niet repeteeren het geene nu is afgehandelt. Min nog zal men zig extendeeren over het Oestroof, door Keizer KAREL aan de
Stad

Stad *Leiden* vergund, en volgens het welke de verkiezing aldaar mede moet worden gedaan uit eene Nominatie, door de veertigen geformeerd. Maar men zal alleen aanmerken, dat, wanneer de Minderheid, welke in het geval te *Leiden* zig heeft willen opposeeren, de defensie der zake op zig heeft genomen, dezelve buiten staat is geweest eenigen grond uit de Privilegien aan te wijzen, en dat men zig heeft moeten vestigen op bijbrengingen, zo uit het Civiele als uit het Kanonieke Recht, en wel op zulken, welken in zig zelve gantsch opgefundeert zijn, en, bovendien, in overbrenginge op het tegenwoordig geval in de Stad *Haarlem*, geheel buiten applicatie komen te wezen. Te weten, het was aldaar *in corfesso*, dat Mr. KLAAS VAN BANCHEM, genomineerd bij de Meerderheid van de Vroedschap, nog niet had vervuld den ouderdom van achtentwintig Jaaren, welken binnen de Stad *Leiden* vereischt worden om als Schepen te kunnen fungeeren; en Mr. PETRUS CUNÆUS, insgelijks op de zelve Nominatie gebragt, wierd getauxeerd te zijn een vreemdeling, die nooit het Recht tot het Burgerschap der Stad *Leiden* had verkreegen. Dit *in facto* geposeerd en ook, immers gedeeltelijk, de waarheid zijnde, zo heeft men daar op zeer vrijmoedig geasfumeerd, dat, volgens den inhoud der Civiele Rechten, notoir zoude wezen dat iemand, hebbende het Recht van de Nominatie of Presentatie tot eenig Ampt, en daar toe nomineerende Perfoonen, in hun zelve ongekwalificeerd, het effect van zodanige Nominatie ten eenemalen komt te vervallen en te vergaan, en dat de geene, aan wien het Recht tot de Electie behoord, door zodanige benoemingen van inhabile Perfoonen, *ipso facto*, volkomen gekwalificeerd word om de Nominatie voorbij te gaan, en anderen van behoorlijke kwaliteit te verkiezen. Men heeft, vervolgens, daar bij gevoegt, dat, in het Kanonieke Recht, voor een algemeen axioma gedecideert en vastgesteld zoude zijn, dat eene Vergadering, of het Meerendeel van dezelve, willens en wetens op de Nominatie gesteld hebbende ongekwalificeerde Perfoonen, zodanige Nominatie niet alleen ten eenemaal nul en van onwaarde was; maar dat ook het gemelde Kollegie, of de Meerderheid van het zelve, daar door inhabiel zoude ge-

maakt

maakt worden, om, voor die reize, wederom eene andere Nominatie te formeeren; en dat het aan de vrije dispositie van den geenen, welken het *jus eligendi* competeerd, word gelaten, om, uit de Nominatie, welke wel door het Mindergetal van zodanig Kollegie, maar van gekwalificeerde en legitieme Perfoonen, is gedaan, te mogen eligeeren, zodanig als hij dan oordeelt te behoren. En men heeft, eindelijk, gezegt dat het zelve door eene menigte Rechtsgeleerden van alle Natien, over de Civiele en Kanonieke Rechten geschreven hebbende, en door veele decisien zoude zijn gecorroboreerd. Dit was de algemeene grond van Rechten, waar op men zijn onderstaan poogde te justificeeren. Men handelde echter daar omtrent zodanig, dat zorgvuldig gewagt werd te noemen, of aan te wijzen, eenige Wet, eenige Auteurs of eenige Decisien, waar bij zodanige regelen zouden zijn of gestatueerd of geleerd, of volgens dezelve tuschen partijen voor recht gewezen; in diervoege, dat de Burgemeesters van *Leiden* betuigd hebben niet te weten op welke Wetten, Rechtsgeleerden of Gewijsden geogd mogte worden. En het was ter intentie van het Mindergedeelte der *Leidsche* Vroedschap, welke aldaar, zo als steeds ten haaren bijzonderen nutte en bevordering de oppositie hadden gedaan, eene voorzigtige directie, de hoogopgegeven autoriteiten niet te openbaren, dewijl als dan, overtuigelijk, zoude zijn bewezen geworden dat aan de goede trouwe ongelijk wierd gedaan; dat niet alleen uit de *Roomsche* Kerk wierden overgehaald Rechten, welken nimmermeer onder het gebied van *Protestantsche* Mogendheden, ook niet in het Ecclesiastieke, zijn geadmitteerd, maar dat zelfs bij de *Roomschen*, en in de volstreckte Hirarchie, dit bijgebragte wel word geobserveerd omtrent de Nominatien en Presentatien, te doen door Geestelijken; maar niet ten aanzien van zulken, waar toe waereldlijken gerechtigd komen te wezen. Edoch latende zodanige handelwijze ter verantwoordinge van die zig daar toe hebben willen overgeeven, zo is, tot het oogmerk van de *Haarlemsche* Vroedschap, genoeg dat de Auteurs en Voorstanders van de *Leidsche* moeielijkheden, hunne onderneeming niet anders hebben kunnen verdedigen, als op een fundament, welk in cas subject niet word gevonden, de personeele ongekwalificeerd-

eedrheid van de geenē, die op de Nominatie waren geplaatst, van hoedanige ongekwalificeerdheid de tegenwoordig benoemde Perfoonen zelfs niet worden beschuldigt. Men had het specieufe voorgeeven nog pogen te souteneeren door een tweede, genomen, zo als men het wilde doen gelden, uit de oude Constitutie van deeze Lands Regeeringe, en hier in bestaande, dat, origineellijk, de verkiezing der Magistraaten geheel had berust bij den Graave; dat dezelve zig in die verkiezinge wel eenigzints heeft willen limiteeren, doch niet anders, als dat hij uit zekere Perfoonen, door hem in derzelve kwaliteiten van Ouderdom, Gegoedheid en Burgerfchap omschreven, wanneer zulken aan hem geprefenteerd wierden, de verkiezing zoude doen. Maar het competent getal van zodanige Perfoonen niet voorgesteld wordende, dat als dan de limitatie zoude ophouden daar te zijn, en alzo de verkiezer wederom in deszelfs origineele vrijheid treden. Edoeh gelijk dit argument niet minder vitieus is, dan het voorgaande, en zulks niet alleen in deszelfs directe stellingē, ten aanzien van de Graaven, maar nog veel meer in deszelfs overbrenginge tot de Prinzen Stadhouderen, welken nooit anders recht hebben gehad, als alleenlijk om te kiezen achtervolgende de Privilegien, en geenzints om de defecten *ex plenitudine potestatis* te suppleeren; zo toont het echter, nogmaals, dat men andere verwen heeft moeten zoeken, om het vreemd onderstaan eenige koleur bij te zetten.

„ En zonder zig verder op te houden met het bijbrengen van nog meer omstandigheden, dit geval te *Leiden* betreffende, zal men zig vergenoegen met uit de Misfivē van wijlen haare Koninklijke Hoogheid te noteeren, dat van de gevallen, alzo met den vinger aangeroord, en dus mede van deeze *Leidsche* gebeurtenisfen, in de Registers van U Ed. Groot Mog. niets word vermeld. Dat over zulks, zo dit geval, als het geene in het vorige Jaar te *Dordrecht* was voorgekomen, ingredienten zijn voor de Historie, in welke daar over ook is gesproken, zo als de verschillende gevoelens medebragten, maar dat bij U Ed. Groot Mog. nog over het een, nog over het ander geval, ooit decisie is gedaan, of de onderneemingen zijn goedgekeurd. Men weet dat over beide de gebeurtenisfen, en inzonderheid

over

over
tusfch
heeft
den I
zijn :
zijn g
word
uite
preji
de o
dum
men
fchap
te zij
matie
zijne
bijze
zijne
bort
kun
het
de g
„
len
toef
geer
die
van
omt
het
Vro
Om
mer
Me
de
da
He
vil

over het voorgevallene te *Dordrecht*, hevige contestatien zijn tusschen gekomen, waar in elk zijn Recht een geruimen tijd heeft beweerd, en die, eindelijk, of bij schikkingen tusschen den Prinsse Erffladhouder en de getoucheerde Stad bijzonderlijk zijn afgedaan, of als wederzijds, der verdrietigheden moede, zijn gelaten in *statu quo*. Hierom kan uit dezelve geene illatie worden gemaakt; maar ten deezen opzigte moet, in deszelfs uitterste vigeur werken de regel *res inter alios acta aliis non præjudicat*. Of, ten minsten, kan men tegens de illatien, uit de overdrang genomen, volstaan met de uitspraak, *non videndum quid Romæ factum est, sed quid Romæ fieri debeat*. En men zal, alleenlijk, hier bij voegen, dat, hoe zeer de Vroedschap der Stad *Haarlem*, ten dien tijde, in het begrip kwam te zijn dat de Stadhouder bevoegd was tot het nemen van informatien, des nothans dat de Raadsheeren uit het Hof, door zijne Hoogheid geëmplojeerd, gehouden moesten worden als bijzondere Raadslieden van den Prinsse, en zo als welgedachte zijne Hoogheid, bij de bovengerecensteerde vier Misfiven, de bornes van zijne informatien was stellende, echter nooit zal kunnen worden getoond dat de geobtrudeerde verkiezingen, het zij te *Dordrecht*, of het zij te *Leiden*, door de stem van de gemelde Vroedschap zijn goedgevonden.

„ Op de vierde aanmerkinge hier voren voldaan zijnde, zullen de Vertooners, tot slot, zeer gaarne en met oprechte harten toestemming dragen daar in, dat, in een Land van Vrijheid, geen andere Vrijheid behoord gekend en gezogt te worden, als die overeenstemt met de gronden van den Staat, met de regelen van de rechtvaardigheid, en met de verplichtinge, die op elk omtrent zijnen evennaasten is liggende. Zodanige Vrijheid is het eeniglijk, waar op het oog en hart van de *Haarlemsche* Vroedschap is doelende, en dezelve bestiert alle hunne daden. Om de gronden van den Staat niet gerenverfeerd te zien, heeft men zig getroost de ongenoegens, waar van aan U Ed. Groot Mog. zijn voorgekomen de geanimeerde blijken, zodanig dat de Meerderheid der Leden tot in hun hart, dat volgens de gedachte gronden vrij plagt te wezen, getauxeerd zijn geworden. Het is om deeze gronden te bewaren, en te gelijk om de Privilegien van de Stad *Haarlem* te verzekeren, dat men zig heeft

moeten opposeeren tegens de verkiezinge van SALOMON VAN ECHTEN buiten de Nominatie, dewijl de gronden van den Staat het gebied des Stadhouders niet verder admitteeren, dan in de uitvoeringe van deszelfs Commissie, dewijl die Commissie de Magistraatsveranderingen bepaalt in de achtervolginge van de Privilegien; en dewijl de Privilegien willen dat deeze verandering zal geschieden uit de Nominatie. Om niet te zondigen tegens de regelen der rechtvaardigheid, die willen dat aan elk het zijne zal worden toegeschikt, heeft men aan wijlen haare Koninglijke Hoogheid, ter Electie van Burgemeesteren der Stad *Haarlem*, gepresenteerd een dubbel getal van Persoonen, aan welken de Meerderheid, op haaren Eed en Conscientie, heeft geoordeelt dat het Recht der Benoeming wettig toekwam. En om de verpligting tegens den evennaasten niet te schenden, heeft men geschroomd voorbij te gaan zulken, welken men vermeende zonder belediging niet voorbij gegaan te kunnen worden, praefereerende, naar verpligtinge, het Recht voor de Gratie, en volgende daar in geen anderen regel, als welke men wenschte ook omtrent zig zelven geappliceerd te zien. Dit zijn de principes, waar op de Vroedschap haare benoeming heeft doen berusten: en dezelve vermeent men niet te kunnen of te mogen verlaten, zonder zig schuldig te maken aan dat geene, waar over men thans buiten grond word geaccuseerd. Te condescendeeren daar in, dat Burgemeesters van de Stad *Haarlem* zouden worden verkozen buiten de Nominatie, in de Vroedschap geformeerd en uit naam van dezelve overgeleverd, zoude de Privilegien van de Stad vernietigen. Aan een verbeeld Recht van Opvolginge te attribueeren, het geen alleen toekomt aan de allernotabelste, de verstandigste en de vreedzaamste liefhebberen van het Vaderland, zoude de rechtvaardigheid omkeeren. Voorbij te gaan de geenen, welken, volgens overtuiging van gemoed, tot de benoeming geschikt zijn, zoude de verongelijkheid van zijnen evennaasten voor geoorloofd stellen.

„ Maar allerverst is het daar van, dat de Meerderheid van de Vroedschap der Stad *Haarlem* aan wijlen haare Koninglijke Hoogheid, glorieuser gedachtenisfe, zoude hebben willen onneemen de faculteit, om gebruik te maken van het Recht, aan dezelve in de verkiezinge van Regenten competeerende. Het

zaag
hier
”
gen;
heeft
Lede
gebt
noo
mee
eeni
Het
stede
wie
zijn
het
mo;
feli
als
”
dat
hij
ren
daa
ge
lijf
zij
dat
nie
gen
ma
ju
ge
V.
o;
d
v

aangedragen verdichtzel van eene vastgestelde uitsluitinge is hier voren ten vollen wederlegd.

„ Dat de faculteit , aan den Prinse Erfstadhouder opgedragen , om Burgemeesteren en Schepenen te verkiezen , niet heeft kunnen gebruikt worden in het verkiezen van zulke Leden der Regeeringe , welken niet op de Nominatie zijn gebragt , is de waarheid. Maar het is te gelijk waar , dat nooit zodanige faculteit , om in de Stad *Haarlem* Burgemeesteren en Schepenen te stellen buiten de Nominatie , aan eenigen der Prinzen Erfstadhouders is opgedragen geworden. Het gezag word niet verkort , het geene binnen de wettiggestelde palen geborneerd blijft. En wanneer aan eenen Vorst , wiens gedachtenis aan het Gemeenebest niet onverschillig kan zijn , als eene verkleininge wierd voorgeworpen , dat hij in het gebied , zo als hij ten dien tijde was voerende , niet vermogt te doen alles , wat hij wilde , antwoorde dezelve , wijsfelijck , *ik doe alles wat ik wil , want ik wil niets anders , als het geene de Wet heeft toegestaan.*

„ En berustende , aan de eene zijde , in de verzekeringe dat U Ed. Groot Mog. de Rechten des Erfstadhouders , die hij heeft en wettig vermag te oefnenen , niet zullen verminderen , of gedoogen , dat , in eenen tijd van Minderjarigheid , daar in zouden worden gemaakt præjudiciabele veranderingen ; zo inhæreerd de *Haarlemsche* Vroedschap , reciproqueelijck , het allerbillijckst vertrouwen , dat ook , aan de andere zijde , door U Ed. Groot Mog. nimmer gedoogd zal worden dat de Privilegien en Handvesten der Steden , welken staan in niet min heilige custodie , dan de Rechten van de Minderjarigen , gantsch zouden worden vernietigd ; maar dat het rechtmatige oppergebied van U Ed. Groot Mog. de notoire præjuditie , door de Electie van SALOMON VAN ECHTEN , tot Burgemeester der Stad *Haarlem* , buiten de Nominatie , aan de Voorrechten der gemelde Stad toegebragt , zal doen herstellen op zodanige wijze , als wel met het meeste menagement voor de hooge waardigheit van het Erfstadhouderfchap , doch tevens met de meeste zekerheit voor de Stad *Haarlem* , en voor derzelve Burgeren en Ingezetenen , mitsgaders tot voor-

kominge van andere gelijke onderneemingen, best zal mogen geschieden."

Deeze Justificatie, met het daar toe behorende Request, op den 8 Februarij, ter Staatsvergaderinge ingediend zijnde, vonden hunne Ed. Groot Mog. goed, „ dat deeze beide „ stukken, met en nevens der Vertooneren eerste Request, „ en de daar op ingekomen Misfive van wijlen haare Koning- „ lijke Hoogheid, glorieuser gedachtenise, zouden worden „ geëxamineerd door de Heeren van de Ridderfchap en ver- „ dere hunner Ed. Groot Mog. Gecommitteerden tot het „ groot Befoigne. en de Vergadering daar op gedient van „ derzelve Confideration en Advies."

Tegen de Protesten wegens het voorgevallene, na de verkiezinge van den Heere SALOMON VAN ECHTEN, als Burgemeester van deeze Stad, door den Heere Hoofd-Officier en acht Leden van de Vroedschap, in December gedaan, heeft de Ed. Groot Achtbare Heer Burgemeester Mr. JACOB DEUTZ, die aan zig behouden had om op dezelve zijn tegenbedunken te doen aantekenen, den 16 Majj, twee Contra-Aanteekeningen laten doen. De eerste, gerigt tegen het Protest van den Heere Hoofd-Officier, in de Kamer van Burgemeesteren ingeleverd, luidde aldus:

„ De Ondergetekende Mr. JACOB DEUTZ, zig, op den 20 December des voorleden Jaars 1758, tegens het Contra-Protest, door Mr. DANIEL JAN KAMERLING gedaan ten zelfden dage, en waar over de Resolutie om de afwezendheid van den Burgemeester Mr. M. W. VAN VALKENBURG, (zijnde gecommitteerd ter dagvaart) tot op den 25, daaraanvolgende, was uitgesteld geworden, hebbende gereferveerd nadere aantekening; en door het tusschengekomen allersinertelijkt afsterven van haare Koninglijke Hoogheid, glorieuser gedachtenise, als nu, om te voldoen aan de einden, bij zijne Verklaringe van den 15 Januarij van het Jaar 1759, oprechtelijk ter

ac-

neder gesteld, willende menageeren den inhoud van het voorschreve *Contra Protest* in 't breede te wederleggen, zal alleen, tot voorstand van de wettige *Constitutie* deezes Lands, en op dat de *Nakomelingen* niet mogen *gesturpreneerd* zijn daar over, dat deeze *Vroedschap* zoude hebben zien *notuleeren* *Declaratien*, directelijk de gronden van de *Regeeringe* renverfeerende, zonder dat dezelve zouden wezen beantwoord, bij deezen nader doen aantekenen:

„ Dat niemand in de functie van de *Graaven* is gesuce-
 „ deert, dan alleen de *Ed. Groot Mog. Heeren Staaten* van
 „ *Holland en Westfriesland*, onze eenige wettige *Souverai-*
 „ *ne Overheid*; en dat van dezelve voortkomen alle hooge
 „ *Rechten*, welken in deeze *Provintie* worden geoeffend, en
 „ zulks conform en uit kracht van de *Commisfien*, door
 „ hooggemelde hunne *Ed. Groot Mog. respectivelijk* ver-
 „ leend.

„ Dat het, wijders, *erroneus en abusief* is, dat uit de
 „ *Misfiv*e van haare *Koninglijke Hoogheid* zoude zijn geble-
 „ ken, dat hoogstdezelve niet was gegaan buiten de *Nomina-*
 „ *tie*; maar dat, ter *contrarie*, door haare *Koninglijke Hoog-*
 „ *heid* zoude zijn *gedeclareerd* de *Electie* te hebben gedaan
 „ uit de *overgezonden Perfoonen*; moettende de *Misfiv*e zel-
 „ ve dit *ad oculum* demonstreeren, dat haare *Koninglijke*
 „ *Hoogheid* verklaard de *Electie* te hebben gedaan uit de
 „ *Perfoonen*, aan de *Vorstinne* (zo als haare eigen woorden
 „ luiden) ter *bekleding*e van het *Burgemeesterfchap* der *Stad*
 „ *Haarlem* voorgesteld, zonder eenig *gewag* te maken van
 „ de *Nominatie*; en dat het, over zulks, in eene *Vroedschap*
 „ der *Stad Haarlem* volmaakte *strijdigheden* zijn, te betuigen
 „ dat men de *Privilegien* van de *Stad* onveranderlijk wil hel-
 „ pen *maintineeren*, en (in welke *kwaliteit* het ook wezen
 „ mag) de hand te leenen tot het *dadelijk* instellen van eene
 „ *verkiezinge*, direct regens de *Privilegien* inlopende.”

„ *Verzoekende* dat deeze zijne nadere *aantekening* mede in
 de *Notulen* van *Burgemeesteren* mag worden *gebragt*.”

Azum Haarlem, den 16 Majj 1759.

JACOB DEUTZ.

De tweede, tegen de aantekening der acht Leden van de Vroedschap gedaan, en in derzelve Resolutien gevoegd, was van den volgende inhoud:

„ De Ondergetekende, aan zig hebbende voorbehouden, om op het Protest, door de Heeren LA KLÉ, STEENIS, VAN DER WAAIEN, VAN HOOGENDORP, VAN DEN BROEK, VAN ZAAENEN, KAMERLING EN PARVÉ, den 25 December des voorleeden Jaars 1758, overgeleverd, te doen zodanige contra-aantekeningen, als dezelve zou meenen te behoren, verklaard, bij deeze, tot eene korte beantwoordinge van het voorzegde Protest.

„ Dat hij Ondergetekende zig, met volkomen gerustheid, refereerd tot de Notulen van het geboefoigneerde in de Vroedschappen, op den 11 en 18 September van het Jaar 1758 gehouden, als zullende de wettigheid en regulierheid der handelingen, zo van den Ondergetekenden, als van den Heere Burgemeester VAN VALKENBURG, en de verdere Leden, daar door voldoende zijn gejustificeerd; en te gelijk betoogd dat hun geposeerde nopens de houdinge van den President-Burgemeester WITTE conform de waarheid is.

„ Dat het, vervolgens, niets ter zake kan doen, of de gemelde Vergadering der Vroedschappen aan de gedachte acht Leden wederom mogte zijn afgezegd, dewijl eene afzegging, geschied uit last van eenen der Burgemeesteren in zijn particulier en buiten Resolutie van de Kamer, niet had behoren voor eene afzegginge gehouden te worden, of daar aan eenigzints te zijn gedefereerd.

„ Dat ook de besluiten deezer Vergaderinge, bij de Meerderheid van de Leden der Vroedschap, geenzints zijn geacht voor onbestaanbaar; maar dat bij dezelve Leden altoos in het oog is gebleven dat het gemeene welzijn moet wezen de hoogste wet, en dat, uit die confideratie, met de uitvoeringe van eenige Artikelen is geresolveerd te superfedereen, ten einde alzo de gevaarlijke driftigheden geene meerdere steenen zouden vinden, om de rust en het welzijn van de Stad daar op te doen stooten en vallen.

„ Dat

„ D
geteld
dragen
VAN V
voor
teit d
concl
Prote
als w
pen
geme
„
fer
bend
tot I
als
van
uitd
te
van
sum
sum
gefcl
ene
brui
oven
zelve
den
gezo
Ele
„
telij
is
ner
we
der
ree

„ Dat het , wijders , eene bijzondere en geïnfecteerde gesteldheid van oogen moet zijn , welken niet kunnen verdragen dat de Ondergetekende , en de Heer Burgemeester VAN VALKENBURG , de aanstelling van SALOMON VAN ECHTEN voor informeel en onbettaanbaar houdende , bij de pluraliteit der drie wettig verkozen Burgemeesteren hebben geconcludeert , en die echter , niettegenstaande de welgegronde Protesten , den Persoon van SALOMON VAN ECHTEN aanzien als wettig verkozen , en alzo de Stem van deezen Oud-Schep en wel mede tellen , ten einde daar mede de vota van Burgemeesteren gelijk te doen voorkomen .

„ Dat wijlen Mevrouw de Prinsesse Gouvernante , glorieuser gedachtenisfe , in hoogstderzelver kwaliteit , niet hebbende geoeffend een ongetermineerd Recht en Commissie , om tot Burgemeesteren der Stad *Haarlem* te verkiezen , zulken , als hoogstdezelve zoude goedvinden ; maar dat het Recht van haare Koninglijke Hoogheid , volgens haare eigen en uitdrukkelijke woorden , bepaald zijnde geweest om Electie te doen uit eene overgeleverde Nominatie , de verkiezing van SALOMON VAN ECHTEN niet voor zig hadde eenige presumpctie van wettigheid . Dat , integendeel , dezelve alle presumpctien van onwettigheid medebrengh , als zijnde niet alleen geschied buiten de Nominatie ; maar wordende ook , met eene notabele afwijkinge van de voorgaande en altoos gebruikte Formulieren , niet aangeschreven als geschied uit de overgeleverde Nominatie , en presenteerende over zulks zig zelve in termen , waar omtrent eerst onderzocht moest worden , of wijlen haare Koninglijke Hoogheid , met eerbied gezegd , in de bevoegdheid kwam te zijn , om dergelijke Electie buiten de Nominatie te doen .

„ Dat , in dit stuk , de Rechten van de Vroedschap directelijk wezende geroerd , het eene verregaande mishandeling is van den President-Burgemeester Mr. JUSTUS WITTE , eigener auctoriteit en krachtadig , te beleten dat de Vroedschap , welke het Lighaam der Stad representeerd , zoude vergaderen om over het maintien van hunne Rechten te delibereeren .

„ Dat het niet stond aan Mr. JUSTUS WITTE, schoon President-Burgemeester, te oordeelen, of zig te beklagen over de gedane verkiezinge, zoude zijn het Recht van de Vrouwe Gouvernante te keer te gaan; maar dat het zelve stond aan de Vroedschap, aan welke, en niet aan de Kamer van Burgemeesteren, het Recht deezer Nominatie is opgedragen.

„ Dat het nog minder stond aan SALOMON VAN ECHTEN, om zig daar in te mengen, en alzo niet alleen *de facto* te usurpeeren eene kwaliteit, welke hem wettig werd afgesproken; maar te ageeren als Rechter in zijn eigen zaak, en zig door zijne eigen Stem als wettig verkozen in den Burgemeesterstoel te maintineeren.

„ Dat het, eindelijk, in den Persoon der acht protesteerende Leden, welken zodanig willen uitmunten als Voorstanders der handelingen, van het Stadhouderlijk gezag afgekomen, of wel eigenlijk, in cas subjeet, bij sub- en obreptie van wijlen haare Koninglijke Hoogheid afgewrongen, zeer vreemd moet worden gehouden, dat zij den Ondergetekenden beschuldigen als of door hem (President-Burgemeester zijnde) het Oetroot en Privilegie van den Jaare 1651, waar op gedoelt word, het eerst zoude zijn verbroken en als vervallen voorgedragen.

„ Dat aan niemand der Vroedschappen, welken de Vergadering van den 7 September van het Jaar 1751 hebben bijgewoont, onbewust kan zijn dat het nieuwe Reglement, door wijlen zijne Doorluchtige Hoogheid, in deszelfs hooge kwaliteit, op den 31 Augustus daar bevorens ontworpen, in de gedachte Vergadering zijnde voorgekomen, over het zelve, en wel, onder anderen, ter zake dat daar in niet was gesteld, „ dat de Persoonen, tot Burgemeesteren te nomineren, acht Jaaren Leden van de Vroedschap moesten zijn „ geweest,“ zeer verschillende opinien zijn gevallen.

„ En, wanneer deeze opinien, nog van confideratie zouden mogen wezen, dat het waar is dat hij Ondergetekende, wijl het gedachte Reglement, in dit opzigt, van het Oetroot was afwijkende, benevens eenige andere Leden, van sentiment is geweest dat het Oetroot op dien tijd niet behoefde te worden

voor-

voor
lijk
nu p
allerf
troof
ten
het
kwa
gevo
„
meer
gens
toe
kelij
zijne
aan
tie
te,
geho
vera
„
Nort
A.

Oj
door
aan
ge
beve

„
teer
Ed.
ning
van

voorgelezen; maar dat, in de evengedachte fuppositie, te gelijk waar komt te zijn, dat verscheide van de acht Leden, die nu protesteerende zijn, de een minder, de ander meer, en allersterkst de Heeren WITTE en VAN ZAANEN, die nu het Octrooi schijnen te willen houden van nul en geener waarde, ten dien tijde, wanneer Mr. DAMMAS GULDEWAGEN, volgens het welbehagen van zijne Doorluchtige Hoogheid, aan hen kwam voor te gaan, zig hebben gevonden in het contrarie gevoelen.

„Doch, dat nog de eene nog de andere opinie thans meer in confideratie kan komen, uit oorzake, dat, vervolgens, door den Souverain zelf, in conformité van het daar toe eenparig gedane verzoek van deeze Vroedschap, uitdrukkelijk is gelast dat het zelve Octrooi en Privilegie, in alle zijne deelen en leden, zal worden geobserveerd, en dat alzo aan alle de Vroedschappen, buiten en behalven de Conservatie van de Stads verkreegen Rechten, ook, ten dien respecte, met genoegen behoorde over te blijven, de eer van te gehoorzamen aan de zo gunstige wille van den wettigen Souverain.

„Verzoekende dat deeze zijne nadere aantekening in de Notulen van de Vroedschap mag worden gebragt.”

Actum Haarlem, den 16 Maij 1759.

JACOB DEUTZ.

Op den 19 Julij, werd, in de Vergadering van *Holland*, door de Heeren Gecommitteerden tot het Groot Befoigne, aan welken het onderzoek van het gefchil over de aanstelling van den Heere VAN ECHTEN, als Burgemeester, was aanbevolen, het volgende rapport uitgebragt:

„De Raadpensionaris heeft, ter Vergaderinge, gerapporteerd dat de Heeren van de Ridderfchap en verdere hunner Ed. Groot Mog. Gecommitteerden, ingevolge en ter voldoeninge van hunner Ed. Groot Mog. Resolutie Commisforiaal van den 8 Februarij deezes Jaars, hebben geëxamineerd den
Re-

Requête van achtien Leden, en zulks uitmakende de Meerderheid van de Vroedschap der Stad *Haarlem*, op den 27 September van het Jaar 1758, aan hunne Ed. Mog. geprefenteerd, waar bij dezelve omftandig hebben voorgedragen het geen bij de laatstgeformeerde Nominatie en daar op gevolgde Electie of aankellinge van Burgemeesteren derzelve Stad was voorgevallen; en zig daar over, particulierlijk, beklagt, dat SALOMON VAN ECHTEN, door wijlen haare Koninglijke Hoogheid, glorieufer gedachtenife, tot Burgemeester was geëligeed of aangesteld, onaangezien dezelve op de Nominatie niet was gebragt geweest; en bij welk Request dezelve, vervolgens, verzogten dat hunne Ed. Groot Mog. hen Vertooners bij de Stads Privilegien, en dus mede speciaal bij het Privilegie en Oetrooti van den Jaare 1651, geliefden te maintineeren, en, overzulks, in deezen zodanige voorziening te doen, als hunne Ed. Groot Mog. zouden oordeelen te behoren. Als mede de Misfivè van wijlen haare Koninglijke Hoogheid, glorieufer gedachtenife, van den 14 December des zelfden Jaars, houdende haare Confideratien op den voorschreeven Requête van gemelde achtien Leden der voorfz. Vroedschap. En eindelijk, nog den naderen Requête van de zelfde achtien Leden, van den 8 Februarij, laatstleden, met eene daar nevensgevoegde Memorie tot hunne Justificatie tegens het Bericht van wijlen voornoemde haare Koninglijke Hoogheid, glorieufer gedachtenife.

„ En dat zij Heeren Gecommitteerden, geconfidereerd hebbende de fituatie, waar in deeze zaak zig door het fmer- telijk overlijden van haare Koninglijke Hoogheid, glorieufer gedachtenife, bevind, en dat de Regeering der Stad *Haarlem*, door haar nader geprefenteerd Request en daar bijgevoegde Memorie, verftaan moet worden tegen alle Confequentien genoegzaam te wezen gedekt, van Advies zouden zijn dat hunne Ed. Groot Mog., uit eenen waren eerbied voor de nagedachtenife van haare Koninglijke Hoogheid, dit different over de aanftelling van SALOMON VAN ECHTEN, tot Burgemeester der Stad *Haarlem*, zouden behoren te laten ongedecideert, in die hope en verwachtinge, dat zijne Hoogheid, de Heer minderjarige Erfftadhouder, door de Heeren,

aan

aan wien hoogstedezelfs Educatie is toevertrouwd, geimbuëerd en geïnstrueerd wordende van de ware belangen van den Staat, en derzelver Grondwetten en Gerechtigheden in het generaal, en van die der Steden in het bijzonder, tot de exercitie van de hooge Charges, aan hem gedefereerd, gekomen zijnde, zig nooit zal laten induceeren om dit of voortgelijk geval zig tot een model van navolginge voor te stellen.

„ Waar op gedelibereerd, en door de Heeren van de Ridderfchap Copie van het voorfz. gerapporteerde verzogt zijnde, om het zelve in de Orde nader te examineeren, als mede door de Heeren Gedeputeerden van alle de Steden, om daar op te verftaan de intentie van de Heeren, hunne Principaalen, is de finale Refolutie uitgesteld tot nadere delibereatie.”

Een merkelyk aandeel hadt de Stad *Haarlem*, in de Staatsbemoeijingen, welke, vooral in den Jaare 1787, alomme, door de Vereenigde Gewesten, plaats hadden. Reeds vóór dien tijd vondt de Burger-Wapenhandel, ook in deeze Stad, eene merkelyke aanmoediging, en werdt, in dit Jaar, de oude Schutterij der Stad vernietigd, en eene andere ingevoerd, op een anderen voet, dan zij, zints eenigen tijd, geftaan hadt. Men was 'er ijverig in de weer, om de gevlugte Burgers der twee *Geldersche* Steden *Hattum* en *Elburg*, hulp en onderftand te betoonen, en de Regeering der Stad de eerste onder de *Hollandsche* Steden, in het aanbieden van inwooning en Burgerregt aan de voortvlugtigen.

Inzonderheid, egter, maakte zich deeze Stad beroemd, onder de zulke, welke der thans heerschende denkwijze waren toegedaan, door den veelgerugmaakenden voorflag, welke, op den dertigften van Louwmaand des Jaars 1787, door de Afgevaardigden ter Dagvaart, wierdt gedaan. De voorflag behelsde deeze twee punten:

1. „ Dat ter voldoening aan Hunne Ed. Groot Mog. reeds „ genomene Refolutie van den 13 December laatstleden, ten „ spoedigften voortgang mogt gemaakt worden, met de daar bij „ duidelyk benoemde Commissie, tot het onderzoek der paalen „ van de uitvoerende magt, zo van den Stadhouder, als Kapi- „ tein-

„ tein-Generaal en Admiraal, en het concerteeren der nodige
 „ Plans en Instructien, omtrent de waarneeming dier bedienin-
 „ gen, en de pligten en præminentien daar aan verknogt; en
 „ dat gelijk op dit respect niets anders overschiet dan de Hee-
 „ ren, zodanige Commissie zullende uitmaaken, te benoemen,
 „ hier toe direct een dag gesteld mag worden.

2. „ Dat mede met den eersten eene Commissie van eenige
 „ Leden van Regeering deezer Provincie mag benoemd wor-
 „ den, om de thans zo algemeen aangevoerd wordende beden-
 „ kingen, omtrent de generaale Representatie van het geheele
 „ volk, welke volgens de gesteldheid van dit Gemeenebest al-
 „ hier zou behooren plaats te hebben, te examineeren, en
 „ tevens na te gaan en te onderzoeken, op hoedanige wyze,
 „ ingevolge de Constitutie en 's Lands waare belangen, eenige
 „ generaale maximes omtrent den invloed, welke uit hoofde
 „ der Regeeringsform, bij Representatie, notoirlijk aan het
 „ volk toekomt, zouden behooren te worden gearresteerd;
 „ mitsgaders aan welke billijke bepalingen, die alle twijfeling
 „ en rechtmaatigen argwaan afsnijden kunnen, dit een en ander
 „ onderhevig gemaakt zoude kunnen worden: ten einde deeze
 „ Commissie, als in het natuurlijkst verband staande met die
 „ bij het eerste Artikel opgegeeven, even spoedig als dezelve
 „ zoude kunnen worden getermineerd, en op het resultaat van
 „ beiden, ter zelve tijd de noodige Resolutien genomen zou-
 „ den kunnen worden.”

Ruime stoffe tot raadpleevingen, zo in de bijzondere Steden
 als ter hooge Staatsvergaderinge, gaf deeze voorslag der Re-
 geeringe, die spoedig ondersfeund werdt, door een Adres, ge-
 tekend door ruim twaalfhonderd Burgers en Ingezeetenen.

Bekend zijn de oproerige beweegingen, welke in Februarij
 des Jaars 1787, binnen 's *Haage*, voorvielen. In de onder-
 stelling, dat de Bezetting aldaar niet talrijk genoeg was, ter
 handhaavinge van rust en veiligheid, deden de Afgevaardigden
 van *Haarlem*, op den zeventienden dier maand, ter Staatsverga-
 deringe, eenen anderen voorslag, inhoudende dat vermits de
 Bezetting aldaar, in tijd van vrede, altoos sterker was ge-
 weest, dan tegenwoordig, dezelve met eenige Kompagnien
 Husfaaren, Scherpschutters en Voetvolk van het Legioen van
 den

den
 blijf
 van
 zene
 heid
 gen
 ged
 von
 die
 het
 ten
 toet
 gad
 I
 ken
 vonc
 vens
 tinge
 Hier
 lijk
 verr
 van
 de,
 „ de
 „ zc
 „ en
 „ ge
 „ be
 cept-
 vaard
 door
 beder
 De
 en b
 schie
 Mark
 sig K
 allen

den Rhijngraave VAN SALM, moest vermeerderd worden. Ten blijke van den ernst van deezen voorflag, werdt de Regeering van *Haarlem* te raade, geene Afgevaardigden ter Dagvaart te zenden, alzo zij van oordeel was, dat de personeele veiligheid van 's Lands hooge Vergaderinge, in 's *Graavenhage*, niet genoegzaam zeker was, zo lang de voorflag, van haarentwege gedaan, niet in een daadelyk besluit zou veranderd zijn. Zedert vondt men eenen middelweg, langs welken aan de begeerte van die van *Haarlem* in zo verre werdt voldaan, dat men, niet uit het Legioen van den Rhijngraave, maar uit andere Regimenten, eenige versterking van manschap naar 's *Haage* zondt. Van toen af verscheenen wederom Afgevaardigden der Stad ter Vergaderinge van *Holland*.

De voorflag van *Haarlem*, van den dertigsten Januarij, raakende den invloed des Volks op deszelfs Vertegenwoordigers, vondt wel, ginds en elders, merkelijken voorstand, doch tevens de daadelyke volvoering zo veele zwaarigheden en tegenkantingen, dat 'er weinig te wagten was van de bedoelde uitwerking. Hierom werdt men aldaar te raade, 't geen niet gemeenschappelyk met alle de Staatsleden konde geschieden, afzonderlyk te verrigten. Men benoemde eenige Gelastigden tot het opstellen van een Concept-Reglement van Regeering, de Stad betreffende, „ waarin” (zo als Hun Ed. Agtb. zich zedert uitdrukten) „ de billijke invloed der Burgerije op haare Vertegenwoordigers „ zodanig was gereguleerd, als niet alleen met haare Regten „ en Vrijheden, en met de waare en oude Constitutie der Re- „ geeringe, maar ook met de weezenlyke belangen der Stad „ bevonden was, meest overeenkomstig te zijn.” Van dit Concept-Reglement werdt een bekwaam aantal Afdrukfels vervaardigd, en op verscheide plaatzen der Stad voorgeleid, om door de Burgerij onderzocht te worden, met melding van haare bedenkingen daar omtrent.

De vijfde September werdt, zedert, bepaald tot de invoering en beëdiging van het nieuwe Regeerings-Reglement. Dit geschiedde met veel omflags en staatelykheids. Op de Grootte Markt was een pragtig Gebouw opgericht, rustende op twintig Kolommen van de Jonische Bouworde, met vier ingangen, allen met trappen opgaande. Boven ieder ingang stondt het De-
vies

vies van de drie Batailjons der nieuwe Stads Schutterije, en de Artillerie-Kompagnie, welke drie dagen te vooren, met vernietiging der oude Schutterije, insgelijks zeer staatelijk was ingevoerd. Boven op den Koepel, met welchen het Gebouw gedekt was, stondt het Beeld der VRYHEID, met den Hoed op de Speer; het oude en nieuwe Wapen der Stad lagen aan deszelfs voeten.

In dit Gebouw namen de Leden der Vroedschap zitting, en leiden 'er plegtiglijk den Eed af op het nieuw Reglement; waar van terstond, door een afgesproken teken, kennis werdt gegeven aan de Burgerij, die, door een herhaald *Hoezee*, haare goedkeuring deswegen betuigde.

Geen langen stand hield dit nieuw ingevoerde en beëdigde Reglement der Stad *Haarlem*, van wegen de omwenteling, die weinige dagen daar na plaats hadt. Zedert werdt alles op den ouden voet herbragt.

Onder de Beschrijvingen, welke van de Stad *Haarlem* door den druk zijn gemeen gemaakt, koomen, vooral, de volgende in aanmerking: die van s. AMPSINS, in leven Predikant aldaar; van THEODORUS SCHREVELIUS, gebooren te *Haarlem*, en Rectör der *Latijnsche* Schoole aldaar, vermeerderd met een bijvoegzel tot aan 1750; VOOFIS LEEGWATER, Beschrijving van 't *Haarlemmer Meer*; OUDENHOVENS, *Haarlems* Wieg, in 12vo, en eindelijk, de Beschrijving van *Haarlem*, door den Heer en Mr. G. W. VAN OOSTEN DE BRUIN, in Folio, waar van het vervolg, door alle Beminnaars der *Geschiedenisfen*, met verlangen te gemoet gezien word.

* *
*

